

Genealogysk Jierboek 2010

Genealogysk Jierboek 2010

© 2010 Fryske Akademy (Postbus 54, 8900 AB Ljouwert)

Basis foarmjouwing: Roelof Koster BNO, Mildaam

Afûk, Postbus 53, 8900 AB Ljouwert

NUR 680

ISSN 0928-0480

ISBN 978-90-6273-861-8

Neat út dizze útjefte mei op hokker wize dan ek fermannichfâldige wurde sûnder dat dêr skriftlike tastimming fan de útjouwer oan foarôf giet.

De redaksje kin net oansprutsen wurde op ynhâld of strekking fan ûndertekene stikken.

www.afuk.nl

www.fryskeakademy.nl

ûnder redaksje fan YPE BROUWERS, ANNE HIELKE LEMSTRA,
REID VAN DER LEY, PIETER NIEUWLAND *en* JARICH RENEMA,
heraldysk meiwurker: RUDOLF J. BROERSMA

Genealogysk Jierboek 2010

... *Ynhâld*

Gerrit Boeijinga	· Fullenius	7
Leo van der Hoff	· Het nageslacht van Jurrien en Peter Albertsz	101
Joop Woudstra	· De familie Doma van kloostermeiers tot kloosterbezitters	177
Mr J.T. Anema	· Lamsma parenteel van Symen Scheltes	209
Menno de Lange en Rob Boom	· Genealogie Jellema (Jellum, Leeuwarden)	233
Onno Hellinga	· Friese Meinsma har erf- en rjochtsopfolgers: Herbranda en Meynsma	263
Fryske Rie foar Heraldyk	· Wapenregistraasje	353

... *Fullenius*

Fullenius

> **Inleiding**

Niet ver over de grens met Duitsland bij Emmen, liggen, enkele kilometers ten westen van de plaats Meppen, de dorpjes Groß Fullen en Klein Fullen. Sinds de middeleeuwen zijn dit twee zelfstandige woongebieden, met tegenwoordig respectievelijk circa 1100 en 400 inwoners. Aan deze omgeving zal de familie Fullenius ongetwijfeld zijn familienaam hebben ontleend.

In het Nederlands Repertorium van Familiennamen, gebaseerd op de volkstelling van 1947, komt de naam Fullenius niet voor, zodat mag worden aangenomen dat er van deze familie in Nederland geen naamdragers meer zijn.¹

De hieronder opgenomen genealogie begint in 1568 in Duitsland met Berndt van Fullen te Meppen, die in genoemd jaar met zijn vrouw en dienstbode in een belastingkohier wordt vermeld.

De Nederlandse geschiedenis van deze familie vangt aan met zijn zoon Bernhardus Fullenius, die aan het eind van de 16de eeuw naar de Nederlanden vertrekt, waar hij in 1593 als predikant te Leeuwarden wordt aangetroffen. Deze Bernhardus was een geleerd man, die o.a. als revisor (iemand die drukproeven naziet en corrigeert), zowel van het Oude- als het Nieuwe Testament, betrokken was bij de totstandkoming van de Statenvertaling van de Bijbel in 1637.

Zijn nakomelingen hebben een rol gespeeld in de Universiteit van Franeker, waar een zoon en een kleinzoon, beiden ook Bernhardus geheten, hoogleraar zijn geweest.

Volgens de lofzang bij de aanstelling in 1684 tot professor in de wiskunde aan de universiteit van Franeker van Bernhardus Fullenius (1640-1707) zou er zes generaties lang een Bernhardus in de familie zijn geweest.² Ik kom echter maar tot vier, zodat deze naam nog verder in de tijd terug zal gaan. De kennis over de oudere generaties was in genoemd jaar kennelijk nog voorhanden, maar helaas voor ons thans niet meer te achterhalen.

Ook bestuurlijk waren leden van deze familie betrokken bij de stad Franeker. De broers Bernhardus en Franciscus Fullenius waren lid van de vroedschap en gedurende een aantal jaren burgemeester van deze stad.

In het St. Jacobs- of St. Jobsleen tot Oldehove te Leeuwarden speelden leden van de familie Fullenius eveneens een belangrijke rol.

De hierna volgende genealogie van de familie Fullenius beslaat slechts een beperkt aantal generaties, waarover wel het een en ander is te vertellen.

Aan het eind van dit artikel wordt nog aandacht besteed aan het familiewapen Fullenius en aan enkele interessante onderwerpen waarbij de Fulleniussen betrokken zijn geweest. Daarbij komen de portrettencollectie Wierts, thans gedeeltelijk in het bezit van het Rijksmuseum Twenthe te Enschede en het huis Hinnemastate te Jelsum aan de orde.

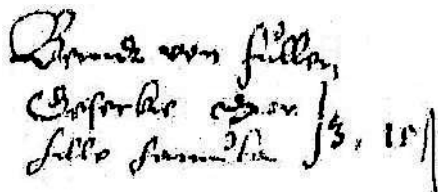
Met dank aan de - helaas vorig jaar overleden- heer J.S. Wolf te Oss voor het verstrekken van een aantal genealogische en andere gegevens, aan pastoor W. Spann OSFS (Oblaat van de Heilige Franciscus van Sales) te Tilburg voor het vertalen van een aantal Latijnse teksten en aan dr. A.M. van Genderen te Oegstgeest, die mij gegevens verstreekte aangaande de familie Fullenius en de portrettencollectie Wierts.

Ook mijn dank voor de samenwerking aan Drs. Arjen Dijkstra te Haren, die in 2007 een doctoraalscriptie publiceerde getiteld “Het vinden van Oost en West in het Friesland van de zeventiende eeuw. De polemiek tussen Lieuwe Willemsz Graaf (1652-1704) en Bernhardus Fullenius Jr. (1640-1707)”, waarbij diverse gegevens betreffende de familie Fullenius konden worden uitgewisseld. Deze hoopt binnen afzienbare tijd te promoveren op een dissertatie betreffende de culturele geschiedenis van de wiskunde in Friesland in de 17de eeuw, waarin de Fulleniussen ook een belangrijke rol spelen.

Hij was tevens zo vriendelijk om een eerdere versie van dit artikel te becommentariëren.

> Genealogie

I. Berndt van Fullen, tr. Gesecke. Volgens een “Schatzungsliste” uit 1568 wonen in Meppen Berndt van Fullen, Gesecke, uxor (echtgenote) en Hilla, famula (dienstbode). Voor deze 3 personen moest 15 schilling worden betaald.³ Iedere inwoner boven de 18 jaar van het Fürstbistum Münster moest een bedrag van 5 schilling betalen als “Willkommenschatzung”, een belasting ter dekking van de kosten van de verkiezing en benoeming van de nieuwe bisschop van Münster Graaf Johann van Hoya, die bisschop was van 1566 tot 1574.

Berndt van Fullen,
Gesecke uxor |
Hilla famula 1568

Schatzungsliste 1568.

Uit dit huwelijk vrij zeker:

1. Bernhardus Fullenius, geb. circa 1561, volgt II.

II. Bernhardus Fullenius, geb. circa 1561,⁴ predikant 1584[?], student aan de hogeschool te Herborn 1588,⁵ student aan de academie van Wittenberg 2 nov. 1588,⁶ predikant te Leeuwarden 1593-1637, revisor van de Statenvertaling van het oude- en nieuwe testament, honoris ergo ingeschreven bij de universiteit van Leiden 15 aug. 1633,⁷ promoveert ald. in 1633 honoris causa in de godgeleerdheid,⁸ overl. Leeuwarden circa 1637, ondertr. gerecht Leeuwarden 15 febr. 1595 Atke Bocke Douwesdr Abbema, geb. circa 1574, overl. vóór 10 mei 1637, dochter van Bocke Douwesz Abbema, deurwaarder van het Hof van Friesland, en Frau Gattyedr.

Bernhardus Fullenius
(circa 1561 - circa 1637).
Anoniem, 1635, Ætatis 74.
Collectie en foto Rijksmuseum
Twenthe, Enschede.

Atke Abbema
(circa 1574 - vóór 10-5-1637).
Anoniem, 1604, Ætatis 30.
Collectie en foto Rijksmuseum
Twenthe, Enschede.

In meerdere naslagwerken wordt vermeld dat Bernhardus omstreeks 1565 is geboren en in 1636 is overleden. Op bovenafgebeeld portret is echter te lezen Ætat 74 Ao. 1635, zodat aangenomen mag worden dat zijn geboortedatum omstreeks 1561 zal moeten zijn. Op 10 mei 1637 laat Bernhardus nog een codicilaire dispositie opstellen, zodat ook het overlijdensjaar 1636 niet kan kloppen.⁹ Tevens wordt diverse malen aangegeven dat hij reeds in 1584 als predikant werkzaam zou zijn geweest, waarover ik verder niets heb kunnen achterhalen.

> Studie

Bernhardus Fullenius, Meppensis wordt in 1588 ingeschreven als student aan de calvinistische hogeschool te Herborn, waar onder andere predikanten worden opgeleid en die in 1584 door Jan de Oude, graaf van Nassau-Dillenburg, een jongere broer van

Willem van Oranje, werd opgericht. De school in Herborn heeft veel invloed gehad op de reformatie en nadere reformatie in Nederland.

Vervolgens laat hij zich op 2 nov. 1588 als Moepensis inschrijven als student aan de academie te Wittenberg. Uit de periode in Wittenberg is een gelukwensgedicht uit 1590 van Bernhardus Fullenius bewaard gebleven, dat hij heeft geschreven ter gelegenheid van de promotie van Iacobus Godemannus.¹⁰ Een disputatie van Bernhardus getiteld “Doctrinae de ministerio verbi et sacramentorum anacephalaeosis:[...]”, (Stellingen over de bediening van het Woord en een samenvatting van de sacramenten), dat onder voorzitterschap van Urbanus Pierius door Bernhardus wordt verdedigd, verschijnt in 1591 eveneens in druk.¹¹

Bij zijn werkzaamheden als revisor van de Statenvertaling wordt hij op 15 aug. 1633 honoris ergo ingeschreven bij de universiteit van Leiden, waar hij in hetzelfde jaar honoris causa promoveert in de godgeleerdheid.

> **Predikant te Leeuwarden**

In 1593 wordt Bernhardus als predikant te Leeuwarden beroepen, waar hij tot zijn overlijden zal blijven. Gedurende de periode tussen 1595 en 1633 is hij diverse malen afgevaardigde van de classis Leeuwarden naar de Friese synode, waarvan hij enkele keren praeses is. Daarnaast wordt hij daarin met verschillende bedieningen, commissies en deputaatschappen belast. In het verslag van de synode van 1605 wordt aandacht besteed aan een beschuldiging door Johannes Hillebrands, predikant te Dronrijp, dat Bernhardus crimen falsi (valsheid in geschrifte) zou hebben gepleegd. Bernhardus wordt echter onschuldig verklaard en de desbetreffende acte zal in het classisboek van Franeker worden doorgehaald. Deze zaak zal echter pas in 1612 tot een volledige verzoening tussen partijen leiden.¹²

Festus Hommius, theoloog en predikant, vertaler van de Nederlandse geloofsbelijdenis in het Latijn, scriba van de Dordtse synode in 1618-1619, revisor en later vertaler van de Statenbijbel, draagt zijn in de universiteit van Leiden gehouden disputatie van 9 dec. 1598 “De Veteris et Novi Testamenti Similitudine & Discrimine”, (Het oude testament en nieuwe testament, gelijkenissen en verschillen) op aan de kerkenraad van Leeuwarden en de dienaren des Woords aldaar, L. Paschasius Baers, H. Kolde, B. Fullenius en R. Hachtingius.¹³

Uit een brief van 17 maart 1605 aan Johannes Piscator, hoogleraar theologie in Herborn, blijkt dat Bernhardus graag zou zien dat de tegenstanders van de leer van Ursinus en Piscator, over de actieve en passieve rechtvaardiging, met schriftuurlijke argumenten zouden worden bestreden en niet met gevoelsargumenten alleen. Hij vraagt aan Piscator of deze alles op een rijtje wil zetten, zodat Fullenius goed gewapend ten strijde kan trekken, indien dit nodig mocht zijn. Deze zaak zal namelijk in de komende nationale synode, die in de zomer zal worden gehouden, ter sprake komen.¹⁴

Joachimus Wermerus, afkomstig uit Hamburg en van 1594-1614 predikant te Groningen, schrijft op 10 febr. 1608 een brief aan zijn oude vriend en broeder Bernhardus Fullenius

in Leeuwarden.¹⁵ Zij kenden elkaar o.a. van Wittenberg, waar Bernhardus enige tijd heeft gestudeerd. Wermerus vraagt, op verzoek van een geleerde en eerbiedwaardige vroegere leerling van hem, inlichtingen betreffende de functie van rector voor de school te Leeuwarden. Ook dankt hij Bernhardus voor zijn welwillendheid aangaande Joachim Borgestius, de zoon van de zuster van Wermerus, die momenteel in Franeker studeert. Joachim studeerde sinds 1 mei 1607 theologie aldaar.¹⁶

In een gedrukte theologische disputatie van Abrahamus Dominici uit 1609 staat in handschrift genoteerd: “Reverendo ac piissimo viro D. Bernardo Fullenio, verbi divini ministro apud Leoverd., dat Resp.” (Aan de eerwaarde en godvruchtige heer Bernhardus Fullenius, dienaar des Goddelijken Woords te Leeuwarden).¹⁷

Bernhardus koopt in 1611 een aantal boeken uit de nalatenschap van Idzardus Nicolai, in leven predikant te Minnertsma, waaronder een Latijnse concordantie op de Bijbel en een Franse Bijbel.¹⁸

Conradus Vorstius, studiegenoot van Bernhardus in Herborn, later hoogleraar theologie te Steinfurt, wordt in 1611 benoemd tot hoogleraar in Leiden, maar oefende door tegenstand van diverse kanten, o.a. wegens beschuldigingen van socianisme, deze functie nooit uit. Er verschijnen een groot aantal pamfletten over en weer. Ook de Leeuwarder predikanten (Kolde, Hachtingius, Fullenius en Bogerman) laten zich hierbij niet onbetuigd. Zij laten o.a. in 1611 een “Waerschouvinge” en in 1612 een “Verclaringhe” omtrent deze kwestie drukken. Fullenius heeft bij de schrijverij hierover in het bijzonder een trouw aandeel gehad.¹⁹

De Leeuwarder predikanten Hermanus Colde, Bernardus Fullenius, Regnerus Hartingius en Joannes Bogermannus krijgen in 1617 en 1618, voor de diensten die zij houden in het blokhuis, ieder 3 schuiten turf, waarvoor in totaal 84 gg. wordt betaald.²⁰ Bij de begrafenis van stadhouders Willem Lodewijk (Us Heit) op 13 juli 1620 (Juliaanse kalender) was een lange volgstoet, bestaande uit onder meer de fine fleur van Friesland, die hem met “statie en pompe” ten grave droegen: edellieden, familieleden, grietmannen, de vier Leeuwarder predikanten (waaronder Bernhardus Fullenius), raadsheren, professoren en andere bekleeders van hoge ambten.²¹

Gedeelte van de lijkstatie van Willem Lodewijk, getekend door Pieter Feddes. Onderste rij, tweede groep van links “De Predicanten der Stadt Leuwarden”.

(Foto uit: It Beaken, 60 (1998) 3/4, 201.

De rector van het Gymnasium te Leeuwarden Edo Neuhusius (1581-1638), schrijft een zestal nieuwjaarsgedichten in het Latijn voor Bernhardus Fullenius. Deze zijn opgenomen in een boekje met poëzie en brieven dat in 1651 te Amsterdam werd uitgegeven. Edo was jarenlang ouderling te Leeuwarden en daardoor bevriend met meerdere predikanten.²²

Zijn zoon Regnerus, rector van het gymnasium te Alkmaar, schrijft eveneens enkele gedichten voor Bernhardus.²³

> **Revisor Statenvertaling** ²⁴

In de synode van Dordrecht, gehouden in de jaren 1618-1619, wordt besloten tot een nieuwe Bijbelvertaling, die later bekend zou worden als de Statenvertaling. Naast een aantal vertalers worden er ook revisoren benoemd. Voor de provincie Friesland wordt Bernhardus Fullenius gekozen voor de revisie van het Nieuwe Testament.²⁵ In 1628 wordt hij, na het overlijden van Sibrandus Lubbertus, ook gekozen om diens plaats in te nemen bij de revisie van het Oude Testament.²⁶ Tegen de eerste juli 1633 zullen de revisoren (ook wel overzieners genoemd) van het Oude Testament te Leiden bijeenkomen. In de synode te Leeuwarden van 18-22 juni 1633 wordt zijn gewenste aanwezigheid daarbij door Bernhardus Fullenius aan de orde gesteld.²⁷ Bernhardus schrijft op 24 juni 1633 vanuit het huis van zijn zoon te Franeker een brief aan Johannes Bogerman, dat hij, vanwege de bezwaren die de kerkenraad van Leeuwarden hiertegen heeft, niet aanwezig kan zijn op de gezamenlijke vergadering van de vertalers van het Oude Testament en de revisoren. Het spijt hem zeer, dat hij niet het zijne, zoals hij graag zou doen, aan het publieke heil kan bijdragen.²⁸ De kerkenraad is van mening dat zij naast Bogerman, die als vertaler is aangesteld en reeds een aantal jaren in Leiden verblijft, Fullenius niet voor de kerkelijke gemeente kan missen en vraagt zich af of een en ander niet schriftelijk kan worden afgedaan. Over deze zaak is in juli en augustus 1633 correspondentie tussen de Heeren Reviseurs van het O.T. en de kerkenraad van Leeuwarden en met Bernhardus Fullenius.²⁹ De revisie zou op 9 juli 1633 aanvangen.³⁰ Uiteindelijk komt Bernhardus op 4 augustus te Leiden aan en begint dezelfde dag nog aan zijn taak.³¹ Hij declareert in augustus 1633 voor reiskosten een bedrag van 14 cg. 5 st.³² Op 2 juni 1634 schrijft de kerkenraad van Leeuwarden aan Bernhardus dat hij binnen een maand terug moet komen naar Leeuwarden, omdat het kerkelijke werk in de gemeente op dat moment niet goed behartigd kan worden. Er ontstaat weer een correspondentie tussen de Heeren Reviseurs en de kerkenraad en Bernhardus met als resultaat dat hij op 14 augustus 1634 (soms wordt ook 4 augustus vermeld)³³ naar Leeuwarden terugkeert, zijn aantekeningen in de vergadering achterlatend.³⁴ Bij de revisie van het Nieuwe Testament doen zich soortgelijke problemen voor. Hoewel de eerste vergadering hiervoor op 16 nov. 1634 wordt gehouden komt Fullenius eerst in febr. 1635 in Leiden aan, terwijl hij na een scherpe brief van de kerkenraad van Leeuwarden op 19 juli weer naar Leeuwarden moet terugkeren, zodat hij zijn werk niet heeft kunnen afronden.³⁵

In 1636 wordt Bernhardus nog twee maanden absentieverlof vergund ter correctie van de drukproeven.³⁶

In de dissertatie van dr. F.J. Zwaan “Uit de geschiedenis der Nederlandsche spraakkunst” is een chronologisch overzicht opgenomen van de geschiedenis van de Statenvertaling.³⁷ Een van de voorwaarden voor de Statenvertaling was dat de taal zuiver moest zijn, dus zo weinig mogelijk leenwoorden diende te bevatten. Daarom is het verwonderlijk, dat van de tweeëntwintig personen die daadwerkelijk aan de vertaling meegewerkt hebben er tien geboren en getogen waren in de Zuidelijke Nederlanden en in Duitsland, hetgeen zeker zijn invloed zal hebben gehad op het taalgebruik. In dit verband wordt ook Bernhardus Fullenius genoemd.³⁸ Op 17 september 1637 wordt het eerste exemplaar van de Statenvertaling aan de Staten Generaal aangeboden. Zeer waarschijnlijk heeft Bernhardus Fullenius deze gebeurtenis niet meer mogen meemaken.

Aan de revisie van de Statenvertaling hebben naast Bernhardus Fullenius relatief gezien veel Friezen meegewerkt: Sibrandus Lubbertus, Festus Hommius, Goswinus Geldorpius en Ubbo Emmius.³⁹

In 1642 stuurt Bernhardus Fullenius te Franeker, zoon van de revisor, een brief aan de synode betreffende de nagelaten papieren van Johannes Bogerman, waaronder stukken van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618-1619. Deze zullen vermoedelijk afkomstig zijn uit de nalatenschap van zijn vader.⁴⁰

In het boek *De Statenvertaling 1637-1937* (p. 191) wordt vermeld, dat van een vijftal medewerkers aan de Statenvertaling geen portret schijnt te bestaan. Hierbij wordt ook Bernhardus Fullenius genoemd. Tot mijn verrassing kwam ik er achter dat er echter wel een portret van hem bestaat, dat aanwezig is in het Rijksmuseum Twenthe te Enschede. Correspondentie uit 1973 tussen genoemd museum en het Rijksarchief in Friesland betreffende een aantal portretten die mogelijk leden van de familie Fullenius zouden voorstellen, zette mij op het spoor.⁴¹ Genoemd portret wordt eerder in dit artikel afgebeeld.

> **Onroerend goed**

Bernhardus Fullenius en Atke Bockesdr Abbema kopen in 1612 van Pijter Janszn Cluiter en Jantien Mockema, echtelieden te Leeuwarden, een huis, plaats en loods met alle annexen staande op de hoek van de Olde Oosterstraat te Leeuwarden, tegenover het huis van de heer Hillema en naast het huis van Cornelis Faber voor de som van 1.475 gg. Het pand is verhuurd aan dr. Donia.⁴²

Bernhardus Fullenius, Nathanael Fullenius, Frouck Fullenius, gesterkt met haar man Willem Wilckes en Geeske Fullenius, weduwe van Heert Baertes, gezamenlijk ab intestato erfgenamen van wijlen hun ouders, verkopen bovengenoemd onroerend goed in 1642 aan Hartesius Iepema, secretaris van de rekenkamer van Friesland, voor 4.700 gg.⁴³ Naast bovengenoemd pand verkopen de erfgenamen in 1641 voor 435 gg. een hovinge met bomen en aanplant buiten de Wirdumperpoort aan eerder genoemde Hartesius Iepema en Itie van Andringa, echtelieden.⁴⁴ Geeske Fullenius, wonende

te Franeker, weduwe van de schrijver Heert Baertes, voor een vierde part erfgename van haar ouders, verkoopt in 1644 aan Claes Cann, chirurgijn te Leeuwarden en Antie Jacobs, echtelieden, een welgelegen huis met de stalling daarachter en een vrije steeg bezijden te Leeuwarden gelegen “op de Dijck ontrent de Nije Stadt alwaer het Rood Hart uijthangt” voor 2.256 gg.⁴⁵

Dit pand wordt in 1616 door Douwe Bockes Abbema, mede deurwaarder van het Hof van Friesland, middels een wandelkoop met Cornelis Jansz, garnizoen houdende binnen Leeuwarden onder de ritmeester Anthonis van Aylva, verkregen. Daarbij draagt Cornelis Jans aan Abbema over zijn huis te Leeuwarden genaamd Het Rood Hart gelegen bij de Wirdumerpoort, terwijl Abbema zijn huis bij de Onze Lieve Vrouwenpoort, waar “De Drie Lieuwen” uithangt, aan Cornelis Jansz overdraagt. Abbema moet daarnaast nog 1.100 gg. toebetalen.⁴⁶

Waarschijnlijk zal Het Rood Hart via vererving in het bezit van de familie Fullenius zijn gekomen.

Het is merkwaardig dat het andere pand, De Drie Lieuwen, dat door Douwe Bockes Abbema in de wandelkoop wordt overgedragen, in 1659 door Frouck Fullenius wordt verkocht.

Zij verkoopt in genoemd jaar, als weduwe van Willem Wilkes Homsboodt, in leven wagenmeester van Friesland, voor 1.600 gg. aan Laes Baerd te Berlikum “seeckere mijne huisinge cum annex staende ende gelegen binnen Leeuwarden bij L. Vrouwenpoort alwaer de drie Lieuwen uithangen, hebbende de Voorstraet ten zijden, Jhr. Burmania plaets ende gracht ten westen ende noorden ende Jacob Jansen coopman als eiggenaer ten oosten ten naesten, tegenwoordigh bij Pijtter Goslicx cum uxore herbergier bewoont”.⁴⁷ De verkoop van dit huis wordt ook genoemd in een brief d.d. 20 dec. 1658 van Everhardus Bornaeus, zoon van Geeske Fullenius en predikant te Bolsward, aan zijn zwager Franciscus Bockema, advocaat voor het Hof van Friesland. In genoemde brief wordt vermeld dat Everhardus over de verkoop nog geen antwoord heeft gehad van zijn “moeijen” (tantes) van Franeker.⁴⁸ Hiermee zullen Frouck haar schoonzusters Ebel en Catharina zijn bedoeld.

Dat Bernhardus Fullenius met het huis bij de Vrouwenpoort annex was blijkt uit een vordering van 76 cg. en 2 st. die hij in 1632 heeft op Reiner Wilckes, wagnaar te Leeuwarden. Deze is nog een half jaar huishuur en de grondpacht schuldig betreffende het huis In de Drie Leeuwen, dat door Reiner wordt bewoond. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor de reparatie van een aantal gebroken glazen in genoemd huis. Bernhardus vraagt “dat mijn heeren commissarien Donya en Feije Tjercks gelieven willen uijt het salaris van den veltlegers wagen van Reiner voorschreven den supplianten sijn achterstallige penningen te verhelpen”.⁴⁹

In een koopakte uit 1636 van een huis aan de Tweebaksmarkt gelegen tussen de Galeijster kerk en het Landschapshuis staan als naastlegers vermeld het huis van de predikant Bernhardus Fullenius (de pastorie?) ten zuiden en de schrijver Marchelus Goverts ten noorden.⁵⁰

> Overige zaken

Bernhardus wordt meerdere malen genoemd in brieven door diverse personen geschreven aan de curator van de universiteit van Franeker Johannes Saecma.⁵¹

In een brief gedateerd 11 sept. 1612 bericht graaf Willem Lodewijk van Nassau aan Bernhardus Fullenius, dat hij op diens advies een missive heeft gezonden aan Gualtherus Moerlingius, predikant te Grouw, om de vacante predikantsplaats te Bourtange te vervullen, met het verzoek aan Bernhardus om een spoedige gunstige beslissing te willen bevorderen.⁵²

Bernhardus Fullenius en Atke Bockes Abbema lenen volgens de hypotheekboeken van Leeuwarden diverse malen geld aan meerdere personen.⁵³

Op 30 nov. 1616 wordt te Leeuwarden geregistreerd dat Douwe Bockes Abbema, deurwaarder van het Hof van Friesland op 25 jan. 1614 1.400 cg. heeft geleend van Taecke Sapis en Trijnthie, echtelieden te Leeuwarden, waarbij Bernhardus Fullenius, predikant te Leeuwarden, en Atke Bockesdr, echtelieden en Stephanus Abbema, advocaat voor het Hof van Friesland zich borg hebben gesteld.⁵⁴

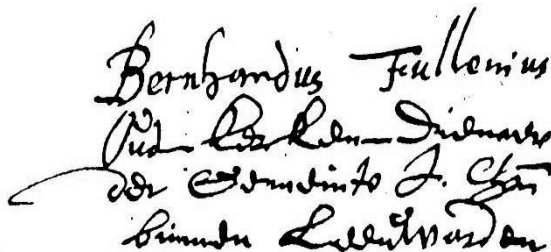
Als mede-erfgenaam van zijn schoonvader Bocke Douwes Abbema is Bernhardus in 1617 betrokken bij de verkoop van een huis op de hoek van de Peperstraat te Leeuwarden.⁵⁵

Bernhardus Fullenius laat op 12 okt. 1618 een stuk registreren waarin hij zich borg stelt voor zijn broer (zwager) dr. Abbema voor alle penningen die deze uit handen van dr. Daniel de Blocq in leven griffier in het Hof heeft gehad, alsmede voor de borgtocht en de penningen op het huis In de drie Leeuwen verschoten en voor de vrije levering van het huis op de hoek van de Peperstraat.⁵⁶

Bernhardus Fullenius, predikant te Leeuwarden en Dominicus Walsweer, predikant te Deinum, als schoonzoons en Hiske Abbema te Leeuwarden, als dochter en echtgenote van Jacob Woltersz, die in West-Indië verblijft, geven consent in een obligatie waarin hun moeder resp. schoonmoeder Frau Gaetsedr weduwe van Bocke Douwes Abbema op 25 maart 1625 1.000 cg. leent van Willem van Viersen.⁵⁷

> Codicil

Op 10 mei 1637 laat Bernhardus Fullenius “dienar des heyligen evangeliï binnen Leeuwarden, swack ende cranck te bedde leggende, ende daerbij seer hardhoorich, nochtans mijn sprake, verstand ende gesichte (Gode sij loff) gebruiçkende” een codicilaire dispositie opstellen.⁵⁸ Hierin bespreekt hij uit vaderlijke liefde aan zijn jongste zoon Nathanael, mede voor de speciale dienstbaarheid waarmee hij en zijn lieve huisvrouw Catharina van Hinckena hem in zijn ziekbed bijstaan, negen van zijn beste hemden met tien neusdoeken. Daarnaast legateert hij aan Catharina van Hinckena, om eerder genoemde reden, diverse zilveren voorwerpen alsmede “het nieu bed met de peul bij mijn zalicher huisvrouw selfs aengeraden, de beide harten staende voor de schorsteen, oock de contrafaiçtinge van mijn persone selve, met de schilderïe vande Levyt ende Samaritain”.

Handwritten signature of Bernhardus Fullenius in cursive script. The text is written in dark ink on a light background. The signature is written in four lines: 'Bernhardus Fullenius', 'Nathanael Fullenius', 'Dr. Edmundus J. van', and 'Lidewijde Leluwendaal'.

Handtekening Bernhardus Fullenius onder zijn codicil van 10 mei 1637.

> Nalatenschap

Frouck Bernhardi Fullenius wil betreffende de nalatenschap van haar ouders overgaan tot liquidatie en ontseiding van haar aandeel hierin. Zij spant tegen haar zuster en broers hiertoe een proces aan voor het Hof van Friesland, dat op 20 dec. 1641 uitspraak doet. De requiranten moeten een inventarisatie van het geheel leveren boven de presentatie van de rekening en aanwijzing in het tweede boek van het antwoord gedaan. Een verdere eis is vooralsnog niet ontvangbaar.⁵⁹ Vervolgens vindt in 1643 een proces plaats voor het Hof, aangespannen door Nathanael Fullenius cum socio tegen hun zuster Frouck Fullenius, eveneens over erfeniszaken.⁶⁰ Diverse panden worden door de erfgenamen verkocht (zie hiervoor onder het hoofd onroerend goed). Ook een pand gelegen ten noorden van de Galeijsterkerk, dat in 1660 door Catharina van Hinckena, weduwe van Nathanael Fullenius, wordt verkocht, zal hiertoe hebben behoord. Het was in 1602 door haar grootvader Bocke Douwes Abbema aangekocht (zie hiervoor IIIb Nathanael Fullenius onder onroerend goed).

Volgens een register van graven bezat ds. Bernhardus Fullenius een graf in de Galileërkerk te Leeuwarden,⁶¹ een oude kloosterkerk aan de Tweebakmarkt te Leeuwarden, die in 1940 werd afgebroken om uiteindelijk, in plaats van nieuwbouw, ruimte te bieden aan een nieuw gebouw van het telefoondistrict. In genoemde kerk zal Bernhardus vermoedelijk zijn begraven en zal hij ook menige preek hebben gehouden. In familieaantekeningen Ekes en Van Vierssen staat vermeld dat "Den 15 febr. 1621 zijn wij Mathijs van Vierssen en Clara Isbrandi in Galeister kerck morgens te vijf ueren van Bernardus Fullenius gaer gegeven".⁶²

Uit dit huwelijk:

1. Frouck Bernhardusdr (Fullenius), geb. Leeuwarden circa 1596 (vermoedelijk tweeling met haar zuster Geeske),⁶³ belijdenis Leeuwarden 27 aug. 1615, overl. na 1669, tr. 1. Leeuwarden 21 juni 1618 (op dezelfde datum als haar zuster Geeske) Jan Nijenhuis (Neuhusius) van Steinförden, overl. vóór 1627, zoon van Edo Neuhusius, rector van het gymnasium te Leeuwarden, die evenals zijn zoon Regnerus diverse gedichten schreef voor leden van de familie Fullenius;

tr. 2. Leeuwarden, 3de proclamatie 24 juni 1627, Willem Wilckes Homsbo(o)dt, wagenmeester generaal van Friesland, schrijver van de compagnie onder de kapitein Stuart, overl. vóór 11 april 1651, hij was weduwnaar van Gerls Wopkes.

> **Onroerend goed**

In 1664 verkoopt Frouck Fullenius voor 500 gg. aan Hendrickien Ariens, echtgenote van Gellius Bolsma, een huis cum annexis gelegen bij de Galeijsterkerk, tot het poortje tussen de weduwe van Rienck Lieuwes en Willem Annes Backer in te gaan. Het pand wordt gebruikt door Joannes Goens, notaris publicus, met het medegebruik van bleek en plaats.⁶⁴ Zij verkoopt in 1659 ook een pand bij de L. Vrouwenpoort (zie hiervoor onder onroerend goed bij haar vader Bernhardus).

In 1662 is Frouck eiseres in een proces voor het Hof contra de magistraat van Leeuwarden. Wijlen haar man had jaren geleden van genoemde magistraat een oud en vervallen huis gekocht en contant betaald. Het huis was eertijds eigendom van de hopman Focke Eelses, die het ook bewoonde. Ondanks herhaaldelijk verzoek aan de magistraat is nooit een koopbrief van deze transactie verstrekt, waardoor Frouck zonder middelen van recht is.⁶⁵

> **Overige zaken**

Op 28 mei 1634 wordt dr. Focco Feyckensz ontheven van de borgtocht, die hij voor Willem Wilckes Homsboodt en Frouck Fullenius had gedaan, ten profijte van Adriaen Dirxz, zwaardveger te Leeuwarden, ter somma van 1.018 cg en 2 rozenobels.⁶⁶

Op 8 mei 1643 zijn Willem Wilckes Homsboodt en Frouck Fullenius 180 cg. schuldig aan Sierck Andries Bannier terzake van 3 wagens zonder de paarden.⁶⁷

Willem Wilckes neemt op 14 dec. 1648 het schrijverschap van de compagnie van de kapitein Stuart over van zijn neef Bernhardus Fullenius.⁶⁸ Op 18 okt. 1651 wordt een resolutie van 11 april 1651 bekrachtigd waarin hij als zodanig wordt vervangen omdat hij is overleden.⁶⁹

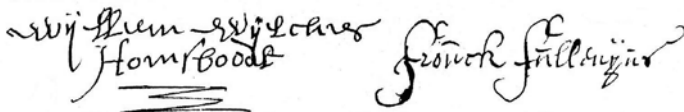
Op verzoek van Frouck Fullenius, ab intestato erfgename van haar dochter Margareta Homsboot, wordt op 10 jan. 1655 een inventarisatie gemaakt van diens nalatenschap.⁷⁰ Hierin komen onder andere ook 2 conterfeitsels van Homsboodt en Frouck Fullenius voor, welke portretten helaas niet konden worden achterhaald.

Bij de inventarisatie in 1665 van de nalatenschap van Antie Claes, echtgenote van de oud secretaris van Leeuwarderadeel Jan Sydses, is Frouck Fullenius volgens obligatie per saldo nog 152 cg. 4 st. schuldig.⁷¹

> Testamenten

Willem Wilckes Homsboodt, wagenmeester generaal van Friesland en Frouck Bernhardi Fullenius maken op 5 nov. 1640 een wederzijds testament op.⁷² Willem Wilckes benoemt Hendrickien Willems, zijn oudste en Machtelt Willems zijn jongste voordochter uit zijn huwelijk met Gerrolts (Gerls) Wopkes, respectievelijk echtgenote van Thijs Janszn, bode van gedeputeerde staten van Friesland, en Liuwe Tarquinij tot zijn erfgenamen voor hun legitieme portie. Voorts wordt voor het restant zijn nadochter Margarieta uit het huwelijk met Frouck Fullenius tot universeel erfgenaam aangewezen.

Frouck bespreekt vooraf aan haar nadochter Margarieta 100 cg, die Frouck bij haar huwelijk met Willem Wilckes meer heeft ingebracht. Verder wordt Atke Neuhusius, voordochter uit haar huwelijk met Johannes Neuhusius, voor haar legitieme portie tot erfgenaam benoemd en voor het restant haar nadochter Margarieta. Atke en Margarieta worden elk voor de helft aangewezen tot universele erfgenamen van hetgeen Frouck van haar wijlen ouders heeft geërfd.

The image shows two handwritten signatures in black ink. The signature on the left is 'Willem Wilckes Homsboodt' and the signature on the right is 'Frouck Fullenius'. Both signatures are written in a cursive, historical style.

Handtekeningen Willem Wilckes Homsboodt en Frouck Fullenius onder hun testamenten d.d. 5 nov. 1640.

2. Geeske Bernhardusdr (Fullenius), geb. Leeuwarden circa 1596 (vermoedelijk tweeling met haar zuster Frouck),⁷³ woont in 1644 te Franeker,⁷⁴ zij komt op 24 mei 1646 met haar zoon Everhardus met attestatie naar Leeuwarden, vervolgens gaat zij op 12 jan. 1651 met attestatie naar Aldeboarn, waar Everhardus predikant is geworden en volgt haar zoon, die is beroepen naar Bolsward, op 31 juli 1652, samen met haar dochter Geeske. Daarna is er tussen 17 juni 1653 en 25 april 1663 een komen en gaan tussen Bolsward en Leeuwarden, lidmaat Bolsward 1661, dan wonende bij haar dochter Geeske en haar schoonzoon Horatius Incudides aan de Wipstraat, begraven 1668 in de Martinikerk te Bolsward, wanneer haar zoon Everhardus voor "t openen van sijn saliger moeders grafstede" 6 gulden betaalt,⁷⁵ tr. Leeuwarden 21 juni 1618 (op dezelfde datum als haar zuster Frouck) Heert (Heraclitus) Baertszn (Bartes) Bornæus, geb. circa 1592,⁷⁶ postulant voor het gerecht van Utingeradeel, in 1622 volmacht naar de landdag voor Utingeradeel,⁷⁷ op 25 febr. 1624 benoemd tot schrijver van de compagnie onder W. Adama,⁷⁸ overl. vóór 17 april

1638, wanneer Cornelis Buttinga wordt benoemd tot schrijver van de kapitein Jarich van Hottinga in plaats van wijlen Hero Bartus Bornæus.⁷⁹

> **Onroerend goed**

Geeske Fullenius is in 1640, als weduwe van Heet Bontes (Heert Bartes), eigenaar van stem 36 te Aldeboorn (Nijehuis of Suupschuur genoemd), groot 70 pondemaat. In 1690 zijn de erven van Evert Bonarii, vroeger predikant te Bolsward, eigenaar.⁸⁰

Zij verkoopt in 1644 een pand te Leeuwarden “op de Dijck ontrent de Nije Stadt alwaer het Rood Hart uijthangt” (zie hiervoor onder onroerend goed bij haar vader Bernhardus).

> **Overige zaken**

Geeske komt als weduwe van de schrijver Heert Bornæus voor op 26 okt. 1643, 1 mei 1648 en 20 aug. 1651 in de hypotheekboeken van Leeuwarden.⁸¹

Dr. Hartesius van Iepema, raad ordinaris in het Hof van Friesland en zijn huisvrouw Idtie van Andringa zijn op 1 mei 1660 1.500 cg. tegen 5% rente schuldig aan Geeske Fullenius, weduwe van wijlen Heert Bornæus, in leven schrijver van een compagnie te voet.⁸²

Op 16 augustus 1667 verklaren de kerkvoogden van de Martinikerk te Bolsward ontvangen te hebben van Geeske Fullenius, weduwe van Heraclites Borneus, in leven schrijver van een compagnie te voet, 56 cg. voor een “legaerste ofte graff met een blauue steen legende ondaer het orgel waerin Hisce Bockes Abbema is begraven voor wyen het selve is gekoft, dus 56-0-0”.⁸³

3. Bernhardus Fullenius, geb. Leeuwarden circa 1602, volgt IIIa.
4. Yda Fullenius, ged. Leeuwarden 12 mei 1605.
5. Nathanael Fullenius, ged. Leeuwarden 1 okt. 1606, volgt IIIb.
6. Itien Fullenius, ged. Leeuwarden 3 febr. 1611.
7. Boldwin Fullenius, ged. Leeuwarden 26 febr. 1615.

IIIa. Bernhardus Fullenius, geb. Leeuwarden circa 1602,⁸⁴ belijdenis Leeuwarden 27 mei 1621, student linguarum ac philosophia Franeker 28 mei 1621,⁸⁵ student theologiae Leiden 28 aug. 1627,⁸⁶ hoogleraar Oosterse talen te Franeker 22 febr. 1630, hoogleraar wiskunde ald. 17 dec. 1636,⁸⁷ rector in 1640 en 1651, overl. Franeker 27 jan. 1657, tr. Britsum 5 dec. 1632 Ebel Hinckena van Hinckenborch, geb. Britsum circa 1605, overl. Franeker? 21 dec. 1670, dochter van Jonkheer Henricus Hinckena van Hinckenborch, predikant te Norden (Oost-Friesland), Berlikum (1595-1597) en Britsum (1597-na 1611), en Sydts Harinxma van Donia.

*Bernhardus Fullenius (1602-1657) Anoniem, z.j.
Collectie Museum Martena, Franeker.
Foto RKD/Iconografisch Bureau, Den Haag.*

Over de schilder van dit portret is in de literatuur geen eenduidigheid.⁸⁸ Volgens het Album Amicorum van Johannes Rhala (1630-1686), waarin Bernhardus een bijdrage schrijft, is de zinspreuk van Bernhardus “Ne facias aliis, fieri quod tu tibi nolis” (Doet aan anderen niet, hetgeen gij niet wilt dat anderen u doen).⁸⁹

> **Universitair**

Bernhardus koopt op 27 mei 1622 een Grieks-Latijnse editie van een boek van de Griekse dichter Pindarus en nog enkele andere boeken, waaronder een Homerus. Op dat moment huurde hij als student een kamer in het huis van de Franeker predikant Focco Johannes, wiens zoon Johannes Phocylides Holwarda later hoogleraar in Franeker zal worden en die samen met Bernhardus astronomische observaties verricht.⁹⁰ In de bibliotheek van de universiteit te Salamanca in Spanje bevindt zich een exemplaar

van Platonis omnia opera, Basel 1556. Hierin komt als een ex libris de handtekening van B. Fullenius voor. Vergelijking met andere handtekeningen doet vermoeden dat het om Bernhardus 1602-1657 gaat, maar of deze dit werk ook heeft aangeschaft blijft een open vraag.

Gedeputeerde Staten van Friesland benoemen op 18 dec. 1629 Bernhardus Fullenius als professor Oosterse talen aan de universiteit van Franeker in de plaats van Sixtinus Amama op een jaarwedde van f 600,--.⁹¹

Op 22 febr. 1630 toont Bernhardus Fullenius in de Senaat van de universiteit van Franeker zijn aanstelling als hoogleraar in het Hebreeuws.⁹² Betreffende zijn intrede merkt professor Meinardus Schotanus op dat Fullenius een zwakke stem heeft en moeilijk spreekt.⁹³

Op 4 febr. 1630 wordt aan de heer Doma voor drie dagen vacatie tot Franeker betreffende de introductie van professor Fullenius 15 pond betaald. De heer Franckena ontvangt daarvoor hetzelfde bedrag.⁹⁴ Aan Bernhardus Fullenius wordt op 15 juni 1630 100 pond betaald als questor van de Franeker academie.⁹⁵ Betalingen hiervoor komen in de volgende jaren regelmatig terug.

In 1630 schrijft Bernhardus een brief aan Johannes Antonides van der Linden als albumbijdrage.⁹⁶ Van der Linden (1609-1664) studeert enkele jaren geneeskunde te Leiden, maar rondt zijn studie te Franeker af, waar hij op 19 okt. 1630 promoveert.

Tevens schrijft hij in 1630 een gelukwensgedicht voor Regnerus Neuhusius.⁹⁷

Bernhardus Fullenius schenkt in mei 1632 de Concordantiae Bibliorum Hebraicae[...] geschreven door Johannes Buxtorfi aan de bibliotheek van de universiteit van Franeker.⁹⁸

In de British Library te Londen bevindt zich een certificaat voor Wilhelmus Henachius, student in de Hebreeuwse taal, afgegeven door Bernhardus Fullenius Hebr. L. professor en gedateerd Franeker 14 sept. 1633.⁹⁹

Fullenius heeft waarschijnlijk zijn "Tabulae in grammaticam Hebraeam" omstreeks 1631 in druk uitgegeven.¹⁰⁰ Hij verzorgt in 1635 de uitgave van Johannes Drusius' Annotationes in Coheleth sive Ecclesiasten Salomonis.¹⁰¹ Voorts bezorgt hij in 1636 ook Johannes Drusius' "Nova versio et scholia in Iobum, conscripta auspiciis & sumptibus III. Praepotentumque Ordd. Generalium Provinciarum Foederatarum. Opus posthumum, nunquam ante editum, cui adjectus est Authorum librorumque catalogus cum indice triplici".¹⁰² Fullenius heeft tevens bemoeienis met aankopen uit de bibliotheek van Drusius.¹⁰³

Bernhardus wordt enkele malen genoemd in brieven die door Meinardus Schotanus worden geschreven aan de curator van de universiteit van Franeker Johannes Saeckma.¹⁰⁴

Bernhardus Fullenius wordt op 28 mei 1636 benoemd tot professor mathesios te Franeker in plaats van wijlen professor Adrianus Metius, terwijl Johannes Coccejus in de plaats van Bernhardus als hoogleraar in de Oosterse talen wordt aangesteld. Bernhardus neemt de benoeming aan op een traktement van 700 pond per jaar.¹⁰⁵ Op 17 december 1636 wordt hij als zodanig geïntroduceerd.¹⁰⁶ Zijn beloning voor deze functie wordt in 1648 verhoogd naar 887 cg., terwijl Bernhardus gedurende de jaren 1648-1656 1.000 cg. ontvangt.¹⁰⁷

Bernhardus is onder andere de leermeester van zijn neef Menno van Coehoorn en van zijn latere opvolger als hoogleraar in de wiskunde te Franeker, Abraham de Grau.¹⁰⁸

Over Bernhardus als leermeester van Menno van Coehoorn bestaat enige twijfel. Elders wordt dit toegeschreven aan zijn zoon Bernhardus Fullenius, die later ook veel contact met Menno onderhield betreffende vestingbouw.¹⁰⁹ Bernhardus leidt onder andere landmeters op, waarbij de colleges, in plaats van in het op de universiteit gebruikelijke Latijn, in het Nederlands worden gegeven. De eerste landmeterpromotie vindt in 1641 plaats. Ook worden wijnroeiers, pegelaars en vestingbouwkundigen opgeleid. Voor de landmeetkunst leidt hij in totaal 19 promoties.¹¹⁰

De magistraat van Franeker probeert op 18 febr. 1636 met geweld beslag te leggen op de goederen van professor Fullenius. Omdat zijn huis door de Academiepolitie wordt bewaakt is deze actie tevergeefs.¹¹¹

Bernhardus Fullenius schrijft in 1638 de *Oratio funebris in Obitum Georgii Pasoris*, (Begravenisrede bij het overlijden van Georgii Pasoris), hoogleraar te Franeker.¹¹² en is betrokken bij de uitgave in 1646 van de tweede editie van de *Manuale arithmeticae et Geometriae Practicae* van zijn voorganger professor Adrianus Metius.¹¹³ Eerder bezorgt hij in 1640 een heruitgave van Metius' *Arithmeticae libri duo et geometriae libri VI*, die in genoemd jaar is gedrukt bij Elzevier te Leiden.

Bernhardus Fullenius en zijn broer Nathanael zijn in 1642 aanwezig bij de verdediging te Franeker van de disputen "Disputatio theologica de coena dominica" (theologische uiteenzetting over het Avondmaal) en "Disputatio theologica de baptismo" (theologische uiteenzetting over de doop) die respectievelijk door hun neven Everhardus en Theotardus Bornæus (zonen van Geeske Fullenius) worden verdedigd.¹¹⁴

Wegens belediging van professor Fullenius en het vernielen van de ruiten van diens huis wordt de student Lucas van Neck op 14 nov. 1644 veroordeeld tot een boete van 160 cg.¹¹⁵

Bernhardus Fullenius geeft in 1647 volgens een *Ordo Lexionum et horarum* in de universiteit van Franeker colleges onder de titel "Geodaesiam profitetur".¹¹⁶ Uit 1649 is eveneens een *Ordo Lexionum* bekend, waar Bernhardus wordt vermeld met colleges over "Geographiam & Geodaesiam alternis biduis profitebitur".¹¹⁷ Beide handelen over de wetenschap betreffende de opmeting van de aarde.

Ter gelegenheid van het rectoraat van Bernhardus van de universiteit van Franeker verschijnen er in 1651 in druk twee lofdichten, een in het Grieks door H. Schregardus en een in het Latijn door Andreas Petri.¹¹⁸

Regnerus Neuhusius, rector aan het gymnasium te Alkmaar, schrijft een aantal brieven in het Latijn aan Bernhardus Fullenius en een gedicht dat mede is opgedragen aan zijn echtgenote Ebel Hinckena. Een gedicht van Bernhardus voor Regnerus is eveneens in de *Poematum juvenalia* opgenomen.¹¹⁹

> **Kerkelijk.**

Bernhardus wordt als ouderling te Franeker door de Friese synoden van 1641 en 1648 benoemd als gedeputeerde naar de synode. In de Friese synode van 1642 wordt hij als zodanig genoemd.¹²⁰

Bernhardus is curator over Hiltje Campegius, nagelaten weeskind van ds. Eidonis

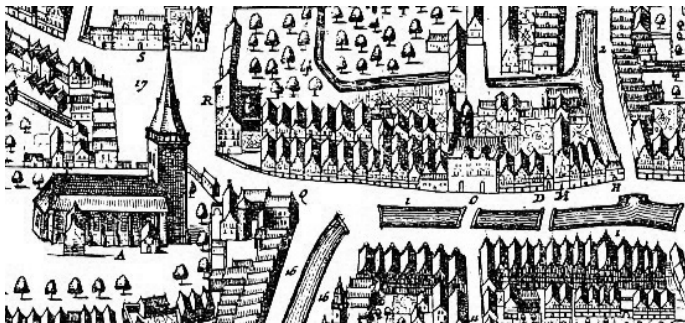
Campegius, in leven predikant te Pietersbierum. Bernhardus verschijnt op 26 okt. 1646 in de vergadering van de classis Franeker, omdat de weduwe Campegius en haar dochter nog steeds in de pastorie wonen en de ingezetenen van Pietersbierum aan gedeputeerde staten verzocht hebben om door middel van een deurwaarder de weduwe uit haar huis te leiden. De classis moet hierop toezien en alle partijen zo eerlijk mogelijk helpen. Bernhardus Fullenius verzoekt om naast hem nog twee personen te benoemen om een en ander te behartigen.¹²¹ Op 24 april 1648 wordt eenzelfde verzoek gedaan ten aanzien van een proces over deze zaak voor het Hof van Friesland.¹²²

Bernhardus Fullenius wordt in de vergadering van de classis Franeker d.d. 4 juni 1650 als ouderling van Franeker gekozen als gecommiteerde naar de synode te Bolsward.¹²³ Op 12 mei 1656 wordt hij als zodanig afgevaardigd naar de synode te Sneek.¹²⁴

> Onroerend goed

Bernhardus koopt in 1631, een huis, loods en hof aan de Schilkampen te Franeker, belast met 24 st. jaarlijkse grondpacht, van Susanna Celijns, weduwe van de professor Hachtingius.¹²⁵ Ebel van Hinckena, weduwe van Bernhardus Fullenius verkoopt het bovengenoemde huis cum annexis in 1662 voor 800 gg. aan Anne Jouckes Vleeshouwer en Trijntie Foeckes, echtelieden, burgers te Franeker. Het huis wordt op dat moment door Catharina van Hinckena, de zuster van Ebel, bewoond en heeft als naastlegers Thonis Claessen ten oosten en westen en de gemene straat ten noorden.¹²⁶

Hij koopt samen met zijn echtgenote Ebel van Hinckena in 1636 van de echtelieden dr. Bernardus Schotanus en Catharina Althuysen, “seeckere grote huysinge, schuyre ende achterland met het hoff daarachter, staende op de Hoogstraat”, (later Voorstraat 45), belast met 37 st. grondpacht, hebbende de Oeconomie ten oosten en Wijbe Johannes erfgenamen ten westen.¹²⁷ Dit huis komt voor op de stadsplattegrond van Franeker, afgebeeld in het boek “Beschryvinge van de Heerlyckheydt van Frieslandt” door dr.

Detail stadsplattegrond Franeker, afgebeeld in de “Beschryvinge van de Heerlyckheydt van Frieslandt” door Christiaan Schotanus à Sterringa, Franeker 1664. 1= De Hoog ofte Voorstraet, D= s’ Lands Oeconomie ofte Beurse, M= ’t Huys van wijl. De Hr. Prof. Fullenius.

Christiaan Schotanus à Sterringa. In de legenda bij de plattegrond staat bij de letter M te lezen: “ ’t Huys van wijl. De Hr. Prof. Fullenius”.¹²⁸ Later zou zijn zoon Bernhardus dit pand bewonen.

Bernhardus Fullenius, J.U.D. en regerend burgemeester van Franeker, voor zichzelf en als gelastigde van zijn zuster Frouck en zijn broers Sethus en Franciscus verkoopt in 1677 aan Marten Pijters, meester bakker, en Geiske Pijters, echtelieden te Franeker, voor 450 cg. een huis, schuur en hovinge met de bomen en plantage staande op de Schilbanck ten zuiden van de Pekierbaan te Franeker.¹²⁹

> **Overige zaken**

Op 28 april 1651 wordt Bernhardus samen met dr. Cornelis van Viglij benoemd tot curator over Feye van Donia.¹³⁰

Bernardus wordt op 15 juni 1652 samen met ds. Abrahamis Walsweer, predikant te Tjerkwerd, curator over de wezen van wijlen ds. Matthias Walsweer en Franske Machet¹³¹ en wordt in 1654 als zodanig genoemd.¹³²

In de autorisatieboeken van Franeker wordt Bernhardus diverse malen genoemd als curator over meerdere personen.¹³³

Bij de inventarisatie van de nalatenschap van Geeske Bornaeus (dochter van Geeske Fullenius) op 9 nov. 1681 werd een obligatie d.d. 10 mei 1670 aangetroffen van 2.300 cg. ten laste van de erfgenamen van Ebel van Hinckena, weduwe van wijlen de professor Bernhardus Fullenius.¹³⁴

> **Erfeniskwesties**

> **Henricus Hinckena van Hinckenborch/Sydts van Donia**

Bernhardus en Nathanael Fullenius, die respectievelijk met Ebel en Catharina van Hinckena zijn getrouwd, dochters van Henricus van Hinckena en Sydts van Donia, worden als echtgenoten genoemd in een scheidingsakte van 11 dec. 1651 tussen de kinderen en erfgenamen van Henricus van Hinckena betreffende de landen en plaatsen in West Friesland.¹³⁵ Deze scheidingsakte is een bevestiging van reeds in 1642 gemaakte vriendschappelijke afspraken met hun moeder Sydts van Donia. Na het overlijden van hun moeder zullen Ebel en Catharina worden bedeed met de grote plaats te Ferwerd, bij Foppe Pyers Tania gebruikt en de plaats te Hallum aan de Heerenweg gelegen, gebruikt door Gerben Claessen en de kleine plaats te Hallum op de Mieden gelegen, die gebruikt wordt door Folckert Meynerts.

Aeltje van Hinckena, de andere dochter, getrouwd met Gossuinus van Coehoorn erft de sate en landen te Britsum Lettingha genaamd. Daarnaast krijgt zij van haar twee zusters “tot vergelijkinge” 1.000 cg. betaald.

Hun moeder Sydts van Donia zal zo lang zij leeft alle huren en opkomsten van genoemde landen en plaatsen blijven genieten.

Ebel van Hinckena ~~Debet~~ van Hinckena
 Catharina van Hinckena Bernhardus Fullenius.
 S: van Coehoorn Nathanael Fullenius
 1661

Petrus Rudolphus
 1661

*Handtekeningen onder de scheidingsakte van de erfgenamen van Henricus
 van Hinckena 11 dec. 1651.*

Volgens latere afrekeningen is er ook sprake van ontvangen huren van eigendommen in Oost- Friesland.

Syds van Donia maakt op 12 maart 1651 te Britsum haar laatste wil op.¹³⁶ Zij wil dat haar kinderen na haar dood “fredych” zullen zijn en verklaart dat, mocht er toch onvrede zijn of komen, zij daartoe geen oorzaak heeft gegeven. Bij de scheiding heeft zij alles zo goed mogelijk in drie gelijke parten over de kinderen verdeeld, maar Gossuinus van Coehoorn, die is getrouwd met dochter Aeltje, voelt zich te kort gedaan. Van het legaat van haar oom Goslinga groot 600 g. heeft zij 100 cg. laten staan bij haar schoonzoon professor Fullenius, dat na haar dood aan haar dochter Aeltje moet worden uitbetaald. Kleindochter “Hendrickien Ful(l)enius sal hebben myn beste heuck (huik, lange mantel) ende myn beste sayen sliger, ende Fro(u)ck Fulenius sal hebben myn beste tafelgoet so sy frister blijft en niet geracke toe hielcken, sal anders Alcke ende nicht Sytske onder haar beide toe paerten”.

De in de scheidingsakte hierboven genoemde grote plaats te Ferwerd, groot 130 pondematen, die door Foppe Piers Tania wordt gebruikt, wordt in 1671 door Catharina van Hinckena, weduwe van dr. Nathanael Fullenius, voor de ene helft, de burgemeester Bernhardus Fullenius, Sethus en Franciscus Fullenius, beiden student, en Frouck Fullenius, gesterkt met haar man dr. Balthasar Bekker, pastor te Franeker, voor de andere helft, verkocht voor 11.700 gg. aan Gijsbertus van Viersen, secretaris van gedeputeerde staten van Friesland en Catharina van Kinnema, echtelieden te Ferwerd.¹³⁷

Kapitein Gosewijn van Coehoorn en Bernhardus Fullenius, professor in de mathematische kunst, verkopen in januari 1653 dertig pondematen land onder de klokslag van Jelsum, in de sate bij Atse Clasen gebruikt, voor 130 gg. per pondemaat aan Jan Sijes en Cornelis Piters cum uxore.¹³⁸

Ebel van Hinckena, weduwe van Bernhardus Fullenius, in leven professor te Franeker, verkoopt in 1662 een zate te Menaldum, belast met eeuwige rente aan het dorp Berlikum, aan Syds van Donia Jr.¹³⁹ Of deze laatste twee verkopen ook betrekking hebben op een nalatenschap is niet duidelijk.

> **Boccatius Pontanus**

Bernhardus Fullenius en zijn zwager Willem Wilckes Homsboodt worden op 1 maart 1650 benoemd tot curatoren bonorum over de nagelaten boedel in Oost Indië op Taiwan van Boccatius Pontanus, de zoon van hun tante Hiske Bockes Abbema.¹⁴⁰

Frouck Fullenius cum socio voeren in 1669 een proces tegen Everhardus Bornæus, zoon van Geeske Fullenius en pastor te Bolsward, cum socio, betreffende de nalatenschap van Boccatius Pontanus. Hierbij is verschil van mening over de testamenten van Boccatius en van zijn moeder Hiske Bockes Abbema.¹⁴¹

Op 8 febr. 1670 dient een vervolproces, aangespannen door Everhardus Bornæus en Horatius Incudides, als man en voogd over Geeske Bornæus, volgens testament d.d. 23 jan. of juni 1667, tezamen erfgenamen van Hiske Bockes Abbema, tegen Ebel van Hinckena, weduwe van professor Bernhardus Fullenius te Franeker, aangaande de nalatenschap van Hiske. De zoon van Hiske, Boccatius Pontanus, in leven opperkoopman in Indië, benoemt in zijn testament van 24 okt. 1647 zijn moeder tot zijn erfgenaam en laat voorts aantekenen dat na haar overlijden de goederen zullen toevallen aan testators naaste bloed. De gedaagde beroept zich op een testament uit 1655, waarbij Hiske tot universele erfgenamen de vier kinderen van haar zuster Atke Bockes Abbema benoemt, te weten Frouck, Bernhardus, Nathanael en Geeske Fullenius en waarin bepaalde clausules zijn opgenomen. Ebel van Hinckena, onder wie de nagelaten goederen van Boccatius berustten, weigert de eisers hiervan de helft te laten genieten. Er is een taxatie van het Hof dat de nalatenschap 11.079 cg. 18 st. beloopt. Het Hof wijst aan de eisers de helft van genoemd bedrag toe.¹⁴²

Bij de liquidatie van de nader te beschrijven erfenis van Lucia van Donia wordt tevens verklaard dat Bernhardus Fullenius aan de erven op 16 maart 1682 vijf elfde part van de erfenis van Boccatij Pontani volgens testament van 24 okt. 1647 heeft voldaan.¹⁴³

> **Lucia van Donia**

Lucia van Donia testeert op 26 sept. 1660.¹⁴⁴ Enkele dagen later, op 2 okt., komt zij te overlijden. Zij benoemt de drie dochters Ebel, Aeltje en Catharina Hinckena van haar zuster Sydts, alsmede Feyo van Harinxma Donia, zoon van haar broer Ernst tot haar erfgenamen. Haar man Schelto van Jeltinga krijgt het levenslange vruchtgebruik over alle goederen, behalve de kleren van Lucia, haar linnen van haar voorouders aanbeërfd en dat waar haar eigen letters op staan, alsmede het zilver en goud niet staande het huwelijk aangekocht. Voor deze zaken worden Ebel, Aeltje en Catharina Hinckena geprelegateerd.

Vermoedelijk bewoonde Lucia Hinnemastate te Jelsum. Er is sprake van ¼ part van haar bewoonde huisinge en hoornleger te Jelsum, waarvan de singels moeten worden geslat en de poort opgebouwd. De kosten hiervan moeten door de erfgenamen worden gerestitueerd aan Schelto van Jeltinga.

Gosse van Coehoorn, echtgenoot van Aeltje van Hinckena, spant op 27 nov. 1660,

mede namens zijn schoonzusters Ebel en Catharina, een proces aan tegen Schelto van Jeltinga, teneinde kisten en kasten ontzegeld te krijgen zodat er een beschrijving van de inventaris kan worden gemaakt.¹⁴⁵ Op 4 febr. 1662 wordt door Gosse opnieuw een procedure gevoerd tegen zijn oom betreffende de uitvoering van het testament van Lucia van Donia.¹⁴⁶

Juffr. Ebel van Hinckena, weduwe van professor Bernhardus Fullenius, Aeltje van Hinckena, weduwe van de kapitein Gosewinus van Koehoorn, Catharina van Hinckena, weduwe van Nathanael Fullenius, medicina doctor en Jr. Feyo Harinxma van Donia te Hallum, elk voor een vierde part erfgenamen van Juffr. Lucia van Donia, in tijden echte huisvrouw van Schelto van Jeltinga, gecommiteerde wegens de provincie Friesland in 's-Gravenhage in de Camer van finantie, verkopen in febr. 1663 een zate te Menaldum, groot ongeveer 70 pondematen, bij Hebbe Jans als meijer gebruikt, voor de prijs van 130 gg. per pondemaat, alsmede een zate eveneens te Menaldum, door Reiner Douwes als meijer gebruikt, groot ongeveer 13 pondematen, voor 150 gg. per pondemaat aan Jr. Sixtus van Donia, althans residerende te Menaldum.¹⁴⁷

Henrietta, Kempo, Johannes, Sydske en Janneke Fullenius, tezamen voor een vierde part erfgenamen van wijlen Luts (Lucia) van Donia, (dit zal het aandeel van hun moeder Catharina van Hinckena zijn) verklaren op 24 aug. 1684 met hun neef Bernhardus Fullenius, die met zijn zuster en broers eveneens voor een vierde part erfgenaam is, een liquidatie en scheiding gemaakt te hebben van genoemde erfenis.¹⁴⁸

> Overlijden

Bernhardus Fullenius en zijn vrouw Ebel van Hinckena worden begraven in de St. Maartenskerk te Franeker.¹⁴⁹ Hun graf was “Binnen in 't Choer, achter de peijdeuren”. Op de steen stond te lezen:

“A^o 1657, den 27 Jan. sterf den Hooghgeleerden Heer Bernhardus Fullenius, in sijn leven eerst Hebrææ linguæ, daarna matheseos Professor in de Universiteit tot Franeker, out in zijn 55 jaer.

A^o 1670, den 21 Decemb. sterf de Eedelen en deughdrijcke Juffrouw Ebel Hinckena van Hinckenborch, sijn huisvrouw, out in haer 65 jaer en leggen hier begraven”.

Op de steen is een door C. Schotanus in het Latijn geschreven grafschrift vermeld, waarvan de vrije vertaling luidt:

Beste Fullenius, vriend, zijdelings nog verwant,
die de hemelse sferen hebt doorvorst en leraar waart van die geleerde kunst,
die ons op hemelse wegen voert nog voordat onze geest,
losgemaakt van onze lichaamsboeien, door de hemelen heenbreekt
en plaatsneemt in een edeler oord,
wij blijven (nog) hier op aarde, U bergt de woonstede van God;
geleidelijk aan worden wij verzameld en ontvallen wij de kusten der aarde;
de aarde is een ballingsoord, de hemel ons dierbaar vaderhuis

Professor Verhel houdt de lijkrede voor Bernhardus Fullenius.¹⁵⁰ Deze rede zou gedrukt zijn,¹⁵¹ maar er schijnt helaas geen exemplaar bewaard te zijn gebleven.¹⁵² Na het overlijden van Bernhardus verschijnen in druk een aantal in memoriam gedichten voor hem.¹⁵³

Op 19 sept. 1664 wordt een lijst opgemaakt van de mathematische instrumenten die de weduwe van professor Fullenius aan de Academie heeft gegeven.¹⁵⁴

Bij de begrafenis van Ebel Hinckena van Hinckenborch laat de universiteit haar gezag gelden. De senaat besluit op 27 dec. 1670 dat het de hoogleraren en de secretaris op straffe van een boete van 12 cg. verboden wordt om de leden van de vroedschap van Franeker voorrang te verlenen bij de begrafenisstoet.¹⁵⁵

Ook verbiedt de universiteit, om onbekende redenen, professor De Grau het door hem geschreven levensbericht betreffende Ebel uit te geven. Tevens wordt het de academiédrukker Joh. Willems op straffe van een boete van 50 gg. verboden om dit te drukken.¹⁵⁶

Uit dit huwelijk:

1. Frouck (Veronica) Fullenius,¹⁵⁷ ged. Britsum 2 febr. 1634, belijdenis Franeker 23 okt. 1658, komt als weduwe van de secretaris Bloemendal van Dokkum met attestatie naar Franeker 18 jan. 1662, met attestatie aangekomen te Jelsum 30 juli 1699, van Jelsum naar Wijckel 26 okt. 1703, waar haar zoon Johannes Henricus Bekker als predikant is beroepen, zij volgt haar zoon vervolgens naar Jelsum 27 sept. 1705, overl. Jelsum 17 of 27 aug. 1721,¹⁵⁸ tr. Franeker 11 dec. 1659 Idzardus Bloemendal, geb. Dokkum, student philosophia Franeker 18 maart 1654,¹⁵⁹ promoveert tot juris utriusque doctor Franeker 20 okt. 1659 met de vermelding solemniter (plechtig),¹⁶⁰ als advocaat bij het Hof van Friesland geadmiteerd op 24 nov. 1659,¹⁶¹ secretaris van Dokkum, overl. voorjaar 1661, tr. 2 Franeker 9 dec. 1666 Balthasar Bekker,¹⁶² geb. Metslawier 20 maart 1634, student philosophia Groningen 11 april 1650,¹⁶³ idem te Franeker 8 maart 1653,¹⁶⁴ promoveert tot doctor theologiae Franeker 25 mei 1665 op het proefschrift “Disputatio theologica inauguralis centum theorematis in XX πεντάδας distributis praecipuas quasdam S. Codicis et universae theologiae controversias exhibens”,¹⁶⁵ (Kort begrip der godgeleerdheid, bestaande in 100 stellingen, verdeeld in 20 vijftallen, de voornaamste saken des geloofs begrijpende, in welker eerste ieder 'd eene of andere Schriftuurplaats wordt verklaard),¹⁶⁶ rector van de Latijnse school te Franeker 1655, predikant te Oosterlittens 1657, Franeker 1666, Loenen 1674, Weesp 1676, Amsterdam 1679-1692 (afgezet), overl. Amsterdam 11 juni 1698, begraven te Jelsum. Hij was weduwnaar van Elseke Walkens (geb. Grootegast 9 maart 1633, overl. Oosterlittens 16 april 1664), zoon van Henricus Bekker, predikant te Metslawier (1633), Warfhuizen en Maarslag (1646), en Maria Balthasar Reidtin. Een borstbeeld van Balthasar Bekker, dat werd gemaakt door de Ferwerter kunstenaar

Hans Jouta, werd op 12 oktober 2002 onthuld in het dorpshart van Metslawier.¹⁶⁷

> **Idzardus Bloemendal**

De academische loftuitingen, bij de promotie te Franeker op 20 okt. 1659 van Idzard Bloemendal tot doctor in de beide rechten, uitgesproken door zijn meest oprechte vrienden, worden in druk uitgegeven. Hierin zijn ook lofwoorden van zijn toekomstige zwager Bernhardus Fullenius opgenomen.¹⁶⁸ Tevens wordt hierin een door Joh. Arcerius in het Fries geschreven lofgedicht vermeld.¹⁶⁹ Idzardus à Bloemendal wordt ook genoemd als Laterculum Respondentium in In libros IV priores Codices [...].¹⁷⁰ Volgens het resolutieboek van Dokkum heeft de secretaris dr. Aemilius Huber op 1 juni 1660 zijn dienst vrijwillig geresigneerd in handen van de Magistraat, met het ernstige verzoek dat dezelve op dr. Idzardus Bloemendal mocht worden getransporteerd, welk verzoek wordt opgevolgd. Idzardus mocht deze functie maar korte tijd bekleden, omdat hij reeds in het voorjaar van 1661 overlijdt.¹⁷¹ Hoewel haar neef Menno van Coehoorn (zoon van Gosse (Gozewijn) van Coehoorn en Aeltje Hinckena van Hinckenborch, zuster van Froucks moeder) na het overlijden van haar eerste man naar haar hand dong, maakt zij toch de keus om met Balthasar Bekker te trouwen.¹⁷²

> **Balthasar Bekker**

Over Balthasar Bekker, de tweede echtgenoot van Frouck Fullenius, is al zoveel gepubliceerd¹⁷³ dat zijn levensloop hier buiten beschouwing kan worden gelaten en wordt volstaan met enkele raakvlakken die hij had met de familie Fullenius. Balthasar ontving grondig onderwijs in de meet- en telkunst van zijn latere schoonvader Bernhardus Fullenius, waarvoor hij hem erg dankbaar is.¹⁷⁴ In de jaren 1678 tot 1681 liep er een proces, waarmee Bekker ook annex is, tegen professor Wubbena te Franeker betreffende diverse aanklachten, waarvan één was dat hij een Groningse vrouw en Frouck Fullenius had uitgemaakt voor “hoeren ende uijtgeredene verckens”. Door het overlijden van Wubbena is het nooit tot een vonnis gekomen.¹⁷⁵ In zijn boek “De Betoverde Wereld” schrijft Balthasar Bekker een opdracht in een Toe-eigen-brief aan zijn zwagers Bernhardus en Franciscus Fullenius, die hij daarin hoogwaarde broeders noemt en waarin hij de familie schetst en woorden van dankbaarheid richt tot de familie Fullenius. In de Amsterdamse druk is tevens onderstaand gedicht aan zijn vrouw Frouck Fullenius opgenomen.¹⁷⁶ De christelijke gemeente in Amsterdam antwoordt op dit gedicht, hetgeen weer een reactie uitlokt van L. v. D. Frouck schrijft daarop een antwoord aan de schrijver over zijn papieren kind.¹⁷⁷

Aan FROUK FULLENIA.

Herlieve seer getrouwe.

Vernooede deelgenoot in voorspoed als in rouwe;

Veelwaarde Moeder van twee Dochters, eenen Soon;

En paerel aan het goud van ons driedobbe kroon.

Magh dit Papiere-kind U mee voor Moeder groeten;

Ik geef 't u in den arm. En 't moet mijn leed verfoeten,

Dat, schoon dit herffen-krooft van 's lichaams vrucht verscheelt;

Als niet na d'huwlix wett met uw behulp geteeld;

Maar door affcheidentheid van uren en van dagen,

Ja nachten voor een deel: gy echter neemt behagen;

Die self, door vrese noch door vrienden raad bekoord,

't Verfaken my ontried. En 't was uw laatste woord

Op 't scheiden. Dat is trow! Nu seg ik daer beneven,

Dat dit, mijn kind alleen, de drie sal overleven

Die God ons tsamengaf, Want, so ik 't wel voorfie,

't Groeit tegen d'onlust op. En wat belangt de drie:

't Sal hen door broederchap in 't dagelijx verkeerren,

Als wijfer, 't Kristendom uit valster gronden leeren;

En bygelovigheid, deugds hinderpaal, en schrik

Verbannen, door de vrees des groten Gods. Dies ik,

Wat seg ik? Gy en ik, Beminde, ('k magh 't geloven)

Al wierd myn Letterkind van ieder een verschoven;

Wy bergen 't gaarn in huis tot dienst van U en my:

Daar houd het goed en bloed van Spook en Duivel vry.

Wie vreesft, dien God bewaart? wiens hemelryke segen

Door kinderlike vrees gefocht word en verkregen.

Die God der Vaderen en onser Kindren God

Geleide die met ons in 't eewig salig lot!

74 van Oogstmaand, 1691-

B. BEKKER.

Gedicht van Bekker voor zijn vrouw Frouck Fullenius in "De Betoverde Wereld".

Frouck was, na de afzetting van haar man als predikant van Amsterdam, aangezocht om haar man over te halen zijn stellingen aangaande de strijd tegen de duivel te herroepen. Zij gaf echter als antwoord dat zij liever met haar kinderen ging bedelen dan haar man te overreden iets tegen zijn gemoed te doen.¹⁷⁸ Na de afzetting van Balthasar verblijft hij veel op Hinnemastate te Jelsum, welk buitenverblijf Frouck en haar broer Bernhardus gezamenlijk in eigendom hebben. Hier zou hij ook de laatste delen van "De Betoverde Wereld" hebben geschreven.

Het leven van Bekker wordt in een historische context, maar toch ook wel enigszins geromantiseerd, beschreven door de Groninger kerkhistoricus Diest Lorgion in de boeken "Balthasar Bekker in Franeker" en "Balthasar Bekker in Amsterdam", waarin leden van de familie Fullenius ook diverse malen voorkomen.¹⁷⁹

In het boekje "Sterfbedde van Do. Balthazar Bekker", waarin ook is opgenomen een kort ontwerp van zijn leven volgens zijn eigen handschrift, komt ook de belangrijke rol die Frouck in zijn leven heeft gespeeld tot uitdrukking.¹⁸⁰

> Onroerend goed

Frouck was een welgestelde vrouw, die niet alleen erfde van haar ouders, maar ook universeel erfgename was van haar broer professor Bernhardus Fullenius. Daardoor bezat zij Hinnemastate te Jelsum, waar zij na het overlijden van haar man was gaan wonen, met uitzondering van de periode 1703-1705 toen ze bij haar zoon in Wijckel verbleef. Zij was eigenaresse van diverse stemdragende plaatsen in genoemd dorp.

Frouck Fullenius koopt in 1710 van Trijntje Doekes te Jelsum voor 2.940 gg. 5/9 part van een stemdragende sathe lands aan de Vaardebuijren te Blija, groot in het geheel 75 pondematen, vier eijnzen, 3 penningen en een roede, alsmede 3 pondematen losse greidlanden op de mieden te Blija, naast gelegen en behorende onder bovengenoemde sathe op Vaardebuijren voor 168 gg.¹⁸¹ Zij koopt van Jan Bruynsma in 1712 13½ pondemaat los land onder Jelsum, gebruikt bij de erven van Gosse Jacobs, de heer Camstra ten oosten, de koperse ten zuiden en westen en de Cornjumervaart ten noorden, iedere pondemaat voor 76 gg. 7 st.¹⁸² Eveneens in 1712 koopt zij van Claes Cornelis te Jelsum voor 325 gg. 1½ pondemaat op het Jelsumer Nieuwland.¹⁸³

Frouck koopt in 1712 ook nog 1 pondemaat terpland te Jelsum onder Schierhuyster sathe behoord hebbende en 2 pondemaat bouw- en terpland mede in de burenen te Jelsum aan het kerkhof gelegen, het eerste stuk voor 95 gg. 7 st. en het tweede stuk voor 300 gg. 14 st. van dr. Ernst Mockama van Harinxma thoe Sloten, grietman van Baarderadeel.¹⁸⁴ In hetzelfde jaar koopt zij voor 1.092,- gg. van genoemd grietman 14 pondemaat oude greiden op het Nieuwland onder Jelsum.¹⁸⁵ Zij koopt in 1713 7½ pondemaat los land onder Jelsum, de heer van Camstra ten oosten, de koperse ten zuiden en westen en de Cornjumervaart ten noorden, iedere pondemaat 60 gg. uit de boedel van Bonno Harinxma van Donia.¹⁸⁶

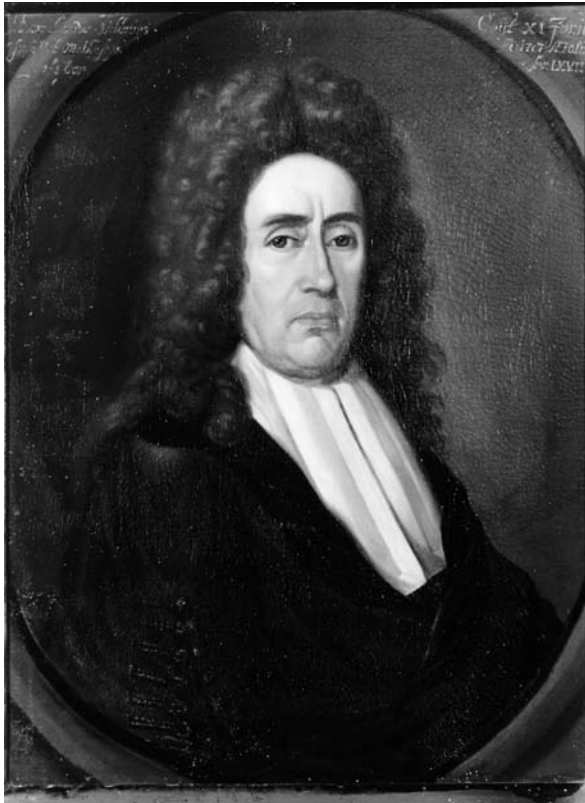
> Overige zaken

Aan Gellius Hillema van Bouricius, oud luitenant kolonel te Heerenveen, en zijn huisvrouw Cecilia Charlotte Paen leent Frouck in 1714 3.100 cg.¹⁸⁷

Frouck Fullenius, weduwe Bekker, te Jelsum is gedaagde in een proces voor het Hof van Friesland aangespannen door Judith Velsen te Franeker, betreffende een lijfrentebrief op haar naam van 300 cg., die Hiltie Schotanus, een tante van de eiseres, bij acte van 8 okt. 1717 samen met nog 2 lijfrentebrieven van 300 cg. ten name van Helena en Rixtie Velsen aan Frouck had verpand,¹⁸⁸ vanwege een schuld van 300 cg. die Hiltie Schotanus aan haar had. Volgens de uitspraak van het Hof op 27 mei 1721 moet Frouck de lijfrentebrief teruggeven en de daarop ontvangen interest aan de eiseres betalen.¹⁸⁹ Hiltie Schotanus had eerder al op 1 mei 1711 600 cg.¹⁹⁰ en op 12 juni 1714 400,-¹⁹¹ van Frouck geleend. Op 27 mei 1721 is ook de uitspraak van de processen die door Helena Velsen en Rixtie Velsen tegen

Frouck werden gevoerd, eveneens betreffende hun lijfrentebrieven. De eisen van laatstgenoemden worden echter door het Hof niet ontvangbaar verklaard, omdat zij in tegenstelling tot hun zuster Judith de akte van verpanding mede hadden ondertekend.¹⁹²

2. Bernhardus Fullenius,¹⁹³ geb. Franeker 16 maart 1640, belijdenis als student Franeker 17 okt. 1657, student linguarum et mathematicae Franeker 15 dec. 1656,¹⁹⁴ promoveert tot juris utriusque doctor Franeker 28 april 1674,¹⁹⁵ lid vroedschap Franeker 3 dec. 1666, schepen ald.?, burgemeester ald. 1670-1672, 1675-1677, 1683 – 29 juni 1684, geresigneerd wegens zijn benoeming tot hoogleraar in de wiskunde, volmacht ten landsdage 1669-1671, 1677, 1680, 1682-1683,¹⁹⁶ hoogleraar in de wiskunde te Franeker 23 febr. 1684, geïntroduceerd 4 dec. 1684,¹⁹⁷ rector in 1694 en 1704, overl. Franeker 11 juni 1707. Ongehuwd.

Bernhardus Fullenius (1640-1707) door Petrus Aeneae 17..

Collectie Museum Martena, Franeker.

Foto RKD/Iconografisch Bureau, Den Haag.

Over wie dit portret heeft geschilderd is in de literatuur geen eenduidigheid. De vermelding van Petrus Aeneae als schilder hiervan door het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te Den Haag lijkt doorslaggevend.¹⁹⁸

> Bestuurlijk

Bernhardus werd op 3 dec. 1666 gekozen tot lid van de vroedschap van Franeker. Later is hij vele jaren burgemeester van deze stad en wordt hij namens Franeker diverse malen als volmacht afgevaardigd naar de landdag.

Bij de lijkstatie van mevr. Andree is er een twist ontstaan tussen professor Terentius en burgemeester Fullenius, doordat eerstgenoemde Fullenius niet alleen met woorden maar ook met daden beledigde. De kerkenraad van Franeker bemiddelt hierin en doet op 18 jan. 1672 hierover verslag, waaruit blijkt dat Terentius zijn verontschuldiging over het voorgevallene heeft aangeboden.¹⁹⁹

In het rampjaar 1672 (oorlog met Engeland, Frankrijk, Munster en Keulen) is Bernhardus burgemeester en burger hopman te Franeker. Hij stelt voor om in verband met de onzekere tijden de bolwerken te versterken, waartoe op 10 april 1672 wordt besloten. Vervolgens krijgt hij op 7 juni toestemming om een compagnie burgers aan te nemen, waaraan hij als hopman leiding geeft. Toen men te horen kreeg dat er in Leeuwarden zeven compagnieën Friesland zouden verdedigen, trok Fullenius op 16 juni 's morgens om vijf uur met honderdtwintig man de stadspoort uit. Zijn broers Sethus en Franciscus gingen ook mee, de eerste als luitenant en de tweede als vaandrig. In de kerk hadden zij toepasselijke woorden van de Franeker predikant en zwager van de Fulleniussen, Balthasar Bekker, meegekregen. Fullenius had met zijn mannen bij de provinciegrens een schans op de voorposten te bezetten gekregen. Toen de vijand naderde kreeg hij opdracht om zijn compagnie terug te roepen. Maar dit weigerde hij en hij hield stand, met het uiterste gevaar door de vijand ingesloten te worden.²⁰⁰ Vooraan in het boek "De betoverde wereld" van Balthasar Bekker staat een Toe-eigen-brief aan de Heeren Bernhardus en Franciscus Fullenius, waarin door Bekker, naast loftuitingen die hij schrijft over de familie Fullenius, o.a. ook aandacht aan het gebeurde in 1672 wordt besteed.²⁰¹

Goslik Colonna, hopman over een compagnie Franeker burgers, schrijft op 15 aug. 1672 een brief aan de magistraat van Franeker over de betaling van zijn compagnie. In deze brief wordt Fullenius ook enkele malen genoemd.²⁰²

In 1680 wordt Bernhardus benoemd tot bewindhebber der Oost Indische Compagnie, welke functie hij op 17 maart weer overdraagt aan Arent van der Waeijen.²⁰³

Hij wordt in 1689 benoemd als monstercommissaris.²⁰⁴ Bernhardus Fullenius legt zijn burgemeesterschap op 29 juni 1684 neer in verband met zijn benoeming tot professor in de wiskunde aan de Universiteit van Franeker.

> Universitair

Op aandrang van zijn moeder volgt Bernhardus de rechtenstudie. Daarnaast volgt hij ook colleges in de wiskunde, een wetenschap waarvoor hij grote belangstelling aan de dag legt.

Na zijn promotie in de beide rechten in 1674 bezoekt Bernhardus in dat jaar Johannes Hevelius (1611-1687), een koopman uit Danzig en een belangrijk astronoom, die in zijn woning een observatorium heeft ingericht.²⁰⁵

Vegelin van Claerbergen, hofmeester van Hendrik Casimir II, met wie Bernhardus contacten onderhoudt, beveelt hem in een tweetal brieven aan bij de prins voor de opengevallen plaats van professor in de mathematica wegens het overlijden van professor De Grau.²⁰⁶

Gedeputeerde Staten van Friesland benoemen op 23 febr. 1684 Bernhardus Fullenius, als opvolger van professor De Grau, tot professor in de wiskunde op een traktement van 1.000 cg. per jaar en jaarlijks een bedrag van 150 cg. in plaats van immuniteiten en belastingvrijheden. Bij aanneming van deze functie moet hij zich echter onttrekken van de regering van de stad Franeker.²⁰⁷ Bernhardus toont op 23 sept. 1684 in de Senaat van de universiteit van Franeker zijn aanstelling tot gewoon hoogleraar in de wiskunde.²⁰⁸ Ter gelegenheid van zijn plechtige aanstelling als professor op 4 dec. 1684 wordt een lofzang op de geëerde Bernhardus Fullenius geschreven, welke in druk is uitgegeven.²⁰⁹ Hierin wordt onder andere gezegd dat Bernhardus de zesde is die deze naam draagt. Hoogstwaarschijnlijk is zijn zwager Balthasar Bekker de auteur van dit geschrift. De ondertekening is in elk geval met een B.

Bij het vestingbouwkundig onderwijs maakt Bernhardus gebruik van gebakken aardewerken modellen op schaal van bastions en stukken verdedigingswal, die waren voorzien van groene en bruine glazuren.²¹⁰

Pierre de Mésange, een franciscaner monnik en wereldreiziger, bezoekt tijdens een reis door de Nederlanden, kort na 1700, ook de universiteit van Franeker. Hij treft daar de hoogleraar in de wiskunde Bernhardus Fullenius aan. Mésange vindt de lessen van Fullenius te modern. De wiskunde wordt volgens hem te analytisch behandeld. Zijn bezwaren zijn dat door vergelijkingen stellingen wel bewezen kunnen worden, maar dat er geen inzicht wordt gegeven in de materie. De wijze van aanpak van het wiskundig onderwijs staat in die tijd ter discussie. Fullenius kiest hierbij voor een moderne en minder klassieke methode.²¹¹

Bernhardus is de leermeester van de jonge Johan Willem Friso, die van hem onderricht in wiskunde en vestingbouwkunde ontvangt.²¹² Ook is hij in 1700 aanwezig bij de ontvangst als student te Franeker van Johan Willem Friso, waarbij hij enkele woorden tot de 13-jarige prins spreekt en deze begeleidt.²¹³

In de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag wordt een manuscript bewaard, geschreven door Bernhardus Fullenius en opgedragen aan Johan Willem Friso.²¹⁴ Eveneens leidt hij de Leeuwarder weesjongen Willem Loré op, die in 1743

72 J27
MATHEMATISCHE
LEERZINGEN
Waar in
sich geoëffend heeft
Sijn Hoogst. de Prins
JAN WILHELM FRISO
Prins van Nassau, Erf-
stadholder van Friesland
etc. etc.
ten tijde
wanneer zijn verblijf eield op de
ACADEMIE
tot Franeker.
om
onderwesen te worden in de
geleerde consten en Wetenschappen
Aan
De selve Sijn Hoogst.
ter gedagtenis opgedragen
en
met-eigen hand beschreven
door
BERNH. FULLENIUS
Mathef. Professor.

Titelpagina manuscript voor Johan Willem Friso door Bernhardus Fullenius.

Foto Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.

bijzonder hoogleraar te Franeker zou worden.²¹⁵ Er is een bijzondere band tussen Fullenius en zijn beschermeling Loré; toen Fullenius in 1707 op zijn sterfbed lag, liet hij alleen Loré tot zich toe, waarna de oude hoogleraar in zijn armen zou zijn “neergesegen en de geest gegeven hebben”.²¹⁶

Evenals zijn vader leidt Bernhardus landmeters, wijnroeiers, pegelaars en vestingbouwers op, waarbij 39 promoties plaats vinden.²¹⁷ Hij heeft veel contact met zijn neef Menno van Coehoorn (zoon van een zuster van de

moeder van Bernhardus), door wiens principes hij zich bij het onderwijs in de vestingbouwkunde laat inspireren. Ook geeft Fullenius wel adviezen op vestingbouwkundig gebied aan Van Coehoorn. Of de sortie Fullenius in Bergen op Zoom naar Bernhardus Fullenius is genoemd, zoals Van Winter aangeeft, valt te betwijfelen, omdat het huis dat zijn neef Johannes Fullenius van 1680 tot 1729 bewoonde naast deze sortie was gelegen, hetgeen mij doet vermoeden dat dit de reden is van de naamgeving.²¹⁸

Van de tijdens zijn rectoraten in 1694 en 1704 gehouden promoties zijn een aantal disputen in druk bewaard gebleven waarin zijn naam wordt vermeld.²¹⁹ De disputatie bij de promotie van Christianus Cole in 1695 wordt aan Bernhardus Fullenius opgedragen.²²⁰

In 1681 publiceert Jacob Bernoulli een boekje “Conamen novi systematis cometarum”, over een kort tevoren verschenen komeet, welk boekje hij op 11 augustus 1681 opdraagt aan Johannes Hudde, burgemeester van Amsterdam, en aan Bernhardus Fullenius. In deze opdracht staat onder andere dat Bernoulli Fullenius had bezocht om met hem over de opvattingen van Hevelius te spreken.²²¹

Bernhardus onderhoudt een correspondentie met Philip Ernst Vegelin van Claerbergen, de secretaris van de Friese Nassaus. Een twaalfal brieven van hem, gericht aan Vegelin, uit de periode dec. 1683 tot juni 1689 zijn bewaard gebleven.²²² Deze handelen deels over een aantal boeken die Bernhardus uit de veiling van het boekenbezit van wijlen professor De Grau voor Vegelin heeft gekocht, maar ook over de mogelijkheid dat Vegelin, die veel buitenlandse contacten had, voor Fullenius boeken uit het buitenland zou kunnen bestellen die hij in Franeker niet kon kopen. Tevens komt de hieronder te beschrijven polemiek tussen Fullenius en Lieuwe Willems Graaf in de briefwisseling aan de orde. Van familiair belang is de brief aan Vegelin van 7 febr. 1689, waarin Bernhardus zijn broer Franciscus, die voor de stad Franeker naar de Landdag wordt afgevaardigd, aanrecommandeert.

Naar aanleiding van het overlijden van professor Johannes Schotanus à Sterringa houdt Bernhardus Fullenius in 1699 de lijkrede.²²³

Er is een prachtig uitgevoerd collegedictaat uit circa 1700 van Bernhardus Fullenius bewaard gebleven, dat destijds in het bezit was van een Schwartzenberg. Deze omvat: Algebra en meetkunde; Het gebruik van de proportionele lineaal; Fortificatio of sterckten-bouwinge (met gekleurde tekeningen op uitslaande bladen) en De tertio projectiones genere ex justo oculi invertallo.²²⁴

Ook is een collegedictaat uit circa 1687 bekend van de student Maevius Poll, getiteld “Praecepta Algebraica”, dat naar aanleiding van colleges van Bernhardus tot stand kwam.²²⁵ In de universiteitsbibliotheek van Leiden is eveneens een collegedictaat van Bernhardus Fullenius uit 1693 aanwezig, getiteld: Arithmetica, geometria et fortificatio.²²⁶

Het titelblad van een collegedictaat van Bernhardus Fullenius, dat destijds in het bezit was van een Schwartzenberg.
(Tresoor 628 Hs) Foto Gerrit Boeijinga.

> Polemieck met Lieuwe Willems Graaf

Op 11 mei 1689 schrijft Bernhardus Fullenius een “Brief, geschreven aan een voornaam Heer Deser Provincie” enz., die in hetzelfde jaar in druk zal uitkomen.²²⁷ Deze heer is hoogstwaarschijnlijk de hierboven eerder genoemde Philip Ernst Vegelin van Claerbergen. De aanleiding van de brief was het toekennen van een octrooi en een subsidie door de Staten Generaal aan Lieuwe Willems Graaf, voor een methode voor het bepalen van de lengtegraad op open zee, welke methode door Fullenius wordt bestreden omdat deze niet voldoende wetenschappelijk is onderbouwd. Hierdoor ontstaat er een polemieck tussen Fullenius en Graaf.²²⁸ Lieuwe Willems Graaf haalt in een “Naereden” bij zijn in samenwerking met

Mattheus Wasmuth geschreven traktaat “Een kort begryp van de algemeene herstelling des tyds” enz., in verband met bovenstaande gedrukte brief, scherp uit naar professor Bernh. Fullenius te Franeker.²²⁹ Hij heeft het over een lasterschrift, vervuld met leugens, met daarin weinig waarheid. Omdat Fullenius “sijn verstant te rauw en te plomp, sijn gemoet vol haat, sijn herte vol bedroch, sijn herssenen vol spijt, en sijn ogen blint van nijt sijn, soo wordt hy door alle die middelen belet en weder houden, om de waarhey van onse konst te sien”. Omdat deze aantijgingen er niet om liegen neemt zijn zwager, de predikant Balthasar Bekker, het voor hem op “om desselfs goede name, daarin ten vuilsten belasterd, bij desen te redden”. Deze laat de “Brief geschreven aan een voornaam Heer” van Fullenius en de “Naereden” van Graaf gezamenlijk herdrukken, (die van Graaf deels) en voegt daar zelf een bericht gedateerd 10 okt. 1689 aan toe, dat besluit met de woorden dat “Fullenius een is die meer weet dan hy seit; en Lieuwe Willems een die meer seit dan hy weet”. Ook is nog een nabericht van Bekker toegevoegd, gedateerd 18/8 jan. 1690, waarin hij de redenen aangeeft waarom hij op het tegenbericht van Lieuwe Willems Graaf geen bijzonder antwoord stelt.²³⁰ Laatstgenoemd nabericht werd ook toegevoegd aan de Leeuwarder en de Amsterdamse druk uit 1692 van Bekkers boek “Ondersoek van de betekeninge der kometen”.²³¹

Lieuwe Willems Graaf voegt namelijk aan zijn traktaat “Eenvoudig en Onvervalscht Verhaal, Van ’t voorgevallene in ’s Gravenhage ter Vergaaderinge van de Ho: Mog: Heeren de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, over ’t aanwijzen van ’t vinden der Lengte van Oost en West en de waare tydrekening” een tegenbericht toe op het eerder genoemde bericht van Bekker, hetgeen overigens niet uit de titel van het traktaat blijkt.²³²

Fullenius reageert hierop met een Nodig berigt, waarin hij na een inleiding puntsgewijs zijn bemerkingen aangeeft.²³³ Bernhardus besluit dit drukwerkje met de woorden: Hier sal ’t alles op uit komen:

Parturiant montes, nascetur ridiculus mus.

Doe de bergen swanger waren,	Is de vrugt, die ons sal tergen.
Schrikt’ een ieder voor ’t baren,	Raad, wat baarden dog de bergen?
Want een Monster so men riep	Een klein muisje, dat sei piep.

Lieuwe Willems laat op zijn beurt vervolgens zijn “Gedwongen verdedding (sic) of korte en klare aanwijzing eeniger grove misslagen, by den Professor Bernhardus Fullenius in sijn beyde Geschriften tegens hem zelfs begaan” het licht zien.²³⁴ In 1690 verschijnt als toevoeging aan het Nodig berigt nog een Vergelijking van Lieuwe Willems Gedwongen Verdedding met de brief en ’t Nodig berigt van de Prof. Fullenius.²³⁵

Hiermee schijnt een einde aan de polemiek te zijn gekomen, hoewel het onderwerp nog jarenlang de gemoederen bezig zal houden.

> **Christiaan Huygens**

De eerder genoemde Vegelin bemiddelde ook in het briefcontact dat Bernhardus Fullenius voerde met Christiaan Huygens. De eerste aanzet daartoe is een begeleidend schrijven van 28 aug. 1683 van Vegelin aan Huygens bij een brief van Fullenius gedateerd 10 augustus 1683 aan Huygens.²³⁶

Een handschrift uit 1683 van Bernhardus over de werking van de kijker berust in de British Library te Londen. Dit blijkt overeen te komen met bovengenoemde brief van 10 aug. 1683. Het stuk is echter gedateerd 4 aug. en vermeldt geen jaartal.²³⁷

In de correspondentie van Christiaan Huygens komen nog een aantal brieven van en gericht aan Bernhardus Fullenius voor, onder andere handelende over de optica.²³⁸ Bernhardus wordt ook genoemd in enkele brieven die door Christiaan Huygens aan Vegelin worden geschreven.²³⁹

Tevens wordt Bernhardus in de correspondentie van Huygens met anderen meerdere malen genoemd, onder andere over de hierboven geschetste kwestie met Graaf.²⁴⁰

In zijn testament van 23 maart 1695 vermeldt Christiaan Huygens onder andere het volgende: "Mijne schriften van Mathematique, leggende meeste part in de onderste laeijen van mijn grootste Cabinet, op Hofwijck, bestaende in negen Ingebonde Boecken met de letters van A tot I gemerckt, En voorts in veel Tractaten, dien ick onder handen hadde, Legateere ick aende Accademije ofte Biblioteecq van Leijden, en versoeck aende Heeren Professoren de Volder tot Leijden, ende Fullenius tot Franeker, die te willen doorsien, en 'tgeen daerin soude mogen weesen bequaem om gepubliceert te werden, hetselve willen besorgen ten besten sij sullen connen [...]".²⁴¹

Dit vererende verzoek, waarvoor beide heren elk f 1.000,- in het vooruitzicht wordt gesteld, resulteert in 1703 in de verschijning van het boek "Opuscula Postuma qua continent Dioptricam".²⁴² In het exemplaar hiervan dat aanwezig is in Tresoar te Leeuwarden staat vermeld: Donum Viri Clarissimi D. Bernardi Fullenii J.U.D. & Matheseos Professoris Ordinary. Dit zal een schenking aan de academiebibliotheek te Franeker zijn geweest.

> **Onroerend goed**

Bernhardus Fullenius bewoont het ouderlijk huis (thans Voorstraat 45) te Franeker.

Hij koopt in 1696 3/5 parten van een huis nabij de Waag te Franeker, (thans Voorstraat 47) hebbende de koper ten oosten en de brouwer Gerben Claessen Luidum ten westen, voor 600 gg. van de curator Claes Gijsberts, huisman te Hijum.²⁴³

Bernhardus koopt eveneens in 1696 1/5 part in hetzelfde huis voor 137 gg. van

Rinse Janssen, houtkoper op het Vliet te Leeuwarden, als vader en voorstander van zijn kinderen bij wijlen Impkjen Jans verwekt.²⁴⁴ Bernhardus Fullenius verkoopt in 1706 dit pand voor 1.000 gg. aan Hendrik Pluvier, meester boekbinder en Maria Opmeer.²⁴⁵ Waarschijnlijk heeft Bernhardus na het overlijden van zijn broer Franciscus diens 1/5 part van dit huis geërfd. De geschiedenis van dit pand (Voorstraat 47) wordt als casus beschreven in de Gids voor onderzoek naar de geschiedenis van onroerend goed in Fryslân.²⁴⁶

Frouck Fullenius, de zuster van Bernhardus, is ab intestato universeel erfgenaam van haar broer. Zij verkoopt als zodanig in 1708 voor 1.240 gg. aan de monstercorcommissaris van deze provincie en regerend burgemeester van Franeker Wilhelmus van Ranouw en Maaicke Bonecamp, echtelieden te Franeker “seeckere heerlijcke en voortreffelijcke huijsinge cum annexis, bestaande in booven en benedenkamers, sampt twee keuckens en solderingen, mitsgaders tuijn en hoovinge cum annexis”, staande en gelegen aan de Voorstraat te Franeker, zoals door wijlen professor Fullenius in leven is bezeten, hebbende de Landschaps Æconomij ten oosten en Monsieur Pluvier ten westen.²⁴⁷

> Overige zaken

Bernhardus Fullenius wordt op 24 maart 1648 benoemd tot schrijver van de compagnie van kapitein Stuart, waarbij de naam van Hanenburgh als schrijver op de rol zal worden gesteld.²⁴⁸ Dit schrijverschap wordt op 14 dec. 1648 overgedragen aan zijn oom Willem Wilckes Homsboot.²⁴⁹

Bernhardus schrijft als student in 1659 een gelukwens-gedicht voor de latere Franeker professor Johannes Wubbena.²⁵⁰ Ook zijn er op 20 okt. 1659 lofwoorden van Bernhardus bij de promotie van zijn aanstaande zwager Idzardus Bloemendal.²⁵¹

In een biografisch woordenboek van Noord-Nederlandse graveurs wordt Bernhardus genoemd als plaatsnijder, tekenaar en schrijver.²⁵² Hij verzorgt als graveur de afbeelding voor de titelpagina van het boek “Der Volmaakten Vaste Spiise” van zijn zwager Balthasar Bekker, dat in 1670 te Franeker werd gedrukt. Mogelijk heeft Bernhardus met de in het midden staande figuur van het bovenste gedeelte, dat vermoedelijk een avondmaalsviering in het koor van de Grote of Martinikerk te Franeker voorstelt, Balthasar Bekker willen afbeelden.²⁵³

In 1676 en 1681 is Bernhardus, als ouderling te Franeker, door de classis afgevaardigd naar de Friese Synode.²⁵⁴

Bernhardus Fullenius komt diverse malen voor als curator in de autorisatieboeken van Franeker.²⁵⁵

Op 15 jan. 1679 wordt de inventaris opgemaakt van de nalatenschap van Horatius Knijff en Lucia van Hiddema.²⁵⁶ Bernhardus is samen met Abraham de Schepper te Leeuwarden curator over het nagelaten kind Goslick Knijff. In die hoedanigheid

Tot Franeker /

**By Karst Theunes Plekkenpoel, Boek-
verkoopcr / by 't Stadt-huys. 1670.**

De gravure van Bernhardus Fullenius in het boek Der Volmaekten Vaste Spiise

verkoopt hij op 6 febr. 1683 bij decreet een zate te Jelsum groot 99 pondematen aan Laes van Burmania, grietman van Leeuwarderadeel.²⁵⁷

Op 9 nov. 1681 vindt voor het gerecht van Ængwirden de autorisatie plaats van Bernardus Vallenius (Fullenius) te Franeker, samen met Cornelis Simonides Braeck, burgemeester van Bolsward, als curatoren ad actum divisionis (ten behoeve van scheiding tussen erfgenamen) over de nagelaten drie minderjarige weeskinderen van wijlen Geeske Bornæus, de dochter van zijn tante Geeske Fullenius.²⁵⁸

Op 24 mei 1702 schrijft Bernhardus Fullenius een brief aan prins Johan Willem Friso, om zijn bijzondere blijdschap te betuigen en de prins geluk te wensen met de grote erfenis die stadhouder koning Willem III volgens zijn testament hem heeft nagelaten.²⁵⁹

> Overlijden

Tijdens de onder zeer grote toeloop gehouden lijkdienst op 21 juni 1707 in de Academiekapel te Franeker houdt Wilhelmus Coetier een grafrede ter herinnering aan de zeer beroemde, hoogvermaarde en uitstekende Bernhardus Fullenius, in leven gewoon professor in de wiskunde. Aan het einde van de in druk verschenen rede is een opsomming van 34 geschriften van Bernhardus vermeld.²⁶⁰ Waar deze zijn gebleven is helaas niet bekend. Na zijn overlijden worden een tweetal pamfletten gedrukt ter zijner nagedachtenis, respectievelijk getiteld “Lilia sparsa in tumulo Clarissimi Doctissimique Viri Bernhardi Fullenii” (Lelies gestrooid op het graf van de uitmuntende en zeergeleerde Heer Bernhardus Fullenius) van de hand van P. Savoie²⁶¹ en “Manibus Doctissimi et celeberrimi viri Bernhardi Fullenii” (Aan de ziel van de hooggeleerde en zeer beroemde Bernhardus Fullenius), geschreven door Dionysius Andreas Roëll, H.A.F.²⁶²

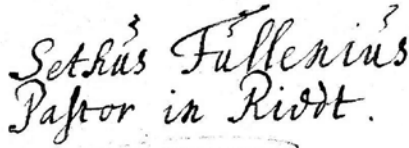
> Nalatenschap

In 1709 wordt de bibliotheek van Bernhardus Fullenius in de Stads Schutters Doele te Leeuwarden geveild. Hiertoe wordt onder de titel Bibliotheca Fulleniana een catalogus gedrukt van de beroemde en zeer zeldzame boeken, over onverschillig welke onderwijsrichting, taal, vak dan wel wetenschap (voornamelijk echter over de wiskunde), alsook van instrumenten, zowel wiskundige als muzikale.²⁶³ Op de titelpagina van de catalogus is als veilingdatum 15 april aangegeven. Deze datum is echter doorgehaald en vervangen door 1 juni. Er werden naast de meer dan 2200 boeken in diverse talen, ruim 60 mathematische instrumenten en een tiental muziekinstrumenten ook meer dan 100 kunstprenten geveild. Uit een en ander blijkt dat Bernhardus interesse had op velerlei gebied.²⁶⁴

Uit de aantekeningen van Z.C. von Uffenbach, gemaakt gedurende zijn verblijf in Friesland in 1710, blijkt dat hij melding maakt van “D. Bernhard Fullenius, prof. mathesos, die schoone werktuigen te Leeuwarden verkocht”,²⁶⁵

Volgens het aangeven van ds. Bekker, predikant te Jelsum, een neef van Bernhardus, wordt op 30 maart 1708 namens de erfgenamen van Bernhardus een tiental mathematische instrumenten aan de Academie teruggegeven.²⁶⁶

3. Sethus Fullenius,²⁶⁷ geb. Franeker circa 1646, student linguarum et philosophiae Franeker 19 dec. 1663,²⁶⁸ lid van de vereniging van studenten afkomstig uit Franeker van de universiteit ald., afbeelding van zijn wapen in het Liber collegii Franequerensis,²⁶⁹ belijdenis Franeker 21 april 1666 als theologisch student, kandidaat in de classis Franeker 7 aug. 1671,²⁷⁰ predikant te Wier 1672-1675,²⁷¹ Ried 1675-1684, ongetrouwd, overl. Ried 15 okt. 1684. Begraven in de St. Maartenskerk te Franeker.

Handtekening Sethus Fullenius d.d. 4 juni 1677.

Bovenstaande handtekening komt voor onder de jaarrekening van de diaconie van de kerk van Ried.²⁷² Sethus Fullenius trekt als luitenant, met zijn broer Franciscus, onder leiding van zijn broer Bernardus in 1672 ten strijde om een schans te betrekken teneinde de provinciegrenzen te verdedigen.²⁷³

Sethus schrijft in 1665 een "Ode funebris" bij het overlijden van professor Johannes Jacobus Wissenbach.²⁷⁴ Een gelukwensgedicht schrijft hij voor professor Abraham Steindam in 1670,²⁷⁵ terwijl hij voor zijn neef Johannes Fullenius het gedicht "Gloriæ Responditis" schrijft, dat is afgedrukt in een disputatie van zijn neef in 1671.²⁷⁶

4. Frans (Franciscus) Fullenius, geb. Franeker 20 dec. 1649,²⁷⁷ ged. ald. 23 dec. 1649, student linguarum ald. 4 maart 1667,²⁷⁸ promoveert ald. tot juris utriusque doctor 27 april 1676 op het proefschrift "De operis novi nuntiatione" (Over de berichtgeving van het nieuwe werk),²⁷⁹ als advocaat bij het Hof van Friesland geadmiteerd op 5 mei 1676,²⁸⁰ burger van Leeuwarden 15 nov. 1677, lid vroedschap Franeker 29 juni 1684, burgemeester ald. 1687-1689, volmacht ten landsdage 1686 en 1689, monstercommissaris 1689,²⁸¹ overl. Franeker 13 jan. 1692.²⁸² Ongehuwd. Begraven in de St. Maartenskerk te Franeker.

> **Onroerend goed**

Franciscus Fullenius koopt in 1685 voor 500 cg. 8 pondematen bouwland, gelegen ten westen aan de Cornjumer vaart onder Jelsum, de koper cum socio ten zuiden, de ritmeester Huighen in qualiteit ten noorden en oosten van de jonkers Titus, Keijmpo en Frans van Donia, in qualiteit fideïcommissaire erfgenamen van wijlen vrouwe Siets van Donia.²⁸³

Franciscus Fullenius, burgemeester van Franeker, verkoopt in 1688 aan Cornelis Hylkes voor 440 cg. een vierde part van stem 49 te Oldeboorn.²⁸⁴

Franciscus koopt in 1688 van Take Tiaerts, lakenkoper, Claas Jansen, huisman en Claes Paulus, als curatoren over de nagelaten kinderen van Aaltie Nannes en Jan Wijbrants en van Aaltie Nannes en Jan Johannes, 1/5 part van een huis cum annex staande bij de Waag (thans Voorstraat 47) te Franeker voor 150 gg. De grondpacht bedraagt 36 st. per jaar en het pand heeft professor dr. Bernhardus Fullenius ten

oosten en Douwe Brouwer ten westen.²⁸⁵ Dit pand wordt in 1706 verkocht door zijn broer Bernhardus, die later het overige 4/5 gedeelte kocht en die het hier genoemde 1/5 gedeelte door vererving zal hebben verkregen.

> Overige zaken

Franciscus Fullenius trekt als vaandrig, met zijn broer Sethus, onder leiding van zijn broer Bernardus in 1672 ten strijde om een schans te betrekken teneinde de provinciegrenzen te verdedigen.²⁸⁶

Franciscus is op 1 juli 1680 curator over de persoon en goederen van Ancke Hendericus en Douminicus Hendericus Camper.²⁸⁷ Als zodanig wordt hij ook genoemd op 21 juni 1687 betreffende Dominicus Camper.²⁸⁸

Op 21 juni 1682 wordt Franciscus Fullenius benoemd als curator bonorum (over de goederen) over de drie minderjarige wezen van wijlen Geeske Bornæus, de dochter van zijn tante Geeske Fullenius.²⁸⁹

Hij wordt op 24 mei 1684 genoemd als curator ad actum divisionis over Aefke Petrus Schotanus vlg. codicil van 25 jan. 1684.²⁹⁰

Begin 1688 is Franciscus curator bonorum over de innocente Ydtie Tieerx.²⁹¹

> Overlijden

Laurentius Thura, een Deense student die in Franeker studeert, schrijft naar aanleiding van het overlijden van Franciscus Fullenius een klassiek lijkdicht, dat in 1692 bij de academiëdrukker Johannes Gyselaar te Franeker wordt gedrukt. Hierin worden de afkomst van Franciscus en zijn verdienstelijkheden uitgebreid genoemd. Ook de bijzondere band die hij had met zijn broer Bernhardus komt op nadrukkelijke wijze tot uitdrukking.²⁹²

IIIb. Nathanael Fullenius, ged. Leeuwarden 1 okt. 1606, student linguarum et logices Franeker 25 jan. 1626,²⁹³ student philosophiae et medicinae Leiden 28 aug. 1627,²⁹⁴ belijdenis Leeuwarden 3 april 1629, ingeschreven als promotus doctor medicinae Franeker 7 jan. 1633,²⁹⁵ promoveert als zodanig ald. 27 febr. 1633²⁹⁶ op het proefschrift “Theses medicae inaugurales de arthritide” (medische promotiestellingen betreffende artritis),²⁹⁷ medicinae doctor te Leeuwarden, omstreeks 1656-1657 vertrokken van Teerns naar Berlikum,²⁹⁸ medicinae doctor te Berlikum, mijns inziens ten onrechte genoemd als ontvanger van het Westerdeel van Breda te Bergen op Zoom,²⁹⁹ waarschijnlijk verward met zijn zoon Johannes die ontvanger der verpondingen was ald., overl. Berlikum tussen 27 okt. 1657 en 10 juli 1658, tr. Britsum 28 dec. 1636 Catharina Hinckena van Hinckenborch, (op dezelfde datum trouwt ook haar zuster Aeltje Hinckena van Hinckenborch met de luitenant Gosse van Coehoorn, de laatsten worden de ouders van

D. O. M. S.

Sta, Viator;

Est, quæ te vocat, lugubris Cupressus:

Subsiste, Hospes;

Ac,

Nisi credi velis, exiisse humanitatem, memorique publico prostravi illudere,

Ingemisse luctui squalentis Urbis.

Nimirum FUIT, FUIT, eheu!

Qui urnæ huic mortalitatis suæ exuvias credidit,

FRANCISCUS FULLENIUS,

J. U. Doctör; Reip. Franequeranæ Ex-Consul, nec non Orientali Frisiæ a recentendis cohortibus Provincialibus:

Cælo, ne de Patria dubites, edius; Orbi tamen primùm vilus XX. Die Mensis

Decembris, Anni post reparatam Salutem CIOCXLIIX.

BERNHARDI FULLENII, Mathematicum quondam in illustri Frisiorum Academia

Professoris Celeberrimi, nec non HEBELÆ HINKENA, Matronæ Optimæ

Felicissimæ sboles.

Nascentem excepere Charites, causa volentes Musæ, fonte lætæ ipsæ Pietas sluit:

Quò minus rirere,

Socrevisse, velut rigas mero placentos, generatim propaginem, cultisque e

generatibus nasci;

Prodiisse BONUM CIVEM,

Phœnicem & Exemplar Civium, sive integritatem animi, sive ardorem honesti,

sive placidum mitemque genium repereris;

Prodiisse CONSULEM,

Palladium Urbis, Libertatis vindicem, tot Civicas meritum corollas, quot horis

facies tenuit:

Prodiisse JURIS-CONSULTUM,

Toties oppressorum causis patrocinatum, toties personatam Iniquitatem, detracta Innocentia

larva, ultione iusta prosequutum.

Sed heu mihi!

Amisissæ erant, dum memorantur, spes

Talem hanc Nostrum, (vult non amplius nostrum,) nec fore ultra VIII, huius inter Morales vestrum;

indisiosa Lachrysis tulo funesto firmatis, nec id agere vis, extulisti.

Multis Ille bonis Flebilis occidit, Nulli flebilis, quam

GERMANO SUPERSTITI,

Dimidium sui, Achatem suam, se alterum yenis (eheu!) quebis ac fuppiris invocanti.

Quicquid olim sanctæ affectûs, quicquid intererati amoris intercesserat cum Jonathan Davidi, cum Patrodo Achilli,

cum Pythia Damon,

Magnam per Fratrum sanctissimo invicem federe edere: cum ecce vincula amoris adamantina

admanina dissocuit Parca.

Dicite Machinones,

Quo unguine & Emphatro non alius fœmri vulnus poterit.

Tempori rem commentis?

Miscuit in quidem, sed & recordante hanc raro agriculturaline.

Radium fœmre ARCHIMEDES nollet?

Nimirum, ut quilibet cepes, quodlibet val minimum Parallelogrammum tumebat tumuloque Fratris adumbrer.

At Cæulum scandet APLAS,

Tantisper sicut moreris indocias habiturus, dum astorum ignibus intentum curæ humiliosos frustra laceffent?

Optime laue;

Si non vel unicam Geminorum fidus orbitatis memoriam refereret, quondam olim in suo Caffore Pollux luxit,

idem ferme lugere in suo FULLENIO FULLENIIUM juberet.

Id unum refer;

Ut Cæli convexa animo supergressus, talentis FRATREM imajnetur,

Qualis

Inter defœvans Animas divinis circumfusis radis neceret, meloque Angelicum nequæ & ambrosio

fluat emollescit.

Nihil ergo actum Libitina;

Quem solo eiecisti, exceptus Cælo est.

Execuqias eunt Musæ,

Caræque reliquias, in quibus magna Anima h'ctavit, rosare balsama pollice legant.

Lurida si Phœbus Musæque sepulera subirent,

Dia Themis, Pietas, intemerata Fides;

Talibus hæc demum foret Urna superba favillis,

Qua filius est, Urbis gemmula, FULLENIIUS.

Nempe hæc nefecire te nolimus, Viator, nunc te dimittimus. Vale.

Beatis Manibus

Hoc, quicquid est, supremæ pietatis monumentum

Laurent. Thura,

Hafn. Danu.

FRANEQUERA, Apud Johannem Gyselaar, Illustr. Frisiæ Ordd. atque Eorundem Academiae Typograph. Ordinar. 1692.

Lijkdicht door Laurentius Thura op het overlijden van Franciscus Fullenius
(Det Kongelige Bibliotek, København).

de bekende vestingbouwkundige Menno van Coehoorn 1641-1704), geb. Britsum circa 1611, na het overlijden van haar man vertrekt zij van Berlikum naar Franeker, waar zij met haar dochter Henriëtte op 10 juli 1658 als lidmaat wordt ingeschreven, woont ald. in 1662 aan de Schilkampen,³⁰⁰ overl. tussen 27 okt. 1676 en 2 sept. 1678, dochter van Jonkheer Henricus Hinckena van Hinckenborch, predikant te Norden (Oost-Friesland), Berlikum (1595-1597) en Britsum (1597-na 1611), en Sydts Harinxma van Donia.

Nathanael Fullenius
(1606 - circa 1658).

Anoniem, 1641? Ætat 35.

Alliantiewapens Fullenius/Abbema.

Collectie en foto Rijksmuseum

Twenthe, Enschede.

Catharina Hinckena van
Hinckenborch

(circa 1611 - vóór 1678).

Anoniem, 1643. Ætat 32.

Alliantiewapens Hinckena/Donia.

Collectie en foto Rijksmuseum

Twenthe, Enschede.

> **Het St. Jacobs- of St. Jobsleen tot Oldehove te Leeuwarden**

Nathanael Fullenius en zijn vrouw Catharina en later hun nakomelingen, met name de familie Lomars, zijn betrokken bij bovengenoemd leen, voor zover dat via de Van Donia's aan de familie Fullenius vererfde.

Frans van Donia, lid van de Raad van State, protesteert in 1639 tegen het opnieuw verpachten van bepaalde stukken grond van het leen. Hij wordt hierbij o.a. gesteund door Nathanael Fullenius, die optreedt voor zijn schoonmoeder Sydts van Donia.³⁰¹

In 1644 begint een proces betreffende problemen omtrent het recht van beneficium en daardoor mogelijk onrechtmatige verpachtingen, waarin Willem Heeres Wiarda en Nathanael Fullenius, die procuratie had gekregen van de staakgenoten van de eerste staak,³⁰² tegenover elkaar staan. Zij behartigen daarbij de belangen van hun zonen Nanning Willem Heeres Wiarda en Nathanael Fullenius jr. Bovendien protesteert Fullenius tegen het hakken van bomen en het bouwen van huizen op genoemde verpachte gronden. Ondanks

de steun die Fullenius krijgt heeft het hem weinig geholpen. Het proces zou tot 1651 duren. Uiteindelijk wordt Wiarda geen onrechtmatige verwerving van het leen verweten, terwijl Fullenius op zuiver theoretische gronden gelijk krijgt. Laatstgenoemde moet echter wachten tot Nanning Wiarda geen gebruik meer kan maken van het beneficium.³⁰³

Mede namens zijn schoonmoeder Sydts van Donia begint Nathanael vervolgens in 1652 een proces tegen Johannes van Keppel, die in eerste instantie het beneficium aan Nanning Wiarda had toegedacht.³⁰⁴ In een interlocutoire sententie van 23 okt. 1655 wordt Fullenius in het gelijk gesteld en moet Keppel de geleden schade vergoeden. Na het overlijden van Nathanael treedt zijn weduwe Catharina van Hinckena op, die vanaf mei 1662 in de gerechtelijke stukken voorkomt als behartiger van de belangen van de familie.³⁰⁵ Eerst op 28 jan. 1668 wordt de definitieve sententie uitgesproken.³⁰⁶

Nadat eerder genoemde Nanning Willem Heeres Wiarda in 1662 het beneficium heeft verlaten wordt Willem Knijff, een burgemeesterszoon uit Harlingen, als nieuwe beneficiant benoemd. Deze wil na de uitspraak van het Hof van 28 jan. 1668 het beneficium niet verlaten. Catharina Hinckena spant daarom opnieuw een proces aan. Op 11 dec. 1668 is er een resolutie van het Hof dat Knijff de huren tot 11 nov. 1668 mag hebben en de grondpacht tot mei 1669. Na 25 jaar procederen zou er nu een eindsituatie zijn. In eerste instantie wijst Catharina Christiaan Jans in Franeker als nieuwe beneficiant aan. Dit beneficium gaat echter niet door, waarna op 29 okt. 1669 vervolgens Hendrikus Holstenhove wordt aangewezen.³⁰⁷ Dit wordt echter ook weer aangevochten, reden waarom ook Kempo Fullenius, een zoon van Nathanael en Catharina, zich ermee bemoeit. Hij schrijft op 30 juni 1671 een rescriptie, waarmee hij een eind wil maken aan al dat procederen, mede omdat het recht aan zijn kant staat.³⁰⁸ Op 28 aug. 1671 wordt Catharina echter opnieuw gedagvaard over het beneficium van Holstenhove. Om verdere procedures te voorkomen wordt door Kempo Fullenius op 20 okt. 1676 een overeenkomst met de tegenpartij gesloten.³⁰⁹

Catharina van Hinckena is voor 2 sept. 1678 overleden, aangezien haar dochter Henriëtte Fullenius, als gelastigde van de erfgenamen, op genoemde datum optreedt inzake het niet betalen van de grondpacht door Douwe Feddes op Schenkenschan.³¹⁰

Kempo Fullenius vraagt in okt. 1687 in een request aan Gedeputeerde Staten om aan niemand brieven van placet te verlenen zonder hem daarin te kennen.³¹¹

> **Onroerend goed**

Op 3 april 1660 verkoopt Catharina van Hinckena, weduwe van Nathanael Fullenius, “seeckere huisinge, tuijn, plaets ende verdere annexen daertoe aenbehorende staende en gelegen naest de Galeleijster kerck, hebbende ’t kerckhof ten oosten, de straet ten westen, voorschreven kerck ten zuiden ende Dirck Dircksen ten noorden” aan Adam Millant burger en chirurgijn en Angenietie Entermans, echtelieden binnen Leeuwarden voor de som van 1.882 gg. Het huis wordt dan bewoond door Folckert Tyetes, apothecarius.³¹² Genoemd pand werd in 1602 door Bocke Douwes Abbema en Frau Gattyedochter, de grootouders van Nathanael van moederszijde, voor 526 gg.

gekocht van Cornelis Claeszoon, koopman te Amsterdam.³³³ Dit pand zal vrij zeker door vererving in het bezit van Nathanael zijn gekomen.

> Overige zaken

Op 22 juni 1638 wordt Nathanael Fullenius benoemd als schrijver van de compagnie van de hopman Tjallingh van Eysinga.³¹⁴

Nathanael verklaart op 25 april 1642 wegens zijn schoonmoeder Sydts van Donia dat een schuld van 100 gg. die Heere Huijgesz Lijnslager en Trijn Cornelisdr aan haar hadden, geroyeerd kan worden.³¹⁵

Nathanael Fullenius stelt op 9 nov. 1643 enige staten samen aangaande de nalatenschap van zijn tante Wytske Abbema.³¹⁶

Regnerus Neuhusius, rector aan het gymnasium te Alkmaar, draagt een gedicht op aan Nathanael Fullenius.³¹⁷

Nathanael, medicus te Leeuwarden, wordt op 20 maart 1651 benoemd tot curator bonorum over de nalatenschap van zijn oom Frans van Donia, gecommitteerde in de Staten Generaal.³¹⁸

Op 14 sept. 1651 is Nathanael medecurator over Schelte Sioerds Broersma.³¹⁹

Bij de begrafenis op 7 maart 1653 van Janneke van Donia, een zuster van zijn schoonmoeder Sydts van Donia, worden degenen die voor de begrafenis zijn uitgenodigd verzocht zich te vervoegen ten huize van Nathanael Fullenius, waar zij is opgebaard, en vandaar de stoet naar Jelsum, waar de begrafenis zal plaatsvinden, te volgen.³²⁰

Nathanael voert een proces voor het Hof tegen Jeltie Theunis Wrijthoff, weduwe van Frans Harmens de Vries. Op 27 okt. 1657 bepaalt het Hof dat de tegenpartij 100 cg. aan Nathanael moet betalen.³²¹

Catharina van Hinckena procedeert op 31 jan. 1665 voor het Hof tegen Claes Jurriens Fonteyne cum socio over een vordering van 500 cg.³²² Op 27 okt. 1676 is zij eiseres in een proces voor het Hof contra Pieter Feyckes.³²³

In de loop van de tijd worden 9 liquidaties gemaakt tussen Catharina van Hinckena en de erfgenamen van wijlen Ebel van Hinckena, waarbij Catharina op 1 dec. 1678 nog een bedrag van 21 cg. 13 st. 14 p. te goed heeft. Op 16 maart 1682 wordt een stuk opgemaakt, ondertekend door Bernhardus en Kempo Fullenius, die reeds jarenlang als gelastigden van hun respectievelijke broers en zusters over deze rekeningen met elkaar hadden geconfereerd. Zij verklaren daarin dat na lange continuatie thans alles is verrekend.³²⁴

Uit dit huwelijk:

1. Hendrikje (Henriëtte) Fullenius, ged. Britsum 18 maart 1639, zij komt samen met haar moeder op 10 juli 1658 met attestatie te Franeker aan, afkomstig van Berlikum, 12 dec. 1677 van Franeker naar Leeuwarden, Henriëtte komt met haar man Feyo Winter op 25 okt. 1703 met attestatie aan te Wijckel, afkomstig van Leeuwarden, zij is als weduwe lidmaat te Wijckel 6 juni 1706, vertrokken 27 juni 1706 naar Franeker, waar zij op 23/26 sept. 1706 wordt ingeschreven, lidmaat ald. 16 juni 1709, wonende

op 't Nieuw werk, overl. Franeker 22 nov. 1717,³²⁵ tr. Leeuwarden 21 okt. 1677 Feyo Johannes Winter, geb. Balk, promoveert tot doctor medicinae Franeker 23 sept. 1652,³²⁶ op het proefschrift “Disputatio medica inauguralis de variolis” (medische promotiestellingen betreffende de pokken),³²⁷ op het titelblad van de disputatie staat echter als promotiedatum 17 sept. 1652 vermeld, med. dr. Franeker 1652, burger te Sneek 9 juni 1653, stadsmedicus te Bolsward (1655), burger te Leeuwarden 15 dec. 1657, stadsmedicus te Leeuwarden (1661), burgerhopman (1661), lid vroedschap 1664-1701 en burgemeester 1672-1675 van Leeuwarden, lid Gedeputeerde Staten van Friesland als commissaris politiek op de provinciale synode 1673-1676,³²⁸ raad van prinses Amalia van Anhalt-Dessau, echtg. of wed. van Hendrik Casimir II van Nassau-Dietz, vestigt zich in het begin van de 18de eeuw te Wijckel, woonde in 1705 op Steenberg bij Balk, overl. voor 6 juni 1706, hij was weduwnaar van Pietje (Petronella) Willems Sloterdijck,³²⁹ eerder van Fokeltje Hanenburgh, zoon van Johannes Feyes Winter en Levina van Belten.

> **Publicaties Feyo Winter**

Naast zijn dissertatie zijn er een aantal physiologische disputaties van Feyo Winter in druk uitgegeven.³³⁰ Verder vertaalt en publiceert hij een aantal boeken betreffende zijn vakgebied. Vertalingen van hem zijn bekend van Het pit der oude beuselengen, dwaalengen, en andere nevels van misverstand in de stofscheiding door George Starkey in 't Engels geschreven en vert. door Feio Iohannes Winter, Leeuwarden 1687 en van Het pit der waare chymie, eveneens geschreven door George Starkey, Leeuwarden 1687. Eigen publicaties zijn: De (correcte) Leeuwarder apotheek: na de Galenisch-chymice manier door het Collegie der Medicijns: aldaar opgemaakt en door des Magistraats Authoriteit bevesticht [...], Leeuwarden 1687, dat meerdere drukken heeft gekend en Kenteekens en keur van voorname gewassen en mineralen met derselver bysonderste nuttigheden [...], Leeuwarden 1705.

> **Politieke activiteiten Feyo Winter**

Feyo is ook politiek actief. Hij is lid van de vroedschap van Leeuwarden en enkele jaren burgemeester aldaar. In de vergadering van de stadsregering van Leeuwarden van 4 febr. 1673 doet hij een aantal verstrekkende voorstellen die in druk zijn vastgelegd.³³¹

In 1673 en 1675 wordt Feyo Johannes Winter in de verslagen van de Friese synode genoemd als gecommitteerde van Gedeputeerde Staten van Friesland.³³²

Uit de jaren 1674 tot 1680 zijn een viertal brieven van Feyo Winter bewaard gebleven, gericht aan de stadhouderlijke familie en handelende over bestuurlijke en militaire zaken, waarvan enkele zijn voorzien van lakzegels met het familiewapen Winter.³³³

> Onroerend goed

Feyo Johannes Winter koopt in 1661 een pand in de Kleine Kerkstraat te Leeuwarden,³³⁴ dat hij in 1663 weer verkoopt.³³⁵

Een pand aan de Tweebaksmarkt tegenover de “Galeijster” kerk wordt in 1662 door hem gekocht.³³⁶ Dit huis wordt in 1675 weer door hem van de hand gedaan.³³⁷

Feyo Johannes Winter koopt in 1675 van Gabbe van Meinsma te Beers voor 1.700 gg. een groot huis met poort voor en achter, plaats, put en bak c.a. aan de Meinsmastraat tegenover de signorie.³³⁸ In 1677 is er een proces voor het Hof tussen bovengenoemden betreffende een regenwaterbak op de hoek van de Meinsmastraat, nu St. Jacobsstraat.³³⁹

Hij verkoopt in 1699 voor 3.150 gg. een heerlijk en voortreffelijk huis aan de Sinjorijespijpe ontrent het Prinsenhoff binnen Leeuwarden aan Otto Cramers, schrijver van een compagnie.³⁴⁰

Uit de nalatenschap van zijn moeder verkrijgt Feyo Johannes Winter in 1692 de sathe Steenberg bij Balk, waar hij later enige jaren zal wonen.³⁴¹ Over deze erfenis dient op 15 mei 1725 een civiel proces voor het Hof van Friesland.³⁴² Feyo koopt in 1695 van zijn broer Levinus voor 200 cg. enige akkers zaaiing, ³⁴³ terwijl hij tegelijkertijd van zijn broer ook nog een stuk grasland onder Balk, genaamd 't Schar, koopt voor 500 cg. en 2 gouden rozenobels.³⁴⁴ De erven van Feyo Winter verkopen in 1707 de stemdragende zathe en landen Steenberg genaamd, bestaande uit “een heerlijk en wel getimmerd huijs en schuij, voorsien met drie kamers, een molken kelder, koe- en paerdestallen, mitsgaders in een groot vrugtdragend Hoff, rondom met een Schoone Haag, Cingels en gragten, alsmeede een Schone Plantagie op de hieminghe, een keuken tuijn en een Soomerhuijs, Somerkeucken en Wagenhuijs”, alsmeede een groot aantal stukken land. Harmen Jansen is de koper voor 170 gg. (dit zal een prijs per pondemaat zijn, hoewel dit niet expliciet is aangegeven).³⁴⁵ In 1985 werd in het plan Boskrânne te Balk een straat, de Sate Steenbergstrjitte, genoemd naar de aan het eind van de 19de eeuw afgebroken aanzienlijke sate, die een klein eindje van de Wikelderdyk af stond tussen Balk en “Meerzicht”.³⁴⁶

> Overige zaken

Feyo Johannes Winter, stadsmedicus te Bolsward, is op 11 juni 1655 mede-curator over de kinderen van Jelle Hanenburg en Maycke Pieter Wytinga en op dezelfde datum curator over Geertje Hanenburg.³⁴⁷

Feyo is enkele malen betrokken bij processen voor het Hof van Friesland, die hoofdzakelijk betrekking hebben op zaken binnen de familie Winter.³⁴⁸

2. Keimpe (Kempo) Fullenius, ged. Leeuwarden 26 febr. 1641, volgt IVa.
3. Nathanael Fullenius, leeft 1668, is dan ouder dan 25 jaar, dus geboren vóór 1643.³⁴⁹

4. Sytske (Cecilia, Titia) Fullenius, belijdenis Franeker 11 april 1663, lidmaat 1709 wonende op 't Nieuw werk, overl. Franeker 21 juni 1717,³⁵⁰ tr. Franeker 7 juli 1667 Petrus Dionysius Lomars, student philosophiae Franeker 15 jan. 1664,³⁵¹ lid van de vereniging van studenten afkomstig uit Franeker van de universiteit ald., afbeelding van zijn wapen in het Liber collegii Franequerensis,³⁵² promoveert tot juris utriusque doctor Franeker 13 juli 1666 op het proefschrift "De injuriis" (de onrechtmatige daden),³⁵³ als advocaat bij het Hof van Friesland geadmitteerd op 21 sept. 1666,³⁵⁴ lid vroedschap Franeker 20 april 1670, burgemeester ald. 1672-1674, 1676-1678, 1680-1682, volmacht ten landsdage 1672, 1676, 1678-1679, lid Gedeputeerde Staten van Friesland 1679-1682,³⁵⁵ overl. 13 aug. 1683.³⁵⁶

Bij hun huwelijk woont Petrus Dionysius Lomars aan de Heeregracht en Cecilia (Titia) Fullenius op de Vismarkt te Franeker.

Bij de vergadering van de Friese Synode in 1681 is Petrus Dionysius aanwezig als commissaris politiek.³⁵⁷

> **Onroerend goed**

Petrus Dionysius Lomars koopt van Horatius Doman te Franeker het recht van vrije uitvaart en brengt dit aan bij de Kompagnons van Rottevalle, waardoor hij in de Kompagnons wordt opgenomen. Ook koopt hij daar een boerderij. Hij deed dit eigenlijk voor zijn zoon Abel, burgerhopman te Dokkum, die echter jong overlijdt. Het 1/8 aandeel kwam door vererving bij de andere zoon Henricus terecht. Bij de overdracht in 1809 is 1/4 gedeelte hiervan nog eigendom van de erven P. Lomars.³⁵⁸ Petrus Dionysius Lomars, J.U.D. en advocaat voor het Hof van Friesland, en juffr. Cecilia Fullenius kopen in 1670 een huis en hof cum annexis te Franeker aan de Stadsplaats voor 1.000 zilveren ducatonen of 3.150 cg. van professor Johannes Terentius cum uxore.³⁵⁹

> **Testament**

Cecilia Fullenius, weduwe wijlen de heer Petrus Dionysius Lomars testeert te Franeker op 17 nov. 1690.³⁶⁰ Zij benoemt haar beide lieve kinderen Henricus en Hillegunda Lomars tot haar erfgenamen in gelijke erfdelen. Vooraf zal echter haar dochter een bedrag van 2.000 cg. genieten en de na te laten linnen, wollen en zijden kleding, om ongeveer gelijk te zijn met haar zoon, die wordt begiftigd met het schrijverschap. Het testament werd opgemaakt door haar neef Franciscus Fullenius en voorgelezen en ondertekend ten huize van de testatrix te Franeker, die op bed ligt, maar nog goed bij haar verstand is.

5. Janneke (Johanna) Fullenius, belijdenis Franeker 19 jan. 1667, lidmaat ald. 16 juni 1709, overl. Franeker 12 april 1716,³⁶¹ tr. Franeker 29 jan.

1682 Suffridus Antonides (Ausonides) Westra, bij het huwelijk woont Johanna op de Stadsplaats en Suffridus op de Dijk te Franeker, geb. Franeker circa 1642, lidmaat ald. 16 juni 1709, student philosophiae Franeker 20 april 1659,³⁶² lid van de vereniging van studenten afkomstig uit Franeker van de universiteit ald., afbeelding van zijn wapen in het Liber collegii Franequerensis,³⁶³ lid vroedschap Franeker 23 okt. 1666, burgemeester ald. 26 april 1667-1669, 17 aug. 1679-1680, 28 juni 1684-1685, 1689-1691, 1700-1702, volmacht ten landsdage 1668-1669, 1677, 1681, 1683-1685, 1700,³⁶⁴ overl. 25 febr. 1718,³⁶⁵ zoon van Aucke Claessen Westra, gezworen vroedsman te Franeker.³⁶⁶ Hij was eerder gehuwd met Johanna van Wijngaerden.

Op het huwelijk van Suffridus Westra en Johanna Fullenius op 29 januari 1682 worden een aantal bruiloftsgedichten gemaakt die in druk zijn uitgegeven.³⁶⁷

BRUYLOFTS GEDICHTEN

Op den

Achzbaren en voorstenigen HEER

De HEER

SUFFRIDUS WESTRA

Oude Borgermeester en vroedtsman deser Stede en
volmacht ten Landtsdaghe,

BRUYDEGOM

ENDE DE

Eerbare en Deughdenrijcke JUFFER

ME JUFFER

JOHANNA FULLENIA

BRUYDT

*Door den Houwlycks bandt gebonden den 29. van Januarij
1682. in de S. Martens Kerck binnen Franeker*

Gedruckt te FRANEKER,

By HANS GYSELAER, Ordinaris Drucker der Ed. Mog. Heeren
Staten en der Acad. van Vrieland, aen de Hoog-straet, in de Waerheid.

*Bruyloftsgedichten op het huwelijk van Suffridus Westra en Johanna
Fullenius (UvA, UBM Pfl. Kf 13).*

Johanna Fullenius verzoekt op 14 nov. 1687 aan dr. Franciscus Fullenius, president burgemeester van Franeker, om professor Bernhardus Fullenius tot curator te benoemen, om de huwelijksvoorwaarden, zoals die mondeling voor het huwelijk met haar echtgenoot Suffridus Westra zijn afgesproken, op schrift te stellen.³⁶⁸

> **Onroerend goed**

Suffridus Westra en Johanna van Wijngaerden, echtelieden te Franeker, kopen in 1663 een “heerlijke huisinge, paerdestallinge, somerhuis met de hovinge ofte erwe daer achter”, gelegen aan de Noorder Dijkstraat op de Zuidzijde te Franeker, “hebbende de Folejacht ten oosten ende de lijnbaen nae de Stadswal toe lopende ten westen naest”. Zij betalen hiervoor 5.400 gg. aan Catarina van Kingma, weduwe van wijlen de secretaris Mr. Jacob van Gemmenich.³⁶⁹

Suffridus Westra cum uxore, vroedsman te Franeker, koopt in 1667, een stuk hooiland te Berlikum groot 3 pondematen, 4 einsen, 10 penningen, 1 roede en 2 voeten van Foppe Claeses, koopman te Franeker, voor de ene helft en van de vroedsman Eijde Aeges aldaar voor de andere helft. Voor iedere pondemaat wordt 220 gg. betaald.³⁷⁰

In 1679 koopt Suffridus voor 45 cg. enige grondpachten van de armevoogden te Franeker.³⁷¹ Voorts koopt hij in 1681 een huis en hof cum annexis te Franeker bij de vroedsman Boudewijn Ens bewoond en van hem gekocht voor 322 gg.³⁷²

Suffridus verkoopt op 20 febr. 1685 aan Gaatske Douwes, weduwe van wijlen Philippus Sjoerds Bonia, “een heerlijke huisinge en hovinge” cum annexis te Franeker, de secretaris Duijff nomine uxoris ten oosten, de koperse ten westen, voor de som van 392 cg. en een rijksdaalder voor elk van de vier kinderen van de verkoper. Genoemd huis was verhuurd aan de gerechtsbode Hein Ariens.³⁷³

In 1688 verkoopt Suffridus 14 pondematen losse landen te Tzum voor 83 gg. per pondemaat aan Sierck Taekles Tolsma, ontvanger te Arum.³⁷⁴

> **Overige zaken**

Op 18 maart 1684 dient er een proces tussen Suffridus Westra en Pompeius Reinalda, notaris publicus te Sneek. Reinalda moet aan Suffridus een bedrag van 412 cg. met de intrest daarvan betalen volgens een obligatie van 26 aug. 1671.³⁷⁵

Suffridus is op 7 mei 1698 550 cg. en op 12 mei 1699 1.000 cg. schuldig aan zijn zwager Kempo Fullenius, majoor over een regiment voetknechten. Als onderpand dient voor beide bedragen een sate lands te Achlum, bewoond door Oepke Sioerds.³⁷⁶

Aan Gerlof Sipkes Salverda is Suffridus op 16 sept. 1702 500 cg. schuldig met als onderpand speciaal de plaats te Menaldum.³⁷⁷

Op 23 jan. 1709 worden een aantal vorderingen op Suffridus Westra geregistreerd die hoofdzakelijk betrekking hebben op drankgebruik. Hij is op 2 april 1704 schuldig aan Schelte Sybrens Albada, koopman en wijnhandelaar, en Mincke Jackles Hobbema, echtelieden te Franeker, 73 cg. 14 st. wegens gehaalde en verteringe van wijnen. Daarnaast is hij respectievelijk 301 cg. 8 st. en 67 cg. 4 st. schuldig wegens verteringen respectievelijk ten huize van Grietie Bouwens in de Falck en ten huize van Hycke Bouwens, herbergierster in de Croonen. Beide vorderingen zijn aan Schelte Albada gecedeerd. De totale schuld bedraagt derhalve 442 cg. 6 st. 8 p.³⁷⁸

Voorts is Suffridus op 3 aug. 1701 schuldig aan Grietie Bouwens, herbergierster te Franeker 460 cg. 12 st. wegens geleverde wijnen en bieren aan zijn huis en verschoten penningen en verteringen in crediteurs huis.³⁷⁹ Deze schuld wordt op 25 april 1702 eveneens gecedeerd aan Schelte Albada.³⁸⁰

Suffridus Westra wordt begraven in de St. Maartenskerk te Franeker.³⁸¹

> Testament

Op 9 juli 1707 testeert Janneke Fullenius, huisvrouw van de burgemeester Suffridus Westra binnen Franeker, “enigsins onpasselick, doch bij volle kennisse ende verstand”.³⁸² Zij legateert hierin aan Titia Joanna, dochter van de bibliothecaris dr. Tobias Guthberleth (Tobias was gehuwd geweest met haar nicht Hillegonda Lomars, dochter van haar zuster Cecilia), haar cabinet met alles wat er in is, benevens de gouden medaille of penning. Voor al het overige benoemt zij haar zuster Cecilia, weduwe van Petrus Lomars, tot haar enige erfgenaam, doch bij haar voorafsterven worden haar kinderen Henricus Dionisius Lomars en Hildegunda Cuinera Lomars als erfgenamen aangewezen.

6. Johannes, geb. circa 1650, volgt IVb.

IVa. Keimpe (Kempo) Fullenius, zoon van IIIb, ged. Leeuwarden 26 febr. 1641, student philosophiae et juris Franeker 15 dec. 1656,³⁸³ lid van het Leeuwarder studentengenootschap aan de Franeker universiteit,³⁸⁴ militair, belijdenis Franeker 18 jan. 1662, lidmaat Leeuwarden met attestatie van Franeker 1 dec. 1686, met attestatie van Leeuwarden lidmaat te Ferwerd 7 aug. 1704, overl. Ferwerd 5 dec. 1705, tr. Leeuwarden 5 mei 1689 Debora Catharina van Nijsten,³⁸⁵ ged. Blija c.a. 14 juni 1665, belijdenis ald. 4 mei 1686, met attestatie naar Leeuwarden 19 maart 1690, lidmaat Ferwerd 7 aug. 1704 met attestatie van Leeuwarden, overl. Leeuwarden 14 juli 1706 (rouwbord in de kerk van Hegebeintum),³⁸⁶ dochter van Bartolomeus van Nijsten, grietman en ontvanger generaal van Rauwerderhem en raad der admiraliteit in Friesland, lid van Gedeputeerde Staten van Friesland 1668-1671 en 1683-1686,³⁸⁷ en Margaretha Huigh.

> Militaire loopbaan

Op 24 sept. 1659 wordt Keimpe Fullenius benoemd tot vaandrig van de compagnie van de kolonel Hans Willem van Aylva.³⁸⁸ Per 1 juni 1666 krijgt hij zes weken absentieverlof om particuliere affaires elders te verrichten.³⁸⁹ Vervolgens wordt Keimpe op 10 mei 1667 benoemd tot luitenant van de compagnie van Douwe van Sixma,³⁹⁰ waarna hij per 5 dec. 1667 twee maanden verlof krijgt in verband met particuliere zaken.³⁹¹ Hij wordt op 31 maart 1685 benoemd tot kapitein in het regiment van de erfstadhouder Hendrik Casimir II,³⁹² en op 18 febr. 1693 bevorderd tot majoor.³⁹³ Prinses Henriëtte Amalia nomineert op 3 dec. 1700 Arnoldus Meertz tot kapitein van de compagnie van majoor Fullenius, omdat laatstgenoemde zich heeft teruggetrokken.³⁹⁴ Op 4 dec. 1700 wordt hij als zodanig benoemd.³⁹⁵

Louijs Paen, Kempo Fullenius, Dominicus Accronius à Buma en Gideon Coehorn, kapiteins onder het regiment van de erfstadhouder Hendrick Casemir, sluiten op 10 sept. 1688 een contract af met Tiaerd van der Lely, meester goudsmid, en Thomas Bartholomeus, meester koperslager, beiden te Leeuwarden, voor het maken van 612 ijzeren gevesten op de bajonetten voor de prijs van 26 st. per stuk. Op 3 okt. 1688 worden nog eens 338 gelijke gevesten besteld.³⁹⁶

Kapitein Kempo Fullenius wordt voor het krijgsgerecht aangeklaagd door “De Gewaldige Provoost der Friesche en Nassouwsche Regimenten” (De Geweldige Provoost was belast met het handhaven van rust en orde in de legerplaatsen, alsmede met het ontdekken van strafbare feiten, waarbij hij zaken kon aanklagen bij het krijgsgerecht).³⁹⁷ Kempo zou bij de belegering van Bonn in 1689 onzorgvuldig hebben gehandeld bij het overbrengen van de facijnen (rijs- of takkenbossen voor diverse aan te brengen versterkingen) uit de loopgraven naar de batterij en daarbij bovendien zijn plicht hebben verzaakt. Daarnaast zou hij gedeserteerde militairen uit zijn compagnie later in Leeuwarden weer hebben aangenomen. Kempo verklaart zijn handelwijze en zegt zelf niet deelgenomen te hebben aan het overbrengen omdat hij zeer zwak en onpasselijk was, daar hij reeds 14 dagen “aan de loop” was geweest. Deze zaak werd bij sententie van 29 maart 1690 niet ontvangbaar verklaard. Door dit proces voelt Kempo zich aangetast in zijn eer en reputatie. Om zich te rehabiliteren laat hij de gehele procedure in druk verschijnen.³⁹⁸ In zijn voorwoord in dit drukwerkje legt Kempo uit wat zijn redenen zijn om tot publicatie over te gaan.

Kempo Fullenius schrijft op 24 maart 1691 vanuit Franeker een brief aan prins Hendrik Casimir II, waarbij hij heel onderdanig vraagt om zijn sollicitatie te gedenken om zo de hoon (“mij soo leed als yets in de werelt”) met een troost te “verzoeten”.³⁹⁹

De kapitein Fullenius is op 15 febr. 1693 genodigde bij de begrafenis van Philip Ernst Vegelin van Claerbergen (1613-1693), de hofmeester van Hendrik Casimir II.⁴⁰⁰

Vanuit Sas van Gent schrijft majoor Keimpe Fullenius in 1695 een viertal brieven aan prins Hendrik Casimir II over een aantal militaire zaken.⁴⁰¹

Kempo Fullenius, sergeant majoor en Gideon van Coehoorn, kolonel van een regiment infanterie ten dienste van de Staat, leggen op 23 april 1696 een verklaring af betreffende

problemen met een brugwachter over het strijken van de zeilen bij een brug te Haarlem, in welke plaats zij omtrent 14 dagen te voren met het jacht van Menno van Coehoorn, luitenant majoor generaal van de legers van Staat, vanuit Sparrendam waren aangekomen.⁴⁰²

Aan den regtfinnigen

L E S E R.

De Capitain Fullenius is door de roockeloose en ten uyttersten Temeraire klachte van de Gewaldige Provoost der Vriessche en Nassauwsche Regimenten, en de volgende Proceduiren, en besonder in den eysch van den selven Provoost nader beschreven, soodanigh by al de werelt van wandevoir in Officio (in de Belegeringh voor Bon zijnde) verdicht, en verdacht geworden, dat bykans niemant in 't publijck hem Capitain tegens die smadige, en Eer-beroovende klachte, heeft durven defenderen, soo dat tot eenige herstellinge van sijn Eer, en Reputatie, sich genootsaekt heeft gevonden die Proceduiren door den Druck gemeen te maken. Die dan aen het wijs en discreet oordeel van den verstandigen Leser wil laten, met wat onrecht (indien niet meer) hy door dese buytenspoorige ja vergiftige beschuldinge by al de werelt is geëxponeert.

Voorwoord van Kempo Fullenius in het door hem uitgegeven drukwerkje over de procedure voor het krijgsgerecht.

> Onroerend goed

Kempo Fullenius en Debora van Nijsten, echtelieden te Leeuwarden, kopen in jan. 1704 voor 1.900 cg. en een dukaat aan de armen te Ferwerd te betalen, “een voortreffelijke huijsinge, hovinge, bomen en plantagie” te Ferwerd van de erven van Anna Gravius, weduwe Jacobus Marsum.⁴⁰³

Voorts kopen zij in juli van hetzelfde jaar voor 150 cg. een halve hovinge, bomen en plantagie te Ferwerd van Inskje Johannes, huisvrouw van Jentie Sceltes te Ternaard.⁴⁰⁴ De andere helft hadden zij reeds in juni 1704 gekocht van Tjeerd Ritsers te Ternaard, eveneens voor 150 cg.⁴⁰⁵

De erven van Keimpe Fullenius verkopen via een wandelkoop in juni 1708 de helft van het huis te Ferwerd aan de secretaris van Ferwerderadeel Tjallingius Nauta en zijn echtgenote Anna Faber te Hallum.⁴⁰⁶ Zij krijgen daarvoor overgedragen een heerlijk huis c.a. aan de Langebuijren te Hallum en 120 cg. Dit huis te Hallum wordt door de erven Fullenius in mei 1709 weer verkocht aan Tjallingius Nauta en Anna Faber voor 400 cg.⁴⁰⁷ Voorts wordt tegelijkertijd door genoemde erven een hof, bomen en aanplant op de Langbuijren te Hallum voor 225 cg. verkocht aan Johannes Jetses, mr. schoenmaker te Hallum.⁴⁰⁸

In nov. 1709 verkopen de erven van Debora Catharina van Nijsten de andere helft van het huis c.a. te Ferwerd voor 1.050 cg. aan eerder genoemde Tjallingius Nauta en Anna Faber.⁴⁰⁹ Betreffende deze verkoop vindt een proces plaats voor het Hof van Friesland. De koper is van mening dat het vrije gebruik van een gestoelte in de kerk eveneens tot de koop behoort. De tekst van de koopbrief van maart 1709 stemt wat dat betreft niet overeen met hetgeen geproclameerd is. De erven verklaren echter dat dit gestoelte altijd aan hun vader Barthold van Nijsten heeft toebehoord en dat dit nooit bij het verkochte huis heeft gehoord. Het Hof stelt de erven in het gelijk.⁴¹⁰

> Overige zaken

Kempo Fullenius schrijft in 1659, evenals zijn neef Bernhardus, een gelukwensgedicht voor de latere Franeker professor Johannes Wubbena.⁴¹¹

Op 21 maart van een onbekend jaar wordt te Leeuwarden een stuk opgemaakt waaruit blijkt dat Henrietta Fullenius voor haar broer Keimpo een bedrag van 139 cg. 13 st. 8 p. heeft betaald aan Isabella Sibilla van Winckel, weduwe Stocker. Genoemd stuk dient als kwitantie voor Keimpo, die de administratie heeft gevoerd na het overlijden van de heer Stocker.⁴¹²

Kempo heeft op 7 mei 1698 550 cg. en op 12 mei 1699 1.000 cg. geleend aan zijn zwager Suffridus Westra. Als onderpand dient voor beide bedragen een sate lands te Achlum, bewoond door Oepke Sioerds.⁴¹³

Een oom Fullenius wordt op 21 maart 1704 genoemd in verband met het overbrengen van het stoffelijk overschot van Menno van Coehoorn van Den Haag naar Wijckel. Hij geeft mede zijn goedkeuring om, volgens plaatselijk gebruik, aan de burens te Den Haag 84 g. te betalen, omdat zij het lijk vanuit het logement in de lijkkoets en vervolgens in het binnenjacht hebben helpen dragen. Op dezelfde datum wordt 3 g. 3 st. voor Fullenius

betaald om hem met de postwagen van Den Haag naar Haarlem te brengen. Van daaruit wordt Fullenius door de schipper van het jacht van Menno naar Friesland gevaren. Aangenomen mag worden dat dit de “olde majoor” Kempo Fullenius betreft, aangezien deze in Friesland woonde en later samen met de “old collonel” Gideon van Coehoorn, beide als oom en toezichthouder, betrokken is bij de eerste boedelscheiding van de nalatenschap van Menno op 6 febr. 1705. Kempo was ook aanwezig bij de verdeling van het zilver op 22 dec. 1704 en wordt verder nog genoemd in enkele afrekeningen betreffende de nalatenschap van Menno van Coehoorn.⁴⁴

> Testament

Kempo Fullenius, wonende te Ferwerd, oud majoor van een regiment infanterie en kapitein van een compagnie te voet in dienst van de Staat, laat op 9 sept. 1704 door notaris Laurens van Gangel te Amsterdam zijn testament opmaken.⁴⁵ Hij is dan “eenigsins in dispoost van lichaam, nogtans gaande en staande, sijn verstant, memorie, ende uijtsprake wel hebbende, en volkomen gebrukende soo uiterlijk bleek”. Hij legateert aan zijn vrouw Debora Catharina van Nijsten haar leven lang de vruchten en inkomsten van al zijn goederen, behalve dat binnen zes weken na zijn overlijden een bedrag van 1500 cg. wordt uitgekeerd aan zijn zuster Titia van Fullenius, weduwe van de heer Lomars. Hij benoemt verder tot zijn erfgenamen Catharina Alegonda Fullenius, echtgenote van de heer Wierds, griffier van het land van Hulster Ambacht, de dochter van zijn broer, voor de ene helft en Henricus Dionijsius Lomars en Hillagonda Dionijsius Lomars, weduwe van de heer Gutberleth, beide kinderen van zijn zuster Titia Fullenius, tezamen voor de andere helft.

> Nalatenschappen

Na het overlijden van Kempo Fullenius en Debora Catharina van Nijsten wordt een inventaris gemaakt van het sterfhuis te Ferwerd.⁴⁶ Hierin wordt beschreven wat men heeft aangetroffen in “de daags kamer, op de solder kamer, op solders, klein kamertie, kelder kamer voor, agter kelder kamer, portaal, salet, voorhuys, kelder en keuken”. Voorts wordt onderscheid gemaakt in “silver, juweelen, porceleinen, boeken, linnen, tin, yser en blik”. In het pulpetum werden “briven en instrumenten” bewaard, terwijl men in het sterfhuis te Leeuwarden ook nog een aantal obligaties, koopbrieven enz. heeft gevonden. Op 21 juni 1709 wordt de scheiding tussen de erfgenamen van wijlen de heer majoor Keimpe Fullenius, als eerder vermeld, en de erfgenamen van wijlen Debora Catharina van Nijsten (haar broer en zusters en indien deze zijn overleden hun kinderen), in leven zijn huisvrouw, afgewikkeld.⁴⁷ De profijtelijke staat bedroeg 19.088 cg. 12 st. 3 p., terwijl de schadelijke staat 11.008 cg. 17 st. 5 p. bedroeg. De inbreng van Keimpe van Fullenius bij het huwelijk bedroeg 9.456 cg. 5 st. en de inbreng van Debora Catharina van Nijsten 11.224 cg. 8 st. 2 p. Hierbij komt nog de waarde van de zilveren en gouden voorwerpen, die Keimpe in de munt heeft verkocht, en de verrekening van de doodschulden, samen 1.065 cg. 16 st. 10 p., totaal derhalve 12.290 cg. 4 st. 12 p.

Uiteindelijk krijgen de gezamenlijke erven van Keimpe Fullenius 2.622 cg. 17 st. 9 p. en de gezamenlijke erven van Debora Catharina van Nijsten 5.456 cg. 17 st. 5 p. toebedeeld. Johanna Fullenius te Franeker, echtgenote van de burgemeester Suffridus Westra, zuster van Keimpe, spant een proces aan tegen de erfgenamen van Debora Catharina van Nijsten. Zij heeft op 14 nov. 1701 een bedrag van 1.100 cg. gegeven aan Debora Catharina onder voorwaarde, dat zij, zolang zij leeft, een jaarlijks bedrag van 99 cg. zal ontvangen. Dit zou blijken uit een op 20 nov. 1705 opgemaakt stuk, waarop eveneens is aangetekend dat op 14 nov. 1702 t/m 1705 genoemd bedrag van 99 cg. is betaald. De erven weigeren echter om op 14 nov. 1706 te betalen, omdat zij een en ander in twijfel trekken. Op 20 dec. 1708 doet het Hof uitspraak, waarbij de erven alsnog de achterstallige bedragen met intrest moeten voldoen.⁴¹⁸

Uit dit huwelijk:

1. Catharina Louwijsa Fullenius, ged. Leeuwarden 29 jan. 1693, overl. vóór 9 sept. 1704.

IVb. Johannes Fullenius, zoon van IIIb, geb. circa 1650, student philosophiae Franeker 18 jan. 1664,⁴¹⁹ lid van de vereniging van studenten afkomstig uit Franeker van de universiteit ald. (in het Liber collegii Franequerensis is een afbeelding van een wapenschild van Johannes opgenomen, voorzien van vier kwartierwapens),⁴²⁰ belijdenis Franeker 21 april 1666 als medisch student, promoveert tot doctor medicinae Franeker 14 juni 1672,⁴²¹ stadsdoctor te Bergen op Zoom, ontvanger van de verpondingen (belasting op onroerend goed) ald. en van stad en land van Steenberg 1672-1729, alsmede van de fortificatiën van Bergen op Zoom 1675-1729, monstercommissaris,⁴²² overl. Bergen op Zoom 9 dec. 1729, begraven in de Grote- of St. Gertrudiskerk ald. 16 dec. 1729, tr. Sytske (Titia) Gozewijnsdr van Coehoorn, geb. Maastricht 4 dec. 1647,⁴²³ overl. Bergen op Zoom 7 jan. 1715, dochter van Gosse (Gozewijn) van Coehoorn, kapitein van een regiment infanterie, en Aeltje Hinckena van Hinckenborch.⁴²⁴

Wapenschild Johannes Fullenius in het Liber Collegii Franequerensis.

Foto Gerrit Boeijinga.

Een afbeelding van het wapenschild van Johannes Fullenius komt voor in het Liber Collegii Franequerensis. Beschrijving: Gevierendeeld; I in azuur een duif van zilver, gebekt en gepoot van keel, een tak van sinopel in de bek houdende (Fullenius); II in zilver een reigerkop en –hals van natuurlijke kleur, komende uit een grasgrond staande lisdodden van een natuurlijke kleur (Abbema); III in azuur een leeuw van goud, getongd van keel (Hinckena van Hinckenborch); IV in goud een leeuw van sabel, getongd van keel (Donia); op het schild een parelkroon; eromheen een krans.

Bovenstaande beschrijving van het wapenschild is ontleend aan een artikel in de Nederlandsche Leeuw. De bij de afbeelding van het schild toegevoegde Griekse tekst kan als volgt worden vertaald: “Voortreffelijkheid bekranst hen die eerbied hebben voor deze dingen”,⁴²⁵

Johannes Fullenius verdedigt in juli 1671 in de universiteit van Franeker het “Disputationum Medicarum de Fermentatione Sanguinis in Corde. IX. X. & XI.” (Negende, tiende en elfde van de Medische Uiteenzettingen over De Gisting van het Bloed in het Hart), dat in druk is verschenen.⁴²⁶ Hierin zijn ook enkele woorden onder de titel “Gloriæ Respondentis” afgedrukt, die zijn neef Sethus Fullenius voor deze gelegenheid heeft geschreven.

Voor de promotie van Johannes wordt door zijn moeder in juni 1672 132 cg. 6 st. betaald.⁴²⁷

*Johannes Fullenius
(circa 1650 - 1729).
Alliantiewapens Fullenius-
Hinckena van Hinckenborch.
Toegeschreven aan
David van der Plas.
Particuliere collectie.
Foto RKD/Iconografisch Bureau,
Den Haag.*

*Sytske (Titia) van Coehoorn
(1647 - 1715).
Alliantiewapens van Coehoorn-
Hinckena van Hinckenborch.
Toegeschreven aan
David van der Plas.
Particuliere collectie.
Foto RKD/Iconografisch Bureau,
Den Haag.*

Johannes Fullenius is ontvanger van de verpondingen van Bergen op Zoom en stad en land van Steenberg 1672-1729, alsmede van de fortificatiën van Bergen op Zoom 1675-1729.

De laatste vier jaren voor zijn overlijden laat hij zich, vanwege de omvang van de administratie en het feit dat hij reeds de ouderdom van ruim tachtig jaar heeft bereikt, bijstaan door Cornelis van Broekhuijsen.⁴²⁸

Uit de boedelafrekening blijkt dat Johannes nog een jaar honorarium als stadsdoctor had te vorderen, zodat geconcludeerd kan worden dat hij deze functie ook zal hebben uitgeoefend.⁴²⁹

Balthasar Bekker, die in tweede echt was gehuwd met Frouck Fullenius, vermeldt in een reisbeschrijving van een door hem in 1683 gemaakte reis door de Verenigde Nederlanden, Engeland en Frankrijk, van het verblijf in Bergen op Zoom op 7 juli 1683 het volgende: "Ik groette daar myne nichte (Sytske (Titia) van Coehoorn) d'huisvr. van den ontvanger Fullenius M.D. (Medicinae Doctor), die self uit de stad was".⁴³⁰

> **Onroerend goed**

Johannes koopt in 1680 een huis en erf met een hof in de Schoolstraat te Bergen op Zoom, welk pand hij reeds bewoont. Tevens koopt hij een naastgelegen huis, hof en erf dat recht tegenover het "Straetjen der Schole" staat, alsmede een huis genaamd Swaenenburgh, staande zuid aan het hiervoor genoemde eerste huis. Voor deze 3 panden tezamen wordt 1653 g. 10 st. betaald.⁴³¹

In 1686 verkoopt Johannes Fullenius het huis Swaenenburgh aan de korporaal Gerart Anthonisse. Het is vreemd dat in de akte de koopsom niet wordt vermeld. In de marge van de akte staat een aantekening uit 1703, waarin staat vermeld dat de weduwe van de sergeant Jacob Janssen een kwitantie heeft vertoond waaruit blijkt dat Jacob Janssen de koopsom voor het pand Swaenenburgh heeft voldaan en betaald en dat hij dit pand voor geruime jaren heeft gekocht.⁴³²

Cornelis van Broekhuijsen, als voogd over de minderjarige erfgenamen van Johannes Fullenius, verkoopt in 1730 de onroerende goederen. Ten eerste wordt voor 3.840 g. aan baron van Keerbergh, de schoonzoon van Johannes en luitenant in het regiment dragonders van de generaal luitenant du Portal in garnizoen te Bergen op Zoom, het volgende verkocht: "eene huijsinge en erve met de hoven en somerhuijs tegen de wal, mitsgaders het kleijn huijsken daar naast aan de zijtzijde met de stallinge [...] genaamt 't Casteel van Keerbergh [...] gestaan ende gelegen in de Schoolstraat [...]". Niet onder de koop is begrepen de hof waarin de sortiepoort uitkomt, welke hof door een muur, destijds door Johannes Fullenius opgetrokken, is afgescheiden van de daarnaast nu verkochte hof. De gang naar de sortiepoort was ten zuiden en de stadswal ten oosten van het verkochte gelegen.

Ten tweede koopt baron van Keerbergh uit de boedel een huis en erf met hof, eveneens in de Schoolstraat, genaamd "den Vogelensank" voor 210 cg.⁴³³ Hoe dit laatste pand in het bezit van Johannes Fullenius is gekomen is niet helemaal duidelijk. Mogelijk was

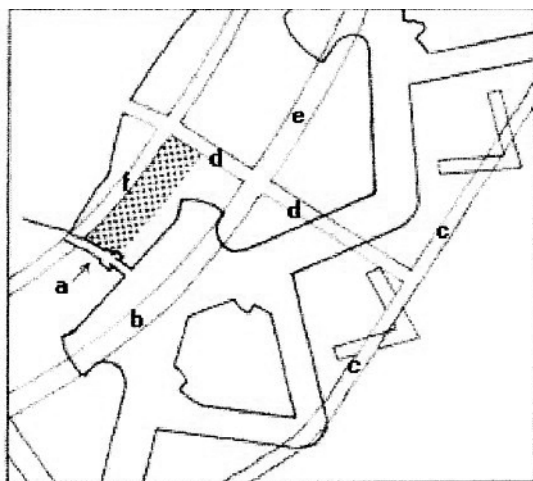
het een onderdeel van de drie in 1680 gekochte panden. Het wordt in 1732 door Van Keverberg weer verkocht voor 175 g. aan Maximiliaen van den Bergh.⁴³⁴

Frans, baron van Keverberg, doet 't Casteel van Keverbergh in 1732 weer van de hand door verkoop aan Pieter de Costries voor 3.500 g.⁴³⁵

Bij de belegering van Bergen op Zoom, dat na een beleg van negen weken op 16 sept. 1747 door de Fransen wordt ingenomen, wordt het zuidoostelijk deel van de stad bijzonder zwaar getroffen, waarbij o.a. de Sint Gertrudiskerk grote schade oploopt. Ook de voormalige woning van Johannes Fullenius wordt hierbij geheel of gedeeltelijk verwoest. De sortie Fullenius is de doorgang geweest waarlangs de Fransen de stad konden binnentrekken. Om onbekende redenen was de ingang aan de gracht die nacht opengebleven. Sindsdien draagt de Franse sortie, gelegen in het verlengde van de gang, haar naam.⁴³⁶

Thans staat in de Schoolstraat op nr. 31 een huis waar op de daklijst staat te lezen 't Casteel van Keverbergh - 1752. Dit pand zal gebouwd zijn nadat Joost de Hamer op 9 juni 1752 voor 850 gulden "seekere erve waarop voor de belegering deeser stad gestaan heeft de considerable hujsinge, koetshujs en stallinge genaamt het Casteel van Keverberg met en benevens den groot en wijde uijtgestrekte thuijn daar agter aan streckend in de lengte van de sortie Fullenius en van daar bij ofte ontrent de erve van het zoogenaamde oud armhujs en in de brete doorgaans tot op vier roeden na tegens stadswalle en zijne respective gemerktens aldaar" kocht van Pierre de Costris, oud-wethouder van Bergen op Zoom.⁴³⁷

In juli 1997 vond archeologisch onderzoek plaats op het terrein van de voormalige Antoniussschool in de Kloosterstraat te Bergen op Zoom. Tijdens de sloop van de

Afb 1 De ligging van de vestingwerken van Menno van Coehoorn en sortie Fullenius. Het opgravingsterrein is gerasterd. a: sortie, b: van Dedemstraat, c: zuid oost singel, d: Burg van Hasselstraat, e: Wassenaarstraat, f: Kloosterstraat

Situatietekening opgravingen Bergen op Zoom 1997.

school kwamen de resten van een onderaardse gang tevoorschijn: een imposant stuk muurwerk van rode baksteen, dat onderdeel vormde van de sortie Fullenius. Dit was een ondergrondse overwelfde gang die vanuit de binnenzijde van de hoofdwal, waar nu de Kloosterstraat ligt, schuin naar beneden leidde tot de bodem van de droge gracht. De sortie was bedoeld als aan- en afvoerroute voor soldaten en materieel. De vestingwerken maakten onderdeel uit van het plan van Menno van Coehoorn, een neef en tevens zwager van Johannes Fullenius, en werden gerealiseerd tussen 1700 en 1744.⁴³⁸

> Testamenten

Johannes Fullenius en Titia van Coehoorn maken op 17 april 1683 een reciproce (wederzijds) testament op, dat wordt overgelegd en verwoord in een akte van 5 febr. 1727, die vanwege de slechte toestand niet volledig leesbaar is. Wel is duidelijk dat de kinderen worden gealimenteerd met een bedrag van 1.000 gulden per jaar totdat zij zijn “gecomen tot eenige staet of ouderdom van vijftwintich jaer”.⁴³⁹

Na het overlijden van Johannes wordt op 11 dec. 1729, op verzoek van baron van Keverberg, de echtgenoot van dochter Catharina Alegonda Fullenius, het besloten testament geopend, dat Johannes op 27 dec. 1726 heeft opgemaakt en dat voorzien van vier lakzegels op 3 mei 1727 is gepasseerd voor notaris L. van Sambeek. Hieruit blijkt dat Johannes zijn dochter Catharina Alegonda “om haren ongehoorsaamheid en hoon mij haren ouden vader aangedaan, ijtwas van mijne goederen sal mogen genieten dan de legitime portie en dat haar daarop sal worden aangerekent hetgene ik aan haar oijt hebbe gegeven of uijtgekeerd so tot betalinge en timmeringe van het halve hujs tot Breda als andersins tot haren behoefte”. Tot volle erfgenamen worden benoemd de kinderen uit het huwelijk van Catharina Alegonda met Johan Theodoor Wierds “ijder hoofd voor hoofd haer wel gedragende ende gekomen tot den ouderdom van vijff en twintig jaren”. Kleindochter Titia Catharina Wierds krijgt vooraf boven de andere kinderen enkele zilveren voorwerpen toebedeeld. Daarnaast moet het reciproce testament dat Johannes Fullenius en Titia van Coehoorn op 17 april 1683 hadden gemaakt standhouden. Cornelis van Broeckhuijsen wordt als voogd over de erfgenamen benoemd.⁴⁴⁰

Op 3 nov. 1728 maakt Johannes nog een codicilaire dispositie naast zijn testament van 27 dec. 1726. Hierin bespreekt hij dat zijn kleindochter Titia Catrijna Wierds, zolang zij minderjarig is en niet bij haar moeder woont, jaarlijks 250 gulden uit zijn boedel moet genieten, zonder dat dit op haar erfdeel wordt gekort. Voorts worden nog enkele bedingen gemaakt betreffende kosten van de eventuele processen die de voogd van de kindskinderen moet maken tegen de heer Van Keverberg cum uxore. Verder wordt in deze dispositie de heer Cornelis van Broeckhuijsen, die reeds in het eerder genoemde testament is benoemd tot voogd over de erfgenamen, benoemd tot executeur van de testamentaire en andere disposities en directeur van zijn boedel en nalatenschap.⁴⁴¹

> Overlijden

Johannes overlijdt op 9 dec. 1729 te Bergen op Zoom en wordt op 16 dec. begraven in de Grote- of St. Gertrudiskerk aldaar. In het grafregister van deze kerk en op een plattegrond uit 1796 staat vermeld: no. 21, kelder, de heer Johannes Filenius.⁴⁴² Aan begrafenis-kosten werd aan de kerk 45 g. 12 st. betaald.⁴⁴³ Voor schrijfgeld van 18 rouwbrieven en het opstellen van rouwlijsten was 9 g. verschuldigd.⁴⁴⁴

> Nalatenschappen

Frans, baron van Keerbergen en Catharina Alegonda Fullenius benoemen op 20 jan. 1729 Wernardus van Wenssenburg om hun belangen te behartigen betreffende hun gedeelte in de nalatenschap van Catharina's moeder Titia van Coehoorn, die op 7 jan. 1715 te Bergen op Zoom is overleden.⁴⁴⁵ Op 8 maart 1729 wordt een inventarisatie van haar nalatenschap gemaakt.⁴⁴⁶ Johannes Fullenius verklaart daarbij dat er na het overlijden van zijn vrouw geen wezenlijke veranderingen in de boedel zijn voorgevallen. Genoemd worden onder andere zes stoelen met Donia en Engelstede wapens en de schilderijen, alle van de familie, die zich in het salet of voorkamer bevinden. De nalatenschap bedraagt 17.771 cg. 8 st. 7 p. Om de moederlijke legitieme portie van dochter Catharina Alegonda Fullenius te bepalen wordt op 8 okt. 1732 van deze nalatenschap een korte en correcte opstelling gemaakt, welke nader wordt vastgesteld op 17.960 cg. 10 st. 10 p.⁴⁴⁷

Van de nalatenschap van Johannes wordt op 18 nov. 1731 een geresumeerde inventaris opgemaakt ⁴⁴⁸ van de op 9 en 27 dec. 1729 en 21 en 28 jan. alsmede 1 febr. 1730 opgenomen onroerende en roerende goederen. Hierbij wordt ook gebruikt gemaakt van een eerdere inventarisatie van 8 maart 1729.⁴⁴⁹ In de inventarisatie wordt o.a. vermeld dat de 15 familiestukken, in het salet aan de rechterzijde voor aan de straat, in de familie blijven. Ook enkele boeken, plans en kaarten betreffende fortificatiën zullen niet worden verkocht. De Latijnse boeken o.a. over de geneeskunde zullen in Den Haag worden verkocht, terwijl van de verdere boeken, zowel Latijnse, Franse en Duitse een aparte catalogus is gemaakt. De overige boeken zullen binnen de stad te koop worden aangeboden. De opbrengst van de op 23 juli 1731 verkochte medische boeken bij Boucquet in Den Haag bedroeg 97 g. 7 st.⁴⁵⁰ Bij een vordering van 917 g. 14 st. op Kempo Fullenius, overleden broer van Johannes, staat vermeld "waervan na alle apparentie (waarschijnlijkheid) niets sal comen".⁴⁵¹

Op 27 sept. 1736 wordt de definitieve rekening van de boedel van Johannes Fullenius door Albertus de Groot en Anthony van Broeckhuijsen, als executeurs van het testament van hun oom Cornelis Broeckhuijsen, in zijn leven executeur van het testament van Johannes Fullenius, aan de erven gepresenteerd en op 4 okt. 1736 notarieel vastgelegd.⁴⁵² De totale ontvangst bedraagt 58.587 g. 12 st. 3 p. terwijl aan uitgaven 55.216 g. 18 st. 12 p. is geboekt. In de uitgaven is reeds begrepen de legitieme portie van dochter Catharina Alegonda, zodat voor de overige erfgenamen (de

kinderen uit het huwelijk van Catharina Alegonda en Johan Theodoor Wierds) nog een bedrag van 3.370 g. 13 st. 7 p. overblijft.

Uit dit huwelijk:

1. **Betto Heijndricus Fullenius, ged. Bergen op Zoom 23 febr. 1681.**
Johannes Fullenius had kennelijk een groot historisch besef omdat hij zijn eerste zoon Betto noemt. De naam Betto, die hier voor de eerste keer voorkomt in de familie Fullenius, zal zijn ontleend aan de familie Hinckena van Hinckenborch. Betto Hinckena te Norden, gehuwd met Aelkie Obbema, wordt in 1540, 1565 en 1581 genoemd in “Een Kerck-Calender ofte dootboeck [...]” door Ernestus Harinxma van Donia. In 1581, bij zijn overlijden, wordt hij vermeld als “grietman tot Noorden in Eemderlant”. Hij was via zijn grootmoeder, de betovergrootvader van de hier genoemde Betto Fullenius.⁴⁵³
2. **Betto Nathanael Fullenius, ged. Bergen op Zoom 22 febr. 1682.**
Uit een acte van collatie van 23 sept. 1688 blijkt dat leden van de familie Jeppema hun stem geven aan Betto Nathanael Fullenius voor een beneficium tot zijn vijftienvingste jaar van het St. Jacobs- of St. Jobsleen tot Oldehove te Leeuwarden, hetgeen op 16 april 1689 aan hem wordt toegekend.⁴⁵⁴ Omdat andere collatoren hiermee problemen hebben is er het een en ander over te doen geweest. Vader Johannes Fullenius is hierbij ook betrokken.⁴⁵⁵ Aangenomen mag worden dat Betto het leen vóór 2 april 1696 heeft verlaten.⁴⁵⁶
3. **Gideon Gosewijn Fullenius, ged. Bergen op Zoom 7 mei 1683.**
4. **Heinrie Gideon Fullenius, ged. Bergen op Zoom 3 aug. 1685.**
Bij de doop van Heinrie Gideon is zijn oom Kempo Fullenius als getuige aanwezig.
Op verzoek van deze oom krijgt Hendricus Gideon evenals zijn broer Betto Nathanael brieven van placet en wel op 10 dec. 1691 voor een beneficium van het St. Jobsleen, dat hij vóór 2 april 1696 zal hebben verlaten.⁴⁵⁷
5. **Catharina Alegonda Fullenius, ged. Bergen op Zoom 16 juli 1686, overl. na 1739, tr. Bergen op Zoom 2 nov. 1703 Johannes Theodorus Wierds,⁴⁵⁸ ged. Breda 22 febr. 1674, directeur generaal en ontvanger der contributiën en paspoorten in Staats-Vlaanderen, schepen van Hulst 1694, 1695 en 1697, griffier van den lande van Hulster Ambacht 7 maart 1704, poorter Breda 27 aug. 1720, overl. Breda 4 aug. 1721, weduwnaar van Hester le Clerq, zoon van Hillegard Wierds, schepen van Breda, regent van het weeshuis ald., en Catharina Balendonk.**
Zij tr. 2. Breda 29 dec. 1726 Segert Francois baron van Keeverbergh, bij dit huwelijk luitenant bij de dragonders in garnizoen te Ieper, kapitein van een compagnie dragonders te paard (1730), luitenant kolonel (1747). Hij was weduwnaar van Johanna Jacoba van Mewen van Heijnsburgh.
Bij de doop van Catharina Alegonda waren haar ooms Kempo Fullenius en Menno van Coehoorn als getuigen aanwezig.

*Johan Theodoor Wierts
(1674 - 1721)*

*Door Isaac Paling, 1705.
Particuliere collectie.*

*Foto RKD/Iconografisch Bureau,
Den Haag.*

*Catharina Alegonda Fullenius
(1686 - na 1739)*

*Toegeschreven aan Isaac Paling,
zonder jaartal.*

*Particuliere collectie.
Foto RKD/Iconografisch Bureau,
Den Haag.*

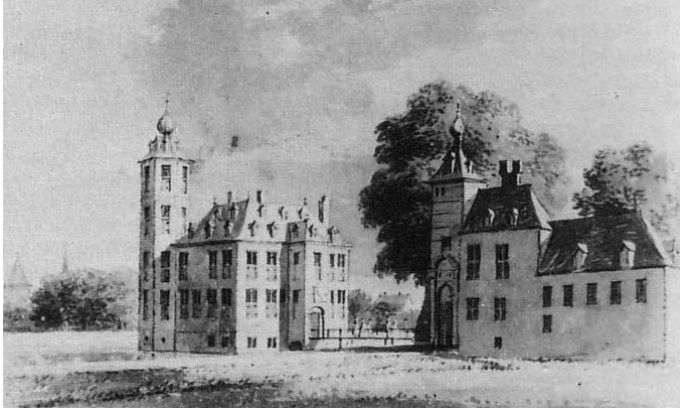
> **Onroerend goed**

Johan Theodoor Wierts en Catharina Alegonda Fullenius kopen, elk voor de helft, in jan. 1720 het huis De (Witte) Wijngaard in de Veemarktstraat (thans nr. 66) te Breda.

Zij huurden sinds omstreeks 1714 het kasteel(tje) Bouvigne, vroeger Boeverijen geheten te Ginneken voor 14 jaar als "zomerverblijf" voor een huur van 140 g. per jaar. Eerder, vanaf 1709, had Johan Theodoor geprobeerd Bouvigne van de Oranjes te kopen voor 7.000 g. Hoewel de Domeinraad dit bedrag wel redelijk vond, ging de koop niet door omdat Johan Willem Friso daartegen bezwaar maakte. De reden was dat het kasteeltje behoorde tot de omstreden nalatenschap van prins Willem III, waarvan hij vond dat deze intact moest blijven zolang daarover geen duidelijke beslissing was genomen.⁴⁵⁹

> **Dispositie**

Op zijn sterfbed in zijn huis aan de Veemarktstraat te Breda laat Johan Theodoor op 3 aug. 1721, één dag voor zijn overlijden, een nadere dispositie opmaken aangaande het besloten testament van 20 nov. 1716, dat hij op 27 sept. 1717 voor notaris Cornelis van Bommel heeft doen superscriberen. In genoemde dispositie wordt zijn echtgenote Catharina Alegonda Fullenius vóór de boedelverdeling een obligatie van 6.000 g. toebedeeld. Voorts mag zij het huis aan de Veemarktstraat, dat zij gezamenlijk gekocht hebben, levenslang

*Boeverijen. Kasteel met poorthuis en Neerhuis, vanuit het zuidwesten.
Gewassen tekening in Oost-Indische inkt door Cornelis Pronk 1729.
Bibliotheek en Prentenkabinet van het Provinciaal Genootschap van Kunsten
en Wetenschappen in Noord-Brabant, 's Hertogenbosch. Foto uit: dr. F.A.
Brekelmans, Kasteel Bouvigne, Hoogheemraadschapshuis, Breda 1977.*

bewonen, alsmede onder voorwaarden het vruchtgebruik genieten van de meubels, het zilver, goud en de schilderijen. Het “cabinet met antiquiteiten en medailles” met de daarbij behorende boeken zal fidei-commis zijn op de oudste zoon. Over dit kabinet is nog lang geprocedeerd, omdat baron van Keverbergh, de tweede man van Catharina Alegonda, dit niet wilde afstaan. Uiteindelijk betaalde hij 2.000 g. aan Hillegard Pieter Wierds, die het bedrag deelde met zijn nog in leven zijnde broer en zijn twee zusters. Voorts worden in het codicil nog diverse zaken geregeld en wordt het restant van de erfenis in zeven loten of erfporties verdeeld. Op 11 aug. 1721 wordt het codicil geopend.⁴⁶⁰

> **Nalatenschap**

Door schoonvader Johannes Fullenius en schoonzoon Abraham Kip, als voogden over de nagelaten kinderen van Johan Theodoor Wierds, wordt een inventarisatie gemaakt van de aanwezige goederen in het huis aan de Veemarktstraat te Breda en in het kasteel Bouvigne.⁴⁶¹ Daarnaast is ook Casparus Streso, griffier van Hulster Ambacht en echtgenoot van Alida Agnes Wierds, een zuster van Johan Theodoor, als voogd benoemd.

Johan Theodoor Wierds was een vermogend man, waarvan de opgemaakte inventaris van 59 pagina's getuigt. In het huis aan de Veemarktstraat worden o.a. naast diverse andere schilderijen twee familiestukken zonder lijst aangetroffen.

In kasteel Bouvigne was o.a. een schilderijenkamer, ook wel salet genoemd,

waarin zich twintig schilderijen bevonden, waaronder een groot stuk van Jordaens met de voorstelling van Jozef en de vrouw van Potifar en een “Bacchusfeest” van Breughel. In het “comptoir” bevond zich ook de bibliotheek, die uit meer dan 300 boeken bestond, waaronder een atlas van Blau. Op de verdieping bevonden zich eveneens verschillende schilderijen. In de kamer boven het salet bevonden zich “thien familie stukken”, waarschijnlijk met de twee familiestukken in het huis te Breda de basis voor de latere collectie Wierts, waarover verderop meer.

Na het overlijden van Johannes Fullenius worden Abraham de Baudoux, burgemeester van Bergen op Zoom, en Willem Frederik Kip, schepen aldaar, benoemd als voogden over de minderjarige erfgenamen van Johan Theodoor Wierts.

Op 27 nov. 1731 vragen zij in deze hoedanigheid, samen met Catharina Alegonda Fullenius, via de Raad van Brabant permissie om voor 4.100 g. obligaties te verkopen die nog buiten de verdeling van de boedel van Johan Theodoor Wierts zijn gebleven, en doen tevens het verzoek om aan hen uit te keren uit de boedel van Johan Fullenius een bedrag van 10.800 g. tot betaling van de verdere schulden van de boedel van Johan Theodoor Wierts. De tegenpartij is Cornelis van Broekhuijsen, executeur-testamentair en voogd over de minderjarige erfgenamen van Johan Fullenius. De Raad geeft zijn toestemming en Cornelis van Broekhuijsen verkoopt een viertal obligaties, die met intrest 11.250 g. 12 st. opbrengen. Hiervan voldoet hij aan de voogden van de kinderen Wierts een bedrag van 10.800 g.⁴⁶²

Ook over diverse andere aangelegenheden aangaande de nalatenschap van Johan Theodoor Wierts worden tussen 1723 en 1729 door de Raad van Brabant uitspraken gedaan.⁴⁶³

In de notariële archieven van Bergen op Zoom komen eveneens diverse akten voor betreffende procuraties en andere zaken aangaande deze nalatenschap.⁴⁶⁴ In een akte van 25 april 1731 wordt door de beide voogden Abraham de Baudoux en Willem Frederik Kip en Frans, baron van Keerbergh verklaard, dat zij teneinde genoemde nalatenschap af te wikkelen, na diverse besprekingen in der minne een overeenkomst hebben gesloten betreffende de “questieuse” verschillen die zolang tussen beide partijen hebben bestaan. Het huis te Breda, dat voor de helft eigendom was van Catherina Alegonde Fullenius, wordt daarbij overgedragen aan de kinderen Wierts en er vinden verder diverse verrekeningen plaats, waarbij aan de heer Van Keerbergh o.a. obligaties voor een bedrag van 21.000 g. zullen worden overgedragen. Vervolgens wordt verklaard dat er hierna geen pretentie meer is op de boedel van de heer Wierts.⁴⁶⁵ Catharina Alegonda geeft aan deze overeenkomst eveneens haar fiat en autoriseert haar man voor zover dat nodig mocht zijn om van harentwege de overeengekomen transacties te doen.⁴⁶⁶

6. Jacobus Fullenius, ged. Bergen op Zoom 26 sept. 1688.

In het door Johannes Fullenius op 27 dec. 1726 gemaakte testament wordt van zijn kinderen alleen dochter Catharina Alegonda genoemd, zodat moet worden aangenomen dat de overige vijf kinderen voor genoemde datum zijn overleden.

Hierdoor lijkt deze familie te zijn uitgestorven en eindigt derhalve deze genealogie.

> **Familiewapen Fullenius**

Het familiewapen Fullenius kan als volgt worden omschreven: In azuur een duif van zilver met een tak van sinopel in zijn bek; dekkleden en wrong: azuur en zilver; helmteken: twee bebladerde takken van sinopel.⁴⁶⁷

*Wapen Fullenius, voorkomend op het portret van Bernhardus Fullenius (IIIa).
Deel van foto RKD/Iconografisch Bureau, Den Haag.*

Dit wapen zal vrij zeker verband houden met het verhaal over de zondvloed in de Bijbel, waarin wordt beschreven dat Noach na enige tijd een duif deed uitvliegen, die met een vers olijfblad in haar snavel terugkwam.⁴⁶⁸

Hoewel het wapen, voor zover bekend, voor het eerst wordt gevoerd door Bernhardus Fullenius (IIIa), zou het gezien het bovenstaande niet verwonderlijk zijn dat zijn vader, die predikant was, dit heeft geïnitieerd. Op diens portret komt echter geen wapen voor.

Een fraaie afbeelding van het wapen Fullenius treffen we aan in het Liber collegii Franequerensis, waarin het wordt afgebeeld als wapen van Sethus Fullenius (IIIa.3).

Wapen Sethus Fullenius in het Liber collegii Franequerensis.

Foto Gerrit Boeijsinga.

Naast het hierboven afgebeelde wapen, komt het wapen voor op de in de genealogie afgebeelde portretten van Bernhardus Fullenius (IIIa), Nathanael Fullenius (IIIb), Johannes Fullenius (IVb) en op het wapenschild van laatstgenoemde in het Liber collegii Franequerensis. Deze Johannes bekrachtigde en verzegelde zijn besloten testament van 27 dec. 1726 met 5 lakzegels, waarin het familiewapen is verwerkt.

Wapen van Johannes Fullenius op een lakzegel onder zijn testament van 27 dec. 1726.

Foto Het Markiezenhof, Historisch Centrum, Bergen op Zoom.

Rouwbord voor Debora Catharina van Nijsten, weduwe van Keimpo van Fullenius in de kerk te Hogebeintum. Links het wapen Fullenius, rechts het wapen van Nijsten. Onderschrift: Vrouw / Mevrouw Debora Catharina van Nijsten, / wedue wijl: de Heer Keimpo van Fullenius, / in leven Majoor van een Regiment / Infanterie. old sijnde / XLI jaren. Foto Tresoar, Leeuwarden.

Op het rouwbord voor Debora Catharina van Nijsten in de kerk te Hegebeintum komt ook het wapen van haar man Keimpe Fullenius (IVa) voor.⁴⁶⁹

Op de tentoonstelling in 1942 van Friese Heraldiek in het Fries Museum te Leeuwarden was een verwantschapstafel met gekleurde wapens te zien van de eigenaars van Harsta state te Hogebeintum (1511-1942), vervaardigd door Mr. H.Tj. Obreen, archivaris te Leeuwarden,⁴⁷⁰ die gedurende enige

tijd eigenaar van Harsta state was.⁴⁷¹ Hierop komt ook Fullenius/van Nijsten voor. In het Genealogysk Jierboek 1993 (Hesman-nûmer) worden de wapens van Keimpe Fullenius en Debora Catharina van Nijsten eveneens afgebeeld.⁴⁷²

In de heraldische collectie Muschart, aanwezig in het CBG, wordt het wapen Fullenius, dat onder de naam Tullenius werd gevonden, aldaar als volgt omschreven: in blauw een zilveren duif met groene olijftak in den bek. Een herkomst wordt niet vermeld. Wel wordt nog op het volgende gewezen: vergelijk F(T)ullenius met een vogel als reiger. Wapen op een kwartierstaat van Gerard van Midlum, aanwezig op de heraldische tentoonstelling te Rotterdam in 1915.

> **Portrettencollectie Wierts** ⁴⁷³

De in de genealogie onder IVb 5 vermelde Catharina Alegonda Fullenius was getrouwd met Johan Theodoor Wierts. Dit echtpaar laat onder andere een verzameling familieportretten na, die de basis vormde van de latere collectie Wierts, die thans gedeeltelijk in het bezit is van het Rijksmuseum Twenthe te Enschede.

Omdat hiertoe ook een aantal portretten behoren van de familie Fullenius en van de Friese families Van Donia en Van Coehoorn wil ik hieraan nog graag enige aandacht schenken.

Ik kwam een en ander op het spoor door de correspondentie d.d. 8 nov. en 14 dec. 1973 tussen Mr. O. ter Kuile, hoofd van de afdeling beeldende kunst van het Rijksmuseum Twenthe, en het Rijksarchief in Friesland, waarin identificatie wordt gevraagd van een drietal portretten, die mogelijk verband zouden houden met de familie Fullenius en behoren tot de in genoemd museum aanwezige collectie P.H.F. Wierts.⁴⁷⁴

De collectie Wierts zal oorspronkelijk, gezien de nummering op de achterkant van de schilderijen, minimaal uit 32 schilderijen hebben bestaan, waarvan thans 16 portretten tot de collectie van genoemd museum behoren, welke op 16 jan. 1931 door P.H.F. Wierts te Oldenzaal in bruikleen werd gegeven en door het museum is verworven van zijn erven op 18 sept. 1954.⁴⁷⁵

In de catalogus van schilderijen van het Rijksmuseum Twenthe worden de portretten, behorende tot genoemde collectie, beschreven en afgebeeld.⁴⁷⁶

Van deze collectie hebben 13 portretten betrekking op Friesland. Deze hebben de volgende catalogusnummers:

9. Keympe van Donia (1554-1622), Anoniem, 1605.
10. Frouck van Goslinga (1552-1616), Anoniem, 1605, echtgenote van 9.

11. Bernhardus Fullenius (ca. 1565-ca. 1636), moet zijn ca. 1561-ca. 1637, Anoniem, 1635.
12. Atke Abbema (ca. 1574-vóór 1637), Anoniem, 1604, echtgenote van 11.
13. Janke van Donia? (overl. 1653), Anoniem, 1641, mogelijk dochter van 9 en 10.
14. Nathanael Fullenius (1608-circa 1658), Anoniem, 1643.
15. Catharina Hinckena van Hinckenborch (circa 1611-vóór 1678), Anoniem, 1643, echtgenote van 14.
16. Frans Harinxma van Donia (ca. 1580-1651), Anoniem, circa 1647.
17. Helena van Hoecklum tot Spaansweerd (overl. 1650), Omgeving van Gerrit van Honthorst, circa 1647, tweede echtgenote van 16.
135. Menno baron van Coehoorn (1641-1704), door Theodoor Netscher, vierde kwart 17de eeuw.
166. Frans Harinxma van Donia (ca. 1580-1651), vermoedelijk door Jan de Salle, 1621.
167. Geertrui van Engelstede (1584-1643), vermoedelijk door Jan de Salle, 1621, eerste echtgenote van 166.

In zijn codicil van 10 mei 1637 bespreekt ds. Bernhardus Fullenius zijn eigen portret aan Catharina van Hinckena, de echtgenote van zijn zoon Nathanael. Langs deze weg zullen vermoedelijk de vier Fullenius -portretten in het bezit van Johannes Fullenius, een zoon van Nathanael, zijn gekomen.

Het portret van Menno van Coehoorn zal afkomstig zijn van Sytske van Coehoorn, de echtgenote van Johannes Fullenius en zuster van Menno.

De zeven Van Donia -portretten (9-10, 13, 16-17 en 166-167) zullen hebben gehangen in Hinnemastate te Jelsum. Frans van Donia (circa 1580-1651), o.a. gevolmachtigde bij de onderhandelingen voor de Vrede van Munster in 1648, bespreekt in zijn testament van 6 juli 1649 o.a. dat, als hij zonder nakomelingen zal komen te overlijden, zijn vrouw Helena van Heucklum, dochter toe Spansweer, o.a. zal toekomen “alle mobilia, soo gout, silver, linnen geen uijtgesondert, de welcke naer mijn testateurs overlijden op Hinnema Staete zullen werden bevonden, des nochtans sullen geéximeert (uitgezonderd) sijn en op Hinnema Staete verblijven de schilderijen tot het geslachte van mij testator behorende, 'd schilderije van mijn L. huijsvrouwe [...] mitsgaders alle stoelen verciert met de wapenen van mij testator en mijn overledene huijsvrouwe Juffrou Engelsteedt”.⁴⁷⁷ Welke weg deze portretten precies hebben gevolgd is niet te achterhalen. De laatste eigenaren van Hinnemastate, dat in 1732 werd afgebroken, waren de erven van Frouck Fullenius (IIIa 1), een kleindochter van Sydts van Donia, de zuster van Frans van Donia, maar wellicht zullen de portretten al in een eerder stadium bij Johannes Fullenius terecht zijn gekomen.

Bij de inventarisatie van de nalatenschap van Johannes Fullenius (IVb) in 1729 worden 15 familiestukken genoemd die in de familie moeten blijven en zodoende vererfd aan de familie Wierts. Hiertoe zullen o.a. bovengenoemde portretten hebben behoord. Ook worden in genoemde inventaris enige stoelen met Donia en Engelstede wapen vermeld.

In de boedelbeschrijving van Johan Theodoor Wierts in 1722 is sprake van tien familiestukken in kasteel Boeverijen en twee zonder lijst in het woonhuis te Breda.

De totale collectie vererfde steeds binnen de familie Wierts, totdat deze na het overlijden van de heer P.H.F. Wierts in 1954 uiteenvalt, door de verkoop van de 16 portretten aan het Rijksmuseum Twenthe, terwijl de overige aanwezige portretten over de familie worden verdeeld. Op zich is het een bijzonderheid dat deze collectie meer dan twee eeuwen bijeen is gebleven. De Friese portretten van de collectie zouden eigenlijk in het Fries Museum te Leeuwarden thuishoren. Hierover is eind 1926 correspondentie geweest tussen de heer J.J. Wierts te Nijmegen en het Friesch Museum, waarbij de hele collectie in bruikleen wordt aangeboden. Op 2 dec. 1926 deelt de directeur van genoemd museum mee, dat het bestuur het aanbod moet afwijzen omdat het bruikleen niet voor een groot aantal jaren kan worden vastgelegd en ook omdat aan de door de heer Wierts gestelde conditie dat alle stukken bij elkaar moeten blijven en moeten worden opgehangen, vanwege plaatsgebrek niet kan worden voldaan. De belangrijkste stukken zouden tentoongesteld kunnen worden en de overigen in depot worden genomen.

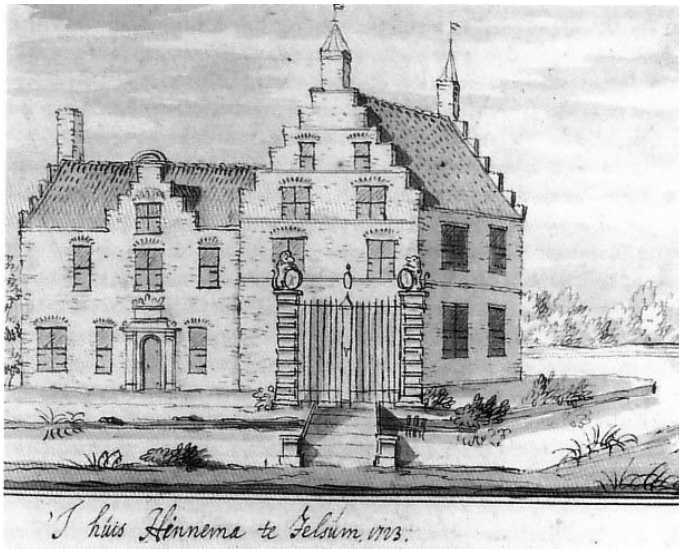
Eerder werden de familieportretten aan het Twentsch Museum in oprichting aangeboden, doch hierbij kwam men tot dezelfde conclusie. Ook het Gemeente Museum in Arnhem kan maar een achttal portretten tentoon stellen. Uiteindelijk worden toch 25 portretten aan het Rijksmuseum Twenthe in bruikleen gegeven, waarvan negen in 1929 door het museum aan de familie worden teruggezonden. Deze portretten bevinden zich thans in particuliere collecties. Hieronder bevinden zich o.a. de in de genealogie afgebeelde portretten van Johannes Fullenius en zijn echtgenote Sytske van Coehoorn, evenals die van hun dochter Catharina Alegonda Fullenius en haar man Johan Theodoor Wierts.⁴⁷⁸

Bij de opening van het Rijksmuseum "Twenthe" te Enschede op 17 juni 1930 werd in de schilderijenafdeling een aparte zaal als portrettengalerij ingericht. De pers bericht hierover als volgt: "De eene wand is bijna geheel bedekt door de groote portrettenverzameling van zijn familie, welke de heer P. Wierts te Oldenzaal het museum in bruikleen heeft afgestaan. Hier vindt men vele mannen, die in de Nederlandsche historie vermaard zijn geworden, zooals de beroemde vestingbouwer Menno van Coehoorn. Leden der familie Donia, waarvan er een ons land op den Münsterschen vrede vertegenwoordigde, behooren tevens tot de collectie".⁴⁷⁹

Thans worden in het Rijksmuseum Twenthe geen portretten uit de collectie Wierts permanent geëxposeerd. De hierboven onder de nummers 9, 10, 14, 15, 166 en 167 genoemde portretten en een portret van Hillegard Wierts (overl. 1686) geschilderd door Jan van Dalen II in 1655², eveneens afkomstig uit de collectie Wierts, zijn door het Rijksmuseum Twenthe aan het Fries Museum in bruikleen gegeven. Hiervan hingen de portretten van Frans Harinxma van Donia en Geertrui van Engelstede (nummers 166 en 167) van 1 febr. tot en met 1 juni 2009 in de tentoonstelling “High Society”, 16de- en 17de- eeuwse portretten uit de museumcollectie, in de Kanselarij van het Fries Museum te Leeuwarden. Zo zijn dan een aantal portretten van de collectie Wierts, hoewel in bruikleen, terecht gekomen op de plaats waar zij eigenlijk thuishoren.

> **Hinnemastate te Jelsum**

Leden van de familie Fullenius waren in de laatste helft van de 17de eeuw en begin 18de eeuw geheel of gedeeltelijk eigenaar van Hinnemastate te Jelsum, dat voor het eerst genoemd wordt in 1501 als Hennema statha.⁴⁸⁰ Dit huis werd gesticht door de familie Hinnema en in de tweede helft van de 15de eeuw bewoond door Taeke Hinnema, vervolgens door zijn zoon Keimpe Hinnema. Keimpe was gehuwd met Syds Popma, uit welk

Hinnemastate in 1723 door Jacobus Stellingwerf. Foto uit: Yme Kuiper en Kees Thomassen, *Banden van vriendschap, De collectie alba amicorum Van Harinxma thoe Slooten, Franeker 2001.*

huwelijk slechts één dochter werd geboren genaamd Lolck, die gehuwd was met Johan Donia. Op deze wijze kwam Hinnemastate generaties lang in het bezit van de (Harinxma van) Donia's.

Achtereenvolgens waren Keympe, Pieter, Frans, Keympe, Ernst en uiteindelijk Frans van Donia (1580-1651) eigenaar, respectievelijk bewoner.⁴⁸¹ Laatstgenoemde Frans van Donia was als lid van de Staten Generaal gevolmachtigde bij de Vrede van Munster in 1648, waarbij hij zich "Heere tot Hinnema in Hielsum" noemde.⁴⁸²

Na het overlijden van Frans van Donia in 1651 wordt de vererving enigszins onduidelijk.

Volgens het testament van Frans van 6 juli 1649 wordt, indien hij en zijn vrouw zouden komen te overlijden zonder kinderen na te laten, wat inderdaad het geval zal zijn, Feye, de zoon van zijn overleden broer Ernst, onder bepaalde voorwaarden tot universeel erfgenaam van alle goederen benoemd. Indien Feye zonder afstammelingen zal overlijden dan zullen alle goederen vererven op de oudste zoon van Kempo van Donia te Beetgum, eveneens onder voorwaarden.⁴⁸³

Het zal vermoedelijk anders zijn gelopen, waardoor Hinnemastate geheel of gedeeltelijk in het bezit van Sydts van Donia, een zuster van Frans, is gekomen.

In de literatuur wordt meerdere malen vermeld dat na het overlijden van Frans van Donia Hinnemastate aan zijn zuster Sydts van Donia werd toebedeeld. Zij was weduwe van de predikant Henricus Hinckena van Hinckenborch.⁴⁸⁴ Twee van haar dochters, Ebel en Catharina, waren respectievelijk gehuwd met Bernhardus en Nathanael Fullenius, terwijl de derde dochter Aeltje getrouwd was met Gosse van Coehoorn. Deze laatsten waren de ouders van de beroemde vestingbouwer Menno van Coehoorn.

Sydts schijnt tot haar overlijden op Hinnemastate te hebben gewoond. Na de dood van haar schoonzoon Bernhardus was het jarenlang het zomerverblijf van zijn weduwe Ebel van Hinckena. Dat deze de state van haar moeder zou hebben geërfd en vervolgens later zou hebben toebedeeld aan haar zoon Bernhardus en dochter Frouck, zoals sommige bronnen vermelden, moet worden betwijfeld omdat uit archiefstukken blijkt dat hun zuster Catharina ook een derde gedeelte in de state bezat.

Later zou Balthasar Bekker, de man van Frouck Fullenius, zich ook geregeld op Hinnemastate hebben teruggetrokken, waar hij in alle rust kon werken aan de laatste twee delen van zijn grote werk "De betooverde wereld".⁴⁸⁵

Mogelijk heeft Lucia (Luts) van Donia ook een aandeel in Hinnemastate gehad, hetgeen uit het volgende zou kunnen blijken, alhoewel dit niet geheel duidelijk is.

In het testament van Lucia van 26 sept. 1660 komt het volgende voor: “willende oock dat sij mijn L. man niet moeijelijck sullen sijn om enige pretensie van huire van de vierde part van mijn bewoonde huisinge en hoornleger te Jelsum, staende echte vervallen als oock gedurende het vruchtgebruick” en dat zij “oock wil dat mijn nae te noemene erfgenamen aen mijn L. man sullen restitueeren 't gene bij hen staende echte voor mij is betaelt, als oock 't gene bij hem gespendeert is ende noch sal worden van slattinge van de singels, opbouwinge van de poorte wechbrenginge van de eerde uit de gracht op behoerlijcke plaetse”.

Tot erfgenamen worden benoemd Ebel, Aeltje en Catharina van Hinckena, dochters van haar zuster Sydts en Feyo van Donia, de zoon van haar overleden broer Ernst, elk voor een vierde part.⁴⁸⁶

Henrietta, Kempo, Johannes, Sydske en Janneke Fullenius, de kinderen van Catharina Hinckena en Nathanael Fullenius, tezamen voor een vierde part erfgenamen van wijlen Luts van Donia, verklaren op 24 aug. 1684 dat zij met hun neef Bernhardus Fullenius, voor zich en voor zijn zuster en broers, eveneens voor een vierde part erfgenamen van Luts, een liquidatie en scheiding hebben gemaakt over de erfenis van Luts van Donia. Hierbij komen zij overeen dat zij aan Bernhardus cum socius overdragen hun “aanpart van Hinnema Staate tot Jelsum, Huijs, Hoff en Plantagie, Landen ende Gronden daar onder behoorende benefens 't recht van Stemmen, Swanejacht, Gestoelten en Leegersteeden in de Kerck, niets dienaangaande uijtgesondert” en dat dit zal worden verrekend met hetgeen zij en wijlen hun moeder uit de huren en de verkochte erfgoederen hebben ontvangen en hetgeen Bernhardus heeft uitgegeven tot redding van de sterfhuizaken.

The image shows four handwritten signatures in cursive script, stacked vertically. The top signature is 'K Fullenius', the second is 'Jh Fullenius', the third is 'Bernh. Fullenius.', and the fourth is 'Franciscus Fullenius.'. Each signature is written in dark ink on a light background.

*Handtekeningen Kempo, Johannes, Bernhardus en Franciscus Fullenius
onder de verklaring van 24 aug. 1684.*

In een bijvoegsel bij deze overeenkomst, ondertekend door Kempo Fullenius, wordt nog verklaard, dat in geval er nog enige schulden van Luts van Donia onbetaald mochten zijn betreffende Hinnemastate, zij verantwoordelijk zullen blijven voor hun aandeel daarin en hun neef Bernhardus daarvan ontheffen.⁴⁸⁷

Op 30 april 1701 wordt door Bernhardus en Kempo Fullenius een liquidatie en verrekening ondertekend betreffende “alle onse wederzijdse competentieën ontrent Hinnema State en andersins”. Hierbij is het aanpart (1/3) van Moeij Fullenius (Catharina van Hinckena) van Hinnema State tot Jelsum de sluitpost, die berekend kan worden op 3.658 g. 10 st. 6 p.

Deze verrekening eindigt met de woorden “na lange continuatie”.⁴⁸⁸

Hoe de juiste vererving ook mag zijn verlopen, in 1698 vinden we als eigenaren vermeld: de weduwe van wijlen Do. Balthasar Becker (Frouck Fullenius) 1/2 part en de professor Bernhardus Fullenius voor 1/2 part. Na het overlijden van haar broer Bernhardus in 1707 wordt Frouck eigenaresse van de gehele state, die zij vele jaren zelf zal bewonen. In 1728 staan in het stemcohier als eigenaren vermeld: Juffrouw Froukjen Fullenius, weduwe Becker erven. Zij waren de laatste eigenaren van Hinnemastate, en lieten de gebouwen in 1732 slopen.⁴⁸⁹ Daarna was het een aanzienlijke boerderij die aan het eind van de 19de eeuw eveneens werd afgebroken.⁴⁹⁰ De helft van deze boerderij wordt in 1780 nog voor 7.911 gulden gekocht door Wopke Oenes Talsma en Sijke Jans te Jelsum. Deze wordt daarbij als volgt omschreven: “een Heerlijke Zathe en Landen met huisinge en schuure cum annexis Hinnema State genaamd, geleegen onder Jelzum, waar aen de wederhelfte aan de wed. van Asge Jan Bekker pro se en in qualiteit. toebehoord, groot over het geheel na naam en faam een hondert en agt pondematen en voorzien met gestoeltens en grafsteden in de kerk aldaar, voorts berechtigd met een swaanejagt en met vier stemmen ten cohiere op Nos. 1, 2, 3 en 20”.⁴⁹¹

In 1850 is het stinsterrein verlaten en de boerderij enkele percelen zuidwaarts verplaatst.⁴⁹²

Thans kan men in het Jelsumer Aldlân, aan de Aldlânsdyk, door de aangebrachte beplanting de oprijlaan en het erf van de verdwenen state nog in het landschap herkennen.

Met Hinnemastate is het dus gelukkig niet zo gegaan, dat men met de bekende dichtelijke woorden zou moeten zeggen: “Men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer”.

> **Gebruikte afkortingen:**

BHIC	Brabants Historisch Informatie Centrum, 's-Hertogenbosch
CBG	Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag
cg.	Carolusgulden van 20 stuiver, ook wel pond of gulden genoemd
DA	Drents Archief, Assen

DTB	Doop-, trouw- en begraafboeken
g.	Gulden
GEN	Collectie genealogieën in Tresoar
gg.	Goudgulden van 28 stuiver
Harinx.	Familiearchief van Harinxma thoe Slooten (Tresoar T 325)
HCL	Historisch Centrum Leeuwarden
HvF	Hof van Friesland (Tresoar T 14)
KB	Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
KHA	Koninklijk Huisarchief, Den Haag
Markiezenh.	Het Markiezenhof, Historisch Centrum, Bergen op Zoom
p.	Penningen
RA	Rechterlijk archief
RKD	Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, Den Haag
RvB	Raad van Brabant (BHIC T 19)
SAB	Stadsarchief Breda
SHA	Stadhouderlijk archief (Tresoar T 7)
st.	Stuiver
StvF	Staten van Friesland (Tresoar T 5)
T	Toegang
UvA	Bibliotheek van de universiteit van Amsterdam
UvF	De Archieven van de Universiteit te Franeker 1585-1812 (Tresoar T 181)

> **Afkortingen van geraadpleegde literatuur:**

Aa	A.J. van der Aa, <i>Biographisch woordenboek der Nederlanden</i> , bevattende Levensbeschrijvingen van zoodanige Personen, die zich op eenigerlei wijze in ons Vaderland hebben vermaard gemaakt, voortgezet door K.J.R. van Harderwijk en dr. G.D.J. Schotel, 21 delen, Haarlem 1852-1878.
Album Pr. F.	dr. Th.J. Meijer (samenst.), <i>Album Promotorum Academiae Franekerensis (1591-1811)</i> , Franeker 1972.
Album St. F.	Mr. S.J. Fockema Andreae en Drs. Th.J. Meijer (red.), <i>Album Studiosorum Academiae Franekerensis (1585-1811, 1816-1844)</i> , I, Naamlijst der studenten, Franeker 1968.
Album St. L.	<i>Album Studiosorum Academiae Lugduno Batavae MDLXXV-MDCCCLXXV</i> Accedunt nomina curatorum et professorum per eadem secula, Haga Comitum Apud Martinum Nijhoff MDCCCLXXV (1875).
Auditorium	F. Postma & J. van Sluis, <i>Auditorium Academiae Franekerensis</i> , Bibliographie der Reden, Disputationen

- und Gelegenheitsdruckwerke der Universität und des Athenäums in Franeker 1585-1843, Leeuwarden 1995.
- Beaken *It Beaken*, Tydskrift fan de Fryske Akademy.
- Bergsma W. Bergsma, *Tussen Gideonsbende en publieke kerk*, Een studie over het gereformeerd protestantisme in Friesland 1580 – 1650, Hilversum-Leeuwarden 1999.
- Berkel K. van Berkel, Het onderwijs in de wiskunde in Franeker in vergelijkend perspectief in: Beaken, jiergong XLVII 1985 Nr. 4.
- Boeles *Frieslands Hoogeschool en het Rijks Athenaeum te Franeker* door Mr. W.B.S. Boeles [...]. Tweede deel, eerste helft, Leeuwarden 1879.
- BWPG *Biographisch woordenboek van protestantsche godgeleerden in Nederland* onder redactie van dr. J.P. de Bie en Mr. J. Loosjes, 6 delen, 's-Gravenhage 1919-1949.
- Classis F. *Een kerk in opbouw, Classisboek Franeker 1636-1658*, Transcriptie met inleiding, verklarende aantekeningen, registers en literatuurlijst van J.J. Kalma, Ljouwert 1983.
- DNL *De Nederlandsche Leeuw*, Maandblad van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor geslacht- en wapenkunde.
- Ekkart R.E.O. Ekkart, *Franeker professorenportretten*, iconografie van de professoren aan de academie en het rijksatheneum te Franeker 1585-1843, Franeker 1977.
- Fran. UB *De Franeker universiteitsbibliotheek in de zeventiende eeuw*, beleid en belang van een academiebibliotheek, redactie Jos M.M. Hermans, Goffe Jensma, Jacob van Sluis, Lydia Wierda, Hilversum 2007.
- Fris *Inventaris van de archieven behorend tot het "Oud Synodaal Archief" van de Nederlandse Hervormde Kerk, 1566-1816*, bewerkt door A. Fris, 's-Gravenhage-Hilversum 1991.
- Gids *Gids voor de bezoekers der Historische Tentoonstelling van Friesland*, gehouden in Z.M. Paleis te Leeuwarden, in den zomer van 1877, Leeuwarden 1877.
- GJ *Genealogysk Jierboek(je)*.
- Grafschriften *Grafschriften en andere genealogische en heraldieke merkwaardigheden in en om de kerken tussen Vlie en Lauwers*, III, Leeuwarden (eerste aflevering), bewerkt door H.M. Mensonides, Leeuwarden 1952.
- Hinlópen *Historie van de Nederlandsche overzettinge des Bybels* door Nicolaes Hinlópen [...] Leyden 1777.
- Kalma I J.J. Kalma, *Een kerk onder toezicht. Friese Synodeverslagen 1621-1650*, Ljouwert 1987.

- Kalma II J.J. Kalma, *Een kerk onder toezicht. Friese Synodeverslagen 1651-1675*, Ljouwert 1990.
- Kalma III J.J. Kalma, *Een kerk onder toezicht. Friese Synodeverslagen 1676-1700*, Ljouwert 1990.
- Knuttel *Balthasar Bekker, De bestrijder van het bijgeloof* door dr. W.P.C. Knuttel, Groningen – Castricum 1979, Ongewijzigde herdruk van de uitgave 's-Gravenhage 1906.
- Korteweg *De nieuwtestamentische commentaren van Johannes Drusius (1550-1616)*, Proefschrift Universiteit van Leiden door Peter Korteweg, Melissant 2006.
- Liber *Liber collegii Franequerensis fundati MDCLXI : mense Julio*, Tresoar 413 Hs
De tekst van dit boekje en de beschrijving van de daarin voorkomende familiewapens wordt beschreven door Mr. O. Schutte in: DNL 103de jaargang 1986 339-346.
- NNBW *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek* onder redactie van dr. P.C. Molhuysen en prof. dr. P.J. Blok, met medewerking van tal van geleerden, 10 delen, Leiden 1911-1937.
- Reg. F. Register der Persoonen welke zedert den Jaare 1657 Leeden van de Regeering der stad Franeker geweest zijn [...], Bibliotheek Tresoar Hs 1436a.
- Romein *Naamlijst der predikanten*, sedert de hervorming tot nu toe, in de Hervormde gemeenten van Friesland. Handschrift nagelaten door ds. T.A. Romein, in leven predikant te Scharmer, Leeuwarden 1886.
- Stamboek I *Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren, Adel*, door Jr. Mr. M. de Haan Hetteema, en Mr. A. van Halmael, Jr., Eerste deel, geslachtsregisters, Leeuwarden 1846.
- Stamboek II *Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren, Adel*, door Jr. Mr. M. de Haan Hetteema, en Mr. A. van Halmael, Jr., Tweede deel, aantekeningen, Leeuwarden 1846.
- Sterrekonst H. Terpstra, conservator van het Planetarium te Franeker, *Friesche Sterrekonst*, Geschiedenis van de Friese sterrenkunde en aanverwante wetenschappen door de eeuwen heen, Franeker 1981.
- St. Job *Het St. Jacobs- of St. Jobsleen tot Oldehove*, Drs. Ria Efdée, Leeuwarden 1993.
- Twenthe Rijksmuseum Twenthe Enschede, *Catalogus van de schilderijen*, samengesteld door O. ter Kuile 1974/1976.
- Winter *Hoger beroepsonderwijs avant-la-lettre*, Bemoeiingen met de vorming van landmeters en ingenieurs bij de Nederlandse

universiteiten van de 17e en 18e eeuw door P.J. van Winter, Amsterdam/Oxford/New York 1988.

Wumkes *Paden fen Fryslan, Samle opstellen I* oant 1800 fen dr. G.A. Wumkes, Boalsert 1932.

Wumkes II *Paden fen Fryslan, Samle opstellen IV* fen dr. G.A. Wumkes, Boalsert 1943.

Alle in de noten vermelde archiefstukken bevinden zich in Tresoar, Frysk Histoarysk en Letterkundich Sintrum, Ljouwert/Leeuwarden, tenzij anders is aangegeven.

De daar aanwezige archieven van de nedergerechten zijn met de afkortingen van de gemeentenamen aangegeven, waarbij AEN=Aengwirden, FER=Ferwerderadeel, FRR=Franeker, GAA=Gaasterland, LWL=Leeuwarderadeel, MEN=Menaldumadeel, TIE=Tietjerksteradeel en UTI=Utingeradeel.

> **Noten**

1 *Nederlands Repertorium van Familienamen*, uitgegeven door de naamkundecommissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, vanaf deel VII door de commissie voor naamkunde en nederzettingsgeschiedenis van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, vanaf deel XIII door het P.J. Meertens-Instituut, onder redactie van dr. P.J. Meertens et al., XIV delen + samenvatting, Assen 1963-1977, Amsterdam 1981, Zutphen 1983-1988. 2 Auditorium 540 M/1684.3. 3 Landesarchiv Nordrhein Westfalen, Münster; Staatsarchiv Münster, Fürstentum Münster, Landesarchiv 253 no. 1 band 4 175v. (Vriendelijke mededeling van wijlen de heer J.S. Wolf te Oss) 4 *Naamlyst der eerv. heeren predikanten, dewelke [...] onder het ressort van de eerv. Classis van Leeuwarden hebben waargenomen*, door Martinus Laurman, Leeuwarden 1751 7 (abusievelijk hier Tullenius genoemd, vermeld overlijdensjaar 1623 is eveneens niet juist); *Naamlyst der Predikanten Die zedert de Herforming gedient hebben in de Classis van Franeker [...]*, door Ausonius Greydanus [...], Leeuwarden 1761 128; Aa, zesde deel 269; Romein 16; NNBW derde deel 425; BWPG derde deel 145; Karl Scholta, *Deutsche Prediger im niederländischen Raum seit der Reformation*, Soest 1943 29; *Repertorium van Nederlandse hervormde predikanten tot 1816*, Deel I Predikanten door F.A. van Lieburg, Dordrecht 1996 70. 5 *Nederlanders, studenten te Herborn* door J.G. Frederiks. Overgedrukt uit de handelingen en mededelingen van de maatschappij der Nederl. letterkunde te Leiden 1885-1886, Leiden 1886 8. 6 *Album Academiae Vitebergensis*, ältere reihe, in 3 Bänden 1502-1602, herausgegeben von Karl Eduard Förstemann, Otto Hartwig und Karl Gerhard, Band 2 1560-1602, herausgegeben von Otto Hartwig, Neudruck der Ausgabe Halle an der Saale 1894, 1976 Scientia Verlag Aalen 361. 7 *Album St. L.* 256. 8 S. Zijlstra, *Het geleerde Friesland – een mythe?* Universiteit en maatschappij in Friesland en Stad en Lande ca. 1380-1650, Ljouwert 1996 133 9 J.S. Wolf, “De revisor gereviseerd” in: 11 en 30, Mededelingenblad 31 van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Friesland, Jaargang 8, nr. 3, juli 2003 502-505. 10 *Carmina gratulatoria [...]*/Georgius Meyerus; Erasmus Heldernn; Bernhartus Fullenius. Glückwunschgedichte für Iacobus Godemannus, vielm. Gödemann, aus Lüneburg, zur dr. Jur.- Promotion, Witebergae 1590. Aanwezig in de Herzog August Bibliothek te Wolfenbüttel. 11 *Doctrinae de ministerio verbi et sacramentorum anacephalaeosis: [...]*/Urbanus Pierius (Präses) Bernhardus Fullenius (Resp.) Witebergae 1591. O.a. aanwezig in de Staatsbibliothek te Berlin. 12 E.J. Diest Lorgion, *De Nederduitsche Hervormde Kerk in Friesland sedert hare vestiging tot het jaar 1795 [...]*, Groningen 1848 33-35; *Honderd jaren uit de geschiedenis der Hervorming en*

der Hervormde kerk in Friesland door J. Reitsma, Leeuwarden 1876 293-294, 297-298; *Acta der Provinciale en Particuliere Synoden, gehouden in de Noordelijke Nederlanden gedurende de jaren 1572-1620*, verzameld en uitgegeven door dr. J. Reitsma en dr. S.D. van Veen, zesde deel, Groningen 1897 81-83, 91, 101, 105-107, 121, 129, 137, 157, 162, 172, 195, 203, 206, 208, 212, 216, 225, 232, 240, 243-244, 272-273, 280; Kalma I 20, 27, 49, 55, 57, 72-73, 75, 84, 89, 91, 93, 99, 107, 116, 125; *Kerkelijke deputaten. Hun werkkring en bevoegdheid [...]* door H.C. Rutgers, Kampen 1910 28-29; Bergsma 169, 488. 13 *Vrije Universiteit te Amsterdam. Festus Hommius*, academisch proefschrift [...] door Pieter Janszn. Wijminga, Leiden 1899 12-13. 14 *De Post-Acta of Nahandelingen van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619 gehouden [...]* door dr. H.H. Kuyper, Amsterdam-Pretoria 1899 339-340; *Catalogus Codicum Manuscriptorum Bibliothecae Gothanae* autore Ern.Sal. Cypriano, Lipsiae (Leipzig) 1714 112-116. 15 *Catalogus der briefverzameling van S.A. Gabbema*, Leeuwarden 1930 210; Tresoar 9056 Hs MM 333. 16 In de in de vorige noot genoemde catalogus staat genoemde brief gedateerd op 10 febr. 1603. Gezien het moment van aanvang van de studie van Joachim Borgestius zal dit 10 febr. 1608 moeten zijn, hetgeen met het oog op het origineel van de brief ook juister lijkt. 17 Auditorium 8 1/1609.1; *Disputationes exercitii gratia*, een inventarisering van disputaties verdedigd onder Sibrandus Lubbertus, Prof. Theol. te Franeker 1585-1625, samengesteld & bewerkt door Ferenc Postma, Amstelodami MCMLXXXV 56-57. Hierin wordt vermeld dat het exemplaar sinds enige jaren onvindbaar is. In 2000 was het echter wel weer aanwezig. (UvA San 135 2a). 18 Fryske Akademy, Ljouwert, Apparaat Breuker 1611.03. 19 E.J. Diest Lorgion, *De Nederduitsche Hervormde Kerk in Friesland sedert hare vestiging tot het jaar 1795 [...]*, Groningen 1848 48-49; *Johannes Bogerman*, academisch proefschrift [...] door H. Edema van der Tuuk [...], Groningen 1868 322-323; *Honderd jaren uit de geschiedenis der Hervorming en der Hervormde kerk in Friesland* door J. Reitsma, Leeuwarden 1876 347-351; *Catalogus der Stedelijke Bibliotheek van Leeuwarden*, door R. Visscher, 's-Gravenhage 1932 3. 20 StvF 2665 84, 95. 21 W. Bergsma, Willem Lodewijk en het Leeuwarder hofleven in: *Beaken*, jiergong 60 (1998), Nû. 3/4 200-201. 22 Reineri Neuhusi, JC [...] *Epistolarum familiarium Centuriae Tres Cum Libello Posthumo Poematum & Epistolarum Cl. Viri D. Edonis Neuhusii, Patris [...]*, Amstelodami 1651 530-536; It "Libellus Posthumus" fen Edo Neuhusius in: Wumkes 199-204; Bergsma 561. 23 Reineri Neuhusii ic. & Gymn. illust. Alc. rectoris, *Poematum juvenalia libri III*, Amstelodami 1644 137 179. 24 Hinlôpen 80, 110, 137-139, 143, 146-147, 153-154, 159, 164-165, bijlagen 13-15, 17-19, 35-37, 40-42, 60-65, 70-71, 125, 142; *Geschiedenis der Nederlandsche Hervormde kerk*, door A. Ypeij [...] en I.J. Dermout, [...] tweede deel, Breda 1822, 356, 365-368; *Aanteekeningen op de geschiedenis der Nederlandsche Hervormde kerk*,

door A. Ypeij [...] en I.J. Dermout, [...] tweede deel, Breda 1822, 258-261; *De Statenvertaling 1637-1937*, Haarlem, 1937 36, 39, 95, 191; Gert J. Peelen, *De Statenvertaling van 1637*, De nieuwe Bijbel van een vrij volk, Haarlem/Brussel 1987 45-55. **25** G. Brandts, *Historie der Reformatie en andere kerkelyke geschiedenissen in en ontrent de Nederlanden*. Derde deel, Rotterdam 1704 53; *Archief voor kerkelijke geschiedenis, inzonderheid van Nederland*. Verzameld door N.C. Kist en H.J. Royaards, Vijfde deel, Leiden 1834 115-120, 148-151. **26** Kalma I 73. **27** Kalma I 127-128, 131-132, 134, 136-137; Bergsma 171. **28** Hinlópen, bijlagen 17-19; Fris 25. **29** Hinlópen, bijlagen 35-37, 40-42. **30** *Voor rede vatbaar*, Tien voorredes uit het grammaticale werk van Van Hoogstraten, Nijlôe, Moonen, Sewel, Ten Kate, Huydecoper (1700-1730) [...], Amsterdam-Münster 1995 39-40. **31** Hinlópen, bijlagen 13. **32** *Archief voor kerkelijke geschiedenis, inzonderheid van Nederland*. Verzameld door N.C. Kist en H.J. Royaards, Vijfde deel, Leiden 1834 196-198. **33** O.a. in *Jacobus Revius, zijn leven en werken*. Proefschrift [...] door Egbert Johannes Wernhard Posthumus Meyjes [...], Amsterdam 1895 63; BWPG derde deel 145. **34** Hinlópen 153-154, bijlagen 60-65, 70-71; Fris 26. **35** Hinlópen 157-159, 164-165; Vrije Universiteit te Amsterdam. *Festus Hommius*, academisch proefschrift [...] door Pieter Janszn Wijminga, Leiden 1899 323-324. **36** *Nieuwe Friesche Volks-Almanak voor het jaar 1862*, Tiende jaargang, Leeuwarden 1862 79-80. **37** *Uit de geschiedenis der Nederlandsche spraakkunst*, grammatische stukken van De Hubert, Ampzing, statenvertalers en reviseurs, en Hooft, uitgegeven, samengevat en toegelicht door dr. F.L. Zwaan, Groningen 1939 72-75. **38** *Taal als mensenwerk: het ontstaan van het ABN*, Nicoline van der Sijs, Den Haag 2004 133-143. **39** Bergsma 269. **40** Fris 76. **41** GEN 630, 222. **42** HCL Groot Consentboek ee7 224v. **43** HCL Groot Consentboek ee15 126. **44** HCL Groot Consentboek ee15 25. **45** HCL Groot Consentboek ee16 131v. **46** HCL Groot Consentboek ee8 51v en 79. **47** HCL Groot Consentboek ee21 113. **48** SHA 485. **49** HCL T 4-L, R. Kunst, Lijst der losse stukken, niet beschreven in de inventaris Singels, uit het archief van de stad Leeuwarden, 2002 147 L7 uu. **50** HCL Groot Consentboek ee13 232v. **51** *Brieven aan de curator van de universiteit van Franeker Johannes Saeckma (1572-1636) [...]* door M.H.H. Engels, Deel I tekst, Leeuwarden 1995 116 143-144 147, Deel II Inventaris, commentaar en register 60n 130n. **52** SHA 373, 598; DAT 0024 inv.nr. 11 11 sept 1612. **53** HCL Hypotheekboeken gg4 70, gg5 148v-149, gg6 182, gg12 123v-124, gg13 226-227, gg14 113v, gg16 256v-257. **54** HCL Hypotheekboek gg12 142. **55** HCL Groot Consentboek ee8 177v. **56** HCL Hypotheekboek gg14 4v. **57** HCL Hypotheekboek gg24 32v. **58** Harinx. 177 Codicillaire dispositie V(erbi)D(omino) Bernhardo Fullenio in dato den Xen may 1637. **59** HvF 16510 20 dec. 1641 sententie 22. **60** HvF 16512 7 febr. 1643 sententie 2. **61** Graftschriften 83.

62 *Jaarboek CBG*, deel 33, 's-Gravenhage 1979 228. **63** Graftschriften 83; zie voor Frouck ook 62. **64** HCL Groot Consentboek ee23 63v. **65** HvF 16531 20 dec. 1662 sententie 15 en 16. **66** HCL Hypotheekboek gg27 182v. **67** HCL Hypotheekboek gg36 214v. **68** StvF 2324 Resoluties 39. **69** StvF 2324 Resoluties 363. **70** HCL Inventarisatieboek y39 168. **71** HCL Weesboek x12 60v. **72** Harinx. 177 Testamentum Reciprocum van Willem Wilkes Homsboodt ende Vrouckien Bernardi Fullenij 1640. **73** Graftschriften 83. **74** HCL Groot Consentboek ee16 131. **75** T 246 Hervormde gemeente Bolsward 423 1668. **76** T 245-47 Hervormde gemeente Oldeboorn-Nes 1 14 sept. 1628; zie voor Geeske Fullenius en Heert Bartes Bornæus ook: Gerrit Boeijinga, "Bornæus" in: GJ 2007 9-11. **77** *Chronique ofte historische geschiedenis van Vrieslant* enz. Beschreven door Doct. Pierium Winsemium, Historie-schrijver der E.M.H. Staten van Vrieslant, Franeker 1622 912. **78** StvF 2314 Resoluties. **79** StvF 2320 Resoluties. **80** *Meiers en landheren te Oldeboorn in de 18-de eeuw*: Hun boerderijen, herkomst en nageslacht door Marten Groen, Nuene 1992 109. **81** Stamboek II 10. **82** RA TIE 97 88. **83** GEN 15.22.08 (o12) Genealogische collectie D.D. Osinga 109; T 246 Hervormde gemeente Bolsward 423 1667. **84** Emonis Lucii Vriemoet, [...] *Athenarum Frisiacarum libri duo quorum alter, praeter historiam academiae, quae est Franequerae, elogia sereniss.& ampl. ephorum, alter, CL. Professorum [...]. Leoardiae 1763 254-256*; Cornelii Ekama, *Oratio de Frisia Ingeniorum Mathematicorum Inprimis Fertili. Dicta Publice a.d. 1 junii 1809 [...]*, Leoardiæ 1809 23-25; Aa, zesde deel 269-270; Boeles 136-137; NNBW, derde deel 426; BWPG, derde deel 145-146; *Encyclopedie van Friesland*, hoofdredactie prof. dr. J.H. Brouwer [...], Amsterdam-Brussel 1958 304; Sterrekonst 64-65. **85** Album St. F. 67. **86** Album St. L. 203. **87** *Series professorum et lectorum academiae Frisicae, quae est Franequerae. Accedunt fasti rectorales; Et Syllabus Forum, qui Senatui Acad. fuerunt. Ab Actis; ut & Bibliothecariorum, apud Nicolaum Udink Bibliopolam 1745 21-22*. **88** Gids 300 178; *Iconographia Batava*, beredeneerde lijst van geschilderde en gebeeldhouwde portretten van Noord-Nederlanders in vorige eeuwen door E.W. Moes, [...], Deel I, Amsterdam 1897 311 2591; Ekkart 111-113. In tegenstelling tot Ekkart, die aangeeft dat de schilder anoniem is, vermelden de Gids en Moes als schilder Petrus Aeneae. Hierover is waarschijnlijk verwarring ontstaan door het portret van zijn zoon Bernhardus, welk portret volgens informatie van het RKD/Iconografisch Bureau geschilderd en gesigneerd is door Petrus Aeneae (zie ook noot 198). **89** Overzicht van twee Alba Amicorum uit de XVIIde eeuw, door Jhr. H.B. van Sminia in: *De Vrije Fries*. Mengelingen, uitgegeven door het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde, Achtste deel, Nieuwe reeks, Tweede deel, Leeuwarden 1859 73. **90** Fryske Akademy, Ljouwert, Apparaat Breuker

162204; Johannes Hevelius, Mercurius in sole visus, Gdansk 1662 148 152. **91** StvF 2318 6v. **92** UvF 13 68. **93** Boeles 136. **94** StvF 2670 115v. **95** StvF 2670 119. **96** UvA UB HSS mag Ba 27. **97** Auditorium 517 M/1630.5. **98** Johannes Buxtorfi, *Concordantiae Bibliorum Hebraicae*, nova et artificiosa methodo dispositae, in locis innumeris depreuatis emendatae [...], Basileae 1632. **99** British Library, London, 21524. **100** Boeles 136, NNBW, derde deel 426; Korteweg 135. **101** Korteweg 135; UvA OTM: RON A-4308. **102** Korteweg 135; UvA OTM: RON A-4874. **103** M.H.H. Engels, De Academiebibliotheek 1626-1644 in: *Universiteit te Franeker 1585-1811*, Bijdragen tot de geschiedenis van de Friese hogeschool onder redactie van Drs. G.Th. Jensma, Drs. F.R.H. Smit en Drs. F. Westra, Leeuwarden 1985 171-173. **104** *Brieven aan de curator van de universiteit van Franeker Johannes Saeckma (1572-1636)* Uitgave van de Codex Saeckma en de brieven van 12 overeenkomstige correspondenten uit de verzameling Gabbema door M.H.H. Engels, Deel I tekst, Leeuwarden 1995 184 199 205, Deel II Inventaris, commentaar en register 162n 185n. Zie ook internet Codex Saeckma, MpaginaE * M.H.H. Engels, 2005. **105** UvF 38 25. **106** UvF 104 169. **107** Berkel 233. **108** *Hollands Roem in kunsten en wetenschappen* [...] door Hendrik Baron Collot d' Escury [...] zesde deel, eerste stuk, 's-Gravenhage/Amsterdam 1835 63-64; A. Wassenbergh, Menno Baron van Coehoorn in: *Friesche Volks-almanak* voor het schrikkel jaar 1840, vijfde jaargang, Leeuwarden 1840 105-106; Beroemde Friesche wiskundigen in: *Nieuwe Friesche Volks-Almanak* 1854, Tweede jaargang, Franeker 81. **109** *Het leven van Menno Baron van Coehoorn*, beschreven door zijnen zoon Gosewijn Theodoor Baron van Coehoorn, uitgegeven en met aantekeningen vermeerderd door Jhr. J.W. van Sypsteyn, kapitein-ingenieur, Leeuwarden 1860 227-229. **110** Winter 53, 60. **111** UvF 15 66 **112** Auditorium 110 42/1637.1. **113** *Bibliographie Néerlandaise Historique-Scientifique* des ouvrages importants dont les auteurs sont nés aux 16e, 17e et 18e siècles... par le dr. D. Bierens de Haan, Rome 1883 93; bibliotheek Tresoar 71 Wk. **114** Auditorium 73 28/1642.4 en 28/1642.5. Kopieën van genoemde dispuuten zijn op microfilm aanwezig in Tresoar. **115** UvF 132 93. **116** Ein unbekannter Ordo lectionum et horarum der Universität Franeker (1647) in: *De Vrije Fries* Jaarboek uitgegeven door het Fries Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde en de Fryske Akademy, Zesenzeventigste deel (1996) 28. **117** Bibliothèque Nationale de France, Paris. **118** Auditorium 522 M/1651.3, M/1651.4. **119** Reineri Neuhusi, JC [...] *Epistolarum familiarium* Centuriae Tres Cum Libello Posthumo Poematum & Epistolarum Cl. Viri D. Edonis Neuhusii, Patris [...], Amstelodami 1651 81-82, 89-90, 181, 184-185, 282-283; Reineri Neuhusi, J.CtI. *Epistolarum familiarium* Centuria IV & V Cum Libello adoptivo *Epistolarum*, & *Manipulo Poëtico*, Amstelodami 1662 15-16, 50-52, 295-296;

Reineri Neuhusii ic. & Gymn. illust. Alcm. rectoris, *Poematum juvenalia* libri III, Amstelodami 1644 185-188 411-412; Nij-Latynske Lyryk yn 'e 17de ieu in: Wumkes 204-211. **120** Kalma I 266 356 278. **121** Classis F. 154-155. **122** Classis F. 175. **123** Classis F. 195-196; Kalma I 371; Bergsma 172-173. **124** Classis F. 264-265; Kalma II 85-86. **125** RA FRR 230 52. **126** RA FRR 250 298; RA FRR 232 31. **127** RA FRR 230 144v. **128** *Beschryvinge van de Heerlyckheydt van Frieslandt tusschen 't Flie end de Lauwers [...]*, door Christianus Schotanus, Franeker 1664. **129** RA FRR 251 175; RA FRR 232 262. **130** HvF 16793 118. **131** RA FRR 120 39v. **132** R.S. Roorda, *Het voorgeslacht van Angenietje Davids Eisma 1500-1958*, Leeuwarden 1958 8-9. **133** RA FRR 120 7, 27, 76. **134** RA AEN 16 nr. 2. **135** Harinx. 177 Scheijdinge tusschen de kinderen en erffgenaemen van zal: Hinricus Hinckena aengaende de landen en plaatsen in West Friesland 1651. **136** Harinx. 158. **137** RA FRR 300 220. **138** RA LWL 143 134. **139** T 326 Familiearchief Thoe Schwarzenberg en Hohenlansberg 1192. N.B. Ontbreekt. **140** HvF 16793 104v. **141** HvF 16538 27 okt. 1669 sententie 48. **142** HvF 16539 8 febr. 1670 sententie 41. **143** Harinx. 177 1684. **144** T 327 Familiearchief van Sminia 2758. **145** T 327 Familiearchief van Sminia 2757. **146** T 327 Familiearchief van Sminia 2757. **147** RA MEN 17 201. **148** Harinx. 177 1684. **149** Nicolai Blancardi, *Panegyricus, pro ivbileo sev festo seclari*, ivssv procervm, in templo academico, dictvs MDCLXXXV, die sept. XXIV. Franeqverae 1685 86; Ta it Earste Ieufeest fen de Frentsjerter Hegeskoalle in: Wumkes II 279; Internet Google: Dominicus Cannegieter: Grafsteen, lijkgedichten, gedenkteeken en wapenborden in de Sint Martinikerk te Franeker, MpaginaE * M.H.H. Engels, 2003 A 69; *Friezen uit vroeger eeuwen*. Opschriften uit Friesland, 1280-1811 door drs. Hessel de Walle, Franeker 2007 277 (1828). **150** UvF 17 183 27 jan. 1657. **151** *Register van Academische Dissertatiën en Oratiën [...]* door Willem Nicolaas Du Rieu, Leiden 188680. **152** Boeles 137. **153** Auditorium 529M/1657.1. **154** UvF 18 1. **155** UvF 18 138-139. **156** UvF 18 140. **157** Froukje Fullenius door B. Glasius in: *Maria en Martha*, lektuur voor Christen vrouwen en moeders, Schoonhoven 1849 dl. 10 131-139; zie ook: "Bij uitsluiting voor de vrouwelijke sekse geschikt" *Vrouwentijdschriften en journalistes in Nederland in de achttiende en negentiende eeuw* door Lotte Jensen, Hilversum 2001 170. **158** DTB 473 Lidmaten Jelsum. Bij de aankomst met attestatie op 27 sept. 1705 in Jelsum staat vermeld dat Frouck is overleden op 17 aug. 1721 en op de lidmatenlijst is als overlidensdatum 27 aug. 1721 aangegeven. **159** Album St. F. 161. **160** Album Pr. F. 37. **161** HvF 16848 12v. **162** *Godgeleerd Nederland*, Biographisch woordenboek van Nederlandsche godgeleerden, door B. Glasius [...], 's Hertogenbosch 1851, eerste deel 89-101; Aa, Tweede deel, eerste stuk 277-286; *Het protestantsche vaderland*, Biografisch woordenboek van protestantsche godgeleerden in Nederland

I Utrecht 1907 389-412; NNBW Eerste deel 277-280. **163** Album studiosorum academiae Groninganae, Groningen 1915 kolom 61. **164** Album St. F. 158. **165** Album Pr. F. 41; Auditorium 439 G/1665.1a. **166** Auditorium 440 G/1665.1b. **167** Leeuwarder Courant 14 okt. 2002. **168** Auditorium 532 M/1659.7. **169** Fryske Rymlerije fen twa 17e ieuske Boekprinters in: Wumkes 304-305. **170** Auditorium 155-156 55/1660.3a 35. **171** Internet Google: Stadssecretarissen in Friesland ca. 1500 – ca. 1950. De naamlijst van H. Sannes, handschrift Fryske Akademy, uitgegeven door M.H.H. Engels, 2004. **172** Het leven, de leer en lotgevallen van Balthazar Bekker beschouwd in twee redevoeringen (in den Jaare 1794 uitgesproken in een Letterminnend Gezelschap) in: *Algemeene Vaderlandsche Letter-oefeningen waarin de Boeken en Schriften [...]*, Tweede stuk, Voor 1804, Amsterdam 1804 58-59; Knuttel 27-30; *Naamlyst der heeren predikanten, Die onder 't ressort van de E. Classis van Dokkum*, Zedert de Reformatie, gedient hebben. Geschreven door D. Wilhelmus Columba, Predikant te Morra en Lioesens [...] Leeuwarden 1766 130. **173** Enkele belangrijke publicaties: *Balthasar Bekker, de bestrijder van het bijgeloof* door dr. W.P.C. Knuttel, 's-Gravenhage 1906, ongewijzigde herdruk Groningen-Castricum 1979; *Bekkeriana, Balthasar Bekker biografisch en bibliografisch*, bewerkt door Jacob van Sluis, Ljouwert/Leeuwarden 1994; J. van Sluis, W. Bergsma, L.G. Jansma en B. Oosterhaven (red.) *Balthasar Bekker (1634-1698)* in *Beaken*, jiergong 58 (1996) Nr. 2/3 69-160. **174** Balthasar Bekker, *De betoverde weereld*, Amsterdam 1691, Toe-eigen-brief aan de Heeren Bernhardus en Franciscus Fullenius. **175** Knuttel 36-39. **176** *De betoverde weereld, Zijnde een Grondig Onderzoek Van 't gemeen gevoelen aangaande de Geesten, derselver Aart en Vermogen, Bewind en Bedryf: als ook 't gene de Menschen door derselver kragt en gemeenschap doen. In vier boeken ondernomen Van Balthasar Bekker S.T.D. Predikant te Amsterdam, Amsterdam 1691; L. Knappert, De vrouwen in onze geschiedenis in: De Tijdspiegel 1909 258. **177** *Brief Van do. Balthasar Bekker, Aan zijn huisvrouw, Frouk Fullenia, Benevens een Antwoord van de Christelijke Gemeente 't Amsterdam, Op de selve: mitsgaders den fameuzen antwoorder Rustich afgeslagen, waar by gevoeghd: een Antwoord op de naam van deselve Frouk Fullenia*, Gedrukt na de Copy te Uytrecht. By Jochem Michielsz.(Universiteitsbibliotheek Erasmus Universiteit Rotterdam). **178** *Nieuwe Friesche Volks-Almanak*, 1854, Tweede jaargang, Franeker 92. **179** Evert Jan Diest Lorgion, *Balthazar Bekker in Franeker*, een portret uit de zeventiende eeuw, Groningen 1848; Evert Jan Diest Lorgion, *Balthazar Bekker in Amsterdam*, een portret uit de zeventiende eeuw, 2 delen, Groningen 1851; zie ook: Jacob van Sluis, *De romans van Diest Lorgion over Balthasar Bekker in: De geschiedenis aan het volk verteld*, Populaire protestants-christelijke geschiedschrijving in*

de negentiende en twintigste eeuw, redactie G.J. Schutte, Hilversum 2008 79-90. **180** *Sterf-bedde van [...] Do. Balthazar Bekker: [...]* En sulks na een vooraf-gaande kort ontwerp van zijn leeven, volgens zijn eigen handschrift, gevonden onder sijne nagelatene papieren. Tesamen, tot stuitinge van valsche geruchten, uytgegeven door zijn soon Joannes Henricus Bekker [...] Amsterdam 1698. **181** RA FER 16 106v; RA FER 16 107. **182** RALWL148 72v. **183** RALWL148 84. **184** RALWL148 86. **185** RA LWL 148 86v. **186** RA LWL 148 101v. **187** RA AEN 41 36. **188** RA FRR 306 340. **189** HvF 10943. **190** RA FRR 306 339. **191** RA FRR 306 339v. **192** HvF 10945, 10947. **193** Emonis Lucii Vriemoet, [...] *Athenarum Frisiacarum* libriduo quorum alter, praeter historiam academiae, quae est Franequerae, elogia sereniss. & ampl. ephororum, alter, CL. Professorum [...]. Leovardiae 1763 650-655; Cornelii Ekama, *Oratio de Frisia Ingeniorum Mathematicorum Inprimis Fertili*. Dicta Publice a.d. 1 junii 1809 [...], Leovardiae 1809 25-31; Hollands Roem in kunsten en wetenschappen [...] door Hendrik Baron Collot d' Escury [...] zesde deel, eerste stuk, 's-Gravenhage/Amsterdam 1835 64-66; Aa, zesde deel, 270-272; Boeles 306-309; NNBW, derde deel 426-427; Sterrekunst 76-80. **194** Album St. F. 169. **195** Album Pr. F. 49. **196** Reg. F. **197** *Series professorum et lectorum academiae Frisicae, quae est Franequerae*. Accedunt fasti rectorales; Et Syllabus Forum, qui Senatui Acad. fuerunt. Ab Actis; ut & Bibliothecariorum, apud Nicolaum Udink Bibliopolam 1745 58. **198** Gids 300 179; *Iconographia Batava*, beredeneerde lijst van geschilderde en gebeeldhouwde portretten van Noord-Nederlanders in vorige eeuwen door E.W. Moes, [...], Deel I, Amsterdam 1897 311 2592; Ekkart 236-237. In de voorgaande verwijzingen wordt aangegeven dat dit portret is geschilderd door een onbekende kunstenaar. Dr. A. Wassenbergh, *De portretkunst in Friesland in de zeventiende eeuw*, Lochem 1967, 54 noemt als schilder Petrus Aeneae (1650-1700); Het RKD/Iconografisch bureau vermeldt eveneens dat het portret is geschilderd en gesigneerd door Petrus Aeneae (zie ook noot 88). **199** T 251 Archieven Hervormde Gemeente Franeker, 2 52; A.C. Duker, 10 jaren uit de heerschappij der kerkelijke tucht binnen Franeker in: *Archief voor Nederlandsche kerkgeschiedenis*, onder redactie van J.G.R. Acquoy, H.C. Rogge en Aem. W. Wybrands, eerste deel, 's-Gravenhage 1885 251-252; Evert Jan Diest Lorgion, *Balthazar Bekker in Franeker*, een portret uit de zeventiende eeuw, Groningen 1848 158-159. **200** Oer B. Bekker, De Fulleniussen, in It bloedjier 1672 door A. Telting in: *Friesch Jierboeckjen foar it jier 1835*. Trog It Friesch Genoatskip foar schijld-, âldheite- in taelkinde, sechste jiergong. Lieauwerd pp. III-XV; *Op 'e drompel fan de romantyk*, Blomlêzing ut 'e Fryske skriftekennisse oer de jierren 1822-1836, mei ynlieding en taljochting fan dr. Y. Poortinga, Ljouwert 1981 92-98. **201** *De betoverde weereld*, zijnde een Grondig

Onderzoek van 't gemeen gevoelen aangaande de Geesten, derselver Aart en Vermogen, Bewind en Bedryf: als ook 't gene de Menschen door derselver kragt en gemeenschap doen. In twee Boeken ondernomen van Balthasar Bekker S.Th.D. Predikant te Amsterdam, Leeuwarden 1691. **202** Brief van Goslik Colonna in: *De Vrije Fries*. Mengelingen, uitgegeven door het Provinciaal Friesch Genootschap ter beoefening der Friesche Geschied-, oudheid- en taalkunde. Eerste deel. Leeuwarden 1839 70-75. **203** SHA 361. **204** SHA 361. **205** Fran. UB 86-88. **206** SHA Hendrik Casimir II 18, brieven 6/16 en 16/26 okt. 1683. **207** StvF 2357 13v.; Boeles 307; Berkel 219 233. **208** UvF 19 31. **209** Auditorium 540 M/1684.3. **210** Boeles 307; Het vestingbouwkundig onderwijs aan de hogeschool te Franeker, Historische toelichting door Peter Karstkarel bij de herdruk van het "*Gedenkschrift der uitgevoerde daaden van de grooten Menno baron van Coehoorn [...]*" door Nicolaus Ypey [...] Franeker 1772. Herdruk Franeker 1982 14-15. **211** Fokko Jan Dijksterhuis, Simon Tyssot de Patot (1655-1738) en de uitdagingen van de wiskunde in: Deventer Jaarboek, jaargang 22 2008 53-72; La vie, Les aventures, & le Voyage de Groenland du Révérend Pere Cordelier Pierre de Mesange, tome second, Amsterdam 1720 278-279. **212** A. Wassenbergh, Beroemde Friesche wiskundigen in: *Nieuwe Friesche Volks-Almanak* 1854, tweede jaargang, Franeker 81 94. **213** A. Hallema: De blijde gebeurtenis in de Friesche Stadhoudelijke familie in 1687 in: *Leeuwarder Courant* 21 aug. 1937. **214** KB 72 J 27. **215** Sterrekonst 82-83 **216** Nicolaas IJpeij, Ernst Willem Higt en Matthys Smit, *Lyk-reeden over het afsterven van [...] Willem Loré [...] uitgesproken den 24 sept. 1744*, Franeker 1745 11; T 323 Het familiearchief Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen 3485. **217** Winter 61. **218** Winter 62 65; In het "*Gedenkschrift der uitgevoerde daaden van de grooten Menno baron van Coehoorn [...]*" door Nicolaus Ypey [...] Franeker 1772. Herdruk Franeker 1982 4-5 wordt er eveneens van uitgegaan dat de versterkte doorgang te Bergen op Zoom naar Bernhardus Fullenius is genoemd. **219** Petrus Nicolai, Auditorium 453 G/1695.2; Wijbrant Amsing, Auditorium 453 G/1695.4; Carolus Christianus à Schiffart, Auditorium 462 G/1704.3; Stephanus Duivestein, Auditorium 462 G/1704.4; Haico Christian Tammema, Auditorium 462 G/ 1705.1; Horatius Vitringa, Auditorium 462 G/1705.2. Regnerus Beekman, Auditorium 462 G/1705.3; Christian Eberhard Palm, Auditorium 462 G/1705.4. **220** Auditorium 454 G/1695.12. **221** Berkel 219 231; Genoemd boekje is aanwezig in de UVA OTM: OK 80-506 (2). **222** T 323-01 Familiearchief Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen 67 22 dec. 1683, 3, 4, 12, 23 en 30 mei 1684, 29 jan. 1685, 8 juli 1686, 20 dec. 1686, 29 nov. 1688, 7 febr. 1689 en 12 juni 1689. De brief van 23 mei 1684 werd ook aangetroffen in de collectie Huygens te Leiden, zie hiervoor *Oeuvres complètes de Christiaan Huygens*, Tome VIII, Correspondance 1676-1684, La

Haye 1899 489-490. **223** UvF 19 281 11 juni 1699. **224** *Dictata hausta ex ore clarissimi et conspicui professores Bernardi Fullenii in geometriam et fortificationem, circa 1700*, Bibliotheek Tresoar 628 Hs. **225** KB 73 J 16. **226** Universiteitsbibliotheek van Leiden BPL 1967; Jan van Maanen, *Facets of seventeenth century mathematics in the Netherlands*, Utrecht 1987 180-181. **227** Bernh. Fullenius, *Brief, Geschreven aan een voornaam Heer, Deser Provincie, [...]* Leeuwarden 1689. **228** Deze polemiek wordt uitgebreid behandeld in: Arjen Dijkstra, *Het vinden van Oost en West in het Friesland van de zeventiende eeuw*, De polemiek tussen Lieuwe Willemsz Graaf (1652-1704) en Bernhardus Fullenius Jr. (1640-1707), doctoraalscriptie Rijksuniversiteit Groningen, 2007. Een korte samenvatting door de auteur van deze scriptie is onder de titel Pamflettestriid opgenomen in de *Moanne*, algemienkultureel opinyblêd, jiergong 8 nûmer 9, novimber 2009 12-15. **229** *Een kort begryp van de algemeene herstelling des tyds, [...]* Door Mattheus Wasmuth, Pr: Ph: en Lieuwe Willems Graaf, 's-Gravenhage 1689 18-21. **230** *Brief, van Bernhardus Fullenius Professor Matheseos tot Franeker. Geschreven aan een voornaam Heer in Friesland, [...]* Met een bericht van Balthasar Bekker, Predikant tot Amsterdam, [...]. Amsterdam 1689. **231** H.K. Schippers, Fuotprinten fan in mannich Fryske stjerrekundigen in: Beaken Jiergong XXIV, Assen 1962 97. **232** *Eenvoudig en Onvervalscht Verhaal, [...]* over 't aanwijzen van 't vinden der Lengte van Oost en West en de waare tydrekeninge, Gedaan door Lieuwe Willems Graef [...], Zonder plaats, 1689. **233** *Nodig berigt van Bernhardus Fullenius Professor in de Mathematische Konsten tot Franeker Op seker Laster-schrift geintituleert Eenvoudig en Onvervalscht Verhaal ontrent het vinden der lengte van Oost en West, uitgegeven onder de naam van Lieuwe Willems Graaff [...]*, Franeker 1690. **234** *Gedwongen verdeding van Lieuwe Willems Graaf*. Of Korte en klare Aenwijzing eeniger grove misslagen, bij den Professor Bernhardus Fullenius in sijn beyde Geschriften tegens hem zelfs begaan. Zonder plaats 1690. (Aanwezig in de KB) **235** *Bibliographie Néerlandaise Historique-Scientifique des ouvrages importants dont les auteurs sont nés aux 16e, 17e et 18e siècles [...]* par le dr. D. Bierens de Haan, Rome 1883, 93 ; Het drukwerkje De Vergelijking [...] is aanwezig in de Universiteitsbibliotheek van Leiden. **236** *Oeuvres complètes de Christiaan Huygens*, Tome VIII, Correspondance 1676-1684, La Haye 1899 442-451. **237** British Library, London, 21524; NNBW derde deel 426. Hier wordt ten onrechte het jaartal 1633 gebruikt in plaats van 1683 en de passage wordt abusievelijk opgenomen onder Bernhardus 2 i.p.v. onder Bernhardus 3. Dat het handschrift op dat moment berust in het British Museum is op zich juist. Later is het stuk echter overgebracht naar de British Library. **238** *Oeuvres complètes de Christiaan Huygens*, Tome VIII, Correspondance 1676-1684, La Haye 1899 474-478 533-536; idem Tome IX, Correspondance 1685-1690, La Haye 1901 109-111 395. **239** T 323-01

Familiearchief Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen 67 24 mei 1684, 1 sept. 1684, 19 april 1685, 25 okt. 1687 en 9 maart 1690; *Oeuvres complètes de Christiaan Huygens*, Tome VIII, Correspondance 1676-1684, La Haye 1899 482-483; idem Tome X, Correspondance 1691-1695, La Haye 1905 733-735, 737-738. **240** *Oeuvres complètes de Christiaan Huygens*, Tome IX, Correspondance 1685-1690, La Haye 1901 235 317 352 370 380 400 538. **241** *Oeuvres complètes de Christiaan Huygens*; Tome XXII Supplément à la correspondance; Varia; Biographie de Chr. Huygens; Catalogue de la Vente des livres de Chr. Huygens, La Haye 1950, 775-777; C.D. Andriess, *Titan kan niet slapen*, Een biografie van Christiaan Huygens, Amsterdam/Antwerpen 1993 328-332, 383. **242** Christiani Hugenii, Zelemii, dum viveret, Toparchæ *Opuscula Postuma, quae continent Dioptricam* [...], Lugduni Batavorum 1703; Fran. UB 84. **243** RA FRR 253 244; RA FRR 234 55v. **244** RA FRR 253 245v; RA FRR 234 55. **245** RA FRR 254 204v; RA FRR 235 114v. **246** B.H. de Vries, *Gids voor onderzoek naar de geschiedenis van onroerend goed in Fryslân*, Leeuwarden 1997, bijgewerkt 2003 134-153. **247** RA FRR 254 239v; RA FRR 235 134v. **248** StvF resoluties 2323 157. **249** StvF resoluties 2324 39. **250** Auditorium 531 M/1659.5; Fryske Rymlerije fen twa 17e ieuske Boekprinters in: Wumkes 305-306. **251** Auditorium 532 M/1659.7. **252** F.G. Waller, *Biographisch woordenboek van Noord Nederlandsche graveurs*, 's-Gravenhage 1938 105. **253** *Bekkeriana*, Balthasar Bekker biografisch en bibliografisch, bewerkt door: Jacob van Sluis, Ljouwert 1994 20. **254** Kalma III 2 5 109. **255** RA FRR 120 162v, 170v, 171, 173; RA FRR 121 15 en 17 sept. 1677, 9 febr. 1680. **256** RA MEN 77 58. **257** T 327 Familiearchief van Sminia 957. **258** RA AEN 5 123; zie hiervoor ook: Gerrit Boeijsinga, "Bornæus" in: GJ 2007 12. **259** KHA, Archieven van de Friese stadhouders, Johan Willem Friso 1, A, 4, 12. **260** Auditorium 272 102/1707.1. **261** Auditorium 547 M/1707.1. **262** Auditorium 547 M/1707.2. Beide zijn in plano gedrukt en achter in de uitgave van de lijkrede van Coetier voor Fullenius als bijlage nog een keer opgenomen. **263** *Bibliotheca Fulleniana seu Catalogus insignium ac rarissimorum Librorum* [...] quae omnia magno labore et judicio collegit in suum usum Bernhardus Fullenius [...] quorum auctio habebitur Leovardiæ frisiorum! In domo, vulgo De Stads Schutters Doele genaamt [...] Leovardiæ 1709. Een kopie van het exemplaar dat wordt bewaard in de universiteitsbibliotheek te Göttingen is aanwezig in de bibliotheek van Tresoar B 38804. Fragmenten van een exemplaar van deze catalogus zijn aanwezig in de British Library te Londen. **264** Fran. UB 90-91. **265** Aantekeningen van Z.C. von Uffenbach, gedurende zijn verblijf in Friesland in 1710, medegedeeld door Mr. J. Dirks in: *De Vrije Fries*, Mengelingen, uitgegeven door het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde, Zesde deel, Leeuwarden 1853 323; Sterrekunst 83

119. **266** UvF 19 392-393; zie ook UvF 19 388. **267** NNBW derde deel 428, Romein 98 244. **268** Album St. F 193. **269** Liber. **270** *Naamlyst der Predikanten Die zedert de Herforming gedient hebben in de Classis van Franeker [...]*, door Ausonius Greydanus,[...], Leeuwarden 1761 94. **271** *Naamlyst der eerw. heeren predikanten, dewelke [...] onder het ressort van de eerw. Classis van Leeuwarden hebben waargenomen*, door Martinus Laurman, Leeuwarden 1751 60. **272** T 245-55 Hervormde Gemeente Ried 14 4 juni 1677. **273** Alsnoot200. **274** Auditorium534M/1665.1. **275** Auditorium 536 M/1670.5. **276** Auditorium 211 80/1671.6. **277** Zie het lijdicht door Laurentius Thura op het overlijden van Franciscus Fullenius, dat bewaard wordt in Det Kønkelige Bibliotek te København. **278** Album St. F. 200. **279** Album Pr. F. 52. **280** HvF 16848 14v. **281** SHA 361, hier wordt mijns inziens abusievelijk B. Fullenius vermeld. **282** Reg. F. **283** RA LWL 146 17v. **284** RA UTI 33 174v. **285** RA FRR 252 205; RA FRR 233 123. **286** Als noot 200. **287** RA FRR 121. **288** HvF 16794 32v. **289** RA AEN 5 126; zie hiervoor ook: Gerrit Boeijinga, "Bornæus" in: GJ 2007 12. **290** RA FRR 121. **291** RA FRR 121. **292** Dit drukwerk bevindt zich in de collectie van Det Kønkelige Bibliotek te København. **293** Album St. F. 78. **294** Album St. L. 203. **295** Album St. F. 96. **296** Album Pr. F. 24. **297** Auditorium 434 G/1633.1. **298** *Tweetal van kerkelyke Leerredenen gedaan de eene ter inwijnging van de nieuw gebouwde Kerk te Berlikum, en de andere ter inwijnging van het nieuwe Orgel in gemelde kerk opgerigt*, benevens een Aanhangsel betreffende de Oudheden en voornaamste gebeurtenissen van den dorpe Berlikum door Petrus Nota, Franeker 1781, 114; Romein 94-95. **299** NNBW derde deel 426. **300** RA FRR 250 298. **301** HCL St. Jobsleen 14; St. Job 76. **302** HCL St. Jobsleen 20; St. Job 76. **303** HCL St. Jobsleen 15; St. Job 77-94; HvF 16517 sent. 18 en 19 d.d. 20 dec. 1648; Jan Faber, Nieuw HCL een schot in de roos (III) in: *Leopardia*, Historisch tijdschrift voor Leeuwarden en omgeving, nr. 26, april 2008 5. **304** St. Job. 95. **305** HCL St. Jobsleen 15; St. Job. 95-96. **306** HvF 16537 interdit d.d. 28 jan. 1668. **307** HCL St. Jobsleen 15; St. Job 95-100. **308** HCL St. Jobsleen 15; St. Job 100-106. **309** St. Job 106 **310** HCL St. Jobsleen 16 1a; St. Job 109. **311** HCL St. Jobsleen 17; St. Job 106. **312** HCL Groot Consentboek ee21 122. **313** HCL Groot Consentboek ee4 72. **314** StvF 2320 76v. **315** HCL Hypotheekboek gg21 246. **316** Harinx. 177 No. 3. **317** Reineri Neuhusii ic. & Gymn. illust. Alcm. rectoris, *Poematum juvenalia libri III*, Amstelodami 1644 247-248 **318** HvF 16793 116v. **319** HvF 16793 121. **320** Harinx. 325 158; zie hiervoor ook G. Boeijinga, Een leedbrief uit 1653 in: *11 en 30 Mededelingenblad* 56 van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Friesland, Jaargang 14 nr. 4, oktober 2009 1176-1179. **321** HvF 16526 27 okt. 1657 sententie 13. **322** HvF 16534 31 jan. 1665 sententie 23.

323 HvF 16545 27 okt. 1676 sententie 1. **324** Harinx. 177 Liquidatie tusschen Juffr. Catharina van Hinkena ende de erffgenamen van w. juffr. Ebel van Hinkena 1671 (Gesloten bij continuatie den 16den Martij 1682) en Scheijdinge tusschen ons ende de neven Fullenius 1682. **325** DTB Lidmaten Franeker. **326** Album Pr. F. 32. **327** Auditorium 436 G/1652.1. **328** *Naamlijst van Gedeputeerde Staten van Friesland 1577-1795* door Drs. M.H.H. Engels, Leeuwarden 1979 41 106. **329** *Nederlands Patriciaat* 77e jaargang 1993, Van Sloterdijck 475-476. **330** Auditorium 138 53/1649.26, 53/1649.29, 53/1649.33, Auditorium 139 53/1650.1. **331** *Propositie of eenige Voorstellingen van dr. Winter*, op 't Stadts-Huijs tot Leeuwaerden [...] Leeuwarden z.j. 1673, Bibliotheek Tresoar B 17824/29; Ph.H. Breuker, De vestiging van een politiek betrekkelijk onafhankelijk stadhouderschap in Friesland (1657-1672 in: *Beaken*, jiergong 60 (1998) Nû. 3/4 279 281-282; zie ook G. Hagius, *Afgeparste waerheyt, ofte Nodige en Naeckte aenwijsinghe*: Hoe dankbaerlijk de Magistraet, enige uyt de Vroedtschap, ende alle de praesente Bevelhebbbers van Leeuwarden tracteren hare Gecommitteerden [...] Leeuwarden z.j. Bibliotheek Tresoar 3489 G. **332** Kalma II 443-444 468. **333** SHA inv.nr. 169 (nadere toegang p. 579), inv.nr. 667 (nadere toegang p. 591). **334** HCL Groot Consentboek ee21 172. **335** HCL Groot Consentboek ee22 133. **336** HCL Groot Consentboek ee22 120. **337** HCL Groot Consentboek ee25 262. **338** HCL Groot Consentboek ee25 230. **339** T 347 Verzameling handschriften afkomstig van de Provinciale Bibliotheek 241. **340** Als noot 339. **341** HvF 11590 C. Nadere liquidatie ende respectivelijke ontscheidinge [...]; Fan Gaast en Greide, Steenbergens, 4 artikelen van W.T. B(eetstra) in de *Balkster Courant*, 1,8,15 en 22 okt. 1981. **342** HvF 11590. **343** RA GAA 115 423. **344** RA GAA 115 424. **345** RA GAA 116 116-121. **346** Raadsbesluit Gemeente Gaasterland 5 febr. 1985. **347** HvF 16793. **348** HvF 16540 20 dec. 1671 sententie 32; HvF 16553 13 mei 1684 sententie 19; HvF 16565 27 okt. 1696 sententie 8. **349** St. Job 97. **350** DTB Lidmaten Franeker. **351** Album St. F. 193. **352** Liber. **353** Album Pr. F. 42. **354** HvF 16848 13v. **355** *Naamlijst van Gedeputeerde Staten van Friesland 1577-1795* door Drs. M.H.H. Engels, Leeuwarden 1979 43 95. **356** Reg. F. **357** Kalma III 109. **358** Jan Post, *De Rottefalle, een faerdt vrij franck en feerdich*, Stynsgea z.j. 1985², 27, 29, 32, 43, 72. **359** RA FRR 232 150. **360** Harinx. 177 Copia Testament van Mevrouw Cecilia Fullenius 1690. **361** DTB Lidmaten Franeker. **362** Album St. F. 176. **363** Liber. **364** Reg. F. **365** DTB Lidmaten Franeker. **366** *Friezen uit vroeger eeuwen*. Opschriften uit Friesland, 1280-1811 door drs. Hessel de Walle, Franeker 2007 254 (1711) **367** Auditorium 539 M 1682/2. **368** RA FRR 121 14 nov. 1687. **369** RA FRR 232 30v. **370** RA MEN 17 309v. **371** RA FRR 232 289v. **372** RA FRR 232 316v **373** RA FRR 252 83v. **374** RA FRR 303 109. **375** HvF 16553 18 maart 1684 sententie 36. **376** RA FRR 305 80.

377 RA FRR30583v. **378** RA FRR30624v. **379** RA FRR30625v. **380** RA FRR30626. **381** Internet Google: Dominicus Cannegieter: Grafsteenen, lijkgedichten, gedenkteekenen en wapenborden in de Sint Martinikerk te Franeker, MpaginaE * M.H.H. Engels, 2003; *Friezen uit vroeger eeuwen*. Opschriften uit Friesland, 1280-1811 door drs. Hessel de Walle, Franeker 2007 254 (1711). **382** Harinx. 177 Copia Testament van Juffr. Joanna Fullenius 1707. **383** Album St. F. 169. **384** J. Visser, *Album collegii studiosorum ex gymnasio Leovardiensi (1626-1668)*, Franeker 1985 155. **385** Stamboek I 232; Stamboek II 157. **386** *Friezen uit vroeger eeuwen*. Opschriften uit Friesland, 1280-1811 door drs. Hessel de Walle, Franeker 2007 428 (2886). **387** *Naamlijst van Gedeputeerde Staten van Friesland 1577-1795* door Drs. M.H.H. Engels, Leeuwarden 1979 97. **388** StvF 2332 Resoluties 24 sept. 1659. **389** StvF 2338 Resoluties 147v. **390** StvF 2339 Resoluties 81. **391** StvF 2339 Resoluties 220v. **392** StvF 2358 Resoluties 31 maart 1685. **393** StvF 2366 Resoluties 18 febr. 1693. **394** KHA, Friese stadhouders, Henriëtte Amalia 189. **395** StvF 2359 Resoluties 86v. **396** Harinx. 177 Contract tusschen De heere Capitain Paen cum soc: in qlt ende Tiaerd van der Lely cum soc: 1688. **397** A.G. Bosch en A.P. van Nienes, *Het krijgsgerecht der Friese en Nassause Regimenten (circa 1583-1775) in: P(ro) M(emor)ie Bijdragen tot de rechtsgeschiedenis der Nederlanden, Jaargang 3 (2001) aflevering 2, Hilversum 2001 240-241*. **398** *Proceduiren Tusschen De Gewaldige Provoost der Vriesche en Nassouwsche Regimenten als Klager; en De Capitain Kempo van Fullenius als Beklaagde*. Voor den Krijghsgerechte van voorschreven Provintie geventileert, en door den selven getermineert. In 't licht gegeven door geseijde Capitain Fullenius". Bibliotheek Tresoar 3367 G; Gerechtelijke stukken van het proces voor de krijgsraad van kapitein Kempo van Fullenius, 1690, aanwezig in de Universiteitsbibliotheek Leiden. **399** SHA Hendrik Casimir II 170. **400** T 323 Het familiearchief Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen 3774. **401** KHA, Friese stadhouders, Hendrik Casimir II 108. **402** Markiezenh. T 50 0340 9. **403** RA FER 15 282v. **404** RA FER 15 293. **405** RA FER 15 294. **406** RA FER 16 45. **407** RA FER 16 78. **408** RA FER 1678v. **409** RA FER 1684v. **410** HvF9371. **411** Auditorium 531 M/1659.5; Fryske Rymlerije fen twa 17e ieuske Boekprinters in: Wumkes 306. **412** Harinx. 177 Hantschrift van Wed: Stockert. **413** RA FRR 305 80 en 80v. **414** Albert Reinstra, *Een veldheer in Wijckel, Menno baron van Coehoorn*, Franeker 2009 53 75 78 83; T 327 Familiearchief van Sminia 774. **415** Harinx. 177 Testament van de Heer Fullenius Old Major over een Regiment Voetknegten. **416** Harinx. 177 Inventaris (1705), jaartal m.i. niet juist. **417** Harinx. 177 Scheijdinghe tusschen de erffgenamen van w: de heer Majoor Keimpe van Fullenius ten eenre en de erffgenamen van w: vrouw Debora Catharina van Nijsten in leven huisvrouw van gemelde

heer Fullenius ten andere zijden. 418 HvF 8994. 419 Album St. F. 193. 420 Liber. 421 Album Pr. F. 48. 422 Markiezenh. T 50 0449 27-69. 423 Albert Reinstra, *Een veldheer in Wijckel, Menno baron van Coehoorn*, Franeker 2009 27 168 noot 16, waarin wordt getwijfeld aan de juistheid van deze informatie. De heer M. de Lange te Leeuwarden was echter zo vriendelijk mij mee te delen dat hij de juistheid van genoemde datum in Maastricht heeft geverifieerd. 424 Stamboek I 25; Stamboek II 55. 425 DNL, Artikel Alba van studenten aan de Academie te Franeker door Mr. O. Schutte, 1986 kolom 339-346 nr. 41. Met dank aan de heer Luc de Vries van Tresoar voor de vertaling van de Griekse tekst. 426 Auditorium 211 80/1671.6. 427 Harinx. 177 Liquidatie tusschen Juffr. Catharina van Hinkena ende de erfgenamen van w. juffr. Ebel van Hinkena 1671 onder Particuliere Uitgave Juffr. Cath. Hinkena 1672. 428 Markiezenh. T 50 0442 95 p. 33. 429 Markiezenh. T 50 0449 27 p. 43. 430 Balthasar Bekker. *Beschrijving van de reis door de Verenigde Nederlanden, Engeland en Frankrijk in het jaar 1683*. Naar een handschrift uitgegeven en toegelicht door Jacob van Sluis. Ljouwert 1998 29. 431 Markiezenh. T 55068 11v. 432 Markiezenh. T 55069 125. 433 Markiezenh. T 55078 142. 434 Markiezenh. T 50 0445 6. 435 Markiezenh. T 5 5078 238; T 50 0444 50. 436 *Merck toch hoe sterck*, Bijdragen tot de geschiedenis van de vestingwerken van Bergen op Zoom door W.A. van Ham, Studies uit Bergen op Zoom, Bijdragen tot de geschiedenis uitgegeven door de geschiedkundige kring van stad en land van Bergen op Zoom nr. 4, Bergen op Zoom 1982 92. 437 Markiezenh. T 5 5084 164v. 438 De oudste omwalling van Bergen op Zoom door Marco Vermunt. Internet: <http://www.scherminckel.nl/publicatie/omwallingbozi.htm> 439 Markiezenh. T 50 0403 12 440 Markiezenh. T 50 0442 85. 441 Markiezenh. T 50 0441 75. 442 *Grafmonumenten in de Grote of Sint-Gertrudiskerk te Bergen op Zoom*, Studies uit Bergen op Zoom, bijdragen tot de geschiedenis uitgegeven door de geschiedkundige kring van stad en land van Bergen op Zoom nr. 9, Bergen op Zoom 1993 65. 443 Markiezenh. T 50 0449 95-224. 444 Markiezenh. T 50 0442 95-215. 445 Markiezenh. T 50 0405 4. 446 Markiezenh. T 50 0442 14. 447 Markiezenh. T 50 0445 29. 448 Markiezenh. T 50 0444 45. 449 Markiezenh. T 50 0442 14. 450 Markiezenh. T 50 0449 27-8. 451 Markiezenh. T 50 0449 27-73. 452 Markiezenh. T 50 0449 27. 453 Harinx. 443. 454 HCL St. Jobsleen 17; St. Job 107, 197. 455 HCL St. Jobsleen 17 3; St. Job 107-108. 456 HCL St. Jobsleen 18 9; St. Job 108. 457 HCL St. Jobsleen 1710, St. Jobsleen 18 9; St. Job 108. 458 Diverse gegevens van de familie Wierts zijn ontleend aan het dossier Wierts in het CBG en aan informatie van dr. A.M. van Genderen te Oegstgeest. 459 dr. F.A. Brekelmans, *Kasteel Bouvigne, Hoogheemraadschapshuis*, Breda 1977 36-37. 460 De informatie betreffende de inhoud van het codicil kreeg ik van

dr. A.M. van Genderen te Oegstgeest. **461** SAB N 602 97. **462** BHIC RvB 788 3471. **463** BHIC RvB 824 6488, 832 9807, 832 9819, 832 9842, 835 10131. **464** Markiezenh. T 50: 0397 18; 0400 11; 0402 27; 0402 28; 0402 49; 0403 32; 0442 19; 0444 27; 0444 28; 0449 20. **465** Markiezenh. T 50 0444 15. **466** Markiezenh. T 50 0444 17. **467** DNL, Artikel Alba van studenten aan de Academie te Franeker door Mr. O. Schutte, 1986 kolom 339-346 nr. 37. **468** Genesis 8:10-11. **469** Drs. T.R.A. Simonides (eindred.), *Hogebeintum, kerk en terp*, Wanswerd 1992 16-17. **470** *Catalogus Tentoonstelling 1942 Friesche Heraldiek juli-sept.* Friesch Museum Leeuwarden, 31. **471** Jellema's wonen op stand in spookvrije Hogebeintumer state in: *Leeuwarder Courant* 22 dec. 1998. **472** GJ 1993 60. **473** Met veel dank aan dr. A.M. van Genderen te Oegstgeest, die veel kennis heeft betreffende de portretten van de collectie Wierts en die zo vriendelijk was om mij inzage te geven in zijn hierover opgebouwde archief. **474** GEN 630, 222. **475** Twenthe 97. **476** Twenthe catalogusnummers 9 t/m 18, 28, 70, 135, 148, 166-167; afbeeldingen 140-142, 144, 145, 154, 157, 158 t/m 161, 163, 165-166, 172-173. **477** Harinx. 158. **478** Twenthe 97. **479** *Twentsch Dagblad Tubantia en Enschedesche Courant* 17 juni 1930. **480** P.N. Noomen, *De stinzen in middeleeuws Friesland en hun bewoners*. Hilversum 2009, bijgevoegde CD 165. **481** W. Eekhoff, Hinnemastate te Jelsum, Het buitenverblijf van den grooten Balthazar Bekker in: *Friesche Volks Almanak voor het jaar 1839*. Vierde jaargang. Leeuwarden 1839 114-122; Mengelingen. Hinnema-state te Jelsum in: *Leeuwarder Courant* 10 nov. 1887. **482** Yme Kuiper, Profijt, eer en reputatie, Friese adel en politieke cultuur in: *Fryslân, staat en macht 1450-1650*, Bijdragen aan het historisch congres te Leeuwarden van 3 tot 5 juni 1998, onder redactie van J. Frieswijk, A.H. Huussen jr., Y.B. Kuiper en J.A. Mol, Hilversum-Leeuwarden 1999 176. **483** Harinx. 158 **484** Stamboek II 100 noot 60; W. Eekhoff: Hinnema-state te Jelsum, het buitenverblijf van den grooten Balthazar Bekker in: *Friesche Volks Almanak voor het jaar 1839*. Vierde jaargang, Leeuwarden 1839 117. **485** Over de bewoning van Hinnemastate verschenen van de hand van J.W. Z(antema) een aantal artikelen in *De Flapút*, Doarpskrante fan de doarpen Jelsum en Koarnjum: Hinnemastate I, mei 1990 47-50; Hinnemastate II, juni 1990 57-60; Hinnemastate III, juli/aug. 1990 35, 50-56; Hinnemastate IV, sept./okt. 1990 53-56; Hinnemastate V, nov. 1990 61-64. **486** T 327 Familiearchief van Sminia 2758. **487** Harinx. 177 No. 8. **488** Harinx. 177 No. 12 Hinnema state rakend 1701. **489** *Stads- en dorpskroniek van Friesland I (1700-1800)* door dr. G.A. Wumkes, Leeuwarden 1930 78. **490** H. de Jong, *Jelsum troch de tiden hinne*, Rige doarpskiednissen nr. 2, Drachten 1965 80. **491** RA LWL 155 199. **492** P.N. Noomen, *De stinzen in middeleeuws Friesland en hun bewoners*. Hilversum 2009, bijgevoegde CD 166.

... *Het nageslacht van Jurrien en Peter Albertsz*

Het nageslacht van Jurrien en Peter Albertsz

> **Inleiding**

Het nageslacht van de Weststellingwerper broers Jurrien en Peter Alberts zonen is over zes generaties uitgewerkt in de mannelijke en vrouwelijke lijnen over ruwweg de periode 1550-1750/1800, of anders gezegd in parenteelvorm.

De nakomelingen zijn voor een deel RK gebleven. De takken met openbare functies zijn na ca. 1650 gereformeerd. Een uitgebreide opsomming van de religie van familieleden is te vinden in de autorisatieakte van de kinderen van Harmen Auckes (IVd) en Eltien Piers.

In Weststellingwerf ontbreken voor 1700 de meeste doop- en trouwregisters. Dat houdt in dat nagenoeg alle onderliggende gegevens uit het archief van het nedergerecht moeten komen, met als gevolg dat gegevens van afstammelingen zonder bezittingen in onroerend goed voor 1700 in het algemeen zullen ontbreken. Dit parenteel is dus bij lange na niet compleet.

Een uitzondering op dit algemene beeld vormen de afstammelingen en naaste verwanten van Cornelis Lamberts Schultinck en Aaltje Johannesdr, waarvan zeer veel gegevens bewaard zijn gebleven in het familiearchief Heerkes in het Rijksarchief van Overijssel.

Belangrijk is de loop van het geld en het onroerend goed te volgen. Deze familie had een sterk familiebesef. Dat komt vooral tot uitdrukking bij de vererving, waarbij, zowel bij de erven van Jurrien Alberts (IIa) als Peter Alberts (IIb), fideïcommissaire testamenten voorkomen.

Zo'n testament bevat een clause waarin over het graf heen geregeld wordt dat het stam- of erfgoed onvervreemdbaar is buiten de familie. Het valt dan ook te begrijpen dat dit problemen geeft bij de latere generaties, die vaak uitmonden in langdurige civiele procedures. Om dit beter dan voorheen in de hand te houden hebben de Staten van Friesland in 1654¹ verordonneerd dat alle fideïcommissaire testamenten centraal en binnen 2 jaren in de griffie van het Hof van Friesland geregistreerd moeten worden. Van die datum af zijn de testamenten dus ook nu nog beschikbaar, alsmede een aantal testamenten uit eerdere jaren.² Voor deze familie betreft dat de testamenten van Albertus Gregorii (Albert Jurriens), Aefje Garwerts en Suzanna Rentinck. Ook door Peter Alberts

is een fideïcommissair testament gemaakt, hetgeen jammer genoeg - voor zover bekend - niet bewaard is gebleven, maar wel zijn sporen heeft achtergelaten in de proclamatie- en hypotheekboeken en zodoende maakt dat een aantal genealogische vragen oplosbaar worden. Het met fideïcommiss belaste onroerend goed van Peter Alberts komt later terug in het fideïcommissaire testament dat achterkleindochter Suzanna Rentinck laat opmaken.

Bij het doorlezen van deze genealogie zal het u niet ontgaan dat er op een aantal punten aansluitingen zijn op mijn kwartieren zoals die in het *Genealogysk Jierboekje 1986* in de Kwartierstaat Van der Hoff zijn gepubliceerd. Dit betreft met name kwartier 169 (Rouckema) Pietje Deddesdr (VIaa), kwartier 316 Rommert Assema (Vy volgnr. 2.) en kwartier 367 NN Petersdr ofwel (Aefje) Peters (Vh). Bij (Aefje) Peters merk ik op dat haar vader Peter Peters is en niet Peter Jurriens zoals in de kwartierstaat is vermeld; die is wel haar grootvader. Verder valt in dit kader nog te noemen kwartier 313 Wobbegien Folckertsdr (IVe) met haar Ooststellingwerfse afstamming van de familie Wiltinge uit Appelscha en kwartier 191 Jantje Meinaards, die via haar moeder Luitje Everts Horneman afstamt van het echtpaar Maecke Jans en Wobbe (zie toelichting IIIIf volgnr. 2. en VIq volgnr. 2.).

Rest mij tenslotte nog de redactie te bedanken voor hun hulp en wel met name Ype Brouwers voor zijn gegevens van de familie Terwisga en Anne Hielke Lemstra voor de inbreng van zijn grote kennis inzake de eigendomsverhoudingen in Lemsterland na 1700.

> Genealogie

I. Albert NN, tr. NN.

Uit dit huwelijk:

1. Jurrien (Georgien) Alberts, volgt IIa.
2. Peter Alberts, volgt IIb.

Opgave van de volgende kinderen, nrs. 3 t/m 5 komt uit de kwartierstaat van Saskia Jildu Fikkers opgesteld door Auke de Vries (Tresoar Gen 15,22.08). Vooralsnog heb ik geen bewijs gevonden dat Jurrien en Peter broers van hen zijn.

3. Pilgrom Alberts, woont te Nijetrijne, tr. Griet Jansdr.
In 1612³ bieden Roeliff Gerrijts en Euwck Claesdr op de koop van een zesde part van 21 roeden land te Nijetrijne, mandelig met Georgien Alberts alsmede het derde part van een huis aldaar door Pilgrom Alberts bewoond. Deze koop wordt genaamt door Georgien Alberts. In 1617⁴ kopen Pilgrim Alberts en Griet Jansdr e.l. een dagmad land te Scherpenzeel.
4. Gretien Alberts.
5. Gertien Alberts.

In 1608⁵ kopen Georgien Alberts en Lyckle Eisedr een dagmad uitterdijken te Wolvega in het Middelste Gaeland, meendelig met een gelijke dagmad, in bezit van Gerthien Alberts. Verkoper is Trine Feyedr weduwe van wijlen Beuwe Reinthies.

IIa. Jurrien (Georgien) Alberts, woont te Wolvega en is stelling (dorprechter) aldaar, overl. na 25 okt. 1621, tr. Lyckel Eyssesdr, dochter van Trine Eises weduwe.

Georgien Alberts betaalt in 1578 personele impositie te Wolvega. In 1581⁶ procedeert hij voor het Hof van Friesland met Marck Eyses contra Mathias Johannes te Franeker. In 1596⁷ wordt bij verkopen Trine Eises weduwe vermeld als “mijn wiffs moeder”. Jurrien Alberts protesteert daarbij nom. uxoris. Eveneens in 1596⁸ verkopen de voogden en ingezetenen van Wolvega, hierbij vertegenwoordigd door Juryen Alberts als stellinck in Wolvega, bij het uitgaan van de brandende kaars en het lichten van het zegel, vierdehalve (3½) roede landts, gelegen tot Wolvega, behorende tot de Sinte Anthonis prebende. In 1598⁹ kopen Georgien Alberts en Lickle Eyssesdr een gerechte vierde part van Hancke breede weer te Spanga, mandelig met de kopers, van Jan (Harmens?) en Swaene e.l. Een maand later¹⁰ kopen ze de helft van een arve land te Nijetrijne van Leuwe Reuwerts. Ook in 1598¹¹ koopt Dirck Claesz een huis en sate in de buren van Wolvega van Jannes Johannes en Trine e.l. Bij deze verkoop protesteert Reyntie Jurriens ondersteund door Juryen Alberts, als vader van Reythien. In 1601¹² kopen Georgien en Lickele een vierde part land te Spanga van Garbrant Peyters en Griet Pyetersdr bij consent van haer echte man Claes Jans. In 1606¹³ worden een huis en stede te Wolvega, bewoond door Jurrien Alberts, decretaal verkocht; naastleger is Fresse Franckes. Dezelfde Fresse Franckes en Jantie e.l. verkopen in 1608¹⁴ een huis te Wolvega met als naastleger Georgien Alberts. In 1611¹⁵ blijkt er een watergang te zijn aangelegd ten behoeve van het dorp Wolvega, waardoor een aantal andere, lager gelegen, dorpen wateroverlast heeft gekregen. Jurrien Fransen als volmacht van de dorpen Spanga, Scherpenzeel, Munnikeburen, Olde- en Nijetrijne en Oldelamer daagt voor het gerecht Jurrien Alberts en Reintien, Eysso en Aucke Jurriens zonen als ingezetenen van Wolvega, Johannes Jurriens voor de ingezetenen van Nijeholtwolde en Johannes Johannes Schouwen voor de overige ingezetenen van Wolvega en eist dat het waterprobleem wordt opgelost. Het Hof verklaart in zijn uitspraak de klagers niet ontvankelijk. In 1612¹⁶ verkopen de erfgenamen van Peter Bralts en Ave Petersdr land. Georgien Alberts als naastgeland, bloedverwant en oom verzoekt de niarkoop en in 1613¹⁷ kopen Georgien Alberts en Lyckele Eises nog een perceel land van de erven Bralts. In 1614¹⁸ wordt hij vermeld als dorprechter van Wolvega, als hij protesteert bij de verkoop van een huis c.a. te Wolvega namens de gemene ingezetenen van het dorp. In 1618¹⁹ kopen Tyde Gosses en Hanne Piersdr een huis c.a. in de buurte van Wolvega, naastleger aan de westzijde is Jurrien Alberts leene en het geheel is bezwaard met 2 phg jaars eeuwige pacht aan Jurrien Alberts te betalen. De laatste vermelding van Georgien Alberts, dorpsrechter te Wolvega, is van 25 april 1621, als hij samen met zijn zonen

Jannes, Aucke en Peter een brief schrijft aan het gerecht van Weststellingwerf inzake de drankproblemen van zijn zoon Reyntien Jurriens.

Uit dit huwelijk:

1. Jannes Jurriens, volgt IIIa.
2. Aucke Jurriens, volgt IIIb.
3. Albert Jurriens, volgt IIIc.
4. Peter Jurriens, volgt IIId.
5. Reyntien Jurriens, tr. Lysbeth Geerts, overl. voor juli 1605. In 1597²⁰ koopt Dirck Claesz een huis met sate, staende inde buiren van Wolvegae van Jannes Johannes en Trine e.l. Reynthien Jurriens protesteert nopens de eigendom van de stede en verdere gerechtigheden. Jurrien Alberts als vader van Reynthien treedt hierbij ook op. In 1605²¹ is er voor het Hof van Friesland een procedure gaande tussen Reintien Georgiens als legitieme administrator over zijn kind bij wijlen Lysbet Geertsdr in echte getogen en Wlcke Geertsz, geassisteerd met Jurjen Alberts te Wolvega, contra Maecke Jans te Steggerda als geautoriseerde curator over Wlcke Geerts en Lysbet Geertsdr nagelaten kinderen. Het Hof veroordeelt de gedaagde behoorlijke inventaris en administratie van de nalatenschap te leveren. Op 25 april 1621²² schrijven de vader en drie broers van Reyntien Jurriens een brief aan het gerecht van Weststellingwerf waarin zij melden dat Reyntien te veel bier drinkt en daardoor grote problemen veroorzaakt voor zowel zichzelf als anderen en dat alles buiten wil en consent van de ondertekenaars. Ze verzoeken het gerecht dan ook te ordonneren dat Reyntien na de datum van de brief met niemand meer zal mogen handelen buiten consent van twee van zijn naasten en mede dat het gerecht gelieve te ordonneren, dat de herbergiers voor Reyntje niet meer een kanne bier mogen tappen. Uit dit huwelijk is in ieder geval een kind geboren.

In 1627²³ verklaart Aucke Jurriens (IIIb) dat Reinthien Anders, voor deses wonende te Blesdijke, 585 cg schuldig is aan zijn kind Grietje bij wijlen Trine Reinthiesdr, zijn eerste huisvrouw, in echte geprocreert. Dit geld zou Reintie beheren tot zijn kind Grietjemeerderjarig zou zijn. Reinthien Meines is de bestemoeder. Reinthien Anders is thans afgereisd naar een plaats buiten de provincie en betaling van het geld aan de wees is twijfelachtig. Aucke Jurriens stelt zichzelf borg en belooft de wees als ze huwt of meerderjarig is ten volle te betalen en stelt tot onderpand land te Blesdijke. Ik vermoed nu dat Trine Reinthiesdr een kind van Reynthien Jurriens is.

6. Eyso Jurriens, volgt IIIe.

IIb. Pieter Alberts, tr. NN

Peter Alberts betaalt in 1578 personele impositie te Oldeholtgade.

Uit dit huwelijk:

1. Ave Petersdr, volgt IIIf.
2. Jantien Pietersdr, volgt IIIg.
3. Albert P(i)eters, volgt IIIh.

4. Vrouckien Petersdr, tr. 1 Elle Jans (Meines), overl. ca. 1621 (hij is dan weduwnaar van Auck Lyckle Lubbertsdr);²⁴ tr. 2. Geert Cleisz (zie ook bij IIIf).

In september 1621²⁵ wordt Albert Peters geautoriseerd als voogd over de kinderen van wijlen Elle Jans bij Vrouckien Peters alsmede Suwert Annes als curator litis van moederszijde en Elle Fockes en Dyrck Willems vanwege vaderszijde en in oktober 1621²⁶ wordt Maecke Jannes geautoriseerd als voormomber over de nagelaten weeskinderen en Albert Pieters als curator litis van moederszijde en Dyrck Willems en Elle Fockes als naaste bloedverwanten van vaderszijde.

IIIa. Jannes Jurriens, procureur postulant van Weststellingwerf, overl. zomer 1628, tr. (derde prokl. Leeuwarden 4 april 1613) Barber Claesdr (Siccama),²⁷ dochter van Claes Bouwes Siccama en Aelcke Lubberts (Lycklama).

In 1601²⁸ wordt Jannes als Joannes Georgii, Sylvius, phil, ingeschreven als student te Franeker. In 1628²⁹ autoriseert het gerecht van Weststellingwerf Aucke en Albert Jurriens tot momberen ende opsichteren over w. Jannes Jurriens en Barber Claesdr onmondige nagelaten weeskinderen. In 1639³⁰ wordt naast de al eerder vermelde voogden Aucke en Albert Jurriens ook Peter Jurriens als voogd vermeld over de nagelaten weeskinderen. In 1640 zijn de erfgenamen eigenaar van Wolvega stemmen 28 en 29, Oldelamer stemmen 18 en 42 en Nijeholtpade stem 15. In 1644³¹ legt Albartus Juriens als voogd over de weeskinderen van Jannes Juriens het naar op een verkoop.

Uit dit huwelijk:

1. Aeltien Johannesdr, volgt IVa.
2. Lyckeltie Johannesdr, volgt IVb.

IIIb. Aucke Jurriens (Georgius), woont te Blesdijke, overl. ca. mei 1642, tr. 1. Jancke Harmens, overl. tussen juni 1612 en maart 1615; tr. 2. gerecht Weststellingwerf 17 okt. 1623 Lumme Jacobs, overl. na 1640. Bij haar huwelijk is Lumme weduwe van Hebele Reynthies en woont dan vermoedelijk te Peperga.

In 1611³² kopen Aucke Georgies en Jantien e.l. een roede land te Blesdijke van Andries Hendricks en Heyle Hendricks en in 1612³³ kopen zij nog 1½ erve lands aldaar van Garrijt Harmens en Sieuwert e.l. samen met Sybrand Ietes en Andries Sieuwerts mede e.l. Ook in 1612³⁴ kopen Aucke Georgius en Jantien Hermensdr e.l. samen met Luythien Hermensdr 2 roeden land van Jannes Gerbens en Ave Meinesdr e.l. In 1615³⁵ verschijnen voor het gerecht van Weststellingwerf Meine Jannes als bruidegom, geassisteerd met zijn moeder Auck Meinedr in absentie van zijn vader Jannes Boelens, die in Holland is, ten eenre en Luytien Hermensdr als bruid, geassisteerd met Aucke Jurriens, haar wijlen zusters man en verklaren dat het huwelijk met consent van de naaste bloedverwanten is gecelebreerd, aangegaan en geschied. In 1616³⁶ verkoopt Aucke Jurriens met zijn kinderen land te Blesdijke.

In 1617³⁷ verkopen Aucke Jurriens en zijn kinderen land en huis, mandelig met Teuwes Sieuwers erfgenamen, en in datzelfde jaar³⁸ koopt Aucke Jurriens als vader over zijn kinderen bij Janthien Harmens 2½ roede land met het vierde part van een huis te Blesdijke van Trijne en Jelle Peters. In 1628³⁹ wordt Aucke Jurriens vermeld als naastleger bij de verkoop van 5 roeden land te Blesdijke. In 1631⁴⁰ kopen Aucke Jurriens en zijn kinderen land van Trijn Petersdr. In 1638⁴¹ kopen Aucke en Albert Jurriens zonen als geautoriseerde mombers over de nagelaten weeskinderen van wijlen (Jannes) Jurriens en Barber Claes Buwes land. In 1645⁴² legt Albertus Gregory als medemomber over w. Jannes Gregory nagelaten weeskinderen rekening en verantwoordig af voor het gerecht. Wijlen Aucke Jurriens was ook momber over deze kinderen en zijn afrekeningen worden eveneens geregistreerd. De erfgenamen van Aucke Jurriens hadden op 9 mei 1642 na de dood van hun vader deze weesrekeningen overlegd aan de mede curator. De erfgenamen van w. Aucke Georgius, zijnde Pierius Lycklama als man van Griet Auckedr en Harmen Auckes doen in qualiteit rekening, bewijs en reliqua. Ook in 1645⁴³ compareert Harmen Auckes voor de helft als erfgenaam van w. Aucke Jurriens, in zijn leven mede momber over w. Jannes Jurriens wezen.

Lumme Jacobs procedeert in 1628⁴⁴ voor het nedergerecht contra Peter Jans. Zij wordt dan aangeduid als Lumme Hebele Reynthies nagelatene weduwe, nu huisvrouw van Aucke Jurriens. In 1640 is Lumme Jacobs eigenaar van Peperga stemmen nrs 4 en 12.

Uit het eerste huwelijk:

1. Grietje Auckedr Jurriensdr, volgt IVc.
2. Harmen Auckes, volgt IVD.

IIIc. Albert Jurriens (Albertus Gregorii),⁴⁵ bij huwelijk van Wolvega, boer aldaar, testeert daar in dec. 1653 en overlijdt ca. maart 1654, tr. 1. Aaltien (Eltien) Lycklesdr, overl. ca. 1631; tr. 2. gerecht Weststellingwerf 2 dec. 1653 Femmegien Jan Piers, bij huwelijk van Blesdijke, overl. Wolvega voor maart 1664.

In 1631⁴⁶ wordt een overeenkomst gesloten tussen Lambert Cornelisz Schultinck en de overige erfgenamen van het kind van Eltien Lycklesdr, de overleden vrouw van Albert Jurriens, om gezamenlijke aktie te nemen tegen Albert ter verkrijging van de nalatenschap.

In 1640 is Albert Jurriens eigenaar Wolvega stem 16 (bruiker Luwe Johannes) en Wolvega stem nr. 30 (in 1700 vererfd naar de bijzitter Wierda).

Op 17 dec. 1654⁴⁷ wordt het testament van Albertus Gregorii te Wolvega geregistreerd ter griffie van het Hof van Friesland te Leeuwarden. Het testament is opgesteld op 28 dec. 1653 in het huis van Albert Jurriens waar hij dan ziek te bed ligt. Het wordt aangeduid als een solemneel testament met een codicil contract. De zoon Lyckele Alberts krijgt als eerste zijn legitieme portie. Daarna worden als erfgenamen aangesteld Lyckele Alberts kinderen, de kinderen van broer Peter Jurriens en de kinderen van de al overleden drie broers, Johannes, Aucke en Eise Jurriens. Legaten gaan naar de armen van Wolvega (50 cg) en “mijn lieve huysvrouw” Femme Jan Pietersdr, die alle roerende goederen

verkrijgt en alle nog uitstaande schulden mag brengen ten laste van de erfgenamen. Verder ontvangt Femme nog binnen 6 weken 1000 cg uit de erfenis en heeft voor de rest van haar leven het vruchtgebruik van Alberts sate land c.a. te Wolvega. Na het overlijden van Femme vervalt dit deel van de erfenis weer aan de erfgenamen. Alle overige landen en vaste gebouwen met als gebruiker Lyckele Alberts zijn belast met fideïcommis. De ondertekening geschiedt aan het ziekbed van Albert te Wolvega met 7 getuigen en de secretaris van de grietenij.

Uit het eerste huwelijk:

1. Lyckele Alberts, woont in 1664 te Wolvega, tr. NN.

In 1658⁴⁸ koopt Lyckle Alberts cum ux. 3 akkers bouwland te Wolvega, hebbende ten oosten de bijzitter Geert Hendricx en ten westen Peter Jurriens. Verkoper is Claes Jansen voor 575 phg met een vool (veulen) gesteld op 20 dalers tot een geschenk. In 1664⁴⁹ kopen Lambert Cornelis Schultinck en Marcus Terwischa 11 roeden land te Wolvega in Albert Jurriens gewesene saete, streckende van de Schene doorgaande met huis, schuur, bomen en plantage tot in de Lende, met zijn speciale lasten ende soo groot en klein als het de originele vercooper Lyckle Alberts tselve van Albert Jurjens volgens testament geeft is. Gecoct van Gerardus Nicolaes (zie IVn volgnr. 2.) en Paulus Reuffert, beiden notaris, last en procuratie hebbende van Lyckle Alberts, wonende te Wolvega of andersins, voor de somma van 4475 phg. De verkoop van dit land zal inhouden dat de weduwe Femmechien Jan Piers overleden is en de erfenis volgens testament weer aan de erfgenamen vervallen is.

IIId. Peter (Pyter) Jurriens (Georgies), woont te Wolvega, is boer en stelling aldaar, overl. voor 28 okt. 1661, tr. gerecht Weststellingwerf 10 nov. 1614 Aeffien (Ave) Gerwertsdr, overl. na 10 aug. 1667.

Bij het huwelijk in 1614 zijn mede aanwezig Jannes Jurriens als broer van Pyter Jurriens en Jan Jannes als (half)broer van Ave Gerwerts.

In 1619⁵⁰ kopen Peter Jurriens en Ave Garwerts 4 roeden lants te Wolvega. In 1632⁵¹ sluiten Peter Jurriens en Aeffien Garwerts een wandelkoop met Jacob Hebeles. Ze kopen dan 17 roeden land te Wolvega. In 1640 is de stelling Peter Jurriens eigenaar van de stemplaatsen 36, 38 en 39 te Wolvega en daarnaast is hij ook eigenaar c.s. van Oldeholtpade nr. 43.

In 1645⁵² heeft Peter Jurriens als oom en bloedverwant van Aeltje en Lyckeltje Jannes ter handen van Cornelis Lamberts als man en voogd over Aeltje Jannes geleverd een staat van afrekening van de jaren 1630, 1633, 1636 en 1639. Eveneens in 1645⁵³ is Peter Jurriens mede momber over Griet Auckedr en Harmen Auckes, de erfgenamen van wijlen Aucke Georgius. In maart 1654⁵⁴ is Albert Jurriens overleden. Zijn broer Peter Jurriens, voor hem zelf en zijn negen kinderen als geïnstitueerde erfgenamen, eist op grond van het testament zijn rechten op, met name een sate land te Wolvega, door Jan Laurens gebruikt. De weduwe Femme Jan Peters ontvangt in mei daaropvolgend 1000 cg, zoals eerder vastgelegd in het testament.

In 1658⁵⁵ presenteert Peter Jurriens bij strijkgeld te verkopen een stuk van een akker land zonder de oosterse akker van de sate land, tegenwoordig bij Gerwert Peters bewoond, groot omtrent 3 roeden en gelegen te Wolvega. In 1661⁵⁶ wordt de weesrekening opgemaakt van de weeskinderen van wijlen Hans Clasen en Trijntje Peters door Aeffien Gerwerts, weduwe van wijlen Peter Jurriens, in leven mede momber met Claes Rommerts over de weeskinderen.

Op 30 juli 1668⁵⁷ wordt het testament van Aeffien Garwerts weduwe van wijlen Peter Jurriens geregistreerd ter griffie van het Hof van Friesland te Leeuwarden. Het testament is opgesteld op 10 augustus 1667. Bij de erfstelling worden vermeld: de zonen Jurien, Johannes en Peter Peters, de dochters Lyckeltien, Swaene, Antjen en Barber samen met de kinderen van wijlen dochter Trijne Peters en Hans Claesen, de nagelaten kinderen van wijlen zoon Garwert Peters en de kinderen van wijlen dochter Aeffjen Peters in plaats van hun ouders. De nagelaten goederen die belast zijn met fideïcommis gaan primair naar Jurien Peters met zijn kinderen bij zijn vrouw Ette en daarna naar de kinderen van w. Garwert Peters en w. de dochters Aefien en Trijne Peters. Jurien zal de goederen niet mogen verminderen ofte vervreemden en verkopen en de jaarlijkse baten mogen gebruiken ten bate van eigen vrouw en kinderen. Bij overlijden van de bovengenoemden zonder kinderen of kleinkinderen na te laten, gaan de goederen weer terug in de lijn en vererven dan vandaar naar het naaste in leven zijnde bloed van de erflater met inachtnaam van het fideïcommis. De ondertekening van het testament geschiedt ten huize van de zoon Peter Peters te Wolvega door de testatrice met 6 uitgenodigde getuigen en de notaris Andreas Pierides. Hierbij vermeld dat het allen personen van ere ende gelove zijn. Onder het fideïcommis valt in ieder geval Wolvega stem 16. Eigenaar van die plaats in 1640 is Albert Jurriens en na zijn dood is de plaats vermoedelijk toegedeeld aan zijn zoon en later vererfd aan zijn broer Peter Jurriens; eigenaren in 1700 zijn Pytter Jan Elles c.s. (zoon van Barber Petersdr en Jan Ellens), Marten Heines te Sneek (zoon van Antie Peters en Hein Pieters), Albert Maecken (gehuwd met Grietje Garwerts, dochter van Garwert Peters) samen met Willem Ketelaar, Jacob Roelofs (gehuwd met Swaentje Peters, dochter van Peter Peters), Wybe Heres (gehuwd met verm. Aefje Peters, dochter van Peter Peters en Wobbijge Folckerts), Lubbert Jansen (tweede man van Wobbijge Folckerts), Jacob Peters en Jan Hansis in qualiteit en Trijntje Peters.

Uit dit huwelijk:

1. Jurrien Peters, woont in 1666 te Oldelamer, overl. na nov. 1685, tr. Ettie Bruchters.

In 1665⁵⁸ koopt Aegidius Broersma een vierde part van 15 roeden land met het gelijke part van huis, schuur, bomen en plantage, staande en gelegen te Oldelamer, bij Ettie geërfd van w. Jacob Alles, gekocht van Jurjen Peters te Oldelamer als man en voogd van Ettie Bruchters, voor de somma van 400 cg met 2 rosennobels en een gouden ducaton tot een geschenk. Op 16 mei 1666⁵⁹ nemen moeder Aeffjen Gerwerts en broer Peter Peters, beiden te Wolvega, aan te betalen wegens Jurjen Peters te Oldelamer aan de oude secretaris Paulus Reuffart de somma van 302

cg 7 st 2 penn en belooft Jurrien Peters aan Peter Peters te leveren de turf, bij hem gegraven en op het land staande. Jurrien wordt bij het testament van zijn moeder Aefje Garwerts in 1667 aangesteld als beheerder van de goederen vallend onder het fideïcommis. In 1672⁶⁰ kopen Cornelis Lammerts Schulting (zie IVa) en Marck Gosses Terwischa (zie IVb) de gerechtigheden van landen soo de verkoper uit kracht van het testament bij wijlen Albert Jurriens nagelaten en op Jurrien Peters vererfd na de dood van Femme Jans, voor een bedrag van 375 cg (in deze verkoop zal ook het aandeel in Wolvega stem 16 begrepen zijn). Ook in 1672⁶¹ kopen Tye Harmens en anderen te Wolvega een perceel clijn land, groot ongeveer 3 dagwerken lengte van Cornelis Lamberts Schulting en Marcus Terwischa voor de helft en Jurrien Peters als vader en voorstander over zijn kinderen voor de andere helft.

Uit dit huwelijk zijn meerdere kinderen geboren.

2. Johannes Peters.
3. Peter Peters, volgt IVe.
4. Lyckeltje Peters.
5. Swaene Peters, bij huwelijk van Wolvega, tr. gerecht Weststellingwerf 23 april 1657 Jan Cornelis Ellens, bij huwelijk van Wolvega, overl. na jan. 1677.

In 1676 en 1677⁶² verschijnt Jan Cornelis Ellens twee maal voor het nedergerecht i.v.m. betalingen aan Bartelt Peters en Marcus Terwisga. In 1698 zijn Grootte Jan Ellis kinderen voor een 1/21 part eigenaar van Wolvega stem 16. Vermoedelijk is hij te identificeren met Jan Cornelis Ellens.

Uit dit huwelijk zijn meerdere kinderen geboren.

6. Antje Peters, volgt IVf.
7. Barber Peters, volgt IVg.
8. Trijne Peters, volgt IVh.
9. Gerwert Peters, volgt IVi.
10. Aeffien Peters, volgt IVj.

IIIe. Eyso Jurriens, woont vermoedelijk op Ter Idzard, overl. voor 24 febr. 1625, tr. Ave (Aeffien) Reyndersdr Franckena, dochter van Reinder Franckes Franckena en Jelcke Mathijs.

In 1603⁶³ biedt Eyso Jurriens bij het uitgaan van de brandende kaars op 6 roeden land c.a. te Wolvega. Uiteindelijk wordt Geert Jochums bij het aftrekken van het zegel de koper. In 1604⁶⁴ kopen Lubbert Lubberts en anderen 3½ dagmaat hooiland te Nijeholtpade van het echtpaar Hans van Diever en Anna Weybersdr. Eyse Jurriens als bloedverwant van de verkoperse verzoekt de nieraankoop, ook Jurrien Alberts protesteert. In 1608⁶⁵ wordt een camp weideland ofte het Weer genaamd, gelegen te Nijeholtpade, verkocht door Hans van Diever en Anna Weibersdr. Naastliggend is Eyse Juryens hooiland. In 1613⁶⁶ verkopen Eyse Georgyens en Ave Rey(ns)dr voor 700 phg 3½ dagmaat weiland te Nijeholtpade aan Wyger Geerts. In februari 1625⁶⁷ autoriseert het gerecht van

Weststellingwerf Aucke Jurriens tot momber en Jannes Jurriens tot mede opzichter over wijlen Eyse Jurriens onmondige nagelaten weeskinderen, bij Aeffien Reinders in echte getogen, om de goederen wettelijk te registreren en administreren en daarvan RBR te doen. Door het ontbreken van de weesboeken uit deze periode is deze administratie niet bewaard gebleven.

Uit dit huwelijk:

1. Claessien Eysedr, volgt IVk.
2. Eyzo Eyses, bij zijn eerste huwelijk van Ter Idzard, overl. voor 1 juni 1663, tr. 1. gerecht Weststellingwerf 1 febr. 1644 Juditje Coops, bij huwelijk van Donkerbroek; tr. 2. Lyckel Sijmensdr.

Als in 1655 Harmen Auckes (IVd) is overleden worden Eise Eises en zijn zwagers, Meine Jannes, Peter Alberts en Peter Janssen Cleys opgeroepen om de curatele te bedienen. Zij wijzen dit af met een beroep op de "Roomsche religie" die zij aanhangen. Dit helpt echter niet echt want Eise Eises en Peter Jan Cleys worden uiteindelijk door de weeskinderen gekozen en vervolgens geautoriseerd. Eyse is voor een vijfde part eigenaar van Wolvega stemnrs 11 en 12, hetgeen te concluderen is uit een aantal verkopen van zijn zussen Trijntje en Thijssien van vijfde parten aan hun zwager Peter Alberts (stemkohier 1640, eigenaars stem 11 en 12 zijn Peter Alberts en Meine Jans). Na zijn overlijden in 1663⁶⁸ verzoekt zijn weduwe om curatoren over het nagelaten weeskind. Opgeroepen worden dr. Regnerus Franckena, Bernardus Franckena, Peter Alberts en Lense Roelofs. De Franckena's willen niet, aangezien voldoende kandidaten van naaste bloed beschikbaar zijn. Ze noemen naast de al opgeroepen omen ook nog Eise Meines en Jan Peters als volle susterlingen. Het gerecht autoriseert uiteindelijk Peter Alberts als curator. De naam van het kind is tot nu toe niet gevonden.

3. Frouckien Eysedr, tr. Peter Alberts (IVt). Dit is dubbele familie, voor verdere gegevens zie bij Peter Alberts.
4. Thijssien Eysedr, volgt IVl.
5. Trijntje Eysedr, volgt IVm.

III f. Ave Pietersdr, overl. ca. 16.., tr. 1. Pieter Bralts, boer te Wolvega, tr. 2. voor juni 1604 Geert Cleysz, vermoedelijk afkomstig van Oldebercoop, die na het overlijden van Ave Pietersdr trouwt met haar zuster Vrouck Pietersdr (IIb volgnr. 4.).

In 1595⁶⁹ kopen Pieter Bralts en Ave Pytersdr e.l. land van Eble Jelles. In 1604⁷⁰ verkopen Geert Cleysz en Ave e.l. 15 roeden land, onder de clockslach van Oldebercoop gelegen, voor 55 phg aan Peter Baertes en Gese e.l. Naastlegers zijn de kopers zelf ten oosten en Francke Peters ten westen. In 1605⁷¹ wordt Gheert Cleys door Roelof Jans gedaagd voor het gerecht van Ooststellingwerf. Hincke Abeles moet als commissaris voor meer info zorgen. Inzake deze zaak is verder niets gevonden. In 1609⁷² kopen Geert Cleis en Ave e.l. samen met Maecke Jansz en Sywert Annes van wegen hun huisvrouwen, als kinderen van Pieter Bralts, en Fresse Franckes als wettelijke voormomber over

Pieter Bralts andere jongste weeskinderen, land te Wolvega, liggend in land waar Maecke Jans op woont; naastleger ten westen is Georgien Alberts. Verkopers zijn Euwe Alberts te Molckweer en Rickelt Poppes te Hamborg. In 1612⁷³ koopt de grietman van Weststellingwerf een huis met brink c.a. met de westerse drie bouwakkers en nog een perceel weiland van de gezamenlijke erfgenamen van wijlen Pieter Bralts voor de somma van 550 phg. Er volgen diverse protesten o.a. Georgien Alberts als olde oom van de verkopers verzoekt de niaarkoop, Albert Pieters als naaste bloed van de verkopers verzoekt eveneens de niaarkoop en Georgien Alberts staat geen niarneming toe etc. Ook in 1612⁷⁴ koopt Francke Jans een perceel land te Wolvega, gelegen in de sate bij wijlen Peter Bralts gebruikt, bij strijkgeld van de gezamenlijke erfgenamen van w. Peter Bralts voor 107 phg. Ook hier volgen weer diverse protesten: Fresse Franckes nom. ux. als naaste bloed verzoekt de niaarkoop, Georgien Alberts als oom en naastgeland verzoekt de niaarkoop om reden dat hij is mede verkoper in kwaliteit als voormomber over Petertje Peters, mede erfgename, en daarvoor de rato caverende. Hierna volgen in 1612, 1613 en 1614⁷⁵ diverse akten waarbij de gezamenlijke erfgenamen van w. Peter Bralts verkopen: land te Wolvega, 3½ dagmad land te Wolvega in de sate van w. Peter Bralts, 3 dagmad hooilanden te Wolvega, 3 dagmaden uitterdijken te Wolvega, nog een perceel land en 3 dagmaden uitterdijken. Bij deze verkopen zijn diverse protesten van Georgien Alberts, Albert Peters en Francke Jans.

In 1640 zijn de erfgenamen van Geert Cleys eigenaar van Wolvega stemnr. 31 en een gedeelte van stem 34 en ook in 1640 is Vroucke Geert Cleys erfgenaam deels eigenaar van Vinkega stemnr. 16.

Uit het eerste huwelijk:

1. Wemme Pieter Braltsdr, tr. gerecht Weststellingwerf 25 aug. 1607 Sywert Annes, bij huwelijk van Oldelamer.

In 1640 is Sjoerd Annes gebruiker van Oldelamer stem 32 (de pastorye) en samen met Harmen Harmens eigenaar van stem 63 aldaar. In 1644⁷⁶ kopen Suwert Annes en Wemmechien Petersdr e.l. de gerechte helft van 9 roeden land met huis c.a. gelegen te Oldelamer en mandelig met de proclamanten. Verkopers zijn Meine Ebles, mede-rechter over Stellingwerf Westeinde en Marchien Wybrands zijn huisvrouw voor de somma van 850 phg.

2. verm. Trijn Petersdr, tr. Maecke Jans, woont in 1609 te Wolvega en koopt in 1633 een huis te Slijkenburg.

In 1633⁷⁷ kopen Maecke Jans en Trijn Peters een huis en stede, gelegen in de gebuurte Slijkenburg voor 700 cg van Jan Claessen en Arye Claesdr. In 1627⁷⁸ komt nog een Maecke Jans voor die gehuwd is met Wobbe. Zij verkopen dan samen met het kind van Eltjen Piersdr (zie Albertus Gregory), Jantien Piersdr en de twee onmondige weeskinderen van wijlen Pier Lamberts 20 roeden land te Vinkega.

Uit dit huwelijk stammen Claes Maeckes, Luitje Maeckedr tr. Joannes Horneman en Lambert Maeckes. Gezien de namen en familieverbanden lijkt het mij onwaarschijnlijk dat Wobbe een dochter is van Peter Bralts.

3. Petertje Peters en mogelijk nog meer kinderen.

Misschien is Petertje Peters te identificeren met Peter Peters, getrouwd met Hendrickje Carstensdr en in 1646 overleden. In 1649⁷⁹ worden Suwert Annes (volgnr. 1.), Feye Haechies, Gerwert Fredsen (IVr), Lieuwe Saeces en Albert Pieters opgeroepen voor bediening van de curatele over het weeskind, waarna Suwert Annes wordt geautoriseerd.

Uit het tweede huwelijk:

4. Cleis Geerts, volgt IVn.

IIIg. Jantien Pietersdr, overl. na 1640, tr. voor juni 1595 Fredse (Fridse, Frisse, Fresse) Franckes, stelling van Peperga en boer aldaar, overl. na mei 1629, waarschijnlijk zoon van Francke Hessels.⁸⁰

In 1595⁸¹ koopt Pieter Annes 3 roeden land. Bij deze koop protesteren Fresse Franckes en Pieter Bralts, beiden nom. uxoris samen met Albert Pieters voor hem zelf, betreffende een obligatie van 300 ducaten met de interessen anno 1578 verschenen. In 1596⁸² kopen Fresse Franckes en Jantien Pietersdr 3 roeden land, onversneden met 18 roeden, te Peperga gelegen. In 1597⁸³ verkopen Frisse Franckes en Jantien Pyeters e.l. 6 roeden land te Peperga aan Hessel Franckes en Hebele Reyntyes mede aldaar. Eveneens in 1597⁸⁴ wordt een huis te Wolvega, waar Martien Geerts weduwe in der tijd woonde, decretaal verkocht. De verkoop vindt plaats ten voordele van Fresse Franckes, triumfant, tot nadele van de weduwe van wijlen Arent Geerts. In 1606⁸⁵ wordt een huis en stede te Wolvega, bewoond door Jurrien Alberts decretaal verkocht, naastleger is Fresse Franckes; ook in 1607⁸⁶ bij de verkoop van een ander huis, gelegen in de Buurt te Wolvega, is Fresse Franckes naastleger. In 1608⁸⁷ verkopen Fresse Francken en Jantien e.l. een huis c.a. te Wolvega, met Jurrien Alberts als naastleger, voor 564 gg. Tegen deze verkoop wordt geprotesteerd waarbij vermeld wordt “dat Fresse Franckes als vercooper van verschr. huys voerden entlicken coep geconsenteert heeft Albert Pieters, zijn wijffs broeder”. Jantje Pieters is dus een dochter van Pieter Alberts.

In 1612⁸⁸ verkopen de gezamenlijke erfgenamen van Pieter Bralts een perceel land te Wolvega. Vanuit de familie volgen diverse protesten o.a. Fresse Franckes nom. uxoris als naaste bloed verzoekt de niaarkoop, Georgien Alberts als oom en naastgeland verzoekt eveneens de niaarkoop etc. In 1612⁸⁹ komt Fresse voor als naastleger te Peperga. In 1613⁹⁰ verkopen Hessel Franckes en Hille e.l. land te Peperga. Fresse Franckes als broeder van de verkoper verzoekt de niaarkoop en op dezelfde dag kopen Fresse Francken en Jantien Peters e.l. ook nog een brink of heim, breed omtrent 7 roeden min een vierde part, alles gelegen te Peperga. In 1617⁹¹ komt hij nogmaals als naastleger te Peperga voor. Ook in 1617⁹² verkopen Fredse Meynderts en Berentien van Bentum een “sate lands ofte arve, gelegen onder Boeyle toe Rijsebercampen” voor 1040 phg en 3 rosennobels. Er volgen diverse protesten met o.a. Fresse Franckes als achtersusterlinck van de verkopers, die de niaarkoop verzoekt. In 1618⁹³ wordt bij strijkgeld een bouwcamp te Blesdijcke verkocht, hebbende de erfgenamen van w. Hessel Franckes ten oosten. De verkopers zijn Geert Geerts voor de helft en verder Fredze Franckes, Hendrick Luities nom. uxoris, Francke

Hessels voor hem zelf en mede caverende voor zijn broers etc. als nagelaten kinderen van wijlen Hessel Franckes alsmede de erfgenamen van wijlen Gees Franckedr. Op dezelfde datum volgt daarna nog een acte waarbij dezelfde verkopers een huis met hof en stede verkopen.

In 1625⁹⁴ kopen Fredze Franckes, stelling des dorps Peperga, en Jantien Pietersdr 2 percelen clijnland in het dorp Steggerda. In 1628⁹⁵ verkopen Francke, Goytien en Hermen Hessel (Franckes) soonen 5 roeden land te Blesdijcke. Fredze Franckes als momber over Hermen Hessels protesteert. In 1629⁹⁶ komt Fresse Franckes nog eenmaal voor als naastleger te Peperga.

In 1640 is Jantien Fredsen cum liberis (m.i. Jantien Petersdr) eigenaar van Peperga stemnr. 3, gebruiker is haar zoon Albert Fredses. Jantien Fredsen is ook eigenaar van Oldeholtgade stemnr. 39, waarvan een niet nader aangeduide zoon de gebruiker is.

Uit dit huwelijk:

1. Pietertje Fredsdr, volgt IVo.
2. Albert Fredses, boer te Peperga, overl. tussen febr. 1654 en april 1656, tr. gerecht Weststellingwerf 31 jan. 1640 Aeltien Jansdr, overl. na april 1656. Zij tr. 2. Meine Meines.

In 1640 is Albert Fredses gebruiker van Peperga stemnr. 3, waarvan de eigendom berust bij zijn moeder en haar gezamenlijke kinderen. In 1654⁹⁷ kopen Gosse, Luitje, Piter en Eits Peter Jansen en Albert Fredses cum ux. een halve sate land met huis te Santhuisen onder Noordwolde, mandelig met de kopers en bij Peter Jansen en zijn moeder in het geheel gebruikt en de verkopers van haar wijlen moeder aanbeërfd. Verkopers zijn Goswinus, Geesien en Wemmichje Hasenhart, gesterckt met hun vader Jurjen Lucas Hasenhart. In april 1656⁹⁸ is Francke Fredses overleden. Aaltje Jansdr de weduwe van wijlen Albert Fredses, gesterkt soo veel noot met Meine Meines haar man roept Jan Peter Fredses op, om te aanvaarden de curatele over de nagelaten weeskinderen van w. Albert Fredses gedurende de ontscheiding van wijlen Francke Fredses nagelaten goederen. Het gerecht autoriseert vervolgens Jan Peter Fredses tot curator. In 1667⁹⁹ koopt Fresse Gerwerts de gerechte helft van 11 roeden lants, gelegen te Peperga, van Harmen Claessen, Jannes Pyters, Jacob Fressen en Rennert Mercx, Meine Meines en Harmen Claesen als momber over de nagelaten wezen van wijlen Albert Fressen, voor de somma van 380 phg.

Uit dit huwelijk zijn meerdere kinderen geboren.

3. Andries Fredses, bij huwelijk van Oldeholtgade, overl. omstreeks jan. 1653, tr. gerecht Weststellingwerf 11 febr. 1641 Trijntje Jannes, van Oldeholtgade.

In 1640 is Andries Fredses gebruiker van Oldeholtgade stemnr. 28. In jan. 1653¹⁰⁰ is Andries Fredsen overleden. Zijn weduwe Trijntje Jannesdr verzoekt het gerecht een curator over haar kinderen, bij w. Andries Fredsen getogen, aan te stellen. Opgeroepen worden Peter Fredsen, Francke Fredsen, Jacob Fredsen, Rennert Merx, Gerwert Fredsen en Albert Fredsen. Het gerecht autoriseert Gerwert Fredsen tot curator. In april 1656¹⁰¹ is Francke Fredsen overleden. Gerwert Fredsen gesterkt met

het gerecht roept Pier Steffens, Maecke Steffens en Peter Alberts op om te aanvaarden de curatele en momberschap over de nagelaten weeskinderen van w. Andries Fredsen gedurende de ontscheiding van w. Francke Fredses goederen. Het gerecht benoemt daarop, gehoord de electie van het oudste weeskind (oud omtrent 15 jaar), Maecke Steffens tot momber over de weeskinderen gedurende de ontscheiding. In 1660¹⁰² worden vier Fredsen w.o. Jacob Fredsen, Rinnert Mercx cum ux. door het gerecht opgeroepen om de curatele en momberschap over de nagelaten weeskinderen van w. Andries Fredsen cum ux. te regelen. Het gerecht gehoord de keuze van de oudste wees, oud 19 jaar, autoriseert Rinnert Marcx als curator over de wezen.

Uit dit huwelijk zijn meerdere kinderen geboren, waarvan de oudste in 1641.

4. Jacob Fredses, volgt IVp.
5. Peter Fredsen, volgt IVq.
6. Francke Fredses, landeigenaar te Wolvega, overl. omstreeks april 1654, tr. gerecht Weststellingwerf 28 april 1650 Piertien Marcksdr.
In 1640 bezit Francke Fredses te Wolvega de stemnrs. 5 en 6. Ook in 1640¹⁰³ bekennen Hendrick Egberts en zijn vrouw, wonend te Wolvega, aan Francke Fredses en zijn vrouw 500 phg schuldig te zijn. In april 1654¹⁰⁴ is Francke Fredses overleden want dan worden curatoren geautoriseerd over de nagelaten weeskinderen van zijn broers Andries en Albert Fredses gedurende de ontscheiding van wijlen Francke Fredses goederen.
7. Gerwert Fredsen, volgt IVr.
8. Jan Fredses, overl. voor febr. 1641, tr. Jantje Piersdr.
In 1641¹⁰⁵ verschijnen voor het gerecht Pieter en Francke Fredsen als mombers over Pier Jans, weeskind van Jan Fredsen bij Jantie Piersdr. Zij hebben geaccordeerd dat Pieter Fredsen het weeskind in de kost neemt voor 40 cg per jaar. Het accord wordt opgetekend in het recesboek en op 18 febr. 1641 ondertekend door de gezamenlijke broers Pieter, Francke, Anders, Garwert, Jacop en Albert Fredsen.

IIIh. Albert Pieters (Peters), boer te Oldeholtpade, overl. ca. 1645, tr. waarschijnlijk Geesje Hendricksdr.

In 1608¹⁰⁶ wordt Albert Pieters vermeld als “zijn wijff broer” van Fresse Franckes en in 1612¹⁰⁷ verzoekt hij als volle oom en naaste bloed van de verkopers (de erven van wijlen Peter Bralts) de niaarkoop van land te Wolvega. In 1617¹⁰⁸ kopen Claes Jurriens en Aeltie 5½ roede land te Steggerda van Albert Peters en Geesie Hendricksdr e.l.

Gezien de naam van de vrouw denk ik dat dit de reeds lang gezochte echtgenote zou kunnen zijn. Immers een zoon heet Hendrick Alberts en een dochter van Peter Alberts heet Geesie Peters.

In 1625¹⁰⁹ wordt Albert Pieters geautoriseerd van vaderszijde tot voormomber over de onmondige weeskinderen van w. Jannes Schouwen en Annechien Jannes e.l. met als voorwaarde dat Albert Pieters in cas van swarigheid tot sich sal mogen nemen Jannes Jurriens. Albert Pieters is in 1640 eigenaar en bruiker van Oldeholtpade stem 42.

Uit dit huwelijk:

1. Roelofje Alberts Pietersdr, volgt IVs.
2. Peter Alberts, volgt IVt.
3. Grietie Albertsdr, volgt IVu.
4. Jantien Albertsdr, volgt IVv.
5. Vrouckien Albertsdr, overl. voor 1653, tr. Pyer Andries; hij hertr. gerecht Weststellingwerf 1 juli 1653 Aeffien Maeckesdr.

In 1666¹¹⁰ koopt Jan Taten te Oldelamer 5 roeden land aldaar, hebbende ten oosten als naastlegers Cornelis Schulting en Marck Gosses (Terwisga). De gebruiker is Pier Andries.

6. Hendrick Alberts, bij huwelijk van Oldeholtgade, dorpsrechter Ouwsterhaule, overl. aldaar tussen 1663 en 1666, tr. gerecht Weststellingwerf 21 juni 1638/gerecht Doniawerstal 1638 Elisabeth (Lysbeth) Gabbes Andringa, bij huwelijk van Ouwsterhaule, overl. aldaar 1666/1667, dochter van Gabbe Andringa en Roeliffien Pietersdr. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren. Vererving bezit en verdere gegevens uit hoofdzakelijk Doniawerstal worden beschreven in het Andringaboek deel 2.¹¹¹

Interessant in dit kader en aanvullend op het Andringaboek is een akte uit 1614¹¹² waarbij een sate land verkocht wordt door Lysbeth Hannedr wed. w. Peter Dircks voor de helft, Roeliffien Pietersdr e.v. Gabbe Andringa voor een vierde part en Fedde Garbrants als vader over zijn 3 onmondige weeskinderen bij Harmentie Pietersdr echtelijk getogen voor een vierde part en een verkoop uit 1639¹¹³ waarbij Roeloffien Pieters een perceel land te Scherpenzeel, mandelig met de kopers, verkoopt aan Sake Gerbrants. Alt Hylckes in de Cuinder als bloedverwant van de vercopperse en mede inlandet verzoekt de niaarcoop.

IVa. Aeltjen Johannesdr, bij huwelijk van Wolvega, tr. gerecht Weststellingwerf 1643/gerecht Opsterland 17 april 1644 Cornelis Lamberts Schultingh (Schultinck),¹¹⁴ woonachtig te Oldeboorn, zoon van Lambert Cornelisz Schulting en Syds Stevensdr.¹¹⁵

In 1657¹¹⁶ wordt een hypotheekakte geregistreerd waarbij Reythie Rengersz op 1 mei 1648 geld leent van Cornelis Lamberts Schultingh en Aeltie Johannes Lycklama e.l. te Oldeboorn.

De familienaam Lycklama zal Aeltie Johannes ontleend hebben aan die van haar grootmoeder Aelcke Lubberts Lycklama.

Later lenen Cornelis Schultinck en Aeltie Jansdr e.l. te Oldeberkoop nog vele malen geld uit, o.a. aan Pytter Juryens en Geertie Harmens.¹¹⁷

Uit dit huwelijk:

1. Johannes Schulting, volgt Va.
2. Stephanus (Steven) Schulting, volgt Vb.

IVb. Lyckeltje Johannesdr, overl. voor maart 1664, tr. (derde prokl. gerecht Schoterland 16 november 1659) Marcus Gosses van Terwischa,¹¹⁸ geb. ca. 1622, overl. Het Meer tussen 1680 en 1685, zoon van Gosse Mercks van Terwischa en Wypcke Meyntsdr. Hij hertrouwt voor 1680¹¹⁹ Tyttie Jans. Deze Tyttie Jans woont in 1685¹²⁰ als weduwe van Marcus Terwisga te Deersum en hertr. Deersum 6 mei 1688 Joannes Fransen Cuperi.¹²¹

In maart 1664¹²² bieden Fredse Gerwerts (Vx) en Hebele Jacobsdr bode en consent op vierdehalve dagmad hooiland te Wolvega. Verkopers zijn de erven van wijlen Frouckjen Albertsdr voor een bedrag van 631 phg. Cornelis Schultinck nom. ux. en Marcus Terwisga als vader van zijn kinderen bij wijlen Lyckeltje Jannes verzoeken als bloedverwanten de niaarkoop.

Vrouckje Alberts is dus naaste familie. Ze zal geen dochter zijn van Albert Jurriens, aangezien ze niet in 1654 in zijn testament wordt vermeld. De tweede mogelijkheid is dat ze een zuster is van Jurrien en Peter Alberts en de tante van Vroukje Peters. De derde mogelijkheid is dat ze de dochter is van Albert Peters die trouwt met Pier Andries (zie IIIh volgnr. 5.). Qua tijdrekening valt veel voor de derde optie te zeggen en qua verwantschap voor de tweede optie. E.e.a. is dus nog niet geheel duidelijk.

In 1705¹²³ procedeert Trijntie Lucas, weduwe van Joannes Jans te Oldelamer tegen Gosen Terwisga en Hylcke Wierda nom. lib. bij Wypckien Terwisga als erven van Marcus Terwisga. Het betreft een geschil over een niaarkoop te Wolvega. Het Hof veroordeelt de erven Terwisga tot betaling.

Uit dit huwelijk:

1. Goosen Marcks van Terwischa, volgt Vc.
2. Wypcke Marcks van Terwischa, volgt Vd.

IVc. Grietje Aucke Jurriensdr, bij huwelijk van Blesdijke, ondertr. gerecht Ooststellingwerf 3 maart 1635, tr. gerecht Weststellingwerf 8 maart 1635 Pier Lycklama van Nijholt,¹²⁴ bij huwelijk van Makkinga, zoon van Lyckle Pier Lyckles en Sipckje Sjoerds Jelckema.

In 1640 is Pier Lycklama eigenaar van Blesdijke stemnr. 14. Aucke Jurriens is in 1645¹²⁵ al overleden. Hij was in leven medemomber over de wezen van wijlen Jannes Jurriens. In dat jaar doen Pierius Lycklama als man van Griet Auckes en Harmen Auckes in hun kwaliteit als erfgenamen van wijlen Aucke Georgius, rekening, bewijs en reliqua over de erfenis van wijlen Jannes Jurriens wezen.

Uit dit huwelijk:

1. Lubbert Lycklama. Hieruit stamt de geadelde tak van de Lycklama's à Nijholt. Aangezien deze afstammelingen voldoende bekend zijn is deze tak niet nader uitgewerkt.
2. Augustinus Lycklama.¹²⁶
3. Laelius Lycklama. Afstammelingen zijn voldoende bekend en niet nader uitgewerkt.

Ivd. Harmen Auckes, bij huwelijk van Blesdijke en woont aldaar, procureur-postulant voor het gerecht van Weststellingwerf en later bijzitter, overl. tussen 11 nov. 1654 en 22 februari 1655, tr. gerecht Weststellingwerf 20 juni 1633 Eltien Pyers, bij huwelijk van Wolvega, overl. tussen maart 1655 en nov. 1657.

Harmen Auckes is in 1640 eigenaar Nijetrijne stem 8, Spanga stem 1 en Blesdijke nr. 23. Hij is dan ook meier van Blesdijke stem 14 waarvan de eigendom bij zijn zwager Pier Lycklama berust. In 1645¹²⁷ kopen Harmen Auckes, procureur-postulant voor het gerecht van Stellingwerf Westeinde, en Eltje e.l. 8 roeden land, streckende van de Scheeneweg ofte Meyne Jans Camp tot boven in de lantsweer, met huis en hof c.a. van Gosen Wbles. In 1646¹²⁸ verkopen Harmen Auckes en Eltje Piers voor 178 gg en een zilveren ducaton de helft van 4 roeden land te Blesdijke en zij kopen in 1647¹²⁹ 6 roeden land te Blesdijke voor 12½ gg en 2 gouden ducatoms. In 1651¹³⁰ koopt de Bisitter Harmen Auckes cum ux. een huis met hof, gelegen in de gebuurte van de Blesse en in 1652¹³¹ koopt hij als mederechter over Stellingwerf Westeinde weidelanden. In 1653¹³² is de Bis(itter) Harmen Auckes naastleger bij de verkoop van land te Spanga en ook in 1653¹³³ verkopen Harmen en Eltien een stuk weideland te Blesdijke. In 1654¹³⁴ wordt Harmen Auckes tweemaal vermeld als naastleger te Blesdijke. Begin 1655¹³⁵ is Harmen Auckes overleden. Zijn weduwe Eltien Piers laat dan voor het gerecht familie oproepen om daaruit curatoren te laten autoriseren over haar kinderen. Dit zijn: Meine Jannes, Harmen Meines, Gosse Meines, Jurrien Peters (IIIId volgnr. 1.), Peter Meines, Peter Jurriens (IIIId), Garwert Peters (IVi), Eise Eises, Peter Alberts (IVt), Peter Jansen Cleis, Lambert Cornelis Schulting en Lense Roelofs. Ook verschijnen de twee oudste kinderen nl. Jantien Harmensdr (19 jr.) en Pier Harmensz (17 jr.) om uit de kandidaat-curatoren een keus te maken. Peter Jurriens, Garwert Peters, Peter Meines en Jurrien Peters betogen dat zij van een andere religie zijn dan de weeskinderen en dus de curatele niet kunnen aannemen, temeer aangezien zij ook nog in een proces voor het Hof van Friesland zijn gewikkeld met Eltien Piers. Verder geven zij aan dat ook de volle oom Pier Lycklama en Heine Sijmens benoemd kunnen worden, die beiden wel van de gereformeerde religie zijn en dus wel gekwalificeerd als curatoren. Ook Peter Jansen Cleis zegt niet gehouden te zijn de curatele aan te nemen “vermits hij Paeps gesint sijnde dies volgens de administratie over de kinderen van gereformeerde ouders gelove niet vermach volgens resolutie van haer Ed. Mog.” Verder wordt nog opgemerkt dat ook Eise Eises, Meine Jannes, Harmen Meines, Gosse Meines en Peter Alberts van de Roomsche religie zijn en er dus ook wat hen betreft problemen zijn met de curatele. Het gerecht hoort vervolgens de kinderen, welke Peter Jannes Cleis en Eise Eises, beiden te Wolvega, kiezen tot curatoren. Dezen worden vervolgens door het gerecht geautoriseerd, waarbij dan kennelijk de geloofsproblemen aan de kant geschoven worden.

In maart 1657¹³⁶ verkopen de curatoren over de weeskinderen 21 roeden land te Nijetrijne voor 3500 cg en 5 dubbele ducatoms. In april 1657¹³⁷ is ook Eltje Piers overleden en worden opnieuw curatoren aangesteld. Ook nu weer proberen diverse familieleden zich hieraan te onttrekken, o.a. Lambert Cornelis Schultinck, die zich verweert door

in te brengen dat hij al 73 of 74 jaar oud is, er anderen zijn met nader bloed, hij buiten de grietenij woont en wijlen Harmen Auckes curator was van zijn vrouw. Uiteindelijk worden Cornelis Lamberts Schultinck en Gerwert Peters geautoriseerd. Ook in 1657¹³⁸ wordt inventaris opgenomen van de inhoud van een bont gekleurde doos welke met vier zegels verzegeld is. De doos bevat alle koopakten, scheidingen, obligaties etc. van de familie, een compleet familiearchief dus. Na de inventarisatie wordt de doos weer verzegeld en overgedragen aan de naaste bloedverwanten Peter Jurriens en Eise Eises. Mede aanwezig bij de inventarisatie is de oudste dochter Jantien Harmensdr. In 1663¹³⁹ doen de curatoren Pitter Jansen Cleis, Eyse Eyses en Lysbeth Peters in plaats van haar overleden man Gerwert Peters rekening, bewijs en reliqua. Er is veel geld en land o.a. in Weststellingwerf, Opsterland en Smallerland; om de zaken te regelen maken de curatoren, en later ook de zoon Pier Harmens, vele reizen naar meestal Leeuwarden. Uit de afrekeningen blijkt dat er nog twee dochters zijn met de namen Grietje en Geertje, waarvoor o.a. kleren en schoenen gekocht worden. De afrekening wordt mede ondertekend met zijn handmerk door Egbert Alles, als man en voogd over Jantjen Harmens.

Uit dit huwelijk:

1. Jantien Harmensdr, geb. 1636, tr. 1. voor 1663 Egbert Alles; tr. 2. Anne Sioerds.
2. Pier Harmensz, geb. 1638, verm. ongehuwd gebleven, overl. voorjaar 1683.

In juli 1683¹⁴⁰ is Pier Harmens overleden en worden zijn nagelaten goederen geïnventariseerd en verdeeld tussen zijn erfgenamen, die elk een vierde deel krijgen. De erven zijn Grietje Harmens gesterkt met haar man Jacob Franckes wonend te Elsloo, Jantien Harmens gesterkt met haar man Anne Sioerts, Ruert Harmens voor hem zelf en Jacob Francken als curator over het nagelaten weeskind van w. Sioert Douwes bij Gertien Harmens in echte verwekt alsmede Sioert Martens als vader en voorstander over zijn kind bij Gertien in echte verwekt. De roerende goederen uit het huis worden getaxeerd op 324 cg 6 st 8 penn en verdeeld tussen Grietje, Ruert en Jantien Harmens. De kinderen van Geertje krijgen hun vierde deel uitbetaald (81-1-0). Aan contante gelden is 344 cg 9 st en 4 penn aanwezig en er zijn 2 obligaties t.l.v. Jan Cornelis Elles en Augustinus Lycklama ter waarde van 100 cg en 400 cg. Verder zijn er nog aantekeningen over een aankoop, een jaartractament, een debetbedrag van Jacob Francken van 250 cg 16 st, doodschulden e.a. en als laatste wordt genoteerd dat wijlen Pier Harmens in de erfenis van wijlen Albert Jurriens competeert een 4de part van 21 parten.

3. Grietje Harmensdr, volgt Ve.
4. Geertje Harmensdr, volgt Vf.
5. Ruyrd Harmens.

IVe. Peter Peters, woont te Wolvega, overl. tussen juni 1676 en april 1678, tr. gerecht Weststellingwerf 13 april 1665 Wobbegien Folckertsdr, dochter

van Folckert Luitiens;⁴⁴¹ zij hertr. na 1671 met haar dienstbode Lubbert Jans.

In 1671⁴⁴² verklaart Peter Peters te Wolvega, dat hij zijn schoonvader Folckert Luitiens aldaar 441 cg 13 st 4 penn schuldig is, betreffende gelden uit de ontscheiding van Cornelissien Peters, welke gelden aan Albert en Lysbeth Folckerts toekomen. In 1674⁴⁴³ leent Peter Peters te Wolvega van Foppius Wigeri resp. Claes Rommerts en in 1676⁴⁴⁴ is Peter Peters te Wolvega geld schuldig uit de boedel van Jan Elles. In 1678⁴⁴⁵ koopt Geert Seinen te Wolvega een stuk hooi- en weideland, genaamt het Weer, met de ondergrond van 4 percelen veen van Wobbegien Folckerts voor haar en als moeder en voorstander over haar kinderen bij wijlen Peter Peters in echte verwekt voor 202 phg. In 1685⁴⁴⁶ wordt ten verzoeke van Jurien Peters als curator ad actum divisiones over de minderjarige wezen van wijlen Peter Peters bij Wobbegien Folckerts in echte getogen ten eenre en Wobbegien Folckerts, nu hertrouwd met Lubbert Jans, scheiding gemaakt van de gemeenschappelijke goederen. In deze acte wordt vermeld dat Lubbert Jans als dienstbode van Wobbegien en nu met haar getrouwd zijnde, nog 2 jaar bodeloon krijgt uit de boedel ten bedrage van 112 cg.

Uit dit huwelijk:

1. Swaentje Peters, volgt Vg.
2. (Aafje) Peters, volgt Vh.
3. waarsch. Lyckeltje Peters, overl. na 1700, tr. Lubbert NN. Zij is hier opgenomen als vermoedelijke dochter van Peter Peters op basis van het bezit samen met Jacob Roelofs en Wybe Heres van de helft van Wolvega stem 36 in 1700 en de vermelding in 1698 als mede-eigenaar van Wolvega stem 16 samen met Jacob Roelofs en Wijbe Heeres voor 1/21 part.

IVf. Antje Peters, bij huwelijk van Wolvega, overl. voor september 1675, tr. gerecht Weststellingwerf 15 juni 1654 Heyn Peters Rol, bij huwelijk van Sneek, mr. schoenmaker aldaar, overl. Sneek voor sept. 1673. Hij tr. 1. gerecht Sneek 4 maart 1637 Trijntje Ietses, bij huwelijk van Follega.

Uit zijn eerste huwelijk heeft Heyn Pieters een dochter Geertje Heyns, die huwt met Jaan Annes Eetma. Deze Jaan Eetma treed later op als curator over de halfbroers van zijn vrouw. Op 30 sept. 1673 wordt Pytter Pytters van Wolvega als oom van moederszijde geautoriseerd door het gerecht van Sneek als curator over de 3 weeskinderen van Heyn Pytters Roll en Anneke Pytters, beiden overleden; de kinderen zijn Pytter Heyns (19 jaar), Marten Heyns (14 jaar) en Gerben Heyns (11 jaar). Op 1 febr. 1675 wordt Joannes Schultingh, apotheker en neef, geautoriseerd als curator voor het opnemen van de rekening en een dag later worden Pytter Pytters samen met Oene Martens en Jaan Annes Eetma geautoriseerd als curatoren.

Uit dit huwelijk geb. te Sneek:

1. Pytter Heyns Rol, volgt Vi.
2. Marten Heyns Rol, volgt Vj.

3. Gerben Heyns Rol, geb. 1662.

In 1682¹⁴⁷ woont Gerben Heins in Antwerpen. Gerbrand Heines verkoopt in 1693¹⁴⁸ een seekere heerlijke halve zate land met huis c.a. te Wolvega, mandelig met Wobbegien Folckerts cum lib. voor 1550 phg aan Claes Janses, adsistent te Wolvega. Dit zal gaan over Wolvega stem 36, waarvan in 1700 Claes Jans de helft bezit en de andere helft in bezit is van Jacob Roelofs, Wybe Heres en Lyckeltje Peters.

IVg. Barber Peters, bij huwelijk Barbera Peters Nollen en afkomstig van Wolvega, overl. voor 6 april 1676, tr. gerecht Weststellingwerf 28 april 1663 Jan Ellen, bij huwelijk Jan Elles Nijholt en afkomstig van Nijeholtpade, woont in 1667 te Nijeholtpade.

In 1676¹⁴⁹ aanvaarden Jurrien Peters, Peter Peters, Jan Jannes en Carste Jochums de curatele over de wezen van wijlen Barber Peters bij Jan Ellen in echte verwekt. Ook in 1676¹⁵⁰ verklaren Peter Peters te Wolvega en Jan Jansen, stellinck te Nijeholtpade, dat het boelgoed van Jan Ellens cum lib. 642 cg opgebracht heeft. In 1679¹⁵¹ leent Jan Elles met zijn kinderen bij Barber Peters in echte verwekt 230 cg 15 st van Jan Jansen, stelling van Nijeholtpade en broer van Jan Elles. In 1698¹⁵² koopt Peter Jan Ellen een halve sate land met huis c.a. te Oldeholtpade met een derde part van een veentje, de plaats mandelig met Bavius Wybes en het veen mandelig met Peter Jan Ellen en Jochum Luitjes. Verkoper is Jannes Jans Nijholt, wonende op Rijs.

Bovenvermeld land betreft delen van Oldeholtpade stemnr. 35, waarvan Peter Jan Ellen en Jochum Luitjes in 1700 eigenaars zijn.

In 1722¹⁵³ koopt Peter Jan Ellen (Vk) een aandeel in Wolvega stem 16. Verkopers zijn Johannes Jans wonende te Bakhuizen in Gaasterland, Aeffen Jans gesterkt met haar man Jochum Luitjes, wonende te Blesdijke en Dirkje Wabes (Vl volgnr. 2.) gesterkt met haar man Jan Andries te Sonnega. Het geheel wordt verkocht voor 307 cg. In 1726¹⁵⁴ kopen Peter Jan Ellen en zijn vrouw Swaentje Roelofs de helft van een bouwcamp te Oldeholtpade en een camp in het veen van de sate van Peter Jan Ellen, mede te Oldeholtpade gelegen. Verkopers zijn Johannes Jans te Bakhuizen en Aeffien Jans gesterkt met haar man Jochum Luitjes te Blesdijke voor de somma van 150 cg.

Uit dit huwelijk:

1. Peter Jan Ellen, volgt Vk.
2. Auckje Jan Ellens, overl. 8 okt. 1713 (r.k. Oldeholtpade/Wolvega).
Zij is in 1708 eigenaar van een gedeelte van stem 37 te Wolvega.
3. NN Jansdr, volgt Vl.
4. Johannes Jans Nijholt, in 1698 wonende te Rijs en in 1722 en 1726 te Bakhuizen.
5. Aeffien Jansdr, volgt Vm.

IVh. Trijne Peters, overl. voor 10 aug. 1667, tr. Hans Clasen, overl. ca. jan. 1654.

In febr. 1654¹⁵⁵ is Hans Clases overleden en worden curatoren over de nagelaten

weeskinderen aangesteld. Voor het gerecht worden opgeroepen Peter Jurriens als bestevader en Claes Rommerts als neef van de kinderen. Griet Hansendr, de moeder van Hans Clasen, vertelt voor het gerecht dat Hans Clasen op zijn doodbed heeft verzocht Peter Jurriens als voogd over zijn kinderen aan te stellen. Hij wordt dan ook samen met Claes Rommerts geautoriseerd. Opgemerkt wordt nog, dat de bestevader Peter Jurriens als Roomsche Catholijck volgens placcaat geen curatele mag bedienen, maar het gerecht belooft hem dat hij dienaangaande zal zijn onschadelijk. In 1661¹⁵⁶ wordt een weesrekening opgesteld vanwege Aefien Gerwerts wed. w. Peter Jurjens, in leven mede momber naast Claes Rommerts over de nagelaten weeskinderen van w. Hans Clasen en Trijntje Peters. Bij de uitgaven worden de wezen Frouckje en Claes vermeld en worden kosten betaald aan de oom Jurjen Peters. Ook wordt betaald aan Hein Peters wegens een gekochte borstrok voor Frouckje en meesterloon voor de wezen. Het sluiten van de rekening in oktober 1661 gebeurt in het bijzijn van Frouckje, oud omtrent 17 jaar, Claes, oud omtrent 14 jaar, en de curatoren Claes Rommerts en Gerwert Pytters. De wezen, de curatoren, de bijzitter en de notaris G. Nicolaides ondertekenen daarna de rekening. In februari 1664¹⁵⁷ wordt er weer een weesrekening opgesteld. Aangezien Gerwert Peters inmiddels is overleden legt zijn weduwe Lysbeth Peters verantwoording af van de door haar man gedane administratie. Uit de uitgaven blijkt dat er nog een zoon Jan Hanses is en bij het sluiten van de rekening blijkt dat Frouckje Hanses inmiddels is getrouwd met Carste Jochums. In maart 1668¹⁵⁸ volgt weer een weesrekening, opgemaakt door de curator Claes Romberts. Claes Hanses is dan al overleden. Op 19 aug. 1667 krijgt zijn zuster Frouckje op zijn doodbed 2 zilveren ducats en in september daarna wordt een rekening betaald voor medicijnen. Het sluiten van de rekening gebeurt ten overstaan van Carste Jochums als man van Frouckje Hanses en Jan Hanses die inmiddels 18 jaar oud is. Ook Jurrien Peters ondertekent de rekening.

Uit dit huwelijk:

1. Frouckje Hanses, volgt Vn.
2. Claes Hanses, geb. 1647, overl. aug. 1667.
3. Jan Hanses, volgt Vo.

IVi. Gerwert Peters, boer te Wolvega en Sonnega, overl. voor febr. 1664,¹⁵⁹ tr. Lysbeth Peters, zij hertr. voor febr. 1671 Jan Taten,¹⁶⁰ in 1700 eigenaar Oldelamer nr. 50.

Gerwert Peters woont in 1658¹⁶¹ op de oosterse akker van een sate land, groot omtrent 3 roeden te Wolvega. In 1667¹⁶² verschijnt Aeffien Gerwerts voor het gerecht als bestemoeder over de nagelaten weeskinderen van Gerwert Peters bij Lysbeth Peters in echte verwekt contra Jan Elles te Nijeholtpade, Jan Cornelis Elles, Jannes Peters, Peter Peters te Wolvega en Peter Meines van vaderszijde mitsgaders Jannes Jan Nitters, Joseph Sasckers, Folckert Luities, Peter Peters te Sonnega en Jan Heines, samen van moederszijde om te aanvaarden de curatele over de 2 nagelaten wezen van wijlen Gerwert Peters en Lysbeth Peters. Het gerecht autoriseert als curatoren Jannes Jan

Nitters, Joseph Sasckers en Jan Ellens. In februari 1671⁶⁵ is Lysbeth Peters inmiddels hertrouwd met Jannis Taten, maken de curatoren Jannis Jan Nitters, Joseph Sasckers en Jan Ellens de weesrekening op en worden de gemeenschappelijke goederen ontseiden. Bij de inkomsten zit o.a. landhuur van land te Sonnega, ontvangsten uit de erfenis van Albert Jurriens en goederen uit het sterfhuis van Ave Peter Jurriens. Bij de uitgaven worden de twee wezen bij naam genoemd, nl. Grietje en Aeffien. Bij de goedkeuring en ondertekening van de weesrekening tekenen naast de curatoren en het gerecht ook de oom Jurrien Peters en de stiefvader Jannes Taten. Eind maart 1671⁶⁴ bieden Lyckeltje Peters en Peter Peters op een sate land met huis c.a. te Sonnega; te identificeren als stem 15. Verkopers zijn de curatoren over Garwert Peters en Lysbeth Peters erven. De verkoop geschiedt bij de brandende kaars en uiteindelijk wordt Cornelis Lamberts Schultinck koper voor 2801 phg.

Uit dit huwelijk:

1. Grietien Gerwerts; tr. voor nov. 1682 Albert Maeckes (zie ook IVu volgnr. 4.)
2. Aefjen Gerwerts, volgt Vp.

IVj. Aeffien Peters, overl. voor juli 1692, tr. 1. gerecht Weststellingwerf 29 sept. 1661 Johannes Schouwen de Jonge, overl. voor 1670; tr. 2. Egbert Hanckes, zoon van Hancke Egberts en Griet Lensedr, bij tweede huwelijk van Oldelamer, overl. 4 febr. 1695 (r.k. Oldeholtgade/Wolvega). Hij hertrouwt gerecht Weststellingwerf 1 juli 1692 Ebeltien Jansdr, bij huwelijk van Oldelamer, overl. 31 dec. 1708 (r.k. Oldeholtgade/Wolvega). Ebeltien (Abeltien) Jans hertrouwt in 1696 weer met Evert Jans van Langedijke

Op 8 mei 1664⁶⁵ lenen Johannes Schouwen en Aefcke Peters e.l. te Wolvega 400 cg van Heyn Pytters, mr. schoenmacker, en Antie Pytters e.l. te Sneek en op 22 mei 1664⁶⁶ lenen zij weer, maar nu van de notaris Joannes Schouwen en Jacomijntje Terwisscha. In 1670 en 1674⁶⁷ worden weesrekeningen opgesteld vanwege Wobbijge Folckerts, wed. wijlen Peter Peters, in leven mede curator over de minderjarige wees van w. Johannes Schouwen de Jonge en Aefje Peters. Op 18 febr. 1695⁶⁸ is Egbert Hanckes overleden en worden curatoren over het weeskind aangesteld. Curator van vaderszijde wordt Eward Horneman en van moederszijde Jan Hansen (Vo). Niet benoemd worden Lense Hannekes (Hanckes) en Gaabe Lyckles van vaderszijde en Jacob Peters (man van Frouckje Hanses, Vn) en Peter Jan Ellens (Vk). Op 7 maart⁶⁹ daarop worden Eward Horneman en Jan Hanses geautoriseerd als curatoren voor scheiding en deling tussen de wees en de stiefmoeder. In augustus 1698⁷⁰ wordt de weesrekening opgemaakt over het nagelaten weeskind van Egbert Hanckes. Bij de ontvangsten wordt o.a. vermeld: landhuur van land te Bercoop, huur van de molen te Wolvega en Oldeholtgade en jaarlijkse ontvangsten uit de erfenis van wijlen Albertus Georgius (IIIc) waarvan ze een van de vele erfgenamen is. Het sluiten van de rekening vindt plaats ter presentie van de naaste bloedverwanten Jan Hansen, medecurator, Lentse Hannekes, Gaabe Lyckles, Jacob Peters en Peter Jan Ellen, waarbij Jacob Peters voor de volgende periode tot curator geautoriseerd wordt.

In het stemkohier van 1698 worden Jan Hansen en Evert Horneman samen vermeld als mede eigenaars van Wolvega stem 16. Ik neem aan dat zij dit zijn als curatoren over het weeskind, want in 1700 worden zij bij dezelfde stem vermeld als eigenaren in qualiteit. In 1710¹⁷³ wordt er weer een weesrekening opgesteld, nu ten overstaan van de wees Aeffien Egberts, gesterkt met haar man Anne Roelofs.

Uit het eerste huwelijk:

1. NN Johannes Schouwen, verm. jong overleden.

Uit het tweede huwelijk:

2. Aeffien Egberts, volgt Vq.

IVk. Claessien Eysedr, bij huwelijk van Ter Idzard, overl. na januari 1656, tr. gerecht Weststellingwerf 1 nov. 1633 Meine Jannes, bij huwelijk van de Blesse, boer te Blesdijke, overl. ca. jan. 1656.

In 1640¹⁷² biedt Claessien Eyses, geassisteerd met haar man Meine Joannes in wandelkoop o.a. op het gerechte vijfde part van 24 roeden land met huis c.a. (Wolvega stem 11 en 12), mandelig met haar broer Eyse Eyses en zwager Peter Alberts. Verkoper is haar zuster Thijssien Eyses, geassisteerd met haar man Lenze Roelofs. Deze koop wordt geniaard door Peter Alberts nom. ux. als zuster van de verkoperse. In 1640 is Meine Jans samen met Peter Alberts eigenaar van Wolvega stemmen 11 en 12 en wellicht ook van Blesdijke stem 20 (daar vermeld als Meintien Jan Elles cum liberis). In 1651¹⁷³ heeft Meine Jans “in cas van injurie” (belediging) voor hem zelf en als man van Claessien Eyses een geschil met Peter Alberts te Wolvega. Peter Alberts wordt veroordeeld tot betaling van de kosten van het proces en moet verder nog 4 ducatonen aan de armen van Peperga en Wolvega betalen, elk de helft. Verder verklaart hij Meine Jans, zijn vrouw Claessien Eyses en hun moeder en schoonmoeder Aeffien Reynders Franckena als goede en deugdzaame mensen te beschouwen. In 1653¹⁷⁴ wordt geprocedeerd om curatoren over de wezen van w. Jan Jansen Taeten en Anne Gerlofsdr aan te stellen. Als mogelijke curatoren worden opgeroepen Hilbrand Jans en Meine Jans als susterling, Hendrick Jans en Lammert Jans alsmede susterlingen van vaderszijde, Jan Gerlofs als oom, Cornelis Jans en Machiel Jans als susterlingen en Andries Gerrits als aangehuwde susterling sampt Cornelis Jacobs van vaderszijde. In jan. 1656¹⁷⁵ is Meine Jans overleden. Zijn weduwe roept familieleden op om de curatele over de wezen te regelen. Opgeroepen worden Peter Jochums, Jochum Suwerts, Jan Roelofs, Cornelis Seines, Hendrik Remmerts en Eise Andries. Het gerecht gehoord de keuze van de 2 oudste wezen oud omtrent 18 en 20 jaar, autoriseert Peter Jochums en Jochum Suwerts tot curatoren.

Uit dit huwelijk:

1. Eise Meines.
2. waarschijnlijk Jochem Meines.
3. NN Meines of meer kinderen.

IVI. Thijssien Eysedr, bij huwelijk van Ter Idzard, overl. na 1671, tr. gerecht Weststellingwerf 7 okt. 1635 Lense Roelofs,¹⁷⁶ van Donkerbroek, boer aldaar

en overl. tussen 1671 en 1698, zoon van Roelof Eydts en Trijn Lensedr.¹⁷⁷ Hij was eerst getrouwd met Jantien Egberts.

Lense Roelofs is in 1640 eigenaar en gebruiker van Donkerbroek stem 6 en samen met de andere erven van wijlen Roelof Eydts eigenaar van Haule stem 1. In 1640 verkoopt Thijssien een vijfde part van Wolvega stem 11 en 12 aan haar zuster Claessien (zie aldaar). In 1655 wordt ook Lense Roelofs opgeroepen voor de curatele over de wezen van Harmen Auckes (IVd), maar echter niet gekozen. In 1656¹⁷⁸ kopen Wolter Jans en Hille Jans een arve land c.a. te Donkerbroek. Verkoper is Lense Roelofs als vader en voorstander over zijn kinderen bij wijlen Jantien Egberts in echte getogen voor een vierde part, de erven van wijlen Geert Egberts voor een vierde part, Meine Egberts voor een vierde part en de erven van Suwert Egberts voor een vierde part. In 1671¹⁷⁹ koopt Jan Alberts een dagmad akkers te Oldeholtwolde voor 200 cg van Lense Roelofs en Thijssien Eysses. In 1692¹⁸⁰ koopt juffr. Anna van Andringa een arve lands met huisinge c.a. te Donkerbroek (te identificeren als stem 6), bij Eyse Lenses gebruikt. De verkopers zijn: Mathijs Lenses, Eyse Lenses, Roelof Lenses en Jeltien Lenses gesterkt met haar man Jan Wybes, elk voor een zesde part, Meine Eyses en Eyse Eyses, meerderjarig voor 2/3 van een zesde part, Thomas Marcus Blaupaert als vader van zijn kind bij wijlen Trijntien Lenses voor het resterende derde part van een zesde part, Cornelis Jans, wezens bestevader over wijlen Egbert Lenses nagelaten kind voor de helft van een zesde part en Grietje Claeses voor de andere helft van een zesde part, te samen eigenaars van de sate land, voor de somma van 2436 cg. Er volgt nog een protest van Sara Ramhorst, gesterkt met haar man en anderen inzake een obligatie bij wijlen Eyse Meynes en Hiltien Lenses gepasseerd voor het aandeel van de erven van Eyse Meynes, gedateerd 12 juli 1692. In 1698 hebben Roelof Lenssen, Eysse Lenssen, Jeltje Lenssen en Jan Wybes gezamenlijk 1/21 part van Wolvega stem 16 in eigendom en zijn daarmee dus erfgenamen van Albert Jurriens (IIIC).

Conclusie uit het voorgaande is, dat de 6 kinderen van Lense Roelofs stammen uit twee huwelijken, nl. Roelof, Eyse en Jeltie Lenses, gezien het aandeel in Wolvega stem 16, uit het huwelijk met Thijsje Eysedr en Trijntje (of Hiltje), Mathijs en Egbert Lenses uit het huwelijk met Jantien Egberts.

Uit dit huwelijk:

1. Roelof Lensen, overl. na 1698.

Hij is vermoedelijk identiek met de Roelof Lensen te Donkerbroek die op 6 dec. 1668 een kind met de naam Meintien laat dopen in de kerk te Oosterwolde.

2. Eysse Lensen, boer te Donkerbroek op stem nr. 6, overl. na 1698, tr. Antie Jansdr.

In 1679¹⁸¹ koopt Roelof Everts te Donkerbroek 4 koeweide aldaar van Hessel Jans en Antien Jans gesterkt met haar man Eyse Lenses en in 1682¹⁸² koopt Jacob Folckerts te Oosterwolde een kamp bouwland. Verkopers zijn: Fey Hessels echte huisvrouw van Jan Carstens voor een zesde part, Hessel Jans Schoenmaker en Antien Jans gesterkt met Eyse Lenses haar man voor een zesde part, Roelof Egberts, Jan Jelles, Griete Egberts geassisteerd met haar man voor drie vierde part van een zesde

part, Hessel Meines, Eyse Meines en Douwe Meines voor een zesde part, Pietertje Lippes gesterkt met Gerrit Dates haar echte man en Antien Lippes voor 2/3 parten van een zesde part en Jan, Griet, Antien en Wytse IJes voor een zesde part.

3. Jeltie Lensen, tr. Jan Wybes, overl. na 1698.

IVm. Trijntje Eysedr, tr. voor okt. 1635 Peter Janssen Cleys, woont op Ter Idzard.

In 1635¹⁸³ verkoopt Trijntje Eisesdr, gesterkt met haar man Peter Jansen, voor 1600 phg en een rosennobel tot een geschenck, aan zuster en zwager Frouckien Eysesdr en Peter Alberts (IVt) een vijfde part van Wolvega stem 11 en 12 en nog een deel van achtehalve dagmad hooiland te Oldeholtwolde, mandelig met de verkopers moeder (Ave Reynsdr Franckena). In 1655 wordt Peter Jansen Cleys ondanks het gegeven dat hij van “de Roomsche religie” is, samen met zijn zwager Eysse Eysdes door de wezen gekozen tot curator en vervolgens geautoriseerd (zie toelichting bij Harmen Auckes (IVd)).

Bij de procedure inzake de vaststelling van de curatele over het weeskind van Eyse Eyses worden door de Franckena's Eise Meines en Jan Peters genoemd als volle susterlingen van het weeskind. Conclusie hieruit is dat Jan Peters een zoon is van Trijntje Eises en Peter Jans en Eise Meines een zoon van Claessien Eisses en Meine Jans.

In 1668¹⁸⁴ maken Regnerus Franckena en Hiltien van Terwisga hun testament op te Wolvega. Aan Trijntje Cleys, echtgenote van Peter Cleys wonend op Ter Idzard, laten zij een kleine plaats met huisinge c.a. te Sonnega na en aan Mattijs Pieters, zoon van Pieter Cleys, een stuk hooiland en weeren, gelegen tot Rygershuysen, streckende van de Olde weg tot aan de scheiding met Pier Steffens landen, met 2 akkers bouwland aldaar, streckende van de scheene tot achter de brink.

Uit dit huwelijk:

1. Jan Peters.
2. Mathijs Peters, volgt Vr.
3. Eisse Peters (waarschijnlijk, zie ook bij Albert Peters ad. Vaa).

IVn. Cleis Geerts (Nicolay Gerardi), bij huwelijk van Wolvega, hopman (1637), kapitein (1638), notaris publ. te Wolvega (1640) en procureur postulant voor het gerecht van Stellingwerf Westeinde, overl. ca. 1660, tr. gerecht Doniawerstal 15 febr. 1627 Janthien Jan Claessensdr, bij huwelijk van Ouwsterhaule.

In 1638¹⁸⁵ wordt N. Gerardi beëdigd als kapitein en op 12 nov. 1640¹⁸⁶ ingeschreven in het Matricula Advocatorum als notaris publ. met als standplaats Wolvega. In 1641¹⁸⁷ kopen Jan en Pyer Rouckes een tiende part van land en huis c.a. te Nyeholtpade van Sipcke Renckes. Bij deze verkoop protesteert de kapitein Nicolaus Gerardi nopens 25 cg bij hem aan de verkoper verschoten en nopens sijn salariën ende expensen hem van de vercooper wegens sijn gedaen (diensten) uitgeleend. In 1643¹⁸⁸ verkopen Nicolay Gerardi, nots. publ. ende procureur postulant voor de gerechte van Stellingwerf Westeinde en

Jantje Jans e.l. voor 2675 phg de gerechte helft van een sate land met huis c.a. breed 10 roeden en gelegen in het dorp Wolvega aan Gryetie de Blocq, weduwe van w. Mathias Franckena. Pyter Andris Renckes en zijn vrouw Vroucke Alberts (zie IIIh volgnr. 5.) verzoeken om de niaarkoop. Hij is bloedverwant van de verkoperse en zij van de verkoper.

In 1652¹⁸⁹ ontvangt Cleys Geerts, notaris publ. residerende tot Wolvega en caverende voor Jantie Jans zijn echte huisvrouw geld. In 1653¹⁹⁰ ondertekent de notaris Cleys Geerts een aantal hypotheekakten.

Uit dit huwelijk:

1. Aeffien Cleisdr, volgt Vs.
2. Gerardo Nicolaides.

De kinderen volgnrs. 2 t/m 5 zijn ingevoegd op basis van een autorisatieacte voor de dochter van Aeffien Cleisdr uit 1660.¹⁹¹

3. NN Cleisdr, tr. Claes Jans.
4. NN Cleisdr, tr. Pyter Geerts.
5. NN Cleisdr, tr. Haring Claesen.

IVo. Pietertje Fredsdr, bij huwelijk van Peperga, tr. gerecht Doniawerstal 30 nov. 1637/gerecht Weststellingwerf 20 jan. 1638 Rinnert Mercks Rouckema, geb. Langweer 1611, boer te Boornzwaag, overl. aldaar voor 1672, zoon van Merck Bauckes en Jeldou Deddes Broersma.¹⁹²

In 1647¹⁹³ kopen Rinnert Mirx en Petertje Fredsdr e.l. wonende te Boornzwaag 11 lichte hoofden gras- en hooiland, gelegen in de Scharren. Gekocht van Hincke Hinckes en Trijn Sytsedr voor de somma van 508 gg 7 st.

Uit dit huwelijk:

1. Mirck Rinnerts, volgt Vt.
2. Fresse Rinnerts, volgt Vu.
3. Dedde Rinnerts, volgt Vv.

IVp. Jacob Fredzes, woont in de Scharren; tr. gerecht Weststellingwerf 29 febr. 1639 Jeldou Annedr, bij huwelijk van Boornzwaag, dochter van Anne Ulckes (Swaga) en Cornelia Mercks (Rouckema).

In 1646¹⁹⁴ scheidt de erven van Jeldou en Fetse Deddes (Broersma) hun gezamenlijke goederen. Jacob Fredses is daarbij partij als man en voogd over Jildou Annedr en curator over de drie onmondige weeskinderen van Anne Ulckes bij Cornelia Mirxdr in echte verwekt. In 1647¹⁹⁵ compareren Sybren Ulckes en Rinnert Mercx voor het gerecht als curatoren over Uilcke en Anne Annez samen met Jeldou en Ide Annedr, tesamen wezen van wijlen Anne Ulckes en Cornelia Mercxdr. In 1651¹⁹⁶ wordt een weesakte opgemaakt vanwege Gerrit Ulckes, Eelcke Ulckes en Rinnert Mercx, ooms en curatoren over w. Anne Ulckes drie jongste nagelaten weeskinderen. Jacob Fredsen treedt hierbij op als vader over zijn kinderen bij w. Jeldou Annes en verder Ulcke Annes nu major annis en Ide Annes. In 1685¹⁹⁷ compareert Jacob Fredses in het weesboek als bestevader over het

door wijlen zijn zoon Anne Jacobs nagelaten enige weeskind met de naam Hans Annes. Fredse Rinnerts is medecurator.

Uit dit huwelijk:

1. Anne Jacobs, volgt Vw.
2. Fredse (Fresse) Jacobs, bij huwelijk van Oldeouwer, boer in de Scharren, overl. voor april 1683, tr. Sloten 7 jan. 1664 Wytske Hinnés, bij huwelijk van Sloten.

In de periode mei 1667-nov. 1676¹⁹⁸ lenen Fresse Jacobs en Wytske Hinnés vele malen geld van o.a. Anna Claesdr, wed. van w. Anne Jacobs in 1668 en woonachtig te Eesterga en van "Jacob Fredses, mijn vader, woonachtig in de Scharren". In 1668¹⁹⁹ verzoekt Fredse Jacobs rat. sang. tevergeefs om de niaarkoop van een deel van een plaats te Boornzwaag en wordt op dezelfde dag²⁰⁰ ook vermeld in een andere akte "twee koegangen schaerlant, gelegen int Nigaer Schar op Fredse Jacobs uytganck". In maart 1668²⁰¹ verkopen Fredse en Anne Jacobs zonen land te Boornzwaag en Langweer aan Melle Popckes. Eveneens in maart 1668²⁰² verkoopt Fredse Jacobs 1/24 part van een plaats te Langweer, hem van zijn wijlen moeder aanbeërfd, aan Idzard Broersma. In 1669²⁰³ verkoopt Wyts Hinnés, echte huisvrouw van Fredse Jacobs de helft van 4½ pm maedlant in de Galtewarren aan Intse Foockes te Langweer en kopen hij en Poppe Douwes nom ux. 4 dagmad maden. In 1672²⁰⁴ verkoopt Geertje Hinnedr, echtgenote van Poppe Douwes bij decreet land te Scharsterbrug. De secretaris Gales van Doniawerstal protesteert als cessie hebbend van Fresse Jacobs ter somma van 500 cg. In 1674²⁰⁵ bieden Ds Johannes Kingma, dienaar des Heijligen Evangeliums tot Balck, en Harmanna Sygersma e.l. op de helft van 4 dagmad maden te Nyega, Wyts Henedr zijn zuster, huisvrouw van Fresse Jacobs de andere 2 dagmaden competerende. Wyts Henedr gesterkt met Fredse Jacobs verkrijgt rat. sang. de niaarkoop. In 1675²⁰⁶ verkoopt Wyts Hinnedr gesterkt met Fredse Jacobs de helft van 21 pm hooiland, liggende langs de Rien via niaarneming uit kracht van mandeligheid aan Mr. Jacob Tiebbes. Fredse Jacobs wordt daarna nog in 1676 en 1683²⁰⁷ vermeld in koopakten. In april 1683²⁰⁸ is Fredse Jacobs overleden. Zijn vader Jacob Fredses als bestevader over w. Fredse Jacobs kinderen verkoopt dan bij decreet een sate landts met huis in de Scharren aan Aucke Tietsets en de secretaris Gales. Uit dit huwelijk zijn meerdere kinderen geboren.

IVq. Peter Fredsen, bij huwelijk van Oldeholtgade, boer aldaar, tr. gerecht Weststellingwerf 12 maart 1618 Arentien Annes, bij huwelijk van Ter Idzard, overl. voor 2 mei 1622.

In mei 1622²⁰⁹ compareert voor het gerecht van Weststellingwerf Jan Jochums alias Peters, welke verklaart schuldig te zijn inzake verschoten penningen aan Peter Fredzen met zijn onmondige weeskind bij Arentien Annedr in echte getogen de somma van vierdehalf honderd (350) phg. Peter Fredsen is in 1640 gebruiker van Oldeholtgade stem nr. 25. In 1652²¹⁰ wordt hij vermeld in het hypotheekboek. In 1671²¹¹ verkoopt Peter

Fredses het gerechte derde part van een zate land, groot 11 roeden, gelegen te Peperga aan Fredse Garwerts.

Uit dit huwelijk verm:

1. Jan Peter Fredses.

IVr. Gerwert Fredsen, boer te Wolvega en Oldelamer, overl. ca. 1660/1661; tr. verm. NN Carstendr.

In 1640 is Gerwert Fredsen gebruiker van Wolvega stem nr. 3. Hij wordt in 1653 benoemd tot curator over de kinderen van w. Andries Fredsen. In febr. 1661²¹² verkopen Fredse Garwerts en Jan Hendricx nom. ux. een stuck hooijlant, gelegen tot Oldelamer, sijnde een ommenninge om de Colck heen ende de brette, gelegen in Garwert Fredsen landen, voor de somma van 60 cg. In maart 1661²¹³ koopt Meine Hendricx een halve huisinge c.a. te Oldelamer, met als naastlegers aan de westzijde de erfgenamen van Garwert Fredsen. In mei 1661²¹⁴ koopt Jan Taten de helft van 6 roeden min een varndel lants onder deductie van een achtste part de erfgenamen van Garnwert Fredsen competerende, het geheel mandelig en onverscheiden met de erfgenamen van Garwert Fredsen en gelegen tot Ollamer. Verkoper is Wpcke Rommerts voor 128 phg. In 1662²¹⁵ koopt Meine Hendricx een perceeltien wtterdijcken te Ollamer in Garwert Fredsen erfgen. mandelige landen. De verkoper van w. Elle Claes aenbeerft. Verkoper is Hanne Lyckles voor de somma van 35 phg.

In 1663²¹⁶ koopt Feye Hoechies 3 roeden lants, gelegen tot Ollamer, mandelig met de copper en de vercopers aenbeerft. Verkopers zijn Fredse Garwerts voor hem selfs ende Jan Hendricx als man ende voocht over Jannissien Garwertsdr voor de somma van 1150 phg.

Uit dit huwelijk:

1. Fredse Gerwerts, volgt Vx.
2. Janissien Gerwertsdr, tr. voor 1661 Jan Hendricx.

IVs. Roelofje Albert Pietersdr, bij huwelijk van Oldeholtpade, overl. ca. 1680, tr. gerecht Doniawerstal 9 maart 1626 Johannes Andries Assema, geb. Oldeouwer ca. 1595, boer en ontvanger aldaar, overl. Oldeouwer ca. okt. 1645, zoon van Andries Johannes Assema en Sjouck Tjercks van Solckema.²¹⁷

In 1628²¹⁸ kopen Johannes Andreas Assema en Albert Schouwen land te Peperga, welk land ze in 1629²¹⁹ weer doorverkopen aan de grietman Eise van Lycklama voor 750 gg en een provincierijder tot een geschenk. Tegen deze verkoop protesteert Albert Jurriens als volle susterling en verzoekt de niaarkoop en eveneens protesteert Pier Steffens als broer van Maecke Steffens als eerdere verkopers van de landen aan Johannes Assema. Bij zijn overlijden in 1645 is Johannes Assema failliet. Roelofje had nu ernstige geldzorgen en zal gezocht hebben naar financiële middelen om haar grote gezin draaiende te houden. Intussen overleed haar vader Albert Pieters en in september 1648²²⁰ verkoopt Roelofje Albertsdr een vierde part van een sate land met huysinge, schuire c.a. te Oldeholtpade,

soo haer vercoperse van haer w. vader Albert Pieters is aenbeerft, mandelig met 3 gelijke parten met Peter en Hendrick Albertszn en Claes Rentings nom. uxoris voor 2000 phg en een gouden ducaton voor de vercoperse en aen de 7 kinderen elk een rosennobel tot een geschenk, aan Peter Alberts en Frouckien Eises. Tegen deze verkoop wordt door de andere kinderen, m.n. Maecke Steffens als man van Grietie Alberts, Nicolaus Rentinck als man van Jantien Alberts, Pier Anders als man van Vrouckje Alberts, Hendrick Alberts en NN Albertsdr, geprotesteerd, aangezien de nalatenschap van hun vader Albert Pieters belast was met fideïcommis. Deze zaak is pas op 11 maart 1657 afgedaan, waarbij Claes Rentinck en Hendrick Alberts verklaren haar protest afgedaan en gecasseerd te hebben volgens getoonde acte van 12 mei 1649. In 1663²²¹ kopen Hendrick Alberts en Lysbeth Andringa te Ouwsterhaule dit vierde part sate van Peter Alberts en Frouckien Eisesdr voor 1525 phg en een rosennobel tot een geschenk. Dit land, denkelijk Oldeholtgade stem nr. 42, blijft dus in de familie. In 1671²²² wordt 10½ roede land, mandelig met Roelofje Alberts en gelegen tot Oldeholtgade, verkocht door de erfgenamen van w. Peter Alberts. In 1681²²³ verkopen de erven van Roelofje Alberts een vierde part van een sate land met aenpart huisinge, gelegen te Oldeholtgade en mandelig met Susanna (Rentinck) te Vollenhove. Hendrick Geerts en Gerrit Annes hebben hiervoor 420 gg geboden. Op 12 mei 1681 vindt de verkoop bij de brandende kaars plaats, waarbij Jf. Susanna Rentinck het bod verhoogt met een oord en op 16 juni 1681 het land verwerft. Uit dit huwelijk 7 kinderen, bij naam bekend zijn hiervan:

1. Roelof Assema, volgt Vy.
2. Hans Assema, volgt Vz.
3. Andries Assema, geb. Oldeouwer 1645, advocaat bij het Hof van Friesland, overl. Oldeouwer 30 november 1672.
4. Siouck Assema, tr. Jan Aalles te Haskerhorne.

IVt. Peter Alberts, bij huwelijk van Oldeholtgade, woont te Wolvega, overl. voor maart 1671, tr. 1. NN; tr. 2. gerecht Weststellingwerf 25 sept. 1634 Frouckien Eisesdr, bij huwelijk van Ter Idsard, dochter van Eyse Jurriens (IIIe) en Ave Reinders Franckena.

In 1631²²⁴ koopt Dr. Matthius Franckena 10 roeden land met getimmerte en de appellof; Peter Alberts is naastleger en protesteert als vader en legitieme administrator over zijn voorkinderen. In 1640²²⁵ biedt Claessien Eyzes, geassisteerd met Meyne Joannes, haar man, op het gerechte vijfde part van 24 roeden land met huis c.a., gelegen tot Wolvega en mandelig met de broers van de koperse, Eyzo Eyses en Peter Alberti nom. uxoris. Verkoperse is Thyssien Eyses geassisteert met Lenze Roelofs, haar man. Peter Alberts nom. uxoris als suster van de verkoperse verzoekt de niaarkoop van de geproclameerde landen. In 1647²²⁶ verkopen Peter Alberts en Frouckje Eisses voor 1850 phg een vierde part van een sate land te Oldeholtgade, mandelig en onverscheiden met de kopers aan Hendrick Alberts, dorprechter van Ouwsterhaule en Lysbeth Gabis. Pier Andries als last en procuratie hebbend van Jantie Albertsdr geassisteerd met Claes Rentinck, haar man, verzoekt als naaste bloedverwant de niaarkoop voor de helft. In 1648²²⁷ kopen Peter en

Frouckje een vierde part van de sate te Oldeholtpade, de verkoperse Roelofje Alberts van haar w. vader Albert Pieters aenbeërft en mandelig met 3 gelijke parten met Peter en Hendrik Alberts en Claes Rentinck nom. uxoris (zie ook bij Roelofje Alberts). In 1650²²⁸ laten Peter Alberts en zijn vrouw verkoopvoorwaarden registreren, om in de door hen bewoonde sate te Wolvega percelen clynland te verkopen. In 1660, 1665 en 1667 lenen zij resp. 200 cg, 100 phg en 100 phg.²²⁹

In 1663²³⁰ verkopen Peter Alberts en Frouckien Eises aan Hendrik Alberts en Lysbeth Andringa voor de ene helft en Jantien Albertsdr weduwe van wijlen Nicolaes Rentinck voor haar en haar kinderen voor de andere helft, een vierde part van een sate land c.a. te Oldeholtpade, welke eerder van Roelofje Alberts was gekocht, voor de somma van 1525 phg.

In 1671²³¹ koopt Alt Eyses de gerechte helft van elftehalve roede land, gelegen te Oldeholtpade en mandelig met Roelofje Alberts, met de quotele huisinge en de halve schuur c.a. hebbende ten oosten Jantien Alberts en ten westen Jurrien Peter Jurriens erfgenamen. Gekocht van Geesien Peters, gesterkt met Lieuwe Sybes haar man, Jeltien Peters insgelix met Hendrick Jelmers haar man en Frouckien Eyses als moeder en voorstanderse over haar zoon Albert Peters in dier kwaliteit te samen erfgenamen van haer w. vader Peter Alberts voor de somma van 903 phg. Jantien Alberts wed. wijlen Mr. Rentinck als moye van de verkopers Geesje en Jeltje Peters verzoekt de niarkoop.

Uit het eerste of tweede huwelijk:

1. Geesien Peters, tr. voor maart 1671 Lieuwe Sijbes.
2. Jeltien Peters, tr. voor maart 1671 Hendrick Jelmers.

Uit het tweede huwelijk:

3. Albert Peters, volgt Vaa.

IVu. Grietie Albertsdr, overl. tussen 1661 en 1675, tr. voor 1632 Maecke (Marck) Steffens, boer op Ter Idzard, overl. tussen mei 1668 en 1675, vermoedelijk zoon van Steffen Piers.²³²

In 1629²³³ koopt Eise van Lycklama land te Peperga van Johannes Assema als man en voogd over Roelofien Albertsdr. Er volgen protesten van Albert Jurriens als volle susterling en Pier Steffens²³⁴ als broeder van Maecke Steffens, die de landen eerder aan Johannes Andreas Assema en Albert Schouwen verkocht had.²³⁵ In 1632²³⁶ kopen Maecke Steffens en Griete Albertsdr een bouwakker en de gerechtigheid van het schapenveld in de door hem bewoonde sate van Lickle Lubberts. In 1639²³⁷ koopt Harmentie Terwisga land op de Idzart met Maecke Steffens als naastleger. Make Steffens is volgens het stemkohier van 1640 eigenaar/gebruiker van Teridsert stem nr. 6. In 1652²³⁸ en 1655²³⁹ verkopen de erven van Eise Terwisga land op de Idzard, Maecke Steffens wordt daar bij vermeld als naastleger. In 1661²⁴⁰ verkopen Maecke Steffens en Grietje Alberts voor 200 phg en een gouden ducaton een kamp land te Oldeholtpade aan Jannes Andries en in 1665²⁴¹ is hij naastleger bij de verkoop van land op de Idzart. In 1668 staat hij zijn dochter Swaentje Maeckes (zie volgnr. 6.) bij voor het gerecht in een zaak over een door Swaentje verbroken trouwbelofte. In de periode 1668-1675 zal hij overleden zijn,

want in 1675²⁴² verkopen zijn kinderen land en woning c.a. op de Idzart alsmede land te Oldeholtwolde voor 2800 phg aan de notaris P. Hanconius Seta.

Uit dit huwelijk:

1. Steffen Maeckes, overl. na februari 1675.
2. Jacob Maeckes, boer op Ter Idserd, overl. r.k. Oldeholtgade 3 mei 1694, tr. verm. Oldeholtgade 27 juni 1680 Aefjen Jans, bij huwelijk van Nijeholtpade.

In 1682 worden curatoren over de wees van Albert Peters en Antien Ebeledr geautoriseerd. Niet benoemd worden o.a. Jacob Maeckes op Teridsert en Albert Maeckes te Sonnega.²⁴³ Jacob Makes weduwe is in 1700 meier van Teridsert stem nr. 6.

3. Claes Maeckes, overl. na febr. 1675.
4. Albert Maeckes, boer te Sonnega en Oldetrijne, overl. na 1700, tr. 1. Aeltien Geerts, overl. voor maart 1680; tr. 2. tussen 1680 en november 1682 Grietie Garwerts, dochter van Gerwert Peters (zie IVi) en Lysbeth Peters.

In 1670²⁴⁴ leent Albert Maeckes tot Sonnega 200 phg van Dr. Stefanus Nicolai te Niebercoop. In 1677²⁴⁵ wordt Albert Maeckes te Sonnega benoemd tot curator over de zoon van Roelof Geerts en Swaentje Saskers. In 1680²⁴⁶ leent Albert Maeckes tot Sonnega 200 cg van Jacob Maeckes op de Idzart; verder vermeld "mijn wijlen huysvrouw Aeltien Geerts". In 1682²⁴⁷ neemt Grietien Gerwerts, gesterckt met haar man Albert Maeckes aan te betalen 68 cg 6 st 6 penn aan Jan Hanses volgens ontscheiding van 26 juni 1669. In mei 1683²⁴⁸ compareren Albert Maeckes tot Sonnega geassisteerd met zijn zwager Sijbrand Martens en Pier Lammerts, beiden op de Idzard ten eenre en Grietien Gerbrants (m.i. een vergissing want de naam is Gerwerts en Grietie ondertekent dan ook als Grijetijn Gerwerts) des selfs huysvrouw, geassisteerd met Jurrien Peters tot Ollamer ende Jan Elles tot Nijeholtpa, haar oomen ter andere zijde. E.e.a. betreft de verkoop door Grietje van vaste goederen voor 635 cg. Deze goederen komen uit de alloidale vaste goederen van een fideicommissair testament en Jurrien Peters protesteert. Later trekt Jurrien Peters zijn protest in en de akte wordt doorgestreept. In nov. 1685²⁴⁹ leent Albert Maeckes samen met zijn tweede vrouw Grietie Garwertsdr 100 cg van Pier Wolters mede te Sonnega wonend. Albert Maecken is in 1700 deels eigenaar van Wolvega stem nr 16, meier van Sonnega stem 25 en meier van Oldetrijne stem nr. 9.

5. Pier Maeckes, woont in 1674 te Oldeholtgade, in 1675 op Teridserd en is in 1700 boer te Wolvega, tr. 1. Trientje Ulckedr, dochter van Ulcke Folckerts; tr. verm. 2. NN.

In 1674²⁵⁰ wordt een acte geregistreerd waarbij Pier Maeckes tot Oldeholtgade 200 cg leent van zijn neef de notaris P(ierius Tiederds) Hanconius Seta.²⁵¹ In 1675²⁵² verkopen Trijntje Ulckes, gesterckt met haar man Pier Maeckes op de Idzard en haar broer en zusters land te Holtwolde als erfgenamen van Ulcke Folckerts, wijlen hun vader. In 1677²⁵³ meldt Pier Maeckes cum ux. voor het gerecht dat

hij zijn schulden niet meer kan betalen en hij cedeert en abandonneert al zijn roerende en onroerende goederen ten bate van de schuldeisers. De bijzitter Jan Heins zal zorgen voor de inventarisatie van de goederen.

E.e.a. wil dus zeggen dat Pier Maeckes failliet is. In 1689 laat een Pier Makes te Wolvega een tweeling dopen met de namen Trijntje en Claasje. Ik neem aan dat zijn eerste vrouw overleden is en hij hertrouwd is.

In 1700 is Pier Maeckes gebruiker van Wolvega stem 36 met als eigenaren Claes Jans, Jacob Roelofs, Wybe Heres en Lyckeltje Peters. Allemaal familie dus.

Uit het tweede huwelijk ged. Wolvega: Trijntje en Claasje Piers, ged. 12 mei 1689.

6. Swaentien Maeckes, tr. Oldeholtspade 6 mei 1677 Sybrand Martens, boer op Teridsart en stelling aldaar, overl. voor april 1695.

In april 1668³⁵⁴ wordt Swaentje Maeckes, gesterkt door haar vader Maecke Steffens, voor het gerecht gedaagd door Hendrick Thomas, gesterkt door zijn vader Thomas Cuiper (Claesen). Volgens Hendrick heeft Swaentje hem trouwbeloften gedaan en komt ze deze niet na. Aangezien Swaentje niet zelf voor het gerecht verschijnt wordt ze veroordeeld tot de kosten van het geding en opnieuw opgeroepen. Op 2 mei daarop wordt de zaak weer behandeld en komt Swaentje weer niet opdagen om persoonlijk toelichting te geven. De klager eist dit. De beklagde zegt dat ze in deze zaak niet gehouden is in persoon te compareren en verzoekt om libel (een schriftelijke formulering van de eis tegen de gedaagde). De afloop is verder in nevelen gehuld maar het lijkt mij wel duidelijk dat Swaentje verder geen relatie meer met Hendrick gehad heeft.

In 1686 en 1687 leent Sybrand Martens 3 maal van Esias Idserda; in totaal 100 phg en 300 cg.³⁵⁵ In april 1695³⁵⁶ is Sybrand Martens overleden en verkoopt zijn weduwe Swaentje Maeckes bij de brandende kaars een zate lands met huysinge c.a. op de Idzard voor 1086 phg om haar schulden te betalen en in 1700³⁵⁷ verkopen de erfgenamen van wijlen Sybrand Martens en Swaentien Maeckes, in leven echtelieden op de Idzard, voor 125 phg een huijsinge en hovinge c.a. in de dorpe Idzard aan Pier Maeckes te Wolvega voor 125 phg.

IVv. Jantien Albertsdr, tr. gerecht Vollenhove 8 jan. 1632 Claes (Nicolaus) Rentinck,²⁵⁸ advocaat te Vollenhove, overl. ca. 1659, zoon van Egbertus Rentinck en Asswera Simons.

In 1665²⁵⁹ neemt Harmcke Tiebbs aan te betalen de weduwe ende erfgenamen van w. Nicolaes Rentinck de somma van 75 phg ter zake van land- en huishuur.

Uit dit huwelijk:

1. Suzanna Rentinck, overl. Vollenhove eind mei 1701.

Suzanna Rentinck is in 1698 eigenaar van Oldeholtspade stem nr. 42. Haar testament wordt op 12 juni 1703²⁶⁰ geregistreerd ter griffie van het Hof van Friesland te Leeuwarden. De erflater is Suzanna Rentinck, woonachtig te Vollenhove. Suzanna wordt bij het opstellen van het testament gesterkt door haar neef de advocaat

Peterus Nicolai. Het testament bestaat uit twee delen. De Overijsselse bezittingen gaan grotendeels naar de familie van vaders kant en het Friese bezit met nog wat Overijssels land gaat naar de familie van moeders kant. Haar neven Steven en Lammert Piers worden als erfgenaam geïnstitueerd. Het onroerend goed bestaande uit een gerechte vierde part van een erve te Oldeholtgade, zijnde het tweede huis van Wolvega af (Oldeholtgade stem nr. 42) en een gerechte vierde part van 3 dachmaten, liggende bij Ossenzijl, gaat naar Peterus Nicolai, met als bedinging dat als hij komt te overlijden zonder kinderen of kinds kinderen de erfenis vererft op de geïnstitueerde erfgenamen en als ook zij overleden zijn gaat de erfenis naar de naaste erfgenaam van de bloede van haar moeders zaliger kant. Het gerechte vierde part van de sate te Oldeholtgade is met fideïcommis belast land uit het verdwenen testament van Albert Peters.

2. Egbertus Rentinck, studeert rechten te Leiden en promoveert in 1659, overl. voor febr. 1695, tr. 1. Haarlem 1 febr. 1663 Emertia van Beresteyn, begraven 13 dec. 1679, dochter van Paulus van Beresteyn en Catharina Both van der Eem; tr. 2. Haarlem 23 jan. 1681 Deliana de Vooght, weduwe van Diderick van Santen uit Delft. Deliana hertr. Amsterdam 19 mei 1700 met Cornelis de Wit, weduwnaar van Anna Maria d'Iddinkinge.

Op 8 nov. 1687 benoemt Egbertus bij testament zijn zusters Susanna en Asswera tot universeel erfgenaam onder voorbehoud van het vruchtgebruik door zijn echtgenote Deliana. Uit het eerste huwelijk is een dochter Eva Rentinck geboren, ged. 9 febr. 1666 en begraven 1 maart 1666.

3. Asswera Rentinck, overl. okt. 1692.

Va. Johannes Schultinck,²⁶¹ bij huwelijk van Oldeboorn, is eerst apotheker en later wijnkoper te Sneek, overl. Sneek 1706, tr. 1. gerecht Wonseradeel 18 mei 1672/ gerecht Utingeradeel 23 mei 1672 Tijmentje Spanga,²⁶² dochter van Jacobus Spanga en Trijntje Lieuwkema, bij huwelijk van Makkum, overl. 1702; tr. 2. gerecht 29 mei 1705 Trijntje Willems Raarda, bij huwelijk van Sneek, overl. 1743. Zij was eerst gehuwd met de brouwer Burd Melchers.

In 1706²⁶³ is de wijnkoper Johannes Schulting overleden. Minderjarige kinderen zijn: Cornelis Johannes oud 19 jaar en Barbera Johannes oud 16 jaar. Curatoren worden Steven Schultinck, notaris publ. te Joure, en Hessel Vos. Op 1 dec. 1713 eindigt de curatele door meerderjarigheid van Cornelis. Barbera is dan inmiddels gehuwd.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jacobus Schultinck,²⁶⁴ in 1704 toegelaten als advocaat bij het Hof van Friesland te Leeuwarden, bij huwelijk van aldaar, ondertr. gerecht Leeuwarden 31 maart 1722, attestatie naar Doesburg afgegeven Leeuwarden 5 april 1722 Jeanetta Catharina Cremmers, bij huwelijk van Doesburg, dochter van Gerardus Ignatius Cremmers en Agnes

Willcken. Zij tr. 1. Frederick van Ernsthuis. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren.

2. Barbera Schultinck, volgt VIa.
3. Cornelis Schultinck, volgt VIb.

Vb. Stephanus (Steven) Schultinck,²⁶⁵ bij huwelijk van Oldeboorn, landmeter en notaris publ. te Joure, tr. gerecht Utingeradeel 1 april 1675/gerecht Haskerland 12 april 1675 Jancke Piers Seta,²⁶⁶ bij huwelijk van Joure, dochter van Pierius Tieerds Hamconius Seta²⁶⁷ en Eet Pibodr Jongma.

Stephanus Schultinck, papist, is in 1698 eigenaar van Oldeboorn de stemmen 14 en 15 en eveneens in 1698 is de notaris Stephanus Schultinck als vader over zijn kinderen bij wijlen Jancke Zeta in echte verwekt, de kinderen genaemt Pier, Lammert, Aelcke en Yke Schultinck, zijnde Roomsch gezind, eigenaar van: Oudehaske stem 1 voor 1/3 part, Oudehaske stem 10, Oudehaske stem 60, Steven en de kinderen elk voor de helft, Westermeer stem 24 voor de helft, Langweer de stemnrs. 25, 26, 27, 28 en 29 en Follega stem 9 en 10. De laatstvermelde stemmen Follega 9 en 10 komen overeen met reëel 6; in 1716 omschreven als “de halve brugh”. Dit bezit in Lemsterland is in 1729/33 verkocht door de erven aan de heer Andringa.

In 1728 is het aandeel in Oudehaske stem 1 in bezit van Henricus Muirling, papist, de stemmen Oudehaske nrs. 10 en 60 in bezit van Hendrick de Jongh nom. ux. evenals de helft van Westermeer stem 24. De eigendommen in Langweer zijn dan inmiddels verkocht.

Uit dit huwelijk:

1. Petrus Hamconius (Pier) Schultinck, volgt VIc.
2. Lammert Schultinck.
3. Aeltie Schultinck, volgt VIId.
4. Ycke Schultinck, volgt VIe.

Vc. Goosen Marcks van Terwischa, geb. 1661, boer in Het Meer en later (1729) in De Knijpe, overl. tussen 1738 en 1750, tr. 1. Sneek 8 aug. 1686 Auckje Mathei Bauckema, overl. 1698, dochter van ds. Matheus Bauckema, predikant te Oppenhuizen, en Lysbet Ferraris; tr. 2. voor 1698 Romckje Fedde Rouckes, overl. na 1750.

In 1669²⁶⁸ wordt een codicil op het testament van Minck Minckedr, weduwe van de ds. Kingma, ter griffie van het Hof van Friesland te Leeuwarden geregistreerd. Vermeld wordt daar dat zij Auckien Bauckema, 't weeskind van ds. Mat. Bauckema en Lysbet Ferraris, tot universeel erfgenaam heeft gemaakt.

In 1698 is Gosen Terwisga voor 3/4 part eigenaar van Nijeholtpade stem 9.

In 1700²⁶⁹ vindt er voor het Hof van Friesland een proces plaats tussen Watzo Haenstra te Sneek nom. uxoris en Wibrandus Meppel, schepen van de stad Sneek. Het betreft de verdeling van de boedel van wijlen Melchior Dircks Hellendoorn en Lysbet Dircks, in tijden e.l. te Sneek. Uit de in 1698 door het Hof ingewonnen informatie blijkt dat

Goosen Terwisga, woonachtig in Het Meer onder de clockslach van Oldeschoot, oud 36 jaar, van zijn vrouw zaliger heeft horen zeggen dat zij erfgename was geworden van Mincke Minckes en dat Mincke uit de boedel van Melchoir Dircks recht had op 600 cg met rente. Het blijkt dat Goosen rechtstreeks erft van zijn overleden vrouw, zij heeft dus geen kinderen.

Voor het proces voor het Hof van Friesland uit 1705 verwijs ik naar Marcus Gossen Terwisga (IVb). In 1715²⁷⁰ procedeert Gosen Terwisga tegen Jacob Foeckes in Het Meer betreffende de opzegging van 1 mei 1713 van een huis. Het Hof vernietigt de sententie van het nedergerecht en doet recht bij een nieuwe sententie. In 1722 en 1729²⁷¹ geeft Gosen Terwisga nog informatie aan het Hof bij processen over de verzorging van een weeskind en een geschil bij de verkoop van land onder Terband. Hij woont dan in 1722 in Het Meer en in 1729 in De Knijpe.

Uit het tweede huwelijk:

1. Fedde Goosen van Terwischa, volgt VI.
2. Marcus Goosen van Terwischa, volgt VIg.

Vd. Wypcke Marcks van Terwischa, ged. Heerenveen 4 nov. 1660, overl. voor dec. 1693, tr. ca. 1683 Hylcke Sytses Wierda, ged. Langweer 18 sept. 1659, bijzitter van Doniawerstal, overl. Harich eind 1729, zoon van Sytse Jans Wierda en Tjepcke Thijsses Pecama; hij hertr. Idskenhuisen 24 dec. 1693 Aafke Seerps Swerms, ged. Harlingen 16 maart 1673, dochter van Seerp Lammerts Swerms en Fokeltje Bouwes Farc (Farcks).

In 1698 eigenaar Oosterwolde nr. 52, Ouwsternijega nr. 16, de helft van Ouwsternijega nr. 17, de helft van Oldeouwer stem 18 en 3/16 deel van stem 19.

Uit het tweede huwelijk van Hylcke Wierda komt o.a. een zoon Sytse Hylckes Wierda (geb. 1696), boer en bijzitter van Doniawerstal. Deze zoon handelt als testamentair curator via diverse akten in de jaren 1731 t/m 1735²⁷² de nalatenschap van zijn vader af.

Uit het eerste huwelijk:

1. Marcus Hylckes Wierda, volgt VIh.
2. Lyckeltje Hylckes Wierda, volgt VIi.

Ve. Grietje Harmensdr, geb. Blesdijke 1640/45, overl. Elslo 1728/38, tr. Jacob Franckes, in 1682 collecteur te Elslo, overl. voor mei 1689.

In 1682²⁷³ kopen Jacob Franckes collecteur en Griettien Harmens e.l. een arve landts, streckende van de Buyten Heeren wegh tot boven aen de Weerwal met huisinge c.a. hebbende ten zuiden de vicarie en ten noorden de pastorie in Elslo naastgelandet. E.e.a. gekocht van de crediteuren van Rimmelt Hendricks en Trijntje Claesdr voor 640 phg.

Gezien de naastgelegen percelen zal dit land te identificeren zijn als Elslo stem 14, in 1698 in bezit van Grietje Harmens en haar 6 kinderen en vele jaren later nog steeds in bezit van de familie.

In 1689²⁷⁴ leent Griettien Harmens te Elsloo, wed. w. Jacob Franckes, een bedrag van 300 cg uit aan Foppe Jans en Griettien Egberts e.l. te Oosterwolde. In 1698 is Griettie

Harmens met haar zes kinderen eigenaar van Elslo stem 14, alsook in 1708 en 1718. In 1728 zijn de kinderen Pier en Grietje Jacobs elk voor de helft eigenaar en is Grietje Harms gebruikster van de naastliggende stem 15, de pastorie. Ook in 1698 zijn Grietje Harms en haar zuster Jantien mede-eigenaar van Wolvega stem 16 (1/21 deel), het erfdeel van hun oudoom Albert Jurriens. Dit erfdeel is in 1708 en 1718 op een negende part gesteld. Later hebben Harmen Jacobs en Pier Jacobs de Jonge dit erfdeel in hun bezit. In 1701 en 1704²⁷⁵ leent Grietje Harmens nog bedragen van 300 cg en 150 cg uit.

Uit dit huwelijk:

1. Eltien Jacobs, overl. voor februari 1695, tr. Evert Remmelts, mr. smid te Oosterwolde, later dorprechter cq. stelling van Oosterwolde en bijzitter van Ooststellingwerf. Uit dit huwelijk is een dochter geboren met de naam Jantien Everts, ged. Oosterwolde 5 augustus 1694 en volgens mij voor februari 1695 overleden. Evert Remmelts trouwt hierna nog tweemaal en krijgt uit deze huwelijken nog 11 kinderen.

In februari 1695²⁷⁶ sluiten Evert Remmelts, mr. smid te Oosterwolde en weduwnaar van Eltien Jacobs, ten eenre en Grietien Harmens te Elslo als ook voor haar kinderen bij w. Jacob Franckes en als moeder van w. Eltien Jacobs ter andere zijde een accoord tot restitutie van de huwelijksinbreng door Evert Remmelts. Het betreft een bedrag van 250 cg en 50 cg alsmede een ketel en een spinnewiel. Aangezien alle bezit van Eltien Jacobs na haar overlijden weer terug gaat naar haar eigen familie mag aangenomen worden dat haar kind dan al overleden is.

2. Pier Jacobs (de Jonge), woonachtig te Elslo, vrijgezel, overl. aldaar na 1752.

In 1728 is Pier samen met zijn zuster Grietje Jacobs, elk voor de helft, eigenaar van Elslo stem 14 en hij ondertekent samen met zijn broers Harmen en Francke e.a. de aangifte van de florenen van Elslo. In 1738 is hij samen met zijn broers en zwager Hendrik Cornelis eigenaar van de helft van stem 14. In 1735²⁷⁷ kopen Pier Jacobs, Harm Jacobs, Francke Jacobs en Hendrick Cornelis als vader en wettige voorstander over zijn kinderen bij zijn wijlen huisvrouw Jantien Jacobs in echte verwekt, allen wonende te Elslo, land met huis en tuin c.a. te Oldeberkoop (stem 30) en land met huis c.a. te Oosterwolde van Augustinus Lycklama à Nijeholt. In 1741²⁷⁸ koopt Pier Jacobs te Elslo een stuk weiland, gelegen te Boekhorst onder Oosterwolde. In 1749 bij de quotisatie wordt Pier Jacobs vermeld als een welgestelde vrijgesel te Elslo met een aanslag van 17-0-0. In 1746 en 1752²⁷⁹ koopt Pier samen met zijn broer Harm Jacobs en neef Jacob Frankes allen wonende tot Elslo land in Oldeberkoop (stem 30) en in Elslo (stemmen 4 en 5).

3. Harm Jacobs, volgt VIj.
4. Francke Jacobs, volgt VIk.
5. Jantien Jacobs, overl. voor mei 1735, tr. Hendrick Cornelis, woonachtig te Elslo, overl. na 1735. Uit dit huwelijk zijn kinderen geboren die vooralsnog niet bij naam bekend zijn.

In 1738 is Hendrik Cornelis meier van Elslo stem 14.

6. Grietie Jacobs, vrijgezel, woonachtig te Elslo, overl. na 1748.
Grietie is in 1728 samen met haar broer Pier elk voor de helft eigenaar van Elslo stem 14, en zij is ook in 1738 nog voor de helft eigenaar. In 1748 bij de quotisatie wordt zij vermeld als een welgestelde vrijgesel te Elslo met een aanslag van 14-15-0.
7. NN Jacobs.

Vf. Geertje Harmensdr, bij eerste huwelijk van Blesdijke en tweede huwelijk van Oldeboorn, overl. aldaar voor jan. 1682, tr. 1. Oldeboorn 31 dec. 1665 Sjoerd Douwes, weduwnaar van Jancke Francken, bij huwelijk van Oldeboorn, overl. tussen 1666 en 1670; tr. 2. gerecht Utingeradeel 15 dec. 1670 Sioert Martens, bij huwelijk van Terhorne, in 1671 schuitemvaarder te Oldeboorn en later boer aldaar en weduwnaar. Hij hertr. Oldeboorn 22 jan. 1682 Ybel Gerbens, van Oldeboorn, overl. voor 15 april 1686.

In 1671²⁸⁰ koopt Sjoerd Martens, schuitemvaarder te Oldeboorn, een middelkamer met loods en stede te Terhorne alsmede een huis met schuur aldaar.

In mei 1682²⁸¹ is Geertje Harmens overleden en is Sjoerd Martens hertrouwd met Ybel Gerbens. De nagelaten goederen worden dan geïnventariseerd en verdeeld tussen hem en het kind van zijn tweede vrouw. Hij bezit een huis, schuur, watermolen en verdere gerechtigheden te Oldeboorn, land onder Terkaple, 13 melkkoeien, 4 hokkelingen, 4 schapen met 7 lammeren, 5 kalveren etc. Curator over Harmen Sjoerds is de volle oom Sijmen Douwes en curator over Jeltje Sjoerds is de aangehuwlykte oom Jacob Franckes te Elsloo.

Uit het eerste huwelijk:

1. Harmen Sjoerds, volgt VII.

Uit het tweede huwelijk:

2. Jeltje Sjoerds, volgt VIIm.

Vg. Swaentje Peters, overl. na 1701, tr. voor 1696 Jacob Roelofs, overl. vlak voor februari 1714, zoon van Roelof Clasen. Hij hertr. voor 1712 Lysbeth Jans.

In 1714²⁸² is Jacob Roelofs kort geleden overleden, Swaentje Peters is al langere tijd overleden en de minderjarige kinderen, m.n. Peter Jacobs oud 18 jaar en Greetjen Jacobs oud 13 jaar verzoeken curatoren aan te stellen. Het gerecht autoriseert als curatoren inzake scheiding en deling Dirk Roelofs, oom van vaderszijde, en Lubbert Jansen, aangetrouwde grootvader van moederszijde; Lubbert Jans wordt tevens curator inzake ontvangst en uitgaaf. Niet benoemd is mr. Johannes Cleyenborgh, neef van moederszijde.²⁸³

Het belang van deze autorisatie is, dat hierbij indirect de afkomst van Swaentje Peters uit Wobbegein Folckerts, die later hertr. met Lubbert Jans, vermeld wordt.

In 1717²⁸⁴ wordt voor de afrekening van de weesrekening Lubbert Jans aangesteld en voor het opnemen en sluiten Johannes Kleyenborgh en Jan Lubberts. De aanvragers

zijn ditmaal Peter, Roelof en Gretjen Jacobs. In 1722²⁸⁵ vragen Roelof Jacobs, oud 23 jaar, en Gretje Jacobs, oud 21 jaar, nogmaals voor curatoren i.v.m. de verantwoording van de weesrekening. In 1727²⁸⁶ koopt Lysbeth Jans Peereboom, echte huisvrouw van Sweitse Molinus, apotheker opt Heerenveen, 4/27 deel van een sate land met huis c.a. te Scherpenzeel, genoteerd met no. 27 op het dorpskohier. Verkopers zijn Peter Jacobs wonende te Spanga voor een vierde part, Gretjen Jacobs gesterkt met haar man Rintje Peters, bakker te Slijkenburg, voor een vierde part, Dirk Roelofs te Spanga en Jan Lubberts te Follega als curatoren over de innocente Roelof Jacobs voor een vierde part en Lysbeth Jansen wonende tot Slijkenburg als moeder en voorstanderse over haar minderjarige zoon Jan Jacobs bij wijlen haar man Jacob Roelofs in echte verwekt voor een vierde part, alles te samen voor de somma van 265 cg 4 st. In 1700 is Roelof Clasen voor 4/9 deel eigenaar van de sate. Hij zal wel de vader van Jacob Roelofs zijn. Jan Jacobs is de zoon van Lysbeth Jans en dus niet in dit parenteel opgenomen.

Uit dit huwelijk:

1. Peter Jacobs, volgt VIn.
2. Grietje Jacobs, tr. Rintje Peters, in 1727 bakker te Slijkenburg.
3. Roelof Jacobs, innocent.

Vh. (Aefje)²⁸⁷ Peters, overl. voor april 1701, tr. voor 1686 Wybe Heres, boer te Scherpenzeel en Follega; hij hertr. Lemmer 21 april 1701 Maike Nolckes,²⁸⁸ van Doniaga, waarschijnlijk dochter van Nolcke Ulckes en Antje Saeckedr (zie ook Vu).

In 1698 is Wybe Heres gebruiker van Scherpenzeel stem 8 en in 1728 gebruiker van Follega de stem nrs. 9 en 10. In 1700 is Wijbren Heres mede ondertekenaar van het floreenkohier. Hij tekent met zijn merk.

Wybe Heres in reëlkohieren:

- Follega nr. 21 (1716-1721, een huis en land besw. met 18 ligte floreen = stem 19); eigendom van Lubbert Jans (1716-1719) en Jan Lubberts (1721-1762); gebruiker: Wijbe Heres (1716-1721). Nadat Jan Lubberts eigenaar is geworden, is nog korte tijd de oude huurder Wijbe Heres als gebruiker te vinden, vanaf 1722 heeft eigenaar Jan Lubberts het zelf in gebruik.

- Follega nr. 29 (1716-1718, twee leegweren = stem 31 en 32); eigendom van de erven van Andries de Lange (1716-1725); gebruikt door Wijbe Heres (1716-1718).

- Follega nr. 6 (1722-1734, een huis en land met de halve brugh = stem 9/10); eigendom van de erven van notaris S. Schulting (1729/33 verkocht aan grietman Andringa); gebruiker is Wijbe Heres. Opvolgende gebruiker was Johannes Wybes (1737-1746).

Uit dit huwelijk:

1. Peter Wybes, volgt VIo.
2. Trijntje Wybes, volgt VIp.
3. Johannes Wybes, volgt VIq.

Vi. Pytter (Petrus) Heyns Rol, geb. Sneek 1655, bij huwelijk van Sneek, apotheker aldaar, tr. Oldemarkt 25 okt. 1679/gerecht Sneek 14 nov. 1679 Jobtien (Joppien) Feyen, bij huwelijk van Oldemarkt.

Pieter Heynes wordt in 1682 en 1685²⁸⁹ (hij is dan apotheker) genoemd als curator over zijn broers Marten en Gerben. In 1686²⁹⁰ is zijn halfzus Geertie Heyns overleden. Pyter Heyns wordt dan als oom van moederszijde en apotheker geautoriseerd als curator divisiones over de 2 nagelaten kinderen. In 1704²⁹¹ koopt Petrus Rol, apothecarius tot Sneek, als man en voogd over Joppien Feyes, zijn huisvrouw, samen met zwagers en schoonzuster een vijfde part van een mandelige sate land op de Idzard. In 1708 is Peter Heins Rol c.s. eigenaar van een deel van Oldeholtwolde stem 8 en stem 12. Petrus Heyns Roll wordt in 1710²⁹² vermeld als apotheker te Sneek.

Uit dit huwelijk:

1. Heyn Pieters Rol, bij huwelijk van Sneek, tr. gerecht Sneek 4 okt. 1709 Trijntje Tjallings, bij huwelijk van Wolvega.

Vj. Marten Heyns Rol, geb. Sneek 1659, bij huwelijk van Sneek, looier aldaar, overl. voor 1732, tr. gerecht Sneek 24 nov. 1682 Pyttie Ates Galtema, bij huwelijk van Scharnegoutum, overl. voor 1741, dochter van Ate Meynerts Galtema en Hiltje Pyters.

Marten Heyns is in 1682²⁹³ meerderjarig verklaard door het Hof van Friesland. In 1700 is hij met de andere erven van Peter Jurriens eigenaar van Wolvega stem 16.

In 1712 en 1715²⁹⁴ wordt Marten Heyns Roll vermeld als looier te Sneek met zijn vrouw Pytie Ates Galtema, alsook in 1732²⁹⁵ na zijn overlijden. In 1718²⁹⁶ wordt een deel van de boedel van wijlen de grietman Tialling van Sixma decretaal verkocht om de openstaande schulden te saneren. Het vierde perceel, zijnde de helft van een stemdragende sate lants onder Folsgare, bezwaard met 16 florenen, groot int geheel 32 pm, hebbende de schepen Staack ten oosten en noorden en de Hereweg ten zuiden en westen (volgens het floreenkohier van 1700 is dit floreen nr. 10, overeenkomende met stem nr. 6) wordt gekocht door Marten Heins Rol. In 1721²⁹⁷ wordt een deel van de boedel van de erfgenamen van wijlen Aaltje Raarda decretaal verkocht om de “merckelijke openstaande schulden” te saneren. Het tweede perceel, zijnde 3 pm greydland, wordt gekocht door Marten Heins Rol, Coopman tot Sneek, voor 230 gg en 14 st. In of voor jan. 1741 is Pytie Ates Galtema overleden en ze heeft kennelijk geen directe erfgenamen meer, want ze benoemt bij testament Gatske Meinerts, vrouw van Ype Hotses te Grouw, tot universeel erfgenaam. Deze Gatske verkoopt in 1741 en 1742²⁹⁸ resp. het zesde part van 14 pm land te Oosthem en een zesde part van 50 gg en 14 st jaarlijkse eeuwige rente uit een zate en landen te Loënga.

Uit dit huwelijk:

1. Pyter Martens Rol, bij huwelijk van Sneek, tr. gerecht Sneek 19 okt. 1725 Katharina Reen, bij huwelijk van Sneek.

Vk. Peter Jan Ellen, boer te Wolvega, bij huwelijk van aldaar, overl. tussen

1728 en 1738, tr. Wolvega 20 dec. 1722 Swaentje Roelofs, bij huwelijk van Wolvega.

In 1698 is Peter Jan Ellen met zijn zuster voor $\frac{1}{21}$ part eigenaar van Wolvega stem 16, delen van de stemmen Oldeholtgade nrs. 33 en 35 en gebruiker van een deel van Oldeholtwolde stem 22. Tussen 1698 en 1701 verandert de verdeling van de aandelen in Wolvega stem 16 van 21 parten naar 9 parten. In 1708 en 1718 bezitten de graden en erfgenamen van Peter Jurriens $\frac{7}{9}$ deel en $\frac{5}{6}$ van $\frac{1}{9}$ deel, Mark en Lyckeltje Wierda $\frac{1}{6}$ van $\frac{1}{9}$ deel en de erfgenamen van Aucke Jurriens een negende deel. Peter Jan Ellen begint daarna aandelen in Wolvega stem 16 op te kopen van de andere erven van Albert Jurriens. Als eerste kopen hij en zijn zuster Auckje Jan Ellendr in 1701³⁰⁰ $\frac{1}{18}$ part van Grietje Garwertsdr (IVi, volgnr. 1.) gesterkt met haar tegenwoordige man Albert Maeckes (IVu, volgnr. 4.).

In 1718 en 1728 is Peter Jan Ellen ook gebruiker van Wolvega stem 16 en in 1738 is zijn weduwe gebruiker.

In 1718³⁰⁰ koopt Peter Jan Ellen $\frac{1}{18}$ part van Wolvega stem 18 van de erven van wijlen Aeffien Gerwerts (zie Vp) en in 1722³⁰¹ het aandeel in Wolvega stem 16 van Johannes Jans, Aeffien Jans en Dirkje Wabes. In mei 1726³⁰² kopen Peter Jan Elles en Swaentje Roelofs e.l. te Wolvega, land te Oldeholtgade in stem 43 van de kinderen van Dirkje Wabes. In oktober 1726³⁰³ biedt de schrijver Broer Wigeri op de koop van een aandeel in Wolvega stem 16, mandelig met Peter Jan Ellen en door hem als meier gebruikt. Verkopers zijn: Peter Wybes (VIo) te Follega, Trijntje Wybes (VIp) gesterkt met haar man Peter Feddes te Oosterzee en Wybe Heeres te Follega als vader en voorstander over zijn zoon Johannes Wybes (VIq). Peter Jan Ellen verzoekt en verkrijgt de niaarkoop. Enige weken daarna³⁰⁴ koopt hij het aandeel ($\frac{1}{9}$ part) van Peter Jacobs (VIn), Grietje Jacobs (Vg, volgnr. 2.) gesterkt met haar man Rintje Peters te Slijkenburg en Roelof Peters (Vg, volgnr. 3.).

Uit dit huwelijk:

1. Johannes Ellen, volgt VIr.

VI. NN Jansdr, tr. Wabe Jelles, boer te Oldelamer, overl. ca. 1693.

In 1693³⁰⁵ is Wabe Jelles te Oldelamer overleden en worden curatoren geautoriseerd over de weeskinderen. Dit zijn de stelling Baerte Reinders van vaderskant en Jacob Peters (zie IVj) van moederszijde. Niet benoemd worden van moederszijde: Jan Hansen (Vo) en Egbert Hanckes (zie IVj). In 1696³⁰⁶ wordt rekening, bewijs en reliqua gedaan door Baerte Reinders ter presentie van de medecurator Jacob Roelofs, die de rekening heeft opgenomen en nagezien. In 1698 is Jacob Peters als curator over Wabe Jelles wezen voor een deel van $\frac{1}{21}$ part eigenaar van Wolvega stem 16 en in 1700 is Baerte Reinders als curator over Waebbe Jelles weese deels eigenaar van de stemmen Nijeholtwolde de nrs 26 en 27, 28, 29, $\frac{31}{32}$ en 35. In 1707³⁰⁷ wordt weer RBR gedaan. Baerte Reinders is inmiddels overleden en Reytse Hotses neemt namens de erfgenamen die taak waar. De wezen ontvangen o.a. de quotele landhuur van Wyger Ellen van het land te Wolvega (stem 16) en duidelijk wordt dat er een zoon Jelle Wabes en een dochter Dirckje Wabes zijn. Jacob Peters is curator en zet na 1707 de curatele voort en de beide wezen nemen de rekening op, controleren deze en ondertekenen mede de akte.

Uit dit huwelijk:

1. Jelle Wabes.
2. Dirckje Wabes, bij huwelijk van Wolvega, overl. na februari 1722, tr. Wolvega 3 mei 1711 Jan Andries, bij huwelijk van Sonnega.

Vm. Aeffien (Ave) Jansdr, bij huwelijk van Wolvega, overl. (r.k. Wolvega) 15 augustus 1749, tr. Wolvega 25 nov. 1688 Jochum Luytjens, bij huwelijk van Peperga, boer te Blesdijke, bediend (r.k. Steggerda) 28 dec. 1728.

In 1695³⁰⁸ koopt Jochum Luitjes een stuk land met een halve soolstede van de minderjarige wees van wijlen Jacob Roelofs voor de helft en van Jan Roelofs voor de andere helft voor de somma van 325 cg. In 1700 is Jochum Luitjes gebruiker van een deel van stem 28 te Blesdijke en eigenaar en gebruiker van een deel van stem 34 (een halve soolstede). Jochum Luitjes, huisman te Blesdijke de rato caverende voor Ave Jans, bekent op 21 juni 1699 100 cg schuldig te zijn aan Geesien Luitjes. Deze akte wordt in 1708³⁰⁹ geregistreerd. In 1723 zijn Jochum Luitjes, Luitje Jochums en Jan Luitjes te Blesdijke in hechtenis op het Blokhuis binnen Leeuwarden gebracht. Er wordt een borgsom vastgesteld en geregistreerd.³¹⁰ In 1725 bekennen Jochum Luitjes en Aefien Jans te Blesdijke samen met Luitje Jochums schuldig te zijn aan de schrijver Broer Wigeri te Wolvega de somma van 405 cg wegens veracordeerde breuken en pleijtcosten. Betaling van dit bedrag wordt geborgd door Remmelt Hendricx, Peter Jan Ellen (Vk), Baucke Hendricx Oltholt, Jochum Carsten (VI), Geese Luitjes, Geert Willems, Hendrick Annes, Mr. Johannes Cleyenborg en Claes Jans, elk voor een tiende part. De akte wordt geregistreerd in september 1725.³¹¹

Uit dit huwelijk:

1. Luitje Jochums, volgt VIs.
2. Andreas Jochums.
3. Joannes Jochums.

Vn. Frouckje Hanses, geb. 1644, tr. 1. ca. 1663 Carst Jochums, woont te Wolvega en is kerkvoogd aldaar, overl. tussen 31 aug. 1682 en 19 april 1683; tr. 2. najaar 1683 Jacob Peters, boer te Wolvega, overl. na 1708.

In aug. 1682³¹² kopen Carst Jochums en zijn vrouw Froucke Hansdr, woonachtig te Wolvega 2 dagmad hooiland in het dorp Nijelamer en in april 1683³¹³ koopt Froucke Hanses weduwe Carste Jochums, wonende tot Wolvega, een zesde part van een sate land met huis c.a. te Wolvega, mandelig met de proclamant en Jan Hendricks, van Grietien Garwerts gesterkt door haar man Albert Maeckes (zie ook IVi, volgnr. 1. en IVu, volgnr. 4.). In 1689³¹⁴ is Frouckje Hanses opnieuw getrouwd en koopt zij samen met haar nieuwe man Jacob Pieters te Wolvega een derde part van een sate land met huis aldaar van Jurrien Peters (IIId, volgnr. 1.) te Oldelamer voor 1010 cg en 4 rixxdaelders tot een geschenk voor de kinderen van de verkoper.

Jacob Peters en Frouckje Hanses zijn gereformeerd. Hij wordt op 25 oktober 1688 ingeschreven als lidmaat te Wolvega en zij op 20 oktober 1689.

In 1696³⁵ koopt Jacob Pieters te Wolvega een stuk hooi- en weideland, genaamd de Weer, gelegen te Wolvega op de uitgang van wijlen Carste Jochums sate, van Mr. Nicolaes Kleyenborgh, die dit land daarvoor gekocht had van Geert Synen. In 1700 is Jacob Peters samen met de andere erven van Peter Jurriens mede eigenaar van Wolvega stem 16, tevens is hij in 1700 te Wolvega gebruiker van een gedeelte van stem 7 en 8, eigenaar en gebruiker van een gedeelte van stem 37 en eigenaar nom. ux. en gebruiker van 5/6 part van de stemmen 38 en 39.

Frouckje is mogelijk identiek met de Frouckje Hanses die in 1700 eigenares is van Nijeholtpade stem 5 voor een zesde part en stem 20 voor de helft van de helft van een vierde part.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jochem Carsten, volgt VI.

Uit het tweede huwelijk, gedoopt Wolvega:

2. Trijntje Jacobs, ged. 10 aug. 1684.
3. Pieter Jacobs, ged. 6 juli 1690.

Vo. Jan Hanses, geb. 1650, overl. tussen 1700 en 1708, tr. NN.

Jan Hanses is in 1700 samen met de andere erven van Peter Jurriens mede eigenaar van Wolvega stem 16 en voor 1/6 part eigenaar van Wolvega de stemmen 38 en 39. In 1708 is dit eigendom in bezit van Hans Jans (in 1728 Hans Jans weeze).

Uit dit huwelijk:

1. Hans Jans, volgt VIu.

Vp. Aefjen Gerwerts, bij huwelijk van Wolvega, overl. voor november 1718, tr. gerecht Leeuwarden 31 juli 1675 Willem Jacobs (Ketelaar), bij huwelijk vermeld "van Exsel en hij van 't Luikse land", woont te Leeuwarden, overl. na november 1718.

In 1683³⁶ biedt Jannis Jansen bode en consent op en over de koop van hooi- en weideland te Wolvega. Verkopers zijn Willem Jacobs, wonende te Leeuwarden en zijn vrouw Aeffien Gerwerts. Het land hebben zij geërfd van wijlen Albert Jurriens. In 1718³⁷ koopt Peter Jan Ellens te Wolvega 1/18 part van Wolvega stem 16, de verkopers aanbeërfd van wijlen hun moeder Aeffien Gerwerts. De verkopers zijn: Lysbeth Willems, gesterkt met haar man Leenert Voets, wonende te Zevenhuizen in Holland, Grietje Willems, gesterkt met haar man Jan Piebes, wonende te Leeuwarden, Jan Willems, eveneens te Leeuwarden, en Willem Jacobs, mede wonende te Leeuwarden, als vader over zijn zoon Gerbrant Willems, verblijf houdende in Indië. De koopsom is 100 cg.

Uit dit huwelijk:

1. Lysbeth Willems, tr. Leenert Voets, woont te Zevenhuizen in Holland.
2. Grietje Willems, tr. Jan Piebes, te Leeuwarden.
3. Jan Willems, te Leeuwarden.
4. Gerbrant Willems, in 1718 in Indië.

Vq. Aeffien Egberts, overl. 28 april 1712 (r.k. Oldeholtgade vermeldt Ave Annes), tr. Wolvega/r.k. Oldeholtgade 2 maart 1710 Anne Roelofs. Hij hertr. Wolvega 16 febr. 1714 Wyttscke Jans, dan van Sonnega.³¹⁸ Wyttscke was eerder gehuwd met Hans Jans (zie ook VIu).

In 1725³¹⁹ koopt Peter Jan Ellen (Vk) middels niaarneming 1/18 part van een sate land te Wolvega (stem nr. 16), de verkoper van zijn dochter Geesje Annes aanbeërfd. Verkoper is Anne Roelofs, wonende te Sonnega, voor een bedrag van 110 cg met een halve zilveren ducaton.

Uit dit huwelijk:

1. Geesjen Annes, ged. r.k. Oldeholtgade 26 april 1712, jong overleden.

Vr. Mathijs Peters, overl. voor febr. 1675, tr. gerecht Weststellingwerf 7 okt. 1664 Claessien Reinders (Franckena), bij huwelijk van Ter Idzard, dochter van Reiner Franckena en Blydichjen Eises. Zij hertr. gerecht Weststellingwerf 3 febr. 1675 Roelof Jansen Terpstra.³²⁰

In februari 1675³²¹ is Mathijs Peters overleden. Zijn weduwe vraagt om een curator voor scheiding en deling van de nalatenschap tussen haar en de wezen. Curator scheiding/deling wordt Peter Lyckles te Oldeholtgade. Niet benoemd worden Eysse Peters, Lubbert Lyckles, Roelof Lensen en Peter Peters. In september 1691³²² is de curator Eise Peters overleden en wordt Eisse Franckena³²³ (broer van Claessien Reinders) te Stavoren aangesteld als nieuwe curator over Blijde Mathijs (ca. 22 jaar) en Reinder Mathijs (ca. 19 jaar), kinderen van wijlen Mathijs Peters en Claessien Reinders. In de marge de eindafrekening uit 1697 met de handtekeningen van Blijde Mathijs, haar man Wijbe Frercks en Reinder Mathijs.

Uit dit huwelijk:

1. Blijde Mathijsdr, volgt VIv.
2. Reynder Mathijs, volgt VIw.

Vs. Aeffien Cleisdr, tr. Henricus Focma, overl. voor april 1660.

In 1660³²⁴ is Henricus Focma overleden en roept Gerardus Nicolaides gesterkt met het gerecht familieleden op om de curatele over het weeskind te bedienen. Opgeroepen worden Jan Harckes, bestevader, Luitje en Tieert Harrijs en Gercke Hanses als omen van vaderszijde en Claes Jans, Pyter Geerts en Haring Clases als omen van moederszijde en Pier Andries als achtersusterling. Geautoriseerd worden van vaderszijde Jan Harckes en Gercke Hanses en van moederszijde Claes Jans en Haring Clases.

Uit dit huwelijk:

1. Jantien Hendricxdr.

Vt. Mirck (Merck) Rinnerts, boer in de Scharren, overl. na 1685, tr. gerecht Doniawerstal 24 mei 1667 Claessien Hebelesdr, bij huwelijk van Blesdijke, overl. voor april 1685.

In 1672³²⁵ koopt Mirck Rinnerts een derde part van de sate van wijlen zijn vader Rinnert Mircks, gelegen in de Scharren en bij de koper tegenwoordig gebruikt, mandelig met

deselve en zijn broer Dedde Rinnerts, met huis, schuur en hof c.a. Gekocht van zijn broer Fresse Rinnerts voor de somma van 1500 cg met een silveren ducaton tot een geschenk. In 1677³²⁶ verkoopt Mirck Rinnerts in de Scharren voor 40 cg een half haed lants te Langweer aan Jackle Hylckes te St. Nicolaasga. Fredse Rinnerts als bloedverwant verzoekt en verkrijgt de niaarkoop. Datzelfde land verkoopt Fredze Rinnerts in 1678³²⁷ weer door met winst. In 1685³²⁸ worden de goederen van Mirck Rinnerts en w. Claesje Hebeles gescheiden. Kapitaal is ca. 8207 gg. In 1686³²⁹ verkoopt Mirck Rinnerts zijn gerechtigheid op een sate land met huis in de Scharren aan zijn broers Fredse en Dedde Rinnerts alsmede Joseph Nolckes als curator over zijn broer Eelcke Nolckes.

Mirck Rinnerts bewoont omstreeks 1690 vermoedelijk Doniaga stem 6.³³⁰

Uit dit huwelijk:

1. Rinnert Mercks, boer en ontvanger te Doniaga, overl. r.k. Op de Heide 25 mei 1751, tr. r.k. Op de Heide 17 mei 1718 Setske Vos, overl. r.k. Op de Heide 31 december 1747 (als Zetske Rennerts), dochter van Pier Vos en Hadewich Koninx.

Rinnert is in 1698 meier Doniaga stem nr. 6, in 1708 meier Doniaga stem 9³³¹ in 1728 meier van Doniaga stem nr. 15.

Uit hun huwelijk zijn geen kinderen geboren.

2. Hyble Mercks, volgt VIx.
3. Pietje Mercksd, overl. r.k. Op de Heide 17 december 1741.
Pietje Mercks is ongehuwd gebleven. Zij huurt in de periode 1718- 1727 Doniaga stem 9 en samen met haar broer Rennert ook stem 10.³³²
4. Luipke Mercksd, volgt VIy.

Vu. Fresse (Fredse) Rinnerts, boer te Doniaga in de Scharren, overl. aldaar ca. april 1694, tr. Tietscke Nolckes Swaga, dochter van Nolcke Ulckes en Antje Saekedr.

In 1686³³³ verkoopt Fredse Rinnerts in de Scharren de gerechtigheid op een sate land met huis aldaar, mandelig met de koper en Dedde Rinnerts, aan Eelcke Nolckes. In 1689³³⁴ koopt Fredse Rinnerts een twaalfde part van een sate land met huis te Doniaga, wordende bij hem gebruikt, van Popck Broers, gesterkt cum marito, voor 50 cg. Het betreft hier Doniaga stemplaats nr. 5, ³³⁵ welke plaats in 1695 door de curatoren wordt verkocht voor 255 gg. In 1694³³⁶ worden Joseph Nolckes en Dedde Rinnerts als oomen van vaders- en moederszijde geautoriseerd als curatoren over de weeskinderen van Fredse Rinnerts en Tietscke Nolckes. Eveneens in 1694³³⁷ wordt op verzoek van de curatoren inventaris opgenomen in het sterfhuis van w. Fredse Rinnerts te Doniaga op aangeven van Anna Jochums. In deze inventarisatie wordt een obligatie van 28 mei 1688 vermeld ten laste van Dedde Rinnerts en Lolck Jelles e.l. in de Scharren en ten profijte van Fredse Rinnerts, ten bedrage van 200 cg. In 1699³³⁸ compareren de nagelaten kinderen van w. Fredse Rinnerts en Tietscke Nolckes voor het weesboek, met name: Nolcke, reeds 21 jaar, Johannes, 19 jaar, Anne, 16 jaar, en Antie, 12 jaar. Curator is o.a. Dedde Rinnerts. Nolcke Fredses ondertekent als Nolcke Fredses Rouckema.

Uit dit huwelijk:

1. Nolcke Fredses Rouckema.
In 1699³³⁹ wordt Pyter Nolckes, volle oom van moederszijde, geautoriseerd tot curator over Nolcke Fredses, voljarige broeder van Johannes (19 jr), Anne (16 jr) en Antie Fredses (12 jr).
2. ? Rinnert Fredses (zie *Dunegae*).
3. Jannes Fredses, geb. 1680.
4. Anne Fredses, volgt VIz.
5. Antie Fredses, geb. 1687.

Vv. Dedde Rinnerts, bij huwelijk van Langweer, boer te Boornzwaag op “Dedde Rinnertsterp”, tr. gerecht Doniawerstal 1 febr. 1681 Lolck Jelles, bij huwelijk van Langweer.

In 1672 is Dedde Rinnerts mandelig eigenaar, samen met zijn broers Fredse en Mirck Rinnerts, van een sate in de Scharren (zie ook bij Mirck Rinnerts). In 1677³⁴⁰ verkoopt hij zijn derde part van de sate met huis c.a. in de Scharren aan zijn broer Mirck Rinnerts. In 1726³⁴¹ wordt na het overlijden van Pieter Douwes te Boornzwaag, eerst getrouwd geweest met Pietje Deddes en daarna met Bauck Harmens, nu zijn weduwe, inventaris opgemaakt. Daarin wordt o.a. vermeld, dat Lolck Jelles, bestemoeder van het weeskind van Pieter Douwes bij Pietje Deddes, goederen uit de boedel in bewaring heeft genomen.

Uit dit huwelijk:

1. Pietje Deddesdr, volgt VIaa.

Vw. Anne Jacobs, overl. verm. voor 1668, tr. Anna Claesdr, woont in 1668 te Eesterga.

In 1685³⁴² worden de nagelaten goederen van Anne Jacobs geïnventariseerd. Enige goederen worden door Fredse Rinnerts in bewaring genomen. Verder wordt vermeld een kist met timmermansgoederen en goederen die Fredse Jacobs toe gewaardeerd waren, advocatenkosten voor een reis naar de Blesse en dat Fredse Rinnerts in plaats van Jacob Fredses tot curator is geautoriseerd. Deze aanstelling vindt gelijktijdig plaats met de inventarisatie³⁴³ waarbij vermeld wordt dat Hans Annes dan 19 jaar oud is en dat Jacob Fredses wegens zijn zeer hoge ouderdom van de curatele wordt ontslagen.

Uit dit huwelijk:

1. Hans Annes, geb. 1666.

Vx. Fredse Gerwerts (Fresse Garwerts), boer te Peperga aan de Blesse, bij zijn tweede huwelijk weduwnaar van Blesse, tr. 1. ?Heble Jacobs; tr. 2. gerecht Weststellingwerf 21 mei 1670 Grietien Jansdr; tr. 3. gerecht Weststellingwerf 8 april 1676 Piertien Reinties, overl. voor april 1697.

In 1664³⁴⁴ kopen Fredse Gerwerts en Heble Jacobs 3½ dagmad hooiland te Wolvega. Ze kopen dit land van de erfgenamen van w. Frouckjen Albertsdr. Cornelis Schultinck

namens zijn vrouw en Marcus Terwisga als vader van zijn kinderen bij wijlen Lyckeltje Jannes verwekt, als bloedverwanten en naastleggers, verzoeken het niaar. In 1680³⁴⁵ koopt Fredse Gerwerts, wonende aen de Blesse, de westelijke bouwakker en in 1684³⁴⁶ koopt hij “seecker huys ende schuire met hovinge daerachter c.a. sijnde een vrije plaets”. Ook in 1684³⁴⁷ sluit Fredse Gerwerts een wandelkoop met Jan Taten. Hij koopt “seeckere brinck met een derde part weydlant, gelegen tot Peperga” en verkoopt “2 dagmad min een verndel vergraven land in deselve sate”. In 1694³⁴⁸ kopen Fredse Garwerts en Piertien Reinties, echtelieden aan de Blesse, een derde part van een zate lands met huis c.a. te Peperga van Wemmechien Jans en in 1695³⁴⁹ koopt het echtpaar in wandelkoop nog twee bouwakkers te Peperga. Op dezelfde datum in 1695³⁵⁰ kopen Fredse Garwerts en Garwert Fredsen nog een bouwakker aldaar en verkoopt Fredse Garwerts aan de Blesse, als curator over de wees van wijlen Jan Dircks genaamd Femmechien, bij de brandende kaars de helft van een sate land met huis c.a. te Peperga aan R Emmelt Hendricks.

In april 1697³⁵¹ is Piertien Reinties overleden en wordt inventaris opgemaakt en gescheiden op verzoek van haar man Fredse Garwerts ten eenre en Jan Hendriks en Hendrik Clasen als curatoren van wijlen Jacob Harmens cum uxore, erfgenamen van hun peetmoeder Piertien Reinties, ter andere zijde. Tot de inventaris behoren vee, hooi, rogge, een wagen en andere huismannezaken, ingezaaide velden, landerijen o.a. te Peperga en Steggerda, de inventaris van het sterfhuis, gereed geld ad. 1099 cg en 15 st en een obligatie ten profijte van de wezen en ten nadele van Jancke Garwerts ter waarde van 400 cg. De wezen komt de helft toe van een zate land met huis en schuur te Steggerda. Opgemerkt wordt dat nog enige doodschulden moeten worden verrekend, waarvoor nog quitanties zullen worden getoond.

Het voorgaande zal inhouden dat uit het huwelijk van Piertien en Fredse geen kinderen zijn geboren of niet meer in leven zijn en haar aandeel in de bezittingen vererft naar haar peetkinderen. Gerwert Fredsen is hierbij geen partij en is vermoedelijk een zoon uit het tweede huwelijk met Grietien Jansdr.

In 1699³⁵² koopt Fredse Garwerts, wonend tot Peperga aen de Blesse, een sate land met huysinge, schuur c.a. te Oldelamer, breed 20 roeden, streckende van de Scheene tot achter aan de Kooi, van Jancke Gerwerts, die deze sate eerder van Juffr. Voetius gekocht had. (Dit is stem nr. 49 van Oldelamer die in 1698 nog op naam van Jancke Gerwerts geregistreerd wordt).

Fresse Garwerts is volgens het florenkohier van 1700 te Peperga eigenaar van een deel van de stemmen nrs. 6 en 12 en in Oldelamer eigenaar van stem nr. 49.

Uit vermoedelijk het tweede huwelijk:

1. Gerwert Fredses, volgt Vlab.

Vy. Roelof Assema, geb. Oldeouwer, boer te Ouwsterhaule en Oldelamer, overl. 1666/1667, tr. gerecht Weststellingwerf 1 oktober 1657 Barber Geerlofsdr, bij huwelijk van Oldelamer, dochter van Geerlof Tymens en Annechien Jansdr, overl. Ouwsterhaule ca. 1675.

In 1652³⁵³ verklaart Anna Geerlof Tymens weduwe, wonend tot Oldelamer schuldig te wezen aan H. Dijcman de somma van 25 cg ter zake geacordeerde salarissen en expensien hem Dijcman competerende. Oiconde mijn Annechien hant, van de bijsitter Jan Heines mijn gekozene voorstander. Actum Wolvega de 14 Mai 1652.

In oktober 1656³⁵⁴ worden de bijzitter Jan Heines en Huigen Jochums geautoriseerd tot curatoren over de nagelaten wezen van w. Gerlof Tymens en Antje Jansdr. Een jaar daarna op 26 november 1657 comparereren Hans en Roelof Assema namens hun vrouwen voor het gerecht en ontslaan na goede reekeninge en aenwijsinge de curatoren van hun curatele.

Uit dit huwelijk:

1. Johannes Assema, geb. ca. 1660, boer te Ouwsterhaule en ontvanger en dorpsrechter van Oldeouwer, overl. in de Scharren ca. 1705, tr. 1. Auckje Coops, overl. voor 1694, dochter van Coop Hendricks en Haackje Eyses; tr. 2. Hencke Walles, overl. in de Scharren begin 1714. In 1704³⁵⁵ verkopen Johannes Assema, huisman in de Scharren, als vader en wettige voorstander over zijn dochter Roeloffien Assema en Imcke Jans als man en voogd over zijn huisvrouw Antie Assema, wonende tot Snikzwaag, aan Peter Coops te Sonnega de helft van een sate lands met huis c.a. te Nijelamer, breed 11 roeden en mandelig met Peter Coops.
Kinderen uit het eerste huwelijk: Antie, tr. Ymcke Jans, en Roelofje, tr. Jan Hendricks Os; kinderen uit het tweede huwelijk: Andries (geb. 1695), Yts (geb. 1701), tr. Douwe Wiebrens, Geesje (geb. 1703), tr. Hessel Johannes, en Johanneske (geb. 1705), tr. Pybe Hybles (zie ook VIx volgnr. 2.).
2. Rommert Assema, geb. ca. 1660, volmacht van Doniawerstal, overl. Ouwsterhaule ca. 1700, tr. gerecht Doniawerstal 31 november 1693 Ypck Ates, afkomstig van Langezwaag, dochter van Aette Bauckes en Auck Lioetsedr. Ypck hertr. Taecke Mircks, huisman te Oldeouwer. Kinderen uit dit huwelijk: Auck (geb. 1694) en Johannes (geb. 1697), tr. Reinsck Deddes Bruinsma.
Voor verdere gegevens over de familie Assema verwijs ik naar het Assema artikel in het Genealogysk Jierboek van 1993.

Vz. Hans Assema, geb. Oldeouwer, woont later te Ouwsterhaule, overl. 1669/1671, tr. 1. Aaltje Gerlofsdr, overl. ca. 1665; tr. 2. ca. 1666 Bauck Popckes.

Uit het eerste huwelijk:

1. Anthie Assema.
2. Jaicke Assema.

Vaa. Albert Peters, in 1671 nog minderjarig, overl. voor zijn vrouw, tr. Antien Ebelen, overl. ca. mei 1682.

In juni 1682³⁵⁶ is Antien Ebelen overleden. Haar man Albert Peters is al eerder overleden. Tot curatoren over het nagelaten weeskind worden geautoriseerd de stelling Sybrand Martens op Ter Idzard (IVu, volgnr. 6.) en Jacob Jochums te Holtwolde. Niet benoemd worden Eisse Peters, Jacob Maeckes op Ter Idzard (IVu, volgnr. 2.), Jochum Meinen op de Blesse, Albert Maeckes te Sonnega (IVu, volgnr. 4.) en Rencke Piers te Wolvega. In 1689³⁵⁷ legt de curator Sybrand Martens verantwoording af van zijn administratie. Het weeskind krijgt jaarlijks o.a. landhuur van een aandeel in de erfenis van wijlen Albert Jurriens (Wolvega stem 16). Bij de uitgaven blijkt dat het weeskind Swaentien heet. De rekening is ter presentie van de mede curator Jacob Jochums en de naaste bloedverwant Pier Lamberts, die de rekening controleren en goedkeuren. Beide curatoren zetten de curatele voort. In 1694³⁵⁸ wordt weer verantwoording afgelegd door de curatoren. Sybrand Martens is dan inmiddels overleden en zijn weduwe Swaentje Maeckes neemt waar. Ook bij deze afrekening wordt weer jaarlijks landhuur ontvangen van Wolvega stem 16. De goedkeuring gebeurt door de naaste bloedverwanten, die ook de rekening ondertekenen, samen met het weeskind Swaentien Peters. Pier Maeckes wordt tot nieuwe curator benoemd. Eveneens in 1696³⁵⁹ wordt de weesrekening opgemaakt en goedgekeurd. Het weeskind is dan omtrent 23 jaar oud. De laatste rekening wordt in 1698³⁶⁰ opgemaakt en gesloten ter presentie van Swaentien Alberts gesterkt in desen met haar man Jacob Peters en Claes Harmens als bloedverwant. Zij kijken de rekening na en keuren deze goed.

Uit dit huwelijk:

1. Swaentien Alberts, volgt VIac.

VIa. Barbera Schultinck,³⁶¹ bij huwelijk van Sneek, tr. gerecht Sneek 24 febr. 1713 Rienks (Regnerus) Haanstra, bij huwelijk van Sneek, brouwer aldaar.

Uit dit huwelijk:

1. Tettie Rienksdr Haanstra, bij huwelijk van Sneek, tr. Joure en gerecht Haskerland 22 februari 1740 Lyckle Harmens Schaap, bij huwelijk van Sneek.
Kinderen uit dit huwelijk: Johannes (1741), Harmen (1743), Obbe (1746), Helena (1748), Thijs (1752) en Joseph Lyckles Schaap (1754).
2. Tijmentie Haanstra, bij huwelijk van Sneek, ondertr. gerecht Sneek 24 juni 1745 Thijs Douwes van der Werff, bij huwelijk van Joure.
Kinderen uit dit huwelijk, ged. r.k. Joure: Tetske (1746), Johannes (1747), Dominicus (1750) en Barber (1753) van der Werff.

VIb. Cornelis Schultinck,³⁶² bij huwelijk van Sneek, wijnkoopman aldaar; tr. gerecht Sneek 1 maart 1715 Riemcke Burdes Brouwer, bij huwelijk van Sneek, dochter van Burd Melchers en Trijntje Willems Raarda.

Uit dit huwelijk:

1. Timothea Schultinck,³⁶³ bij huwelijk van Sneek, overl. 1756, ondertr.

- gerecht Sneek 20 juni 1748 Johannes Akerma, bij huwelijk van Groningen. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren.
2. Bernardus Schultinck,³⁶⁴ wijnkoper te Sneek, overl. 1760, ondertr. gerecht Sneek 14 januari 1751 Maria Osse, bij huwelijk afkomstig van Steenwijk, dochter van Klaas Hendriks Osse en Reinske Brauwring. Uit dit huwelijk Reinilda Schultinck, tr. Johannes Rijseveld (tweede huwelijk).
 3. Catharina Columbina Schultinck,³⁶⁵ ged. r.k. Sneek 1 juni 1727, bij huwelijk van Sneek, ondertr. gerecht Sneek 19 juni 1749 Johannes Josephus de Ponthier, vaandrig, bij huwelijk van Sneek.

VIc. Petrus Hamconius (Pier) Schultinck, student en promovendus te Franeker, sinds 1703 advocaat voor het Hof van Friesland, tr. r.k. Leeuwarden (statie Nieuwstad) 4 april 1706 Anna Maria Nauta, bij huwelijk van Leeuwarden.³⁶⁶

Uit dit huwelijk:

1. Bavius Schultinck, vlucht voor de deurwaarder naar Utrecht, is later kadet in de blauwe Garde onder de kapitein Hessels, overl. 1733, tr. te Utrecht Catharina le Bruijn, dochter van Constantius le Bruijn. Zij hertr. ca. 1737 Hendrik Monsuur.
In 1725³⁶⁷ wordt Bavius ingeschreven als student te Franeker en wel als Bavius Schultinck, Leovardiensis.
Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren. In nov. 1737³⁶⁸ woont Catharina le Bruijn in Amsterdam. Zij gaat dan in ondertrouw met Hendrik Monsuur, waarbij haar vader, Constantinus le Bruijn te Utrecht, bij notariële akte zijn toestemming verleent.
2. Johanna Florentina Schultinck, bij huwelijk van Leeuwarden, overl. voor 1739, ondertr. Wirdum 15 december 1726 (dit huwelijk werd bevestigd te Leeuwarden op dezelfde dag) met Johannes Recalf van Fenema, bij huwelijk vaandrig van Breda, hij woont in 1735 te Dronrijp als oud-kapitein van een compagnie te voet en is later rentmeester van Hoge en Lage Zwalve, overl. Leiden 21 januari 1751. Hij tr. 2. 1739/1740 Petronella Anemaat.
Johanna Florentina Schultinck verkoopt in 1734³⁶⁹ land en huizen te Oudehaske, Haskerdijken en Joure.
Uit het huwelijk van Johanna en Johannes is geboren: Petrus Hamconius Recalf van Fenema, ged. Leeuwarden 24 aug. 1727.

VIId. Aeltie Schultinck, geb. Joure, bij huwelijk van aldaar, overl. Oldemarkt 1 juli 1709, tr. (derde prokl. gerecht Haskerland 25 mei 1705) Henricus Muurlinck,³⁷⁰ bij huwelijk van Oldemarkt en landeigenaar aldaar, zoon van Jan Hendriks Muurlinck en Vrouwtje Hilbrands ter Zwege van

Oldemarkt. Hij ondertr. 2. Kuinre 2 mei 1717/tr. 2. Scholtengerecht Kuinre “pinxtermaendagh 1717” Fardu Jansz de Jongh, bij huwelijk van de Heerlijkheid Kuinre; tr. 3. Oldemarkt 22 oktober 1751/r.k. Steggerda 7 november 1751 Wiebrig Wiebes (Walburga Wibbes) (get. Henricus de Jonge, Andreas Peters, Grietje Rotgers en Marringje Cornelis), bij huwelijk van Oldemarkt.

In de Friesche Volksalmanak van 1891³⁷¹ wordt opgemerkt “Aaltje, de oudste, die huwde met den weduwnaar Henricus Muurlinck aan de Oldemark, waarvan een dochter Vrouwke, die echter geen kroost heeft nagelaten”.

Uit het eerste huwelijk geboren en ged. Oldemarkt:³⁷²

1. VROUTJEN Muurlinck, ged. 11 april 1706 (getuige Klaasje Bakker), overl. Oldemarkt 29 november 1724.
2. JAN Muurlinck, ged. 30 september 1708 (getuige Klaasje Bakker), jong overleden.

Uit de andere 2 huwelijken van Henricus Muurlinck zijn nog meer kinderen geboren, o.a.

- a. ANNA MARIA Muurlinck, de eerste vrouw van Johannes Rijsveld (zie ook VIb, nr. 2.).

VIe. Ycke (Ida) Schultinck, bij huwelijk van Joure, overl. na 1747, tr. Kuinre 17 april 1716/gerecht Haskerland 8 mei 1716 Henricus de Jongh, bij huwelijk van Oldemarkt, in 1729 koopman te Amsterdam, overl. na 1747.

In 1729³⁷³ verkoopt Yke Schultinck, huisvrouw van Hendrik de Jong, coopman tot Amsterdam land te Oudehaske in de stelle nr. 60 en 2 pm Nijemaden.

Op 27 febr. 1747 zijn Hendrick de Jong en Yda Schultinck getuigen bij de doop van Hendrick, zoon van Joannes de Jong en Margareta Kool (r.k. Amsterdam, De Pool).

Uit dit huwelijk:

1. CORNELIS Henricus de Jongh, ged. r.k. Kuinre 5 april 1724 (peter Nicolaus Jansen), als vader vermeld Henricus Janssen en moeder Ida Schultinck.
2. VERONICA de Jongh, ged. r.k. Kuinre 7 juli 1725 (doopheffer Hendrikje Gerrits, meter Varde Muerlings).
3. LAMBERTUS de Jongh, ged. r.k. Amsterdam (Mozes en Aaronkerk) 7 okt. 1726 (get. Henricus Meurelingh en Farda de Jonge).
4. LAMBERTUS de Jongh, ged. r.k. Amsterdam (Mozes en Aaronkerk) 27 april 1728 (get. Hendrick Meurlinck).

VI f. Fedde Goosen van Terwisga, geb. Het Meer ca. 1715, koopman te Heerenveen, overl. 1776, tr. De Knijpe 2 juli 1741 Grietje Barteles Hylckema, geb. Heerenveen ca. 1715/1720, dochter van Barteles Jelles en Aat Sijmonsdr.

Fedde van Terwisga en Grietje Barteles lenen diverse malen geld in de periode 1768-

1775, tot een totaal bedrag van 4099 cg, welke obligaties allen in de periode eind jan. 1776-begin maart 1776 in het hypotheekboek geregistreerd worden; ik neem aan na het overlijden van Fedde Goosen.³⁷⁴

Uit dit huwelijk:

1. Goossen Feddes van Terwisga, bij huwelijk van Heerenveen, tr. Heerenveen 16 okt. 1775 Jeltje Aukes, bij huwelijk van Joure.
2. Romkje Feddes van Terwisga, tr. Heerenveen 20 nov. 1777 Marcus van der Tuuk, predikant te Diever, Heerenveen (1774 – 1790) en vandaar naar Veendam, overl. Veendam 10 mei 1814. Uit dit huwelijk een zoon: Michael van den Tuuk (geb. Heerenveen 28 maart 1781, overl. Veendam 29 jan. 1842), advocaat en notaris te Veendam, lid Provinciale Staten Groningen (1817-1820), tr. 15 maart 1806 met Anna Jacoba Wilhelmina Munthinge, uit Veendam. Zie over hen: nl.wikipedia.org; aldaar ook portret van beiden.

Vig. Marcus Goosen van Terwisga, boer in Het Meer, overl. aldaar 1766, tr. ca. 1744 Corneliske Ages, overl. Tjalleberd 10 juni 1806.

Uit dit huwelijk allen ged. De Knipe en Het Meer:

1. Goosen Markus van Terwisga, ged. 4 april 1745, bij huwelijk van Heerenveen, tr. Heerenveen 22 okt. 1769 Antje Zijlstra, bij huwelijk van Akkrum.
2. Age Marckus van Terwisga, ged. 18 febr. 1748.
3. Sipke Markus van Terwisga, ged. 20 sept. 1750.
4. Romckje Marckus van Terwisga, ged. 30 jan. 1752, bij huwelijk van Het Meer, overl. Nijehorne 4 jan. 1831, tr. Hoornsterzwaag e.o./De Knijpe Het Meer 16 febr. 1783 Jacob Klazes Hogeveen, geb. Nijehorne 10 febr. 1753, bij huwelijk van Nijehorne, veenbaas, ontvanger van de Heeren Compagnons en lid van de Raad van de Grietenij Schoterland, overl. Nijehorne 2 april 1827, zoon van Klaas Roelofs en Waab Sieuwes. Uit dit huwelijk: Waab Jacobs Hogeveen (1783-1826, tr. Pieter Ynzes Nijenhuis) en Marcus Jacobs Hogeveen (1788-1847, tr. Foekje Roels Heida).
5. Sipcke Marckus van Terwisga, ged. 19 jan. 1755.
6. Antje Markus van Terwisga, ged. 9 okt. 1757, bij huwelijk van Zestienroeden, tr. Terband/Heerenveen 19 sept. 1790 Jelle Jans Veenstra, bij huwelijk van Heerenveen.
7. Wybe Marks van Terwisga, ged. 2 maart 1760, bij huwelijk van Het Meer, woont te Zestienroeden onder Tjalberd, tr. De Knijpe Het Meer 25 april 1779 Antje Douwes, bij huwelijk van Beneden Knijpe. Uit dit huwelijk allen ged. NH De Knijpe Het Meer: Merk (1780), Corneliske (1783), Grytje (1785), Douwe (1788) en Romkjen (1790).
8. Lykele Marks van Terwisga, ged. 14 oktober 1762, bij huwelijk van Het

Meer, huisman, assessor, Mr. Chirurgijn aldaar, overl. Tjalleberd 16 maart 1834, tr. Hoornsterzwaag e.o. 23 januari 1785 Mettje Klases, geb. Nieuwehorne 2 jan. 1758, overl. Tjalleberd 17 maart 1847, dochter van Klaas Roelofs en Waab Sieuwes (zie ook volgnr. 4.). Uit dit huwelijk allen ged. De Knijpe Het Meer: Marcus (1788), Klaas (1789), Corneliske (1793), Waab (1795), Corneliske (1795) en Goossen (1800).

Vih. Marcus (Merk) Hylckes Wierda, woont te Wolvega, overl. aldaar tussen 15 juni en 5 dec. 1731, tr. Annigjen Jans Nijholt.

In juni 1731³⁷⁵ wordt Mark Wierda vermeld bij de kinderen van wijlen Hylke Wierda bij het opnemen van de nalatenschap en in december 1731³⁷⁶ bij het maken van staat en scheiding tussen de kinderen en erfgenamen van wijlen de oud bijzitter Hylke Wierda is hij overleden. Jan Wierda treedt dan op als gelastigde van zijn moeder Annigjen Nijholt, weduwe van Mark Wierda, in leven te Wolvega, en moeder en wettige voorstanderse over haar kinderen Jan en Wybe Wierda. In mei 1732³⁷⁷ wordt rekening, bewijs en reliqua gedaan door Sytse Wierda als test. curator over de nalatenschap van wijlen zijn vader Hylcke Wierda mede ten overstaan van Mark Wierda. Het slot van rekening is van 15 juni 1731 toen Mark nog leefde en bij de registratie in het weesboek was hij al overleden, want de rekening is mede ondertekend door Anneghyn Niholt weduwe Wierda.

Uit dit huwelijk:

1. Jan Merks Wierda, tr. Drachten 26 jan. 1744 Aaltje Sytzes Reiding.
2. Wybe Merks Wierda, tr. Wolvega 26 dec. 1751 Femmegien Dirks.

Vii. Lyckeltje Hylckes Wierda, ged. Idskenhuizen 27 okt. 1688, bij huwelijk van Idskenhuizen, overl. voor 15 juni 1731, tr. Jorwerd 8 dec. 1709 Heercke Pytters Aerssen, bij huwelijk van Jorwerd, daar overl. 27 april 1747, zoon van Piter Heerckes Aerssen en Pasquyntje Willems.

In 1731³⁷⁸ doet Sytse Wierda rekening, bewijs en reliqua als test. curator over de nalatenschap van zijn vader Hylcke Wierda. Bij de mede-erven wordt o.a. vermeld Heercke Pytters Aerssen als vader en voorstander over zijn drie kinderen Wypkjen, Pyter en Pasquyntie, bij Lyckeltie Wierda.

Uit dit huwelijk allen gedoopt te Jorwerd:

1. Wypkjen Heerkes Aarsen, ged. 12 okt. 1710, overl. Wirdum 21 juni 1795, tr. Jorwerd 9 aug. 1733 Pier Johannes Goslinga, van Ysbrechtum. Uit dit huwelijk nageslacht.
2. Pyter Heerkes Aarsen, ged. 29 mei 1712, bij huwelijk van Jorwerd, tr. Warga 26 maart 1742 Rinske Clases, bij huwelijk van Jorwerd. Uit dit huwelijk nageslacht.
3. Willem Heerkes, ged. 19 aug. 1714, overl. voor 1731.
4. Romkien Heerkes, ged. 8 sept. 1715, overl. voor 1731.
5. Pasquintie Heerkes Aarsen, ged. 20 febr. 1718, bij huwelijk van

Jorwerd, tr. Warga 16 dec. 1742 Sipke Pytters, bij huwelijk van Warga en mr. smid aldaar.

6. Hylcke Heerckes, ged. 30 maart 1721, overl. voor 1731.

Vlj. Harm Jacobs, boer te Elsloo, dorprechter aldaar (1732) en in ca. 1750 mederechter van Ooststellingwerf, overl. na 1752, tr. verm. Meintje NN.

In 1732³⁷⁹ koopt Harmen Jacobs, dorprechter te Elslo 2 akkers bouwland gelegen op de lege esch te Oosterwolde van Thijs Jans voor een bedrag van 45 gg. Harm Jacobs koopt tussen 1732 en 1752 een aantal keren met zijn broers land (zie aantekeningen bij Pier Jacobs). Bij de quotisatie van 1749 is Harmen Jacobs boer te Elsloo met een gezin van 5 personen boven de 12 jaar en een aanslag van 40-9-0. In ca. 1750³⁸⁰ verzoekt Harmen Jacobs als mederechter van de grietenij het niaar bij een verkoop.

Sleutel voor het bepalen van de nakomelingen van Harm Jacobs vormt, door het ontbreken van een deel van de doopregistraties, het eigendom van Oldeberkoop, floreenr. 30, bestaande uit een huis en 30 pm land in de jaren 1748-1788. In 1748 en 1758 is dit een vierendeling tussen Jacob Frankes, Harmen Jacobs, Pier Jacobs en Hendrik Cornelis nom. lib. In 1768 zijn Gercke Harms, Jantje Harms, Diekje Harms, Rensje Harms en de weduwe van Jacob Harms nom. lib. voor de helft eigenaar, Jacob Francken een vierde en een vierentwintigste deel, Marten Engberts nom. lib. een achtste deel en Jacob Jelles een twaalfde deel. Gebruikster is Jacob Harms weduwe. In 1778 zijn eigenaar voor een tiende deel Gercke Harms, Doitse Watses nom. lib., Marten Engberts, Sye Sipckes nom. lib. (Harm, Antjen, Sipke, Meintjen, Grietjen en Jacob Syes) en Jacob Harms weduwe nom. lib. (Roelof en Meintje Jacobs), Jacob Franckes zeven vierentwintigste deel, Pier Martens een achtste deel en Jacob Jellen een twaalfde deel en tenslotte zijn er in 1788 drie eigenaars over met elk een derde deel, nl. Franke Jacobs, Hendrik Jacobs weduwe en Willem Andries weduwe.

Uit dit huwelijk:

1. Gercke Harms, mr. gortmaker te Makkinga, tr. Makkinga 5 mei 1754 Jantien Lammerts en na haar overlijden hertr. hij Makkinga 18 nov. 1771 met Joukje Dirks.

In 1773³⁸¹ is Jantien Lammerts overleden en Gercke Harms inmiddels hertrouwd met Joukje Dirks. Berend Lamberts, hospes te Oldeberkoop, als oom van moederszijde en de bijzitter Jacob Frankes (VIk, volgnr. 1.) als neef van vaderszijde worden aangesteld als curatoren over de vijf nagelaten kinderen uit het eerste huwelijk in verband met de uitwijzing en oplottinge van de vaderlijke goederen.

Uit het eerste huwelijk: Lammert Gerckes (1755), Harmen Gerckes (1757, tr. 1789 Martje Wybes), Jan Gerckes (1760), Meintje Gerckes (1763), Hylcke Gerckes (1766), Roelof Gerckes (1766) en uit het tweede huwelijk: Jantien Gerckes (1771), Dirk Gerckes (1774), Lammert Gerckes (1776, tr. 1802 Roelofje Coenes), Jacob Gerckes (1779, tr. 1800 Antje Reints), Jekke Gerckes (1784) en Rinsjen Gerckes (1789).

- Harmen Gerkes weduwe, Lammert Gerkes en Jacob Gerkes, allen te Makkinga, nemen in 1812 de naam Gorter aan als familienaam.
2. Jacob Harmens, ged. Makkinga e.o. 13 september 1733, tr. Makkinga/Oosterwolde 15 mei 1763 Trijntje Roelofs. Zij hertr. Oldeberkoop 9 mei 1773 Sibbe Franses, bij huwelijk van Oldeberkoop.
In oktober 1773⁸² is Jacob Harmens te Oldeberkoop overleden en is de weduwe Trijntje Roelofs inmiddels weer getrouwd met Sibbe Franses. Voor verdeling en toewijzing van de vaderlijke goederen aan de twee kinderen Roelof en Meintje worden Berent Lamberts als oom van moederszijde en Gerke Harms, mr. gortmaker te Makkinga, als oom van vaderszijde aangesteld als curatoren.
Uit dit huwelijk: Roelof Jacobs Nijhuis (1764-1830, tr. 1796 Jantje Jans Jansma uit welk huwelijk een zoon en 4 dochters) en Meintje Jacobs Nijhuis (1764-1831, tr. 1787 Lambert Berends).
 3. Jantje Harmens, bij eerste huwelijk van Elslo en tweede huwelijk van Makkinga, tr. 1. Makkinga 2 aug. 1750 Cornelis Foppes (Dyxtre), van Makkinga; tr. 2 Makkinga 1 juli 1764 Dooitse Watses, van Makkinga.
In 1765⁸³ na het hertrouwen van Jantje Harms worden Ds Johannes Jellema, predikant te Makkinga, als vriend van vaderszijde en Gercke Harmens, mr. gortmaker aldaar, als oom van moederszijde geautoriseerd als curatoren over het nagelaten weeskind Pieter Cornelis. In 1778⁸⁴ wordt rekening, bewijs en reliqua gedaan door ds Johannes Jellema en Gerke Harmens, beiden te Makkinga, als geautoriseerde curatoren over Pyter Cornelis Dyxtre, nagelaten zoon van Cornelis Foppes Dyxtre, in leven woonachtig te Makkinga, bij Jantje Harms in echte verwekt.
Uit het eerste huwelijk: Pieter Cornelis Dyxtre (1751) en het tweede huwelijk: Cornelis Dooitses (1766) en Jacob Dooitses (1769).
 4. Diekje Harmens, bij huwelijk van Elslo, tr. Makkinga 2 juni 1754 Marten Engberts, bij huwelijk van Makkinga. Uit dit huwelijk: Engbert Martens (1755), Harmen Martens (1759), Pier Martens (1762), Jan Martens (1767) en Berber Martens (1768).
 5. Rensje Harmens, bij huwelijk van Elslo, tr. Makkinga 28 febr. 1760 Sye Sipckes, bij huwelijk van Noordwolde, overl. aldaar najaar 1800.
In 1800⁸⁵ is Sije Sipkes te Noordwolde overleden. Van erfgenaam Harmen Sijes, die ongeveer elf jaar geleden uit Weststellingwerf is vertrokken, weet men niet of hij nog in leven is. De nagelaten goederen worden beheerd door de curatoren Willem Franken te Noordwolde en Willem Harmens mede aldaar.
Uit dit huwelijk: Harmen Syes (1761), Antje Syes (1764, tr. 1786 Dirk Jans), Sipke Syes (1765), Meintje Syes (1767-1853, tr. 1794 Claes Jan Nolles (1764-1846)), Grietje Syes (1769, tr. 1787 Douwe Jans) en Jacob Syes (1771, tr. 1799 Jantje Harmens; NB tr. Kloosterveen (Smilde) 13 mei 1799 Jacob Zeyen van Noordwolde met Jantien Harms van Zuidlaren).

Vik. Francke Jacobs, woont te Elslo, overl. tussen 1738 en 1746, tr. Antie Hendricksdr.

In 1714³⁸⁶ kopen Francke Jacobs en Antie Hendricksdr e.l. te Elslo een part huis en landerijen te Elslo, mandelig met de koperse en Roelof en Hendrickje Hendricks. Verkopers zijn Claes Jans en vele anderen. Francke Jacobs is in 1738 meier van Elslo stem 13 en mede eigenaar van stem 14. Francke koopt met zijn broers en zwager meerdere malen land (zie aantekeningen bij Pier Jacobs).

Uit dit huwelijk:

1. Jacob Francken,³⁸⁷ boer te Elslo, tr. NN.

Volgens de quotisatie van 1749 is Jacob Frankes boer te Elsloo, bestaat het gezin uit 4 personen boven de 12 jaar en 2 daaronder en is de aanslag 44-1-0.

Uit dit huwelijk met als vermelding bij de vader Jacob Franken Elslo zijn gedoopt Makkinga e.o.: Antjen Jacobs (1733), Hendrick Jacobs (1738) en Francke Jacobs (1745).

VII. Harmen Sjoerds, geb. ca. 1666, huisman te Oldeboorn, overl. na mei 1700, tr. 1. Oldeboorn 19 oktober 1690 Antje Sybrens; tr. 2. Oldeboorn 24 december 1693 Pleuni Jans.

In 1687³⁸⁸ compareert voor het gerecht Sijmen Douwes, volle oom van Harmen Sioerts, nagelaten zoon van Sioert Douwes bij Geertie Harmens in echte verwekt, oud omtrent 22 jaren. Sijmen Douwes wordt na gedane electie tot curator over Harmen Sioerts geautoriseerd. Meteen daarna³⁸⁹ compareren voor het gerecht Grietien Harmens, weduwe van wijlen Jacob Franckes in leven gewoont hebbende toe Elsloo en voormomber benefens Sijmen Douwes opt Oost van Oldeboorn, mede voormomber, om te doen rekening, bewijs en reliqua. In 1693 wordt Harmen Sioerts geautoriseerd tot curator over zijn halfzus Jeltie Sioerts (zie aldaar) en ondertekent hij mede als nieuwe curator de weesrekening. In 1696³⁹⁰ compareert Sybren wonent onder de clockslag van Grouw als bestevader over het nagelaten weeskind van wijlen Antie Sybrens bij Harmen Sioerts, genaamt Sioert Harmens oud 5 jaar ten eenre contra Harmen Sioerts die hertrouwd is met Pleuni Jans om te maken scheiding en deling tussen Harmen Sjoerds en Sjoerd Harmens.

In 1694 en 1696³⁹¹ lenen Harmen Sioerts en Pleuni Jans e.l. onder de dorpe Oldeboorn de sommen van 350 en 200 cg. In 1700³⁹² leent Harmen Sjoerds te Oldeboorn nog eens 127 cg van Folckert Crasburg, apotheker binnen Sneek.

Harmen Sioerds is in 1698 meier van de stemmen 20 en 23 te Oldeboorn.

Uit het eerste huwelijk:

1. Sioert Harmens, geb. 1691, overl. tussen mei en dec. 1696.

Uit het tweede huwelijk allen ged. Oldeboorn:

2. Sioert Harmens, ged. 16 dec. 1696.
3. Trijntje Harmens, ged 16 dec. 1696.
4. Douwe Harmens, ged. 16 mei 1697.

VIm. Jeltje Sjoerds, geb. ca. 1672, woont te Oldeboorn, overl. aldaar ca. 1750, tr. Oldeboorn 28 april 1695 Ame Jelles, koopman te Oldeboorn, overl. voor 8 juni 1717, zoon van Jelle Johaens en Martsen Ames.

In 1717³⁹³ is Ame Jelles overleden. De kinderen Geertje oud 20 jaar, Jelle oud 17 jaar, Sioert oud 12 jaar en Ycke oud 10 jaar, gesterkt met hun moeder, procederen om Reiner Wigles te Oldeboorn en Luitien Alberts op de Jouwere als curatoren te laten aanstellen. Het gerecht, gezien de testamentaire dispositie van Martsen Jelles als bestemoeder, autoriseert tot curatoren Reinder Wigles als menonyt sijnde en Luitien Alberts.

Uit dit huwelijk:

1. Geertje Ames, geb. ca. 1697.
2. Jelle Ames, geb. ca. 1700, tr. Oldeboorn 1 juni 1727 Ymck Fokkes, bij huwelijk van Akkrum. Uit dit huwelijk: Marten Jelles (1738, tr. Antje Gatses Calsbeek; nageslacht van dit echtpaar neemt in 1811 de naam Calsbeek aan als familienaam).
3. Sioert Ames, geb. ca. 1705.
4. Ycke of Ytie Ames, geb. ca. 1707, tr. Oldeboorn 14 juni 1733 Jan Anskes, bij huwelijk van Oldeboorn en schoenmaker aldaar. Uit dit huwelijk: Gertje (1729), Roel (1734), Roel (1737), Romkjen (1738) en Gertje (1748).

VIn. Peter Jacobs, woont in 1727 te Spanga, tr. Jantje Albertsdr.

Uit dit huwelijk allen ged. r.k. Kuinre:

1. Suzanne Peters, ged. 28 maart 1724 (meter Tjaltje Gerrits).
Ik denk dat de pastoor van Kuinre de naam van de grootmoeder Swaentje veranderd heeft in de volgens hem bijbels meer correcte naam van Suzanna.
2. Jacobus Peters, ged. 16 april 1725 (peter Albert Joachims, procurator en meter Tjaltje Geerlofs).
3. Albertus Peters, ged. 7 febr. 1729 (meter Jacobje Alberts).
4. Suzanne Peters, ged. 7 febr. 1729 (meter Grietje Jacobs).

VIo. Peter (Pieter) Wybes, boer te Follega, overl. aldaar ca. 1774, tr. Lemmer/ Follega okt. 1720/r.k. Lemmer 27 okt. 1720 Griet Deddes; tr. 2. r.k. Lemmer 11 jan. 1726 Lutje Roelofs.

Peter Wybes is volgens de quotisatie van 1749 boer te Follega, het gezin bestaat uit 4 personen boven 12 jaar en 5 personen daaronder, de aanslag is 40-3-0.

Pieter Wybes komt vele malen voor in diverse bronnen in Lemsterland:

Reëlkohieren: gebruiker Eesterga 5 (1721-1725), gebruiker Follega 13³⁹⁴ (1721-1774) en zijn weduwe aldaar (1775-1776). Daarna is Wiebe Pieters (verm. zijn zoon) gebruiker (1780-1797) en tenslotte de weduwe van Wiebe Pieters (1798-1805), gebruiker Follega 16 (1717-1718), gebruiker Follega 26 (1717-1719) en gebruiker Follega 27 (1719).

Speciekohieren: 1748, fol. 29, Pytter Wybes, Follega, beneden 600 gld, en 1764, fol. 57, nr. 16: Pytter Wybes, aanslag: 15-2-0.

Register van Familien 1744, fol. 26, Pytter Wybes te Follega, aanslag 5-0-0, 8 personen.

Uit het eerste huwelijk allen ged. r.k. Lemmer:

1. Aefje Peters, ged. 27 sept. 1721 (meter Aeghje Wybes).
2. Anne Peters, ged. 17 febr. 1723 (meter de vrouw van Roucke Deddes).
3. Heere Peters, ged. 17 febr. 1723 (peter Ieke Heeres).

Uit het tweede huwelijk allen ged. r.k. Lemmer:

4. Grytjen Peters, ged. 15 juli 1727 (meter Jacobje Jacobs).
5. Ylick Peters, ged. 3 dec. 1729 (meter Ylick Heeres).
6. Geesken Peters, ged. 26 dec. 1731 (meter Trijntje Wybes).
7. Niekels Peters, ged. 19 sept. 1737 (meter Jacobjen, vrouw van Jan Lubberts).
8. Rodulphes Peters, ged. 12 april 1738 (peter Otte Roelofs).
9. Wybe Peters, ged. 10 sept. 1740 (peter Joannes Wybes), bij huwelijk van Follega, tr. Lemmer 18 april 1779 Geertje Wiepkjes, bij huwelijk van Teroele. Uit dit huwelijk r.k. ged. Lemmer: Piter (1780-1825), Wypke (1783-1825), Lutgerus (1787), Schauke (1790-1833) en Otte (1791-1833). Pieter Wiebes neemt op 24 dec. 1811 de familienaam Tolman aan (mairie Oosterzee) voor zichzelf en zijn zuster en twee broers Wiepke (28 jaar), Sjauke (21 jaar) en Otte (20 jaar). Alle kinderen zijn ongehuwd gebleven.
10. Trintje Peters, ged. 28 jan. 1743 (meter Jacobje Jacobs).
11. Jacob Peters, ged. 8 mei 1745 (peter Jan Lubberts).
12. Peter Peters, ged. 11 febr. 1748 (peter Nolcke Wibrans).

Vip. Trijntje Wybes, tr. Oosterzee 1 febr. 1722/r.k. Lemmer 2 febr. 1722 Pieter (Peter) Feddes, geb. Oosterzee, boer aldaar (in 1728 bruiker Oosterzee de stemmen 80 en 81) en kerkvoogd van de r.k. kerk te Follega/Lemmer, overl. omstreeks sept. 1781, zoon van Fedde Pieters en Trijn Goidtsdr.

Peter Feddes is volgens de quotisatie van 1749 boer te Oosterzee, het gezin bestaat uit 6 personen boven de 12 jaar en de aanslag is 52-14-0.

In 1781³⁹⁵ doet Fedde Pytters, huisman te Oosterzee, rekening, bewijs en reliqua wegens zijn vaders nalatenschap en bewind als curator over Sipkjen Sipkes, nagelaten kind van Sipke Pytters.³⁹⁶

Uit dit huwelijk allen ged. r.k. Lemmer:

1. Sibble Peters, ged. 5 febr. 1723 (peter Wepke Martens).
2. Fedde Peters, ged. 26 aug. 1725 (peter Peter Wybes), bij huwelijk van Oosterzee, tr. Lemmer 29 april 1770/r.k. Lemmer 30 april 1770 Tetje Rynks, bij huwelijk van Eesterga. Uit dit huwelijk allen r.k. ged. Lemmer: Pyter (1771), Anna (1772), Trintje (1774), Rynik (1777), Sibile (1779), Jantje (1782), Afke (1784) en Geel (1789). Alle kinderen nemen na 1811 de naam "Van der Lee" aan als familienaam.
3. Meynse Peters, ged. 27 april 1728 (peter Meynsje Heeres), overl. tussen

- 1773 en 1783, tr. r.k. Lemmer 4 mei 1765 Marijke Johannes/Jans. Zij hertr. Lemmer/Oosterzee 16 febr. 1783/r.k. Lemmer 17 febr. 1783 Sible Johannes, huisman te Eesterga en weduwnaar van Dirkje Philips. Uit dit huwelijk allen r.k. ged. Lemmer: Trintje (1766), Trintje (1767), Joannes (1769), Jeltje (1770) en Jan (1773). Uit haar tweede huwelijk krijgt Marijke Johannes nog een dochter Geel (1784).
4. Aefjen Peters (van der Lee), ged. 19 maart 1732 (meter Aeltje Feddes), bij huwelijk van Oosterzee, overl. Eesterga 15 mei 1783,³⁹⁷ tr. r.k. Lemmer 29 nov. 1752/Lemmer 31 dec. 1752 Ybe Nolles (Hottinga),³⁹⁸ ged. r.k. Lemmer 5 april 1732, bij huwelijk van Eesterga en boer aldaar (1768/1778 bruiker Eesterga stemmen 28, 29, 30 en 31), overl. Eesterga 19 juni 1788.³⁹⁹ Uit dit huwelijk allen r.k. ged. te Lemmer: Trintje (1754), Claasje (1756), Thomas (1758), Femme (1760), Maria (1763), Anke (1765), Aaltje (1767), Sibbele (1769) en Piter (1773).
 5. Sijble Peters, ged. 23 okt. 1734 (peter Peter Wybes).

VIq. Johannes Wybes, boer te Follega, Doniaga en Oosterzee, overl. na 1761, tr. r.k. Lemmer 13 april 1727 Maïke Lubberts.

Uit dit huwelijk allen ged. r.k. Lemmer:

1. Anske Johannes, ged. 24 juli 1728 (peter Cornelis Lubberts), bij huwelijk van Eesterga, woont te Eesterga (1758-1767), Follega (1770-1782) en Lemmer (vanaf 1783), overl. 1784/85, tr. Oosterzee/Lemmer en r.k. Lemmer 15 mei 1768 Wepke Sjoerds, bij huwelijk van Follega, overl. na 1787.

Reëlnr. Eesterga 27 (een huis en landen beswaert op no. 63): is eigendom van de bijzitter Elselo (en later diens erven). Gebruiker is vanaf 1758 Anske Johannes, tot en met 1767. Daarna is vanaf 1768 Lubbert Johannes gebruiker. In 1783 is de weduwe van Lubbert Johannes vermeld als gebruikster, voor het laatst in 1797. Inmiddels is het huis in 1794/1795 verkocht aan Jentje Sipkes; vanaf 1798 is Murk Bouwes de huurder. Vervolgens is Anske Johannes te vinden als huurder van reëlnr. 14 te Follega (het hornleger van no. 16 en 9 pond land) (periode 1770-1782), Follega nr. 31 (periode 1770-1782); het land van reëlnr. 14 werd gebruikt onder nr. 31. Tenslotte vinden we Anske Johannes aansluitend vanaf 1783 in Lemmer, als eigenaar en gebruiker van reëlnr. 176 (een huis, huurwaarde 20-0-0) (periode 1783-1784), gevolgd door zijn weduwe (1785-1787).

In 1783⁴⁰⁰ verkopen Hans Bastiaans en Antie Rinkes, e.l. te Lemmer, huis c.a. te Lemmer aan Anske Johannis en Wepkjen Sjoerds, e.l. te Vollega. Het betreft een huis in de Schans in de Lemmer, hebbende tot naastleggers ten oosten de steeg naar de Roomschen Kerk gaande. Gekocht voor 800 carg. In 1786⁴⁰¹ is dit huis verkocht door Wepke Sjoerds, wed. v. Anske Johannes, aan Albert Fonk en Femmigjen Geerts, e.l. te Lemmer. In 1787 is de weduwe nog gebruikster, maar vanaf 1788 een Jan Hendriks.

Uit dit huwelijk allen ged. r.k. Lemmer: Aaltje (1771), Sjoerd (1772) en Cornelis (1778).

2. Lubbert Johannes, ged. 9 okt. 1730 (peter Cornelis Lubberts), woont te Eesterga, overl. 1782/83, tr. Hemelum, Bakhuizen en Mirns 5 nov. 1769/r.k. Bakhuizen Engeltje Jans (Krol), geb. Westend Harich/ged. r.k. Bakhuizen 19 sept. 1742, overl. na 1797, dochter van Jan Jans Jakkenkryll (Krol) en Jantje Meinders.⁴⁰²

Lubbert Johannes woont te Eesterga, reëlnr. 27, in de periode 1768-1783, daarna zijn weduwe (t/m 1797).

Uit dit huwelijk allen ged. r.k. Lemmer: Meike (1769), Joannes (1772), Joantje (1775) en Piter (1777). De kinderen Meike (Maaïke) en Pieter voeren later de familienaam "De Vries". Maaïke Lubberts de Vries trouwt later in 1820 Sjoerd Broers Bouma.⁴⁰³

3. Aefjen Johannes, ged. 18 sept. 1732 (meter Trintje Wybes).
4. Peter Johannes, ged. 25 november 1733 (peter Peter Wybes), overl. voor 1779, tr. r.k. Lemmer 10 sept. 1766 Barber Broers, ged. r.k. De Heide 11 nov. 1739, dochter van Broer Hendricks⁴⁰⁴ en Ytscke Sjoerds. Bij hun huwelijk komen beiden van de gemeente van De Heide waar op dat moment geen priester is.

Pieter Johannes is overleden vóór 1779. Zijn weduwe Berber Broers erft in dat jaar van haar vader Broer Hendriks van Ouwsterhaule (personele kohieren Oosterzee 1779). Zie hierover in 1779⁴⁰⁵ de scheiding ten sterfhuize van Broer Hendriks weduwe tussen de erven; dit betreft (o.a.) Berber Broers, wed. v. Pytter Johannes, te Oosterzee en Sjoerd Broers (Bouma). In het reëelkohier van Oosterzee vinden we Pytter Johannes op reëelnrs. 65 en 67 als gebruiker. Reëel Oosterzee 67: Pytter Johannis (1772-1775), daarna zijn weduwe (1776-1782). Het land van reëel Oosterzee 65 wordt deels door Pieter Johannes c.q. zijn weduwe gebruikt van 1775-1782. Reëelnr. 65 betreft het land van een voormalige plaats, waarvan het huis is afgebrand. Het land is in stukken verkocht en verhuurd. Reëelnr. 67 betreft een huis met landen, belast met floeren; huurwaarde 400-0-0.

5. Lutse Johannes, ged. 20 maart 1734 (meter Nickele Garts).

Vr. Johannes Ellen, bij huwelijk van Wolvega, bijzitter van Weststellingwerf, tr. 1. Wolvega 21 juni 1750 Elisabeth Cleienborg, bij huwelijk van Wolvega; tr. 2. Wolvega 15 nov. 1789 Sara Adelheid Radijs, bij huwelijk van Wolvega. In tegenstelling tot zijn vader, die in 1728 in de kohieren nog als paaps vermeld staat, is Johannes Ellen gereformeerd geworden.

Uit het eerste huwelijk allen geboren te Wolvega:

1. Onno Zwier Ellen, geb. 5 juni 1751.
2. Onno Zwier Ellen, geb. 26 sept. 1752.
3. Zwier Johannes Ellen, geb. 19 nov. 1755.

4. Sara Adelheid Ellen, geb. 16 dec. 1758, overl. 17 febr. 1759.
 5. Johannes Ellen, geb. 27 febr. 1761, overl. 10 mei 1761.
- Uit het tweede huwelijk allen geboren te Wolvega:
6. Dieukjen Ellen, geb. 27 dec. 1791.
 7. Petrus Ellen, geb. 3 maart 1794.
 8. Petrus Ellen, geb. 17 sept. 1796.

VI s. Luitje Jochums (Lutger, Lutgerus Joachims), bij eerste huwelijk van Blesdijke, boer aldaar, tr. 1. r.k. Steggerda 29 oktober 1723 Lummege Jans, bij huwelijk van Sonnega (get. Romula Remmels en Nicolaas Joachims); tr. 2. Annigje Geerts (niet r.k.).

Uit het eerste huwelijk allen ged. r.k. Steggerda:

1. Wybina Luitjes, geb. Blesdijke/ged. 19 febr. 1726 (meter Afje Jochums, vaders moeder).
2. Barbara Luitjes, geb. Blesdijke/ged. 29 aug. 1727 (meter Geesje Jacobs).

Uit het tweede huwelijk allen ged. r.k. Steggerda:

3. Barbera Luitjes, geb. Steggerda sloot/ged. 6 juni 1744 (meter Affjen Jans).
4. Barbera Luitjes, geb. Peperga/ged. 3 sept. 1746 (meter Afjen Jans, vaders moeder).
5. Joannes Luitjes, geb. aan De Blesse/ged. 13 jan. 1749 (meter Afjen Jans).
6. Joannes Luitjes, geb. aan De Blesse/ged. 6 juni 1752 (meter Trintje Claasen).
7. Afjen Luitjes, geb. aan De Blesse/ged. 17 dec. 1754 (meter Catharina Claasen).

VI t. Jochum Carsten, bij tweede huwelijk van Wolvega, boer te aldaar, tr. 1. NN; tr. 2. Wolvega e.o. 14 aug. 1712 Eelkjen Douwes, bij huwelijk van Sonnega.

In 1714 wordt Jochum Carsten, als volle neef, curator over Trijntje Hanses (VI u, volgnr. 2.) en in 1719 legt hij verantwoording af van zijn administratie. Jochem Carsten is in 1728 eigenaar van 5/6 part van Wolvega de stemmen 38 en 39 en tevens gebruiker van deze 2 stemmen. Zijn stiefvader Jacob Pieters staat eerder, namens zijn vrouw Frouckje Hanses, voor deze plaatsen voor hetzelfde deel als eigenaar vermeld.

Uit het eerste huwelijk gedoopt te Wolvega:

1. Lammigjen Jochums, ged. 15 maart 1695.

Uit het tweede huwelijk allen gedoopt te Wolvega:

2. Karste Jochums, ged. 31 sept. 1714, overl. voor april 1720.
3. Sijske Jochums, geb. 6 nov./ged. 28 nov. 1716.
4. Trijntje Jochums, ged. 26 maart 1719, overl. voor mei 1724.

5. Froukje Jochums, ged. 28 juni 1719, overl. voor juli 1731.
6. Karste Jochums, ged. 14 april 1720.
7. Douwe Jochums, geb. 16 aug. 1722.
8. Trijntje Jochums, geb. 5 mei 1724, overl. voor april 1727.
9. Swaantje Jochums, ged. febr. 1726.
10. Trijntje Jochums, ged. april 1727.
11. Tjerk Jochums, ged. 26 maart 1730.
12. Froukje Jochums, geb. 26 juli 1731, bij huwelijk van Wolvega, tr. Wolvega e.o. 23 mei 1751 Jan Wolters, bij huwelijk van Wolvega. Uit dit huwelijk allen ged. NH Wolvega e.o.: Wolter Jans (1752), Eelkjen Jans (1754), Aaltje Jans (1756), Grietje Jans (1759), Wolter Jans (1760), Wolter Jans (1762), Aaltje Jans (1763) en Wolter Jans (1764).

Vtu. Hans Jans, bij huwelijken van Sonnega, woont aldaar, overl. voor febr. 1714, tr. 1. Wolvega e.o. 19 dec. 1697 Coopje Roelofs, bij huwelijk van Sonnega; tr. 2. Wolvega e.o. 28 dec. 1704 Wijtscke Jans, bij huwelijk van Oudeschoot. Zij trouwt daarna met Anne Roelofs (zie ook Vq).

In febr. 1714⁴⁶⁶ is Hans Jans te Sonnega overleden. Het weeskind Trijntje Hanses, oud 7 jaar en dochter van Wijtske Johannes, vraagt om curatoren. Geautoriseerd worden Jochem Carsten, volle neef van vaderszijde, en Carste Clasen, verwant van vaderszijde, tot curatoren over personen en goederen en Jochem Carsten wordt curator voor ontvangsten en uitgaven. Niet benoemd worden Jannes Jans, oom van moederszijde, en mr. Johannes Kleyenborgh, verwant van vaderszijde. In okt. 1719⁴⁶⁷ is Carste Clasen inmiddels overleden en Trijntje Hanses vraagt een vervanging daarvoor. Dit wordt Arent Jans, oom van moederszijde. Vervolgens vraagt Trijntje een curator voor afnemen van de weesrekening. Dit wordt gedaan door Jochem Carsten, en Arent Jans en Jannes Jans zijn curatoren opnemen en sluiten. Daarna wordt de weesrekening opgemaakt.⁴⁶⁸ De rekening loopt vanaf 3 febr. 1714 en bevat o.a. een scheiding d.d. 10 febr. 1714 i.v.m. het tweede huwelijk van Wijtske Jans met Anne Roelofs, de wees ontvangt bij de scheiding 150 cg, de zilveren rinkelbel, twee zilveren lepels, een bijbel etc. De rekening is gedaan en gesloten ten overstaan van de grietman op 27 aug. 1719.

Uit het tweede huwelijk allen gedoopt te Wolvega:

1. Trijntje Hanses, ged. 20 dec. 1705, jong overleden.
2. Trijntje Hanses, ged. 27 febr. 1707, bij huwelijk van Sonnega, tr. Wolvega e.o. 21 dec. 1727 Henne Sijbrants Velkamp.
In 1728 zijn eigenaars van Sonnega de stemmen 37 en 38: Jochem Clasen en Arent Jans als curatoren over Trijntje Hans voor de helft, Femmigien Jans voor ¼ part en Mark Wierda nom. ux. voor een vierde part.
Uit dit huwelijk, allen ged. Wolvega e.o.: Grietje (1731), Hans (1733), Meintje (1736) en Sijbrant (1741).
3. Jan Hanses, ged. 15 febr. 1709, overl. voor febr. 1714.

VIv. Blijde Mathijsdr, geb. ca. 1669, overl. 29 juli 1712 (r.k. Oldeholtpade/Wolvega en daar vermeld als Blijdigien Wijbbis), tr. r.k. Oldeholtpade/Wolvega 8 nov. 1693 Wijbe Frericx, boer te Sonnega; hij hertr. r.k. Oldeholtpade 6 febr. 1718 Roelofje Annes van Sonnega. Uit het tweede huwelijk van Wijbe zijn geboren: Jacob (1721), Joannes (1722) en Mathijs (1724).

In de periode 1700-1728 is Wibe Freerx eerst met Peter Freerx en later alleen eigenaar voor zijn deel en gebruiker van Sonnega stem 26 en Oldetrijne stem 47; in 1738 zijn de erven eigenaar. In 1700 is Wybe Frericx ook nog gebruiker van Oldeholtpade stem 13, bij het naastliggende floreenr. 14b wordt Mathijs Reinders vermeld als eigenaar, wellicht werd dit land samen met stem 13 gebruikt.

In 1729⁴⁰⁹ koopt Neeltje Boelens een achtste part van een sate land met huis c.a. te Wolvega (stem nr. 47) van Jan Roelofs op ter Idzard voor de ene helft en Wijbe Freerx te Sonnega als vader en voorstander over zijn dochter Meyntje Wybes bij wijlen zijn huisvrouw Blijde Mathijs in echte verwekt, Freerck Wybes te Wolvega en Claasje Wybes gesterckt met haar man Jannes Jans, wonende op 't Tij, samen voor de andere helft. Een maand later⁴¹⁰ koopt Neeltje Boelens weer een achtste part van dezelfde sate van dezelfde verkopers. In mei 1729⁴¹¹ koopt Jan Jacobs te Mildam een vierde part van ongeveer 18 dagmaden hooiland, gelegen op ter Idzard (in de stemnrs. 25 en 26) en mandelig met Claes Ates Blincksma, van Freerck, Claesje en Meyntje Wybes.

Uit dit huwelijk allen ged. r.k. Oldeholtpade:

1. Freerck Wybes, ged. 25 april 1698, bij huwelijk van Ter Idzard, tr. gerecht Weststellingwerf 22 april 1728 Claesje Eises, bij huwelijk van Wolvega.
2. Claesje Wybes, ged. 2 maart 1702, tr. Jannes Jans, wonende op 't Tij.
3. Meijntje Wybes, ged. 8 febr. 1705.

VIw. Reyndert Mathijs, geb. ca. 1672, overl. voor september 1726, tr. Femmechien Clasen, woont te Oldetrijne, overl. Steggerda voorjaar 1737.

In 1726⁴¹² verkopen Femmechien Clases tot Oldetrijne als moeder over haar 3 minderjarige kinderen bij wijlen haar man Reinder Mathijs in echte getogen en Claasje Reindertsdr gesterkt met haar man Albert Peters, wonende tot Steggerda 1/16 part van een sate met huis c.a. te Wolvega (nr. 47 op het dorpsregister) voor 150 cg aan Neeltje Boelens en in 1727⁴¹³ verkopen dezelfde verkopers een deel van een sate land met huis c.a. te Oldeholtpade in stem nr. 18 en een akker bouwland in stem nr. 23 aan de secretaris Wigerus Wigeri. In 1729⁴¹⁴ koopt Mathijs Reijnders via niaarname de helft van 4 maden uiterdijken te Wolvega in de uitgang van stem 28 nabij de Blesbrugge, genaamd de Veercamp, van Claesje Reynders gesterkt met haar man Albert Peters, te Steggerda en Trijntje Reinders, gesterkt met haar man Jan Jansen, te Steggerda. In 1730⁴¹⁵ verkoopt Jantje Reynders, jonge dochter te Sonnega, gesterkt met haar moeder Femmigjen Clasen, een vierde part van 4 mad uiterdijken te Wolvega in de uitgang van stem nr. 28 bij de Blesbrugge (de Veercamp), mandelig met de verkopers broer Mathijs Reynders,

aan Duco van Haren en een paar maanden daarna verkoopt ook Mathijs Reynders de rest van de Veercamp aan Duco van Haren.⁴¹⁶

Gezien de vierdeling van de Veerkamp ga ik ervan uit dat Bleidegjen en Jantje Reynders een en dezelfde persoon zijn.

In 1737⁴¹⁷ is de weduwe van Reynder Mathijs, die woonde te Oldetrijne, te Steggerda overleden en de erfgenamen verkopen bij boelgoed de achtergelaten goederen. Op 5 mei is het boelgoed gehouden en dat heeft 52 cg en 2 st. opgeleverd. Daarna worden in de daarop volgende periode tot 1748 diverse zaken verrekend. Pas op 15 augustus 1748 vindt de definitieve afrekening plaats. Mathijs Reinders verklaart dan mede namens zijn beide zusters dat de klerk Jan Duitelius hem vijftien cg en drie st. heeft betaald tot volle betaling van het boelgoed waarmee de zaak is afgedaan.

Uit dit huwelijk allen ged. r.k. Oldeholtpade/Wolvega:

1. Claesje (Nicola) Reynderts, ged. 17 juli 1703, tr. Albert Peters, woont te Steggerda. Uit dit huwelijk: Petrus Alberts (1726).
2. Mathijs Reynderts, ged. 3 febr. 1705, in 1730 vrijgezel te Wolvega, overl. na 1748.
3. Trijntje Reynderts, ged. 6 aug. 1706, tr. Jan Jansen, woonachtig te Steggerda.
4. Bleidegjen (Jantje?) Reynderts, ged. 9 aug. 1714.

Vix. Hyble Mercks, boer te Doniaga, overl. r.k. Op de Heide 27 januari 1733, tr. voor 1710 Aeltje Pybes, dochter van Pybe Rinnerts en Trijn Aukes.

In 1728 is hij meier op Doniaga stemnrs. 17 en 25.

In 1733⁴¹⁸ zijn Hyble Mircks en Aeltje Pybes beiden overleden en wordt Rinnert Mircks, ontvanger van Doniaga, geautoriseerd als curator over de minderjarige weeskinderen.

Uit dit huwelijk:

1. Merck Hybles, geb. ca. 1710.
2. Pybe Hybles, geb. ca. 1714, tr. r.k. Huis ter Heide 8 april 1742 Johanneske Asma.

VIy. Luipke Mercksdr, overl. Doniaga tussen april 1719 en april 1723, tr. r.k. Op de Heide mei 1718 Jan Vos, boer te Doniaga, overl. r.k. Op de Heide 21 maart 1740, zoon van Pier Vos en Hadewich Koninx. Na het overlijden van Luipck hertrouwt Jan Vos r.k. Op de Heide 9 april 1723/Ouwsterhaule c.a. 16 mei 1723 Aagt Piebes, van de Scharren (zuster van Aeltje Pybes, Vix).

Uit het eerste huwelijk:

1. Petrus Vos, ged. r.k. Op de Heide 25 april 1719 (peter en meter Rinnert Mercks en Setske Vos).

VIz. Anne Fredses (Fresses), geb. 1683, woont in 1728 te Boornzwaag, tr. Langweer 2 mei 1717 Palscke Jacobsdr.

Uit dit huwelijk allen ged. r.k. Op de Heide:

1. Fresse Annes, ged. 5 juni 1718 (peter Joannes Fresses), schipper te Heeg, tr. Antje Goukes, beiden overl. te Heeg. Uit dit huwelijk ged. r.k. Blauwhuis en Heeg: Anne (1746), Jacob (1753), Antje (1759) en Gouke (1762). Nageslacht van Jacob Fredsen neemt in 1811 de naam Zwaga aan als familienaam.
2. Jacob Annes, ged. 4 sept. 1728 (peter Klaas Gerrits).
3. Jacob Annes, ged. 17 maart 1733 (peter Sikke Tjebbes).

VIaa. Pietje Deddesdr, geb. 1683, overl. voor dec. 1724, tr. Langweer 28 jan. 1713 Pieter Douwes, bij huwelijk van Boornzwaag, boer aldaar, overl. ca.1726. Pieter Douwes tr. 2. r.k. Op de Heide 3 dec. 1724 Bauck Harmens. In augustus 1726⁴¹⁹ is Pieter Douwes overleden en zijn de zoon uit het eerste huwelijk en zijn weduwe overgebleven. In het sterfhuis worden de goederen geïnventariseerd en Lolck Jelles, bestemoeder van het weeskind, neemt enige goederen voor het weeskind in bewaring.

Uit het eerste huwelijk:

1. Douwe Pieters Swaga, ged. r.k. Op de Heide 6 dec. 1715, boer te Boornzwaag, tr. gerecht Doniawerstal/r.k. Op de Heide 30/31 okt. 1749 Bootje Thomas.

In 1726⁴²⁰ wordt een staat van scheiding en liquidatie opgemaakt tussen Sipcke Broersma, huisman te Langweer, en Hyble Morcks (VIx), huisman te Doniaga, als curatoren (volgens codicillaire dispositie van de vader) over Douwe Pyters, nagelaten wees van wijlen Pieter Douwes bij wijlen zijn eerste huisvrouw Pytie Daeddes, en ter andere zijde Bauck Harmens, weduwe van Pieter Douwes. Zij zijn elk ex testamento voor de helft erfgenaam van Pieter Douwes voornoemd.

Uit dit huwelijk allen r.k. ged. Op de Heide: Pietje (1751), Leeuwkje (1754), Pieter (1756), Siebe (1759) en Klaas (1764). Nageslacht van Siebe en Klaas Douwes neemt in 1811 de naam Zwaga aan als familienaam.

VIab. Gerwert Fredses (Garwert Fresses), boer te Peperga/ De Blesse, overl. De Blesse 18 juli 1725, dood aangetroffen in de kerk (r.k. Steggerda), tr. Jantje Hendriksdr, overl. de Blesse voor of in 1725.

In 1700 is Gerwert Fresses gebruiker van delen van Peperga stemnr. 3, gebruiker van een deel van stemnr. 6 en eigenaar en gebruiker van een deel van stemnr. 4.

In 1713⁴²¹ verkoopt Gerwert Fredses te Peperga de sate met stemnr. 49 te Oldelamer die zijn vader Fredse Gerwerts in 1699 had gekocht voor 630 gg van Jan Abels van Oldetrijne.

In 1725⁴²² moeten na het overlijden van Gerwert Fressen en Jantje Hendriks curatoren worden aangesteld over de innocente dochter Hendrikje Gerwerts. Geautoriseerd worden Meine Hendriks als oom en Jan Roelofs als aangehuwde vriend. Vervolgens⁴²³ wordt op verzoek van de curatoren samen met Albert Eyssen als man en voogd over Tjeerdje Garwerts en Claes Jans als vader en voorstander over zijn dochter Tjeerdje bij

wijlen zijn huisvrouw Barber Gerwerts in echte verwekt, samen erfgenamen van wijlen Gerwert Fressen, onlangs verstorven aan de Blesse, inventarisatie opgemaakt van de erfenis.

Uit dit huwelijk:

1. Hendrikje Gerwertsdr, innocent, bediend 27 augustus 1761 te Steggerda sloot (r.k. Steggerda).
2. Tjeerdje Gerwertsdr, bij huwelijk van Peperga, bediend 25 juni 1733 te Peperga (r.k. Steggerda), tr. r.k. Steggerda 12 mei 1715 Albert Eyses, bij huwelijk van Nije/Oldeholtwolde, bediend 1 mei 1733 te Peperga (r.k. Steggerda).

In 1733⁴²⁴ zijn Albert Eyssen en Tjeerdje Garwers overleden. De oom van vaderszijde Rammelt Eyssen van Sonnega en de neef van moederszijde Hendrick Meynen worden geautoriseerd als curatoren over de vier weeskinderen. Uit dit huwelijk: Fresse (1718), Lubbigjen (1721), Sijbrigh (1724) en Eysse (1727).

Nageslacht neemt in 1811 de naam "Ten Berge" aan als familienaam.⁴²⁵

3. Barber Gerwerts, overl. 10 september 1712 te Steggerda Overburen (r.k. Steggerda), tr. Claes Jans. Uit dit huwelijk is een dochter geboren, Tjeerdje Clases.

VIac. Swaentien Alberts, bij huwelijk van Wolvega, tr. Wolvega 17 okt. 1697 Jacob Peters (Pieters), bij huwelijk van Wapserveen.

Uit dit huwelijk allen gedoopt te Wapserveen:

1. Pieter Jacobs, ged. 5 nov. 1699, tr. mogelijk Wapserveen 26 nov. 1729 Jantien Roelofs, bij huwelijk van Wapserveen.
2. Albert Jacobs, ged. 30 april 1702.
3. NN Jacobs, ged. 19 aug. 1703.
4. Jan Jacobs, ged. 17 maart 1709, jong overl.
5. Jan Jacobs, ged. 14 mei 1710, jong overl.
6. Jan Jacobs, ged. 17 jan. 1712, bij huwelijk van Wapserveen, tr. Wapserveen 5 sept 1751 Beertien Hendriks, bij huwelijk van Wapserveen en eerder van Vledder. Uit dit huwelijk ged. te Wapserveen: Swaentien Jans (1751) en Jacob Jans (1755). Swaentien Jans tr. Wapserveen 1772 Arend Aalders en krijgt uit dit huwelijk 3 kinderen: Jantien Arends (1773), Batien Aalderts (1780) en Aaldert Aalderts (1791).

Deelgenoten in de erfenis van Albert Jurriens en dus familie, maar nog geen eenduidige aansluiting op de genealogie gevonden.

In 1698 zijn Jurjen Meins dochters voor 1/21 part eigenaar van Wolvega stem 16. Vermoedelijk is deze Jurjen Meins de vader van navolgende Trijntje Jurjens.

1. Trijntje Jurjens, tr. Lucas Freercks, woont in 1704 nabij Blokzijl.
 In 1704⁴²⁶ kopen Jacob Roelofs en Swaentien Peters (Vg) echtelieden te Spanga 1/18 part en nog 2 parten van een zesde part van een sate land met huis c.a. te Wolvega, mandelig en ongescheiden met de kopers, hebbende ten oosten de secretaris Adam Langenhert en ten westen Jannes Marcy en door Wiger Ellen als meier gebruikt. Verkoper is Lucas Freercks als vader en voorstander over zijn kinderen bij Trijntje Jurjens in echte verwekt en wonende nabij Blokzijl.
 Eenblikindefloreenkohieren van 1700 leert dathethiergaat om Wolvega stem 16 en Trijntje Jurjens als rechthebbende dus een afstammeling zal zijn van Jurrien Alberts (IIa). Gezien de plaats waar haar naam is opgeschreven in 1698, zal zij afstammen van een broer van Peter Jurriens. Uit dit huwelijk zijn meerdere kinderen geboren, maar niet bij name bekend.

> Literatuur/Afkortingen

ASAF	<i>Album Studiosorum Academiae Franekerensis (1585-1811, 1816-1844)</i> , (Franeker 1968).
Heerkes	Mr. W.J. Meeuwissen, <i>Inventaris van het Familiearchief Heerkes (1371) 1614-1908</i> , Rijksarchief Overijssel, (Zwolle 1982).
GJ	<i>Genealogysk Jierboek(je)</i> , Genealogysk Wurkferban fan de Fryske Akademy, (Ljouwert diverse jaren).
DON	gerechtelijk archief Doniawerstal.
Dunegae	R. Postma, <i>Dunegae, de skiednis fan in doarp tusken de marren</i> , Fryske Akademy (Ljouwert 1987).
HAS	gerechtelijk archief Haskerland.
HvF	archief Hof van Friesland.
HUA	Het Utrechts Archief.
OSW	gerechtelijk archief Ooststellingwerf.
Post	J. Post, <i>Quaclappen 1600-1612</i> , Webside Tresoar (2009).
RAU	gerechtelijk archief Rauwerderhem.
SNE	gerechtelijk archief Sneek.
Terwisga	Gerke P. Mulder, <i>Van Terwisga tot Willige Prins; Een Ooststellingwerfs familiebezit door de eeuwen heen</i> , Sasland (Groningen 1974).
UTI	gerechtelijk archief Utingeradeel.
WSW	gerechtelijk archief Weststellingwerf.

> **Noten**

Voor zover niet nader vermeld komen de gegevens uit het archief van Tresoar.

1 *GrootPlacaaten Charterboek van Vriesland*, vijfde deel, 569, 570. **2** J.L. Berns e.a. *Archief Hof van Friesland; inventaris van het archief van de Raad, na 1515 het Hof van Friesland (1502), 1516-1811*, Leeuwarden 1999, 36, 72. **3** WSW 106, 147, 10-09-1612. **4** WSW 106, 275, 06-03-1617. **5** WSW 106, 5, 03-03-1608. **6** HvF 16699 (Quaclappen), 23, 1581. **7** WSW 117, 87, 96, resp. 01-03-1596 en 1596. **8** WSW 117, 104, 1596. **9** WSW 117, 132v, 23-03-1598. **10** WSW 117, 134, 27-04-1598. **11** WSW 117, 151v, 10-05-1598. **12** WSW 117, 192, 03-12-1601. **13** WSW 117, 273, (1606). **14** WSW 106, 4, 03-03-1608. **15** HvF 16485, (529-532), 15-07-1611; Post, 844. **16** WSW 106, 124v, 139v, 142 en 142v, resp. 23-04-1612, 22-05-1612, 18-06-1612 en 02-06-1612. **17** WSW 106, 169, 11-03-1613. **18** WSW 106, 192v, 17-02-1614. **19** WSW 106, 322, 12-03-1618. **20** WSW 117, 151v, 10-05-1597. **21** HvF 16707, 122, 01-07-1605. **22** WSW 11, 92, geregistreerd in het recesboek tussen 11 en 21 oktober 1621. **23** WSW 18, 276, rechte dag 05-05-1627. **24** Zie GJ 1998, 53. **25** WSW 18, 194v, rechte dag 21-09-1621 en GJ 1998, 53. **26** WSW 11, 91, rechte dag 11-10-1621. **27** Voor meer gegevens betreffende Jannes Jurriens en Barber Claesdr zie GJ 1998, 55. **28** ASAF, nr. 635, 05-05-1601. **29** WSW 11, 333v en 336, rechte dag 02-10-1628. **30** WSW 57, 340v, 1639. **31** WSW 118, 185. **32** WSW 113, 1, 15-06-1611. **33** WSW 113, 17, 01-06-1612. **34** WSW 113, 24, 27-06-1612. **35** WSW 113, 49v, 24-03-1615. **36** WSW 113, 62v, 13-04-1616. **37** WSW 113, 80, 17-10-1617. **38** WSW 113, 83v, 12-12-1617. **39** WSW 113, 259, 08-02-1628. **40** WSW 113, 311v, 11-04-1631. **41** WSW 107, 361, 22-11-1638. **42** WSW 57, 278 e.v. 05-06-1645. **43** WSW 57, 326, 19-08-1645. **44** WSW 18, 289, rechte dag 16-05-1628. **45** Heerkes, 122, nrs. 675-677. **46** Heerkes, 103, nr. 555. **47** HvF 16777, 77v, gereg. 17-12-1654 in register fideïcommissaire testamenten zonder besognes. **48** WSW 121, 33, 23-09-1658. **49** WSW 122, 49, 31-03-1664, NB In de acte wordt Lambert Cornelis Schultinck vermeld als medekoper. Dit is volgens mij een schrijffout in de acte en moet zijn Cornelis Lamberts Schultinck. **50** WSW 106, 350v, 04-02-1619. **51** WSW 107, 57, 12-04-1632. **52** WSW 57, 280, 10-06-1645. **53** WSW 57, 318, (1645). **54** WSW 24, 213, rechte dag 23-03-1654. **55** WSW 146, 380, 381, gereg. 07-03-1658. **56** WSW 60, 46, 28-10-1661. **57** HvF 16779, 364, gereg. 30-07-1668 in register fideïcommissaire testamenten zonder besognes. **58** WSW 122, 171, 15-06-1665. **59** WSW 147, 290, gereg. 09-12-1666. **60** WSW 123, 190, 01-02-1672. **61** WSW 123, 219, 18-04-1672. **62** WSW 13, 69 en 71v, rechte dagen 26-10-1676 en 18-01-1677. **63** WSW 117, 223v, 01-12-1603. **64** WSW 117, 234, 26-12-1604. **65** WSW 106, 19, 16-06-1608. **66** WSW

106, 168v, 11-03-1613. **67** WSW 11, 210v, rechtdag 24-02-1625. **68** WSW 12, 93 t/m 95, rechtdag 01-06-1663. **69** WSW 117, 74, 04-12-1595. **70** OSW 1, 271, ca. juni 1604 **71** OSW 1, 20-12-1605 **72** WSW 106, 53v, 02-11-1609. **73** WSW 106, 124v, 23-04-1612 (2de procl.). **74** WSW 106, 139v, 22-05-1612. **75** WSW 106, 139v, 142, 142v, 143v, 169 en 198, resp. 22-05-1612, 18-06-1612, 15-07-1612, 11-03-1613 en 17-2-1614. **76** WSW 118, 200, 12-09-1644. **77** WSW 107, 127v, ca. juni 1633. **78** WSW 113, 231, 02-03-1627. **79** WSW 24, 10v, rechtdag 01-11-1649. **80** WSW 117, 39, 20-06-1594, vermeldt Francke Hessels land, gelegen aan de Blesse. **81** WSW 117, 299v, 21-06-1595. **82** WSW 117, 316, (1596). **83** WSW 117, 323v, (1597). **84** WSW 117, 120v, 13-10-1597. **85** WSW 117, 273, (1606). **86** WSW 117, 287, 10-09-1607. **87** WSW 106, 4 en 4v, fiat consent 03-03-1608. **88** WSW 106, 139v, 22-05-1612. **89** WSW 113, 08-10-1612. **90** WSW 113, 17v en 21v, 12-12-1613. **91** WSW 113, 68v, 07-03-1617. **92** WSW 113, 77v, 29-04-1617. **93** WSW 113, 92 en 92v, 27-03-1618. **94** WSW 113, 190v, 01-04-1625. **95** WSW 113, 259, 08-02-1628. **96** WSW 113, 286v, 08-05-1629. **97** WSW 120, 113, 17-02-1654. **98** WSW 24, 271v, rechtdag 24 april 1654. **99** WSW 122, 102, 21-06-1667. **100** WSW 24, 160, rechtdag 21-01-1653. **101** WSW 24, 271, rechtdag 24-04-1656. **102** WSW 12, 39v en 40, rechtdag 07-06-1660. **103** WSW 145, 113, get. 13-05-1640, gereg. 28-10-1648. **104** WSW 24, 271, 271v, rechtdag 24-04-1654. **105** WSW 23, 5, rechtdag 11-02-1641. **106** WSW 106, 4v, (1608). **107** WSW 106, 142, 18-06-1612. **108** WSW 113, 76, 27-06-1617. **109** WSW 11, 231, rechtdag 27-10-1625. **110** WSW 122, 206, 19-01-1666. **111** *Andringa stichting, Andringa, Aktualisatie en nieuwe feiten over de geschiedenis van de families Andringa van 1450 tot heden*, uitgave 1996, 18 t/m 20. **112** WSW 106, 197v, 17-03-1614. **113** WSW 107, 402v, 07-11-1639. **114** Heerkes, 103-104, nrs. 555-578. **115** Zij tr. gerecht Opsterland 10-11-1615, hij van Wolvega en zij van Beets. **116** UTI 41, 941, geregistreerd 21-01-1657. **117** UTI 42, 98, 99, 237v, 300 en 366, resp. geregistreerd 20-02-1660, 20-02-1660, 30-03-1666, 06-09-1667 en 04-02-1671. **118** Terwisga, p. 16 en 17. **119** RAU 55, 32, 25-02-1680. **120** RAU 55, 81, 05-08-1685. **121** RAU 55, 147v, 02-05-1694. **122** WSW 122, 2, maart 1664. **123** HvF, 8405, 15-02-1705 (bijl. civ. sent.). **124** GJ 1998, 67. **125** WSW 57, 318, 326, 19-08-1645. **126** Voor verdere afstammelingen van Augustinus Lycklama, zie GJ 1998, 68 e.v. **127** WSW 118, 205, 28-02-1645. **128** WSW 119, 275v, 19-06-1646. **129** WSW 119, 281v, 12-02-1647. **130** WSW 120, 31, 13-06-1651. **131** WSW 120, 53, 27-02-1652. **132** WSW 120, 277, 17-03-1653. **133** WSW 120, 94, 09-10-1653. **134** WSW 120, 147 en 153, 02-06-1654 resp. 10-11-1654. **135** WSW 24, 239v-241v, rechtdag 22-02-1655. **136** WSW 121, 12, 11-03-1657. **137** WSW 24, 300v-302v, rechtdag 16-04-1657. **138** WSW 82, 456, 10-11-1657. **139** WSW 60, 410-467, 12-03-1663. **140** WSW 84, akte 66, 09-07-1683. **141** In 1689 (OSW 44, 214v/125) verkopen Wobbegien Folckerts

en haar zuster Lysbeth Folckerts een derde part van o.a. een Arve lands te Terwissche in het dorp Appensche aan de grietman Lubbertus Lycklama. Gebruiker is Suwart Abels. Op basis van de stemkohieren van 1640 en 1698 is dit land te identificeren als Appelscha stemnr. 24 “een sate en stemme Terwischa genaemt”. In 1645 (OSW 22, 18-06-1645, NT 13.128, akte 229) wordt bij de weesakte van de kinderen van Wilt Hendrycx en Harmentien Thoensdr een genealogische aanvulling gegeven door de samensteller van de uittreksels (H. Faber te Den Helder). Hieruit valt af te leiden dat de vader van Wobbegien en Lysberth Folckerts, nl. Folckert Luitjes, een zoon is van Wobbe Hendrycxdr Wijltinge en Luytien Foppes. Wobbe Hendrycxdr is dan weer een dochter van Hendryck Wijltinge, stelling van Appelscha en Anna Folckertsdr die voor 1637 eigenaar zijn van Appelscha stem 24. **142** WSW 148, 175, 12-08-1671. **143** WSW 149, 207/208 en 209/210, beide acten gereg. 20-11-1677. **144** WSW 149, 46/47, gereg. 01-07-1676. **145** WSW 123, 39, 11-04-1678. **146** WSW 85, 20, 02-11-1685. **147** SNE 125, 31-08-1682. **148** WSW 125, 227, 02-02-1693. **149** WSW 53, 06-04-1676. **150** WSW 149, 45/46, gereg. 1 juli 1676. **151** WSW 149, 294, gereg. 4 april 1679. **152** WSW 126, 212/213, 31-03-1698. **153** WSW 128, 83 t/m 85, 19-02-1722. **154** WSW 128, 369/370, 02-05-1726. **155** WSW 24, 210, rechtdag 09-02-1654. **156** WSW 60, 46 t/m 83, 28-04-1661. **157** WSW 60, 559 t/m 589, 10-02-1664. **158** WSW 60, 799 t/m 845, 03-03-1668. **159** WSW 60, 586 t/m 589, 10-02-1664. **160** Jan Taten koopt in 1680 (WSW 124, 158, 12-02-1680) een perceel halingen en in 1682 (WSW 124, 259, 20-01-1682) koopt hij uitterdijken in de Oldemaden te Oldelamer. In 1690 (WSW 125, 112, 13-03-1690) woont er ook een Jan Taten te Slijkenburg en koopt daar een huis. **161** WSW 146, 380, 381, gereg. 07-03-1658. **162** WSW 12, 211v, rechtdag 18-01-1667. **163** WSW 61, akte 182, 21-02-1671. **164** WSW 123, 154, 30-03-1671. **165** WSW 147, 397, 398, gereg. 15-05-1668. **166** WSW 147, 65, 66, gereg. 06-01-1665. **167** WSW 63, (1670) en 05-03-1674. **168** WSW 53, 18-02-1695. **169** WSW 53, 07-03-1695. **170** WSW 68, 269, 18-08-1698. **171** WSW 70, 659, 02-09-1710. **172** WSW 107, 413v, 20-02-1640. **173** WSW 24, 81v/82, 11-08-1651. **174** WSW 24, 166v, rechtdag 03-03-1653. **175** WSW 24, 262v, rechtdag 31-01-1656. **176** Zie NT 13.128 (OSW 22), akten nrs 146, 151 en 170 voor een overzicht van de ouders, grootouders en broers en zusters van Lense Roelofs. **177** Een broer van Trijn Lensedr is Hartman Lenses die in 1637 samen met zijn vrouw Cornelissien wordt vermeld als erfgenaam van Hincke Hebeles (zie GJ 1998, 67) en die in 1640 (OSW 41, 9v, 16-06-1640) een Arve land te Haule, mandelig met de verkoper, koopt van de vaandrig Lubbert Hebeles, die het land geërfd had van vader, moeder en broer. **178** OSW 42, 200, 12-02-1656. **179** WSW 123, 155, tweede procl. 11-05-1671. **180** OSW 44, 257, 1692. **181** OSW 44, 33v, 27-05-1679. **182** OSW 44, 72, 31-01-1682. **183** WSW 107, 240v, oktober/november 1635.

184 Terwisga, 41/42 en zie ook HvF 16779 (reg. fideicommissaire testamenten zonder besognes), 451, 1668 inzake testament Regnerus Franckena en Hiltje Terwisga. **185** Arch 5, 2610 (Eedboek 1627-1649), 45v, 05-05-1638. **186** HvF 16848, 48r. **187** WSW 108, 139/140, 164, 1641. **188** WSW 118, 124, 28-09-1643. **189** WSW 145, 701, gereg. 20-03-1652. **190** WSW 145, 937, 939 en 961. **191** WSW 12, 34v, rechtsgedag 03-04-1660. **192** Zie ook GJ 1986, Kwartierstaat van der Hoff, 54. **193** DON 9, 241, 11-03-1647. **194** DON 63, 06-03-1646. **195** DON 64, 27-02-1647. **196** DON 65, 30-09-1651. **197** DON 71, 95, 10-04-1685. **198** DON 123, 252, 27-05-1667 en DON 124, 126, 138, 192 en 341, resp. 02-11-1674, 19-01-1675, 30-04-1676 en 03-06-1668. **199** DON 12, 101, 27-02-1668. **200** DON 12, 115, 27-02-1668. **201** DON 12, 129, 19-03-1668. **202** DON 12, 137, tweede procl. 07-03-1668. **203** DON 12, 215, 25-11-1669. **204** DON 12, 302, 18-04-1672. **205** DON 12, 338, 30-04-1674. **206** DON 12, 364, 11-02-1675. **207** DON 13, 12, 23, 249, resp. 24-02-1676, 25-05-1679 en 25-01-1683. **208** DON 13, 274, 19-04-1683. **209** WSW 11, 119v, rechtsgedag 02-05-1622. **210** WSW 147, 166, acte 02-10-1652, gereg. 06-01-1666. **211** WSW 123, 90, 13-10-1671. **212** WSW 121, 163, 14-02-1661. **213** WSW 121, 181, 07-03-1661. **214** WSW 121, 190, 30-05-1661. **215** WSW 121, 232v, 10-04-1662. **216** WSW 121, 261, 05-03-1663. **217** Zie ook GJ 1993, Genealogie (van) Assema; voor verdere gegevens inzake de familie Assema uit het archief van Doniawerstal verwijs ik naar dat artikel. **218** WSW 113, 270, 16-05-1628. **219** WSW 113, 286v en 287v, 08-05-1629. **220** WSW 119, 132v, 07-09-1648. **221** WSW 121, 279, 29-05-1663 en WSW 146, 828/829, gereg. 01-07-1663. **222** WSW 123, 121, 09-03-1671. **223** WSW 124, 236, 2e procl. 28-04-1681. **224** WSW 107, 31, 31v, 30 -06-1631. **225** WSW 107, 413v, februari 1640. **226** WSW 119, 65, 29-02-1647. **227** WSW 119, 132, 07-09-1648. **228** WSW 145, 457/458, 21 november 1650. **229** WSW 148, 21/22, 189, 49/50, gereg. resp. 04-04-1670, 13-03-1670 en 23-08-1670. **230** WSW 121, 279, 29-05-1663. **231** WSW 123, 121, 09-03-1671. **232** In 1608 (WSW 106, 14v, 29-05-1608) wordt op ter Idzard vermeld Steffen Piers holt en ook in 1608 (WSW 106, 18, 22005-1608) zijn Steffen Piers erfgenamen naastlegers te Oldeholtwolde. Tot de verwanten of voorouders van Maecke en Pier Steffens zullen ook behoren Maecke Claesz (verk. in 1569/70 land te Vinkega, zie Rentmeesterrekeningen) en Lambert Pyer Steffens wiens erfgenamen in 1593 (WSW 117) vermeld worden als naastlegers. **233** WSW 113, 286v, 08-05-1629. **234** Zie GJ 2006, Kwartierstaat Titus Brandsma, 186. **235** WSW 113, 270, 16-05-1628. **236** WSW 107, 55, 07-04-1632. **237** WSW 107, 393, 01-04-1639. **238** WSW 120, 196, 28-05-1652. **239** WSW 120, 440, 17-05-1655. **240** WSW 121, 221, 12-12-1661. **241** WSW 122, 113, 16-03-1665. **242** WSW 123, 293/294, 04-02-1675 en WSW 148, 343/344, 25-01-1675, gereg. 12-03-1675. **243** WSW 53, 03-06-1682. **244** WSW 148, 226, gereg.

05-12-1673. **245** WSW 53, 15-09-1677. **246** WSW 149, 610, gereg. 20-10-1687. **247** WSW 13, 157v, rechtdag 02-11-1682. **248** WSW 84, akte 65, 13-05-1683. **249** WSW 150, 358, gereg. 12-03-1703. **250** WSW 148, 275, gereg. 26-05-1674. **251** De vader van P. Hamconius Ceta (Seta) is Tyaerd Jacobs, geb. in Stellingwerf ca. 1580/1590 (GJ 1989, 63); een generatiegenoot van Maecke Steffens, mogelijk zijn zwager. **252** WSW 123, 307, 18-03-1675. **253** WSW 13, 89/90, rechtdag 15-11-1677. **254** WSW 12, 255v, 256v en 257, 28-04-1668 en 02-05-1668. **255** WSW 150, 82 t/m 85, resp. gereg. 30-04-1694 en getekend 25-06-1687. **256** WSW 126, 45, 06-04-1695. **257** WSW 126, 344, 01-02-1700. **258** Gegevens van de familie Rentinck zijn mede ontleend aan een artikel van P.L. Goutbeek in *Kondschap – historisch kwartaal bericht van het Cultuur Historisch Centrum Land van Vollenhove*, juni 2010. **259** WSW 12, 143v, rechtdag 27-04-1665. **260** HvF 16782, 253-255v, gereg. 12-06-1703 in register fideicommissaire testamenten zonder besognes. **261** Heerkes, 107- 112, nrs. 579-610. **262** S. ten Hoeve, *Lieuwkemastate*, (Makkum 2004), 14-16. **263** SNE 126, 23-08-1706 c.q. NT 13,178, nr. 431. **264** Heerkes, 113, nrs. 612-628. **265** Heerkes, 112 en 113, nr. 611. **266** GJ 1989, Famylje-Oantekenings; De kertieren fan Jancke Piers Seta, 61-78. **267** Meer over deze Pierius Hamconius Seta en zijn voor-en nageslacht is te vinden in een artikel van I. Hogeman, gepubliceerd in de *Friesche Volksalmanak van 1891*. **268** HvF 16779, 439, gereg. 03-07-1669. **269** HvF 7672, 15-07-1700 (bijl. civ. sent.). **270** HvF 10024, 28-10-1715 (bijl. civ. sent.). **271** HvF 11373 en 12321 (bijl. civ. sent.). **272** DON 76, 104, 246, 277, 297 en 389. **273** OSW 44, 97, 98, 07-11-1682. **274** OSW 57, 40, gereg. 30-11-1689. **275** OSW 57, 239v en 240, gereg. 01-08-1704 en 18-08-1704. **276** OSW 57, 143, gereg. 15-09-1696. **277** OSW 47, 274, 275 en 276v, 24-05-1735 en 18-05-1735. **278** OSW 48, 69v, 30-05-1741. **279** OSW 48, 143, 144 en 188, 10-05-1746 en 04-07-1752. **280** UTI 33, 20, 06-04-1671. **281** UTI 24, akte 17, 2 mei 1682. **282** WSW 54, 05-02-1714. **283** Mr. Johannes Cleyenborgh is dan wel neef maar valt toch buiten het kader van dit parenteel. In 1704 (WSW 54, 15-05-1704) worden over hem en zijn broer Folckert curatoren geautoriseerd. Zijn vader mr. Nicolaas Cleyenborgh is dan overleden. Tot curatoren worden Claas Jansen en Jacob Roelofs benoemd. Lubbert Jans en Abel Jans (Cleyenborg) worden niet benoemd. Als mr. Johannes trouwt laat hij tweemaal een dochter Elisabeth dopen in de gereformeerde kerk van Wolvega. M.i. verwijst dit naar de al eerder overleden echtgenote van Nicolaas, Lysbeth Folckerts, de zuster van Wobbegien Folckerts. Zie hiervoor ook de toelichting bij Peter Peters (Ive). **284** WSW 54, 10-02-1717. **285** WSW 54, 04-02-1722. **286** WSW 128, 480, 481, 11-12-1727. **287** De eerste vrouw van Wybe Heeres wordt voor zover ik heb kunnen nagaan nergens bij naam vermeld. Dat ze een dochter is van Peter Peters is op basis van het eigendom van Wolvega

stem nr. 16 wel zeker. Haar voornaam is vermoedelijk Aefje, want de oudste dochter van Peter Wybes heet zo en ook haar beide andere kinderen hebben een dochter van die naam. Verder heet ook de moeder van Peter Peters, Aefje. **288** Uit dit tweede huwelijk van Wybe Heres stamt de familie Molenaar. Zie hiervoor GJ 1978, 101, 102. **289** SNE 125, 31-08-1682 en SNE 126, 13-07-1685. **290** SNE 126, 23-04-1686. **291** WSW 126, 538/539, 24-04-1704. **292** HvF civ. sent. 189-17. **293** SNE 125, 31-08-1682. **294** HvF 9520 en 10034 (civ. sent.), resp. 10-02-1712 en 26-10-1715. **295** HvF 12535 (civ. sent.), 27-05-1732. **296** HvF 16827 (decretale verkopeningen), 68, 29-03-1718. **297** HvF 16827 (decretale verkopeningen), 191v, 01-07-1721. **298** WYM 65, Sneek 25-01-1741 en 05-04-1742. **299** WSW 126, 412/413, 07-04-1701. **300** WSW 127, 507/508, 27-11-1718. **301** WSW 128, 83 t/m 85, 19-02-1722. **302** WSW 128, 369, 02-05-1726. **303** WSW 128, 414 t/m 416, 10-10-1726. **304** WSW 128, 420/421, 07-11-1726. **305** WSW 53, 10-07-1693. **306** WSW 67, 294, 28-01-1696. **307** WSW 70,382,12-12-1707. **308** WSW 126(6dorpen),7,30-08-1695. **309** WSW 150, 316, 10-02-1708. **310** WSW 152, 155/156, 24-12-1723. **311** WSW 152, 333, 26-09-1725. **312** WSW 124, 274, 31-08-1682. **313** WSW 124, 319, 19-04-1683. **314** WSW 125, 72, 25-04-1689. **315** WSW 126, 115, 09-04-1696. **316** WSW 124, 328, tweede procl. 27-09-1683. **317** WSW 127, 507/508, 27-11-1718. **318** Uit dit tweede huwelijk zijn meerdere kinderen NH gedoopt te Wolvega met als oudste dochter een Geesje. **319** WSW 128, 335, 15-02-1725. **320** De dochter van Roelof Jans Terpstra en Claessien Reinders genaamd Griet Roelofs trouwt later met Barteld Idserda. Hieruit stamt de familie Renema Idzerda. Zie GEN 514, D.D. Osinga, 521, *Kwartierstaat Henricus Renema Idzerda*. **321** WSW 53, 17-02-1675. **322** WSW 53, 19-09-1691. **323** Zie ook GJ 2002, 24. **324** WSW 12, 34v, rechtdag 03-04-1660. **325** DON 12, 297, 04-04-1672. **326** DON 13, 51, 05-04-1677. **327** DON 13, 84, 29-08-1678. **328** DON 71, 97, 28-04-1685. **329** DON 13, 374, 20-07-1686. **330** Dunegae, 203. **331** Dunegae, 211, 212. **332** Dunegae, 212. **333** DON 13, 384, 16-09-1686. **334** DON 13, 453, 07-09-1689. **335** Dunegae, 196, 197. **336** DON 49, april 1694. **337** DON 57, 16-04-1694. **338** DON 72, 1699. **339** DON 49, 20-05-1699. **340** DON 13, 36, 22-02-1677. **341** DON 58, 21-08-1726. **342** DON 71, 95, 10 april 1685. **343** DON 53, 191, 10-04-1685. **344** WSW 122, 2, 1664. **345** WSW 124, 54, 1680. **346** WSW 124, 158, 07-03-1684. **347** WSW 124, 186, 19-12-1684. **348** WSW 126 (6 dorpen), 5, juni 1694. **349** WSW 126 (6 dorpen), 12, 12-04-1695. **350** WSW 126 (6 dorpen), 14/15, 12-04-1695. **351** WSW 87, 16, 13-04-1697. **352** WSW 126, 302, 04-05-1699. **353** WSW 145, 802, gereg. 24-11-1652. **354** WSW 24, 282v, 283, rechtdag 09-10-1656. **355** WSW 126, 554/555, 10-06-1704. **356** WSW 53, 04-06-1682. **357** WSW 66, 1, 22-07-1689. **358** WSW 66, 1017, 07-06-1694. **359** WSW 67, 426 e.v. 26-06-1696.

360 WSW 67, 801 e.v. 19-05-1698. **361** Heerkes, 119 en 120, nr. 657.
362 Heerkes, 115-119, nrs. 629-656. **363** Heerkes, 120, nrs. 658-660.
364 Heerkes, 120-122, nrs. 661-672. **365** Heerkes, 122, nrs. 673 en 674.
366 GJ 1989, 62. **367** ASAF, nr. 11594, 1725. **368** HUA, not. arch., inv. nr. U188a2, fol. 99, 27-11-1737. **369** HAS 59, 241-246, 20-12-1734. **370** Heerkes, 102-103, nrs. 550-554. **371** Friesche Volksalmanak 1891, 183. **372** Uit de doop van de kinderen van Henricus Muurlinck vermeld in het NH doopboek zou kunnen worden geconcludeerd dat deze familie gereformeerd is geworden. M.i. zijn zij echter RK. Immers ook kinderen van niet-gereformeerde ouders worden in deze periode vermeld in het NH Doopboek van Oldemarkt. Deze vreemde praktijk kan met name afgeleid worden uit de volgende opmerking in het doopboek gedateerd januari 1729, nl.: "Na desen tijd zijn de kinder van Paapsche ouders niet meer in onze kerken gedoopt". **373** HAS 59, 24v-29v, 31-01-1729. **374** SCO 185, 214, 215 en 216, gereg. 27-01-1776; 222, gereg. 01-03-1776 en 223, gereg. 02-03-1776. **375** DON 76, 104, 15-06-1731. **376** DON 76, 246, 05-12-1731. **377** DON 76, 277, 21-05-1732. **378** DON 76, 104, 15-06-1731. **379** OSW 47, 246, 11-03-1732. **380** OSW 48, 182v, ca. 1750. **381** OSW 36, 23-10-1773. **382** OSW 36, 23-10-1773. **383** OSW 36, 08-05-1765. **384** OSW 36, 28-10-1778. **385** WSW 56, 04-11-1800/NT 13.211, nr. 609. **386** OSW 46, 273, 274, 29-01-1714. **387** NB Er komt in deze periode nog een Jacob Franken voor, die assistent te Makkinga is en van wie ook kinderen in het NH doopboek van Makkinga staan vermeld. **388** UTI 25, akte 34, 24-05-1687. **389** UTI 25, akte 35, 24-05-1687. **390** UTI 26, akte 88, 27-05-1696. **391** UTI 43, 256 en 285v, gereg. 20-09-1694 en 19-12-1696. **392** UTI 43, 247, gereg. 30-05-1700. **393** UTI 29, akte 32, 08-06-1717. **394** Reëel Follega 13 (betreft stem nr. 11, de pastorie), kende diverse eigenaren, maar vanaf 1737 was de grietman Regnerus van Andringa de eigenaar en later zijn erfgenamen. **395** DON 80, 336, 11-09-1781. **396** Deze Sipke Pytters was een zoon van Pytter Sipkes en Sytske Feddes (zuster van Pieter Feddes). Sipkje Sipkes (Postma) trouwt later Hans Willems (Blauwhof). **397** BS Lemsterland, bijlage bij huwelijksakte Cornelis Jans van Asma en Aafke Thomas Hottinga, gehuwd 11-05-1820. **398** Zie voor Ybe Nolles Hottinga en zijn verwanten ook GJ 2000, 32. **399** BS LEM, bijl. huw. akte Cornelis Jans Asma en Aafke Thomas Hottinga, geh. 11-05-1820. **400** LEM 35, 186, 06-07-1783. **401** LEM 35, 220v, 12-12-1786. **402** Jantje Meinders is een dochter van Luitje Everts (Horneman) en stamt via haar af van het bij Trijn Petersdr (IIIf volgnr. 2.) vermelde echtpaar Maecke Jans en Wobbe. **403** GJ 1986, 48. **404** De nakomelingen van Broer Hendricks noemen zich na 1811 Bou(w)ma. **405** DON 77, 348, 06-04-1779. **406** WSW 54, 03-02-1714. **407** WSW 54, 27-10-1719. **408** WSW 73, 347 t/m 373, 27-08-1719. **409** WSW 128, 605, 07-04-1729. **410** WSW 128, 614/615,

07-04-1729. **411** WSW 128, 614/615, 05-05-1729. **412** WSW 128, 401, 26-09-1726. **413** WSW 128, 440/441, 27-04-1727. **414** WSW 128, 621/622, 07-07-1729. **415** WSW 128, 655/656, 09-03-1730. **416** WSW 128, 686/687, 15-06-1730. **417** WSW 98, 617-622, 05-05-1737. **418** DON 50, 06-02-1733. **419** DON 58,21-08-1726. **420** DON 75,501,21-09-1726. **421** WSW 127, 350, 29-06-1713. **422** WSW 54, 90, 25-07-1725. **423** WSW 92, 147, 1725. **424** WSW 55, 6v, 26-06-1733. **425** Zie ook: Jaap Oosten e.a. *Stellingwerfs Kwartierstatenboek*, 46 *kwartierstaten met verwantschap in de Stellingwerven*, Vereniging Historie Weststellingwerf (Wolvega 1999), 139. **426** WSW 126, 552, 19-06-1704.

... *De familie Doma*

Van kloostermeiers tot kloosterbezitters

De familie Doma

Van kloostermeiers tot kloosterbezitters

> **Inleiding**

Enkele leden van de familie Doma zijn al eerder onderwerp van publicaties geweest. Het betreft voornamelijk de gebroeders Pibo en Theodorus, welke laatste echter de naam van zijn moeder, te weten Fogelsangh, aannam en aldus de naamgever werd van Fogelsanghstate te Veenklooster.

Over de herkomst van de familie, en ook die van de naam, wordt daarbij echter weinig meegedeeld. Het blijft bij de veronderstelling van de auteurs van het *Stamboek*¹ dat Douwe Dircks de stamvader van de familie zou zijn. In het *Sideriusboek*² heb ik verslag gedaan van mijn zoektocht naar de herkomst van de familie Doma. Het bleek dat Jucke Dowez, die in 1511 te Oude Leije onder Finkum pachter was van het klooster Mariëngaarde, de vroegst bekende voorvader was. Pybe Juckes gebruikt in 1540 dezelfde landen en we mogen dus wel aannemen dat Pybe Juckes een zoon is van Jucke Douwes. Hiermee is het eerste deel van de ondertitel van dit artikel verklaard.

Het is misschien goed hier even stil te staan bij het begrip kloostermeier. Dit was dus een boer die land huurde van een klooster. Het waren meestal omvangrijke complexen van uitstekende grondkwaliteit; een kloostermeier was dan ook vaak een boer die qua sociale positie uitstak boven andere pachtboeren. Duidelijke voorbeelden zijn families als de Aytta's van Barrahus en de Fogelsanghs van Oosterwierum. Om de voorouders van de Doma's modale pachtboeren te noemen, zoals Kuiken c.s. doen, lijkt mij dan ook wat te kort door de bocht.³

Pybe Juckes heeft een zoon Douwe Pybes, die boer is in de Zuidhoek onder Vrouwenparochie. Uit de rentmeestersrekeningen van Het Bildt⁴ blijkt dat hij grotendeels dezelfde percelen land huurt als Wyger Ziurds, respectievelijk diens weduwe. Aangezien de naam Wyger later ook in de familie Doma voorkomt, is het aannemelijk dat Douwe Pybes is getrouwd met een dochter van Wyger Ziurds. Ook diens zoon Pybe Douwes was volgens de rentmeestersrekening van 1574/75 pachter van 25 morgen land onder Vrouwenparochie.

Het voorgaande laat duidelijk zien dat de familie Doma agrarische wortels heeft. Toch waren er al vroeg banden met Leeuwarden. Drie van de vier

kinderen van Pybe Juckes woonden in of vlak buiten Leeuwarden. Gezien een huizentransactie in 1573 moet ook Pybe zelf daar een huis hebben bezeten.⁵ Zijn kleinzoon Pybe Douwes is niet lang boer gebleven en vestigt zich al jong in Leeuwarden als ijzerhandelaar en met hem begint de sociale stijging van de familie. Zijn zoon is ook nog ijzerkoopman, maar hij trouwt in een vooraanstaande familie. Zijn vrouw is Sjouck Fogelsangh, dochter van dr Dirck Gerrits Fogelsangh, gedeputeerde staat van Friesland, en Rynck Hylckes Broersma. De twee zonen van dit echtpaar die de volwassen leeftijd bereiken studeren beiden en met hen bereikt de familie haar sociale hoogtepunt.

De oudste zoon Dirck (Theodorus), geboren rond 1600, noemt zich naar zijn moeder Fogelsangh. Hij is jarenlang secretaris van Franekeradeel en wordt in 1639 deels en in 1644 volledig eigenaar en daarmee ook naamgever van Fogelsanghstate te Veenklooster. Hij koopt dit voormalig kloosterbezit van de Staten van Friesland, die het in 1580 in beslag hadden genomen, en geeft zo het tweede gedeelte van de ondertitel inhoud.

Zijn broer Pibo voert wel de naam Doma en voegt, om zijn sociale status te benadrukken, daaraan het woordje 'van' toe. Hij maakt dan ook de grootste carrière: in 1651 wordt hij secretaris van de Staten van Friesland, in 1659 landsadvocaat en in 1666 raadsheer in het Hof van Friesland. In dat laatste jaar wordt hij ook eigenaar van heel Fogelsanghstate, waarvan zijn vrouw Josina van Aysma in 1664 al de helft had verworven. Aan de handel en wandel van Pibo is door S. en P. van Tuinen uitvoerig aandacht besteed.⁶ Hij schijnt geen gemakkelijk mens te zijn geweest en zijn carrière werd gekenmerkt door vele conflicten.

Een hoogtepunt uit die carrière was wel dat hij in 1650 door de Friese stadhouder Willem Frederik werd gevraagd om namens hem een huwelijksaanzoek te doen aan Albertine Agnes in Den Haag.⁷

De sociale stijging van de familie Doma voltrekt zich dus vlot en vindt haar kortstondig hoogtepunt in de beide broers, maar de daling zet dan echter ook weer snel in. Theodorus en Pibo hebben wel zoons, maar deze treden maatschappelijk en politiek niet op de voorgrond en hebben op hun beurt alleen dochters of sterven kinderloos.

De vraag kan worden gesteld welke omstandigheden van invloed zijn geweest op de overgang van de derde en vierde generatie Doma's naar de stad. Een van de redenen kan zijn geweest de onveiligheid op het platteland door o.a. oorlogshandelingen. We krijgen enigszins zicht op de onzekere leefomstandigheden buiten de steden door een rechtszaak voor het Hof van Friesland, die werd aangespannen door de kinderen uit het eerste huwelijk van Pybe tegen zijn tweede vrouw c.q. weduwe Clara Simons en haar dochter Wytske Pybes.⁸ De voorkinderen vechten de geldigheid

aan van de scheiding en deling die Pybe Douwes in 1604 met hen had gemaakt. De argumenten die over en weer worden aangevoerd geven inzicht in de vaak moeilijke en gevaarlijke omstandigheden waaronder de plattelandsbevolking in de tweede helft van de zestiende eeuw moest leven. De gedaagden voeren allerlei omstandigheden aan waaruit moet blijken dat zowel Pybe Douwes als zijn ouders veel tegenslagen hadden te verduren die het nodige geld gekost hadden. Als eerste feit wordt genoemd 'dat die nachtdieven, die Watze van Hannia vermoort hadden, tot heur en heure olders huys quamen ende bonden haer ballen (propfen) in den mont ende namen alle hare goed en 't gelt daer zij de landen mede betalen solde, welke landen noch naderhandts bij hen vader sijn ende moesten worden betaelt'. De moord op Watze van Hania te Hesens onder Jorwerd vond plaats in 1569.⁹ Pybe Douwes was toen pas 16 of 17 jaar, zodat de wederwaardigheden plaats moeten hebben gevonden ten huize van zijn ouders.

Als tweede wordt vermeld dat Thet Jacobsdr, de moeder van Wyts Claesdr, met haar goederen, geld en brieven naar Leeuwarden was gevluht 'tot haer coopmans huys' (d.w.z. de woning van waaruit ze zaken deed) en dat Pybe Douwes haar eigendommen later slechts met veel moeite en kosten (f 200) terug had kunnen krijgen. Verder wordt nog aangevoerd dat Pybe Douwes 'ten tijde van Graeff Joost van Schouwenburch binnen Franeker gevangen wordt gehaelt ten welke tijde alle hare inboelen ende goet worde benomen dat sie anders niet behielden als d'laeckens daerop requiranten moeder d'craem op lage'. Joost II van Schauenburg (1525-1581) was stadhouder van Friesland en woonde te Franeker; de bedoelde gebeurtenis zal omstreeks 1572 hebben plaatsgevonden.

In het begin van de zeventiende eeuw werd echter toch een zoon van Pybe Douwes weer boer.

Hij en zijn nakomelingen waren boeren in o.a. Minnertsga, Marssum, Stiens en Berlikum. Ook verwisselde men het ijzer voor edele metalen: een andere zoon van Pybe Douwes werd goud- en zilversmid. Wat dit laatste betreft ziet men in de verwante familie Siderius eenzelfde ontwikkeling. Ook deze takken van de familie stierven echter in de loop van de 17de en 18de eeuw uit. De naam Doma heeft 1811 niet gehaald, in heel Friesland komt de naam niet voor in de burgerlijke stand.

De herkomst van de naam Doma is niet met zekerheid vast te stellen. Waarschijnlijk is ze afgeleid van de voornaam Douwe. Een aanwijzing hiervoor zien we bij de boerderij Domastate te Anjum. In 1511 is de naam Dowemastate en in 1542 Douwema.¹⁰ Latere bewoners of gebruikers hebben er hun naam aan ontleend, zoals waarschijnlijk Pyter Pyters Doma die in 1687 lidmaat wordt te Hallum, komend van Anjum. In Oosternijkerk lag een boerderij Dona of Donia, waarnaar Upt Cornelis zich Doma noemde.¹¹ De naam Donia zorgde wel vaker voor verwarring;

soms werd iemand die Doma heette, Donia genoemd of andersom. Een apart geval blijft Claes Simons Doma, chirurgijn en tevens burgemeester van Sloten. Hij noemde zich ook wel Nicolaus en trouwde in 1670 met Ewerke Boeema, weduwe van Nicolaus Cres. Deze persoon is niet aan te sluiten bij de hier behandelde familie Doma.

Tot slot wil ik de redactie en in het bijzonder de heren Ype Brouwers en Pieter Nieuwland dankzeggen voor de belangrijke bijdrage die ze hebben geleverd in de uiteindelijke vorm en inhoud van dit artikel. Ype heeft met name m.b.t. de eerste generaties veel nieuwe gegevens aangedragen.

Hierna volgt een genealogie van de familie Doma, waarbij in enkele gevallen ook afstammelingen in de vrouwelijke lijn zijn opgenomen. Vooraf nog dit: citaten uit de jaren 1511, 1540, 1543, 1552 en 1578 worden niet in noten toegelicht maar in een opsomming aan het eind van dit artikel.

> Genealogie

I. Jucke Douwez, boer te Oude Leije onder Finkum, meier van klooster Mariëngaarde 1511, bezit enig land te Finkum (9 pm) en Jelsum (6 + 9 pm), tr. N.N.

1511, Finkum: Juke Dowe zoen gebruikt 19½ pm seedtlandt, 10 pm meden, 31 pm fennen van klooster Mariëngaarde, daarbij 5 pm maden van Renick Gabben en nog 9½ pm eigen maadlandten.

1511, Jelsum: Jwcka Dowaz beurt 3 goudgld. van 6 pm mieden in de sate (van 12 goudgld., ruim 26 pm) van Reenick Wibez die voor het overige aan meester Hemma toebehoort. In 1540 is Aucke Wgez gebruiker van die 6 pm, gelegen op 'Ertsema nylandt', terwijl de zoon van genoemde Jucke dan eigenaar is;

- Jucke opter Leijen is mede-eigenaar van de sate van Bocka Juttentz (Entez) van 57½ pm en wel van 9 pm welke in 1540 Pybe Juckez opper Leye toekomen.

1540, Finkum: 'Pybe Juckezoon nu meier van den convente Mariëngaarden, bruyct die landten op Jucke Douwezoon als doen meyer van den selven convente, anno XI angebracht', 19½ pm zaetlandt, 10 pm meden, 31 pm fennen (23 fl. 21 st.);

- anno XI op Jucke voors. als meyer van Renick Gabbes 5 pm meden aangebracht die nu door Pybe voors. als eigenaar worden gebruikt (1 fl. 22 st.);

- anno XI op Jucke als eigenaar aangebracht 9 pm meden waarvan Pybe voors. gebruikt als eigen 7½ pm (2 fl. 14 st.);

- 1½ pm gebruikt Aede Eysinge, die hij heeft gekocht van Pybe Juckesoon (14 st.).

Zoon bij een onbekende vrouw:

1. Pybe Juckez, volgt II.

II. Pybe Juckez (zoon van I), boer te Oude Leije onder Finkum, meier van klooster Mariëngaarde 1540, 1543.

1540, Finkum: gebruikt naast het land dat onder zijn vader is vermeld nog 2 pm in Jacob smit's sate te Finkum en 2 pm van Mariëngaarde.

1543, Finkum: Pybe Juckesoon 'Mariengaerster meyer' als naastligger.

1578, 17 jan.: 'Meynert Wygers, burgemr., en Pybe Douwez als curatoren testamentarij over Dirck Foppesz, Douwe Pybesz opper Bilt voor hem selven en als volm. van Yde Pybedr zijn suster en de weeskinderen van Bauck Pybedr, mitsgaeders Anna Roe[r]tsdr en Jucke en Eelcke Roertsz bij Griet Foppedr geprocreert, Joa[nn]e's Gauckes van wegen Aeff zijn huysvr., Dirck Thijsz van wegen Pybe zijn huysvr. en Pieter Dircks van wegen Bauck zijn huysvr., allen erffgen. van Pybe Juckesz hun respectieve vaeder en oldevaeder' inzake de huuropzegging aan Broer Hesselsz te Jelsum van 6 pm land.¹²

Kinderen bij een onbekende vrouw:

1. Anna Pybedr, tr. (lang) voor 1553 Foppe Dirx, boer op het Nieuwland onder Leeuwarden, deze testeert 17 aug. 1577, overl. 1577/78.

Het testament van Foppe Dirx wordt genoemd in de inventaris van Meynert Wygers (zie bij IV). Deze laatste was samen met Pybe Douwes (IV) voogd over Dirk Foppes. Ook Griet Foppedr wordt in de inventaris genoemd.

1557/58: Foppe Dirx koopt een huizing op het Nieuwland van Thys Tyercxz¹³ voor 400 goudgld. Al in 1554 was hij boer op de sate bij de Swette op het Leeuwarder Nieuwland waar voordien Sietie Pieter Jansz woonde.¹⁴

1559: (deze?) Foppe Dirx is een broer van Ysbrandt Dircxz te Anjum; 1560: Foppe Dirx op het Nieuwland.¹⁵

1559: Foppe Dirx gebruiker Nieuwland, 1573 Foppe Dirx oom van Pieter en Wicher, de weeskinderen van Jan Pieters en Duyff Dircksdr, Foppe Dirx contra Nanne Thijsz.¹⁶

1578: Johannes Gauckez en Dirck Thijsz met vrouwen kopen 2/5 van de huizinge op het Nieuwland buiten Leeuwarden, waar Phoppe Dircx en Anna Pybedr zaliger woonden, van burgemeester Meynert Wygers en Pybe Douwez vanwege Dirck Phoppez en van de kinderen van Griet Phoppedr voor 198 goudgld en 1/5 van die huizinge van Bauck Phoppedr, de vrouw van Peter Dircx voor 99 goudgld.¹⁷

2. Douwe Pybes, volgt III.

3. Yde Pybedr, tr. Johannes Augustinus, bode van gedeputeerde staten, overl. Leeuwarden febr. 1605; hij tr. 2. Leeuwarden 15 jan. 1604 Trijncke Hans Hildemans, van Bremen, en 3. Leeuwarden 23 dec. 1604 Sybrich Nitters, weduwe van Jan Adams.

1601, 4 mei: Johannes Augustinus als curator van Jan Harmens contra Syuw Augustinus, weduwe van de hopman Harmen Jans (Selsma).¹⁸

1605, 15 april: beschreven wordt het sterfhuis van Joannes Augustinij, bode van gedeputeerde staten, die 7 weken eerder was overleden, op verzoek van Lambertus Adrianij als voogd en van de weduwe Sybrich Nittersdr. Ook de goederen van de laatste vrouw Trynke of Katharina Hillemans worden beschreven. Johannes Augustinus liet een dochter Sydtske na.¹⁹

4. Bauck Pybedr, tr. Sippe Jans.

1551: Gerryt Tiebbes als voogd van Jeldert Jeldertsz contra (deze?) Sippe Jans voor zichzelf en Tyarck Boeles vanwege zijn vrouw Ancke.²⁰

III. Douwe Pybes (zoon van IIb), boer in de Zuidhoek onder Vrouwenparochie, overleden voor 27 febr. 1587, tr. voor 1552 N.N., overl. na 1587, waarschijnlijk dochter van Wyger Ziurds.

1552: Douwe Piebes met geweer te Vrouwenparochie.

1572: Douwe Pybez procedeert uit naam van zijn zoon Pybe en met het recht van Wyts Clasesdr voor hun meier Eecke (of Eelcke?) te Finkum tegen Syoert Harmensz inzake een kwestie over pad en stede.²¹

1578: Douwe Piebes te Vrouwenparochie aangeslagen voor £ 3.

Op de Bildtkaart van 1570 komt Douwe Piebes voor onder St. Annaparochie, tegen de dorpsgrens met Vrouwenparochie.

In de inventaris van het sterfhuys van Pybe Douwes (overl. 19 dec. 1619) was ook aanwezig een inventaris, opgemaakt d.d. 27 febr. 1587 inzake wijlen Douwe Piebes, de vader van Pybe Douwes.

Douwe Pybes pachtte nagenoeg dezelfde percelen land als Wyger Ziurds respectievelijk Suirt Wybes, zoals blijkt uit de rentmeestersrekeningen van Het Bildt:

- St. Annaparochie (Zuidhoek) in kavel 19:

1527 Suirt Wybbesz	6,2 morgen
1536-1564/65 Wigger Zuyerdts resp. zijn weduwe	7,1 morgen
1566/67-1574/75 Douwe Pybes	7,1 morgen

- Vrouwenparochie (Zuidhoek) in kavel 22:

1527/28 Suirt Wybbesz	15,4 morgen
1536/37-1547/48 Wigger Zuyerdts en Johannes Wybesz	15,4 morgen
1554/55-1564/65 de weduwe Wigger Zuyerdts	13,4 morgen
1566/67-1574/75 Douwe Pybesz	13,4 morgen

- Idem in kavel 23:

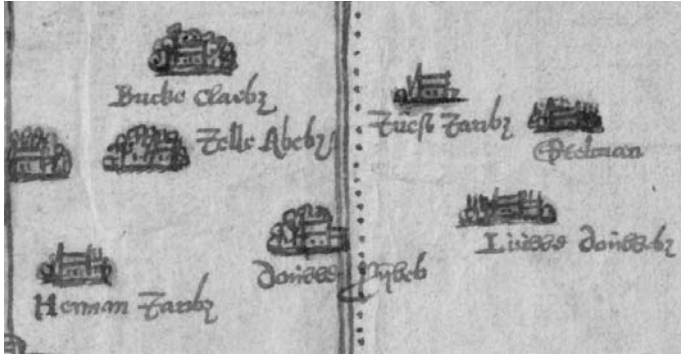
1527/28 Suirt Wybbesz	13,2 morgen
1536/37 Johannes Wybbesz	16,3 morgen
1566/67 Douwe Pybesz	5,2 morgen
1574/75 Douwe Pybesz	11,2 morgen

Uit dit huwelijk:

1. Pybe Douwes, geb. 1552 of 1553, volgt IV.

IV. Pybe Douwes Doma (zoon van III), geb. 1552/53, ijzerkramer te Leeuwarden, overl. ald. 20 dec. 1619, tr. 1. voor 1572 Wyts Claesdr, overl. voor 1589, dochter van Claes Gerrits en Taed Jacobs; tr. 2. vermoedelijk 1589 Clara Simons, weduwe van Otto Saekes, dochter van Simon Binnerts.

Pybe Douwes was eerst, net als zijn vader, boer in de Zuidhoek van Vrouwenparochie. Volgens de rentmeestersrekeningen van 1574/75 pachtte hij er 25 morgen land. Hij werd

Detail van de Bildtkaart, omstreeks 1570 vervaardigd door Jan Jansz, schoolmeester te St. Annaparochie, met daarop de boerderij van Douwe Pybes. De stippellijn is de dorpsgrens tussen St. Annaparochie en Vrouwenparochie, die echter in werkelijkheid net ten westen om de boerderij heen buigt, zodat deze onder Vrouwenparochie behoort.

De sate 'Op de Clompt' (zie proces van 1623 onder IV) is één van de boerderijen direct beoosten Douwe Pybes. Dat blijkt uit een proclamatie van 4 okt. 1728, wanneer o.a. een perceel van 6 morgen 'de Zuidhoek of Klompenburg' wordt verkocht, gebruikt door Dirk Everts (Siderius), die de boerderij direct benoorden Douwe Pybes bewoonde (met dank aan Douwe Zwart).

Foto kaart beschikbaar gesteld door S. Keizer, Oudebildtzijsl.

in 1577 burger van Leeuwarden en was o.m. hopman en rentmeester (1617-1619) van deze stad.

Het geboortjaar van Pybe Douwes is te benaderen doordat hij op 8 aug. 1617 een verklaring aflegt over personen die hij gekend heeft, hij geeft dan op dat hij 64 jaar oud is.²²

In 1577 kopen Pybe Douwes en Wyts Clasedr voor 1600 goudgld. een huis aan de Noordzijde van de Nieuwestad van Boudewijn van Loo en Jacobmyna van Kerckwerve.²³ Boudewijn van Loo was o.a. grietman en rentmeester van Het Bildt, rentmeestergeneraal van Friesland en raadsheer in het Hof van Friesland.²⁴ De koopakte van 21 april 1577 is aanwezig in de hierna te noemen inventaris. Het huis is nu Nieuwestad nr. 59, de koopsom was voor die tijd zeer hoog.²⁵

Op 1 febr. 1620 werd de boedel beschreven ten sterfhuize van Pibo Douwes Douma (lees Doma), in leven 'rentmeester der selver stede, den 20 dec. ll. overleden'.²⁶ Vaste goederen: o.a. een huis aan de Smalle Zijde van de Nieuwestad (d.i. het sterfhuis), met de hovinge tot aan de Bagijnestraat, met twee 'camers' daarin; een zate lands te Finkum, bij de nieuwe molen aan de Olde Bildtdijk, groot 33 pm, door Douwe Claassen gebruikt; een halve zate onder Kollum (proces hierover met Jantien en Ben Simons, zusters van Clara

Simons); 10 pm land onder Leeuwarden 'tot Vyerhuisen'. Verder zijn veel documenten aanwezig (welke helaas niet alle beschreven worden) o.a.:

- acte van inbreng d.d. 28 juli 1585 van Clara in haar huwelijk met Otto Sakes: 522 goudgld. en 22½ goudgld. interessen.

- acte van inbreng d.d. 17 sept. 1589 van Clara in haar huwelijk met Pybe Douwes: aan gereed geld 450 car.gld opgekomen van haar ouders erfenis en de verkoping van hun huis bij de Vischmarkt.

- vordering op Benne Simons, weduwe van Ippe Jochums tot Aurich.

- akkoord en liquidatie tussen Clara Simons, weduwe Otto Sakes en als erfgenaam van haar kind, en Huyge Aukes, oldevader van het weeskind van Otto Sakes bij Huyges dochter d.d. 8 okt. 1587.

- kwitantie van Evert Cornelis en Ansck Sakedr d.d. 30 okt. 1587.

Wyts Claesdr was afkomstig van Finkum. Haar ouders waren kennelijk vermogend want zij kochten in 1567 twee boerderijen tegelijk te Finkum, samen groot 64 pm, voor f 3.204. De ene zate heet Deyttzuma (Tzialcke Nannes is meier), van de andere zate is Jacob Claes meier.²⁷ Bij de boerderijen hoorde ook een bank in de kerk te Finkum. In 1611 verkopen Mathijs Noldus, als vader en wettige voorstander van zijn zoon bij Tette Pybedr, Pybe Douwes en Dieuw Pybedr tweederde van Deytzama zate en state en het groot appelhof te Finkum, zoals de verkopers bij scheiding van 2 mei 1610 ten deel is gevallen, voorgaande jaren gebruikt door Dirck Pybes en Trijn Hendricx, voor 2700 goudgld.; kopers zijn Agge Sybolts Poelstra en Meycke Sinnes, echtelieden te Finkum.

Volgens sententie van 20 maart 1621 worden Clara Simons, weduwe van Pibe Douwes, en Wytske Pibes in het bezit gesteld van tweederde van een zate en landen te Finkum, waarin het Ritske Boelemagasthuis voor eenderde is gerechtigd.²⁸

Pybe Douwes had ook nog een financiële band met het klooster Mariëngaarde, waarvan zijn voorvaders pachters waren: 'Pybe Douwe zoen ende Wyts Claesdr, echtel., is men alle jaren op den XXen may gehouden te betalen een rente van vijff en dertich goudeguldens, blijkende bij de brieve daarvan onder hen berustende'.²⁹

1573, 1ste procl. 13 febr.: Pybe Douwes en Wyts Claesdr kopen van Bauck en Yde Pybedrs, bij consent van Sippe Jansz en Johannes Augustinus, een half huis met grond in de Hoogstraat voor f 140.³⁰

1576: Pybe Douwes en Wyts Claesdr te Leeuwarden begeren boden en consent op de koop van circa 23 pm land te Stiens, maar de koop gaat niet door wegens niaarneming.³¹ In hetzelfde jaar kopen ze wel 6 pm land te Finkum.

1597, 21 dec.: Pybe Douwes, hopman, en Clara Symonsdr, el., kopen van Pyeter Frerix en Dyeu Nannedr, wonende te 'Aenyum in Dongerdeel', bloedverwanten van de kopers, het vruchtgebruik van 14 pm Nieuwland (zie ook hieronder).³²

1602, 16 april: Pybe Douwes en Clara Symonsdr, el., wonende 'opt Nyulandt' buiten Leeuwarden, verkopen aan Matheus Pieters en Anna Tyaerts, el. en burgers binnen Leeuwarden, 10 en 4 pm land met huis en hof, gebruikt door verkopers, gelegen 'op t Nyulandt bij Syerxmahof', voor f 1666.³³

1610, 3de procl. 11 mei: Pybe Douwes, burger, koopt van Andrys en Sybe Minnesz, mede

voor Frouck, Houck en Thijs Minnes, 1/10 deel van 10 pm land onder de klokslag van Leeuwarden, t.w. a) 6 pm veenland tussen 'Bilgaard ende Vierhuys', en b) 4 pm 'oldland op Wytsaerder land'.³⁴

Idem: Pybe Douwes koopt van Saecke Taeckes (Boelema) te Stiens en Dyeucke Annedr, el., met haar broer Wyger Annes, 3/10 van bovenvermelde 10 pm land. Dyeucke en Wyger waren kinderen van Anne Wygers, zeer waarschijnlijk een broer van Meynert Wygers, die beiden waarschijnlijk kinderen van Wyger Ziurds waren (zie hieronder en ook bij III).

Pybe Douwes is in 1590 curator over de kinderen van Taecke Foppes Boelema te Stiens,³⁵ en in 1616 over de kinderen van diens zoon Saecke Taeckes Boelema.³⁶ Taecke Foppes Boelema bezat veel land, o.a. te Wijns, Brantgum, Lekkum, Anjum, de klokslag van Leeuwarden, Wanswerd, Bornwirderhuizen, Blija, Waaxens, Birdaard, Raard, Engwierum en uiteraard Stiens, en huizen te Dokkum. Gezien de geografische spreiding van het bezit werd tussen de curatoren, die de scheiding van de boedel in 1596 moesten regelen, een werkverdeling toegepast. Behalve Pybe Douwes waren dat Aebe Peyma te Ternaard en Foppe Fransen te Stiens, assessor van Leeuwarderadeel.³⁷

Taecke Foppes Boelema was eerst getrouwd met Fopck Tiepkes Aesgama (weduwe van Saecke Offes) en later met Doed Jarichs (dochter van Jarich Syurts); Doed trouwde later met Ipcke Ipckes, die eerder getrouwd was geweest met de gezusters His en Ael Roorda. Fopck Tiepkes Aesgama had twee zusters: Trijn (getrouwd met Pieter Offes en later met Wobbe Ulbrands) en Dorothea (tr. Willem Warners). Verband met Jasper Aesgama (gehuwd met Tiepck Tiepckedr) van Dantumawoude is niet aantoonbaar.³⁸

Wiger, een jong overleden zoon van Pybe Douwes, erfde van Meynert Wygers 515 car. gld. We moeten dit zien als een legaat, waarvan Pybe het vruchtgebruik kreeg tot zijn dood, daarna kwam het aan de volle broers en zusters van Wiger.³⁹ Meynert Wygers was burgemeester, bouwmeester en volmacht te Leeuwarden. Hij was in 1652, samen met zijn zoon Wyger, burger van Leeuwarden geworden; Meynert was toen 'suyvelcooper'. Ook hier is sprake van een verbinding met Het Bildt. De vrouw van Meynert, Atke Tiaerds, was een zuster van Jelle Tiaerds, die boer was onder St. Annaparochie, halverwege Berlikum.⁴⁰ Vermoedelijk is Meynert Wygers een oom geweest van Pybe Douwes en een broer van Anne Wygers (zie hiervoor). Aangezien zowel Pybe als Anne een dochter Dieuke hebben, zou de moeder van Pybe een zuster van Anne en Meynert kunnen zijn geweest met diezelfde naam. In de inventaris van Meynert Wygers, die werd opgemaakt op verzoek van de weduwe en van Nanne Johannes als voogd over de weeskinderen van Anne Wygers, komen veel 'brieven en instrumenten' voor, waaronder het testament van Foppe Derxz (zie II sub 1) van 17 mei 1577 dat (mede)voogd Pibe Douwes tot zich genomen had.⁴¹ Pibe laat dan ook van zich horen vanwege zijn deel van de erfenis.

Meynert en Pybe behoorden tot de gegoede burgers, wat blijkt uit de gedwongen lening die de Friese Staten oplegden in 1577; ze werden ieder aangeslagen voor £ 200, waarmee ze op hetzelfde niveau stonden als de raadsheren in het Hof.⁴²

1604, 12 dec.: Pibe Douwez te Leeuwarden maakt een scheiding met zijn vijf kinderen bij zijn eerste vrouw Wyts Claesdr namelijk Dirck en Jacob Pibes, Mathijs Euerts als

voogd over Dieuw Pibedr, vrouw van Gysbert, Thijs Nolles als vader van zijn kind bij Tet Pybedr en Jantien Pytersdr, weduwe van Claes Pibes. Staande echt zijn door Pybe en Wyts o.a. aangekocht landen, huizen en 'camers' respectievelijk te Finkum, Leeuwarden en elders voor 4.053 goudgld. Er was een legaat van 100 carg. van Dirck Gerrits terwijl de overleden zoon Wyger, voor wie grote kosten waren gemaakt 'geduyrende zijn sieckte', 515 carg. toegemaakt had gekregen van Meinert Wygers.⁴³

Over de erfenis van Pybe Douwes zijn meerdere procedures gevoerd voor het Hof van Friesland. In 1621 procedeerden Cornelis Jelles, notaris, als curator divisionis van Wytske Pybes en de weduwe Clara Simons (tevergeefs) tegen Jacob Pybes inzake de liquidatie van het sterfhuis.⁴⁴ In 1622 is Dieuw Pybes de eisende partij (zie Vc) en in 1623 volgt de rechtzaak van de kinderen uit het eerste huwelijk tegen de weduwe en Wytske.⁴⁵ De eisers betogen onder andere dat de bovenvermelde scheiding is gemaakt zonder dat er een behoorlijke inventarisatie is gedaan, dat bezittingen te laag zijn gewaardeerd en dat met name de inbreng van hun moeder Wyts Claesdr en de door haar geërfde goederen niet volledig zijn verantwoord. Ook is Pybe Douwes onvolledig geweest over zijn eigen inbreng. Zo is er 'nyet een woort verhaelt van de bruyckme der sate en billanden, op de Clompt genaemt, aen L. Vrouwenparochie, bij de requiranten (eisers) bestemoeder achtergelaeten, met de beesten ende volle beslach sampt granen ende huysraedt', die wel door Pybe Douwes zijn genoten en ontvangen. Evenzo 'de Bildtgate in de Suydhoek, staende echte bij de requiranten moeder van Douwe Pybes weduwe gehandelt met het beslach daerna de requiranten moeders doot weder vercoff'. Wyts Claesdr had dus het pachtrecht (niet de eigendom, want die berustte bij de Staten van Friesland) van een boerderij in de Zuidhoek (van Vrouwenparochie ongetwijfeld) gekocht van haar schoonmoeder, en Pybe Douwes had dit weer verkocht na het overlijden van zijn vrouw.

Volgens de gedaagden, wier argumenten al in de inleiding zijn vermeld, hebben eisers tezamen van hun vader ontvangen 16.525 glds, 12 st. en 8 penn., inzake de landen en goederen van hun moeder. Het vonnis van het Hof is niet gunstig voor de eisers: Jacob, Dirck en Dieucke Pybes worden in hun eis niet ontvankelijk verklaard, maar ds. Arnoldus Mathiae Siderius (de zoon van Tette Pybes) en de kinderen van Claes Pybes (van wie ds. Arnoldus curator was), mogen de procedure voortzetten. In 1625 volgt nog een procedure tussen bovengenoemde partijen inzake de verdeling van de huuropbrengst van de landerijen te Finkum, die ontvangen is van Aelcke Symens, de weduwe van Claes Douwes. Deze landen zijn mandelig met die van het Ritske Boelema Gasthuis. De eis van Clara Simons c.s. wordt niet ontvankelijk verklaard.⁴⁶

Uit het eerste huwelijk:

1. Jacob Pybes, geb. 1579, volgt Va.
2. Tette Pybes, overl. 1600, tr. Leeuwarden 28 febr. 1592 Mathijs Noldus Iserman, geb. Leeuwarden 24 okt. 1569, ijzerkramer aldaar, overleden Leeuwarden 2 sept. 1630, zoon van Nolles Mathijs en Elske Jacobs; hij tr. 2. Leeuwarden 3 okt. 1602 Ebel Syeckes Fogelsangh, een nicht van Sjouck Fogelsangh, de vrouw van Jacob Pybes Doma (Va).

Het nageslacht van Mathijs, die ook rentmeester was van Leeuwarden, noemde zich Siderius.⁴⁷

3. Claes Pybes, volgt Vb.
4. Dieuw Pybes, volgt Vc.
5. Dirck Pybes, volgt Vd.
6. Wiger Pybes, overl. voor 1604.

Uit het tweede huwelijk:

7. Wytske Pybes, tr. Leeuwarden 14 nov. 1624 Jacob Juckema, zoon van Epo Jacobs Juckema, burgemeester van Franeker, en Lolck Mercksdre Feddingha.⁴⁸

1629: Jacob Juckema en Wytske Pybedre Doma, el. te Franeker, hebben een schuld van 500 carg. aan Jan Lammerts Salvarda en Sioeck Jenties.⁴⁹

Va. Jacob Pybes Doma (zoon van IV), geb. 1579, ijzerkramer te Leeuwarden, overl. [ald.] 24 dec. 1627, begr. Oosterwierum, tr. (ond. Gerecht Leeuwarden 2 febr. 1600) Sjouck Dirckse Fogelsangh, geb. 1575, overl. Leeuwarden 28 okt. 1652, dochter van dr Dirck Gerrits Fogelsangh, gedeputeerde, en Rynck Hylckes Broersma.⁵⁰

Jacob Piebes Doma (Va, 1579-1627), het schilderij van een onbekende meester is gedateerd 1610. Fries Museum, bruikleen van Stichting Hora Siccama v.d.Harkstede Fonds.

Jacob woonde waarschijnlijk in het huis van zijn vader aan de Smalle Zijde van de Nieuwestad. De vader van Sjouck had al eind 16de eeuw Eismastate te Burum gekocht. Door vererving kwam dit bezit aan Sjouck, die in 1611 nog een gedeelte ervan kocht. In 1620 werd het geheel echter al weer verkocht.⁵¹

Sjouck maakt op 14 sept. 1646 een fideïcommissair testament. Het erfdeel van haar drie nog in leven zijnde kinderen bedraagt voor ieder ca. 20.000 gulden, voornamelijk bestaande uit onroerende goederen. De oudste zoon krijgt o.a. het reeds lang in de familie Fogelsangh zijnde Haniastate te Oosterwierum, groot 107 pm. Wytske krijgt de zate te Britswerd, groot 80 pm, de halve zate te Beetgum, land bij de Leye (Oude Leije) en het huis op de Smalle Zijde van de Nieuwestad 'waar de rentmeester Pybe Douwes is gestorven'. De jongste zoon Pibo erft o.a. de zate te Burum (80 pm) en 33 pm land te Finkum.⁵² Op 28 juli 1650 maakt Sjouck een tweede testament als aanvulling op het eerste, de verdeling wordt echter niet gewijzigd.

Grafzerken op het oud kerkhof van Oosterwierum: overl. 24 dec. 1627 Jacob Pybes Dooma, oud 48 jaar; overl. 28 okt. 1652 Syouck dr. Dirck Fogelsanghdr, sijn wijf, oud 77 jaar; Gerrardus Jacobi Dooma, overl. 24 febr. 1628, oud 18 jaar; Claes Jacobs Dooma, overl. 8 aug. 1619, oud 13 jaar, met nog vijf andere kinderen.

1633, 20 april: Pibo Doma, oud 19 jaar, en zijn curator verzoeken het niaar inzake een zate lands te Cornjum, door wijlen Jacob Piebes Doma cum uxore verkocht aan grietman Van Burmania.⁵³

Uit dit huwelijk (geboren/gedoopt te Leeuwarden):

1. Dirck Jacobs, geb. 1600, volgt VIa.
2. Wytske Jacobs, ged. 22 jan. 1604, volgt VIb.
3. Hylcke Jacobs, ged. 27 okt. 1605.
4. Claes Jacobs, ged. 22 febr. 1607, overl. 8 aug. 1619, begr. Oosterwierum.
5. ? Rintie Jacobs, ged. 2 jul. 1609.
6. Gerrit Jacobs, ged. 3 febr. 1611, overl. 24 febr. 1628, begr. Oosterwierum.
7. Pibo Jacobs, geb. 9 mei 1614, volgt VIc.

Vb. Claes Pybes (zoon van IV), zilversmid te Sneek, tr. (ond. Gerecht Leeuwarden 20 aug. 1596, met attestatie van Sneek) Jantien Pyters, dochter van Pieter Jans en Meynu Huges.⁵⁴

Claes wordt in 1596 meester.

1610, 17 febr.: Op verzoek van Pybe Douwes te Leeuwarden als bestevader van Peter (10 jaar) en Douwe Clasen (8 jaar), kinderen van wijlen Claes Pybes, in leven goudsmid te Sneek, bij Jantien Peters, wordt tot curator benoemd Huygo Peters, predikant te Oosterwierum.⁵⁵

Uit dit huwelijk (gedoopt te Sneek):

1. Wyts Clases, ged. 14 aug. 1597, jong overleden.
2. Pieter Clases, ged. 5 nov. 1598.

3. Douwe Clases, ged. 21 juni 1601, volgt VI d.
4. Claes Clases, ged. 9 dec. 1603, jong overleden.

Vc. Dieuw Pybedr (dochter van IV), tr. 1. Leeuwarden 19 aug. 1604 Gijsbert Jan Dircks, chirurgijn en zeepzieder, van Amsterdam; tr. 2. Leeuwarden 16 dec. 1612 Cornelis Florus, predikant te Pingjum, overl. 1645.

1622, 9 april: Dyucke Pybedr, huisvrouw van ds. Cornelis Floris te Pingjum als mede erfgenaam van wijlen Pybe Douwes Donia (lees Doma), rentmeester van Leeuwarden, contra Clara Symons weduwe van Pybe Douwes en Wytke Pybedr.⁵⁶

Uit het eerste huwelijk (ged. te Leeuwarden):

1. Wieger Gijsberts, 28 mei 1605.
2. Douwe Gijsberts, 25 okt. 1607.

Vd. Dirck Pybes Doma (zoon van IV), boer te Minnertsga, tr. Griet Clasedr.

1628, 1 mei: Jacob Dircks, huisman te Minnertsga, en Sydts Jeltedr zijn schuldig aan Dirck Pybes Dooman, huisman aldaar, en Griet Clasesdr, el.⁵⁷ Dirck en Griet hadden twee zonen die Claes heetten.

Uit dit huwelijk:

1. Pibo Dircks, volgt VI e.
2. Claes Dircks [de oude], volgt VI f.
3. Jetske Dircks, tr. 1. Pieter Jans, overl. voor 21 nov. 1644; hieruit Gerben Pieters, geb. 1640;⁵⁸ tr. 2. Leeuwarden 17 juli 1644 Buwe Poppes Hettinga, overl. voor 1665, zoon van Poppe Hettes, kleinzoon van Hette Claesz en Rinske Poppedr. Bij tweede huwelijk komt hij van Marssum en zij van Marrum.

1650, 17 mei: Buwe Poppes Hettinga en Jetske Dirx Doma, el. te Marssum, debet aan Rombartus Sierxma en Rienckien Popta; borg is Claas Dirx Doma te Holwerd. Rienckien is een dochter van Andele Wopkes Popta en Sytske Dircks Fogelsangh.⁵⁹

1651: Bouwe Poppes Hettinga en Jetske Dircks Doma kopen in 1651 een zate lands met huizinge, hooibergen etc. te Marssum van Claes Dircks Doma voor 136 goudgld. met een ducaton per pondemaat; de grootte van de zate wordt niet vermeld.⁶⁰

In 1656 verkopen ze een boerderij, groot 100 pm, te Marssum in een ruiltransactie met dr. Assuerus van Vierssen, secretaris van Gedeputeerde Staten van Friesland, tegen het gebruik van de helft van 31 morgen (ca. 80 pm) land in de Zuidhoek van Vrouwenparochie, met een toegift van 15.500 car.gld.

4. Claes Dircks [de jonge], volgt VI g.
5. Pyter Dircks, volgt VI h.
6. Douwe Dircks, wonende Berlikum, overl. voor 4 dec. 1659; tr. Josyna Florisdr;⁶¹ zij tr. 2. Hallum 4 dec. 1659 Aert Jans.

Douwe was boer op stem nr. 13, waarvan hij tevens eigenaar was.

Douwe en Josina te Berlikum kopen in 1640 een huis c.a. te Berlikum van Dirk Pybes Brantsum voor 909 gglDs.⁶² Het echtpaar koopt en verkoopt ook enige malen land.

In 1662 kopen Pybe Dirx Doma en Antje Jacobs te Stiens een morgen 'oud Billandt' onder Berlikum van Josina Floris, huisvrouw van Aert Jans te Hallum voor 1000 car.glds.⁶³

Vla. dr Dirck (Theodorus) Fogelsangh (zoon van Va), geb.1600, overl.16 febr. 1663, tr. 1. 8 dec. 1622 Ibeltje Wringer, van Franeker, geb. 20 dec.1600, overl. 9 nov.1628, dochter van Douwe Jans Wringer, gemeensman en rentmeester van Franeker, en Geertje Dircks; tr. 2. 23 juni 1633 Geertje Scheltinga, dochter van Dirk Lieuwes van Scheltinga en Catharina Tiara. Geertje was een zuster van de moeder van Doedtje van Tadema, de eerste vrouw van Dircks broer Pibo.⁶⁴

Dirk liet zich op 17 aug. 1620 inschrijven als rechtenstudent te Franeker en op 25 nov. 1622 te Leiden (komend van Utrecht) en promoveerde daar in juli 1626. In datzelfde jaar werd hij ook ingeschreven als advocaat voor het Hof van Friesland. Eveneens in 1626 werd hij secretaris van Franekeradeel en zou dat zijn leven lang blijven. Dirck was tevens vroedsman van Franeker, waar hij woonde aan de Voorstraat. In 1641 werd hij voogd van het Klaarkampster Weeshuis te Franeker.

In 1639 koopt dr Dirck Fogelsangh het eerste gedeelte van het voormalige nonnenklooster De Olijfberg onder Oudwoude van de Staten van Friesland, groot 144 pm (zate Sterkenburg). In 1644 koopt hij een tweede deel, groot 170 pm, en nog een derde gedeelte, groot ruim 11 pm. Hij laat in 1650 een huis bouwen, dat wij nu, na verschillende verbouwingen, kennen als Fogelsanghstate te Veenklooster.⁶⁵

Fogelsangh kocht en verkocht veel onroerend goed. Zo kocht hij in 1640 de state Tochma met zate en landen onder Kollum en verkocht deze weer in 1662 aan Gajus van Broersma. In het Westerkwartier van Groningen kocht hij in 1650 een boerderij die bezit was geweest van het klooster te Trimunt.⁶⁶ In 1662 kocht hij nog een stemdragende zate te Veenklooster, groot 100 pm, terwijl hij ook al in 1641 Eismastate te Burum, dat zijn moeder had verkocht, weer terugkocht. Voor al deze aankopen was uiteraard veel geld nodig, wat hij kennelijk grotendeels leende. Evenals veel van zijn ambtsgenoten trad ook Dirck op als bankier. Op zeker moment was het geloof in zijn kredietwaardigheid sterk verminderd, want in de laatste maanden van 1660 werden er in het hypotheekboek van Franeker 121 schuldbekentenissen van diverse data te zijnen laste geregistreerd. Het betreft meestal kleine bedragen en de crediteuren zijn afkomstig uit een wijde kring rondom Franeker. De totale schulden bij zijn dood bedroegen 144.806 car.glds.⁶⁷ In 1664 lieten de erven het totale landbezit in Kollumerland, groot 900 pm, veilen.⁶⁸

Het tweede huwelijk bleef kinderloos, dr. Fogelsangh heeft hieromtrent het volgende aangetekend:

'1635, den 18 July, is mijn l[ieve] beminde huisvrouw Geertie van Scheltinga in den Heere ontslapen, zonder verlost te zijn van twee kinderen, waarvan zij zwanger was. Zij is

den 27. te Franeker neêrgezet, en den volgende dag te Collum in de kerk, met zeer veel gevolg en statie bijgezet'.⁶⁹

Uit het eerste huwelijk:

1. Geertje Fogelsangh, geb. Franeker 1623, overl. Bonnen 1662, tr. 1648 Hubertus Struik, kapitein der infanterie, zoon van Johan Struik, raad en secretaris van de Landschap Drenthe.⁷⁰
Het echtpaar Struik bewoonde Fogelsanghstate.
2. Hilarius Fogelsangh, geb. Franeker 1625, volgt VIIa.
3. dr Dominicus (Douwe) Fogelsangh, geb. Franeker 1626.
Hij werd in 1642, samen met zijn broer Hilarius, ingeschreven als rechtenstudent te Franeker. Hij werd in 1657 geïmmatriculeerd als advocaat voor het Hof van Friesland en vertrok in 1662 naar Batavia, waar hij vermoedelijk al in 1663 overleed.⁷¹

Vlb. Wytske Jacobs Doma (dochter van Va), ged. Leeuwarden 22 jan. 1604, overl. voor 1656, tr. Harlingen 28 juni 1629 dr Andreas (Andries) Heemstra (ook: Hiemstra), advocaat, secretaris van Harlingen, overleden 1656, zoon van Pier Foeckes Heemstra, van 1610-1615 burgemeester van Harlingen, en Amarens Andriesdr.

Hij werd op 24 maart 1626 secretaris van Harlingen en bleef dat tot aan zijn dood. Amarens Andriesdr testeerde 4 okt. 1645; haar vier kinderen kregen ieder 6.000 car. gld. als vaderlijk erfdeel. Het onroerend goed werd wel toegedeeld maar bezwaard met fideïcommis. Andreas kreeg de zate te Herbayum, Heemstrastate genaamd.⁷²

1656, 8 november: Andries Heemstra, secretaris van Harlingen, en Wytske Jacobs Doma zijn beiden overleden; curator over zoon Johannes (18 jaar) is dr. Theodorus Fogelsangh, secretaris van Franekeradeel.⁷³

1656, 19 november: Bij de aanbidding ter registratie van het eerste testament van Sjouck Fogelsangh (de moeder van Wytske), wordt vermeld dat dr. Theodorus Fogelsangh curator is over Johannes Heemstra, enig erfgenaam en nagelaten weeskind van wijlen de secretaris Heemstra. In het tweede testament van 1650 vermeldt Sjouck als haar kleinkinderen o.a. dr. Jacobus Heemstra en Siuck en Sjouck Heemstra. De dopen hiervan zijn echter niet gevonden; ze zijn kennelijk overleden tussen 1650 en 1656.

Uit dit huwelijk:

1. dr Jacobus Heemstra, wordt 7 okt. 1648 toegelaten als advocaat voor het Hof van Friesland.
2. Siuck Heemstra, overleden 1650/56.
3. Sjouck Heemstra, overleden 1650/56.
4. Pier Heemstra, ged. Harlingen 30 okt. 1636.
5. Johannes Heemstra, ged. (als Jan) Harlingen 16 dec. 1638, luitenant, tr. Balk 8 april 1665 Clara van Buttinga, dochter van dr Cornelis Buttinga, advocaat, secretaris van Weststellingwerf, raadsheer in het Hof van Friesland, en Rinske Feyedr Heydoma.⁷⁴

In 1656 werd een Johannes Heemstra, afkomstig van Harlingen, ingeschreven als student te Franeker. November 1675 is er ten huize van de luitenant Jan Heemstra te Leeuwarden (d.w.z. in de daar gehuurde kamers) een inventarisatie ten verzoeken van diens crediteuren.⁷⁵ Zowel in 1667 als 1668 laat Jan van Heemstra een zontje Andries dopen te Wijckel.

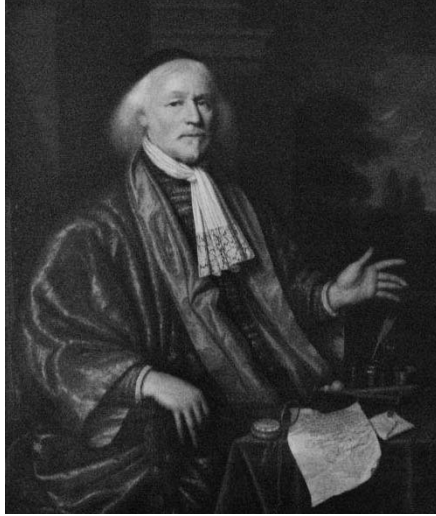
Pieter le Pla, bewindhebber der VOC van de Amsterdamse kamer wegens Friesland en wonende te Leiden koopt van de crediteuren van 'de olde luitenant' Johannes Heemstra twee 'heerlijcke welbedijckte meeren' met huizingen, schuren, grote watermolen etc. te Ferwoude voor 4200 car.glds.⁷⁶ Pieter le Pla was ongetwijfeld geparenteerd aan de familie Heemstra, want Eelckien, een zuster van Andreas, was 11 april 1630 getrouwd met een Jan Adriaens le Pla uit Leiden. Lambertus Greven, notaris te Leeuwarden, verkoopt als curator bonorum van wijlen Johannes Heemstra's goederen op 28 mei 1689 een halve stemdragende zate lands, met huis en schuur, te Beetgum, groot in 't geheel 50 pm, voor 38 goudgld. per pm aan graaf Gustaff Carlson.⁷⁷ Deze boerderij kwam uit de erfenis van Sjouck Fogelsangh, de grootmoeder van Johannes.

6. Tjetske Heemstra, ged. Harlingen 16 dec. 1638, jong overleden.
7. Gerardus Heemstra, ged. Harlingen 25 nov. 1640, jong overleden.
8. Tyetske Heemstra, ged. Harlingen 13 apr. 1642, jong overleden.

Vlc. dr Pibo van Doma (zoon van Va), geb. Leeuwarden 9 mei 1614, overl. 12 febr. 1675, begr. Kollum, tr. 1. 1637 Doedtje van Tadema, geb. ca. 1 mei 1620, overl. 1 jan. 1652, dochter van dr Kempe van Tadema, rekenmeester van Friesland en dijkgraaf van Kollumerland, en Catharina van Scheltinga; tr. 2. Cornjum 14 jan. 1655 Josina van Aysma, ged. Marssum 21 okt. 1610, overl. 30 april 1664, weduwe van de raadsheer Gualtherus Gualtheri, dochter van Albert van Aysma, ontvanger-generaal en gedeputeerde staat, en Tjets Hothjes van Aysma; tr. 3. (Wirdum) 23 okt. 1666 Teth van Jeltinga, overl. 10 juni 1690, bij huwelijk wonend op Camstrastate te Wirdum, dochter van dr Fecco van Jeltinga, advocaat en raad ter Admiraliteit van Friesland, en Tjemck Pyckedr van Wijckel.

Pibo werd in 1631 ingeschreven als student in de rechten te Franeker. Hij studeerde van 1634 tot 1637 te Leiden en werd in 1637 ingeschreven als advocaat te Leeuwarden. Hij bekleedde diverse belangrijke functies en ambten: volmacht ten landdage voor Kollumerland (1642), dijkgraaf van Kollumerland en rekenmeester van de provincie (1650), grietenij-ontvanger van Kollumerland (1651), secretaris van de Friese Staten (1651-1666), lid van de Leeuwarder vroedschap (1657-1658 en 1664-1668), landsadvocaat (1659-1664), raadsheer in het Hof van Friesland (22 dec. 1666 tot zijn overlijden). In 1651 was hij namens Friesland afgevaardigde ter Grote Vergadering (der Staten-Generaal), die hij mocht openen.⁷⁸

Josina van Aysma, Pibo's tweede vrouw, bezat bij haar overlijden in 1664 de helft van Fogelsanghstate. Toen na de dood van zijn broer Dirck (Theodorus) Fogelsangh diens

Dr Pibo van Doma (VIC, 1614-1675), portret door Pieter Nason in 1667, particuliere collectie Fogelsanghstate (foto Wieger Rekker).

bezit werd verkocht verkreeg Pibo door gebruikmaking van het niaarrecht in 1666 de andere helft en was toen volledig eigenaar.

Pibo schreef Latijnse gelegenheidsgedichten, die hij uitwisselde met sommige van zijn vroegere studiegenoten, waarmee hij later ook in contact bleef. Hij ontmoette zijn eerste vrouw ten huize van zijn broer dr. Dirck Fogelsangh in Franeker, die getrouwd was met Doetjes tante. Doetje was met 13 jaar al wees; ze kwam in huis bij dr. Fogelsangh, haar curator. Toen Pibo haar trouwbeloften deed lokte dat een proces uit van de ooms van moederszijde van Doetje; zij vonden Pibo geen gelijkwaardige partij voor haar. Pibo en zijn broer wonnen het proces onder andere met het argument dat Pibo, via zijn moeder Sjouck Fogelsangh, wel degelijk uit een goede en bekende familie stamde. Het is niet verwonderlijk dat de ooms van Doetje goed over hun nichtje waakten, want ze was enig kind en bovendien erfgenaam van haar oom Benno van Tadema. Zij kwam zo in het bezit van Tademastate te Kollum, dat zij ook enige tijd met Pibo bewoonde.⁷⁹

Pibo zal later nog vele processen voeren. Zoals Sickenga het treffend uitdrukt: "Twistziek van nature maakte hij zich het leven onaangenaam door talrijke procedures, vooral met zijne aanverwanten, die hij in ruime mate bezat door zijne drie huwelijken".⁸⁰ In 1664 wordt hij ontslagen als landsadvocaat omdat hij geweigerd heeft instructies op te volgen, welke dat weten we helaas niet. Het komt tot een heftige botsing met de Staten en ook met prins Willem Frederik. De heren zeggen elkaar ongezouten de waarheid, waarbij Pibo zelfs naar de pen grijpt en verzen tegen de prins schrijft, die deze als smaaddichten ervaart. Toch schijnt het conflict spoedig te zijn bijgelegd, want in het voorjaar van 1664 nodigt Pibo prinses Albertine Agnes uit om de nachtegaal te horen zingen en een zomerluchtje te scheppen bij zijn huis te Kollum.⁸¹

Wapen familie Doma (detail schilderij Jacob Piebes Doma), linksonder twee korenaren.

Pibo en zijn eerste vrouw Doedtje van Tadema rusten onder een grote zerk in de kerk van Kollum, versierd met de alliantiewapens en kwartieren van het echtpaar.⁸² Een rouwbord hangt in de kerk van Oudwoude.

Uit het eerste huwelijk:

1. Keimpe Tadema van Doma, geb. 1638, overl. 1670, ongehuwd.
2. Catharina van Doma, geb. 1642, overl. na 1698, tr. Cornjum 28 dec.1662 Petrus van Rosema, geb. 18 jan. 1639, overl. voor 1698, zoon van Jacob Jilderts van Rosema, generale ontvanger en dijkgraaf van Kollumerland, en Trijntje Pieters Cleveringa.

Petrus van Rosema was schansmeester van Friesland. Hij was een broer van Rijcktjen van Rosema, die getrouwd was met Hilarius Doma van Fogelsangh (Vila), een neef van Catharina. Het echtpaar Rosema bewoonde na de dood van Pibo van Doma Fogelsanghstate. Hun zoon Jacobus volgde hen op als bewoner. Jacob Jilderts van Rosema bezat zeer veel onroerend goed, na zijn dood werd de waarde van de landerijen getaxeerd op 591.902 car.gld.⁸³

Catharina bezat in 1698 in Kollumerland 51 stemmen, dat was bijna 11% van het totale aantal stemgerechtigde boerderijen in deze grietenij, dat 469 bedroeg.⁸⁴

Vid. Douwe Clases Doma (zoon van Vb), ged. Sneek 21 juni 1601, chirurgijn te Oldeberkoop, tr. 1. Anna Adriaens; tr. 2. Richt Cornelis.

De twee huwelijken van Douwe blijken uit onderstaande transacties, hij wordt aangeduid met meester (mr.); volgens Steinmeier was hij chirurgijn.⁸⁵

1637: Mr. Douwe Donya (lees Doma) en Antyen echtelieden b.b. en c. op de gehele schuur, half huis met de halve plaats en verdere annexen in de gebuurte Oldeberkoop, gekocht van Mertyen Jansdr geassisteerd met Jan Alberts, haar man;⁸⁶

1637: Mr. Douwe Claessen Doma en Anna Adriaens, echtelieden, begeren bode en consent op de koop van een half huis met plaats te Oldeberkoop;⁸⁷

1662: Mr. Douwe Claes Doma en Richt Cornelisdr, echtelieden, b.b. en c. op 1/3 van twee mudde bouwland te Elsloo, 'tegenwoordich al affgedect, streckende op beyde einden so veer als de ploegh wendet'.⁸⁸

Vermoedelijk uit het eerste huwelijk:

1. Claes Douwes, volgt VIIb.
2. Albertie Douwes, van Oldeberkoop, tr. Leeuwarden 25 jan. 1655 Augustinus Bruynsvelt, goudsmid, overl. voor 30 nov. 1677, zoon van Harmen Bruynsvelt en Rinck Epes Algera.
Augustinus kocht in 1665 een huis in de Peperstraat te Leeuwarden en trouwde eerder, Leeuwarden 30 mei 1641, Antie Canters. Zie ook bij VIIa.
3. Jancke Douwes, volgt VIIc.

VIe. Pibo Dircks Doma (zoon van Vd), boer te Stiens, overl. voor 1664, tr. 1. Siucke Haanties, overl. voor 1646, dochter van Haentye Jeltens en Hansck Buwedr;⁸⁹ tr. 2. (3e procl. Stiens 1 maart 1646) Sijke Gerrolts, van Klooster Anjum, dochter van Gerrolt Nannes en Beits Lolckes; tr. 3. (att. van Stiens 7 jan. 1663) Antje Jacobs, beiden van Stiens.

1659, 13 sept.: Nanne Gorrelts te Midlum wordt met de vader Pibo Dirx Doma curator over Auckien Pibes (13) en Dieucke Pibes Doma, om scheiding te maken met hun vader inzake de moederlijke goederen.⁹⁰

1664, 2 jan.: curator over Auckien en Dieuwke is Claes Dircks Doma de oudste, om scheiding en deling te maken met de weduwe en de andere voordochter van wijlen hun vaders nagelaten goederen; curatoren over persoon en goederen zijn Claes Dircks Doma de jonge en Nanne Gerrolts, als omen.⁹¹

1661, 1 juli: Pibo legt rekening af als curator over de wezen van Jacob Pyters te Wier.⁹²

In 1662 kopen Pybe Dirx Doma en Antje Jacobs te Stiens een morgen 'oud Billandt' onder Berlikum van Josina Floris, vrouw van Aert Jans te Hallum (zij was eerder getrouwd geweest met Pybes broer Dirck) voor 1000 car.glds.⁹³

In januari 1664 is er inventarisatie in het sterfhuis van Pybe te Stiens. De vaste goederen bestaan uit los land te Stiens, Vrouwenparochie, Berlikum en huis, schuur met 'bruikma' van 45 pm land te Stiens.⁹⁴

Uit het eerste huwelijk:

1. Grietie Pybes, volgt VIId.

Uit het tweede huwelijk:

2. Auckien Pybes, ged. Stiens 14 febr. 1647.
3. Dieucke Pybes, geb. 1648.
4. Dirck Pybes, geb. Stiens, ged. Marssum 21 juli 1661, doopheffer is Jetske Dircks Doma, zuster van de vader en vrouw van Bouwe Hettinga (zie Vd sub 3).

VI f. Claes Dircks Doma ([de oude], zoon van Vd), woonde te Holwerd, tr.1. Leeuwarden 14 juni 1637 Atke Nannes (hij van Minnertsga, zij van Berlikum), overl. voor 1662, dochter van Nanne Gerrolts en Auck Hoytedr, die boerden op de voormalige kloosterplaats 'de Hundert' te Klooster Anjum bij Berlikum.⁹⁵ Hun kleindochter Sijke Gerrolts trouwde met Pibo

(Ve), een broer van Claes. Atke Nannes was weduwe van Claes Folckerts, boer te Klooster Anjum, die voor maart 1634 was overleden;⁹⁶ tr. 2. Leeuwarden 19 jan. 1662 Maeike Buwes (hij van Holwerd, zij van Ferwerd).

Uit het eerste huwelijk:

1. Grietie Clases, tr. Hijum 28 juni 1657 Taecke Hebbes Wolcama, van Goutum, assessor Leeuwarderadeel, later wonende te Beetgum en Dronrijp, zoon van Hebbe Taeckes Wolcama, eveneens assessor van Leeuwarderadeel, en diens eerste vrouw.
2. Beitske Clases, volgt VIIg.

Vig. Claes Dircks Doma ([de jonge], zoon van Vd), boer te Minnertsga, tr. Berlikum 11 april 1641 Aechtie Everts, van Tzummarum, dochter van Evert Alles en Trijn Saeckes.⁹⁷

Opschrift klok te Minnertsga (1648): 'Claes Dircks Doma kerkvooghd toe Minderscha en Aeghtie Evertsdr', el., met wapens. Wapen Doma: halve adelaar met rechtsboven een klaver en rechtsonder waarschijnlijk een huismerk.

Claes boerde kennelijk niet zo goed, want hij leende meerdere malen geld van zijn landheer, jr. Tjalling Homme van Camstra: in 1664 2.000 car.gld., in 1668 700 car.gld. en 1670 1.080 car.gld.; het laatste bedrag betreft achterstallige landhuur. Hij leende bovendien van zijn broer.⁹⁸

Uit dit huwelijk (gedoopt te Minnertsga):

1. Gerrit Clases, geb. 1650/1651, overl. 25 sept. 1670, begr. Minnertsga.
2. Trijn Clases, ged. 7 apr. 1656, volgt VIIe.
3. Griet Clases, ged. 24 apr. 1659.
4. Douwe Clases, ged. 3 mei 1663, volgt VIIIf.
5. Margarita Clases, ged. 30 juni 1667, overl. 1675, begr. Minnertsga.

VIh. Pyter Dircks Doma (zoon van Vd), boer te Marssum, overl. voor 1664, tr. Neeltie Jans.

Woonde op een boerderij, groot 50 pm, van het St. Anthonygasthuis te Leeuwarden, op het Nieuwland onder Marssum (stem nr. 32); zijn zoon Dirck nam later de huur hiervan over. 1664, 7 januari: Claes Dircks Doma te Holwerd wordt als oom van vaderswegen curator over Dirck Pyters, oud in 't 22e jaar.⁹⁹

1665, 6 april: rekening door Claes Dircks Doma te Holwerd inzake Dirck Pyters Doma te Marssum.¹⁰⁰ Uit de weesrekening blijkt dat Pyter Dircks 1.500 car.gld. heeft geleend aan zijn broer Claes Dircks te Minnertsga. Ook heeft hij een graf gekocht in de kerk van Minnertsga. Het voordelig saldo van de rekening bedraagt £ 727-15-14, waarvan de twee kinderen elk de helft krijgen.

1665, 8 april: scheiding en deling van de nalatenschap van Pyter Dircks Doma.¹⁰¹

Uit dit huwelijk:

1. Grietie Pyters, ged. Marssum 11 jan. 1635, volgt VIIIf.
2. Dirck Pyters, ged. Marssum 8 mei 1642, volgt VIIi.

VIIa. dr Hilarius Doma van Fogelsangh (zoon van VIa), geb. 1625, overl. 23 okt 1682, tr. 1. Kollum (procl. Franeker 24 juli) 1658 Rijcktjen van Rosema, geb. 1642, overl. 16 febr. 1674, begr. Oudwoude, dochter van Jacob Jilderts van Rosema, ontvanger-generaal van Kollumerland, en Trijntje Pieters Cleveringa (zie verder VIc); tr. 2. Garijp c.a. 20 juni 1680 Jantjen Piers (dan beiden van Kollum).

Werd in 1657 ingeschreven als advocaat voor het Hof van Friesland. Bewoonde sinds 1659 Fogelsanghstate, maar vertrok later naar Kollum. Hij werd in 1672 secretaris van Kollumerland c.a.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jetske Rosema van Fogelsangh, geb. Oudwoude 18 juni 1659, overl. Zuidhorn 30 okt. 1738, begr. ald., tr. 13 mei 1677 Wiardus Siccama, geb. Zuidhorn 22 dec. 1648, overl. Kollum 17 mei 1691, begr. Zuidhorn, zoon van Harco Siccama en Sieucke Harmens Iwema.

Wiardus was hoveling in Ooster- en Westerdeel Langewold in de Hummertse, grietman van Vredewold, lid van de Rekenkamer van Stad en Lande. In 1683 werd hij secretaris van Kollumerland c.a.; hij woonde op Klinckemaborg te Zuidhorn. Van dit echtpaar stamt de familie Hora Siccama af en in vrouwelijke lijn de familie Van Haersma Buma.¹⁰²

2. Siouck van Fogelsangh, geb. 1662, overl. 1 aug. 1662, begr. Oudwoude.
3. Isabella Catharina van Fogelsangh, geb. 1670, overl. Groningen 12 nov. 1745, tr. Groningen 15 juni 1695 ds Lambertus Bieruma, geb. Noordlaren 7 sept. 1661, predikant te Menaldum (1684-1691), Zuidhorn (1691), Groningen (1695-overlijden), overl. Groningen 8 nov. 1734, zoon van ds Albertus Bieruma, predikant, en Gesina Tetteema.¹⁰³ Lambertus tr. 1. Groningen 12 dec. 1686 Marretien van Schagen.

Uit het tweede huwelijk:

4. Geertruidt van Fogelsangh, woont 1725 ongehuwd te Groningen.
5. Hesselus Theodori van Fogelsangh, geb. 11 juli 1681, overl. 22 dito, begr. Oudwoude.¹⁰⁴

VIIb. Claes Douwes Doma (zoon van VIId), overl. voor 26 sept. 1660, tr. Sexbierum 27 maart 1654 Jantie Jans Gipsum (van Harlingen, hij van Oldeberkoop); zij tr. 1. Harlingen 18 okt. 1646 Jan Wierroos en 3. Harlingen 26 sept. 1660 Yge Gerbens Haersma, geb. 1624/25, procureur-postulant, overl. 25 juni 1672.

Op de zerk te Kimsverd van haar tweede man wordt ze Jancke Adams Gipsum genoemd, de naam komt ook voor als Gipson.

Uit dit huwelijk:

1. Tuentie Clases, ged. Harlingen 15 juni 1655.

VIIc. Jancke Douwes Doma (dochter van VIId), overl. 8 nov. 1695, begr. Leeuwarden, Oldehoofsterkerkhof 14 nov. 1695, tr. Albartus Hanses Ketel. Albartus stamt ongetwijfeld uit de bekende familie Ketel, die zes generaties schultes van Diever heeft geleverd. Zijn vader zou kunnen zijn Johannes, zoon van Helmich Ketel; deze laatste is geboren ca. 1590 en was in 1629 schout van Diever.¹⁰⁵

Op 12 juli 1666 worden Albert Hanses Ketel en Jannetie Douwes, komend van Diever, lidmaten te Sneek.

Uit dit huwelijk:

1. Jan Albartus Ketel, geb. Diever 21 aug. 1661, volgt VIIId.

VIIId. Grietie Pybes Doma (dochter van VIId), tr. Stiens 17 jan. 1664 Claes Thomas, ged. Stiens 28 juli 1633, boer te Stiens, zoon van Thomas Claesz en Oedtske Pytters.

Uit dit huwelijk:

1. Pybe Clases, ged. Stiens 17 jan. 1664 (trouwdag ouders).
Pybe Clasen te Wommels is curator over Thomas, Pyter en Sieucke Claesen.¹⁰⁶ Hij pacht in 1698 stem nr. 23 te Wommels. Op 26 maart 1699 laat Pybe te Wommels zijn zoon Claas dopen.
2. Pyter Claes, ged. Stiens 14 apr. 1667.
3. Thomas Clases, ged. Stiens 29 jan. 1682.
4. Sieucke Clases.

VIIe. Trijn Clases Doma (dochter van VIId), ged. Minnertsga 7 apr. 1656, overl. 3 juni 1680, begr. Minnertsga, tr. Minnertsga 18 nov. 1677 Jelle Aarts, ged. Minnertsga 11 nov. 1655, ontvanger van Minnertsga, leeft ald. in 1713, overl. voor 20 maart 1718, zoon van Aart Cornelis; hij tr. 2. Minnertsga 9 aug. 1691 Jouck Oenes.

Uit dit huwelijk:

1. Rinske Jelles, ged. Minnertsga 22 sept. 1678, overl. (ald.) tussen 20 dec. 1713 en 20 maart 1718, tr. 1. Minnertsga 5 juli 1696 Tjalke Wybrens; tr. 2. Minnertsga 7 aug. 1709 Wigger Sybes, huisman te Minnertsga, op 20 dec. 1713¹⁰⁷ echtelieden ald., hij leeft nog te Minnertsga op 29 juli 1744.¹⁰⁸ Wigger tr. 1. Minnertsga 1 jan. 1698 Rintske Haitsma; tr. 3. Minnertsga 16 nov. 1731 Baukje Hessels.
Op 20 maart 1718¹⁰⁹ wordt Saekle Piers, meester timmerman en dorprechter te Minnertsga, in plaats van de overleden grootvader Jelle Aarts, benoemd als voogd over Rinske haar zoon Wybren Tialkes, dan oud in zijn 17de jaar.

VIIIf. Douwe Clases Doma (zoon van VIId), ged. Minnertsga 3 mei 1663, koopman en winkelier te Franeker, tr. ald. 8 mei 1692 Sara Johannes Anthonides, dan beiden van Franeker, dochter van ds Johannes Anthonides, predikant te Boksum, en Jancke Hartmans Montanus.

Bij de doop van de kinderen in 1700 en 1703 is Douwe (administrerend) diaken. In de jaren 1693, 1695 en 1697 laat een Douwe Clases (zonder achternaam) driemaal een zoon Claes dopen; in 1697 wordt als beroep vermeld: koopman. Vanwege de onzekerheid worden die kinderen in het navolgende niet opgenomen. Douwe is mogelijk in 1707 overleden, want eind van dat jaar en begin 1708 worden er in korte tijd drie schuldbekentenissen van hem geregistreerd; hij wordt daarin burger-sergeant, winkelier en koopman genoemd.¹⁰ 1701: Douwe Clases is getuige in een rechtzaak, hieruit blijkt dat hij een zwager is van ds Vincentius Anthonides te Bergum.¹¹

Uit dit huwelijk (gedoopt te Franeker):

1. Aagtje Douwes, ged. 1 aug. 1700.
2. Johannes Douwes, ged. 18 sept. 1703.
3. Durck Douwes, ged. 16 febr. 1706.
4. Claes Douwes, volgt VIIIB.

VIIg. Beitske Clases Doma (dochter van VIg), tr. Blija 1 okt. 1665 Claas Buwes, van Ferwerd, zij van Holwerd.

Uit dit huwelijk:

1. Buwe Clases, ged. Blija 20 juni 1666.
2. Claas Clases, ged. Blija 25 dec. 1669.

VIIh. Grietie Pyters Doma (dochter van VIh), ged. Marssum 11 jan. 1635, overl. voor 26 juli 1665, tr. Marssum 2 maart 1662 Hotse Minnes, van Tzummarum; hij tr. 2. Engelum 26 juli 1665 Jantje Sjoerds Schlinga.

Uit dit huwelijk:

1. Neeltie Hotses, ged. Marssum 23 jan. 1664; de ouders wonen te Welsrijp, doopheffer is Jetske Bouwes (Jetske Dircks Doma, zie Vd sub 3), tr. Engelum 8 juni 1684 Folkert Gerrys, van Engelum. Van hen werden twee kinderen te Engelum gedoopt (Grietie 15 febr. 1685 en Folkert 7 nov. 1686).

VIIi. Dirck Pyters Doma (zoon van VIh), ged. Marssum 8 mei 1642, boer aldaar, tr. Marssum 24 febr. 1665 Wybrich Ulckes Riemersma, van Witmarsum.

Behalve de vier hierna vermelde kinderen, waarvan bij twee Jetske Bouwes (Jetske Dircks Doma, Vd sub 3) doopheffer is, laat Dirck ook drie niet met name genoemde kinderen dopen.

Uit dit huwelijk (gedoopt te Marssum):

1. Neeltie Dircks, ged. 7 jan. 1666, volgt VIIIC.
2. Pyter Dircks, ged. 24 apr. 1667.
3. Geertie Dircks, ged. 17 okt. 1669; de ouders wonen op het Nieuwland.
4. Pyter Dircks, ged. 18 dec. 1670, volgt VIIID.

VIIIa. Jan Albartus Ketel (zoon van VIIc), geb. Diever 21 aug. 1661,¹¹² vaandrig (1687, 1689), goud- en zilversmid, vroedsman te Leeuwarden, overl. aldaar 2 mei 1719, tr. Leeuwarden 15 febr. 1685 Jancke van Achlum, geb. Leeuwarden 6 dec. 1662, overl. aldaar 24 dec. 1719, dochter van Igram Claesz van Achlum, deurwaarder van de Staten van Friesland, en Sara van Vierssen.

De naam 'van Achlum' komt ook voor als 'Achelem', en Igram is dan ook hoogstwaarschijnlijk een afstammeling van dr Igram van Achelen (1534-1604), raadsheer in het Hof van Friesland.¹¹³

Op 16 okt. 1714 doet Jan, als Johan Ketel, oud-schepen, aangifte van inbraak en diefstal, hij is dan 53 jaar oud; dit klopt dus wel met bovenvermeld geboortejaar. Hij kwam in 1673 in de leer bij zijn aangetrouwde oom, de goud- en zilversmid Augustinus Bruynsvelt, en werd 12 okt. 1683 ingeschreven als burger van Leeuwarden, geboortig van 'Dieverden' als goudsmid en betaalde daarvoor 6 car.gld. In datzelfde jaar werd hij als meester toegelaten tot het gilde.¹¹⁴

Toen Jan en Jancke trouwplannen hadden liet zijn tante Albertie Douwes Doma wed. Bruynsvelt (Vid sub 2) vastleggen 'om (...) zijn trouwbeloften te ondersteunen', dat haar huis in de Peperstraat te Leeuwarden, dat verhuurd wordt, later aan Jan zou komen. Verder mag hij gedurende zijn leven het andere huis in de Peperstraat, dat hij al bewoont, in huur gebruiken en krijgt hij ongeveer 70 pond zilver, 25 lood goud, 'so gemaect als ongemaect', alsmede de gereedschappen, tot het goudsmidsambacht behorende.¹¹⁵

Jan was burgervandrig, vroedsman en van 1694 tot 1715 keurmeester-generaal van het goud en zilver in Friesland.

Op 21 mei 1685 legt Jan getuigenis af dat hij zijn oom, de stadsrentmeester Jacobus van Vierssen (een broer van zijn moeder), dood heeft gevonden, liggende voor zijn ledikant.¹¹⁶ Een andere getuige verklaart dat Harmen Jouckes en Matthias van Vierssen (stadsomroeper, een aan lagerwal geraakt familielid waarschijnlijk) het lijk in het Sneeker meer hebben laten zinken! Jacobus heeft vermoedelijk zelfmoord gepleegd; zijn broer dr. Matthias van Vierssen, advocaat en schepen van Leeuwarden, legt hieromtrent een verklaring af.¹¹⁷ Jacobus van Vierssen was zijn vader Dirk opgevolgd als kamerbode van Gedeputeerde Staten en trouwde in 1659 met Aeltie Buttinga, dochter van dr Jacobus Buttinga, secretaris van Tietjerksteradeel 1627-1652, en een nicht van Clara Buttinga (zie VIb sub 5).

Uit dit huwelijk (gedoopt te Leeuwarden):

1. Albartus Ketel, ged. 25 nov. 1685.
2. Sara Ketel, ged. 6 maart 1687.
3. Igramus Ketel, ged. 8 april 1688.
4. Saara Ketel, ged. 10 maart 1689.
5. Aukestynus Ketel, ged. 2 maart 1690.
6. Sara van Ketel, ged. 4 febr. 1691, tr. Leeuwarden 7 mei 1713 Reinoldus Popma van Oeveringh, ged. Warga (als 'Reynolt') 6 jan. 1692, organist van de Grote of Jacobijnerkerk te Leeuwarden, tevens componist, zoon van ds Georgius van Oeveringh, predikant te Britswerd-Wieuwerd, en Jel van Popma.¹¹⁸

7. dr Albartus van Ketel, ged. 17 febr. 1692, overl. 23 sept. 1752, begr. Huizum 28 dito, tr. 1. Grouw 9 april 1719 Sytske Idzardi, geb. Leeuwarden 29 mei 1696, overl. aldaar 27 maart 1737, dochter van Ulbo Idzardi, secretaris van Idaarderadeel 1699-1729, en Christina van Hettinga; tr. 2. Leeuwarden 7 april 1738 Trijntje Koopmans.
Albartus werd 7 jan. 1715 ingeschreven als advocaat voor het Hof van Friesland, hij was toen kamerbode van Gedeputeerde Staten. Van 28 april 1718 tot 28 febr. 1721 was hij muntmeester van Friesland. Op verzoek van Reynoud Popma van Oevering, organist en klokkenist te Leeuwarden, wordt er op 29 okt. 1740 geïnventariseerd ten huize van dr. Albartus Ketel, omdat hij wegens zwakte niet meer in staat is zijn eigen goederen te administreren. Aanwezig is o.a. een akte van transport van het kamerbewaardersambt op Ruurd Nauta voor 11.500 car.gld.¹¹⁹
8. Albertina van Ketel, ged. 2 apr. 1693, overl. Leeuwarden dec. 1740, tr.1. Leeuwarden 12 sept. 1717 Paulus Jelgerhuis, ged. Leeuwarden 30 mei 1688, juwelier en koffieschenker op de Grachtswal te Leeuwarden, overl. 1733/35, zoon van Rienk Jansen en Geertruid Arcerius;¹²⁰ tr. 2. Leeuwarden 20 nov. 1735 Frederik Hendrik Holstein, chirurgijn.
Tegen het eind van haar leven begon Albertina te dementeren; ze werd vermist 15 dec. 1740, maar pas op 5 febr. 1741 werd haar lijk ontdekt in de stadsgracht.
9. Johanna Ketel, ged. 16 jan. 1695.
10. Augustynus Ketel, ged. 6 mei 1696.
11. Johanna Ketel, ged. 5 mei 1697.
12. Sixtus Ketel, ged. 20 juli 1698.
13. Christiaen Ketel, ged. 16 juli 1699.
14. Johanna Ketel, ged. 6 april 1701.
15. Johanna Ketel, ged. 30 juli 1702.
16. Johannes van Ketel, ged. 25 sept. 1703, van 1725 tot april 1752 secretaris van IJlst, waar hij tevens brouwer en distillateur was (quotisatie 1749: bestaat middelmatig), overl. [IJlst] aug.1752; tr. Leeuwarden 20 juli 1727 zijn nicht Geertruid Wassenbergh, ged. Leeuwarden 15 juni 1704, overl. [IJlst] 20 juni 1743, dochter van Arnoldus Wassenbergh en Doetje van Achlum.
Afstammelingen van Johannes en Geertruyd bleven in de Zuidwesthoek wonen, met name in Wymbritseradeel.
Arnoldus Wassenbergh was apotheker en tevens landschapsapotheker, vroedsman en bouwmeester van Leeuwarden. Een kleinzoon van hem is de bekende prof. Everwinus Wassenbergh (1742-1826), hoogleraar Grieks te Franeker.¹²¹

VIIIb. Claes Douwes Doma (zoon van VIII f), stoeldraaiër (1727), later mr. wieldraaiër te Franeker (quot. 1749: 2 pers., aanslag 34-0), tr. 1. N.N.; tr. 2. Franeker 18 jan. 1739 Fettie Jouckes, ged. Franeker 27 okt. 1711, dochter van Joucke Andries, brouwersgezel, en Joukje Everts.

Uit het eerste huwelijk (gedoopt te Franeker):

1. Sara Clases, ged. 31 juli 1727.
2. Sara Clases, ged. 23 febr. 1730.
3. Sara Clases, ged. 7 aug. 1731.
4. Pytje Clases, ged. 1 nov. 1733.
5. Geertje Clases, ged. 24 aug. 1735.
6. Douwe Clases, ged. 15 apr. 1738.

Uit het tweede huwelijk (gedoopt te Franeker):

7. Joucke Clases, ged. 30 aug. 1739.
8. Douwe Clases, ged. 5 febr. 1741.
9. Joucke Clases, ged. 22 sept. 1742.
10. Sara Clases, ged. 27 okt. 1743.
11. Joucke Clases, ged. 18 maart 1745.
12. Joucke Clases, ged. 9 okt. 1746.
13. Sara Clases, ged. 9 okt. 1746.

VIIIc. Neeltie Dircks Doma (dochter van VIIIi), ged. Marssum 7 jan. 1666, tr. ald. 20 mei 1694 Joost Jans, dan beiden van Marssum.

Uit dit huwelijk:

1. Wybrich Joostes, ged. Marssum 3 maart 1695.

VIIIId. Pyter Dircks Doma (zoon van VIIIi), ged. Marssum 18 dec. 1670, distillateur, rentmeester te Dokkum, tr. ald. 28 mei 1699 Gerritje Gerrits, dochter van Gerrit Gerrits en Antje Lucas.

Bij hun ondertrouw voor het Gerecht van Dokkum komt hij van Marssum, zij van Cornjum. Hij wordt 8 maart 1704 ingeschreven als burger van Dokkum, komend van Marssum.

1711: te Dokkum, fungeert als rentmeester van de landeigenaren die procederen over het onderhoud van bruggen in de trekweg van Dokkum naar Stroobos.¹²²

1721: Pyter koopt een huis in de Grote Hoogstraat voor 250 goudgld. en in 1726 een 'fraye huysinge, plaets en pakhuis' op de Dijk in Dokkum voor 1000 car.gld., te betalen in één termijn.¹²³

Uit dit huwelijk:

1. Wybrichje Pyters Doma, ged. Dokkum 25 nov. 1703, tr. 1. Dokkum 12 jan. 1727 Jan Heixan, ged. Dokkum 6 juli 1704, zilversmid ald. (meester 10 dec. 1726), overl. voor 1729, zoon van Klaas Heixan, burgemeester van Dokkum, en Dirkje Sybrens; tr. 2. (ond. Dokkum 1 jan. 1729) Sybren Klases Alta, schoenmaker te Dokkum.

Sybren was ook burgemeester van Dokkum. Een broerszoon van hem was ds. Eelco Alta, de bekende predikant, publicist en patriot uit Bozum.¹²⁴

2. Antje Pyters Doma, ged. Dokkum 24 mei 1704, volgt IX.

IX. Antje Pyters Doma (dochter van VIIId), ged. Dokkum 24 mei 1704, tr. (otr. Gerecht Leeuwarden 22 dec. 1724) Andries Foy (ook: Fooy, Vooy), ged. Dokkum 21 nov. 1697, mr bakker en graankoper te Leeuwarden (1749), zoon van Bouwe Foy, apotheker, en Anna Verhoeck.

Uit dit huwelijk:

1. Petrus Fooy, geb. Leeuwarden 13 nov. 1725, ged. ald. 18 dito, predikant te Dantumawoude c.a. 1753-1781, overl. ald. 24 aug 1781, tr. Dantumawoude 29 nov. 1753 Elisabeth Sterringa, ged. Leeuwarden 27 maart 1729, dochter van Piebe Sterringa, koopman, en Johanna Hareboom.

> Bronnen

Enkele jaartallen staan voor bekende, meestal ook in druk verschenen bronnen, die verder niet in noten worden toegelicht. De overige archivalia worden wel in noten vermeld. Nedergerechtsarchieven worden aangeduid met drie hoofdletters, bijv. BAR voor Barradeel.

- 1511: Aanbreng, een grondbelasting, voorloper van de floreenrente, in hoofdzaak gepubliceerd in: I. Telting, *Register van den aanbreng van 1511 en verdere stukken, tot de floreenbelasting betrekkelijk*, 4 delen (Leeuwarden 1880) en J.C. Tjessinga, *De aanbreng der Vijf Deelen van 1511 en 1514*, 5 delen (Assen 1942-1954).
- 1540: Nadere aanbreng van Leeuwarderadeel, gepubliceerd in: J.A. Mol e.a., *Leeuwerderadeels aenbrengh gemaect int jaar 1540* (Leeuwarden 1989).
- 1543: Beneficiaalboeken, registratie van geestelijke goederen (echter niet de kloostergoederen): J. van Leeuwen, *Beneficiaal-boeken van Friesland* (Leeuwarden 1850).
- 1552: Monstercedels (niet gepubliceerd), lijsten van weerbare mannen; originelen in het Algemeen Rijksarchief te Brussel, fotokopieën op studiezaal Tresoar (Copie nr. 6030).
- 1578: Personele impositie, een belasting op het dragen van zijden en fluwelen kleding, gepubliceerd in: P.L.G. van der Meer, J.A. Mol en P. Nieuwland, *Administrative en fiskale boarnen oangeande de ier-moderne tiid* (Leeuwarden 1993) 155-395.

> Afkortingen

- b.b. en c.: begeert/begeren boden en consent (op de koop van vastgoed).
el.: echtelieden.
f: goudgulden van 28 stuivers.

HCL: Historisch Centrum Leeuwarden.
HvF: Archief van het Hof van Friesland.
£: caroligulden van 20 stuivers.
morgen: oppervlaktemaat van 0,92 ha, in Friesland vrijwel alleen in gebruik in Het Bildt.
pm: pondemaat, oppervlaktemaat van 240 vierkante koningsroeden, 0,3674 ha.

> **Literatuur**

In onderstaand lijstje staan enkele werken die meermalen afgekort zijn geciteerd. De literatuur die één- of tweemaal is geciteerd wordt volledig weergegeven in de noten.

Andreae, A.J., *Kollumerland en Nieuw Kruisland*, 2 delen (Kollum 1883,1885; reprint Leeuwarden 1975).

Kuiken, K. e.a., *Van Fûgelsang tot Fogelsanghstate* (Kollum-Heerenveen 2003).

Stamboek: M. de Haan Hetteema en A. van Halmael, *Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren, adel*, 2 delen (Leeuwarden 1846).

Vries, O. e.a., *De Heeren van den Raede* (Hilversum-Leeuwarden 1999).

> Noten

1 *Stamboek* II 242, aantek. 8. 2 J. Woudstra, *Siderius, de Familie en het Handschrift* (Engelum 2002). 3 Kuiken, *Van Fûgelsang* 41. 4 Tresoar; inventaris: Toegang 4. 5 Zie genealogie onder IV. 6 S. en P. van Tuinen, 'Pibo van Doma kontra Willem Freark', in: *It Beaken* 1987/2. 7 L. Kooymans, *Liefde in opdracht* (Amsterdam 2000) 198 e.v. 8 HvF 16493, 243. 9 D.J. van der Meer, Aersum, Fûns en Hesens ûnder Jorwert, in: *Gen. Jierb.* 1969 21. 10 W.T. Keune, Doma-state te Anjum, in *Nieuwsblad voor N.O. Friesland* 14 juni 1972. 11 H.M. van den Berg, *De Monumenten van Geschiedenis en Kunst, Noordelijk Oostergo: De Dongeradelen* ('s-Gravenhage 1983) 419. 12 LWL 19 4. 13 Rentmeestersrekeningen 21a 19v. 14 HvF 16800, 452. Het betreft dezelfde boerderij, want Thys Tyercxz is één van de erven van Siette Jans: Ype Brouwers, Adama, in *Gen. Jierb.* 1979, 12. 15 P.Th. Zwart, *Protocol Cleuting*, Leeuwarden 1970, nrs 239, 265. 16 HCL, LWN 02 216, 04 205v, 225v. 17 HCL, LWN dd1 189, 190. 18 HvF 16705 d.d. 4 mei 1601. 19 HCL, LWN y16 437. 20 HvF 16682, 139. 21 LWL 17 319. 22 HCL, LWN L848 120. 23 HCL, LWN dd1 van maart/april 1578. 24 Vries, *De Heeren van den Raede* 238 (nr. 83). 25 Vriendelijke mededeling H. Olij. 26 HCL, LWN y23 483. 27 LWL 15 221. 28 HCL, Archief Ritske Boelemagasthuis, inv.nr. 183. 29 Tresoar, Kleine kloosterarchieven, Toegang 232-15, inv.nr. 6. 30 HCL, LWN dd1 46. 31 LWL 18 288v, 291. 32 HCL, LWN ee3. 33 HCL, LWN ee4, koopbrief d.d. 16 april 1602. 34 HCL, LWN ff4. 35 LWL 80 334. 36 LWL 84 383. 37 LWL 21 118 en 207. 38 Zie ook HvF 16691 d.d. 18 juni 1554 en 16692 d.d. 18 dec. 1560. 39 HCL, LWN x2 211v. 40 Zie ook mr O. Schutte en drs Ype Brouwers, Kwartierstaat Van der Mey in parentelen, in *Geneal. Jierb.* 2009 273. 41 HCL, LWN y9 d.d. 2 april 1590. 42 O. Hellinga, 'Gespecificeerde burgeren ende inwonende personen der stadt Leeuwarden. Een gedwongen lening uit 1577', in: *De Vrije Fries* 2000 156. 43 HCL, LWN x2 211v. 44 HvF 16491 407. 45 HvF 16493 243. 46 HvF 16495 485. 47 J. Woudstra, *Siderius, de Familie en het Handschrift* (Engelum 2002). 48 BAR 84 d.d. 27 juni 1604. 49 BAR 124 173. 50 Zie voor de familie Fogelsangh: Kuiken, *Van Fûgelsang*. 51 P.N. Noomen, *De stinzen in middeleeuws Friesland en hun bewoners* (Hilversum 2009), CD bij het boek. 52 Kuiken, *Van Fûgelsang* 34. 53 HvF 16792 d.d. 20 april 1633. 54 SNE 144, autorisatie d.d. 8 febr. 1595. 55 BAA 36 d.d. 17 febr. 1610. 56 HvF 16492 506. 57 BAR 124 d.d. 1 mei 1628. 58 HvF 16793 d.d. 21 nov. 1644. 59 WED 158 d.d. 17 mei 1650. 60 MEN 15 228. 61 MEN 69 510. 62 MEN 13 22v. 63 MEN 17 191. 64 Zie W. Wijnaendts van Resandt, *Geschiedenis en genealogie van het geslacht Van Scheltinga* (1939). 65 Kuiken, *Van Fûgelsang* 50 e.v. 66 Andreae,

Kollumerland I 140 e.v. **67** Groninger Archieven, Huisarchief Farmsum, inv.nr. 357. **68** Kuiken, *Van Fûgelsang* 75. **69** Andreae, *Kollumerland* I 66; hij geeft helaas niet de vindplaats van deze aantekening. **70** Huwelijkscontract in Tresoar, Toegang 347, inv.nr. 887. **71** Kuiken, *Van Fûgelsang* 115. **72** HvF 16777 545. **73** FRR 120 d.d. 8 nov. 1656. **74** Vries, *De Heeren van den Raede* 290 (nr. 149) en *Jaarboek van het CBG* 1969 102-106. **75** HCL, LWN 753 25. **76** WON 228 79. **77** MEN 99 165. **78** Vries, *De Heeren van den Raede* 306 (nr. 168). **79** Andreae, *Kollumerland* I 133. **80** J. Sickenga, *Het Hof van Friesland gedurende de zeventiende eeuw* (Leiden 1869) 219. **81** S. en P. van Tuinen, 'Pibo van Doma kontra Willem Freark', in: *It Beaken* 1987/2 en 1988. **82** Kuiken, *Van Fûgelsang* 88. **83** Tresoar, Familiearchief EVC, inv.nr. 3015. **84** Kuiken, *Van Fûgelsang* 53, noemt een percentage van 15. **85** E.L. Steinmeier (red.), *Familieboek Ketel* (Vorden 1994). **86** OSW 40, maart 1637. **87** OSW 40, okt. 1637. **88** OSW 43 102. **89** HvF 7943. **90** LWL 70 d.d. 13 sept. 1659. **91** Idem d.d. 2 jan. 1664. **92** MEN 68 473. **93** MEN 17 191. **94** HvF 7943. **95** D.J. van der Meer, 'Opnij de âlde fraech: Hwer lei "Cammingehunderi"?', in: O. Santema en Y.N. Ypma (red.), *Skiednis fan Menameradiel* (Leeuwarden 1972) 132. **96** MEN 58 258. **97** BAR 4, autorisatie d.d. 4 maart 1628. **98** BAR 130. **99** MEN 69 510. **100** MEN 70 428. **101** MEN 70 367. **102** A.C. Fokkema-Siccama, *De Siccama's* (Kortenhoef 1973). **103** Andreae, *Kollumerland* I 116. **104** Andreae, *Kollumerland* II 28. **105** E.L. Steinmeier (red.), *Familieboek Ketel* (Vorden 1994). **106** HvF 7943. **107** BAR 65 11v. **108** BAR 65 79. **109** BAR 65 24. **110** FRR 305. **111** HvF 7799. **112** De geboortedatum is gevonden bij D.D. Osinga zonder bronvermelding. **113** Vries, *De Heeren van den Raede* 243 (nr. 90). **114** E. Voet jr., *Merken van Friese goud- en zilversmeden*, 2de druk, bewerkt door A. Wassenbergh en E. Penning ('s-Gravenhage 1974) nr. 438. **115** HvF 16771 23v. **116** HCL, LWN c3 355. **117** HCL, LWN c3 d.d. 18 mei 1685. **118** Vgl. R. van Wijngaarden, *De Wergeaster bakkers* (Leeuwarden 1970) 16. **119** HCL, LWN 785 261. **120** J.Y. Feenstra, 'Het geslacht Jelgerhuis', in: *Geneal. Jierb.* 1954 10. **121** M.J. van Lennep, 'Genealogie Wassenbergh', in: *Geneal. Jierb.* 1961 93, 94, 99. **122** HvF 9411 (civiel dossier). **123** DOK 198 3v resp. 82v. **124** Zie bijv. Ph.H. Breuker, 'Eelko Alta as Patriot', in: W. Bergsma e.a. (red.), *For uwz lân, wyv en bern* (Leeuwarden 1987) 59-70.

... LAMBSMA

parenteel van Symen Scheltes

LAMBSMA

parenteel van Symen Scheltes> **Inleiding**

Bij de presentatie van het vorige Genealogysk Jierboek op 28 november 2009 te Leeuwarden gaf mr O. Schutte een toelichting op de *Kwartierstaat Van der Mey in parentelen*, het artikel dat hij samen met drs Y. Brouwers had geschreven. Hij merkte hierbij terecht op, dat genealogisch onderzoek met de tijd mee moeilijker is dan tegen de tijd in. Dit geldt zeker wanneer geen geslachtsnamen gebruikt worden: de kans dat er nazaten aan de aandacht ontsnappen, is dan groot. In hun inleiding op het artikel stellen beide auteurs bovendien, dat zij in de hoofdtekst uitsluitend gegevens hebben vermeld die in primaire bronnen konden worden teruggevonden. Dit is een uitstekend uitgangspunt; het voorkomt dat gegevens gaan rondzingen en dat je bij het onderzoek wordt meegeslept op dwaalwegen. Intussen loop je wel het risico gegevens over het hoofd te zien die door anderen wel gevonden waren. De aantekeningen van een betrouwbaar genealoog als D.D. Osinga (1886-1960) kunnen ons op een spoor zetten dat, na deugdelijke toetsing, tot een completere genealogische opstelling leidt. Dat geval blijkt zich hier voor te doen.

Hoofdstuk IX van het artikel van O. Schutte en Y. Brouwers behandelt de familie “Brolsma” (pag. 279-301). De stamvader van deze parenteel is Schelte Reyners, landbouwer op De Magere Weyde te Klooster Anjum (onder Berlikum). Uit zijn tweede huwelijk had hij vier zonen, waarvan de oudste, Jan Scheltes, eigenerfde op De Brol te Hallum, de stamvader wordt van de familie Brolsma.¹ De jongste zoon uit dit huwelijk, Symen Scheltes,

1 Zie J.U. Brolsma, *Brolsma 1620-1996* (Leiden 1996). In dit werk (p. 25) wordt niet Jan Scheltes, doch een Jan Jacobs als eerste generatie genoemd, zulks in navolging van A. Brolsma, *Stamboom met familiewapen van de sibben Sevenster* (1950), evenzo J.C. Maris van Sandelingenambacht in *De Ned. Leeuw* LXXI (1954), 141. Het feit dat op het stemkohier 1670 van Hallum Jan Scheltes als eigenaar van de Brol wordt vermeld, wijst reeds in een andere richting; sluitend bewijs wordt echter geleverd door de ondertrouwakte te Hallum van 7 aug. 1669 waarin Jan Scheltes het huwelijk van zijn dochter Gryttje met Gerben Pyters [Runia] (eigenlijk Hibma) aangeeft. (Op de website van Tresoar wordt de vader “Dirk Jan Scheltes” genoemd, maar deze transcriptie is onjuist; de akte is erg slordig geschreven.) Runia-state te Stiens waar Gerbens naam aan ontleend is, kwam later in bezit van de familie Sevenster. Deze ondertrouwakte werd gevonden door Ype Brouwers in 2000 bij de controle en aanvulling van de kwartierstaat OKKINGA-HIBMA, door mij gepubliceerd in *Kwartierstatenboek Ned. Leeuw 2000* (Rotterdam/s-Gravenhage 2000), 31.

volgt zijn vader op De Magere Weyde op. In 1670 is Grietie Symen Scheltes weduwe eigenaresse en 'bruikerse' van de zate (stem 4), Symen was toen al overleden. Van hen worden (pag. 298) slechts twee kinderen vermeld: Schelte Symens, die in 1669 met zijn vrouw te Slappeterp woont, en Claes Symens (?), met een vraagteken. Dit vraagteken is terecht.

Het blijkt dat hier twee gelijknamige personen Claes Symens samengevoegd zijn. Bovendien telt dit gezin blijkens de aantekeningen van Osinga geen twee, maar vijf kinderen.² Laat ons eens nader bezien wat er in de parenteel Brolsma staat vermeld.

Claes Symons is in 1677 koopman te Berlikum en gehuwd met Hycke Tiercks; hij doet dan rekening als erfgenaam van zijn vrouws broer Hylcke Tiercks, die kinderloos is overleden.³ De erfenis van deze kinderloze zwager gaat in 3 delen naar Ymck Tiercks, Hycke Tiercks, en [de erven van] Auckien Tiercks, vrouw van Gerryt Jetses. Ymck kennen wij als de moeder van Claes Jansen Cuperus (1653-1732), stamvader van het bekende geslacht van die naam, eerst kuiper te Berlikum en later landbouwer te Deinum. Vervolgens wordt vermeld dat Claes Symens in 1689 als 'vrijgesel' te Klooster Anjum land koopt. De betiteling vrijgezel is merkwaardig voor een man die in 1666 al getrouwd was. Deze Claes Symens uit Klooster Anjum is weliswaar óók doopsgezind en Klooster Anjum valt onder Berlikum, maar de vrijgezel Claes moet flink wat jonger zijn dan zijn naamgenoot: zijn vader Symen Scheltes zal omstreeks 1618 geboren zijn.⁴ Claes' vrouw Lysbeth Clases is geboren ca. 1658, en ik schat zijn geboortejaar dan ook op omstr. 1650/55. Een stuk (welhaast een generatie) jonger dan de Berlikumer koopman, wiens schoonouders in 1614 getrouwd zijn.⁵

Het is dus de jongste van de beide naamgenoten Claes Symens, in 1689 nog ongehuwd, die de zoon is van Symen Scheltes en Grytie Symens

2 Tresoar, Leeszaalbibliotheek GEN 500 317 (schema Lambsma bij de kwartieren van dr Jelgerhuis Swildens).

3 MEN 76 162, 243 en 477 (scheiding).

4 De boedelscheiding van het eerste huwelijk van Schelte Reyners vond plaats in 1607, kennelijk i.v.m. Scheltes hertrouwen. De boedel wordt in 1630 gescheiden en de akte wordt door alle vier zijn zoons uit het tweede huwelijk, Jan, Jacob, Claes en Symen, ondertekend, zodat ik aanneem dat zij toen allen boven de 12 jaar waren. In de akte staat dat hun moeder de vier zonen tot hun 18de jaar zal grootbrengen; als dit voor allen geldt, kan de oudste niet eerder geboren zijn dan ca. 1612. Hieruit concludeer ik dat zij tussen 1612 en 1618 geboren moeten zijn.

5 Tyerck Hylckes en Jantsen Jacobs zijn getrouwd voor het gerecht van Menaldumadeel 5 april 1614. Het geboortejaar van Hycke zal rond 1625 liggen, vermoedelijk was zij één der jongere kinderen.

(pag. 298, nr. 20/21.8). Dit echtpaar had, aldus Osinga, vijf kinderen: een vrijgezel gebleven zoon Dirck, overl. 1688/98, en verder Grietje, trouwt Marten Jans, eigenerfde te Minnertsga; Claes, hiervoor genoemd, tot 1698 boer op Achlum 8, dat jaar verhuisd naar Groot Lammema te Minnertsga, eigendom van de familie van zijn vrouw; Jacob te Berlikum, trouwt 1690 Sytske Lases Baerdt, en Schelte Symens, die vóór 1698 is overleden.⁶ Vandaar dat als eigenaren van De Magere Weyde op het stemkohier van 1698 slechts de *drie* dan nog levende kinderen als eigenaren vermeld worden: Gryttie, Jacob en Claes Symens. Na het overlijden van Schelte is de zate verhuurd; mogelijk zijn Scheltes erven uitgeboedeld.

Op het stemkohier van datzelfde jaar zien we onder Schettens stem 7 echter de hele familie verschijnen. Deze zate was in 1688 door de gebroeders Dirck en Claes Symens te Klooster Anjum gekocht van de erven van mederechter Douwe Hilles Hoytinga.⁷ We vinden hier het door Osinga genoemde jaartal 1688 terug en het bewijs dat Dirck en Claes broers zijn, Dirck de oudste van de twee. Na het overlijden van Dirck vererft de wederhelft op zijn broers en zuster in vier gelijke delen. Aan Grytie Symens 'tot Belckum'⁸ behoort dan 1/8, aan Jacob Symens te Berlikum eveneens 1/8, idem aan Schelte Symens erven en ook aan Claes Symens 'tot Minderschae', reeds mede-eigenaar, die dan in totaal op 5/8 komt. Hiermee is de samenstelling van het gezin bewezen, evenals de juistheid van het schema van Osinga.

Het stemkohier van Klooster Anjum vermeldt als eigenaressen, tevens gebruiksters van stem 4 in 1640 en 1670 Grietie Scheltes [weduwe] resp. Grytie Symen Scheltes wed.; hierin herkennen wij de weduwe van Schelte Reyners respectievelijk de weduwe van haar zoon Symen. Maar in 1698 staan de drie kinderen Gryttie, Jacob en Claes Symens op het kohier als eigenaren van *stem* 5. Hier doet zich het probleem voor dat D.J. van der Meer in 1972 aan de orde heeft gesteld.⁹ Er staat namelijk een fout in het stemkohier. De zate De Magere Weyde is in 1640 en 1670 genummerd als stem 4, maar in 1698 als stem 5. En stem 5 van 1640 is in 1698 nummer 4. Als je dat weet is de oplossing simpel. Dat nummer 5 van 1698 is eigendom van de drie dan nog levende kinderen van Symen Scheltes. Voorzover er nog enige twijfel was, is die hiermee weggenomen.

6 Deze Schelte, ook genoemd bij Schutte en Brouwers, kan dus niet in 1698 gebruiker van stem 44 te Dronrijp zijn, zoals de auteurs suggereren (pag. 298).

7 WON 231, 14 jan. 1688; zie J. Oostra, *Hoytinga* (Drachten 1979) 27. Douwes jongste zoon Meynert Hoytinga blijft gebruiker.

8 Haar woonplaats Berlikum is een vergissing, dat moet Minnertsga zijn.

9 D.J. van der Meer, 'Opnij de âlde fraech: hwer lei Cammingehunderi?' in: *Skiednis fan Menameradiel* (Ljouwert 1972) 127-134.

Overzicht stemkohier 1698

Stemkohier 1698 Klooster Anjum nr. 5

eigenaren:

Gryttje Symens, voor $\frac{1}{3}$

Jacob Symens, voor $\frac{1}{3}$

Claes Symens, voor $\frac{1}{3}$

gebruiker:

Hanne Bayes

Stemkohier 1698 Schettens nr. 7

eigenaren:

Jacob Symons te Berlikum, voor $\frac{1}{8}$

gebruiker:

Meynert

Hoytinga

Claes Symons te Minnertsga, voor $\frac{5}{8}$

Schelte Symons erfgenamen te Berlikum, voor $\frac{1}{8}$

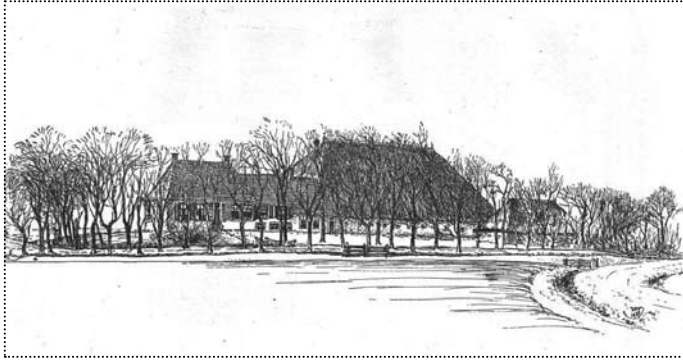
Grytie Symons te Berlikum, voor $\frac{1}{8}$

> **Groot en Klein Lammema te Minnertsga**

Al veertig jaar geleden werd mijn aandacht getrokken door *Symon Clases Lambsma* (1697-1775), begraven in de kerk te Minnertsga. Enerzijds door de naam van diens zoon Tækle, een vrij zeldzame naam, die ook gedragen wordt door een mijner voorvaderen te Minnertsga in die tijd.¹⁰ Anderzijds door de kapitale boerderij waar Symon en zijn nazaten woonden en hun buitengewoon grote vermogen. Hij wordt in 1749 aangeslagen voor een ‘capitaal’ van ruim £ 100.000 en is eigenaar van Groot Lammema te Minnertsga (stem 36), een boerderij met een buitenproportioneel groot voorhuis.¹¹ De boerderij is na de oorlog afgebrand, maar een tekening uit de jaren dertig laat zien dat niet alleen de schuur zeer fors van opzet is, maar ook dat het *binhús* een stuk groter is dan normaal, en dan te bedenken dat in 1876 een flink gedeelte, men zegt de helft, van de voorhuizinge is afgebroken! Symons kleinzoon (ook een Simon) kon hier dan ook kantoor houden als notaris en belastingontvanger zonder zich in zijn beweging

10 Met deze Tækle Claases (kw. 260) blijkt overigens geen verband te bestaan. De naam Tækle bij de Lambsma's komt van de Tolsma's: Symon was getrouwd met Aefke Tæckles Tolsma, een zuster van mijn voorvader Sierck Tæckles Tolsma (1705-1774), wiens vadersnaam tot de huidige dag in de familie voortleeft, cf. *GJ* 1972, 77.

11 Zie K.J. van den Akker, *Van de mond der oude middelzee* (2 dln., Leeuwarden 1934-1940, derde druk 1947), 323. Om een indruk te geven: in de grondbelasting, gebaseerd op het kadaster van 1832, werd een flinke kop-hals-rompboerderij gewaardeerd op f 45, de zate Rolingswier (stem 11) met een zeer groot voorhuis op f 63. De opstallen van Groot-Lammema staan echter op f 145! Als vergelijking noem ik nog het landhuis Klein Hermana van de grietman Collot d'Escury, dat (zonder bijgebouwen) op f 300 getaxeerd is.

Ids Wiersma, 1937, pentekening Groot Lammema

beperkt te voelen. De namen van sommige vertrekken als de ‘groene kamer’, de ‘secretarie’ en de ‘zaal’ geven wel aan dat we hier niet met een modale huizinge van doen hebben.

Groot Lammema is afkomstig van Symons moeder, Lysbeth Claesen, die het geërfd heeft van haar moeder Sypck Lieuwes. De eerste man van Sypck, Jarich Hobbes Lamsma, was de eigenaar en zij heeft als diens weduwe in 1649 de zate Groot Lammema uit het boelgoed gekocht. Sypck hertrouwde ca. 1652 Claes Boyens en uit dit huwelijk werden drie dochters geboren, Neeltie (tr. Jacob Pyters [Hibma] te Midlum), Siouck (tr. Jan Doeckes Crommedijck te Midlum, mederechter van Franekeradeel) en Lysbet Clasen, de moeder van Symon Lambsma. Dit verklaart de grote welstand zowel bij de Lambsma’s als bij de families Hibma en Crommedijck.

Doordat deze drie zusters niet van Jarich Hobbes afstammen, zijn de achttiende-eeuwse Lambsma’s geen afstammelingen van hun oudere naamgenoten. De eigendomshistorie van Groot Lammema sedert Jelger Tziercks Lamsma, die in 1544 te Minnertsgea genoemd wordt, en de vererving via de Haytsma’s is helder uiteengezet door Hein Walsweer in diens artikel over het capellefrijleen te Minnertsgea.¹²

Behalve als mede-eigenaar van zijn familiegoederen vinden we Claes Symens op het stemkohier van 1698 terug als eigenaar *nomine uxoris* van Groot en Klein Lamsma (zoals stem 36 en 37 daar worden aangeduid), en van Arum stem 3, beide zaten te Minnertsgea samen met zijn vrouws halfzuster Auck Jarichs, weduwe van Tiete Baerdt, de zate te Arum samen met zijn zwager Jacob Pytters [Hibma]. Stem 8 te Achlum, de boerderij waar hij woonde vóór de verhuizing naar Minnertsgea, had hij zelf in eigendom.

12 H. Walsweer, ‘It Capellefrijlien fan Minnertsgea’ in: *GJ* 2001 89-149.

> **Parenteel Lambsma**
uitgewerkt vanaf generatie II

Om in de pas te blijven met de parenteel Van der Mey, werk ik de nazaten van Schelte Reyners in de tak van Symen Scheltes drie generaties naar beneden uit.¹³ Dit is aangevuld met wat ik van hun kinderen nog vond, omdat in de vijfde generatie de grens van de burgerlijke stand bereikt wordt. Naar volledigheid is hier echter niet gestreefd. De parenteel blijft de volledige familie Lambsma te bevatten en daarom werk ik deze familie uit tot en met de zesde generatie, waarin het geslacht uitsterft (1826). Uit het huwelijk van de reeds voordien overleden Rijkje Lambsma met mr H. Tuinhout overleeft één dochter, die de naam Dina Lambsma Tuinhout draagt. Met haar overlijden in 1837 sterft, in de zevende generatie, de naam Lambsma definitief uit.

I. *Schelte Reyners*, landbouwer op de kloosterplaats 'De Magere Weyde' te Klooster Anjum (later stem 4), eigenaar van 12½ pm land aldaar, overl. [ald.] vóór 1630, tr. 1. *Tiets Wybrens*, overl. vóór 28 mei 1607; tr. 2. [wellicht in 1607, zeker vóór 1612]¹⁴ *Grietie Jansdr*, eigenaresse van en landbouwse op De Magere Weyde 1640,¹⁵ testeert 12 jan. 1646, overl. [Klooster Anjum] vóór 19 febr. 1650.¹⁶

Uit het tweede huwelijk (de jongste zoon):

II. *Symen Scheltes*, eigenerfde landbouwer op De Magere Weyde te Klooster Anjum (stem 4), aanvankelijk samen met zijn moeder, doopsgezind, overl. tussen 1660 en 1667, tr. *Grytie Symens* [of: *Dircks?*], eigenerfde landbouwse op De Magere Weyde 1670, vermeld als weduwe ald. 1670, 1678, koopt land ald. 1685, overl. na 1685.

1654: Jan Scheltes te Hallum en Symen Scheltes te Klooster Anjum, beiden doopsgezind, ooms, worden curatoren over de kinderen van Jacob Scheltes.¹⁷

1667: Jan Scheltes legt rekening af sedert 1654, mede namens de erfgenamen van wijlen zijn medecurator Symen Scheltes.¹⁸

1670: Grytje Symen Scheltes weduwe, eigenaresse Klooster Anjum stem 4, zelf ge-

13 Voor uitgebreidere gegevens en bronnen m.b.t. de eerste generaties zij mede verwezen naar *GJ* 2009.

14 Zie noot 4.

15 De vermelding in *GJ* 2009 281, dat deze zate in 1698 eigendom was van Jan de Nuys, is uiteraard onjuist, dat betreft de zate die in 1640 als nr. 5 te boek staat (zie de laatste alinea van de inleiding).

16 MEN 64, inventaris 23 mei 1650.

17 BIL 26, cf. *GJ* 2009 295.

18 BIL 38 23.

bruikerse. D.D. Osinga veronderstelt dat Grytie 'Symens' de *weduwe* was van Symen en een *dochter* van Dirck, wat gezien de naam van haar zoon Dirck aannemelijk lijkt, maar haar ouders bleven tot heden onbekend.

Uit dit huwelijk:¹⁹

1. *Schelte*, volgt IIIa.
2. *Dirck Symens*, landbouwer te Klooster Anjum 1688 (kennelijk op De Magere Weyde, samen met zijn broers Schelte en Claes), overl. 1688/98.
14 jan. 1688: Dirk en Claas Symens, gebroeders te Klooster Anjum, kopen een zate van 82 pm aan de Bruindijk onder Schettens van de familie Hoytinga; Meynert Hoytinga blijft gebruiker.²⁰
3. *Jacob*, volgt IIIb.
4. *Claes*, volgt IIIc.
5. *Grietje*, volgt IIId.

IIIa. *Schelte Symens*, [geb. waarsch. omstr. 1642], koopt als vrijgezel bij Berlikum een huizinge 1667, verkoopt met zijn eega een huis te Slappeterp 1669, landbouwer ('huysman') te Klooster Anjum 1688 (kennelijk op De Magere Weyde, samen met zijn broers Dirck en Claes), overl. vóór 1698, tr. tussen 1667 en 1669 *Dieucke Pytters*.

Uit dit huwelijk:

Symon Scheltes, krijgt een legaat van [zijn nicht] Grietje Jacobs Baarda 1737, waarschijnlijk is hij dezelfde als de rentenier te Stiens in 1749,²¹ overl. na 1737 (mogelijk na 1749).

IIIb. *Jacob Symens*, te Berlikum 1693, eigenerfde landbouwer ald. 1698 (stem 27), overl. vóór 1713, tr. Berlikum 28 sept. 1690 *Sytske Lasen Baerdts*, geb. 19 aug. 1660, weduwe 1713, 1722, overl. 1722/24 (vóór 25 maart), dr van Laes Folperts Baerdts en Auckien Earnstes.²²

1698: Jacob Symens is gebruiker van Berlikum stem 27, waarvan hij (nomine uxoris)

19 De volgorde der kinderen is niet zeker. Osinga geeft: Dirk, Grietje, Claes, Jacob, Schelte. Uit het feit dat Schelte Symens, als jongste vermeld, in 1667 al een huis koopt, zou volgen dat hij al in of voor 1642 is geboren, wat past bij een huwelijk omstreeks 1668; wellicht is hij de oudste zoon. Als de vernoeming in volgorde der ooms is geschied, moet Jacob ouder zijn dan Claes; in deze volgorde staan zij ook op het stemkohier. Beiden trouwen in dan wel omstreeks 1690 en zullen dus jonger zijn dan Schelte. Grietje is laat getrouwd (1694), maar zij kan gezien de geschatte geboortetijden van haar kinderen niet eerder dan omstreeks 1665 geboren zijn en zal de jongste zijn.

20 WON 231.

21 De enige persoon van deze naam die in Friesland in de quotisatie voorkomt is Symen Scheltes te Stiens, rentenier, één volwassene, aanslag £ 11-12-0 ('capitaal' £ 300). Hij is dan kennelijk ongehuwd gebleven.

22 *De Ned. Leeuw* XLVIII (1930) 42.

samen met [zijn zwager] Foppe Baerdts eigenaar is. Tevens is Jacob in dat jaar voor een derde mede-eigenaar van De Magere Weyde te Klooster Anjum.

Uit dit huwelijk:

1. *Auck*, volgt IVa.
2. *Grietje Jacob Symensdr Baerdts*, ged. (op belijdenis) 18 febr. 1723, testeert 30 mei 1737, overl. 30 juni 1746, tr. 27 nov. 1729 ds *Sierck Arnoldi*, geb. Leeuwarden febr. 1695, theol. stud. Franeker 1711, predikant te Oostermeer en Eestrum 1715, Beetgum 1720, emeritus 1764, overl. Leeuwarden 23 okt. 1771, oud 76 jaar en 8 maanden, zn van dr Johannes Nicolai Arnoldi en Tetske Siercks Tania, wednr. van Johanna Siccama.²³

IIIc. *Claes Symens*, als vrijgezel landbouwer [op De Magere Weyde] te Klooster Anjum 1688-89, eigenerfde landbouwer te Achlum (stem 8) tot 1698, landbouwer op Groot en Klein Lammema te Minnertsga (stem 36 en 37) sedert 1698, eigendom van zijn vrouw en haar zuster, doopsgezind, overl. 1702, tr. [omstr. 1690?] *Lysbeth Clases*, geb. [Kimsward] omstr. 1658, overl. na 1720, dr van Claes Boyens en Sypck Lieuwes.

1698: Claes Symens is eigenaar van Achlum stem 8; hij is dan gebruiker van Minnertsga stem 36 en 37; nr. 36 is eigendom van zijn vrouw en nr. 37 van zijn vrouw en haar zuster samen. Namens zijn vrouw is hij ook eigenaar van de helft van Arum stem 3. Zijn eigen familiebezit wordt gevormd door De Magere Weyde te Klooster Anjum, waarin hij een derde deel bezit (stem 5, in 1640 en 1670 is dit stem 4) en Schettens stem 7, samen met zijn broer gekocht in 1688, waarvan hij in 1698 eigenaar is voor 5/8 deel.

Begin 1698 wonen de echtelieden nog te Achlum, in mei 1698 verhuizen zij naar Groot Lammema te Minnertsga, waar de vrouw in 1702 en 1720 als weduwe vermeld wordt.

Uit dit huwelijk:

Symon, volgt IVb.

IIIId. *Grietje Symens*, bij huwelijk van Klooster Anjum, tr. Minnertsga (3de procl. 22 april 1694) *Marten Jansen*, eigenerfde landbouwer op zate Rollingswier te Minnertsga (stem 11) 1694/96/98, overl. 1738/48, zn van Jan Martens en Lysbet Clases.

1698: Marten Jansen is eigenaar voor de helft en gebruiker voor het geheel van stem 11; deze zate is in 1640 eigendom van zijn vader, die hem dan ook gebruikt.

1728/38: Marten Jansen is eigenaar van de stemmen 11 en 12, dan beide in gebruik bij zijn zoon Jan Martens (IVc).

Martens kleinkinderen gaan de naam Rollingswier voeren. Deze is ongetwijfeld ontleend aan de boerderij (stem 11) die van de eerste helft van de 17de eeuw tot eind 18de eeuw in bezit van dit geslacht blijft.

23 T.A. Romein, *Naamlijst der predikanten ... van Friesland* (2 dln., Leeuwarden 1886-1888) 97, 140.

In 1543 wordt bij de opgave van het kerkelijk bezit van Minnertsga gesproken van zes pm van de sacristie in 'Rollinga weer', de Oude Meer ten oosten.²⁴ Dit perceel, waar later een huis op gebouwd is, is herkenbaar als stem 7. Het ligt zo'n 500 m ten noordoosten van stem 11, aan de vaart die de grens vormt met het dorp Wier. Ondanks deze afstand mogen we wel concluderen dat de terp die voor de boerderij van stem 11 ligt,²⁵ het kadastrale perceel Minnertsga sectie B nr. 655 (groot 1 ha 67 a 20 ca), de Rollingswier is en dat daaraan de geslachtsnaam is ontleend.²⁶

De aantekeningen van D.D. Osinga vermelden van Marten diens twee zoons, Jan en Symen, en van de laatste diens drie kinderen. Van Jan geeft hij geen nageslacht. Door hun doopsgezinde geloof was het niet eenvoudig nazaten van deze tak te traceren. Uiteindelijk vond ik dat nazaten van Symen Martens, die naar Hallum was vertrokken, in het eind van de achttiende eeuw (1785) de naam Rollingswier gingen voeren. Jans zoon Marten Jans verhuist naar Het Bildt en zijn daar geboren dochters blijken in de burgerlijke stand ook de naam Rollingswier te voeren. Zodoende blijkt deze parenteel de oudste generaties van het geslacht Rollingswier te omvatten.

Uit dit huwelijk:

1. *Jan*, volgt IVC.
2. *Symen*, volgt IVd.
3. *Lysbeth Martens*, overl. 26 jan. 1728.

IVa. *Auck Jacob Symensdr Baerdt (Baarda)*,²⁷ bij huwelijk van Berlikum, overl. vóór 1729, tr. Holwerd 6 okt. 1720 *Rintius Posthumus*, geb. Ternaard, jur. stud. Franeker 1711 ("Ternardo Frisius"), ontvanger te Holwerd 1720, secretaris van Oostdongeradeel 1728-1737,²⁸ volmacht ten landdage 1729, oud-secretaris 1738, overl. vóór 1742, zn van ds Nicolaus Nicolai Posthumus en Anna Rintjes Abbema; hij hertr. (ondertr. Holwerd 23 nov. 1729) Ycke Franses Hoytinga.

21 jan. 1738: Rintius Posthumus, oud-secretaris van Oostdongeradeel, en Yke Hoitinga, e.l. te Holwerd, kopen een half huis aldaar voor 200 ggl.²⁹

24 *Beneficiaal-boeken van Friesland* (Leeuwarden 1850) 319.

25 De hedendaagse stafkaart geeft geen opmerkelijke hoogteverschillen. In het terrein is de opbolling van de terp nog duidelijk te zien. Het terrein wordt ook aangeduid als terp op de kaart, opgenomen in *Barradeel, Rapport betreffende het onderzoek van het Lânskip-genetysk Wurkforbân fan de Fryske Akademy* (Drachten 1955).

26 De naam Rollingswier vond ik niet op enige kaart. Ook J. Winkler, *Friesche Naamlijst* (Leeuwarden 1898), vermeldt de naam alleen als familienaam en niet als zate of plaatsaanduiding. Wel vermeldt hij een plaats in Groningen, die ook in Van der Aa's *Aardrijkskundig Woordenboek* wordt genoemd.

27 Haar naam wordt in het doopboek van Holwerd vermeld als Baarda.

28 M.H.H. Engels, Grietenijsecretarissen voor 1811, op: <http://home.wanadoo.nl/MpaginaE/#naamlijsten>.

29 G.A. Wumkes, *Stads- en Dorpskroniek van Friesland I* (Leeuwarden 1930) 89-90.

Uit dit huwelijk:

1. *Sytske Posthumus*, ged. Holwerd 6 dec. 1722, bij huw. van Berlikum, tr. (ondertr. Holwerd 15 april 1746, att. naar elders) *Michael Hulshuys*, geb. Holwerd, ged. ald. 16 maart 1721, schrijver van een compagnie infanterie, zn van Claas Jillis Hulshuys en Baukje Lolkes Hommema.³⁰
2. *Claas Posthumus*, ged. Holwerd 23 maart 1726.

IVb. *Symon Clases Lambsma*, geb. 7 april 1697, koopman te Harlingen 1740, eigenerfde landbouwer op Groot Lammema te Minnertsga, overl. [Minnertsga] 25 nov. 1775, begr. Minnertsga (kerk), tr. Minnertsga 6 april 1720 *Aafke Tækles Tolsma*, geb. Midlum 24 dec. 1702, overl. [Minnertsga] 1773/74, dr van Tækle Siercks Tolsma en Yttie Johans Crommedijck.

In 1728 is hij voor een derde deel eigenaar van De Magere Weyde te Klooster Anjum.

In 1749 wordt hij te Minnertsga als 'boer, wel begoedigt' met 6 volwassenen aangeslagen voor £ 274, wat leidt tot een 'capitaal' van ruim £ 100.000. Hij behoort daarmee tot de 35 hoogstaangeslagenen in de quotisatie van Friesland.³¹

Blijkens het speciekohier exploiteert hij een groot akkerbouwbedrijf met 10 à 12 paarden en 80 à 90 pm bezaaide landen; daarnaast zijn er nog eens acht à tien koeien. De huizinge heeft drie schoorstenen en er wonen zes of zeven personen (hele hoofden), waarvan een deel personeel. In 1750 blijkt hij een meier te hebben voor wie voor twee personen hoofdgeld betaald moet worden. Dit wordt verantwoord onder Lambsma's post en hij is dus inwonend. Lambsma's positie als hereboer in het dorp blijkt ook uit het feit dat hij soms 'de heer Lambsma' genoemd wordt, soms 'S.C. Lambsma'. De aanslagen in de vijf speciën schommelen rond de 95 à 99 gulden.

In 1768 en volgende jaren staat Symon Lambsma te Minnertsga op het personele kohier voor £ 75.500. In 1774 gaat daar £ 15.000 af 'weegens moeders goederen': Teekele Lambsma te Franeker, Dirk de Roos te Sneek en Sybrandus Lambergen te Harlingen krijgen elk £ 5000. Wellicht was Nicolaas al eerder uitgeboedeld, dat zou het totale vermogen van hun vader op £ 90.000 brengen, in overeenstemming met de quotisatie

30 Claas Jillis Hulshuys was secretaris van Westdongeradeel 1719-1751. Hij lag voortdu-
rend overhoop met zijn grietman Hessel Douwe Ernst van Aylva. Lolke Hulshuys, broer van
Michael, was in 1749 mede-aanvoerder van een onbekookt opstootje in Holwerd en omge-
ving. Eén van zijn kompanen, de arbeider Jacob Sybes, werd gearresteerd en naderhand ter
dood veroordeeld. Lolke en twee anderen wisten te ontvluchten. Zie D.P. Keizer, *Reboelje yn
de Dongeradielen 1749* (Leeuwarden/Buitenpost 1980) 32 e.v.

Lolke nam de wijk naar Hamburg, in 1757 vertrok hij als adjunct-landmeter naar Ned. Indië,
gouvernement Batavia. [Tresoar, Leesz. bibl. 166, Naamlijsten van Friezen uit archieven
aanwezig in het Algemeen Rijksarchief (nu: Nationaal Archief), verzameld door P. Reenalda,
i.c. Koloniaal Archief nr. 9301, Monsterrol VOC 1766.] (Vriendelijke mededeling Pieter
Nieuwland).

31 J.A. Faber, *Drie eeuwen Friesland* (diss. Wageningen 1972, Leeuwarden 1973) II 702.

van 1749. (Overigens zijn de bedragen van het personele kohier geen betrouwbare aanduiding voor het werkelijke vermogen.) In 1776 staan de erven nog onverdeeld voor het afgeronde bedrag van £ 45.000 te boek en in 1778 wordt er verdeeld: elk kind, ook Nicolaas, verkrijgt dan £ 11.250.

Uit dit huwelijk:

1. Dr *Nicolaas Lambsma*, geb. Minnertsga ca. 1723, ged. Dokkum (remonstrants, op belijdenis) 30 nov. 1754, stud. Franeker 1740/41, idem als phil. cand. 28 jan. 1745, idem als med. cand. 29 juni 1751, Phil. Dr. et A.L.M. Franeker 15 juni 1745, Med. Dr. ald. 6 maart 1754, woont te Harlingen 1759, vermeld op personeel kohier Minnertsga 1778-1794 voor £ 11.250, is echter innocent 1775, overl. na 1794.
5 sept. 1759: Dr Klaas Lambsma, med. dr. te Harlingen, 36 jaar, komt voor in een vonnis van het Hof van Friesland.³²
19 dec. 1775: Teekele Lamsma, ontvanger-generaal Der Vijfdeelen Zeedijken binnendijks, krachtens het testament van S.C. Lambsma genomineerd als curator over Nicolaas Lamsma, erflaters innocent zoon, wordt als zodanig benoemd. Op verzoek van de erven Symon Clazes Lamsma wordt Hendrik Philip Stambke te Harlingen, advocaat voor het Hof van Friesland, tot curator divisionis benoemd.³³
2. *Tækle*, volgt Va.
3. *Elisabeth Lambsma*, overl. Sneek (beluid 27 mei) 1798, begr. Sneek 31 mei 1798, tr. Barradeel (gerecht) en Minnertsga (geref.) 27 sept. 1745
Dirk de Roos, geb. Sneek ca. 1722, stud. Franeker 1740/41, rentenier te Sneek 1749, overl. ald. (beluid 4 dec.) 1807, begr. Sneek 7 dec. 1807, zn van Epke Sipkes Roos en Elbrig Dirks Haarsma.³⁴
1749: Dirk Roos, rentenier, Sneek, 3 volwassen personen en één onder de 12 jaar, aanslag £ 40 ('capitaal' circa £ 1800).
Op 16 okt. 1750 werd te Sneek een kind en op 2 dec. 1752 een zoon van Dirk de Roos beluid.
1792: Dirk Roos te Sneek is 70 jaar oud.³⁵
1797: Dirk Roos te Sneek, zoon, en Epke Roos van Bienema te Leeuwarden, kleinzoon, erfgenamen van Epke Sipkes Roos, procederen.³⁶
4. *Sjoukjen Lambsma*, geb. Harlingen, ged. Dokkum (remonstrants, op belijdenis) 6 sept. 1755, tr. Barradeel (gerecht) en Minnertsga (geref.)

32 R.S. Roarda, *Nammen út earder tiid* (Ljouwert 1952), 22: crim. sententies port. 168.

33 BAR 65, 114v en 115.

34 Cf. *De Ned. Leeuw* LXXI (1954), 143. De daar vermelde huwelijksdatum der schoonouders Roos is onjuist; zij trouwden te Sneek (gerecht) 31 jan. 1721.

35 Bijl. civiele sententies Hof van Friesland 1063-4.

36 Bijl. civiele sententies Hof van Friesland 1163-4.

22 aug. 1747 dr *Sybrandus Lambergen*, geb. Reitsum ca. 1720,³⁷ stud. Franeker 13 sept. 1742, idem als iur. cand. 1745, J.U.D. ald. 3 juli 1746 (remissa disputatione), advocaat voor het Hof van Friesland, woont te Harlingen, overl. ald. 13 jan. 1792, zn van ds Otto Lambergen en Rinske Tjepkes.

IVc. *Jan Martens*, eigenerfde landbouwer op zate Rollingswier te Minnertsga tot 1779, overl. na 1788, tr. Minnertsga 21 mei 1724 *Trijntje Gerrits*, van St. Jacobiparochie.

1728/38: Jan Martens is gebruiker van Minnertsga stem 11 en 12, eigenaar is zijn vader Marten Jansen. Vanaf 1748 is hij zelf eigenaar en gebruiker. Blijkens dit kohier is de huizinge van stem 12 in 1741 of 1742 afgebroken en het land samengevoegd, op het floreenkohier zijn de stemnummers 11 en 12 grotendeels verantwoord onder nr. 9.

27 nov. 1744: Jan Martens, erfgezet en te Minnertsga, wordt curator over Cnierke, in het 18de, Pier in het 15de en Symen in het 9de jaar, kinderen van Jan Symens en Pyttje Piers te Minnertsga. Evenzo 26 jan. 1750 over Botte, in zijn 19e jaar, zn van Jakob Bottes te Minnertsga.³⁸

1749: 'boer, kan wel bestaan', 7 volwassen personen en één onder de 12 jaar, aanslag £ 148-0-6 ('capitaal' bijna £ 25.000).

Blijkens de speciekohieren, waarop hij vanaf 1748 wordt vermeld, had hij een flink akkerbouwbedrijf met 6 à 7 paarden en 40-52 pm bezaaid land, daarnaast ook nog zo'n tien koeien. De huizinge had 2 schoorstenen en het aantal hele hoofden (bewoners) was constant 6 of 7 (een knecht meer of minder). In 1779 arriveert zijn gelijknamige kleinzoon uit St. Jacobiparochie en verhuist pake naar nrs. 37 en 38, waar voordien Mink Cornelis' weduwe woonde, de (tweede) vrouw van de schoonvader van zijn zoon.

Op het personeel kohier van Minnertsga (vanaf 1768) wordt Jan Martens aangeslagen voor £ 14.360, een flink vermogen. Hij is zeer oud geworden. In 1781 wordt hij nog 'erfgeseten' aldaar genoemd. In 1786 vertrekt hij naar St. Jacobiparochie (doch van Het Bildt zijn geen speciekohieren over die jaren). Op het stemkohier van 1788 vinden we hem voor het laatst vermeld als eigenaar van de zate Rollingswier.

Uit dit huwelijk (o.a.?):

1. *Marten*, volgt Vb.

37 Bij de inschrijvingen te Franeker heet hij geboortig van Genum, maar zijn vader stond sedert 1712 als predikant te Reitsum en vestigt zich pas na zijn ontslag in 1731 te Genum. Bij zijn oudere broer (geb. 1717) staat wel Reitsum als geboorteplaats. De doopboeken van Reitsum beginnen pas in 1733.

38 BAR 65 80 resp. 85. De naam Symen suggereert verwantschap van Jan Martens met de curandi, deze is echter niet vastgesteld. Jan Symens is geb. Wijnaldum 1 aug. 1699 en ald. ge-ref. gedoopt als zn van Symen Symens en Kniercke Sjoerds (kw. 1438/39 van schrijver dezes). Zij behoren tot de voorouders van het geslacht Laansma (zie *GJ* 1966 49-82, m.n. 52-53).

2. (?) *Grietje Jans*, van Minnertsga, tr. ald. 2 sept. 1759 *Bauke Sjoerds*, ook van Minnertsga.³⁹

IVd. *Symen Martens*, bij huwelijk van Minnertsga, eigenerfde landbouwer te Hallum, overl. vóór 1781, tr. Minnertsga 5 dec. 1734 *Doetje Jans*, van Hallum, weduwe te Hallum 1781, overl. na 1781.

Bij de doop op belijdenis van zijn zoon Marten in 1792 wordt deze een zoon van Symon Martens Rollingswier en Doetje Jans genoemd.

1749: Symen Martens, 'seer welgestelde boer', Hallum, 6 volwassen personen en één onder de 12 jaar, aanslag £ 126-9-0 met £ 4 verhoging ('capitaal' £ 17.500).

Uit dit huwelijk:

1. *Grytje Symens Rollingswier*, geb. [Hallum] ca. 1736, woont te Stiens 1781, overl. ald. 10 juni 1818, tr. Stiens 23 maart 1760 *Pieter Willems de Vries*, geb. Stiens in 1733, landbouwer te Stiens, overl. ald. 10 juni 1819, zn van Willem Tyssens en Saapke Tjerks.
2. *Marten*, volgt Vc.
3. *Lysbeth Symens Rollingswier*, geb. Hallum 1751, overl. Hijum 19 jan. 1829,⁴⁰ tr. Hallum 8 jan. 1786 *Jacob Doekes Deinema*, geb. Stiens aug./sept. 1758, landbouwer te Hijum, overl. ald. 23 mei 1832, zn van Doeke Jans Deinema en Grietje Wybrens.

31 dec. 1811: Jakob Doekes te Finkum neemt de naam Deinema aan voor zich en zijn kinderen Jan, 22 jaar en Doeke, 18 jaar.

Uit dit huwelijk nageslacht *Deinema*.

Va. *Tækle Simons Lambsma*, geb. Minnertsga 30 okt. 1728, ged. Dokkum (remonstrants, op belijdenis) 17 aug. 1754, eigenerfde landbouwer op Groot Lammema te Minnertsga, woont ook enige tijd te Franeker (1774), ontvanger-generaal Der Vijfdeelen Zeedijken binnendijks, lidmaat Remonstrantse gem. Dokkum 17 aug. 1754, overl. Minnertsga 26 mei 1803, begr. Minnertsga (kerk), tr. Barradeel (gerecht) en Minnertsga (geref.) 11 aug. 1762 *Dina Jans Huidekoper*, geb. [Harlingen] 12 nov. 1728, ged. ald. (doopsgez.) 26 jan. 1754, overl. Minnertsga 3 okt. 1808, dr van Jan Annes Huidekoper en Fokje Oldaans.

Blijkens de speciekohieren exploiteerde hij een groot landbouwbedrijf met 12, soms wel 16 paarden en 80 à 100 pm bezaaide landerijen, aangevuld met een tiental koeien. De huizinge heeft nog steeds drie schoorstenen en er wonen tien mensen. De aanslagen schommelen tussen de f 100 en f 125; pas na 1794 lopen zowel de oppervlakte bouwland als de aanslagen terug tot zo'n twee derde van het oorspronkelijke.

Op het personeel kohier van 1778 wordt de erfenis van hun vader verdeeld en krijgt ook

39 Het speciekohier 1760 vermeldt bij Jan Martens: 'een dochter uit huis getrouwd'.

Hoewel de naam Jan erg algemeen is, blijkt het aantal huwelijken in Minnertsga in de jaren 1759/60 zo gering dat de keus niet moeilijk was: Grietje, genoemd naar haar grootmoeder. Er zijn geen kinderdopen van dit (ongetwijfeld doopsgezinde) echtpaar aangetroffen.

40 Oud ruim 77 jaar.

T. Lamsbma £ 11.250. Hij krijgt er in hetzelfde kohier *nomine uxoris* nog een zevende deel van de erfenis van Jan Annes Huidekoper bij (die overigens al in 1746 was overleden)⁴¹ en komt dan op het bedrag van £ 12.649-14-10, waar in 1786 wegens de erfenis van Jan Oldaan te Harlingen nog £ 1025-19-0 bijkomt, waarna het bedrag tot 1794 ongewijzigd blijft.

Uit dit huwelijk:

1. *Simon Lamsbma*, geb. Franeker ca. 1764, eigenerfde op Groot Lammema te Minnertsga, representant voor Barradeel en lid van de Commissie van Gedeputeerden 1795, notaris te Minnertsga 1802-1812, ontvanger der directe belastingen en accijnzen, overl. Minnertsga 31 maart 1826, ongehuwd.

Simon Lamsbma vluchtte in oktober 1787 met zijn [moeders] neef J.Y. Tichelaar naar Groningen en vandaar naar Hamburg, waar hij verbleef tot 1789. Zijn nalatenschap bedroeg £ 22.778.⁴²

2. *Rijkje*, volgt VI.
3. *Aafke Teekles Lamsbma*, geb. ca. 1768, overl. Minnertsga 14 nov. 1828, ongehuwd.

Vb. *Marten Jansen* [*Rollingswier*], woont te Minnertsga en vestigt zich met zijn vrouw in 1754 te St. Jacobiparochie, landbouwer ald., overl. St. Jacobiparochie 1787/88, tr. [waarsch. omstr. 1752⁴³] *Geertje Minks*, geb. Firdgum, ged. Tzummarum 8 maart 1733 (als *Geertie*), overl. Franeker⁴⁴ na 1790 (en waarsch. vóór 1806), dr van Minck Cornelis en Aafke Pyters.⁴⁵ Hij wordt in de overlijdensakten van zijn dochters 'Rollingswier' genoemd.

41 *Nederland's Patriciaat* 17 (1927) 207.

42 P. Brood, P. Nieuwland en L. Zoodsma (red.), *Homines Novi. De eerste volksvertegenwoordigers van 1795* (Amsterdam 1993) 206.

43 Op basis van de mutaties in het speciekohier. Dit jaar past ook bij de geboortejaren van zijn kinderen.

44 Plaats van overlijden van dit echtpaar blijkt uit huw. bijlagen Menaldumadeel 1823, nr. 32.

45 Minck Cornelis was geboren in 1696 te Welsrijp, waar zijn ouders Cornelis Minx en Geertie Botes, gehuwd Welsrijp 3 juli 1692, woonden op stem 1, welke zate in 1709 door zijn vader werd aangekocht (hiermee is tevens de vraag van mevrouw A. Hartmans-Schipper te Buitenpost in de Fragelist fan it Genealogysk Wurkferbân van 2 okt. 1993 beantwoord). Minck werd gedoopt (op belijdenis) Tzummarum 6 april 1727, tr. 1. (att. gegeven Welsrijp 11 aug. 1726) Aafke Pyters, geb. Firdgum, ged. Tzummarum 7 febr. 1697, overl. Minnertsga 1755/56 [speciekohier], dr van Pyter Claesen, landbouwer te Firdgum. Deze Pyter was een broer van Tækle Claasen, kwartier 260 van schrijver dezes [cf. *GJ* 1972 76]. Hun beider grootvader was ongetwijfeld Jacob Pyters te Minnertsga, wiens weduwe Aefcke Folckerts in 1633 te Minnertsga hertrouwde met Schelte Scheltes, mederechter van Barradeel 1630/49 en in 1640 boer op stem 4 te Tzummarum.

Minck Cornelis was landbouwer op Camstrastate te Firdgum (stem 1) 1727-38, daarna, na het overlijden van oom Folkert Claasen, even op de boerderij van zijn vrouws familie te Tzummarum (stem 4). Vanaf 1738 was hij eigenerfde landbouwer op Klein Tjessinga te Minnertsga (stem 27), welk bedrijf hij in 1758 overdroeg aan zijn zoon Cornelis. In 1762 hertrouwde hij Claaske Douwes en hij overleed 1768/70. Zijn kleinzoon Jelle Cornelis nam in 1812 de naam Tjessinga aan. [Zie *Gens Nostra* 1969 48-49.]

Blijkens het speciekohier van Minnertsga vestigt Marten Jans zich 1752 zelfstandig met twee personen (hele hoofden) op nr. 38; in hetzelfde jaar vermindert het aantal hoofden bij Mink Cornelis met één. Hij werkte toen kennelijk nog op het bedrijf van zijn vader. Het jaar daarop verklaart hij over geen 600 £ te beschikken, en worden het twee halve hoofden. In 1754 staat er: 'nu op der Bilt onder Jacobi Parochie'.

1758/68: de stemkohieren van de oude gepachte Bildtlanden ald. nr. 40 vermelden hem als gebruiker van de zate, groot 28¼ morgen, eigendom van zijn schoonvader Mink Cornelis. In 1778 is hij zelf eigenaar *nomine uxoris* en in 1788 is zijn weduwe zelf eigenaresse en gebruikster.

1778-1787 staat hij op het personeel kohier voor £ 6000, vervolgens Marten Jans kinderen tot en met 1794.

1790: Geertje Minks, weduwe van Marten Janzen, te St. Jacobiparochie verkoopt vier percelen land te Minnertsga (samen 14¾ pm) voor £ 5660 aan verschillende kopers en een 'brave huisinge' aldaar voor £ 1275 aan de timmerman Jacob Tjeerds.⁴⁶

Uit dit huwelijk:⁴⁷

1. *Jan Martens*, [geb. naar schatting omstreeks 1755], komt 1779 van St. Jacobiparochie naar Minnertsga, eigenerfde landbouwer op Rollingswier ald. als opvolger van zijn grootvader, kerkvoogd te Minnertsga 1794, overl. ald. 16 dec. 1796, tr. 1. *Sjoerdije Andries*, overl. ald. 1792/93, dr van Andries Arjens en Tætske Lieuwes;⁴⁸ tr. 2. Minnertsga 23 aug. 1795 *Jantie Dirks*, van Berlikum.

1788: Jan Martens is gebruiker van stem 11 en 12, dan eigendom van zijn grootvader.

Blijkens het speciekohier volgt hij in 1779 zijn grootvader op als boer op Rollingswier, hij wordt daar vermeld tot 1797, in welk jaar zijn overlijden is aangetekend, 'nu Dirk Piers van ond[er] Belkum'. Het aantal hele hoofden was 5 à 6, in 1793 daalt het tot 4 ('de vrouw obiit en een knegt minder'), maar in 1794 zijn er weer 6 bewoners. Hij heeft 5 à 7 paarden en tussen de 38 en 46 pm bezaaide landen, daarnaast nog 8 à 11 koeien (vaarzen inbegrepen). Hij kan niet beschouwd worden als een *tûke boer*, hij leent voortdurend geld, wel zo'n £ 8500, en hij slaagt erin het vermogen dat zijn

46 BAR 100 41, 42v, 43, 64, 81.

47 Zijn twee dochters overleden na de invoering van de burgerlijke stand zodat hun leeftijd en afstamming vaststaat. Het bestaan van zoon Jan blijkt uit het speciekohier. Dankzij de speurzijn van Ype Brouwers konden Gerrit en (hoogstwaarschijnlijk, gezien de zeldzame naam) Mink Martens worden toegevoegd, waarmee het gezin compleet lijkt. De zoons Jan en Mink, genoemd naar de beide grootvaders, zullen tussen 1752 en 1760 geboren zijn, van de jongste, Gerrit, wordt zijn leeftijd bij overlijden vermeld.

48 W.Tsj. Vleer, *De Friese Wassenaars* (z.pl., 1963) 208 (IX-547). Dit echtpaar trouwde Menaldum 11 aug. 1754 en was doopsgezind. Sjoerdije wordt in dit werk niet genoemd, de filiatie blijkt uit de *kaainamme* Tætske en wordt ondersteund door de vernoeming van de kinderen van haar broer Lieuwe Andries Wassenaar (1757-1822).

voorouders in anderhalve eeuw hadden opgebouwd en bijeengehouden, geheel te verspelen. De hypotheekboeken spreken duidelijke taal. 1786: taxatie ten huize van Jan Martens en Sjoertje Andries te Minnertsga. Er zijn 18 koeien (inclusief jongvee), alle ziek geweest, 7 paarden en 5 schapen, £ 1283, samen met de inventaris beloopt de waarde £ 2167, welk bedrag zij schuldig zijn aan zijn ouders Marten Jansen en Gertje Minks te St. Jacobiparochie.⁴⁹

1788: Jan Martens en Sjoertje Andries lenen £ 300 van Rinske Wybrens, eveneens te Minnertsga.⁵⁰

1793: Jan Martens, erfgezet en huisman te Minnertsga, leent £ 2000 van Jr Bartel Douwma van Sixma te Leeuwarden. Onderpand is zijn aandeel in de zathe lands die hij zelf gebruikt plus wat hij daarbij volgens mondelinge afspraak en krachtens scheiding heeft overgenomen, zoals huurrechten en inboedel. Hetzelfde jaar leent hij nog £ 400 van dezelfde crediteur.⁵¹

1793: Jan Martens, huisman en erfgeseten onder Minnertsga, leent £ 800 van Gerrit Martens te St. Jacobiparochie en in 1794 nogmaals £ 700 van zijn broer Gerrit Martens.⁵²

1794: Jan Martens te Minnertsga leent £ 300 van Rinske Wybrens aldaar.⁵³

1794: wederom leent hij, erfgezet en kerkvoogd aldaar, £ 2000 van Rinske Wybrens 'tot betaling mij toegescheidene gedeelten in de zathe en landen' die hij gebruikt.⁵⁴

1796: Jan Martens, huisman te Minnertsga, leent £ 2000 van Rinske Wybrens, winkeliersche, met als onderpand zijn zathe en landen.⁵⁵

1796: Jan Martens, huisman en erfgezet onder Minnertsga, leent £ 800 van Rinse Lases Plat en Tryntje Martens, huislieden te St. Jacobiparochie, met als onderpand de door hem bewoonde zathe en landen.⁵⁶

4 jan. 1797: Johannes Claases en Feye Scheltes, huislieden te Minnertsga, geautoriseerde curatoren over Tætske en Marten, weeskinderen van wijlen Jan Martens bij zijn eerste vrouw Sjoerdje Annes [lees: Andries], en Jantje Dirks, weduwe van Jan Martens te Minnertsga, die daar 16 dec. 1796 was overleden, als moeder van Geertje Jans, verklaren diens nalatenschap te 'repudieeren en volkomen te abandoneeren'.⁵⁷

27 febr. 1797: Tryntje Symens, weduwe van Dirk Piers, bij Wier, koopt een 'zathe en landen met huisinge, schuire, hornleegers, boomen en plantagie' te Minnertsga, groot 113½ pm, belast met 35 floeren 3 st. 8 penn. plus 7 goudguldens aan de kerk van Berlikum, bij strijkgeld van Rinse Lases Plat, Gerrit Martens en Pieter

49 BAR 140 137v.

50 BAR 140 128v.

51 BAR 140 132, 133.

52 BAR 140 125v, 126.

53 BAR 140 129v.

54 BAR 140 134.

55 BAR 140 128.

56 BAR 140 125.

57 BAR 140 141.

de Kuur (fiscaal en gezworen klerk op Het Bildt), als curatoren bonorum van de gerepudieerde boedel van wijlen Jan Martens, huisman te Minnertsgea, voor 100 cargld. 5 st. per pm, totaal £ 11.378-7-8.⁵⁸

Het einde is dus een veiling van de insolvente boedel door curatoren, als hoedanig optreden zwager en broer, tevens grote schuldeisers, samen met de grietenijambtenaar. Tryntje Symens, een weduwe van 67 jaar, koopt de zate Rollingswier en doet deze over aan haar dochter Sjucke Dirks Pierson (1757-1822) die te Beetgum 31 okt. 1779 getrouwd was met Syds Sjoerds Koopal, bij zijn eerste huwelijk in 1767 koopman genoemd.⁵⁹ Haar man overlijdt te Beetgum 30 juli 1800, waarna Sjucke hertrouwt Beetgum 9 mei 1802 Gerrit Jentjes (Hogehuis sedert 1811), op belijdenis gedoopt Beetgum 5/12 mei 1799. Hij was zo'n 13 jaar jonger dan zijn vrouw. In 1803 vertrekt het echtpaar van Beetgum naar Minnertsgea, waar Gerrit in 1829 hertrouwt met Fokeltje Anes Miedema. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, zijn eerste huwelijk was kinderloos. De hiervoor geschetste gang van zaken verklaart dat bij de invoering van het kadaster in 1832 de zate Rollingswier op naam staat van Gerrit Jentjes 'Hoogerhuis'. Deze overlijdt aldaar 28 dec. 1836. Op de kadastrale kaart van 1832 heeft de boerderij de vorm van een winkelhaak. De schuur staat zuidwest/noordoost, het voorhuis is zeer groot uitgevallen en ligt van de wier af, in zuidoostelijke richting. Op de kaart van Eekhoff (1852) ligt de schuur inmiddels in het verlengde van het *binhús*, met de achterkant naar de weg die tussen het hornleger en de Rollingswier loopt. In de 20ste eeuw staat er een stjelp.⁶⁰ Deze is een aantal jaren geleden afgebroken en vervangen door een woonhuis in de stijl van een kleine stjelp, traditiegetrouw met de voorkant op het zuidoosten, het land inkijkend. Van de oude boomsingels is nog een deel zichtbaar. Uit Jan Martens' eerste huwelijk twee kinderen, Tætske en Marten Jans, uit het tweede huwelijk Geertje Jans.⁶¹

2. *Mink Martens*, te Tzum, waarsch. degene die overl. St. Annaparochie 3 juli 1807, tr. 1. *Klaaske Dirks*, ged. Minnertsgea 30 maart 1760, dr van Dirk Claasen en Tjiske Joukes; tr. 2. Spannum 20 mei 1793 *Geertje Franzes*, van Tzum, zijn meid.

1785; Mink Martens op het personeel kohier van St. Jacobiparochie voor £ 222, een derde deel van Douwe Sjoerds, geërfd door de drie kinderen van Dirk Claasen. Het volgende jaar wordt hij geschrapt, waarschijnlijk omdat hij te Tzum woont. De kinderen van Mink Martens staan bekend onder de naam *Hiemstra*.

Uit zijn eerste huwelijk twee kinderen: Geertje (1787-1837), tr. Lammert Martens

58 BAR 102 2v.

59 Zijn nazaten voeren de namen Koopal, Koopman of Koopmans. Hij is een zoon van Sjoerd Sydses en (tr. Engelum 4 juni 1730) Aukje Martens, dr van Marten Alberts, schipper en koopman te Engelum, en Auck Roimers.

60 P.B. Winsemius, *Minnertsgea. Bydrage ta syn skiednis*. (Frjentsjer 1952) 48, met foto t.o. 37.

61 Beide oudste kinderen zullen in de jaren '80 geboren zijn, Geertje na 1795. Van hen vond ik geen nageslacht.

Kramer, en Dirk (1789-1819); uit het tweede huwelijk drie: Marten (1794-1854, tweemaal gehuwd), Rinske (1795-1833) en Trijntje (1800-1843).

3. *Aafke Martens Rollingswier*, geb. ca. 1761, overl. Franeker 3 sept. 1826, tr. [omstr. 1782/83]⁶² *Minne Dirks Molenaar*, ged. Minnertsga 13 juli 1755, met f 600 op het personele kohier te Minnertsga 1786-1794, landbouwer te Franeker 1826, overl. Franeker 15 nov. 1831,⁶³ zn van Dirk (Durk) Eyberts en Antje Minnes.⁶⁴

28 aug. 1812: Minne Dirks te Minnertsga neemt aan de naam Molenaar voor zich en zijn drie kinderen Trijntje, 21 jaar, Dirk, 18 jaar, en Marten, 15 jaar. Hij tekent *Minne Durks Molenaar*.

De twee oudste kinderen Geertje (ca. 1784-1834) en Antje (ca. 1787-1846) worden niet vermeld, zij voeren wel de naam Molenaar. Waarschijnlijk waren zij al getrouwd. De kinderen zijn geen van allen te Minnertsga gedoopt.

4. *Trijntje Martens Rollingswier*, geb. ca. 1765, overl. St. Jacobiparochie 1 nov. 1819, tr. Slappeterp 7 sept. 1788 *Renze Lazes Plat*, ged. St. Jacobiparochie 27 jan. 1765 (als *Rinse*), eigenerfde landbouwer te St. Jacobiparochie, gecommiteerde uit de landeigenaren van het Oude Bildt ter benoeming van een schoolmeester 1806,⁶⁵ een der hoogstaangeslagenen 1812,⁶⁶ overl. na 1812,⁶⁷ zn van Laas Jans Plat en Baukje Clases.

62 Haar eerste kind, Geertje, is geboren in het laatste kwartaal van 1784 of in 1785. De trouwboeken van Minnertsga en van St. Jacobiparochie van na 1772 ontbreken.

63 Als Minne *Durks* Molenaar, oud 81 jaar; hij was pas 76. Zijn ouders lieten in 1753 en 1754 ook een kind Minne dopen.

64 Antje Minnes, ged. Ried 13 aug. 1719, dr van Minne Wytse en Eelkjen Rurds (zie *GJ* 1972 73 en 76). Haar vader was sedert 1707 boer te Klooster Anjum (stem 1, 1708/28); hij pachtte in 1736 de zate Groot Folta te Minnertsga (stem 26) en overleed kennelijk kort na dien, want in 1738 neemt zijn schoonzoon Douwe Tækles (die 11 mei 1738 aldaar was gehuwd met dochter Antje) de huur over. Na diens overlijden hertrouwt Antje Minnes (Minnertsga, 1 aug. 1751) Dirk Eyberts, molenaar, die in 1752 op het speciekohier (nr. 18) wordt vermeld, 'getrouwd aan de weduwe'. In 1754 wordt een nieuw pachtcontract op zijn naam gesloten. Na een procedure over de opzegging van de huur in 1759 wordt de huizinge getaxeerd (1760), zodat hij de zate toch ontruimd zal hebben [R. Visscher, *De archieven van het St. Anthonij Gasthuis te Leeuwarden 1425-1813* (Leeuwarden 1921) 222 (inv. nrs. 1166-1171)].

In zijn latere jaren staat hij weer op speciekoh. nr. 31, waar hij ook woonde vóór zijn huwelijk met Antje Minnes, kennelijk heeft hij zijn oude beroep van molenaar weer opgepakt. Dirk Eyberts staat tot 1786 (nomine uxoris) op het pers. koh. van Minnertsga voor f 600, wanneer de post op naam van Minne Dirks wordt overgeschreven.

65 H. Sannes, *Geschiedenis van Het Bildt* deel 3 (Franeker 1956) 138.

66 Alsvoren, 85. Deze gedrukte lijst bevindt zich ook in het Nationaal Archief, Ministerie van Binnenlandse Zaken 1796-1813, inv. nr. 949, nr. 960 en Ministerie van Financiën 1796-1813, inv. nr. 1012, nrs. 8016 en 8043, alsmede in de Archives Nationales te Parijs. Cf. J.T. Anema, 'De hoogstaangeslagenen in Friesland in 1812', in: *Liber Amicorum Jhr. Mr. C.C. van Valkenburg* ('s-Gravenhage 1985) 14-23.

67 Overlijdensakte niet gevonden.

5. *Gerrit Martens* [Rollingswier], geb. ca. 1770, te St. Jacobiparochie 1793/98, te Berlikum 1800, herbergier en kastelein te Franeker, overl. ald. 23 (27?) juni 1807, tr. Baukje Klases Schiphof, geb. ca. 1769, naaister 1823, arbeidster 1826 te Ried, overl. ald. 28 juli 1851; zij tr. 2. Franeker 6 juli 1808 Ysbrand Rienks Jepma.

Hij wordt slechts postuum, in de akte van bekendheid, 7 juni 1823 verleden voor de vrederechter te Dronrijp, met de naam 'Rollingswier' aangeduid. Bij leven en ook in de huwelijksakten van zijn dochters wordt hij alleen met patroniem vermeld.

Uit dit huwelijk (o.a.?) twee dochters: Grietje Gerrits Rollingswier (geb. St. Jacobiparochie 9 febr. 1798), tr. Barradeel 27 mei 1826 Klaas Riemers Terpstra, en Geertje Gerryts Rollingswier (geb. Berlikum 11 okt. 1800), tr. Menaldumadeel 2 juli 1823 Marten Sipkes van der Burg. In de huwelijksbijlagen akten van bekendheid met verschillende overlijdensdata van vader Gerrit; in die van 1823 worden ook Marten Jans en Geertje Minks als grootouders van de bruid genoemd.

Vc. *Marten Symens Rollingswier*, geb. Hallum 9 maart 1749, ged. Hallum (op belijdenis) 19 febr. 1792, overl. vóór 1799, tr. Hallum 13 nov. 1785 *Joukje Symens Ronda*, ged. Huizum 7 maart 1762, overl. Hallum 1798/99, dr van Symen Symens Ronda en Wypckjen Couperus.⁶⁸

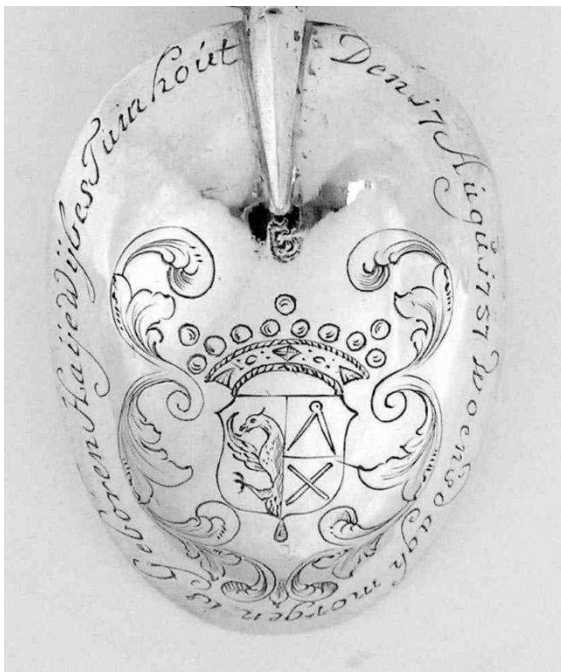
18 maart 1799: Symen Symens Ronda, koopman te Leeuwarden, Jakob Doekes Deinema te Hallum en Piebe Teekes te Hallum, allen tutor over Symen, in het 13de, Jan in het 11de, Wypkje in het 9de en Doede Martens in het 4de jaar, kinderen van wijlen Marten Symens Rollingswier en Joukje Symens Ronda, die testeerde 4 okt. 1798 en als weduwe te Hallum is overleden.⁶⁹

Uit dit huwelijk drie zoons en een dochter: Simon (1786-1849), Jan (1788-1814), Wypkje (1790-1841), tr. Klaas Izaaks Polet, en Doede Martens Rollingswier (1795-1851).

De naam Rollingswier wordt al vóór de invoering van de burgerlijke stand gevoerd, voor het eerst bij Martens huwelijk in 1785 en ook bij de volgende huwelijken uit deze tak. Er is slechts één akte van naamsaanneming bewaard. Jan Martens, te Hallum, neemt (als enige in Friesland) op 20 febr. 1812 de naam Rollingswier aan, hij heeft dan geen kinderen. Zijn oudere broer Symen, die in de burgerlijke stand wel met de naam voorkomt, woonde toen waarschijnlijk al in Menaldumadeel, waar hij ook is overleden. Van deze gemeente zijn geen registers van naamsaanneming bewaard.

68 Gehuwd te Leeuwarden 23 juli 1758, hij wordt dan (evenals bij de doop van zijn dochter) 'De Ronde' genoemd en is molenaar in de Schrans; zij is ged. Leeuwarden 27 juni 1725 als dr van Lucas Couperus, mr. koekebakker aan de Nieuwe Buren, burgerhopman en ouderling, en Jouckjen Feickens. Het betreft dezelfde familie als die van de bekende romanschrijver Louis Couperus. [W. Wijnaendts van Resandt, *Het geslacht Couperus in Nederland van 1580 tot ongeveer 1830* (Rotterdam 1953) 22; cf. *Nederland's Patriciaat* 1 (1910) 86, en verbetering van de stamreeks in *De Ned. Leeuw* LXXIX (1962) 310-311.]

69 FER 40.

geboortelepels van Haye Tuinhout (1757)

Randschrift: Den 17 Augu. 1757 woensdagh morgen is Geboren Haije Wijbes Tuinhout

*zilveren lepel met gevlochten steel, bekroond door de Liefde
meesterteken: Fongerus Domna, Staveren
particuliere collectie*

*foto en documentatie: J. Schipper,
Onderzoek Fries Zilver (www.zilverstudie.nl)*

VI. *Rijkje Lambsma*, geb. Tzummarum 7 okt. 1765,⁷⁰ ged. Franeker 7 okt. 1765, overl. Harlingen 16 maart 1823, tr. Minnertsga 31 maart 1799 mr *Haye Tuinhout*, geb. Sneek 17 aug. 1757, stud. Franeker 28 juni 1775, idem als iur. cand. 1 juli 1779, J.U.D. ald. 4 dec. 1779 (theses), generale ontvanger van Wymbritseradeel 1778, advocaat voor het Hof van Friesland 1779, commissaris-generaal der konvooien en licenten te Harlingen, burgemeester van Franeker 1787, vluchtte naar St. Omer, woonde daarna te Duinkerken, provisioneel representant 1795, voorzitter Provisionele Representanten 1795, representant voor Franeker 1795, lid

⁷⁰ Volgens haar overlidensakte; de doop (die ik niet aantrof in Tresoar) in *Homines Novi* 226.

van de Commissie van Gedeputeerden, commies-generaal van de Marine departement Harlingen 1795-1806, overl. Groot Lammema, Minnertsga, 28 juli 1811, zn van mr Wybe Tuinhout en Elisabeth Thijssen, wednr. van Jacomina Rosetta Geertruida van Rossum.

Zijn portret van omstreeks 1795, een gravure van R. Vinkeles en C. Bogers naar Jacobus Buys, staat afgebeeld in *Homines Novi*, 226.

De geboortelepel van Haye Tuinhout vertoont als wapen: I. de Friese adelaar; II.a. een passer; b. twee schuingekruiste staven of stokken. Gedekt door een kroon met 11 parels, 8 op de band, 3 erboven.

Later (29 mei 1786) voert H. Tuinhout te Franeker: Gevierendeeld; I. de Friese adelaar; II. een passer; III. twee afgewende wassenaars; IV. drie klaverbladen (Coll. Heerma van Voss, uit: Arch. C.L. van Beyma I, 1). In de literatuur vindt men als wapen Tuinhout meestal omschreven het laatstgenoemde wapen, doch met in het derde kwartier in rood twee zilveren schuingekruiste staven met een bol aan het uiteinde. De passer is goud op blauw, de klaverbladen groen op zilver. Helmteken een zwarte vlucht. Dekkleden rechts goud en rood, links zilver en blauw.⁷¹

Hayes vader voerde ook reeds de afgewende wassenaars, op sommige lakafdrukken vind je een (antiek)molenijzer. Het komt mij voordat alle figuren op dezelfde oorsprong teruggaan, maar vaak verkeerd begrepen zijn. Welk figuur het oorspronkelijke is, is moeilijk uit te maken. Haye Tuinhout liet bij overlijden vijf kinderen na; vier daarvan zullen uit zijn eerste huwelijk stammen, het vijfde, Dina, uit het tweede. In 1823 liet zijn weduwe één kind na, Dina Lambsma Tuinhout.

Uit dit huwelijk:

1. *Dina Lambsma Tuinhout*, geb. [Harlingen] 26 nov. 1804, ged. ald. 30 dec. 1804, overl. jong.
2. *Dina Lambsma Tuinhout*, geb. Harlingen 4 dec. 1806, ged. Harlingen (Grote kerk) 21 dec. 1806, overl. Harlingen 2 okt. 1837, tr. Harlingen 17 aug. 1826 *Anneus Harmens*, geb. Harlingen 10 dec. 1804, zeehandelaar te Harlingen, overl. Harlingen 14 jan. 1893, zn van Wyger Harmens en Elisabeth Mollema; hij hertr. Harlingen 15 aug. 1839 Baudina Fontein.

Uit beide huwelijken nageslacht *Harmens*.

71 A.A. Vorsterman van Oijen, *Stam- en Wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche Familiën* (3 dln., Groningen 1885-1890), deel III 219, 84; C.E.G. ten Houte de Lange, *Repertorium Familiewapens van bekende Nederlandse geslachten* ('s-Gravenhage/Rotterdam, 2001).

... *Genealogie Jellema*
(*Jellum, Leeuwarden*)

Genealogie Jellema (Jellum, Leeuwarden)

De hier te bespreken familie Jellema vindt zijn oorsprong in het dorp Jellum en de leden ervan woonden lange tijd voornamelijk in de stad Leeuwarden. Dit in tegenstelling tot de oudere, veel grotere familie Jellema uit Poppingawier, die meer het Friese platteland bewoonde en waarvan een aantal jaren geleden een genealogie in druk is verschenen.¹

Centrale persoon in deze familie is Johannes Jellema (IIa), een schoenmakerszoon uit Leeuwarden die huisknecht werd bij de advocaat Henricus Popta. Hij werd al snel diens vertrouweling, erfde een groot deel van diens vermogen en werd in 1712 aangesteld als de eerste voogd van het Poptagasthuis in Marssum. Johannes Jellema bewoonde in Leeuwarden het huis aan de Nieuwestad waarvan Henricus Popta hem het vruchtgebruik had verleend. Dit vruchtgebruik strekte zich zelfs uit over zijn kinderen zodat de voogden van het gasthuis pas in 1782 over de volle eigendom van dit huis konden beschikken.² Johannes Jellema was in de jaren 1725-1728 schepen van de stad Leeuwarden. Ook zeer belangrijk voor de familie was het studieleen dat Henricus Popta had ingesteld. De beide zoons van Johannes Jellema (IIa), de oudste zoon van Albert Jans Jellema (IIb) en de oudste zoon van Jildert Jans Jellema (IIc) werden hierdoor in de gelegenheid gesteld om een universitaire studie te volgen. De familie telt daardoor in de achttiende eeuw twee advocaten voor het Hof van Friesland en een tweetal predikanten.

Vanaf de tweede helft van de achttiende eeuw ging het de familie minder voor de wind en treffen we weer voornamelijk ambachtslieden aan, waaronder een aantal schoenmakers. Sommigen behoorden tot de vroedschap van Leeuwarden of Franeker en Jillert Dirks Jellema (VIb) is 25 jaar lang wethouder van de stad Franeker geweest.

De eerste auteur is een nakomeling van Albert Jans Jellema (IIb), de tweede auteur stamt af van Jillert Jellema (IVc). De start van onze correspondentie over deze familie ligt al weer 25 jaar achter ons.

In de jaren '40 van de vorige eeuw werd al onderzoek gedaan naar deze familie door Henk Jellema (kleinzoon van VIIId), destijds te Rotterdam en later te Soest. Het Historisch Centrum Leeuwarden bewaart zijn correspondentie met de toenmalige gemeentearchivaris A. van der Minne, voor wie het de aanzet is geweest voor een uitgebreid onderzoek

*Het wapen Jellema op een vensterglas in het Poptaslot te Marssum.
Foto H.B. Cammenga.*

naar de Jellema's in Leeuwarden.³ Aan Van der Minne komt de eer toe om als eerste een reconstructie te hebben gemaakt van de oudste generatie van de familie.

De familienaam zal ontleend zijn aan de plaatsnaam Jellum, de herkomstplaats van stamvader Jan Johannes. Die gebruikte zelf nog geen achternaam, maar zijn zoon Johannes moest vanwege zijn functies natuurlijk wel over een familienaam en ook over een familiewapen beschikken. Als wapen nam hij het bestaande wapen van de familie Jellema uit Poppingawier, maar dan in een andere kleurstelling. Beide wapens vertonen rechts de halve Friese adelaar, linksboven een schaapskop en linksonder drie klaverbladen. Johannes Jellema voerde drie groene

klaverbladen op een rood veld, terwijl dit veld bij de familie Jellema uit Poppingawier een witte achtergrond heeft.

Onze dank gaat uit naar Jan Jellema in Haarlem voor het aanleveren van enkele aanvullende gegevens.

> **Genealogie**

I. Jan Johannes, afkomstig uit Jellum, geboren rond 1640, schoenmaker, wonende te Leeuwarden, overleden voor 1691, ondertr. Leeuwarden 5 juni 1668 en tr. aldaar 26 juni 1668 Trijntje Johannes, geboren rond 1640, overleden voor 1691.

Hij wordt ingeschreven als burger van de stad Leeuwarden op 8 okt. 1668. Hij betaalt er 6 goudguldens voor.

Beiden zullen overleden zijn voor 1691, want vanaf dat jaar wordt hun zoon Jillert door het Old Burger Weeshuis als leerjongen geplaatst bij diverse schoenmakers in de stad.

Uit dit huwelijk:

1. Johannes Jellema, geb. Leeuwarden rond 1672, volgt IIa.
2. Albert Jans Jellema, geb. Leeuwarden rond 1675, volgt IIb.
3. Jildert Jans Jellema, geb. Leeuwarden rond 1680, volgt IIc.

IIa. Johannes Jellema, geb. Leeuwarden rond 1672, huisknecht van Henricus Popta te Marssum, voogd van het Poptagasthuis te Marssum 1712-1751 en schepen der stad Leeuwarden 1725-1728, wonende aan de Nieuwestad te Leeuwarden, overl. Leeuwarden 30 juni 1751, begraven aldaar 8 juli 1751, zoon van Jan Johannes (I) en Trijntje Johannes, tr. Leeuwarden 14 april 1700 met Sipkje Johannes Hayenga, geb. rond 1675, begraven Leeuwarden (in de Westerkerk) 9 aug. 1757 (als schepenske Jellema op de Nieuwestad). Zij is voogdes van het Nieuwe Stads Weeshuis vanaf 1 okt. 1728. Zij blijft dit tot 1737.⁴

Mogelijk werd zij gedoopt op 30 mei 1675 te Leeuwarden als Sipkien, dochter van Jan Teunis en een niet genoemde moeder.

Opschrift in de top van het washuis op het terrein van het Poptagasthuis te Marssum:

Trijntje, Johannes ende Jan
Johannes Jellema's driegespan
Leyden te saem in eer en trouw
Den eersten steen van dit gebouw
den 17 Juni 1711.⁵

Johannes Jellema en zijn vrouw worden ruim bedacht in het testament dat Dr. Popta op 29 okt. 1712, kort voor zijn dood, heeft ondertekend. Hij moet geruime tijd bezig zijn geweest met het regelen van zijn nalatenschap en hij

Opschrift in de top van het washuis op het terrein van het Poptagasthuis.

Foto R. Boom.

kan het testament niet in één keer hebben geschreven. In eerste instantie krijgt Johannes Jellema net als het andere personeel een legaat, maar verderop in het testament krijgt hij steeds meer taken en bevoegdheden toegewezen.⁶ Met zijn vrouw moet hij het slot en de poort onderhouden en hij krijgt een aandeel in de vruchten van het 'oude hof'. Met hun kinderen houden zij voor altijd vrije toegang tot het slot, de poort en de singel. Zijn broers Albart Johannis, schoolmeester te Midlum, en Jildert Johannis, schoenmaker, krijgen ieder een legaat van f 1000 met daarbij een rentebrief van f 400. Johannes zelf krijgt met zijn vrouw een legaat van f 6000, een huis in de Kleine Kerkstraat te Leeuwarden alsmede een huis op de hoek van de Nieuwesteeg aldaar. Ook krijgt hij het vruchtgebruik van het voor- en achterhuis aan de Nieuwestad met de beide kamers aan het Ruiterskwartier. De drie kinderen van Johannes Jellema ontvangen ieder f 500, dochter Trijntje ontvangt daarbij een rentebrief van f 300 en er wordt bepaald dat het genoemde vruchtgebruik zich ook over de drie kinderen zal uitstrekken. Als vruchtgebruikers zullen zij de behuizingen moeten onderhouden, maar als er iets nieuw gemaakt moet worden, zal dit door het gasthuis bekostigd worden. Onder dezelfde condities krijgen zij het vruchtgebruik van twee huizen in Marssum. Een lijffrente van f 600, al eerder aan Johannes Jellema toegekend, wordt in het testament bekrachtigd. Zij ontvangen verschillende roerende goederen uit het slot, zoals de slaapbank met de kinderkribbe op zolder, twee bedden, potten en pannen, koper- en ijzerwerk. Zij krijgen de beschikking over alle turf, hout en eetbare waren ten sterfdage aanwezig, alsook de boter die hij voor

dat jaar bij de huurders bedongen heeft. Als klap op de vuurpijl wordt Johannes Jellema aangesteld als één van de vier voogden over het gasthuis en krijgt hij de opdracht om levenslang de administratie ervan te voeren tegen een vergoeding van f 150 per jaar. Het vertrouwen van Dr. Popta in zijn knecht is zo groot, dat in het testament wordt opgenomen dat deze op zijn woord geloofd moet worden en dat hem nooit 'eenigh pericul van het eene off ander' toegerekend zal mogen worden.⁷

Quotisatie 1749: old schepen Jellema, wel begoedigd, met hoge aanslag (85 cargl. 2 st.).

Door zijn functies is Johannes Jellema tot de gezeten burgerij van Leeuwarden gaan behoren. Hij heeft uiteindelijk bijna 40 jaar het Poptagasthuis bestuurd, zonder dat daar tijdens zijn leven enig commentaar op is geweest. In de maanden na zijn dood rezen er twijfels. Het bleek dat de huurders nog steeds boter aan Jellema gaven voor diens eigen gebruik, zonder dat dit in de boeken werd vermeld.⁸ Na het kritisch doornemen van de administratie stuitte men op meer onregelmatigheden. Reparaties die aan Jellema's huizen werden verricht kwamen op de rekening van het gasthuis; van het geld dat bestemd was voor de jaarlijkse vrouwenmaaltijd verdween ongeveer de helft in zijn eigen portemonnee; allerlei huishoudelijke zaken en zelfs het wassen van het linnengoed dat gebruikt is bij de ziekte en het overlijden van Jellema kwamen op rekening van het gasthuis. Het totale nadeel voor het gasthuis werd door de voogden becijferd op f 7353, maar uit discretie besloot men tevreden te zijn met de helft van dit bedrag (f 3676). De weduwe kon ook dit bedrag echter niet ophoesten en na enig onderhandelen werd er f 2500 betaald, waarmee de zaak voor eens en altijd was afgehandeld.⁹

Uit een nadere bestudering van de stukken blijkt dat er niet zozeer sprake is van wanbeheer (de administratie ziet er keurig verzorgd uit) of van aantoonbare fraude, maar rijst wel het beeld op van een man die op een handige manier gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheden die hem geboden waren. De vordering van de voogden uit 1752, waarbij hem (postuum) alsnog 38 jaar boter, 38 jaar weideloon van 20 schapen en 38 jaar onderhoud aan zeven huizen in Leeuwarden en Marssum in rekening worden gebracht, is gebaseerd op een nattevingerberekening van de nieuwe rentmeester Nicolaas Arnoldi, met een wel heel erg smalle juridische basis. Of deze vordering in een gerechtelijke procedure standgehouden zou hebben, moet dan ook sterk worden betwijfeld.

Uit dit huwelijk:

1. Trijntje of Catharina Jellema, ged. Leeuwarden 17 sept. 1704, overl. Den Haag 4 april 1782, begraven aldaar 10 april 1782,¹⁰ tr. 1. Leeuwarden 21 febr. 1723 Nicolaas Tania, ged. Leeuwarden 12 febr. 1699, secretaris

*Wapenbord van de voogden van het Poptagasthuis vanaf 1712.
Het vierde wapen is het wapen Jellema. Foto P. Popken.*

van het Hof van Friesland, begraven Leeuwarden 29 april 1727, zoon van Pier Siercks Tania en Franske Vitringa.

Hij wordt op 7 juli 1723 lidmaat te Leeuwarden met attestatie van Franeker.

Zij ondertr. 2. Leeuwarden 24 okt. 1732 en tr. Marssum 2 nov. 1732 Francois Bartholdi, ged. Leeuwarden 18 aug. 1693, luitenant en stalmeester van de stadhouder, wonende te Leeuwarden en Den Haag, zoon van Johannes Bartholdi en Berber Francois.

Zij zijn waarschijnlijk in 1747 met de stadhouderlijke familie naar Den Haag vertrokken.

Vrouw Catharina Jellema, huisvrouw van Francois Bartholdi, luitenant collonel en stalmeester van Zijne Hoogheit de Prince van Oranje en Nassau te Den Haag, verkoopt op 27 aug. 1764 onroerend goed in Leeuwarden.¹¹

Johannes Bartholdi, drossaart van Ter Heijde en commis van HHM wegens Utrecht, te Den Haag, en mevrouw Francina Tania, huisvrouw van Peter van Petten, commis ter Generaliteit wegens Drenthe, te Den Haag, erfgenamen

- van hun moeder Catharina Jellema wed. Bartholdi, verkopen een kamer in het Ruiterskwartier te Leeuwarden op 27 dec. 1782.¹²
2. Johannes Jellema, geb. Leeuwarden rond 1706, advocaat voor het Hof van Friesland, wonende te Leeuwarden, overl. 5 juli 1733.¹³
Toegelaten als advocaat voor het Hof van Friesland op 8 juli 1728.
 3. Jan Jellema, geb. Leeuwarden rond 1708, burger-vaandrig en advocaat voor het Hof van Friesland, wonende te Leeuwarden, overl. 1744.
Als Dr. Johannes Jellema junior werd hij op 20 nov. 1731 toegelaten als advocaat voor het Hof van Friesland.
Op 17 dec. 1734 wordt, op verzoek van Johannes Jellema, old schepen van Leeuwarden, de notaris Ernestus Vitringa benoemd tot curator over zijn zoon Dr. Johannes Jellema, burger vaandrig alhier, wegens een donatie aan hem te doen door zijn vrouw Sypkien Hayinga.¹⁴

IIb. Albert Jans Jellema, geb. Leeuwarden rond 1675, schoolmeester (1702-1726) en dorprechter, wonende te Midlum, overl. aldaar voor 27 juli 1726, zoon van Jan Johannes (I) en Trijntje Johannes, tr. 1. Midlum 28 febr. 1706 Jetske Sybrens, afkomstig uit Leeuwarden, geb. rond 1680, overl. Midlum voor 19 mei 1715; tr. 2. Midlum 19 mei 1715 Trijntje Simons Attama, afkomstig uit Harlingen, ged. Tzummarum 29 sept. 1678, overl. voor 27 maart 1718, dochter van Simon Eelings Attama en Fentie Clases Dobma; tr. 3. Midlum 27 maart 1718 Grietje Andries, afkomstig uit St. Annaparochie, geb. rond 1680, overl. na 1738. Zij tr. 1. Britsum 15 jan. 1702 Jacob Joostes, ged. Britsum 7 mei 1678, schoolmeester, wonende te Brantgum, zoon van Joost Jansen en Aaltie Jacobs.

Albert Jans, schooldienaar en dorprechter, wordt in 1702 aangenomen als lidmaat te Midlum. Zijn vrouw Jetske Sybrens wordt hier lidmaat op 7 mei 1706 met attestatie van Leeuwarden. Hun zoon Johannes Jellema, theologisch student, wordt lidmaat te Midlum op 12 aug. 1725. De derde vrouw Grietje Andries doet belijdenis te Midlum 29 juli 1718. Zij wordt nog genoemd op de lidmatenlijst van november 1738 (met de toevoeging 'obiit', dus zij zal niet lang daarna zijn overleden).

Albart Jellema, schoolmeester en dorprechter te Midlum en Meinelt Sioerds, koopman te Oosterbierum, worden op 8 jan. 1722 aangesteld tot curatoren over Harmen Pieters, oud in het 12de jaar, zoon van Pieter Jochums en Frouckjen Harmens.¹⁵

27 juli 1726. Jan Jellema, theologisch student, oud in het 20ste jaar en Trijntje Jellema, oud in het 18de jaar, voor zichzelf en voor hun broeder Jan Jellema (sic) mede in het 18de jaar, alle drie nagelaten kinderen van wijlen Albert Jellema in leven schooldienaar te Midlum bij zijn echte huisvrouw Jetske Sybrens in echte verwekt, verzoeken om als curator over personen en goederen aan te stellen Johannes Jellema, schepen der stad Leeuwarden, volle oom van vaderszijde.¹⁶

Op 3 okt. 1727 overlegt oom Johannes Jellema, schepen van Leeuwarden, de rekening

van zijn administratie voor Jan Jellema, student te Franeker, in zijn 20ste jaar, Sybren en Trijntje Jellema, beiden 18 jaar, de weeskinderen uit het eerste huwelijk van wijlen Albert Jellema, schoolmeester en dorprechter van Midlum. Weduwe Gryttie Andrys heeft ook een zoon van hem, Andrys genaamd. Ook Jillert Jellema, mr. schoenmaker te Leeuwarden, is oom van de kinderen.¹⁷

Op 18 dec. 1727 komt hetzelfde gezelschap opnieuw bijeen om de scheiding van de nalatenschap te regelen. De inbreng van Gryttie bij huwelijk bedroeg f 74, er staat o.a. een vordering van f 800 op de grietman Tjallingh Homme van Campstra van Idaarderadeel. Er zijn inkomsten uit landhuur te Bozum. Voor de zoon Jan is ruim f 358 ingebeurd van dr. H. Popta (dit zal het studieleen zijn). Het batig saldo van f 1427 wordt in vieren verdeeld onder de kinderen.¹⁸

Joost Jacobs (geboren 1715), een zoon uit het eerste huwelijk van Grietje Andries, werd schoolmeester te Jellum. Van hem zijn nakomelingen bekend met de achternaam Jellema/Jelluma in Baarderadeel en op Ameland.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jan Alberts Jellema, geb. Midlum 17 dec. 1706, ged. aldaar 25 dec. 1706, volgt IIIa.
2. Sybren Alberts Jellema, ged. Midlum 7 april 1709, overl. na 1727. Tweeling met Trijntje, wordt in 1726 per abuis Jan Jellema genoemd.
3. Trijntje Alberts Jellema, ged. Midlum 7 april 1709, overl. Wijnardum 16 sept. 1770, tr. Sexbierum jan. 1735 met Willem Alberts, ged. Sexbierum 30 maart 1710, arbeider, wonende te Sexbierum, overl. aldaar 2 mei 1775,¹⁹ zoon van Albert Willems en Maartje Jacobs.
4. Johannes Alberts Jellema, ged. Midlum 22 mei 1712, jong overleden.
5. Johantje Alberts Jellema, ged. Midlum 10 mei 1714, jong overleden.

Uit het derde huwelijk:

6. Andries Alberts Jellema, ged. Midlum 27 sept. 1722, volgt IIIb.

IIc. Jildert Jans Jellema, geb. Leeuwarden rond 1680, mr. schoenmaker, wonende te Leeuwarden, zoon van Jan Johannes (I) en Trijntje Johannes, tr. Leeuwarden 16 mei 1706 met Trijntje Doedes, geb. rond 1680, begraven Leeuwarden (bij de Jacobijnerkerk) 24 april 1748 (als Trijntje Jellema, gewoond hebbende in de Nieuwe Steeg).

Archief Old Burger Weeshuis: Jildert Jans wordt in de jaren 1691-1695 als leerling geplaatst bij Harcke Huijdekoper, schoenmaker. In 1696 wordt hij geplaatst bij Gosse Sipma en in 1697 bij Rutger Jans.

Mogelijk werd zijn vrouw Trijntje Doedes gedoopt op 3 sept. 1684 te Leeuwarden als Trijntje, dochter van Doedtie Fockes en een niet genoemde moeder.

Uit dit huwelijk:

1. Jan Jilderts Jellema, geb. Leeuwarden 16 april 1707, ged. aldaar 22 april 1707, volgt IIIc.

2. Trijntje Jilderts Jellema, ged. Leeuwarden 22 febr. 1709.
3. Ytie Jellema, geb. rond 1711, overl. voor 1755, tr. Leeuwarden 19 mei 1743 Ypke Sterringa, ged. Jellum 10 sept. 1710, mr. schoenmaker en diaken, wonende te Leeuwarden, begraven aldaar 15 mei 1789, zoon van Hero Sterringa en Antje Ypkes.
Hij hertrouwt Leeuwarden 19 okt. 1755 Antje Martens, afkomstig uit Leeuwarden.
4. Johannes Jilderts Jellema, ged. Leeuwarden 10 sept. 1713, volgt IIId.
5. Trijntje Jilderts Jellema, ged. Leeuwarden 29 nov. 1716, ondertr. Leeuwarden 20 okt. 1747 en tr. Zweins 1 nov. 1747 Melle Thomas, afkomstig uit Zweins, schuitemoeder.

IIIa. Jan Alberts Jellema, geb. Midlum 17 dec. 1706, ged. aldaar 25 dec. 1706, genoot het leen van Marssum, proponent te Haarlem en predikant te Makkinga (1737-1790), overl. aldaar 18 april 1790, zoon van Albert Jans Jellema (IIb) en Jetske Sybrens, ondertr. Noordwolde 29 juni 1738 en tr. Makkinga 13 juli 1738 met Anna Horstenius, geb. Noordwolde rond 1705, dochter van Johannes Horstenius en Hendrina N.N.

Ook: Johannes Jellema. Hij wordt genoemd in de Encyclopedie van Friesland (1958), waar hij wordt omschreven als een typisch 18de-eeuwse dominee. Er zijn van hem enkele Latijnse verzen bekend.²⁰

Albert Andries Jellema (IVa) erft in 1793 ruim f 1200 van zijn oom Johannes Jellema, in leven predikant te Makkinga. Hieruit valt af te leiden dat alle kinderen uit dit huwelijk op jonge leeftijd zijn overleden (bij drie van de kinderen staat dit al bij de doop aangetekend).

Uit dit huwelijk:

1. Hendrina Jellema, ged. Makkinga 9 aug. 1739, jong overleden.
2. Albert Jellema, ged. Makkinga 15 febr. 1741, overl. voor 1793.
3. Johannes Jellema, ged. Makkinga 1 jan. 1744, jong overleden.
4. Johannes Jellema, ged. Makkinga 23 mei 1745, overl. voor 1793.
5. Herman Jellema, ged. Makkinga 12 febr. 1747, jong overleden.

IIIb. Andries Alberts Jellema, ged. Midlum 27 sept. 1722, arbeider, zoon van Albert Jans Jellema (IIb) en Grietje Andries, tr. Midlum 7 april 1754 Maaïke Hendriks, afkomstig uit Midlum, geb. rond 1723.

Quotisatie 1749: Andries Jellema te Midlum, een heel gering arbeider, aanslag f 4-17-0.

Andries Alberts Jellema wordt op 7 nov. 1760 als lidmaat aangenomen te Midlum (nadat het hem in april van dat jaar was geweigerd wegens verkeerd gedrag). Maaïke Hendriks wordt op 5 febr. 1762 op belijdenis te Midlum gedoopt, zij is dan 39 jaar oud.

Uit dit huwelijk:

1. Albert Andries Jellema, geb. rond 1754, ged. Midlum 7 nov. 1760, volgt IVa.

IIIc. Jan Jilderts Jellema, geb. Leeuwarden 16 april 1707,²¹ ged. aldaar 22 april 1707, genoot het leen van Marssum, werd kandidaat 1 aug. 1729 en was predikant te Peins en Zweins 1735-1764, overl. Peins 16 juni 1764, zoon van Jildert Jans Jellema (IIc) en Trijntje Doedes, ondertr. Franeker 28 juli 1742 en tr. Peins 19 aug. 1742 Magdalena Pollius, ged. Franeker 1 jan. 1709, overl. Peins 1754, dochter van Henricus Pollius, academie-pedel, en Trijntje Pieters Altena.

Zij tr. 1. Franeker 20 juli 1732 Doecke Saagmans, koopman, en tr. 2. Peins 27 april 1737 Johannes Hilarius, student theologie.

Ook: Johannes Jellema. Jan Jillerts Jellema woonde als theologisch student bij Theunis Schoenmaker te Franeker. Toen hij was afgestudeerd kreeg hij attestatie naar Leeuwarden op 26 juni 1732.²²

Op 13 aug. 1742 worden te Franeker de kooplieden Gysbert Altena en Pierius Pollius aangesteld tot voogden over Tyt en Pytter Hilarius, weeskinderen van wijlen Johannes Hilarius, candidaat, bij Helena Pollius, die zal hertrouwen met Johannes Jellema, predikant te Peins.

Magdalena (ook: Helena) Pollius doet belijdenis te Franeker op 14 mrt. 1727, is daar lidmate (als weduwe Hilarius) in 1742, krijgt attestatie naar Peins in 1743 en is daar overleden in 1754.

Uit dit huwelijk:

1. Jildert Jans Jellema, geb. Peins 4 febr. 1744, volgt IVb.
2. Trijntje Jellema, ged. Peins 6 nov. 1746, jong overleden.

IIId. Johannes Jilderts Jellema, ged. Leeuwarden 10 sept. 1713, schoenmaker, wonende te Leeuwarden, begraven aldaar 21 febr. 1769, zoon van Jildert Jans Jellema (IIc) en Trijntje Doedes, tr. 1. Leeuwarden 19 mei 1743 Anna Sterringa, ged. Leeuwarden 25 nov. 1714, overl. voor 1746, dochter van Hero Sterringa en Antje Ypkjes; tr. 2. Leeuwarden 27 maart 1746 Ytie Valentijn, ged. Leeuwarden 1 april 1722, overl. aldaar 27 sept. 1753, begraven aldaar 4 okt. 1753, dochter van Valentijn Nardus; tr. 3. Leeuwarden 14 april 1754 Aletta van Hoorn, ged. Leeuwarden 20 mei 1708, begraven aldaar 21 febr. 1769, dochter van Gabriel van Hoorn, kunstschilder, en Lucretia Nitters.

Op 3 mrt. 1747 kopen Johannes Jillerts Jellema, mr. schoenmaker en Ytie Valentijn voor 65 carg. een huis staande in de Bagijnestraat omtrent de Westerkerk van Wilhelmus van Rheenen, mr. pruikmaker.²³

Quotisatie 1749: Johannes Jellema, suinig zijn brood, aanslag f 20-7.

Op 15 april 1760 werd bij de Jacobijnerkerk een kind begraven van Johannes Jellema.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jillert Jellema, ged. Leeuwarden 4 juni 1745, volgt IVc.

Uit het tweede huwelijk:

2. Adrianus Jellema, ged. Leeuwarden 27 jan. 1747, volgt IVd.
3. Valentijn Jellema, ged. Leeuwarden 31 jan. 1749.
4. Ytie Jellema, ged. Leeuwarden 26 okt. 1753.

IVa. Albert Andries Jellema, geb. rond 1754, ged. Midlum 7 nov. 1760, potschipper, wonende te Harlingen, Almenum en Midlum, overl. aldaar 20 nov. 1824, zoon van Andries Alberts Jellema (IIIb) en Maaïke Hendriks, tr. 1. Harlingen 2 juni 1782 Wytske Fokkes, afkomstig uit Almenum, geb. rond 1755, overl. 1783; ondertr. 2. Harlingen 24 maart 1792 en tr. Midlum 15 april 1792 Hiltje Pieters, geb. Midlum 23 aug. 1745, ged. aldaar 3 okt. 1745, overl. aldaar 15 sept. 1822 (als Hiltje Pieters Jellema), dochter van Pieter Pieters en Willemeke Douwes.

Volgens het doopboek van Midlum werd hij geboren op 7 febr. 1742. Dat is maar liefst twaalf jaar voor het huwelijk van zijn ouders en hij zou dan bij de doop al 18 jaar oud zijn geweest. Bij zijn overlijden in 1824 werd opgegeven dat hij toen 70 jaar oud was. Het ligt dan toch meer voor de hand dat hij rond 1754 geboren is (en dit geboortejaar past ook beter bij de datum van zijn eerste huwelijk). Ook over de naam van zijn moeder bestaat onzekerheid, want volgens de overlijdensakte was hij een zoon van Andries Alberts Jellema en Tetje Heerts.

Hij erft in 1793 ruim f 1200 van zijn oom Johannes Jellema, in leven predikant te Makkinga.²⁴

Zijn eerste vrouw Wytske Fokkes overleed kort na de geboorte van hun zoon Andries. Volgens de bijlagen bij het huwelijk van hun zoon in 1830 was zij een dochter van Fokke Durks en Jeltje Pieters.

Uit het eerste huwelijk:

1. Andries Alberts Jellema, geb. Harlingen 7 febr. 1783, ged. aldaar 2 maart 1783, volgt Va.

IVb. Jildert Jans Jellema, geb. Peins 4 febr. 1744, ged. aldaar 16 febr. 1744, koopman, koperslager en vroedsman (vanaf 1776), wonende te Franeker, overl. aldaar 1 nov. 1807, zoon van Jan Jilderts Jellema (IIIc) en Magdalena Pollius, tr. 1. Franeker 25 mei 1766 Jetske Alberts van Buuren, afkomstig uit Franeker, overl. voor 1783; ondertr. 2. Franeker 11 okt. 1783 en tr. Schalsum 2 nov. 1783 Antje Dirks Ferwerda, geb. Franeker 14 febr. 1759, ged. aldaar (RK) 14 febr. 1759, overl. aldaar 25 maart 1797, dochter van Dirk Harings Ferwerda, blauwverver, en Minke Heeres; ondertr. 3. Franeker 4 nov. 1797 en tr. Schalsum 19 nov. 1797 Immigje Idses Idserda, geb. Oldeberkoop 24 okt. 1755, ged. aldaar 26 okt. 1755, overl. Franeker 17 juli 1839, dochter van Idse Jelles en Aaltje Sytzes.

Zijn eerste vrouw Jetske Alberts van Buuren zal een zuster zijn geweest van Hendrik Alberts van Buuren, die in 1768 te Franeker trouwde met Aaltje Andries de Kok.

Als Jillert Jellema, van Peins, wordt hij op 4 aug. 1766 ingeschreven in het burgerboek van Franeker. Hij woonde volgens het speciekohier aan het Eerste West op nr. 8.

Op 9 nov. 1807 worden koopman Willem van der Klas en zilversmid Lambert Salverda aangesteld tot voogden over Dirk, Jan en Magdalena, weeskinderen van wijlen Jillert Jans Jellema die op 19 maart 1800 (samen met zijn vrouw Immegie Idses Idserda) testament maakte en op 1 nov. 1807 overleden is.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jan Jellema, geb. Franeker 5 aug. 1774, ged. aldaar 24 aug. 1774, jong overleden.

Uit het tweede huwelijk:

2. Magdalena Jellema, geb. Franeker 24 juni 1784, ged. aldaar 7 juli 1784, jong overleden.
3. Jan Jellema, geb. Franeker 7 nov. 1785, ged. aldaar 16 nov. 1785, jong overleden.
4. Dirk Jillerts Jellema, geb. Franeker 24 juni 1789, ged. aldaar 1 juli 1789, volgt Vb.
5. Jan Jellema, geb. Franeker 8 juni 1792, ged. aldaar 10 juni 1792, jong overleden.
6. Magdalena Jellema, geb. Franeker 1 nov. 1794, ged. aldaar 2 nov. 1794, jong overleden.
7. Jan Jillerts Jellema, geb. Franeker 16 jan. 1797, ged. aldaar 18 jan. 1797, volgt Vc.

Uit het derde huwelijk:

8. Magdalena Jellema, geb. Franeker 23 mei 1800, ged. aldaar 13 juni 1800, overl. aldaar 23 april 1849, ongehuwd.

IVc. Jillert Jellema, ged. Leeuwarden 4 juni 1745, schoenmaker, voorman van het schoenmakersgilde en vroedsman, wonende in de Bagijnestraat te Leeuwarden, overl. Leeuwarden 29 juli 1808, begraven aldaar 30 juli 1808, zoon van Johannes Jilderts Jellema (IIId) en Anna Sterringa; tr. 1. Leeuwarden 21 mei 1769 Elisabeth van Emmenes, afkomstig uit Leeuwarden, geb. rond 1742, begraven aldaar 15 mei 1795; tr. 2. Leeuwarden 10 jan. 1796 Johanna Hendriks, geb. Groningen rond 1756, overl. Minnertsga 9 juli 1826.

Leeuwarder Courant 13 okt. 1773: Jillert Jellema, Mr. Schoenmaaker in de Bagynestraat by het Bagyne-Pypke tot Leeuwarden, adverteert dat by hem gemaakt en verkogt worden, Rek-laarzen welke om de Beenen sluiten als Kouzen, gelyk nooit voor deezzen in Vriesland gepraktiseert is, voor een cyvile Prys. NB. dezelve continueert nog in 't

maaken van allerhande soorten van Schoenen en Muilen tot verminderde pryzen, en houdt zig in Iders gunst gerecommandeert.

Jillert Jellema, mr. schoenmaker in de Beginestraat, oud 30 jaar, en zijn vrouw Elisabeth van Emmenes, oud 33 jaar, leggen op 4 juli 1775 een getuigenis af over hun buurvrouw Tettje Ruurds die van het plegen van hoererij wordt verdacht.²⁵

Op 6 juli 1789 verkoopt notaris F. Bavius “by de brandende kaarse en daarna bij het lichten des zegels uit den wasse” het huis aan de Bagijnestraat dat bewoond wordt door meester schoenmaker Jillert Jellema.

Jildert Jellema, mr. schoenmaker, verkoopt op 18 okt. 1771 bij strijkgeld aan Ypke Sterringa, mr. schoenmaker, 3/8 parten van een huis aan de Munnike Muurstraat door Ypke Sterringa bewoond, aan hen behoren ook de overige 5/8 parten, voor 251 goudguldens. Dit huis in het West Hoekster Espel is het ouderlijk huis van zijn moeder Anna Sterringa en heeft nummer 158 in het reëelkohier.

Notaris G. Helder verkoopt op 5 mei 1794 bij finale palmslag het huis in de Munnike Muurstraat, thans bewoond door J.J. Jellema. Er is een bedrag van 652 goudguldens geboden.

Jildert Johannes Jellema, mr. Schoenmaker, en Elisabeth van Emmenes verkopen op 28 nov. 1794 aan Klaas van Dijk, koopman, en Hiske van der Veen een huis aan de oostkant van de Munnike Muurstraat. De prijs bedraagt 702 goudguldens.²⁶ In 1795 huurt het gezin nog dit pand.

Jillert Johannes Jellema koopt op 12 mei 1794 van Rinnert van der Bij een huis aan de Waeze (D 36, westzijde).²⁷ Op 26 mei 1794 neemt hij met zijn vrouw Elysabeth van Emmenes een hypotheek van 2332 carg. (= 1665 goudg.) op een door hen gekocht huis aan de westkant van de Waese. Op 6 dec. 1800 wordt dit huis verkocht aan Fedde Sybes Blauwstra.²⁸

Op 6 febr. 1801 kopen Jildert Johannes Jellema, mr. Schoenmaker, en Johanna Hendriks een huis op de Tweebaksmarkt voor 750 cargl.²⁹ Tobias Jellema (Ve) koopt dit huis in 1808 van Johanna Hendriks, weduwe van J.J. Jellema.³⁰

Over het mogelijke voorgeslacht van Elisabeth van Emmenes hebben zich al velen het hoofd gebroken. Haar doop is in Leeuwarden niet te vinden. Constructies waarbij zij gezien wordt als een dochter van Tobias van Emmenes en Lucia Jans Poelstra (getrouwd te Leeuwarden in 1729) of als dochter van Johannes van Emmenes en Alegonda Hendriks Driessen (getrouwd te Leeuwarden in 1741) blijken bij nader onderzoek niet houdbaar of althans niet bewijsbaar. Mogelijk is zij een onecht kind geweest en was zij een dochter van Pietje Jans, een jongere zuster van de bovengenoemde Lucia Jans Poelstra. Zij is dan van moederszijde een kleindochter geweest van Jan Freerks, beeldhouwer te Leeuwarden, en Elisabeth Grouwstra. Zij kan als wees- of pleegkind opgenomen zijn geweest in het gezin van Tobias van Emmenes, mr. glazenmaker te Leeuwarden, en Lucia Jans Poelstra.

Grafregister Minnertsga: Johanna H. Dietz, overl. 9 juli 1826, 70 jaar, huisnummer 111, geboren te Groningen, weduwe van Jillert Jellema.³¹

Uit het eerste huwelijk:

1. Pietje Jellema, ged. Leeuwarden 8 nov. 1771, overl. aldaar op 6 juli 1830, tr. Leeuwarden 7 nov. 1790 Pier Cornelis Crans, ged. Oldelamer 28 febr. 1768, grossant op de Canselarij, overl. Leeuwarden 6 nov. 1833, zoon van Cornelis Jansen en Anna Crans.
2. Anna Jellema, geb. Leeuwarden 28 febr. 1773, ged. aldaar 19 maart 1773, overl. aldaar 20 dec. 1853, tr. Leeuwarden 4 okt. 1795 Jan Jelles Molenaar, ged. Leeuwarden 1 nov. 1769, molenaar, wonende te Leeuwarden, overl. aldaar 1 juli 1815, zoon van Jelle Jans Molenaar en Hiltje Eeltjes.
3. Johannes Jellema, geb. Leeuwarden 9 nov. 1774, ged. aldaar 25 nov. 1774, overl. voor 1808.
Zonder nakomelingen overleden. Volgens een akte van bekendheid verleden voor notaris E.E. Wielinga van Scheltinga d.d. 18 sept. 1817 zou hij op dat moment al meer dan 70 jaar afwezig zijn (!).
4. Adrianus Jellema, geb. Leeuwarden 20 nov. 1776, ged. aldaar 13 dec. 1776, volgt Vd.
5. Catharina Jellema, geb. Leeuwarden 24 sept. 1778, ged. aldaar 16 okt. 1778, overl. aldaar 8 febr. 1807, tr. Leeuwarden 19 mei 1799 Petrus Jacobus Camminga, geb. IJlst 3 nov. 1775, ged. aldaar 19 nov. 1775, horlogemaker, overl. Leeuwarden 25 mei 1840, zoon van Jacobus Camminga en Achza Andries.
Hij is later in ondertrouw gegaan Stiens 7 aug. 1808 en getrouwd Leeuwarden 7 aug. 1808 met Martje Petrus Ynia, afkomstig uit Stiens.
6. Tobias Jellema, geb. Leeuwarden 4 dec. 1781, ged. aldaar 28 dec. 1781, volgt Ve.

Uit het tweede huwelijk:

7. Hendrik Jellema, geb. Leeuwarden 22 dec. 1796, ged. aldaar 25 jan. 1797, begraven aldaar 21 okt. 1799.

IVd. Adrianus Jellema, ged. Leeuwarden 27 jan. 1747, bij huwelijk afkomstig van Amsterdam, kunstschilder en schilder van kamerbehangsels, wonende te Leeuwarden, begraven aldaar 21 febr. 1780, zoon van Johannes Jilderts Jellema (IIId) en Ytie Valentijn, tr. Leeuwarden 10 mei 1772 met Sytske Wagenaar, geb. rond 1750, overl. Leeuwarden 13 aug. 1797, begraven aldaar 17 aug. 1797.

Leeuwarder Courant 4 nov. 1775: Adr. Jellema, konstschilder in de St. Jacobstraat te Leeuwarden voornemens zijnde deeze winter 's avonds Teeken-school te houden, recommandeert zig ten dien einde in een yders gunst.

Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken, april 1779, p. 470: dat aan Adrianus Jellema wordt vergunt de vryheid, om twee duizent ellen Doek tot Kamerbehangzels, zonder betaling van Impost, jaarlyks in te voeren; en wordt daarom het 45ste Articul van de Generaale Ordonnantie met zyn naam vermeerderd.

Uit dit huwelijk:

1. Kind, begraven Leeuwarden 5 juli 1774.
2. Kind, begraven Leeuwarden 28 sept. 1775.
3. Kind, begraven Leeuwarden 3 sept. 1776.
4. Kind, begraven Leeuwarden 3 nov. 1777.
5. Ytie Jellema, geb. Leeuwarden 5 jan. 1779, ged. aldaar 8 jan. 1779, overl. aldaar 7 juli 1799.

Zij had een relatie met Pieter Burggraaf.

Advertentie in de Leeuwarder Courant van 10 juli 1799: *** Op den 7 July 1799 overleedt alhier binnen Leeuwarden: ITJE JELLEMA, in den bloeyenden ouderdom van 20 jaaren, aan eene uitteerende ziekte van eenige maanden. Ieder welken de betrekking kent, in welke ik tot de overledene stond, zal gevoelen hoedanig my die slag treffe; en myne droefheid billyken, zonder (gelyk ik verzoek) my hier van door brieven van rouwbeklag te verzekeren. P. BURGGRAAF.

Va. Andries Alberts Jellema, geb. Harlingen 7 febr. 1783, ged. aldaar 2 maart 1783, houtmolenaarsknecht en koopmansknecht, wonende te Leeuwarden, overl. aldaar 27 dec. 1836, zoon van Albert Andries Jellema (IVa) en Wytske Fokkes, tr. Leeuwarden 13 juni 1830 met Willemina Hemkes, geb. Leeuwarden 7 sept. 1791, ged. aldaar 11 sept. 1791, brijverkoopster, overl. Leeuwarden 6 okt. 1876, dochter van Antoon Hemkes en Trijntje Jans. Zij tr. 1. Leeuwarden 3 okt. 1813 Sake Gerbens de Vries, geb. Leeuwarden 31 dec. 1787, ged. aldaar 30 jan. 1788, arbeider, overl. Leeuwarden 27 okt. 1818, zoon van Gerben Sakes de Vries en Klaaske Roelofs.

Andries Alberts Jellema overlijdt in 1836 op het adres Letter G nr. 195.

Adres van Willemina Hemkes in 1848: Schoenmakersperk G 200a.

Uit dit huwelijk:

1. Wytske Jellema, geb. Leeuwarden 12 mei 1822, overl. aldaar 5 april 1845, ongehuwd.
Bij de geboorte is zij een onecht kind van Willemina de Vries. Gewettigd bij huwelijk van de ouders Andries Alberts Jellema en Willemina Hemkes in 1830.
2. Albert Jellema, geb. Leeuwarden 12 maart 1831, volgt VIa.
3. Wilhelmina Jellema, geb. Leeuwarden 5 jan. 1833, overl. Groningen 24 okt. 1904, tr. Leeuwarden 21 jan. 1855 Jacobus van Kessel, geb. Leeuwarden 4 jan. 1832, timmerman, overl. Groningen 6 febr. 1901, zoon van Joannes van Kessel en Catharina Elisabeth de Noey.
4. Willem Jellema, geb. Leeuwarden 1 aug. 1835, overl. aldaar 25 juli 1869, tr. Leeuwarden 26 mei 1866 Trijntje Banda, geb. Leeuwarden 13 dec. 1832, overl. aldaar 20 juni 1872, dochter van Ype Jans Banda en Akke Suurland.

Vb. Dirk Jillerts Jellema, geb. Franeker 24 juni 1789, ged. aldaar 1 juli 1789, koperslager, wonende te Franeker, overl. aldaar 19 maart 1834, zoon van Jildert Jans Jellema (IVb) en Antje Dirks Ferwerda, tr. Harlingen 29 mei 1812 Aaltje Dirks Houtsma, geb. Harlingen 24 maart 1793, ged. aldaar 7 april 1793, overl. Franeker 7 febr. 1854, dochter van Dirk Willems Houtsma en Aaltje Mulder. Hij woont in 1819 en 1834 op het adres Eerste West nr. 8 te Franeker. In 1832 bezit hij een huis aan de Voorstraat nr. 23, sectie A nr. 711 te Franeker. Dit huis staat vlak bij het Martenahuis.

In 1851 en 1854 woont zij op het adres Eerste Oost nr. 12 te Franeker.

Uit dit huwelijk:

1. Jillert Dirks Jellema, geb. Franeker 17 febr. 1813, volgt VIb.
2. Aaltje Dirks Jellema, geb. Franeker 19 jan. 1817, overl. aldaar 5 sept. 1833.
3. Dirk Jellema, geb. Franeker 1 juli 1819, volgt VIc.
4. Antje Jellema, geb. Franeker 20 nov. 1821, overl. aldaar 11 juni 1860, tr. Franeker 19 nov. 1845 Jakob Pieter van Berkum, geb. Wanswerd 22 aug. 1821, predikant te Warns en te Wolsum, overl. aldaar 22 april 1854, zoon van Theunis van Berkum en Leentje Dekema. Zij woont van 1854 (komende van Wolsum) tot 1860 als weduwe met haar kinderen op het adres Eerste Oost nr. 12 te Franeker.
5. Immigje Jellema, geb. Franeker 28 febr. 1832, overl. Zutphen 30 juni 1864, tr. Franeker 10 juni 1852 Johannes Eerdmans, geb. Harlingen 28 febr. 1822, koek- en banketbakker, wonende te Harlingen en Epe, overl. aldaar 15 maart 1892, zoon van Bernardus Dirks Eerdmans en Anna Margaretha Molenbergh. Hij hertrouwt Epe 9 nov. 1865 Maria Geertruid Cornelia van der Feltz, geb. Epe rond 1830, overl. Heerde 19 febr. 1907, dochter van Gustaaf Willem van der Feltz en Theodora Elisabeth Mossel.

Vc. Jan Jillerts Jellema, geb. Franeker 16 jan. 1797, ged. aldaar 18 jan. 1797, koperslager en ijzerkramer, wonende te Franeker, overl. aldaar 23 mei 1872, zoon van Jildert Jans Jellema (IVb) en Antje Dirks Ferwerda, tr. Franeker 25 nov. 1821 Jantje Klases Sannes, geb. Franeker 25 sept. 1797, ged. aldaar 18 okt. 1797, overl. aldaar 10 dec. 1878, dochter van Klaas Johannes Sannes en Angenietje Meintes Pook.

Hij bezit in 1832 aan het 2de Noord nr. 7 te Franeker een huis en erf (sectie A nr. 201) naast het huis en het planetarium van de erven Eisinga. Verder heeft hij aan het Leeuwarderend een bergplaats en pakhuis (sectie A nrs. 278 en 279). Aan de Voorstraat op nr. 55 bezit hij een huis en erf (sectie A nr. 732) vlakbij het Valckeniershuis.

Uit dit huwelijk:

1. Angnietje Jellema, geb. Franeker 2 sept. 1822, tr. Franeker 24 jan. 1864

- Jan Bruggink, geb. Kampen 28 nov. 1833, hulponderwijzer, zoon van Nicolaas Bruggink en Gerritdina Vlothuizen.
2. Antje Jans Jellema, geb. Franeker 4 dec. 1823, overl. aldaar 19 okt. 1871.
 3. Pietje Jans Jellema, geb. Franeker 3 maart 1825, overl. aldaar 17 mei 1847.
 4. Emmigje Jellema, geb. Franeker 27 sept. 1826, overl. aldaar 22 maart 1828.
 5. Klaas Jellema, geb. Franeker 11 juni 1828, volgt VI d.
 6. Jillert Jans Jellema, geb. Franeker 14 aug. 1829, overl. aldaar 20 sept. 1857.
 7. Emmigje Jellema, geb. Franeker 17 mei 1831, overl. aldaar 6 juli 1831.
 8. Dirk Jellema, geb. Franeker 29 april 1832, overl. aldaar 19 maart 1833.
 9. Ynske Jans Jellema, geb. Franeker 31 mei 1834, overl. aldaar 7 okt. 1834.
 10. Ynske Jans Jellema, geb. Franeker 20 sept. 1835, overl. aldaar 8 nov. 1853.

Vd. Adrianus Jellema, geb. Leeuwarden 20 nov. 1776, ged. aldaar 13 dec. 1776, schoenmaker en arbeider, wonende te Leeuwarden en Veenhuizen (Dr.), overl. Leeuwarden 7 mei 1831, zoon van Jillert Jellema (IV c) en Elisabeth van Emmenes, tr. 1. Leeuwarden 17 mei 1801 Jetske Jacobs, geb. Leeuwarden 28 jan. 1775, ged. aldaar 3 febr. 1775, begraven aldaar 29 april 1809, dochter van Jacob Rodenburg en Sjoukje Clases Bakker; tr. 2. Leeuwarden 3 juni 1810 Aaltje Geerts Dik, geb. Leeuwarden rond 1787, overl. aldaar 28 juli 1861, dochter van Geert Jans Dik en Saapke Heimans.

Ten tijde van zijn overlijden woonde hij op het adres Letter E nr. 10.

Gerhardus Ferwerda, mr. bakker te Leeuwarden, wordt op 19 mei 1810 benoemd tot toezienend voogd over de twee kinderen uit het eerste huwelijk.³²

Uit het eerste huwelijk:

1. Elizabeth Jellema, geb. Leeuwarden 7 maart 1803, ged. aldaar 23 maart 1803, overl. aldaar 1 maart 1870, tr. Leeuwarden 27 okt. 1838 Jacobus Schreinhout, geb. Leeuwarden 2 dec. 1804, ged. aldaar 19 dec. 1804, commies bij de plaatselijke belastingen, dienaar der politie en koopman, wonende te Joure en Leeuwarden, overl. aldaar 28 juni 1865, zoon van Willem Schreinhout en Sjoerdje Coops.
Als gepensioneerd veldwachter vestigde hij zich in 1855 op het adres E 279 in Leeuwarden. Hij kwam toen uit de gemeente Haskerland.
2. Jacob Jellema, geb. Leeuwarden 5 sept. 1805, ged. aldaar 25 sept. 1805, volgt VI e.

Uit het tweede huwelijk:

3. Saapkje Jellema, geb. Leeuwarden 5 april 1813, overl. aldaar 29 april 1813.

4. Johannes Jellema, geb. Groningen in april 1816, overl. aldaar 10 nov. 1816.
5. Anna Jellema, geb. Leeuwarden 21 dec. 1818, overl. aldaar 4 maart 1822.
6. Jillert Jellema, geb. Leeuwarden 25 sept. 1820, schoenmaker, overl. Leeuwarden 20 febr. 1842, ongehuwd.
7. Saapkje Jellema, geb. Leeuwarden 12 jan. 1823, overl. aldaar 20 nov. 1841, ongehuwd.
8. Pietje (Petronella) Jellema, geb. Veenhuizen (Dr.) 16 aug. 1825, overl. aldaar 24 maart 1827.

Ve. Tobias Jellema, geb. Leeuwarden 4 dec. 1781, ged. aldaar 28 dec. 1781, kleermaker, wonende te Leeuwarden, overl. aldaar 25 maart 1850, zoon van Jillert Jellema (IVc) en Elisabeth van Emmenes, tr. Leeuwarden 30 mei 1802 Gatske Nieuwhof, ged. Leeuwarden 31 mei 1775, overl. aldaar 12 jan. 1856, dochter van Theodorus Nieuwhof en Albertina Jacoby.

Adres in 1848: Tweebaksmarkt B 213.

Uit dit huwelijk:

1. Jildert Jellema, geb. Leeuwarden 1 okt. 1803, ged. aldaar 26 okt. 1803, ongehuwd overl. aldaar 13 maart 1836.
2. Theodorus Jellema, geb. Leeuwarden 13 mei 1806, ged. aldaar 4 juni 1806, overl. Huizum 12 jan. 1852, tr. Leeuwarden 26 juni 1850 Meintje Willems Jonkman, geb. Noordwolde 18 mei 1807, ged. aldaar 24 mei 1807, overl. Veenhuizen (Dr.) 9 sept. 1882, dochter van Willem Geerts Jonkman en Trijntje Jans.
Zij hertrouwt Leeuwarden 28 aug. 1853 Douwe Spoelstra, geb. Leeuwarden 23 febr. 1820, overl. Veenhuizen (Dr.) 31 okt. 1857, zoon van Joseph Spoelstra en Hendrika Kok.
3. Albertina Amelia Jellema, geb. Leeuwarden 19 nov. 1808, ged. aldaar 14 dec. 1808, overl. aldaar 20 febr. 1818.
4. Gerardus Jellema, geb. Leeuwarden 5 febr. 1812, ged. aldaar 4 maart 1812, volgt VI f.
5. Elisa Jellema, geb. Leeuwarden 31 juli 1815, overl. aldaar 25 sept. 1816.

VIa. Albert Jellema, geb. Leeuwarden 12 maart 1831, tuinman en kruideniersknecht, wonende te Leeuwarden, overl. aldaar 15 mei 1886, zoon van Andries Alberts Jellema (Va) en Willemina Hemkes, tr. 1. Leeuwarden 13 mei 1855 Trijntje Lubach, geb. Leeuwarden 2 sept. 1829, overl. aldaar 22 aug. 1859, dochter van Klaas Lubach en Froukje Schanstra; tr. 2. Leeuwarden 9 dec. 1860 zijn schoonzus Rixtje Lubach, geb. Leeuwarden 1 juli 1836, overl. aldaar 30 okt. 1912, dochter van Klaas Lubach en Froukje Schanstra.

Trijntje Lubach krijgt vóór 1855 tweemaal een onechte dochter Albarta Lubach. Beiden zijn op zeer jonge leeftijd overleden. De naamgeving doet vermoeden dat Albert Jellema ook van deze twee dochters de vader is geweest.

Adres in 1855: Oldegalileën N 7.

Adres in 1860: Molensteeg ZZ E 102.

Adres in 1876: Bagijnklooster NZ K 19.

Rixtje Lubach heeft in de laatste jaren van haar leven in het Poptagasthuis te Marssum gewoond.

Uit het eerste huwelijk:

1. Froukje Jellema, geb. Leeuwarden 6 maart 1856, overl. aldaar 23 juli 1856.
2. Andries Albert Jellema, geb. Leeuwarden 2 juli 1857, volgt VIIa.
3. Froukje Jellema, geb. Leeuwarden 18 aug. 1858, overl. aldaar 17 okt. 1858.

Uit het tweede huwelijk:

4. Froukje Jellema, geb. Leeuwarden 24 sept. 1861, huishoudster, in 1880 uitgeschreven naar Berlikum, tr. Leeuwarden 31 juli 1914 Johannes Rappee, geb. Leeuwarden 28 aug. 1839, boekdrukker, wonende te Leeuwarden, overl. Nunspeet 25 jan. 1922, zoon van Fredrik Antoon Rappé en Geertje Hollander. Hij tr. 1. Leeuwarden 14 nov. 1863 Elisabeth Balt.
5. Trijntje Jellema, geb. Leeuwarden 9 aug. 1863, in 1879 uitgeschreven naar Huizum. Zij keert terug naar Leeuwarden in 1880 en vertrekt in 1882 naar Amsterdam. Zij was gehuwd met Josephus Franciscus Pollet, fabriekszichter, wonende te Amsterdam.
6. Hendrik Jellema, geb. Leeuwarden 27 mei 1865, smidsknecht, werkman en koopman, overl. Nunspeet 25 maart 1925, tr. 1. Lienden (Gld) 11 mei 1888 (echtscheiding Apeldoorn 25 jan. 1908) Gerritje van Welie, geb. Lienden (Gld) rond 1870, dochter van Teunis van Welie en Cornelia Hakkert; tr. 2. Nunspeet 26 jan. 1917 Grietje Brouwer, geb. Leeuwarden 20 jan. 1882, dochter van Rinse Brouwer en Rinske de Vries. Zij tr. 1. Leeuwarderadeel 5 juni 1915 Wieger de Jong.
7. Rinske Jellema, geb. Leeuwarden 18 febr. 1867, dienstbode en huishoudster, overl. aldaar 2 febr. 1958, tr. Leeuwarden 31 juli 1914 Johannes Politiek, geb. Makkum 2 febr. 1852, wonende te Sneek en Leeuwarden, overl. aldaar 15 jan. 1932, zoon van Marten Johannes Politiek en Oetske Jacobus Diepenbos. Hij tr. 1. Wonseradeel 3 mei 1873 Stijntje van der Meer en tr. 2. Sneek 20 mei 1883 Trijntje Bouma.
8. Klaas Jellema, geb. Leeuwarden 8 nov. 1868, volgt VIIb.
9. Willem Jellema, geb. Leeuwarden 7 febr. 1870, overl. aldaar 13 juni 1870.

10. Wilhelmina Jellema, geb. Leeuwarden 4 april 1876, tr. Leeuwarderadeel 6 mei 1903 Egbert Kuipers, geb. Leeuwarden 16 juli 1875, zoon van Foeke Kuipers en Sietske van der Veen.

VIb. Jillert Dirks Jellema, geb. Franeker 17 febr. 1813, ijzerkramer, wethouder van Franeker 1851-1876, overl. aldaar 11 nov. 1877, zoon van Dirk Jillerts Jellema (Vb) en Aaltje Dirks Houtsma, tr. Opsterland 16 nov. 1839 Ebelia Brandsma, geb. Wijnjeterp 7 april 1816, overl. Franeker 6 juni 1904, dochter van Bernardus Brandsma en Fettje Klazes Faber.

Naar aanleiding van zijn 25-jarig wethouderschap werd hem in 1876 een erepenning uitgereikt.

Uit dit huwelijk:

1. Aaltje Jellema, geb. Franeker 31 dec. 1841, overl. aldaar 13 mei 1917, ongehuwd.
2. Frederika Jellema, geb. Franeker 11 jan. 1844, tr. Franeker 31 maart 1864 Marinus Kornelis Schram de Jong, geb. Sliedrecht 12 febr. 1839, wonende aldaar, zoon van Hendrik Schram de Jong en Teuntje van Wijngaarden.
3. Anna Jellema, geb. Franeker 27 juni 1849, overl. Velp 10 mei 1922, tr. Franeker 23 juni 1880 Jan Dirks, geb. Franeker 23 maart 1838, overl. aldaar 3 juni 1913, zoon van Douwe Jacobs Dirks en Maaike Jurjens Haringsma. Hij tr. 1. Franeker 31 mei 1876 Wijtske Heins Zijlstra.
4. Eelkje Jellema, geb. Franeker 15 sept. 1851, overl. Rheden 15 maart 1923, ongehuwd.

Beloningspenning voor Jillert Jellema. Voorzijde: het wapen van Franeker gehouden door twee vrouwen in Cereskledij en S.P.Q.F. Keerzijde: huldeblijk aan Jillert Jellema Dzn. wethouder van Franeker 1851-1876.

VIc. Dirk Jellema, geb. Franeker 1 juli 1819, grutter, wonende te Bolsward en Hilversum, zoon van Dirk Jillerts Jellema (Vb) en Aaltje Dirks Houtsma, tr. Bolsward 12 mei 1844 Trijntje Rimmerts van der Meulen, geb. Bolsward 11 dec. 1821, dochter van Rimmert Thomas van der Meulen en Wimke Reinders Loijenga.

Uit dit huwelijk:

1. Dirk Jellema, geb. Bolsward 9 sept. 1845.
2. Rimmer Jellema, geb. Hilversum 4 sept. 1851, volgt VIIc.
3. Aaltje Jellema, geb. Hilversum 8 aug. 1854.

VId. Klaas Jellema, geb. Franeker 11 juni 1828, onderwijzer en hoofd der school, overl. Gorredijk 27 nov. 1903, zoon van Jan Jillerts Jellema (Vc) en Jantje Klases Sannes, tr. 1. Bolsward 29 juli 1860 Mijnsje (ook: Mijntje) van Juchem, geb. Den Haag 28 jan. 1837, overl. Gorredijk 1 aug. 1868, dochter van Sejus Kruisinga van Juchem en Maria Verhoeff; tr. 2. Opsterland 21 juli 1870 Alida Catharina Zwart, geb. Gorredijk 20 dec. 1841, overl. aldaar 6 sept. 1896, dochter van Simon Zwart en Elisabeth Kroes.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jan Klazes Jellema, geb. Gorredijk 16 okt. 1861, overl. aldaar 12 aug. 1862.
2. Jan Jellema, geb. Gorredijk 3 april 1863, overl. aldaar 18 sept. 1863.
3. Maria Jellema, geb. Gorredijk 20 juli 1864, overl. Alkmaar 27 april 1942, tr. Finsterwolde 21 juni 1899 Douwe de Vries, geb. Arum 30 jan. 1857, commissionair, overl. Finsterwolde 10 febr. 1937, zoon van Jacob Joukes de Vries en Wypkjen Gatzes Buma. Hij tr. 1. Wonseradeel 25 mei 1881 Ynske Bruinsma.
4. Jan Jillert Jellema, geb. Gorredijk 21 mei 1866, onderwijzer, wonende te Sidhoardjo (Soerabaja), overl. Malang (Pasoeroean) 19 febr. 1933, tr. Ambarawa (Semarang) 17 sept. 1895 Johanna Wilhelmina Florentine Oetgens van Waveren Pancras Clifford, geb. Pati (res. Japara) 27 aug. 1871, overl. Den Haag 23 juni 1954, dochter van Pieter Anthony Oetgens van Waveren Pancras Clifford en Jkvr. Antoinette Pauline Leyssius.³³
5. Jantje Jellema, geb. Gorredijk 5 juli 1867, overl. aldaar 21 nov. 1869.

Uit het tweede huwelijk:

6. Elisabeth Jellema, geb. Gorredijk 24 febr. 1871, overl. aldaar 6 maart 1928, onderwijzeres.
7. Simon Jellema, geb. Gorredijk 16 febr. 1872.
8. Jansje Jellema, geb. Gorredijk 9 juni 1873.
9. Angeniete Jellema, geb. Gorredijk 8 jan. 1875, overl. aldaar 12 febr. 1878.
10. Jacoba Johanna Jellema, geb. Gorredijk 25 jan. 1877, overl. Assen 24 maart 1941, ongetrouwd.

11. Angeniete Jellema, geb. Gorredijk 20 dec. 1878, overl. aldaar 21 maart 1894.
12. Gerhardus Jellema, geb. Gorredijk 26 juni 1881, referendaris PTT, wonende te Gorredijk, Amsterdam en Finsterwolde.

VIe. Jacob Jellema, geb. Leeuwarden 5 sept. 1805, ged. aldaar 25 sept. 1805, schoenmaker, wonende te Drachten en De Wilp (gem. Marum), overl. aldaar 25 sept. 1849, zoon van Adrianus Jellema (Vd) en Jetske Jacobs, tr. Smalingerland 10 maart 1838 Johanna Pieters Brik, geb. Drachten 6 april 1818, naaister, overl. Marum 3 dec. 1857, dochter van Pieter Johannes Brik en Sietske Sieberens Looijnga. Zij hertrouwt Marum 15 okt. 1853 met Lucas Poelman.

Uit dit huwelijk:

1. Eles Jacobs Jellema, geb. Drachten 8 nov. 1839, overl. Marum 15 febr. 1844.
2. Elizabeth (Betje) Jellema, geb. Drachten 27 jan. 1841, overl. De Wilp (gem. Marum) 15 april 1865, ongehuwd.
3. Eeke Jellema, geb. Siegerswoude (Opsterland) 12 maart 1845, overl. Marum 27 sept. 1846.
4. Pieter Jellema, geb. De Wilp (gem. Marum) 6 juni 1846, overl. aldaar 10 juli 1847.
5. Eles Jellema, geb. De Wilp (gem. Marum) 8 mei 1848, overl. aldaar 7 sept. 1848.

VIf. Gerardus Jellema, geb. Leeuwarden 5 febr. 1812, ged. aldaar 4 maart 1812, kastmaker en schrijnwerker, wonende te Leeuwarden, overl. aldaar 29 juni 1895, zoon van Tobias Jellema (Ve) en Gatske Nieuwhof, tr. 1. Leeuwarden 23 mei 1838 Baukje van der Laan, geb. Leeuwarden 14 sept. 1802, ged. aldaar 13 okt. 1802, overl. aldaar 29 mei 1845, dochter van Willem van der Laan en Tjitske Klazes Feenstra; tr. 2. Leeuwarden 12 mei 1847 Regina Anders, geb. Leeuwarden 8 jan. 1813, overl. aldaar 27 juni 1855, dochter van Folkert Anders en Jaïke Abes; tr. 3. Leeuwarden 3 okt. 1855 Elisabeth Teffer, geb. Leeuwarden 20 aug. 1824, overl. aldaar 19 dec. 1908, dochter van Eltje Teffer en Minke Eisma.

Adressen in Leeuwarden: Tweebaksmarkt B 213, Oostersingel Q 14, Tweebaksmarkt B 35 boven.

Uit het eerste huwelijk:

1. Gatsche Jellema, geb. Leeuwarden 23 mei 1839, overl. aldaar 5 juni 1839.

Uit het tweede huwelijk:

2. Tobias Theodorus Jellema, geb. Leeuwarden 14 nov. 1852, overl. aldaar 26 dec. 1852.

Uit het derde huwelijk:

3. Tobias Jellema, geb. Leeuwarden 25 juni 1856, volgt VIII.
4. Mattheus Jellema, geb. Leeuwarden 5 okt. 1857, behangersknecht, overl. Leeuwarden 23 april 1882, ongehuwd.
5. Gatske Jellema, geb. Leeuwarden 27 juli 1859, overl. te Deventer in het jaar 1901, tr. Leeuwarden 30 mei 1881 Jean Francois Hazelhoff Roelfsema, geb. Zevenaar 1 april 1847, assuradeur, overl. Nijmegen 27 mei 1918, zoon van Carel Herman Bernard Hazelhoff Roelfsema en Guillemina Louisa Verster.³⁴ Hij hertrouwt Deventer 1 juli 1903 Catharina Hendrina van Eijken.
6. Gerardus Jellema, geb. Leeuwarden 4 juli 1861, volgt VIIe.

VIIa. Andries Albert Jellema, geb. Leeuwarden 2 juli 1857, meubelmakersknecht (1876), gepensioneerd fuselier Oost Indisch Leger (1894), drukkersknecht en meubelmaker, wonende te Leeuwarden en Amsterdam, overl. aldaar 20 sept. 1920, zoon van Albert Jellema (VIa) en Trijntje Lubach, tr. Amsterdam 12 nov. 1890 Popkje van Uiting, geb. Leeuwarden 23 maart 1864, overl. Amsterdam 20 juli 1948, dochter van Antoon van Uiting en Antje Harkes.

In 1878 uitgeschreven naar de Marinierskazerne te Amsterdam.

Op 22 febr. 1894 vestigt hij zich tijdelijk weer in Leeuwarden (adressen: Achter de Hoven, Bagijnestraat). Op 4 aug. 1896 vertrekt hij weer naar Amsterdam.

Adres met ingang van 1913: Soendastraat 25-I, Amsterdam.

Uit dit huwelijk:

1. Albert Andries Jellema, geb. Amsterdam 25 sept. 1891, graveur, overl. Amsterdam 7 juni 1963, tr. 1. Amsterdam 28 sept. 1922 (chtscheiding Amsterdam 6 dec. 1943) Lucretia Twisterling, geb. Amsterdam 2 jan. 1900, dochter van Dirk Nicolaas Herman Twisterling en Antonia van Weegel; tr. 2. Amsterdam 7 sept. 1944 Henriette Johanna Rogier, geb. Nijmegen 1 aug. 1906, overl. Amsterdam 3 mei 1981.
2. Sjoukje Jellema, geb. Amsterdam 21 okt. 1892, overl. aldaar 3 febr. 1975, tr. Amsterdam 8 mei 1919 Cornelis Bernardus Martini, geb. Amsterdam 23 mei 1882, schrijver bij de Gemeente Waterleidingen, overl. Blaricum 1 juni 1957, zoon van Johannes Pieter Martini en Bernardina Geertruida de Weert.
3. Rixtje Jellema, geb. Leeuwarden 29 mei 1895, overl. Amsterdam 23 aug. 1898.
4. Antje Jellema, geb. Amsterdam 2 okt. 1897, overl. Bloemendaal 26 dec. 1982, tr. Amsterdam 6 mei 1926 Christiaan Gerrits, geb. Amsterdam 2 febr. 1900, elektricien, overl. Amsterdam 6 febr. 1956, zoon van Gerrit Jacobus Gerrits en Elsje Elisabeth Groote.

5. Rixje Jellema, geb. Amsterdam 17 mei 1901, overl. aldaar 11 aug. 1904.
6. Dirk Antoon Jellema, geb. Amsterdam 27 dec. 1905, kantoorbediende, wonende te Amsterdam, overl. aldaar 6 nov. 1969, tr. Amsterdam 1 maart 1949 met Johanna Wilhelmina Elisabeth de Vries, geb. Amsterdam 15 sept. 1922.
Adressen: Soendastraat 25-I (vanaf 1913), Halmaherastraat 35-III (vanaf 1951).
7. Andries Albert Jellema, geb. Amsterdam 14 aug. 1907, lithograaf, wonende te Amsterdam en Leiden, tr. Amsterdam 11 okt. 1934 Hendrika Maria Takken, geb. Amsterdam 11 juni 1909.

VIIb. Klaas Jellema, geb. Leeuwarden 8 nov. 1868, kanonnier en sergeant der artillerie, wonende te Den Helder, zoon van Albert Jellema (VIa) en Rixtje Lubach, tr. 1. Den Helder 25 sept. 1890 Aafje Kwast, geb. Den Helder 23 nov. 1869, overl. aldaar 11 dec. 1920, dochter van Hendrikus Kwast en Louisa Bruin; tr. 2. Den Helder 16 juni 1922 Carolina Maria Wilhelmina Gimbel, geb. Amsterdam 23 juni 1874, dochter van Lodewijk Gimbel en Carolina Frederika Wegert.

Uit het eerste huwelijk:

1. Riktje Alberta Jellema, geb. Den Helder 13 febr. 1889, overl. Schagen 12 dec. 1983, tr. Den Helder 22 mei 1913 Martinus Henderikus Kiljan, geb. Den Helder 30 jan. 1888, spoorwegambtenaar, zoon van Pieter Cornelis Kiljan en Barbera Margaretha Klerk.
2. Alberts Andries Jellema, geb. Den Helder 21 sept. 1891, los werkman, overl. Den Burg (Texel) 17 aug. 1982, tr. Den Helder 13 maart 1913 Aaltje van Willigen, geb. Den Helder 27 febr. 1895, dochter van Jacob van Willigen en Maria Christina Kraft.
3. Klaas Jellema, geb. Den Helder 10 maart 1894, overl. aldaar 18 mei 1971, tr. Veenendaal 11 aug. 1917 Maria van Barneveld, geb. Veenendaal 9 jan. 1895, overl. Den Helder 21 aug. 1974, dochter van Dirk Jacob van Barneveld en Geurtje van Voorn.
4. Louisa Jellema, geb. Den Helder 27 sept. 1896, overl. aldaar 1 sept. 1952, tr. Den Helder 11 mei 1916 George Bethlehem, geb. Den Helder 19 jan. 1890, timmerman, zoon van Dirk Bethlehem en Maretje Langedijk.
5. Aafje Jellema, geb. Den Helder 11 nov. 1898, overl. aldaar 27 jan. 1989, tr. Den Helder 9 okt. 1919 Pieter Visser, geb. Den Helder 12 april 1896, scheepmaker, zoon van Jelle Visser en Trijntje Hen.
6. Hendrikus Jellema, geb. Den Helder 31 aug. 1901.
7. Froukje Jellema, geb. Den Helder 5 febr. 1904, overl. Hoorn 30 juli 1998, tr. Den Helder 5 okt. 1922 Hendrikus Johannes Bastiaanse, geb.

Heiloo 16 maart 1903, vliegtuigmaker, overl. Haarlem 14 sept. 1956, zoon van Hendrikus Johannes Bastiaanse en Cornelia Margaretha Dortmund.

8. Trijntje Jellema, geb. Den Helder 14 dec. 1905.
9. Wilhelmina Jellema, geb. Den Helder 17 juli 1910.
10. Maria Catharina Jellema, geb. Den Helder 5 mei 1912, overl. Hoorn 6 jan. 2000.

VIIc. Rimmer Jellema, geb. Hilversum 4 sept. 1851, sigarenfabrikant, wonende te Amsterdam en Baarn, overl. Eemnes 25 febr. 1928, zoon van Dirk Jellema (VIc) en Trijntje Rimmerts van der Meulen, tr. Watergraafsmeer 21 okt. 1903 Maria Theodora Vries, geb. Amsterdam 11 okt. 1865, overl. Utrecht 2 okt. 1942, dochter van Maria Catharina Vries.

Uit dit huwelijk (de twee kinderen worden geëcht bij het huwelijk in 1903):

1. Catharina Theodora Jellema, geb. Amsterdam 4 jan. 1889, tr. Utrecht 27 mei 1919 Hendrik Adriaan Veenhoven, geb. Wildervank 4 sept. 1872, kassier en accountant, wonende te Wildervank en Utrecht, overl. aldaar 1 nov. 1955, zoon van Adriaan Hendriks Veenhoven en Pieterdina Duit.
2. Rimmerda Johanna Jellema, geb. Amsterdam 17 juli 1892, tr. Utrecht 3 dec. 1918 Johan Philip Holzschue, geb. Baarn rond 1889, zoon van Hieronymus Holzschue en Aleida Immink.

VIIId. Tobias Jellema, geb. Leeuwarden 25 juni 1856, winkelier, wonende te Leeuwarden, overl. aldaar 11 april 1916, zoon van Gerardus Jellema (VIIf) en Elisabeth Teffer, tr. Leeuwarden 14 juli 1880 Anna van Belkum, geb. Leeuwarden 4 jan. 1854, overl. aldaar 12 aug. 1920, dochter van Pieter van Belkum en Werdina Beintema.

Adressen: Voorstreek A 346, Voorstreek A 330 beneden, Nieuwestad G 84 boven.

Uit dit huwelijk:

1. Elisabeth Anna Jellema, geb. Leeuwarden 24 mei 1881, overl. na 1947 in Zuid-Afrika, tr. Leeuwarden 4 nov. 1907 Daniel Deenik, geb. Amsterdam 5 okt. 1884, fabrikant, wonende te Amerongen, overl. Potchefstroom (Zuid-Afrika) 14 okt. 1943, zoon van Zeeger Deenik en Johanna Clasina Albertina Schuijt.
Zij woont in 1946 tijdelijk in bij haar zwager Z. Deenik in Amsterdam. In 1947 vertrekt zij weer naar Kaapstad in Zuid-Afrika.
2. Pieter Gerardus Jellema, geb. Leeuwarden 5 nov. 1883, overl. aldaar 16 juni 1884.

Een advertentie voor iedereen.

Nergens koopt men beter THEE en KOFFIE en alle andere KOLONIALE en GRUTERS-WAREN, COMESTIBLES, GROENTEN in blik, VRUCHTENSAPPEN en VRUCHTENWIJNEN, TABAK en SIGAREN, alsmede alle soorten gemalen en ongemalen VEEVOEDER, dan in de beide Winkels van

T. JELLEMA Gz., Leeuwarden,

Voorstreek, b/d. Hoeksterpoort, A 346.

Nieuwestad, b/d. Vrouwenpoort, G 50.

Prijscouranten franco en gratis.

Gemengde orders tot een bedrag van f 10 franco zending.

3. Werdina Gerarda Jellema, geb. Leeuwarden 13 dec. 1885, overl. aldaar 1 maart 1886.
4. Gerardus Jellema, geb. Leeuwarden 2 april 1887, koopman en accountant, overl. Rotterdam 29 sept. 1950, tr. 1. Baarn 15 april 1912 (echtscheiding Rotterdam 30 maart 1925) Willemina Geertruida Drenth, geb. Zwammerdam 17 sept. 1885, dochter van Ebel Gerrit Drenth en Aleida Johanna van Oostveen; tr. 2. Oostvoorne 3 juni 1925 Anna Hofman, geb. Amsterdam 16 febr. 1890.
5. Pieter Jellema, geb. Leeuwarden 6 juli 1888, overl. aldaar 7 juli 1888.

VIIe. Gerardus Jellema, geb. Leeuwarden 4 juli 1861, stukadoor, koopman in bouwmaterialen en makelaar, wonende te Leeuwarden en Amsterdam, overl. Amersfoort 22 juli 1938, zoon van Gerardus Jellema (VI) en Elisabeth Teffer, tr. Olst 17 mei 1884 Geertruida Gerritdina Huurnink, geb. Olst 2 okt. 1858, dochter van Christiaan Huurnink en Margrietha Waanders.

VAN DUIJSEN en JELLEMA,

Kantoor en Pakhuis: Voorstreek 236, Leeuwarden.

HANDEL in alle soorten FRIESCHE, GEELE en ROODE STEEN, PANNEN, VLOEREN, MUURSTEENTJES, ZWEEDSCHE en ENGELSCH TEER.

Prima qualiteit PORTLAND CEMENT, FRANSCH en ENGELSCH PARQUET-VLOEREN, echte ENGELSCH, van binnen VERGLAASDE, ONVERGLAASDE en DRAINEERBUIZEN.

TUINBEELDEN en VAZEN op pedestal, CONSOLES enz. van **Cementsteen** en **Terra-Cotta** volgens teekening.

Vervaarlijgen **RÉGENBAKKEN, BUIZEN, KOLKEN, KOE- en PAARDEKRIBBEN, KOELKELDERS** enz. van **Cementsteen**, en verder alles wat tot het **Bouwmateriaal** behoort.

Prijscouranten op aanvraag verkrijgbaar.

Adressen in Leeuwarden (1884-1900): Nieuweweg, Eewal, Voorstreek, Spanjaardslaan, Zuiderplein, Emmakade NZ, Bij de Put. Het gezin verhuist op 11 okt. 1900 naar Amsterdam.

Uit dit huwelijk:

1. Elisabeth Margaretha Jellema, geb. Leeuwarden 9 maart 1885.
2. Margaretha Gerardina Jellema, geb. Leeuwarden 6 juli 1886.
3. Gerardus Christiaan Jellema, geb. Leeuwarden 22 juni 1888, vertegenwoordiger, overl. 's-Hertogenbosch 2 maart 1942, tr. Annechiena Jantiena Reinders.
4. Tobias Jellema, geb. Leeuwarden 22 dec. 1890, handelsreiziger, overl. Groningen 20 okt. 1971, tr. Groningen 6 mei 1920 Mattea Woldiena Lameijer, geb. Groningen 4 juni 1893, dochter van Arend Lameijer en Mattea Woldiena Pekelder.

> **Noten**

1 *Jellema, een Fries geslacht uit Poppingawier*, door C.E.G. ten Houte de Lange, 2000. 2 *Het gasthuis van Dr. Popta en Heringa State te Marssum*, door A.W. Weissman, 1912. 3 HCL, dossier familie Jellema. 4 *De blauwe wezen van Leeuwarden*, door Hotso Spanninga, 1988. 5 Weissman p. 63. 6 *Heringa State en het Dr. H. Poptagasthuis*, door Lourens Oldersma, 2008. 7 De volledige tekst van het testament is te vinden bij Weissman, bijlage A. 8 De kwestie Jellema en de discretie van de voogden van het Popta-slot, in: *Friesland vroeger*, door Sjoerd de Haan, uitg. Friese Pers Leeuwarden, 1987. Dit artikel verscheen eerder in de *Leeuwarder Courant* van 28 apr. 1984. 9 *Inventaris van het archief van het college van voogden van het Dr. H. Poptagasthuis te Marssum 1628-1983*, door Lourens Oldersma, 1988. De stukken over het “wanbeheer” van rentmeester Jellema worden beschreven onder inventarisnr. 41. 10 In een eigen graf (nr. 40) in de Nieuwe Kerk aldaar. *Wapenheraut* jrg. 13. 11 HCL, Klein Consentboek 5 okt. 1764, ff35 150v. 12 HCL, Klein Consentboek 21 febr. 1783, ff39 160v. 13 Naamlijst van advocaten in Friesland, in 2001 gepubliceerd op het Internet door M.H.H. Engels. 14 HCL, w14 92. 15 FRL V2 27. 16 FRL V2.35v. 17 FRL AA10 110. 18 FRL AA10 127v. 19 De overlijdensdata zijn ontleend aan een akte van bekendheid bij het huwelijk van hun kleinzoon Gerlof Alberts Alberda op 26 jan. 1833 in Barradeel. 20 *Biografisch woordenboek van protestantse godgeleerden in Nederland* (IV, blz. 535) en *Ned. Biografisch Woordenboek* (X, blz. 433). 21 Volgens T.A. Romein, *Naamlijst der predikanten*, Leeuwarden 1886. 22 Lidmatenboek Franeker. 23 HCL, Groot Consentboek 25 mrt. 1747, ee39 125v. 24 Memorie van Successie van Albert Andries Jellema. 25 HCL, c22 215. 26 HCL, Groot Consentboek 28 nov. 1794, ee56 27. 27 HCL, Groot Consentboek 9 sept. 1794, ee56 8. 28 HCL, Groot Consentboek 23 jan. 1801, ee58 42. 29 HCL, Groot Consentboek 6 febr. 1801, ee58 52. 30 HCL, Groot Consentboek 27 okt. 1808, ee62 102. 31 Website van de Oudheidkundige Vereniging Barradeel. 32 HCL w2084. 33 *Ned. Patriciaat* jrg. 46. 34 *Ned. Patriciaat* jrg. 30.

... *Friese Meynsma har erf- en rjochtsopfolgers:*
Herbranda en Meynsma

Friese Meynsma har erf- en rjochtsopfolgers: Herbranda en Meynsma

Yn 1685 printet Johannes de Ruyter, boekdrukker yn de Peperstrjitte te Ljouwert, in pamflet mei as titel: “Bewys van de edeldom van ’t oud geslachte van Gabbe van Meynsma”, skreaun fan dyselde Gabbe.¹ It pamflet iepenet mei de stelling dat de adeldom dy’t yn Fryslân yn konsideraasje komt bestiet yn “immemoriale possessie”. Dêr wol Gabbe mei sizze dat de praktyk yn Fryslân sa is dat allinne dy lju ta de eallju rekkene wurde, waans foarâlden oft dat by minskewitten ek wiene. Sels is Gabbe yn alle gefallen in ealman, want as sadanich hat er yn 1664 meirûn yn de lykstaasje fan steedhâlder Willem Freark. En ek syn heit Horatius van Meynsma hat him as ealman hâlden en droegen sa’t bliken docht út syn kontrareskripsje, dy’t er yn dy syn saak tsjin dr. Matthias van Vierssen by it Hof fan Fryslân yntsjinne hat:

daer de contrarescribent hem niet anders holdet en comporteert als den gene die zijn voorouders en praedecessors zijn geweest: die welke altoos voor edelen in verscheyde acten en accoorden geacht, gehouden ende aengenomen sijn geweest.

De adeldom docht ek bliken út de korrespondinsje dy’t Horatius mei syn soan de pamflettist en oaren fierd hat, dêr’t er altiten as ealman yn oanskreaun waard. Dat Gabbe syn pake Gabbe van Meynsma en syn oerpake Hoite van Meynsma as “edel” yntitulearre waarden, kin mei de opskriften fan harren sarken by de Aldehou yn Ljouwert oantoand wurde. Ut in offisjeel protest fan guon steateleden út Westergoa tsjin de ferkiezing yn 1597 fan Benne Meynsma, in broer fan Gabbe syn pake, as riedshear yn it Hof fan Fryslân, docht bliken dat neamde Benne net allinne himsels as ealman seach, mar ek fan oaren sa beskôge waard. En soks wurdt ek bewiisd troch de ferskate wapens dy’t meidroegen waarden by de begraffenis fan dyselde riedshear yn 1612, want:

sulcx is niet alleen tot dier tijt toe, maer oock tot de dach van heden, noyt by yemant gedaen, als van die gene die sich ten minsten voor een edelman heeft gedragen.

Gabbe syn oerpake Hoite van Meynsma boaske oars net as mei adellike juffers, lykas Ebel van Herbranda en Biuck van Humalda. Dat ek de foarâlden fan Hoite van Meynsma harren as eallju hâlden en droegen ha, docht al bliken yn it jier 1491, sa’t yn de kronyk fan Ubbo Emmius nei te lêzen is. En ek yn it wurk fan professor Christianus Schotanus, P. Winsemius en Occo Scarlensis falt soks nei te gean - ek al is dêr net mear as fan itselde jier 1491 te lêzen! De foarâlderlike staten en stinzen dy’t

oan hjoed-de-dei ta Meynsma neamd wurde, stiene te Peazens, Blije en Bûtenpost. De tsjintwurdige eigeners fan de state te Peazens, Siuck van Steernzee en de bruorren Siuck Humalda van Abinga en Philippus van Humalda, hawwe “noch de ruïnen en stucken muyr van het voorsz. stins aldaer gekent”. Fan de state te Blije, dy’t eartiids oan in kleaster skonken is, is noch altiten in “stuck van het wier daer de stins heeft opgestanden” te sjen. Gabbe syn suster Ida van Meynsma is tsjintwurdich eignerske fan Meynsma te Bûtenpost, dat eartiids in sterke stins west hat, sa’t Gabbe dat bygelyks fan syn silger omke Hector Meynsma heard hat. Gabbe syn silger beppe Bauck Reen hat him ferteld oer de poarte dy’t dêr oer de grêft by stie. En dan komt er ta de konklúzje:

uyt alles voren verhaelt geblijckt klaerlijk, dat gelijk ick my Gabbe van Meynsma, alsoo wel mijn voorouders voor hondert en meer jaren haer tot nu toe voor edel hebben gedragen, sonder datter gedencken sy ter contrary ofte wanneer sulcx mach eerst begonnen hebben.

En dat sok sizzen as “bewys van de edeldom” jilde mei wurdt mei latynske sitaten fan ferskate rjochtsgelearden yllustrearre. Fierders makket Gabbe noch inkele nijsgjirrige opmerkings oer de heraldyk en beslút er mei sechtjin ekstrakten út famyljepapieren, dy’t syn bewearings foar bewizen bybringe moatte.

As wy Gabbe dus leauwe meie hearre de Meynsma’s ta de âlde Fryske adel. Hy swijt oer de reden fan syn pamflet mar wy kinne fan tinken wol ha dat der guons west ha dy’t de Meynsma’s net foar fol oanseagen. Sels haw ik ek myn twifels. Ik wie de Meynsma’s al earder tsjinkommen tidens myn ûndersyk nei alumny dy’t tusken 1582 en 1610 in stúdzjebeurs fan de Steaten fan Fryslân hiene. Ik stuite doe op de bruorren Frans, Ruyrdt en Foppe Meynsma, dy’t yn de jierren 1580 alle trije saneamde “landsvoedsterlingen” wiene. It is hiel útsûnderlik dat trije bern út ienen-deselde húshâlding sa’n pinsje krigen. De pinsjes wiene ornearre foar earme, talintfolle skoalbern en studinten, mar myn yndruk is dat se ek brûkt waarden as polityk wikseljild: de iene in baantsje, de oare in beurs.²

Adel heart sels de broek op te hâlden en komt útsoarte net foar finansjele stipe fan de oerheid yn oanmerking. Dêrom is it sa opmerklik dat neamde bruorren harren oare broer Benne Meynsma, doe’t er yn 1597 riedshear yn it Hof fan Fryslân waard, wol as ealman beskôge waard. De bruorren harren heit wie dêrfoaroer advokaat, hokker berop oft de adel har yn de 16de ieu no fuortendaliks net oan bekroade. Soks ropt fragen op. By my stiet de fraach sintraal nei de status fan de Meynsma’s en harren komôf. Mei oare wurden: stie der yndie in âldadellik stamgoed c.q. in stins oan de basis fan harren pretinsjes? En stamje hja wier ôf fan de midsieuske Meynsma’s mei harren stinzen yn Peazens, Blije en Bûtenpost? Of moatte

hja sjoen wurde as stigers op de maatskiplike ljedder, dy't geandewei de 16de ieu deryn slagje en smyt harren ta eallju op?

It spoar late nei Meynsmastate te Bûtenpost (stimnr. 39), dat yn 1640 yn hannen wie fan twa stagen fan de famylje. Dochs koe dat goed dreech as stamgoed beskôge wurde mei't it yn de earste helte fan de 16de ieu eigen wie oan de Herbranda's, in adellik laach dat him ein 15de ieu yn Bûtenpost festige ha moat. Om't de Meynsma's net fierder tebek as 1533 te folgjen wiene, waard it ûndersyk ferlein nei de Herbranda's, ek al om't der om 1552 hinne in houliksalliânsje tusken dy beide slachten sletten wie. Ut dat ûndersyk waard dúdlik dat de Herbranda's Meynsmastate urven hiene fan harren foarmem Friese Meynsma, dy't yn de 15de ieu libbe en mei wa't ik dizze bydrage úteinsette wol. Dêrnei folge de noch neier ynlate genealogyen fan Herbranda en Meynsma, en sil yn in slotbeskôging Gabbe syn pamflet neier besjoen wurde.

> **Friese Meynsma**

De iennige kear dat ik Friese Meynsma neamd fûn haw, is as erflitster yn in proses út 1536 tusken har beppesizzers, dêr't de ferdieling fan har neilittenskip yn bestriden waard. It is mar de fraach oft Friese fan harsels in Meynsma wie of oft dat in tanamme fan har fierder net bekende man wie. Neffens de - fierderop noch wiidweidich te behanneljen - kertiersteatlike heraldyk fan de Meynsma's dy't fia de Herbranda's fan Friese ôfstamje, moat ien fan har dochters in Monsma west ha. Mooglik moat dat lêzen wurde as Mionsma, in state te Bûtenpost, dy't yn 1629 yn hannen blykt te wêzen fan de lêste Herbranda's.³ Der stiet dan ek noch in ferfallen stins by, dat de Mionsma's moatte as haadlingen beskôge wurde. Om't wy harren yn de boarnen fierders net tsjinkomme, moatte it wol lytskes west ha. It is my net slagge om Mionsmastate yn 1511 te plak te bringen, dat oer de eigeners falt dan ek neat te sizzen en fynt de Mionsma-hypoteze gjin befêstiging. Oan de oare kant liket Monsma ek in soad op Mensma, en dat soe dan befêstigje dat Friese har man in Meynsma west hat. Ek al om't by Monsma net in wapen ôfbylde stiet kin gjin útslútsel jûn wurde. Boppedat moatte wy ús ek betinke dat Friese bêst faker as ienris trouw west ha kin, want har oare dochter stiet bekend as Bootsma, nei de state fan dy namme yn Kollum. Om't de Oanbring fan Kollumerlân net bewarre bleaun is, komme wy fia har ek net fierder. It proses út 1536 tusken Friese Meynsma har beppesizzers kombinearre mei oare boarnen smyt it folgjende skema op:

I. Friese Meynsma, stoarn (fier) foar 1511, 1536 postúm neamd; tr. N.N., lyksa (fier) foar 1511 ferstoarn.⁴

Friese sil (mei) eignerske fan Meynsma te Bûtenpost, fan oar besit dêre en

fan goed te Stynsgea en Twizel west ha (mei't har bernsbern dêre yn 1511 mandélich besit hawwe).

Bern:

1. Geel Bootsma, 1511 postúm neamd; tr. 1. Ritscke Gauckema alias Bootsma; tr. 2. Sierck Riemersma alias Bootsma, 1518 neamd, stoarn (tinklik) om 1520 hinne, begr. Grutte tsjerke te Ljouwert;⁵ hy tr. 2. Catrina, 1511 troudelju, 1550 yn soan Hessel syn testamint neamd as syn "zalighe stieffmoeder".

Dizze húshâlding moat op Boythiemastate te Kollum wenne ha. Neffens de genealooch Upcke van Burmania (stoarn 1615) is Sirck Remmersma in soan fan Hessel Remmersma en Bernsck Hesselinga. Sirck trout mei Geel Boitsma, widdo fan Ritsco Boitsma, út hokker houlik oft Hessel Boitsma berne is, dy't de stamheit wurde sil fan alle Boitsma's dy't yn Upcke syn tiid libje. Ut har earste houlik mei Ritsco hat Geel in dochter Eets, dy't de frou wurdt fan Sirck syn broer Poppe Remmersma, dy't him letter fan Poppe Mellema skriuwt. Burmania stelt fierders dat Eets de dochter is fan Ritsco Gaukema en Geel Boetsma, sadat wy oannimme meie dat Geel it goed Boitsma ynbrocht hat en dat Ritsco hikke en tein is op Gaukema te Aldwâld.⁶ Merk op hoe maklik hja yn dat fermidden en yn dy tiid fan tanamme feroarje en dat soks troch it wenstee ynjûn wurdt.⁷ Nei alle gedachten komme wy dat yn dy tiid by Herbranda's en Meynsma's ek tsjin. Mar sûnt healwei de 16de ieu binne dy nammen, lykas dy fan Bootsma en Mellema, ta skaainammen ferwurden.

Yn 1511 wurde yn "zekere oorkonde" Syrck Boyckema en Catherina as troudelju neamd.⁸

Yn 1511 hawwe Botte Branden kinderen, Sywck (!) Boeytiema kinderen en Poppe Mellema mandélich besit te Twizel.⁹ Yn 1511 hawwe Botte Herbranden kinderen en Geela Boetyama kinderen mandélich besit te Bûtenpost. Yn 1511 hawwe Syrck Boeytiema en Botta Branden mandélich besit te Eanjum.¹⁰ Yn 1513 heart Syrck Boitgema ta de befoarrjochte hearskippen en betellet er 7 fl. en 8 st. oan de 21ste pinning.¹¹ Op 29 juny 1515 swart Syryck Boythema trou oan Karel, prins fan Spanje en hartoch fan Bourgondië, as erfhear en gubernator fan Fryslân.¹² Yn 1518 en 1519 krije Sirick en Hessel Boeyckema mei oare oanhingers fan it Boergondyske bewâld te Ljouwert, dy't fan de Geldersken fan hûs en hiem ferdreaun binne, in útkearing fan dat bewâld.¹³

Bern (út it earste houlik):

- a. Eets Gauckema, stoarn foar/yn 1528; tr. (har styfheite broer) Poppe Riemersma alias Mellema, 1504-1536 neamd.

Yn 1504 tekenet Ofka Hesselz foar himsels en foar syn broer Popa Mellama it Saksyske reversaalbrief.¹⁴ Yn 1505 wurdt Popko (!) Hesselsz yn it Register fan Eallju ûnder ferskate gritenijen opnommen.¹⁵ Yn 1511 binne Poppe

Mellama en Hessel Boytema lânhearre fan in sate te Stynsgea.¹⁶ Yn 1513 heart Poppe Mellema ta de befoarrjochte hearskippen en betellet er 6 fl. oan de 21ste pinning.¹⁷ Op 29 juny 1515 swart Poppe Mellema trou oan (de lettere keizer) Karel V as hear fan Fryslân.¹⁸ Yn 1518 en 1519 kriget Poppe Mellema in útkearing fan it Boergondyske bewâld te Ljouwert.¹⁹ Op 27 des. 1526 wurde Poppe Mellema en Hessel Boetyeme as neistlizzers neamd te Stynsgea.²⁰

Op 30 okt. 1528 easket Poppe Melluma fânwegen syn bern yn syn proses tsjin Botte Herbranda en dy syn soan Haye in seisde part fan “Meynsma saete, leggende buyten Post, nae tenoer van een reces van dato prima Julij anno '24”, mar de Herbranda’s winne it pleit en de kosten wurde kompinsearre.²¹ Op 14 maaie 1536 easket Poppe Mellema (as “legitimus administrator van zijn kinderen bij Eets zijn wettige huysvrouw geprocreert”), yn syn proses tsjin Haye Herbranda en Reyn Douwez (as “legitimus administrator van Douwe zijn weeskindt bij wijlen Luts getoegen”), dat al it goed neilitten fan s. Friese Meynsma (“oldemoedere van der voors. Eetze”) yn bywêzen fan de easker en Hessel Boytyema beskreaun wurdt en dat dêrnei dêr in sânde (!) part fan oerdroegen wurdt oan de easker. Mellema wurdt yn syn eask net ûntfanklik ferklearre en feroardiele ta it beteljen fan de kosten.²²

Bern: de soannen Syuck, Hessel, Offke en Ritske, en de dochters Jents, Geel en Luidts Mellema.²³

Bern (út it twadde houlik):

- b. Hessel Bootsma, testearret 1550 op Boythiemastaete te Kollum, stoarn omtrint 25 july 1552;²⁴ tr. 1. His Abbes Heringa, 1530 en 1541 neamd, dochter fan Abbe Saskers Heringa alias Camstra (ûnthalze 1516) en Jel Douwes Douma (tr. op 'en nij mei Ede Martena); tr. 2. 1544 Mary Harinxma (fan Drylts),²⁵ testearret 1558,²⁶ stoarn 16 nov. 1558, begr. Wommels,²⁷ widdo fan Laes Jongema (stoarn 1541).

Yn 1511 binne Hessel Boyckema en syn suster Griet begoedige te Stynsgea.²⁸ Op 29 juny 1515 swart Hessel Boythyema trou oan (de lettere keizer) Karel V as hear fan Fryslân.²⁹ Op 27 des. 1526 wurdt Hessel Boetyeme te Stynsgea as neistlizzer neamd.³⁰ Op 9 juny 1530 ferwannele de troudelju Hessel Bottiama en Hys Abbedr lân mei Oge Gerbez c.s.³¹

By testamint fan 11 april 1541 lit Eede van Martena fêstlizze: “Item Hiss [Abbes Heringa], myn salige wyfs dochter, bespreke ick voer een legæet een van den platten sulveren croessen, ende daertoe noch 25 golden guldens eens an gelt, ende Griet huer dochter, bespreke ick twee silveren lepelen”³² - foar Griet sil Geel lêzen wurde moatte.

Yn 1547/1548 keapet Hessel Boittema lân.³³ By testamint fan 6 des. 1550 makket Hessel Boytiemma ta erfgenamt syn bern by s. Hisse, nammentlik de soannen Syerck, Abbe, Douwo, Hayo en Eepo en de dochter Geel. Hayo kriget yn it foarút oanparten “yn die saete te Butenpost daer nu Wythie Maggema uup woent” en “in die sate te Buytenpost daer nu Geert Goienz

up woent”. Fierders hat Hessel in natuerlike dochter Katrina en betinkt er ek syn frou Mary.³⁴ Yn 1552 is Hessel Boyttzyema te Kollum bewapene mei in “geheelle rustynghe” as harnas, ringkraach, bakkeneel, speets en degen.³⁵

- c. Griet Bootsma, 1511 neamd, stoarn foar/yn 1550, tinklik net troude en kenlik sûnder neiteam ferstoarn.

Yn 1511 binne Poppe Mellema, Hessel Boyckema, syn suster Griet, Haye Brande en syn suster Lottyê lânhearre fan in sate te Stynsgea; dêre hawwe dan ek Poppe Mellama, Hessel Boykama en “grote Hessels suster” mandêlich besit³⁶ - foar “grote” moat fansels “Griete” lêzen wurde. Yn 1550 fermakket Hessel Boytiema syn dochter Geel “alle ’t sylverwerck dat my van zalighe Griet, myn volle suster, angeërf is”.

2. N.N., stoarn foar 1511; tr. Botte Herbranda, 1506 en 1515 grytman fan Achtkarspelen, stoarn 1529/1533; hy tr. 2. Olsck (of Elsck) Luersma. Sjoch fierder hjirnei: **Genealogy Herbranda**, generaasje I.

Bern (út it earste houlik):

- a. Haye Herbranda, stoarn 1539; tr. Katharina, stoarn 1560/1564.

Bern (ûnder oare):

- aa. Ebel Herbranda; tr. 1. Gabbe Bottez Douwama; tr. 2. mr. Hoyte Meynsma. Sjoch fierder hjirnei: **Genealogy Meynsma**, generaasje IIa.

- b. Luts Herbranda, stoarn foar/yn 1536; tr. foar/yn 1511 Reyn Douwez, libbet 1536.

Bern:

- ba. Douwe Reynsz, 1536 minderjierrich.

> Herbranda

Hoewol’t de Branda’s of Herbranda’s in adellik laach foarmje en grytmannen fuortbrocht ha, is de famylje earst yn de 21ste ieu genealogysk yn kaart brocht troch Simon Wierstra op dy syn webside.³⁷ Wierstra syn genealogy kin de konfrontaasje mei de boarnen net altiten oan en is likemin folslein te neamen. Fansels trouden de Herbranda’s yn adellike famyljes, dy’t fan âlds wol útsocht en beskreaun binne en dêrom figurearje hja dochts yn it wurk fan Upcke van Burmania en oare genealogen lykas de yn 1690 ferstoarne Josias Rispens.³⁸ Mei’t Rispens syn meidielings betiden tige ynformatyf wêze kinne, binne dy hjirnei allegear yn de haadtekst opnommen ûnder fermelding fan syn ynysjalen JR (en sidenûmer). En mei’t it *Stamboek* as in kompilaasje fan it wurk fan dy beide genealogen beskôge wurde kin, wurdt dêr ek inkele kearen omtinken oan de Herbranda’s yn jûn. Utsoarte behannelje Baerdts van Sminia en Andreae yn harren grytmannelisten ek guon Herbranda’s.³⁹ Mar fan in goed trochtichte genealogy is it oan no ta net kommen.

Fan âlds komme de Herbranda's út Nes yn Dongeradiel. Ein 15de ieu sil de famylje him del set ha yn Bûtenpost, dêr't hja wennen op Herbrandastate,⁴⁰ mar hja binne yn 1511 en 1543 noch hyltiten ek eigener fan besittings te Nes. Pake fan de yn de earste generaasje neamde Botte Herbranda is faaks de Botta Herbranda, dy't op 10 aug. 1449 in oerienkomst segelet oangeande it ûnderhâld fan inkele silen yn Dongeradiel.⁴¹ De tuskenlizzende generaasje soe foarme wurde kinne troch Gerck Herbranda, foar wa't Buwa Humalda op 23 july 1453 de bepalingen oangeande it hâlden fan jiermerken yn Eastergoa segelet.⁴²

Yn 1504 tekenet Bennert Abbinck foar himsels en foar Offa Branda it Saksyske reversaalbrief.⁴³ Yn 1505 wurdt Offe Branda yn it Register fan Eallju ûnder Dongeradiel opnommen⁴⁴ - mar dêre yn 1511 net langer oantroffen. Yn 1543 wurdt te Nes oantekening makke fan de "vyff enckel guldens rente uyt Clophornstre goedt van Offe Herbranda toegeleght voor nachtbrant voer 't heylige sacrament in die kercke toe Ness",⁴⁵ Mooglik hat Offe in broer west fan neifolgende Botte Herbranda, dy't ik as âldste stamfaar achterhelje kind ha.⁴⁶

> Genealogy

I. Botte Herbranda, te Bûtenpost, 1506 (Saksysk) en 1515 (Geldersk) grytman fan Achtkarspelen,⁴⁷ stoarn 1529/1533; tr. 1. N.N., stoarn foar 1511, dochter fan Friese Meynsma by in net mei namme bekende man; tr. 2. Olsck (of Elsck) Luersma, suster fan Teth Luersma, de frou fan Jancko Douwama.

Yn 1504 tekenet Hero Herkes foar himsels en foar Siuert Hesselsz en Botta Branda it Saksyske reversaalbrief.⁴⁸ Yn 1505 wurdt Botto Branda yn it Register fan Eallju ûnder Achtkarspelen neamd.⁴⁹ Yn maart 1506 segelet en stelt Botto Herbranda, grytman fan Achtkarspelen, him boarch foar Ansche Poppema te Nes yn Dongeradiel foar de 90 skilden dy't as jefte betelle wurde moatte oan Gerkeskleaster, no't har soan Pibe Poppema as konvers dat konvint yn sil.⁵⁰ Op 10 febr. 1507 segelet Botte Brans de skinkingsakte fan lân "op dye Gaest", dat Poeke Azygen en syn frou Reyne ôfstien ha oan Buwekleaster.⁵¹

Yn 1511 is Botta Herbranden brûker en sels mei syn "swager" [Reyn Douwez] eigener fan in sate te Bûtenpost mei 108 pm lân en ferhiert er dêre fierders noch 28 pm.⁵² Yn 1511 is Botto Branden begoedige te Stynsgea.⁵³ Yn 1511 besit Botte Branden 2 saten en 2 hússteeën te Nes yn Dongeradiel.⁵⁴ Yn 1511 hawwe Syrck Boeytiema en Botta Branden mandêlich besit te Eanjum.⁵⁵

Yn 1513 heart Botto Branda ta de befoarrjochte hearskippen en betellet er 2 fl. 17 st. en 1 oartsen oan de 21ste pinning.⁵⁶ Op 21 sept. 1515 wurdt Botta Herbranda neamd as grytman fan Achtkarspelen.⁵⁷ Op 3 jann. 1517 wurdt it besit fan Botte Brande te Bûtenpost en wêr't it fierders ek lizze mei, konfiskearre en erflik jûn oan Steffen van Wurtzo.⁵⁸

Op 24 juny 1519 ferkeapet Botte Herbranda 2 ikkers heidelân oan it konvint fan Feankleaster.⁵⁹ Op 29 aug. 1526 ferkeapet Botte Meinsma (!) 5 pm greidlân oan datselde

kleaster⁶⁰ - it stiet foar my wol fêst dat dit beide kearen deselde Botte wêze moat en dat Botte, ek al wurdt er hjirnei wer (Her)branda neamd, syn lêste jierren op Meynsma wenne ha sil; de Riemersma's neame harren dan ommers like maklik fan Bootsma of Mellema. Sa healwei, ein jierren 1520 skriuwt Jancko Douwama yn finzenis te Vilvoorde by Brussel yn syn "Instructie an syn wyff": "Du weetsthen, Botthe Heerbranden, dyn zwager, is wat naegaenden [= eigenbatic]; wy hebben foele lants te hoep, dat noch unfoerdeelt is; dy is noet, dattu goet upsicht daer up hebsten, dat he dy niet to nae en tret; du weetste, wy hebben fast lant fan hem ghecofth, ende oeck lant weder ingelost, dat he in ander wech foerkoft hadden, als to Zuthorn, ende upt Oetherdyck, to Nije hoeff, ende up den Ham en to Hiddema; daer so moeste to dencken, dattu oeck den renten, nae foermogen unse breven, daer fan inmaensten." Douwama skriuwt fierders dat Botthe "fast wat behoeflich" is en wol jild brûke kinne sil.⁶¹

Yn 1528 prosedearret Poppe Melluma tsjin Botte Herbranda en dy syn soan Haye om it bewuste seisde part fan Meynsmastate - it liket der hast op dat wêr't Jancko Douwama benaud foar is, soks de Mellema's no oerkomt! Op 12 july 1529 fiert Huyge Jacopsz in rjochtsaak tsjin Botte Herbranda.⁶² Op 6 febr. 1533 prosedearret Ballinck Allema tsjin Botte Branda syn erfgenamten, mar kin it Hof noch net ta in útspraak komme.⁶³

Bern (út it earste houlik):

Yn 1511 binne Botte Herbranden kinderen en Geele Boetyama kinderen foar elk mis de helte eigener fan in sate te Bûtenpost mei 37 pm lân en besitte hja dêr yn de sate fan Hert Magama likense oanparten fan 16½ pm; dêrboppe ferhiere Botte Herbranden kinderen jitr 13 pm.⁶⁴ Yn Stynsgea treffe wy dan al dy bern ûnder harren eigen nammen oan as lânhearren fan in sate dêre: Poppe Mellema, Hessel Boyckema, Griet syn suster, Haye Brande en Lotty syn suster.⁶⁵

1. Haye, folget II.
2. Luts Herbranda, stoarn foar/yn 1536; tr. foar/yn 1511 Reyn Douwez, libbet 1536.

Yn 1511 hawwe Poppe Mellema en Lutke Bottodr mandélich besit te Stynsgea.⁶⁶ Op 17 febr. 1517 wurde de besittings fan "Rein Douwes, Botte Brants zwager" konfiskearre en skonken oan Thomas Kan, Dirc van Hettenscheyt, Dirck Sterck en Jan Egbertsz.⁶⁷ Yn 1536 prosedearret Poppe Mellema tsjin Haye Herbranda en Reyn Douwez út namme fan syn soan Douwe by s. Luts.

Bern:

- a. Douwe Reynolds, 1536 minderjierrich.
Mei't noch syn heit noch Douwe sels yn 1543 yn it Benefisjaalboek oantroffen wurde - al seit dat net it measte - en sjoen it feit dat Haye Herbranda syn bern yn 1544 eigener fan Meynsma binne, tinkt my dat Reyn en Douwe dan al ferstoarn binne en dat de neilittenskip yn hannen fan de Herbranda's weromfallen is.

II. Haye Herbranda, stoarn om 1540 hinne; tr. Katharina,⁶⁸ stoarn 1560/1564; hja tr. 2. Pier Syaerda, stoarn (deade fan syn eigen frou) om

1542 hinne, soan fan Goffe Piersz Syaerda en Teth Hobbes Epinga,⁶⁹ hja tr. 3. Johan Reynskema,⁷⁰ 1544 troude lju te Grins, libbet 1551, soan fan Wybe Saeckles (skepen fan Ljouwert, ûnthalze dêre 23 sept. 1516)⁷¹ en Wytts Itma (testearret 1540 en 1544).⁷²

Yn 1511 ferhiert (in) Haya Bottez 8 pm lân te Bûtenpost oan Folkert Attez.⁷³ Op 17 febr. 1517 wurde de besittings fan Haye Branden konfiskearre en skonken oan Geryt Nannynx.⁷⁴

Yn 1535 prosedearret Poppe Melluma tsjin Haye Herbranda en Reyn Douwes.⁷⁵ Op 26 maart 1539 is Haye Herbranda yn in rjochtsaak behelle.⁷⁶

In 1539 ferlieze Anne Tiercxz [Solckema], foar himsels en as folmacht fan Jan Broersz, en Broer Oenez, foar himsels en foar syn bruorren en susters en mei as folmacht fan Ferck Rinckez fanwegen dy syn dochter, it proses om de neilittenskip fan Tyettye Jan Innesz, dat hja oanspand hiene tsjin Haye Herbranda fanwegen syn húsrou Catryn.⁷⁷

Yn 1543 wurde Haye Brande syn erfgenamten te Nes yn Dongeradiel as neistlizzers neamd en bart de pastorie dêre 20 st. út Brande goed.⁷⁸ Op 16 maaie 1544 prosedearje de bern en erfgenamten fan s. Haeye Herbranda tsjin Poppe Melluma, dêr't it Hof by bepaalt dat it proses noch net terminearre wurde kin.⁷⁹

Op 7 sept. 1544 wurdt konsint ferliend yn de dekretale ferkeap fan 10 pm lân te Nijlân troch Katerina, frou fan Johan Reynskema te Grins, út namme fan har bern by Haio Branda, om dêrmei “weder inne te lossen zeeckere sessentwintich gouden gulden jairlixte renten daermede der voors. kinderen saete, liggende te Buytenpost, Meynsma saeten genoempt, belast ende bezwaert was”.⁸⁰

Yn 1544/1545 wurdt yn it rekkenboek van de rintmaster-generaal de ûntfangst ynboek fan 151 gûne en 4 stuurren, om't Kathryn Herbranda “heeft gecomposeert van den nederslacht van hueren man vermidts de somme van hondert acht goude guldens”⁸¹ - in oantekening fan de genealooch Upcke van Burmania (stoarn 1615) ferdúst ús dat Kathryn mei dat bedrach fierdere rjochtsferfolging ôfkocht ha moat: Pier Siaerda hie as frou Tryn, de widdo fan Haio Branda, dy't har eigen man Pier Siaerda ombrocht hat.⁸²

Yn 1546/1547 keapet Johannes Reynckama lân te Engelum fan [syn broer] Worp Reynckama.⁸³ Op 24 jann. 1551 prosedearret Catherina Herbranda tsjin Joannes Reynskama.⁸⁴

Op 30 jann. 1551 prosedearret Jelt Allema út namme fan syn frou Thomidt tsjin Tryn Herbranda, foar harsels en fanwegen Tiaert en Botte Herbranda, tsjin Gabbe Douwema as man en fâd fan Ebel Hayo Herbranda dochter, en tsjin Feycke Tiaerdt Gayckema widdo.⁸⁵

Op 6 okt. 1551 fiert Goffe Piers Tziarda in proses tsjin jf. Tryn Branda.⁸⁶ Op 4 maart 1558 fiert Tryn Herbranda in proses tsjin Abbe Wybez te Wolsum, út namme fan syn frou Aesge.⁸⁷ Yn 1560 prosedearret jf. Katerina Branda tsjin Aucke en Renick Gerloffsz [Hotsma], Syts Gerloffsdr, Wopcke Ruidtsz en Impcke Ruidtsdr.⁸⁸

Bern:

1. Thomet Herbranda, 1551-1574 neamd, stoarn foar/yn 1595;⁸⁹ tr. 1. N.N. (Ballinga); tr. 2. Jelt Allema, 1543 en 1552 te Aldwâld, stoarn 1558/1574, widner fan Reynsck Riddersma, soan fan Louw Allema en Wytts.⁹⁰

Yn 1543 wurdt Jelt Alma as neistlizzer te Bûtenpost neamd en lyksa Eesck en Jelt Allama te Aldwâld.⁹¹ Yn 1552 is Gylt Allama te Aldwâld bewapene mei in rustinge.⁹²

Op 19 des. 1547 stelle Eeske Allema en Jelt Allema te Aldwâld harren boarch foar [tinklik harren suster] Wye Meynt Herckema widdo, dy't út finzenskip ûntslein wurdt, "onder gelooft ende hantastinghe die zy in handen van my griffier gedaen heeft van opten eersten rechtdach nae kersmisse [...] haer weder in persone voer den Hove te presenteren ende nyet te vertrecken tot anders sal weesen geappointeert, by pene van vervallen te weesen in den eysch ende conclusie van den procureur-generael ende daer benefens tot prouffyt van key. mat. te verbeuren de somme van twee duysent karolus guldens".⁹³

Op 14 des. 1558 en 11 maaie 1561 fiere Auck Bonga (troud mei Sjoerd Aesgema) en har broer en suster prosessen tsjin Geldt Allema te Aldwâld as bewâldfierder oer it goed fan syn bern by s. Reynsck Ridderma.⁹⁴

Bern (út it earste houlik):

- a. Botte Ballinga, stoarn 1561/1566; tr. Anna Eysma, stoarn 1559/1560, dochter fan N.N. en Syeck Sybema.

Op 9 des. 1556 prosedearret Botte Ballinga tsjin Sybren Hermansz.⁹⁵ Op 28 jann. 1557 wint Sappe Romptz fanwegen syn frou Wylts en dy har broer Tiaerdt en suster Taets in proses yn heger berop fan Botte Ballinga te Kollum, fanwegen syn frou Anna Eysma as erfgenamt fan dy har mem Syeck Sybema, en dêr't Botte by feroardiele wurdt om te "restitueren, wycken ende laeten volgen die vier pondemaeten in questie".⁹⁶ Yn 1559/1560 ferkeapet Botte Ballinga de Ballinga-finne en datselde jiers wurdt ek konsintjild betelle oer de ferkeap fan lân troch syn s. frou Anna Sysma (!).⁹⁷ Op 28 juny 1560 prosedearje Tjepcke Hesselsz en Cop Harckema as kuratoaren oer it goed fan s. Gaettye Eysma te Kollum tsjin Botte Ballinga te Kollum, foar himsels en foar syn bern by s. Anna Eysma, dy't feroardiele wurdt ta it beteljen fan 700 gûne.⁹⁸ Op 3 okt. 1561 fiert Taets Jetsma in proses tsjin Botte Ballinga as heit fan syn bern by s. Anna Eysma.⁹⁹ Yn 1561/1562 ferkeapet Botte Ballinga lân yn Sibema sate.¹⁰⁰ Yn 1566 is Louw Alma as fâd oer de weesbern fan Botte Ballinga yn in rjochtsaak behelle.¹⁰¹

In 1574 ferspiert Thomet Haerbranda as tutriks oer har beppesizzer Tiert Ballinghe de ferkeap fan it hûs, skuorre en stâl op Ballenghe-heert ûnder Bûtenpost troch [har neifolgjende soan] Louw Allema oan Folckert Rytskesz.¹⁰²

Bern (út it twadde houlik):

- b. Louw Allema, 1554-1574 neamd, stoarn foar/yn 1586; tr. Elsscke Phaesma. Neiteam: Al(le)ma.

Op 16 nov. 1554 keapet Low Gil Allemazoan boere-ark út de ynboel fan s. Jelcke.¹⁰³ Yn 1558 is Louw Allema krediteur fan Anna Bauwema en wurdt er neamd as hierder fan 15 pm lân te Bûtenpost.¹⁰⁴ Yn 1566 wurdt Louw

Alma neamd as fâd oer de weesbern fan Botte Ballyngha en yn 1573 is er administrator fan it weesbern fan s. Anna Eysma by Botte Ballinghe.¹⁰⁵

Yn 1586 prosedearret jf. Jelte Byma, frou fan mr. Hidt Phaesma te Kollum, foar harsels en “doer testamente ’t recht hebbende van wylen Andries Haringz [Sinnema] haer overledene man” tsjin Ebe Allema te Bûtenpost, foar himsels en as kurator oer syn broer Syd [= Sye] en syn susters Yets en Rinsk Allema, erfgenamten fan Lyuw [= Louw] Allema en dy syn húsfrou.¹⁰⁶ Yn 1588 fiert Jenthe Roeleffsma te Ljouwert in proses tsjin Aebe Allema te Bûtenpost, foar himsels en as kurator oer syn jongste suster en broer, en Eeuwe Allema, foar himsels, en as mei-erfgenamten fan s. Lou Allema, “hen vaeder”, oer Riddersma-heert.¹⁰⁷

Op 30 juny 1597 wurdt Eeuwe Allema mei Tiert Folckerts oansteld ta mombler oer de weesbern fan s. Redmer Folckertsz en Riensck Allema.¹⁰⁸

Yn 1598 ferkeapet Sye Allema 5 pm lân yn Ballingha-waar, dat oanurven is fan s. Toemett Herbranda, oan Juo Allema en Siurdtkle Saeckle.¹⁰⁹ Op 9 maaie 1599 stelle Aebe Alma te Kollum en Sye Alma en Rein Jellez, beide fan De Wigeast, harren boarch foar Evo Alma, dy’t dy deis ta proviand- en ammunysjemaster fan Koevorden oansteld wurden is.¹¹⁰

Yn 1604 prosedearret Tiaard Folckerts as opfolger fan syn heit Folckerd Ritskes tsjin Aebe Alma te Kollum, “met syn broeders ende suster als erfgenamen van wylen Thomet Herbranda”, oer 4 pm lân, dat eartiids ûnder Ballingha-heert te Bûtenpost oanbrocht is.¹¹¹

- c. Sye Allema, stoarn 1575/1579; tr. Jesel Aelckesdr, stoarn foar/yn 1579, dochter fan Aelcke Hanckes Syurdtsma en N.N. Meyertsdr (Hardsma).¹¹²

Yn 1579 fiere Offke Mellema te Aldwâld en Reyn Syurdtsma, as kuratoaren fan de weesbern fan Sye Allema en s. Jesel Aelckesdr, mei oare bern fan Aelcke Syurdtsma, in proses tsjin mr. Freryck Arentsz [Haersma] c.s.¹¹³ Yn 1586 wurdt Ydt Annes, widdo fan Aelcke Syes Allema, te Ljouwert neamd.¹¹⁴ Op 21 maart 1588 lit Ydt Aelcke Syes widdo, as mem fan har bern by neamde Aelcke, dekretaal ferkeapje in fearns part en de helte fan de oare trije fearns parten fan in sate mei huzinge en 60 pm lân op De Wigeast, dy’t dat bern fan syn heit en fan Eets Sye Allemadochter urven hat; en dyselde deis wurde der ek likense parten yn 6 pm lân yn Riddersma sate op deselde wize ferkocht.¹¹⁵

- d. Saes Allema, stoarn foar/yn 1628; tr. Offke Mellema, 1559 studint rjochten te Keulen,¹¹⁶ 1582-1585 siktaris fan Kollumerlân, stoarn 3 febr. 1585.¹¹⁷

Op 25 febr. 1582 wurdt Ofke Mellema fan Kollum lidmaat te Frjentsjer. Yn 1628 ferkeapje de erfgenamten fan Saes Allema ikerlân ûnder Bûtenpost.¹¹⁸

2. Ebel Herbranda, stoarn 4 july 1558, begr. Aldehou te Ljouwert;¹¹⁹ tr. 1. jierren 1540 Gabbe Bottez Douwama,¹²⁰ 1511 te Jislum en Garyp, 1531

(of earder) te Ljouwert, sûnt 1545 gildebroer fan “Soete name Jesus” dêre, stoarn dêre sa. 1549,¹²¹ widner fan Jets (libbet 1540, dochter fan Foppa Mathysz Oenia); tr. 2. likernôch 1552 mr. Hoyte Meynsma. Sjoch fierder hjirnei: **Genealogy Meynsma**, generaasje IIa.

Yn 1511 is Gabba Dowama eigener en brûker fan in sate fan 78 “Ferwerder pondten” mei in hierwearde fan 40 fl. te Jislum, dêr’t Sype 3 fl. en de prysters te Aldehou [yn Ljouwert] 2 fl. út barre.¹²² Yn 1511 is Gabbe Bettaz (!) eigener en brûker fan in sate te Garyp¹²³ - hoewol’t it fermogen fan de bilokaliteit gjin minske tabedield is moatte dy twa Gabbes dochs identyk wêze! Yn 1511 bart Gabbe Bottas 3½ st. út de sate fan Andla Hoitsma te Hurdegaryp.¹²⁴ In 1511 binne Ydzaert Joukaz foar 7 fl., Gabba in Garyp foar 6 fl. en Harman Garbrentsz foar 4 fl. eigeners fan Gerbren syn sate te Reduzum.¹²⁵

Yn 1527 en 1531 ferkeapet Gabbe 11 gg. oan rinten út Douma state te Jislum.¹²⁶ Op 14 july 1529 wurdt it fûnis fan it Nedergerjocht fan Ljouwert befêstige yn de saak tusken Gabbe Bottez Douwema en syn sweager Mathys Foppez oan de iene en Frans Gerytsz oan de oare kant, dêr’t de Ljouwerter rjochters de beide swaegers by feroardiele hiene om 48 gg. te beteljen oan Frans “voer sekere wonde die hy [Frans] vermidts vechtinge van hem appellant [Gabbe] ende van Mathys voirs. gegreghen hadde”.¹²⁷ Yn 1531 en 1532 wurde Gabbe Dou(wa)ma en Mathys Foppaz as buorlju en ynweners fan it Hoeksterespel te Ljouwert neamd.¹²⁸

Yn 1536/1537 ferkeapet Gabbe syn oanpart yn Douwema goed te Reduzum oan Zyouck, frou fan Anne [Tyerx Solckema te Teroele].¹²⁹ Op 2 okt. 1537 prosedearret Gabbe Douwema fanwegen de tsjerke fan Jislum tsjin Jan Keerbergen fanwegen it kleaster Fiswert.¹³⁰ Op 20 des. 1537 fiert Gabbe Douwema, foar himsels en foar syn nicht Syoucke Ydzaertsdr, in proses yn heger berop tsjin Dominicus Pybez oer de “te restituieren ende laeten volghen” eigendom fan Wynie sate te Reduzum, dêr’t it Hof it fûnis by befêstiget dat earder fan it Nedergerjocht fan Ljouwert yn dy saak útsprutsen wie en dêr’t Gabbe by oan de koarste ein lûkt.¹³¹ Op 20 nov. 1538 prosedearret Gabbe Douwema fanwegen syn húsfrou tsjin Syuerdt Abbez fanwegen dy syn frou Doets.¹³² Op 16 july 1538 spant Gabbe Douwema in saak oan tsjin de stêd Ljouwert, fan hokker stêd oft er yn totaal 145 gg. easket.¹³³

Yn 1540 is Jets Gabbe Douwema húsfrou eigener fan 18 pm finnen te Camminghabuorren, dy’t yn 1511 eigen wiene oan Foppe Matthysz. Yn 1540 ferhiert Gabba Douwema foar 11 fl. Kepinga sate te Ferwert oan Stennert Piersz.¹³⁴ Eartiids hearden dêr 9 pm lannen te Hallum op “Jousma tyoech” ûnder, dy’t yn 1540 yn kwestje stean tusken Meynert Hillama en Gabbe Douwema.¹³⁵ Syn eigen stamgoed te Jislum ferhiert Gabbe dan oan Jettie Gabbez.¹³⁶ Yn 1543 is Gabbe Douwema eigener fan in sate te Jislum.¹³⁷ Yn 1543 wurdt te Ljouwert skreaun fan “Gabbe Douwema steede toe Camminghahorn”.¹³⁸ Yn 1546 slút Gabbe in weddenskip ôf mei Popck Gratinga oer in pelgrimaazje nei Jeruzalim¹³⁹ - letter werom yn Fryslân wurdt Gabbe dêrom godsriddar neamd. Yn 1547/1548 wurdt Hillema goed fan Gabbe Douwema ferwannele.¹⁴⁰

Yn 1552 docht bliken dat Gabbe in skuld fan mear as tûzen gg. neilitten hat.¹⁴¹ Yn 1558 wurde Suyert Wopkez as erfgenamt fan syn mem en de bern fan Bothe Gossez ferplichte om de troudelju Anne Tsercz en Syouck te Teroele “te vryen Douwema zate van de twee dardendeelen van vyftehalve gouden gl. rente” of oars dy rinte “te bewys ofte assigneren op andere guderen van Gabbe [Douwema] voors.”¹⁴² Yn 1574 ferkeapje Gabbe Douwema syn erfgenamten rinten út Douwema sate te Jislum.¹⁴³

Bern (út it twadde houlik):

- a. Dr. Gabbe Meynsma (s. 1553-1621); tr. Bauck Rheen.
 - b. Ebel Meynsma, libbet 1588, net troud ferstoarn.
 - c. Catharina Meynsma, libbet 1588, net troud ferstoarn.
3. Feyck Herbranda, 1551 widdo;¹⁴⁴ tr. Tiaerdt Gayckema, widner fan Wye Jeltinga (stoarn 1538).¹⁴⁵

Bern:¹⁴⁶

- a. Atke Gayckema, 1561 minderjierrich, 1589 widdo; tr. Romcke Jans. Neiteam: Tuinbergher (Tweenbergen).¹⁴⁷
Op 6 okt. 1561 stiet Atke Gayckema ûnder kuratele fan Botte Herbranda.¹⁴⁸ Yn 1588 stelt Atge Gayckema har yndirekt boarch foar har finzennommen soan Tziaerdt Romckez Tuinbergher.¹⁴⁹ Yn 1589 prosedearje Atke Gayckema, widdo fan Romcke Jans, en Pieter Jans Branda te Nes (Westd.) tsjininoar.¹⁵⁰
- b. Haye Gayckema, stoarn foar/yn 1603; tr. Bauck Jelgersma, dochter fan Lieuwe Jelgersma (grytman fan Achtkarspelen) en Rints Jensma.

Yn 1577 prosedearret Bauck Jelgersma.¹⁵¹ Op 4 febr. 1603 fiert riedshear en rintmaster-generaal Jelger van Feitsma in proses tsjin Bauck Jelgersma, widdo fan Haie van Gayckema.¹⁵² Op 13 jann. 1609 ferkeapet Bauck Gaeyckema foar 350 gg. oan de troudelju Feicko Herbranda en Wypck van Hettinga 6 pm yn Boersma-lân ûnder Bûtenpost, dêr't de erfgenamten fan Haie Gaeckema neistlizzers fan binne.¹⁵³

Bern:

- ba. Rinscke Gayckema, berne sa. 1577, stoarn 1651 (74 jier âld); tr. (ûndertr. Gerjocht Ljouwert 20 juny 1600) dr. Gabinus Foppens, berne sa. 1560, 1598 advokaat foar it Hof,¹⁵⁴ stoarn 15 maaie 1625 (65 jier), beide begr. Aldehou te Ljouwert,¹⁵⁵ soan fan Foppe Gabbesz (siktaris fan Ferwerderadiel, 1580 malkontent) en Jantzen Thonisdr.¹⁵⁶

Bern:

- baa. Dr. Hayo Foppens van Gaykama, fan Ljouwert, 1625 advokaat foar it Hof,¹⁵⁷ stoarn 1653; tr. Gerjocht Ljouwert 22 nov. 1628 Hylckien Simons Rooswinkel, fan Ljouwert, stoarn 1682, begr. Aldehou.¹⁵⁸
- bb. Feick Gaeyckema, fan Ealsum; tr. (3de prokl. Ljouwert 15 april 1604) Beernt Ceulen van Tweenbergen, fan Grins.

Op 10 nov. 1608 ferkeapje de troudelju Beernt van Collen en Feick Gaeyckema foar 42 gg. it pm Foltingha sate ûnder Bûtenpost mei 34½ pm lân oan de troudelju Feicko Herbranda en Wybck van Hettinga.¹⁵⁹

4. Tyaerdt, folget III.
5. Botte Herbranda, 1551 studint te Keulen, 1569 neamd; tr. 1. Beits Humalda, berne sa. 1538, stoarn 3 april 1560 (22 jier), begr. Ie,¹⁶⁰ dochter fan Frans Aebingha en Anna Feytsma;¹⁶¹ tr. 2. Auck Aylva, dochter fan Watze Aylva en Sitke Roorda.¹⁶²

JR (30): *Auck Ailva, getrouwt aen Boetius Herbranda, waerby een eenige dochter, Auck, die ongetrouwt is vryster gesturven.*

Op 5 juny 1551 wurdt Boethius Hardbranda, Frisius, studint artes te Keulen.¹⁶³

Op 6 okt. 1561 prosedearret Botte Herbranda as kurator oer Atke Gayckema tsjin Jempck en Harman Thaesma, as mannen en fâden fan Reyn en Meynt Harckema dy't erfgenamt binne fan Wye Meint Harckema widdo.¹⁶⁴ Yn 1561/1562 wurdt Botte Herbranda neamd as kurator.¹⁶⁵

Op 13 maart 1562 prosedearje Frans Canter, as man en fâd fan jf. Geel Humalda en as fâd oer jf. Byuck Humalda, en Botte Herbranda, as fruchtgebrûker fan de neilittenskip fan syn s. frou jf. Beyts Humalda, as fâd oer Syuck Humalda en fanwegen Tyempck Humalda, mei syn allen erfgenamten fan Frans Humalda, "in dier qualiteyt resumerende die procedueren by joncvrouwe Anna Feytsma, wedue van den voorn. Frans Humalda als tutrix van den voors. haer kinderen geïnstitueert", tsjin Botte van Mockema en Julius Mockema.¹⁶⁶

Op 27 sept. 1564 prosedearret Botte Branda, foar himsels en foar de oare erfgenamten fan Catherine Herbranda, tsjin Kempo Wynye, as fâd oer Dithie Wynie en jf. Saepck Winye, húsfrou fan Vlbe van Aluwe.¹⁶⁷ Yn 1566 is Botte Herbranda behelle yn in rjochtsaak.¹⁶⁸ Yn 1569/1570 is Botte Herbranda belutsen by de keap fan lân yn Amema sate te Garyp troch Frederick Arents [Haersma] fan Sappe Sietties.¹⁶⁹

Bern (út it twadde houlik):

- a. Auck Herbranda, net trouw ferstoarn.

III. Tyaerdt Herbranda, 1552-1567 te Bûtenpost, stoarn 9 nov. 1571, begr. Dronryp;¹⁷⁰ tr. Mary Rinia, 1583 widdo te Ljouwert, stoarn 1583/1584, dochter fan Dye Rinia en Baerte.¹⁷¹

JR (721): *Maria Rinia troude aen ... Herbranda, daerby Feicke, Catharina en Beerte.* N.B. Der is ek noch in soan Haye.

Yn 1552 is Tyaerdt Branda te Bûtenpost bewapene mei harnas, ringkolder, speets en degen.¹⁷² Yn 1567 is T. Herbranda te Bûtenpost behelle yn in rjochtsaak.¹⁷³

Op 17 sept. 1583 prosedearret jf. Maria Ringie te Ljouwert, widdo fan Tyaerdt Herbranda, tsjin Euert Janz, "executeur van de gerechtigeden der Cancelriën",¹⁷⁴ Yn 1584 resumearje Haye en Feycke Herbranda en Lolcke Hettez út namme fan syn húsfrou (mei syn trijen ek yn stee fan harren suster jf. Catharina Herbranda), as erfgenamten fan jf. Mary Ringe, de prosedueres dy't fan de erflitster tsjin Euert Janz oanspand binne.¹⁷⁵ Medio 1585 wurde

dy Herbranda's feroardiele om 6 hússteeën en 2 pm lân oer te dragen oan Euert Janz.¹⁷⁶ Yn 1586 ferliest Lolcke Reen, foar himsels en as folmacht fan de oare erfgenamten fan jf. Mary Herbranda, in proses fan Euert Janz.¹⁷⁷

Bern:

1. Haye, folget IVa.
2. Feycke, folget IVb.
3. Catharina van Herbranda, 1602 te Koarnjum, 1610 lidmaat te Marsum, legatearret in bedrach oan de tsjerke dêre, stoarn 12 des. 1631, begr. Dronryp (yn har heite grêf).¹⁷⁸

Op 7 okt. 1602 prosedearret Auck Wybedr, widdo fan Isbrand Ariens, foar har dochter Anna tsjin Catharina van Herbranda te Koarnjum.¹⁷⁹ Yn 1622 wurdt Catharina van Herbranda "moeye" fan Jeldu Rheen neamd.¹⁸⁰ Neffens de genealooch Pybe van Albada (1580-1642) is hja as âldfaam ferstoarn.¹⁸¹

4. Baerte Herbranda, 1579 neamd, stoarn 1597/1601, begr. Goutum;¹⁸² tr. 1576/1579 Lolcke Hettes Rheen, te Goutum, 1586 substitút-grytman fan Achtkarspelen, stoarn 8 okt. 1597, begr. Goutum,¹⁸³ widner fan Jel Piersdr Sytzama (stoarn 10 maaie 1576), soan fan Hette Lolckes Rheen (te Wurdum) en Jildu Simonsdr Hoytema.¹⁸⁴

Yn 1578 betellet Lolcke Hettes te Tzaerderaburen ûnder Wurdum 6 gûne oan personele ymposysje.¹⁸⁵ Op 22 okt. 1579 prosedearret Lolcke Hettes van Ryen te Wurdum út namme fan syn frou Baert Herbranda tsjin Dion van Hania te Weidum, as kurator oer de âldste bern en as tutor oer it jongste bern fan Sipke Sybrandts, eartiids te Westergeast.¹⁸⁶ Op 14 okt. 1580 folget yn dy saak it fûnis fan it Hof, dêr't Hania by feroardiele wurdt om 200 gg. mei skea en rinte oan Lolcke en Baerte te beteljen.¹⁸⁷ Op 24 sept. 1586 wurdt Lolcke Hettes (tekenet mei Lolke van Rien) neamd as substitút-grytman fan Achtkarspelen.¹⁸⁸ Op 28 july 1588 prosedearret Lolcke Rheen tsjin Liuwe Boelis.¹⁸⁹

Op 6 des. 1597 wurdt der boelguodde by en op fersyk fan Berta van Herbranda, widdo fan Lolcke Hettesz Rheen te Goutum, mei foar har bern by neamde Lolcke, mei op fersyk fan Hette Lolckesz Rheen en fan Barbara (!) Rheen, frou fan Melle (!) Jensma, hokker beide lêsten oft bystien wurde fan harren omke, de deputearre Douwe van Sytzma; ien en oar yn bywêzen fan grytman Feycke Herbranda fan Achtkarspelen, Wytse Hettesz Rheen en Gercke Hettesz Rheen.¹⁹⁰

Op 4 july 1601 winne Feycke Herbranda en Gercke Reen in rjochtsaak tsjin dr. Hector Reen, advokaat foar it Hof, en Meile Jensma, dy't feroardiele wurde ta de kuratele oer de weesbern fan Lolcke Reen by s. jf. Baertken Herbranda.¹⁹¹ Yn de jierren 1604-1608 prosedearje dr. Hector Reen foar himsels en Meile Jensma fanwegen syn frou, en beide mei as kurator oer de weesbern fan Lolke Reen en jf. Berthe Herbranda, mei syn allen rjochtsopfolgers fan harren heit Lolke Reen, tsjin Harmen Romkes, earst te Penjum en letter te Hartwert, yn kwaliteit.¹⁹²

Foarbern:

- a. Jelke Rheen, van Goutum; tr. (ûndertr. Gerjocht Wûnseradiel 28

febr. 1596) Meyle Jensma, fan Penjum; hy tr. 2. Luts Lycklama.¹⁹³
Neiteam: Jensma.

JR (803): *Jeltie Rheen troude aen Meile Jensma, [...] daerby 4 kinderen: Siouckien, Rynsen, Lolcke & Meile.*

- b. Dr. Hector Rheen, fan Wurdum, 1592 studint te Frjentsjer, 1594 te Leien en 1599 te Orléans,¹⁹⁴ 1600 advokaat foar it Hof,¹⁹⁵ stoarn 10 sept. 1612, begr. Goutum;¹⁹⁶ tr. Gerjocht Snits 9 maart 1604 Maycke Broersdr van Hoytema, fan Snits.

JR (805): *Hector Rheen, J.V.D. troude Maria Hoitema, haer 1e man [...], daerby Gabbe, ... en Claerke; Gabbe en ... syn priesters, Claerke Rheen virgo devote.*

Yn de jierren 1601-1604 winne dr. Hector Rheen en Meile Jensma te Penjum fanwegen syn frou in rjochtsaak tsjin Tating van Adeelen te Berltsum om in fears part fan Nijhuister sate.¹⁹⁷ Op 18 okt 1606 wurdt de saak dy't dr. Hector Rheen, advokaat foar it Hof, en Meile Jensma foar syn frou Jelke Rheen, beide as mei-erfgenamten fan harren beppe Rintsien Douma, oanspand ha tsjin Ida Baard en Douwe van Sytsema, grytman fan Idaarderadiel, net ûntfanklik ferklearre.¹⁹⁸ Op 22 nov. 1609 wint dr. Hector Rheen foar syn frou Maria van Hoitema as erfgenamt fan jf. Clara van Sickingha in proses tsjin Johannes ter Wisga, foar syn soan Eyso as universeel erfgenamt fan dy syn mem Jelke Stynthiema, en kriget er de helte fan beskate "goederen, landen ende finantiën" tawiisd.¹⁹⁹

Bern:²⁰⁰

- c. Tietje Rheen, as âldfaam ferstoarn.

JR (706): *Titie Rheen [...] is olde vryster gesturven.*

- d. Jildu Rheen, berne 1580/1581, stoarn Ljouwert 8 maart 1651, begr. "mei de wezen" Goutum 14 maart 1651 (70 jier âld);²⁰¹ tr. Gerjocht Ljouwert 23 nov. 1605 Jan Eilertsz Block, berne sa. 1562, lekkenkeaper te Ljouwert, stoarn begjin 1622, widner fan Mynts Alledr, soan fan Eilert Meinertsz en Anna Cornelisdr.²⁰²

JR (706): *Jildu Rheen, getrouw aen Jan Blocq, laekencoeper bennen Leeuwarden, daerby 2. dochters: Minske & Beertie.*

- e. Gabbe Rheen, stoarn (as "eerentphesten jongling") 31 maart 1608 (17 of 27 jier âld), begr. Goutum.²⁰³

JR (706): *Gabbe Rheen.*

- f. Atke Rheen, berne sa. 1595, stoarn 7 jann. 1633 (38 jier âld), begr. Goutum;²⁰⁴ tr. Tjaert Hoytema, 1623 troude lju te Marsum en 1631 te Surhústerfean.²⁰⁵ Neiteam: Hoytema.

JR (706): *Atke Rheen is getrouw aen Tiaerdt Hoitama tot Bolswert [...] daerby 5. kinderen: Mary, Beertie, Renick, Hector & Tiaerdt.*

Op 11 sept. 1623 keapje Tiaerdt Hoytema en Atke van Rheen, troude lju te Marsum, in sate en lannen te Bûtenpost, "Outsma State ofte gemeenlyk

Steigmans Bosch genaempt”, fan Ritscke Sapma en Lutske Sprongs, troude lju te Hantum.²⁰⁶

Op 14 maart 1631 ferwannelje Tieerd Hoitema en Atke Reen, troude lju te Surhústerfean, mei Wybe Rinties, boarger en kannejitter te Snits, feanen te Surhústerfean, dy't neamde Atke yn “utbernsing” meijûn binne fan s. jf. Catharina Herbranda, tsjin it fan Wybe bewenne hûs te Snits mei in taheakke fan 150 gg. Lykwols lizze Menno Hettinga út namme fan syn frou [Maria van Herbranda], Ebel en Tieetske Herbranda en [harren mem] Tryntie Romkedr, widdo fan Haie Herbranda (IVa), dêr it near op.²⁰⁷

IVa. Haye van Herbranda, 1580-1589 grytman fan Achtkarspelen, 1588-1589 lid fan Deputearre Steaten, 1589-1592 hopman yn Steatske tsjinst, stoarn 1592/1593; tr. Tryncke Romkedr, wennet 1629 as widdo op Mionsmastate te Bûtenpost, stoarn dêr 1632, dochter fan Romcke Wybes.²⁰⁸

Op 27 maaie 1580 wurdt Hayo Herbranda, grytman fan Achtkarspelen, kommittearre om út namme fan de Steaten beslach te lizzen op it konvint fan Buwekleaster ûnder Droegeham.²⁰⁹

Op 31 maaie 1580 kent Haio van Herbranda út namme fan Deputearre Steaten in pinsjoen fan 35 gûne ta oan Carst Berentsz, âld-provenier fan dat kleaster.²¹⁰ Op 14 okt. 1580 beslute Deputearre Steaten dat Wybrant van Roorda en Haye Branda, dy't nettsjinsteande meardere oproppen dêrta net ferskynd binne om rekkenskip ôf te lizzen oer de ferkeap fan geastlik goed, troch soldaten ophelle en yn Ljouwert fêstsetten wurde moatte.²¹¹ Op 1 nov. 1580 ferkeapje Wybrant Roorda en Hayo Herbranda as kommissarissen fan Deputearre Steaten huzen, meubels, fee en oar goed fan it kleaster Galilea te Boerum.²¹²

Op 18 maart 1581 steane Haio van Herbranda en Nicolaus Doccum, eartiids proast fan Buwekleaster, út namme fan Deputearre Steaten ta oan Alyth van Groeningen, alearen konventueel dêre, in pinsjoen fan 35 gûne út de opkomsten fan dat kleaster, “welverstaende dat indien 't off by invasie der vianden off eenige andere middelen (gheen uytgesondert) gevele dat de voorsz. ontfangen in 't geheel off voor een deell van zyn ontfanck belett mochte worden, dat in dien gevalle tzelffde zall coemen tot schaede ende last van de gemeene susters al ghelyck ofte alle diegheene die pensioen van 't voorsz. convent genieten”.²¹³

Op 18 april 1581 wurdt skreaun dat grytman Hayo van Herbranda wapens útdiele sil oan ynweners fan Achtkarspelen, dy't neffens de regeling fan de tredde man yn de skâns by Surhuzum legere binne.²¹⁴ Op 19 des. 1581 wurdt Haye Herbranda feroardiele om goed 30 gûne te beteljen oan Adriaen Jacobz.²¹⁵ Op 28 july 1582 protestearret Hajo van Branda mei oare eallju tsjin it feit dat de folmachten fan Sânwâlden harren beide deputearren út de stân fan de einierden keazen ha en net in ealman as sadanich beneamd ha.²¹⁶

Op 23 nov. 1582 nimme de deputearre Willem Arentsz [Bloemendal] en notaris Nicolaes Cleutinge de stimmen yn ûntfangst, dy't útbrocht binne fan de doarpsfolmachten Renick Jelgersma en Diego Tadema fan Surhuzum, Syurdts Jensma en Wlbe Wierdtsz fan Stynsgea, rjochter Syurdts Ytsma fan De Pein, Tyaerdts Jellis en Aedgie Jellez fan Droegeham, Wybe Aebyes en Lambert Sylisz fan De Koaten, Hetzie Copsma en

Sappe Bennertsz fan Twizel, Gerrit Albertsz en Eep Meynsma fan Bûtenpost en Hercke Meynertsz fan Lytsepost, om in trijetal op te stellen foar in nije grytman fan Achtkarspelen, hokker amt oft “door ’t vertreck” fan Lyeuwe Jelgersma [yn 1580] fakant en sûnt fan Haio van Herbranda provisjoniel beset is. “Item ende in ’t doende den voors. nomineringe ofte electie hebben eerst ende voor elcx in ’t particulier verclaert de voors. volmachten als dat se begeerde an den [luitenant]-stadtholder [Bernard van Merode] ende Gedeputeerden dat se den voors. Hayo van Herbranda gelieven wilden tottet offytie van ’t voors. grietmanschip te committeren, dien zy verclaerden den beste van allen gequalificeert te zyne”. Herbranda komt mei acht stimmen boppe-oan it trijetal; siktaris Lyeuwe Boelis en Euert van Voordt folgje mei sân en trije stimmen. Fierders hawwe Wytzie Bruynsz twa en Syurd Jensa, Hylcke Sytsma, Saecke Bennertsz en Hetzie Copsma elk mis ien stim krigen. Ien en oar fynt plak yn ’e hûs by Ritske Reyttziez te Stynsgea “allwaer by tyden het recht van deselve grietenye gehouden wordt, vermits den ruynoesheyt van den kercke aldaer”.²¹⁷

Op 26 nov. 1582 wurdt Hayo van Herbranda definityf oansteld ta grytman fan Achtkarspelen.²¹⁸ Yn maart 1584 binne Haie van Herbranda en Lyuwe Boelis as folmacht fan Achtkarspelen op de Lânde.²¹⁹ Op 30 sept. 1586 skriuwe Deputearre Steaten oan grytman Hayo Herbranda fan Achtkarspelen mei de opdracht om resten oan de belêstings yn te foarderjen en ôf te dragen.²²⁰ Op 9 july 1588 wurde Douwe Sytza en Hayo Herbranda as deputearren foar Eastergoa yn it kolleezje fan Deputearre Steaten keazen.²²¹ Yn 1588 fiert Fedrick van Offenhuizen in proses tsjin Tryn Romckedr, frou fan Haye Herbranda, oer de nearkeap fan 3 pm lân te Achlum, ferkocht fan har broer Lyeuwe Romckes.²²² Op 28 nov. 1589 prosedearret Haeye van Herbranda, grytman fan Achtkarspelen, tsjin Lolcke Reen (III.4) te Goutum.²²³

Op 20 sept. 1589 wurdt Hayo Herbranda foar it earst neamd as hopman.²²⁴ Op 20 juny 1590 kriget dr. Vogelsanck opdracht om de kompanjy fan Herbranda te meunsterjen.²²⁵ Op 1 july 1591 wurdt Haye Herbranda mei syn kompanjy legere yn de dy deis ferovere skâns by Enumatil.²²⁶ Op 4 july 1591 wurdt de oanlis fan de helte fan in “contrascharp of bedecten wech” by neamde skâns oanbestege oan hopman Haye Herbranda, foar wa’t syn kompanjyskriuwer Jan Hendricxz him boarch stelt.²²⁷ Op 24 july 1591 stelt Haye van Herbranda, hopman fan in findel Nederdútske soldaten, him foar 1200 gûne boarch foar Ivo Alma (II.2c), dy’t twa dagen earder ta proviand- en ammunysjemaster fan de skânsen by Enumatil en Lettelbert oansteld is.²²⁸ Op 4 nov. 1591 wurdt hopman Herbranda opdroegen om derfoar te soargjen dat syn soldaten net langer ynwenners molestearje.²²⁹ Op 19 maaie 1592 krije de hopmannen Herbranda en Holsteyn opdracht om, mei it each op in mooglike ynfal fan de fijân, goede wacht yn de skâns by Enumatil te hâlden.²³⁰ Op 21 july 1592 krije hopman Herbranda en de faandrich fan Cornput te Sâltkamp opdracht om tidens it opmeitsjen fan dy skâns dûbele wacht te hâlden.²³¹ Op 30 aug. 1592 wurdt hopman Herbranda skrobbearre om’t er fjouwer fan syn soldaten fjirtjin dagen ferlof jûn hat om nei Utert ta te gean, twa dagen nei’t hja meunstere wiene.²³² Op 14 des. 1592 wurdt Herbranda foar’t lêst as hopman fermeld.²³³

Op 31 maaie 1593 leit Feicke Herbranda út namme fan de bern fan syn broer it near op

in beskate ferkeap.²³⁴ Yn 1594 binne Feico van Herbranda en Tjalcke Tjepckes fâden oer de bern fan Haio Herbranda.²³⁵ Op 19 des. 1594 lizze Jan Gerrits en Geb Mensma (IIB) as neistlizzers it near op de keap troch Feycke Herbranda, grytman fan Achtkarspelen, fan in fearns part fan in sate mei lân te Bûtenpost, grut 14 pm en 10 einsen, dy't er kocht hat fan Catrina Romckesdr, widdo fan syn s. broer Haeye Herbranda, foar 20 gg. it pm.²³⁶ Yn 1604, 1605 en 1608 prosedearet Jelke Sibes op Twizel mei de frou tsjin Feike van Herbranda, grytman fan Achtkarspelen, as kurator oer de bern fan Haie van Herbranda, en Fedde Bruchts mei de frou [Foeck Lieuma] om de ôfkeap fan in huzinge en “melioratiën”.²³⁷

Yn 1624 ferkeapje Wesselus Hoffman en Menne Hettinga, út namme fan harren respektive froulju en as lêsthawwers fan dy harren mem Tryntie Romkedr, fan dy harren broer Bote Herbranda en suster Tiettske Herbranda, by publike ferkeap in soad ûnreplik goed yn Achtkarspelen, dat hja mei de erfgenamten fan Fock Liuma yn mandêlich besit ha.²³⁸

Op 9 febr. 1629 lizze Mary Herbranda, frou fan Menno Hettinga te Bûtenpost, en Ebel Herbranda, beide as neiste bloed fan Tiettske Herbranda, it near op de ferkeap fan in sate mei lannen en feanen te Bûtenpost, dêr't Tryntie Romkesdr (widdo fan Haje Herbranda) en neamde Tiettske brûksters fan binne, en hokker sate oft dyselde Tiettske Herbranda foar 1000 daalders ferkocht hat oan de troudelju Tieert Hoytzema en Attie Reen (IIIA.4f), dy't lykwols dy oankeap net proklamearje litte wolle.²³⁹

Op 28 sept. 1629, 5 july 1630 en 30 jann. 1632 ferkeapje respektivelik Ebel, Tiettske en Mary van Herbranda elk mis 1/3 part fan “zekere huysinge ende vervallen stins ende stenen, hovinge, bomen ende plantagie, hieminge ende huysstede ende hornleger, daer dzelve opstaen met d' gracht daerom gaende ende campke landes ten suyden ende tuschen 't hornleger ende d' herewech, met d' gerechte dardendeel van de state, sate ende landen daerbij behorende, [...] genoempt Mionsma State”, te Bûtenpost, grut 40 pm en belêste mei 9 fl. en in reaâl (3½ st.) oan floreenrinte, “met conditie dat zy proclamanten des vercopersche moeder Tryntie Romkedr d' voorgeroerde dardendeel van de huysinge, hornleger, hovinge ende camke zullen laten gebruiken ende bewonen zo lange haer leven duirt, vergeeffs ende sonder huire”, foar elk mis 1650 gg. oan de troudelju Tarquinius Boelens (grytman fan Achtkarspelen) en Mayke Pytersdr.²⁴⁰

Noch gjin healjier letter op 10 july 1632 wurdt de neilittenskip (allinne de ynboel, fjouwer “brieven en instrumenten” en fjouwer boeken) beskreaun fan Tryntie Romckedr, widdo fan Haje Harbranda.²⁴¹ Op 15 aug. 1632 wurde de betingsten fêststeld dêr't Tiettske Heerbranda de neilittenskip fan har mem Tryntie Romckes op ferboelguodzje wol, dat noch gjin 100 gg. opsmite sil.²⁴²

Bern:

1. Botte van Herbranda, fan Bûtenpost, 1600-1604 studint te Frjentsjer, stoarn 1624/1629.

Op 12 april 1600 wurdt Boethius ab Heerbranda, Postellanus, studint te Frjentsjer.²⁴³ Op 8 april 1608 keapet Botte Herbranda goed út it boelguod fan Focke Hepkesz.²⁴⁴

2. Mary van Herbranda, 1645 lidmaat te Bûtenpost, 1666 neamd; tr. 1. (3de prokl. Ljouwert 30 nov. 1610) Joannes Curiander, 1602 studint te Frjentsjer,²⁴⁵ postulant, 1610-1619 siktaris fan Achtkarspelen, (tinklik) soan fan Hermannus Abeli (fisikaal by it Kriichsgerjocht);²⁴⁶ tr. 2. (kenlik) foar/yn 1621 Menne Hettinga, 1631 neamd, stoarn (fier) foar 1651, soan fan Sybrant Hettinga (notaris en postulant fan Kollumerlân) en Aeuck Riurds.²⁴⁷

Yn 1614 keapje Joannes Kuiriander en Maria van Herbranda in hûs te Bûtenpost mei hôf, beammen en plantaazje foar 246 gg. fan de erfgenamten fan Jent Meynsma.²⁴⁸ Op 8 febr. 1621 wurde Marten Jans en Menno Hettinga as kuratoaren oer de bern fan s. siktaris Curiander neamd ûnder de krediteuren fan s. ds. Joannes Sartorius, eartiids te Bûtenpost.²⁴⁹

Op 15 april 1623 wurdt, op har eigen fersyk, siktaris Suffridus Riemersma fan Achtkarspelen oansteld ta kurator oer Maria van Herbranda, sterke fan har man Menno Hettinga en sweager Wessel Hofman, “belangende de afscheidinge tuschen haer ende den onmondige kinderen van w. Joannes Curiander, haer eerste man, van de schulden ende lasten daermede het sterffhuis van de voors. Curiander beswaert is”; Riemersma leit ôf de “belofte van getrouwicheit daertoe staende aen den handen van mijnheer Boelens, grietman aldaer”.²⁵⁰ Op 22 april 1624 wurdt Menno Hettinga kurator oer de bern fan Bout Lyuues by Jel Roelyfs (dochter fan Roelef Roelefs en Wisck Fransdr).²⁵¹ Op 24 jann. 1631 is Menno Hettinga kurator oer de ynnosinte Pyter Geerts.²⁵² Op 3 okt. 1631 is Menno Hettinga kurator oer Vrouck Jochemsdr.²⁵³

Yn 1651 wurdt Mari van Harbranda, widdo fan Minne Hettinga, as neistlizzer te Bûtenpost neamd.²⁵⁴ Yn 1651 wurde Hester Radys, widdo fan Benne Meinsma (IVd), en Mari van Harbranda, widdo fan Minne Hettinga, mei hûs en hôf as neistlizzers te Bûtenpost neamd.²⁵⁵ Yn 1666 wurdt Marria Harbranda as eigener fan in heale huzinge te Bûtenpost neamd.²⁵⁶

Bern (út it earste houlik):

- a. Tryntie Curiander, 1647 neamd.
- b. Grietje Johannes Curiander, fan Bûtenpost, 18 jann. 1669 lidmaat dêre, stoarn dêre 30 april 1681 (neffens lidmateboek); tr. (3de prokl. Bûtenpost 4 april 1658) Dominicus Livij Deltema, fan Starum, docht 28 jann. 1659 belidenis te Bûtenpost, notaris dêre, stoarn dêre 15 nov. 1678 (neffens lidmateboek).

Yn novimber 1647 ferkeapje Tryntie Curiander, Griettie Curiander en dr. Sybrant van Hittinga by iepenbiere ferkeap lân yn de Middelmieden en Eastermieden ûnder Bûtenpost en 1 pm lân yn Meintsma-war dêre.²⁵⁷ Op 4 maart 1671 ferkeapje notaris Dominicus Livij en Gryttie Curiander, troude lju te Bûtenpost, 7 pm boulân dêre.²⁵⁸ Op 17 maaie 1681 binne Roeleffke en Gryettie Hofmans ex testamento erfgenamten fan s. Griettie Curiander, widdo fan notaris Dominicus Livij, “gewoond en verstorven tot Buitenpost”.²⁵⁹

Bern (doopt te Bûtenpost): Anna Maria (21 aug. 1659) en Tietske Deltema (7 okt. 1660), beide (frij) jong ferstoarn.

Bern (út it twadde houlik):

- c. Dr. Sybrant van Hettinga, berne Kollum sa. 1624, learling op de Latynske skoalle te Ljouwert, 1641 studint, 1646 advokaat foar it Hof,²⁶⁰ 1648 boarger fan Ljouwert, 1651-1671 kommys fan de Finânsjes yn Fryslân, 1671-1677 siktaris fan de Rekkenkeamer,²⁶¹ stoarn 1677/1685; tr. Ljouwert 14 jann. 1649 Maria Claix, fan Ljouwert, 1704 widdo.

Op 7 febr. 1641 wurdt Sibrandus Hettinga, fan Ljouwert, studint filosofy te Frjentsjer.²⁶² Op 4 sept. 1641 wurdt Sibrandus Hittinga dêre lid fan de studenteferiening *Collegium studiosorum ex Gymnasio Leovardiensi*; yn it album dêrfan stiet optekene dat er letter nei Frankryk ôfreizge is en dêr de heechste earbewizen yn de beide rjochten krigen hat, en dat er dêrnei troch de Steaten fan Fryslân mei de measte eare ta rekkenmaster fan it leger keazen is.²⁶³

Op 23 maaie 1644 wurdt Sibrandus ab Hettingha, fan Kollum en 20 jier âld, studint rjochten te Leien.²⁶⁴ Op 5 des. 1644 wurdt Sibrandus ab Hittinga studint te Bourges.²⁶⁵

Op 14 nov. 1648 wurdt dr. Sibrandus Hittinga, advokaat, berne te Kollum, tsjin betelling fan 6 gg. boarger fan Ljouwert.²⁶⁶ Op 8 maart 1650 dogge dr. Sibrandus Hettinga en de frou belidenis te Ljouwert.

Yn 1672 wurdt siktaris Hettinga dêre foar in fermogen fan 80.000 gûne yn de personele ymposysje oanslein; en yn kwaliteit wurdt er jitris belêste foar 20.000 gûne.²⁶⁷

Op 30 des. 1676 wurdt dr. Harmanus Idsinga oansteld as kurator oer de boel fan de op dat stuit absinte Sibrand van Hittinga, soks op fersyk fan dy syn krediteuren.²⁶⁸ Yn 1677 wurde Sybrandus van Hittinga en syn feint Jan Lucas ferfolge fanwegen amtsmisdriuwing en oare malversaasjes.²⁶⁹ Yn 1685 wurdt de rekken sletten tusken de erfgenamten fan dr. Sybrandus van Hettinga en Hobbe Baerd van Sminia.²⁷⁰ Yn 1704 wurdt Isaäk Martijn Adius machtige as boelberêder fan Maria Claix, widdo fan Sibrand van Hittinga.²⁷¹

3. Ebel van Herbranda, 1629-1632 neamd; tr. foar/yn 1624 ds. Wessel(us) Hoffman, út Drinte, 1610 studint te Frjentsjer, 1612 predikant te Zuidwolde (yn Drinte), 1625 te Damwâld c.a. en 1628 te Beilen, stoarn dêre nei 1638.²⁷²

Yn de jierren 1628-1635 kriget Haio Wesseli Hoffman as learling fan in Latynske skoalle in stúdzjetalage fan de Steaten fan Fryslân.²⁷³ Yn augustus 1632 keapet Ebel Branda goed yn it boelguod fan har memme neilittenskip.²⁷⁴ Op 17 maaie 1681 binne Roeleffke en Gryettie Hofmans ex testamento erfgenamten fan s. Griettie Curiander (IVa.2b).²⁷⁵

4. Tietske van Herbranda, wurdt yn 1629 en 1630 sterke fan Tieerd

Hoitema (IIIa.4f), wennet dan mei har mem op Mionsmastate te Bûtenpost, 1645 lidmaat dêre.

Yn 1645 leit Tietske van Herbranda it near op de ferkeap fan lân te Bûtenpost.²⁷⁶

IVb. Feycke van Herbranda, 1592-1618 grytman fan Achtkarspelen, stoarn foar/yn 1620; tr. 1. Roelefke Coyters, stoarn (tinklik yn de kream fan har bern) 22 july 1592, begr. Bûtenpost,²⁷⁷ widdo fan Auth Harckema (mei wa't hja yn 1579 troude wie), dochter fan Hobbe Coyters (stoarn foar okt. 1594) en Ath Siccama; tr. 2. likernôch 1594 Wypck van Hettinga, 1620 mei har s. man neamd op de tsjerkeklok fan Bûtenpost.²⁷⁸

JR (241): *Wypk Hettinga [dochter van Tiete Hettinga en Hylck Galama] troude Feycke Branda, daerby een eenige dochter, Hylck Branda, die getrouw is aen Abbe Bootsma tot Rordahuisum.*

Op 13 nov. 1590 kriget substitút-grytman Feycke van Herbranda fan Achtkarspelen opdracht fan Deputearre Steaten om bôle en bier te jaan oan it kriichsfolk dat op trochreis yn Gerkeskleaster leit.²⁷⁹

Op 24 april 1600 keapje de troudelju Feicke Herbranda (grytman fan Achtkarspelen) en jf. Wypck Hettinga in sate mei lân ûnder Bûtenpost foar 355 gg. fan de troudelju dr. Ballinck Butenpost en Petke Petersdr.²⁸⁰

Op 24 febr. 1603 keapet Buue Harkema mei de frou 3½ roede fean op Surhústerfean foar 110 gg. fan jf. Aeth Sickema, widdo fan Hubbe Coeyters, as beppe en foarstanner fan Hylck en Auth Harckema, weesbern fan Auth Harckema en Roelyffcke Coeyters, lyksa't dy bern dat fean yn "maet en foegen" fan harren pake s. Liue Harkema oanurven is.²⁸¹

Op 10 nov. 1608 keapje de troudelju Feicko Herbranda en Wybck van Hettinga foar 42 gg. it pm Foltingha sate mei 34½ pm lân ûnder Bûtenpost fan de troudelju Beernt van Collen en Feick Gaeyckema (II.3b).²⁸² Op 13 jann. 1609 keapje Feicko Herbranda en Wypck van Hettinga 6 pm lân yn Boersma ûnder Bûtenpost foar 350 gg. fan Bauck [Jelgersma widdo Haye] Gaeyckema (II.3b).²⁸³

By testaminten fan 3 aug. 1599 en 24 aug. 1610 makket jf. Wypck van Hettinga, frou fan Feyke van Herbranda, har net mei namme neamde, 14-jierrige dochter ta universeel erfgenamt.²⁸⁴

Op 15 maaie 1604 prosedearret Sytse Boelis te Bûtenpost, mei foar Feike Herbranda, grytman en ûntfanger fan Achtkarspelen, Watte Harckema, Gerck Boersma, Botte Gosses en Tyaard Folkerds, as eigers fan Bennema sate te Bûtenpost en in oare sate dêre, tsjin Tyumme Peima, as fâd fan syn frou Eelck Harkema, en Frans Tyebbes te Bûtenpost.²⁸⁵ Op 27 nov. 1606 wurdt dr. Albert Potter, advokaat foar it Hof en siktaris van Wymbritseradiel, net ûntfanklik ferklearre yn syn saak tsjin Feike van Herbranda, grytman fan Achtkarspelen, en Aesge Popma te Drylts as kuratoaren oer Cuniera van Oostheim.²⁸⁶ Op 5 maaie 1607 stelt Rintse Itsma fan de Hamsterpein yn syn prosedueres tsjin grytman Feike van Herbranda fan Achtkarspelen en Focke Pouges, dat ien fan harren de heit is fan it bern dat by in "simpele vrouwspersoan" op de wrâld brocht

is; op 20 des. 1611 wurdt Focke Pougés feroardiele om it bern yn kwestje “by provisie beoorlyk te alimenteren”.²⁸⁷

Yn april 1611 wurdt grytman Feicke Herbranda neamd as ûntfanger fan Bûtenpost.²⁸⁸

Yn 1611 keapje Feicke van Herbranda en Wypck van Hittingha 3 pm lân te Bûtenpost foar 87 gg. it pm fan dr. Paulus Arcerius, rektor te Snits, as man en fâd fan Geert Styp.²⁸⁹

Op 18 maaie 1612 prosedearret Feike van Herbranda, grytman fan Achtkarspelen, tsjin de doarpsfolmachten fan De Harkema.²⁹⁰ Yn 1613 keapje Feycke van Herbranda en jf. Wypck van Hettinga 4 pm boulân yn Tiert Sipkes-waer foar 45 gg. it pm fan Marck Wibitsz.²⁹¹

Yn april 1615 is Feycko Herbranda lid fan de Admiraliteit yn Fryslân te Dokkum.²⁹²

Yn 1617 keapje Feycko van Herbranda en jf. Wypck Hettinga twa stikken lân fan Eduw Wygers, sterke fan har man Tyeert Tyallings.²⁹³ Yn 1618 keapje Feycko van Herbranda en jf. Wypck Hettinga in heal pm lân op it Groot Utland foar 38 gg. fan Syuw Ebdjes, sterke fan har man Eesck Hayma.²⁹⁴ Op 20 maaie 1619 wurdt Feico van Herbranda noch as grytman fan Achtkarspelen neamd.²⁹⁵

Op 14 jann. 1620 lit jf. Hylck van Herbranda de keap proklamearje fan 26 pm lân ûnder Surhuzum, dy't har heit s. Feycke van Herbranda foar 1800 gg. kocht hat fan Cornelis Jacobsz yn it Sint Antonygasthûs te Ljouwert.²⁹⁶ Op 8 juny 1621 leit jf. Hylck Herbranda, neilitten dochter fan grytman Herbranda, ferantwurding ôf foar it bewâld dat har heit hân hat fan de “landthuren van wl. Romke Cryns en Gerk moers landen, die hy in levne voor enige jaren verhuurt hadde”.²⁹⁷

Foarbern (fan Auth en Roelefke):

1. Hylck Harckema; tr. (3de prokl. Ljouwert 16 juny 1609) Aernt Haersma, 1625-1637 grytman fan Smalingerlân, testearret 16 okt. 1643 te Aldegea.²⁹⁸ Neiteam: Haersma.
2. Aulus Harckema, 1618-1638 grytman fan Fisflyt, stoarn 21 des. 1652, begr. Stynsgea.²⁹⁹

Op 11 febr. 1628 leit Reint van Harckema as neiste bloed fan Hylck, frou fan Arent van Haersma, grytman fan Smalingerlân, en Aulus van Harckema, grytman fan Fisflyt, en Tryntie, frou fan Poppe Hettes, it near op in beskate ferkeap.³⁰⁰

Bern (út Feycke syn earste houlik mei Roelefke):

3. Roelef van Herbranda, stoarn Bûtenpost 31 juny 1592.

Fan him is oars gjin oantinken mear oer as in brutsen bernesark yn de tsjerke fan Bûtenpost: A° 1592 den 31 Julij sterf Roelef, de soene bi Feike Herbranda en Roelefke Koeiters geprokereert.³⁰¹

Bern (út Feycke syn twadde houlik mei Wypck):

4. Hylck van Herbranda, berne sa. 1596, 1676 neamd; tr. (3de prokl. Gerjocht Ljouwert 12 juny 1624) Abbe van Bootsma, 1613 studint te Frjentsjer en 1614 te Marburg,³⁰² 1622-1631 kapitein, 1638 folmacht foar Idaarderadiel nei de Lândeï, meunsterkommissaris, ek tsjerkfâd fan Reduzum, stoarn dêr 3 sept. 1649.

JR (434): *Jr. Abbe Bootsma tot Roordahuysum, troude Hylck Herbranda, een*

eenige dochter van Feycke Herbranda & Wypk Hettinga; daerby een eenige dochter Wypck.

Yn de jierren 1622-1623 keapet jf. Hylck van Herbranda gauris ûnreplik goed oan yn Achtkarspelen.³⁰³ Yn 1649 publisearret Joh. Kleyenburgh syn *Lyckclachte over 't droevich affsterven van Jr. Abbe van Bootsma, overleden tot Roordahuysen den 3 Sept. 1649, gegeven aen Mevrouw Hylck van Herbranda, weduw-vrouw van den overl. heere.*³⁰⁴ Yn 1676 tekenet Hylk Herbranda, widdo fan meunsterkommissaris Abbe van Bootsma, in skuldbekentenis.³⁰⁵

Bern:

- a. Wypck van Bootsma, stoarn 1681/1682; tr. Sonnegea 6 sept. 1646 Dirck van Baerd, berne 20 july 1619, 1637 studint te Frjentsjer, 1638 luitenant, 1639 grytman fan Eaststellingwerf en 1639-1673 fan Weststellingwerf, stoarn 1673, soan fan Hobbe van Baerd (grytman fan Haskerlân) en Apollonia van Vierssen.³⁰⁶
JR (434): *Wypk Bootsma is getrouwt aen Dirck van Baerd, een soon van Hobbe Baerd.*

Bern:

- aa. Apollonia van Baerd, berne Wolvegea 29 maaie 1647, stoarn De Jouwer 27 april 1649, begr. Wolvegea.³⁰⁷
- b. Hessel van Bootsma, berne 10 febr. 1627, stoarn 8 aug. 1628, begr. Reduzum, "een soon van Abba van Bootzma".³⁰⁸

> **Meynsma**

Yn 1597 binne de rapen wer ris gear: "De volmachten van Wymbritseradiel, Menaldumadeel en Franekeradeel protesteren de nullitate van de kiesinge tot het ampt van raadsheer in het Hof van Friesland uit naam van Westergo op de persoon van dr. Benne Meynsma, hem dragende voor een edelman, door zulks 3 edelen in Westergo zullen zitten ende die staat der eigenerfden geheel uitgesloten etc. H. Waltinga 1597, Grovestins, Dirck Alberts, Wopke Frans Popta en Jelle Pieters (merk). Meinsma was door 13 volmachten gekozen en bleef raadsheer."³⁰⁹

Wy kenne út de lêste twa desennia fan de 16de ieu meardere foarbylden dy't tsjûge fan in wiere stannestriid tusken adel en einierden.³¹⁰ Mar dy oare foarbylden hawwe as oerienkomst dat de protesten oer en wer allinne troch fertsjintwurdigers fan ien-en-deselde stân útbrocht wurde, dat de einierden út allinne ien fan de trije plattelânskertieren as ien man opsteane en dat de eallju út namme fan de Fryske adel yn it algemien sprekke - foar de adel en de einierden stiet nammers noch in tredde stân oer: it patrisiaat út de stêden. It gefal fan Meynsma út 1597 moat wol in oare achtergrûn as in stannestriid ha. Want wat wy hjir sjogge is dat ek de eallju Hobbe Waltinga en Wybe Grovestins (grytmannen

fan Frjentsjerteradiel en Menameradiel) harren sterk meitsje foar de privileezjes fan de einierden en dat der net op kertier- mar op gritenijnivo stelling nommen wurdt. Dêrtroch wurdt dúdlik dat wy hjir mei in faksjestrïid te krijen ha en dat de ûnderlizzende faksje, dy't kenlik in kandidaat fan einierde komôf nei foaren skood hat, mei in ûneigentlik argumint dochs noch besiket de slach te winnen.

Doe't ik mei dit ûndersyk útein sette wiene der twa ôfsûnderlike famyljes Meynsma beskreaun: Gabbe syn slachte en in einierd skaai fan Bûtenpost. It wie net bekend oft beide famyljes ta itselde laach hearden. De 17de-ieske genealooch Josias Rispens hat Gabbe-en-dy opnommen yn syn *Stamboeck der oude Friesche edele geslachten*.³¹¹ En it is op syn "voorgang" dat De Haan Hetteema en Van Halmael yn harren *Stamboeck* (1846) "aan dit Geslacht onder de adellijke Familien in *Friesland* eene plaats gunnen" en wol ûnder de namme fan "Meynsma, (van Buitenpost)".³¹² Hja basearje har hast hielendal op it wurk fan Rispens en nimme sa ek dy syn flaters oer. Want it hat bliken dien dat Rispens syn Meynsma-tiidgenoaten wol kent: hy wit oft se al as net troude binne, oft se bern c.q. watfoar bern se ha en oft se al as net ferstoarn binne. Mar foar 16de-ieske en ier 17de-ieske filiaasjes is Rispens wolris wat minder krekt en moatte syn meidielings inkele kearen rjochtset wurde. Lykwols haw ik hjir ek syn wurk yntegraal yn de neifolgjende genealogy by de oanbelangjende persoanen opnommen ûnder fermelding fan syn ynysjalen JR (en sidenûmer). En dat jildt ek foar de saneamde *Genealogie Idamana*, in parinteel fan de Auckama's, dêr't de bruorren Hector en Horatius Meynsma yntroude binne (GenIdama).

De einierde famylje is bekend út de kertiersteat fan Pieter Nieuwland, dy't fangefolgen in stamrige beslacht. Sydlynjes figurearje yn de Boelens-artikelen fan Rindertje Bouma. Guon fan harren grêfstiennen binne yn de tsjerke fan Bûtenpost bewarre bleaun en yn 1950 fan ryksargivaris Heerma van Voss beskreaun en taljochte. Yn beide famyljes komt de namme fan Benne foar en se fiere itselde wapen. Yntusken stiet it wol fêst dat Gabbe-en-dy en de einierden fan ien-en-itselde laach binne.

Lykas sein binne de Meynsma's net fierder tebek as 1533 te folgjen. Yn de earste helte fan de 17de ieu splitst de famylje him yn trijen: in protestantse einierde staach op Meynsma te Bûtenpost, in protestantse patrisyske staach te Frjentsjer en in roomske adellike staach op Unia te Bears. Stamfaar fan de einierde staach is Benne Meynsma, dy't der al jong by weifallen is. Ut dizze staach komt om 1650 hinne in stiger fuort, dy't as iennige leat yn it begjin fan de 19de ieu noch bloeit. De oare twa stagen stamje ôf fan Benne syn broer mr. Hoyte Meynsma. Dy syn soan Gabbe Meynsma is de stamheit fan de roomske adellike staach. Gabbe syn jongere healbruorren hawwe harren oan it kalvinisme konformearre,

fan wa't Foppe de stichter is fan de protestantse patrisyske staach. Dy lêste twa stagen stjerre beide yn de jierren 1690 út, mar mei wat in wrâld fan ferskil: Gabbe van Meynsma as in roomsk ryk ealman en syn fiere nicht Berber Suffy Meinsma as in fyn earm skroarswiif.

> Genealogy

I. Eept Meynsma, 1533-1558 neamd, 1537 folmacht fan Bûtenpost, 1545 tsjerkfâd dêre; tr. (foar) sa. 1525 N.N.,³¹³ (tinklik) dochter fan Benne Jeltinga (stoarn 1504) en Rints Feckes Oentsema (stoarn 1538).³¹⁴

Op 20 okt. 1533 wurdt Epe Meynsma foar it earst oantroffen.³¹⁵ Yn 1537 wurdt Epe Meynsma c.s. neamd.³¹⁶ Op 20 des. 1537 prosedearret Ept Meynsma as folmacht fan Bûtenpost.³¹⁷ Yn 1543 wurdt Ept Meyntsema/Mensma as neistlizzer te Bûtenpost neamd en wurdt der skreaun fan Eept Mensma-waert.³¹⁸ Yn 1543 leit de Ept Mensma-fenne yn Suyerhuystera maeden.³¹⁹ Yn 1543 wurdt Ept Mensma ûnder Surhuzum as súdlike neistlizzer neamd fan in “acker saetlant, streckende van den Kerckwech opwaerts aen 't feen”.³²⁰ Yn 1543 wurdt Ept Mensma as neistlizzer neamd ûnder Twizel.³²¹ Yn 1545 prosedearret Epo Meynsma as tsjerkfâd fan Bûtenpost tsjin jf. Margriete mr. Aelberts [Aernsma] widdo en Dirck Joostenz út De Haach.³²² Yn 1552 is Ept Mensma te Bûtenpost bewapene mei harnas, ringkolder, speets en degen.³²³

Op 17 febr. 1558 prosedearje Gaytthe Folckerts as fâd oer Gercke Jellez en Saep Jelledr, neilitten minderjierrige bern fan Jelle Boersma, Wyert Jellez foar himsels en Ritske Syeuwertsz as man en fâd fan Ethie Jelledr tsjin Eepe Meynsma as fâd oer de minderjierrige bern fan Gerck Boersma, Marck Boersma foar himsels, Marck Leeuwinga fanwegen syn frou Fopcke Boersma, Watte Herckama fanwegen syn frou Tade Boersma, en Eme Lolckez fanwegen syn frou Ffroucke.³²⁴

Yn dy lêste rjochtsaak steane de Boersma's foarinoar oer. Hja sille inoars migen west ha en der sil in mienskiplik erfskip yn de kiif stien ha. Wêrom't no krekt Eepe Meynsma fâd oer Gerck Boersma syn bern wurden is docht net bliken, mar it leit yn de reden dat in suster fan Eepe faaks de mem fan dy bern west hat.³²⁵

Hoewol't hurde bewizen ûntbrekke sille Ept Meynsma en syn frou de âlden west ha fan:

1. Hoyte, folget IIa.
2. Benne, folget IIb.

Dat Hoyte en Benne broers binne stiet wol fêst om't harren bern inoars “volle susterlingen” binne.³²⁶ Fan neifolgjende Machius kin dat net sein wurde, mar hy kin ferneamd wêze nei Mecce of Metcke Jeltinga, dan in omke oan memmekant.³²⁷

3. (?) Machius Meynsma, fan Bûtenpost, 1559 studint te Keulen.

Op 30 juny 1559 wurdt Machius a Meynsmayck, Epontanus, studint yn de rjochten te Keulen.³²⁸

IIa. Mr. Hoyte Meynsma, 1545 studint te Leuven, 1553 advokaat te Ljouwert, stoarn 10 aug. 1581, begr. Aldehou te Ljouwert;³²⁹ tr. 1. likernôch 1552 Ebel Herbranda (II.1), 1549-1552 as widdo gildesuster fan “Soete name Jesus” te Ljouwert,³³⁰ stoarn 4 july 1558, begr. Aldehou,³³¹ widdo fan Gabbe Douwema, dochter fan Haeye Herbranda en Katharina; tr. 2. Bieuck Humalda, stoarn 23 april 1594,³³² dochter fan Frans Aebingha alias Humalda en Anna (Ruyrds) Feitsma.³³³

JR (713): *Mr. Horatius (Hoite) Meinsma, {een soen van ... Meinsma & ... Jeltinga; dese Hoite Meinsma, J.V.L., leght op Oldehoeff begraven} die getrouet heeft Ebel Herbranda, {een dochter van ... Herbranda & ... Harinxma} tot syn 1e vrouw, daerby Benne, ... & Gabbe; 2e getrouet aen Beits Humalda, in dochter van Frans Abbinga & Beits Humalda, [...], sond. kind.*³³⁴ N.B. Benne is in soan út it twadde houlik, dat dus net sûnder bern is.

Op 19 jann. 1545 wurdt Hoyto Meynsma, Frisius, studint te Leuven.³³⁵ Yn de jierren 1553-1581 is mr. Heuyte of Ho(e)yte Meynsma gauris as folmacht of kurator litis fan dizze-of-jinge oan it prosedearjen.³³⁶ Op 31 jann. 1558 prosedearret Hoyte Meynsma út namme fan syn frou Ebel Herbranda tsjin Anna Bauwma.³³⁷ Op 21 okt. 1563 is mr. Hoyte Meynsma mei Jouw Brongersma kurator oer Broer Syes Buwema.³³⁸ Begjin 1567 swart advokaat mr. Hoyte Meynsma kening Filips II jitris trou.³³⁹ Op 15 july 1569 prosedearret Johanna Hendrix, widdo fan Joannes Heemstra, tsjin Taecke Buwingha, Johan Cornelis en mr. Hoyte Meynsma.³⁴⁰ Op 30 juny 1572 spant dr. Johannes Tiara in saak oan tsjin mr. Hoyte Meynsma.³⁴¹ Yn 1577 kriget mr. Hoyte Meynsma as ynwenner fan Ljouwert in twongen liening fan 150 gûne oplein.³⁴² Op de Lândeï fan 15 febr. 1581 wurdt M. Hoythe Meynsma foardroegen as riedshear yn it Hof van Fryslân - mar net beneamd.³⁴³ Op 17 maaie 1584 wurde de erfgenamten fan mr. Hoyte Meynsma neamd as neistlizzers.³⁴⁴ Yn 1588 wurdt Byuck Humalda neamd as widdo fan mr. Hoyte Meynsma.³⁴⁵

Bern (út it earste houlik):

1. Gabbe (sa. 1553), folget IIIa.
2. Ebel Meynsma, 1588 neamd, net troued ferstoarn.
3. Catharina Meynsma, 1588 neamd, net troued ferstoarn.

JR (715): *Ebel & ... Meinsma, syn vrysters gesturven.*

Op 11 juny 1588 ferkeapje de troudelju mr. Gabbe Meynsma en Baucke Hettedre Reen, mei tastimming fan syn susters Eebel en Catharina Meynsma, it fan harren s. heit bewenne hûs op Cammingahorne oan de Grutte Tsjerkstrjitte te Ljouwert.³⁴⁶ Josias Rispens stelt dat mr. Gabbe (IIIa) twa dochters hat, Ebel en N.N., dy't beide net troued ferstoarn binne. Ik tink dat dy twa dochters dizze twa boppeneamde susters binne. Dit hûs wie earst fan Gabbe Douwema en dêrnei moat it yn hannen fan syn widdo Ebel Herbranda rekke wêze. Dy liet it nei oan har bern. Dêrom binne dizze trije bern út it earste houlik.

Bern (út it twadde houlik):

4. Dr. Frans Meynsma, 1583 alumnus, 1584 studint te Marburg, 1590

te Heidelberg en 1592 te Basel, 1592 advokaat,³⁴⁷ stoarn (deade yn in treffen mei soldaten) Lingen 1595.³⁴⁸

Op 10 okt. 1584 wurdt de stúdzjetalage fan Franciscus filius mr. Hoytonis Meinsma, dy't op 19 maart 1583 alumnus wurden wie, mei 15 fl. ferhege ta 50 gg.³⁴⁹ Op 24 april 1584 wurdt Franciscus Meinsma studint oan de universiteit fan Marburg a.d. Lahn, op 18 maaie 1590 te Heidelberg en op 2 maart 1592 promovearret er yn Basel ta doktor yn de beide rjochten.³⁵⁰

5. Mr. Benne Meynsma, benefisjant fan it Sjaerdema-lien, 1586 (as Bernardus of Bononius Meinsma) studint rjochten te Frjentsjer, 1587 te Herborn, 1589 te Helmstadt,³⁵¹ 1594 assessor by it Kriichsgerjocht,³⁵² 1597-1612 riedshear yn it Hof, stoarn Ljouwert 15 maart 1612.

JR (713): *Mr. Benne Meinsma, D.V.J., is ongetrouwt gesturven.*

Yn 1590 spilet in rjochtsaak foar it Nedergerjocht fan Frjentsjer dêr't út bliken docht dat jf. Byuck Malda as mem fan Benne Meynsma, har soan by s. mr. Hoeyte Meynsma, en juffer Anna van Egmond, widdo fan [Peter van] Salanchi, as mem en legitime tutriks fan Jacques van Salanchi, prosedearje yn harren kwaliteit fan benefisjanten fan de Sjaerdema-prebende te Frjentsjer.³⁵³

Jacques de Challansi hat Sjaerda-bloed.³⁵⁴ Mar foar Meynsma is dat wol útsletten en it is my dan ek net dúdlik wêr't hy dy prebende oan te tankjen hat. Yn 1597 kriget it Hof fan Fryslân in nije ynstruksje en moatte der ynienen sân nije riedshearen bykomme om mei de âlde riedshearen in toltal út te meitsjen, trije út elk kertier. As riedshear hat mr. Benne Meynsma syn part ek meiblaasd yn it skeel dat Fryslân yn 1600 op de râne fan in boargerkriich brocht.

Op 26 july 1600 beslút it ôfskieden kolleezje fan Deputearre Steaten fan Eastergoa en Westergoa te Frjentsjer dat de riedshearen Harinxma en Meynsma oppakt wurde moatte.³⁵⁵ Op 30 july 1600 skriuwt staadhâlder Willem Loadewyk te Grins oan it Hof fan Fryslân dat er fernommen hat dat de twa riedshearen te Frjentsjer yn frijheid steld wurde sille.³⁵⁶

Op 26 aug. 1600 skriuwt B. Meynsma te Dongjum oan Gysbert Fransz Ens, âld-boargemaster fan Frjentsjer en oeconomus fan de universiteit dêre, mei it fersyk om kontakt op te nimmen mei de Magistraat en yn it bysûnder mei Epe Jacobs Juckema, Abbe Fransz en oare âlde boargers lykas Minne Mellema, om harren dit fertroulik brief lêze te litten en om derfoar te soargjen dat de finzennommen doarwarders fan it Hof fan Fryslân yn frijheid steld wurde. Meynsma dy't - tinklik as studint - in jierlang by Ens en syn silger húsfrou yn de hûs wenne hat, sil dan op syn bar alle mooglike writen dwaan en bewurkje dat ek de arrestearre ynwenners fan Frjentsjer loslitten wurde.³⁵⁷

De oare deis skriuwe [de riedshearen] F. thoe Grovestins en B. Meynsma te Dongjum oan Abbe Fransz, âld-boargemaster fan Frjentsjer mei it boadskip dat hja dêr yn Dongjum mei twa kompanjyen soldaten oankommen binne om, salang't de twa finzennommen doarwarders fan it Hof fan Fryslân net loslitten

wurde, boargers en ynweners fan Frjentsjer finzen te nimmen. Abbe wurdt oantrune om yn gearwurking mei Ghysbart Fransz Ens, Peter Augustinus Ens, Minno Mellema en oaren dy frijlitting yn oarder te meitsjen.³⁵⁸

Nettsjinsteande dy eskalearjende toan en dat wapengekleetter wurdt de frede mei gauwens tekene en hat tenei steedhâlder Willem Loadewyk de toutsjes yn hannen. It is de grutste oerwinning dy't er ea mei militêr machtsfertoan helle hat, sûnder ek mar ien skot te lossen.

De sneons 15 maart 1612 skriuwt lâns histoarjeskriuwer Bernardus Furmerius yn syn diarium dat mr. Benne Meinsma, in man mei in tige grut ferstân mar ek in berucht drinker, nammers riedshear yn it Provinsjale Hof fan Fryslân, nei't er de foarrige deis noch fan de wyn swolge hie, fan 'e moarn dea op bêd fûn is.³⁵⁹

6. Ruyrdt Meynsma, 1583 alumnus, 1587 klerk op it kolleezje fan Deputearre Steaten, stoarn (fier) foar 1603.

Op 13 nov. 1583 wurdt oan Riurdt Meinsma, soan fan mr. Hoythe Meinsma, in stúdzjetalage fan 35 gg. takend.³⁶⁰ Yn 1587 wurdt de klerk Ruyrdt Meynsma as midsman brûkt by de ynsinuaasje fan in offisjeel notarieel protest oan it kolleezje fan Deputearre Steaten.³⁶¹

Mei't yn 1603 ûnder de folle susterlingen fan Ept Meynsma (IIId) wol riedshear mr. Benne Meinsma en dy syn broer mr. Gabbe Meynsma neamd wurde mar net harren broer Ruyrdt, nim ik oan dat dy, lykas de oare bruorren Frans en Foppe, dan al ferstoarn is. En faaks wied er yn 1592 al wei, út hokker jier oft it earste (bewarre bleaune) register datearret fan betellingsordonnânsjes fan Deputearre Steaten op de ûntfanger-generaal fan it kleastergoed, dêr't Ruyrdt ûnder de fjouwer klerken fan dat bestjoerskolleezje net yn neamd wurdt.³⁶²

7. Foppe, folget IIb.

IIb. Benne Meinsma, stoarn foar/yn 1567; tr. Geb Syedr Itsma, 1598 te Bûtenpost, testearret 1600, 1606 en 1610, stoarn 1610/1613, dochter fan Sye Itsma (1543 tsjerkfâd fan Droegeham).³⁶³

Op 1 april 1567 slút Hoito Meynsma in keapkontrakt ôf mei Geb Itsma, widdo fan Benne Meynsma.³⁶⁴ Yn 1572/1573 keapet (in) Gepck Meyntema (!) lân yn Kollumer uysterdycken.³⁶⁵

Op 19 des. 1594 lizze Jan Gerrits en Geb Mensma as neistlizzers it near op de keap troch Feycke Herbranda (IVb), grytman fan Achtkarspelen, fan in fearns part fan in sate mei lân te Bûtenpost, grut 14 pm en 10 einsen, dy't er foar 20 gg. it pm kocht hat fan Catrina Romckesdr, widdo fan syn broer Haeye Herbranda.³⁶⁶ Op 3 july 1595 wurde Sioert Boeles en Geb Mensma neamd as neistlizzer fan fean te Surhústerfean, dat Liuwe Boelis neffens syn eigen sizzen jierren lyn kocht hat.³⁶⁷

Op 30 maaie 1598 prosedearret mr. Gabbe Meynsma út namme fan Geb Meynsma te Bûtenpost tsjin Jelcke Gossesz te Jistrum. Geb hat yn 1596 in pleats te Jistrum ferkocht

oan Jelcke foar 473 gg., te beteljen op Alderheljen en Maaie yn healjierlikse terminen fan 100 gg. oant de folsleine keapsum ôfdroegen is. De earste twa terminen fan Alderheljen '96 en Maaie '97 hat Jelcke ôfrekkene mar sûnt wegeret er ferfolchbetellings, ek al om't neffens him by de keap fan de pleats ynbegrepen wiene "negen roeden leyens, dye haar noyt toegehoort hadden oft alsnoch en toebehoorden, veel min by haar geleverd conden worden". Likegoed beslút it Hof dat ek de yntusken ferstrutsen terminen fan Alderheljen '97 en Maaie '98 betelle wurde moatte en op Alderheljen '98 de noch te ferskinen lêste termyn fan 73 gg.³⁶⁸

Op 15 febr. 1599 ferkeapet Geb Mensma 3 mêd lân ûnder Stynsgea foar 99 gg. oan de troudelju Aestzien Wierts en Houck Mientsdr.³⁶⁹ Op 14 maart 1601 prosedearret Geb Meinsma foar harsels en as rjochtsopfolger fan Jan Gerrys tsjin Claes Jouts en Anna Petersdr, troudelju te Bûtenpost.³⁷⁰ Op 5 nov. 1601 ferkeapet Geb Mensma foar 35 gg. in heal mêd healân ûnder Bûtenpost oan de troudelju Meiert Haersma en Eelck Jelledr.³⁷¹ Op 5 nov. 1601 keapet Geb Mensma, widdo fan Benne Mensma, in hûs mei beammen, plantaazje en hôf op de Laen te Bûtenpost foar 272 gg. fan Fedde Bruchts nomine uxore (IIId) en Jent Mensma, frou fan Ballinck Wibes.³⁷²

Op 12 april 1603 prosedearret mr. Gabbe Meinsma út namme fan Geb Meinsma te Bûtenpost tsjin Georgien Itsma te Kollum en Benne Sickes [Sjoerda] te Gytsjerk. Geb stelt dat hja inkele jierren as "geauthoriseerde voormombers" it goed fan de weesbern fan har s. soan Ept Meinsma administrearre hat, dat dy bern no "ad puberatem" kommen binne en dat hja "vermits haer grote swackheid ende ouderdom" net langer by steat is om it bewâld te fieren. Dêrom moatte der oare "voormombers" komme en as "naaste bloedverwanten" hat hja dêr de foarroppene Georgien en Benne foar op it each. Georgien stelt dêrfoaroer dat der wol oaren binne dy't neier oan dy weesbern besibbe binne, lykas neamde Benne Sickes út namme fan syn frou [Jent Rintses Itsma] en mr. Gabbe Meinsma. Boppedat is Georgien fiskaal fan Kollumerlân, dêr't er syn hannen al fol oan hat, en hat er it beestiaal, de lekkens en aksynzen yn dy gritenij pachte, dêr't syn goed boarch foar stiet. En as er ta momber oansteld wurde soe, soe it goed fan de weesbern lyksa ûnder dy boarchstelling falle. Benne stelt dat dy weesbern him alhiel frijemd binne en dat Wate Harkema en Wigle Roukama, beide te Bûtenpost en beide ek besibbe oan de weesbern, earder foar de fersochte kuratele yn de beneaming komme. Boppedat wiist Benne derop dat de bruorren, riedshear mr. Benne Meinsma en advokaat mr. Gabbe Meynsma, "volle susterlingen" binne fan de weesbern harren heit. It Hof ferklearret de saak net ûntfanklik.³⁷³

Op 2 febr. 1607 triomfearret Fedde Bruchts, as kurator yn it plak fan Geb Meinsma oer de weesbern fan s. Eept Meinsma, foarman fan Fedde syn frou, tsjin Balling Wybes en Jent Meinsma, troudelju te Burgum. Ut de oanslutene rjochtsaak yn rekonvinsje docht bliken dat Fedde mei út namme fan syn frou Foock Lyeuma prosedearre hat.³⁷⁴ Ut dyselde tiid sil datearje "d' principale baer tussen Fedde Bruchts ter eenre ende Balling Wibes ter andere siden gemaect nopende de tauxatie ende betalinge van de plantagiën staende te Butenpost op Meinsma state".³⁷⁵

Yn it stjerhûs fan har skoansoan Balling Wibesz wurde yn 1614 de folgjende dokuminten

beskreaun dy't op Geb betrekking ha: "copia copiae van het houwelicx contract tussen Ypt [!] Meinsma ende Geb Ytsma; copia copiae van 't accord ende ontscheidinge tussen Geb Meinsma vanwegen haer soons kinderen cum socijs ter eenre ende Fedde Bruchts met Foeck Liuwma ter andere siden beroerende d' nagelatene goederen van Ept Meinsma, voers. weeskinders vader; het principael testament van Geb Itsma, wedue van Benne Meynsma, in dato den 7en juny 1600; het principael testament van Geb Syedr, wedue van Benne Meinsma, in dato den 19en january anno 1606; andere testament van Geb Syesdr, wedue van Benne Meyntsma, van dato den sesten juny 1610, geschreven by d' hand van Adam Richaero; noch een langwerpich schriefboeck by w. Geb Meinsma geholden van haer ontfang ende uitgave, die sy over haer kindtskinderen gehadt heeft ende gedaen".³⁷⁶

Bern:

1. Jent, folget IIIc.
2. Ept, folget IIIId.
3. Romt Mensma, boer te Bûtenpost, stoarn dêre 1596; tr. Teets/Tyetske, 1595 troudelju, stoarn 1595/1596.³⁷⁷

Op 27 april 1595 wurde fêststeld de "conditiën, fforwaerden ende articelen waerop dat Romt Mensma ende Teets sin huysvrouw gedencken te vercoepen replyke ende boelgoederen ende levende haeven".³⁷⁸ Op 5 febr. 1596 is Romt Mensma partij yn in gerjochtlike ferkeap fan "rogge in den velde", eigen oan Edsie Jelles op de Hamsterpein.³⁷⁹

Op 28 aug. 1596 wurdt it stjerhûs beskreaun fan Romt Mensma, "soe veele hem alleen gecompeteert heeft, sunder dat wl. Tyetskes goederen hierinne bereekent sint"; ûnder it fêste goed: "het huys met hetgheene daeraen eertvast ende naegelvest is, boemen ende plantagiën, hoevynghe sampt die utile dominie van den huyssteede, gront ende de hoeffs gront ende den steede daerop Meinis Jacobs huys heeft gestaen".³⁸⁰ Oanslutend dyselde deis wurde fêststeld de "conditiën, fforwaerden ende articelen waerop dat Geb Mensma voer haerselven, Jent Mensma voer haerselven, Fedde Bruychts vanweeghen Eept Mensma kinderen by Ffoeck Liuma geprocreërt, willen vercoepen den boelgoederen in den sterffhuys van wl. Romt Mensma naegelaten volgens den inventaris"³⁸¹ - dat Rompt syn neilittenskip nei in mem en dy har beide bern giet, makket dat Rompt sels ek wol in soan fan dy mem wêze sil. Op 24 febr. 1597 krije de erfgenamten fan Romt Mensma 1 pm lân "in die Hammen" yn wannelkeap fan de troudelju Jan Gerrits en Foeck Boelis tsjin 20 einzen lân ûnder Bûtenpost.³⁸²

IIIa. Dr. Gabbe Meynsma, berne sa. 1553, wurdt 4 okt. 1581 studint rjochten te Leien en itselde jiers ek advokaat foar it Hof;³⁸³ stoarn 30 july 1621 (68 jier âld),³⁸⁴ begr. Aldehou te Ljouwert; tr. foar/yn 1584 Bauck Rheen, berne sa. 1559, stoarn 7 febr. 1645 (86 jier âld),³⁸⁵ begr. Aldehou, dochter fan Hette Lolckez Rheen en Jildu Hoytema.³⁸⁶

JR (715): *Mr. Gabbe van Meinsma, leght op Oldehooff in de kercke [?] begraven,*

hy ob. 30 jul. 1621, J.V.L. & advocaet voor den Hove van F., troude juffr. Bauck v. Rheen, een dochter van Hette v. Rheen & Jildu Hoitama, daerby 5 kinderen: Ebel, ..., Botte, Hector et Horatius.

JR (800): *Bauck Rheen is getrouwt aen Dr. Gabbinius van Meinsma, advocaet voor desen Hove, een soon van Hoite Meinsma & Ebel Herbranda, daerby 4. [!] kinderen: Ebil, ..., Hector & Horatius.*

Josias Rispens sprekt himsels yn it bernetal tsjin. Ik beskôgje de dochter Ebel en har mooglike suster net as Gabbe syn bern mar as syn susters en fangefolgen binne hja in generaasje heger pleatst. Mar der moat fansels wol rekken mei hâlden wurde dat Gabbe ek in dochter Ebel hân ha kin.

Yn 1584 prosedearje Tyerck Pieterz Teetlum (boarger binnen Ljouwert) en Hac Teetlum te Snits, mei út namme fan harren broer Duecke Teetlum, tsjin de bruorren Lolcke, Gercke en Wytie Hettez Reen, advokaat mr. Gabbe Meynsma út namme fan syn frou Bauck Hettez Reen, neamde Lolcke út namme fan syn suster Barbara Hettez, en mr. Jacob Herbaium út namme fan Wpcke Douuez Tallum fanwegen dy syn bern by s. Hac Hettes Reen.³⁸⁷ Yn 1585 prosedearje mr. Gabbe Meynsma fanwegen syn frou en Epe Herez te Rûgelollum tsjininoar.³⁸⁸ Yn 1588 is Bauck Reen, frou fan mr. Gaebbe Meynsma, erfgenamt fan har heit Hette Lolckes Reen.³⁸⁹

Yn 1588 is mr. Gabbe Meynsma folmacht fan mr. Buwe Jeltinga oangeande in dekretale ferkeap, as gefolch fan in proses tusken Tyepcke Gouerts, boarger fan Ljouwert, en Pholt Phaesma, grytman "op de Ruwegeert tot Grypskerck".³⁹⁰ Yn 1602 is Bauck Hettes, troude mei advokaat mr. Gabbe Meynsma te Ljouwert, oanwêzich by it beskriuwen fan it stjerhûs fan s. Gercke Hettes [Rheen] en Syuerdtke Rienxdr [Andringa], troude lju te Lytsewierrum.³⁹¹ Yn 1606 is Gabbe Meynsma eigener en bewenner fan in hûs mei 6 skoarstiens yn East Minnema-espel te Ljouwert.³⁹² Yn 1619 besit Gabbe van Meynsma te Ljouwert 40 pm lân, dat noch foar de tiid fan 8 jier ferhierd is oan de erfgenamten fan Rincke Gerloffsz Berghuys, eartiids doarpsrjochter fan Lollum.³⁹³

Bern:

1. Dr. Hette/Hector Meynsma, kenlik studint te Leuven,³⁹⁴ 1607 advokaat foar it Hof,³⁹⁵ 1640 foar de helte eigener fan Meynsmastate te Bûtenpost, stoarn 17 juny 1647 (mei frou op Aldehou begroeven); tr. Gerjocht Ljouwert 31 july 1619 Jantje/Joanna Bouricius, berne 28 maaie 1577, testearret 1638,³⁹⁶ dochter fan dr. Jacobus Bouritius (advokaat) en Jets Gisberts (Ysera).

JR (715 en 800): *Hector Meinsma, J.V.Dr. & advocaet, is getrouwt met Jantien Bouricius, een dochter van Jacobus Bouricius & Bauck Buygers, sond. kind. GenIdama: Johanna Bouritius, een tweling van Jan [geboren 28 mey 1577], ux. Hector Meinsma, als advocaet in den Hove van Vrieslant ingelyft 1607, was een broer van Horatius Meinsma [...]. Hector overleden 17 juny 1647 en Joh. ..., in Oldehoof begraven, zonder kinderen. Nota: Joanna is getrouwt 29 juny 1619, doen was Hector oud 31 jaren. N.B. Dat moat tinklik as "37 jaren" lêzen wurde om't Hector yn 1607 al advokaat is.*

Op 22 maart 1628 wurdt oer de heale eigendom fan Meynsmastate skreaun: “toebehorende Benne Meynsma en Lyuue Claess sampt Ritske Wygers crediteuren, daeraff de here Hector Meynsma nu eigenaer is volgende zyn decreet voor de tyt van een jaer aen Mey 1628 toe lopende”.³⁹⁷ Op 27 april 1629 keapje de troude lju dr. Hector Meinsma en Jantien Bouritius foar 450 gg. de helte fan in stik lân ûnder Bûtenpost fan Benne Wygers (IVc) en Mary Jansdr, dy’t dat troch oankeap yn hannen krigen hiene fan [dy syn broer] Ritske Wygers.³⁹⁸ Op 4 juny 1632 keapje dr. Hector Meynsma en Jantien Bouricius foar 225 gg. in fearns part fan in stik lân fan 10 pm te Bûtenpost fan Benne Wygers en Mary Jansdr.³⁹⁹ Yn 1639 leit dr. Hector Meinsma it near op de ferkeap fan de helte fan Meynsmastate troch Ipt Lyewes (IVe.1).⁴⁰⁰ Op 12 aug. 1647 ha de fâden fan it Ald Boargerweeshûs in legaaf fan doctor Hector van Meynsmas útbetelle krigen fan monsieur Gabbe van Meynsmas.⁴⁰¹

2. Hoyte/Horatius, folget IVA.
3. Botte/Mr. Boëtius Meynsma, studint te Leuven, 1619 pryster, stoarn 1635/1645.

JR (715 en 800): *Botte Meinsma, is geweest priester.*

Yn 1619 wurdt Boëtius Meinsma út Ljouwert, dy’t op it Viglius-kolleezje [te Leuven] sit, ta pryster wijd.⁴⁰² Yn 1635 is M[agister] Meinsma as pryster warber yn Fryslân en moat er, sjoen in letter pleatst krúske foar syn namme, foar 1645 ferstoarn wêze.⁴⁰³

IIIb. Foppe Meynsma, alumnus, 1590-1594 studint te Frjentsjer, 1596 te Tolbert (yn Grinslân),⁴⁰⁴ (tinklik sûnt) 1597 assessor by it Kriichsgerjocht,⁴⁰⁵ wurdt 18 maaie 1602 hopman (en is in goed wike letter al dea), begr. 2 juny 1602; tr. likernôch 1595 Barber Liphard;⁴⁰⁶ hja tr. 2. (ûndertr. Gerjocht Dokkum 17 sept. 1608) Gilis Sierdts, skuonmakker, fan Ljouwert; hja tr. 3. Ljouwert 11 nov. 1621 Jacques Jacques, skuonmakkersgesel, fan Ljouwert. JR (713): ... *Meinsma, is getrout aen, daerby 2 soenen, Horatius & Epeus.* N.B. Epeus is net in soan fan Foppe Meynsma.⁴⁰⁷

Op 30 july 1588 fersiket Bieuck van Humalda by rekest oan it Mindergetal om in pinsje foar har soan Foppe Meinsma.⁴⁰⁸ Op 5 juny 1590 wurdt Foppius Meinsma studint artes te Frjentsjer.⁴⁰⁹ Op 5 jann. 1591 hawwe de eksaminatoaren net botte hoop op bettere stúdzjerisseltaten fan Foppius Meinsma: “ultima vel nullius spei”.⁴¹⁰ Yn 1592 is Foppius Meinsma bursaal “des anderden taeffels”.⁴¹¹ Op 10 maaie 1594 wurdt oan Foppe Meynsma, studint te Frjentsjer, in ordinaris pinsje fan 40 gg. takend mei it “supplementum”, dat tegearre 98 gûne en 10 st. makket.⁴¹²

Op 14 nov. 1601 prosedearret Agnieta Hieronimusdr, widdo fan Jelys Lens, tsjin Foppo Meinsma.⁴¹³

Op 26 maart 1602 wurdt dr. Sixtus van Amama beneamd ta assessor fan it Kriichsgerjocht yn stee fan Foppe Meynsma, dy’t keazen is ta luitenant fan hopman Albert Hoornckens.⁴¹⁴ Op 18 maaie 1602 “is Foppe Meynsma, lieutenant van wylen Albert Hoernckens, by gemene stemmen gecoren tot hopman in des voers. Hoernckens plaetse, onder conditie

nochtans dat hy gehouden sal wesen soe wel d' weduwe van w. Rienck Hettingha als d' weduwe van den voernoemden Hoernckens alsulcken vereeringe te doen als by d' heeren Gedeputeerde[n] in de redelyckheit sal worden toe te behoiren".⁴¹⁵ Op 2 juny 1602 skriuwt siktaris Aysma yn it resolúsjeboek fan Deputearre Staeten: "nihil actum vermidts d' begravinge van den hopman Meynsma".⁴¹⁶

Op 13 okt. 1602 "compareert [by Deputearre Steaten] d' heere Meyntsma ende versueckt dat hem ofte de weduwe van w. Foppe Meynsma syn brueder 't proces dat hy tegens Willem Jansen, burgemr. tot Harlingen, als borge van Albert Pieterz, gewesenen scryver van den voernoemden Meynsma, sal comen te sustineren in val van condemnatie onschadelyck mach wesen aengaende d' affrekeninge van een maendt soldts aen d' compagnie van den voers. Foppe Meynsma by de voers. weduwe te doene ende is nae voergaende communicatie daerinne geaccordeert".⁴¹⁷

Op 7 juny 1603 prosedearret riedshear mr. Benne Meinsma, as omke fan de bern fan syn s. broer Foppe Meinsma en mei fanwegen dy syn widdo Barbara Liphard, tsjin Jan Willems, boargemaster fan Harns, dy't feroardiele wurdt om 2000 gûne te beteljen, ûnder ôftrek fan wat Albert Pietersz al betelle hat.⁴¹⁸

Op 26 sept. 1610 wurdt in akkoard sletten tusken "den heer Benno Meynsma als oom over Hoyte, Foppe Meinsma naegelatene weeskindt by Berber Lyphert geprocreert ten eenre ende Sierd Gosses als schoonvader van de voers. Berbera ten andere zyden nopende de voers. Hoytes vaders goederen, voor 'twelcke Sierd Gosses daerby aengenomen heeft uyt te keren eens hondert dalers".⁴¹⁹

Op 11 okt. 1621 wurdt yn Ljouwert de ynboel beskreaun fan Berbera Lyffaert, "laest wedue van wylen Gielis Sierds, wonende in de huysinge van Christiaen Hansz in de Grote Kerckstraet, haer wederomme te echte begeben hebbende met Jaques Jaquesz, ende dat in voegen zy Berber ende de voers. Gielis Sierds d'zelue goederen in levene t'samen gepossiedeert hebben, door versoek van Sierd Gosses ende Mary Gielisdr, echteluyden als bestevader ende bestemoeder van Magdaleentie Gielis, haer kindtskindt by de voers. Berbera Lyffaert in echte getogen, om te procederen tot bewys van t'zelve kindts vaders goederen". Dêr wurdt by oantekene dat de klean "tot wylen Gielis Sierds lichaem ende mede t'gene tot 't kindts Joannes Gilis lichaem behoort heeft" al by boelguod fan 13 july 1621 ferkocht binne. De folgjende boeken binne yn 'e hûs oantroffen: "D'Christelycke Institutie ofte grondige verclaringe van de gemeine plaatzen der Christelycker religie door Guilielmum Bucanum in quarto; Dictionarium Triglotton in octavo; een grammatica met schone bladen; Dictionarium latin, françois en duyts; Epistola Ciceronis; Dialogorum Sacrorum, Sebastiani Castelionis; Nomenclator Hadriani Junij." Under it fêst goed wurde neamd: "drye kuypen, een kalckputh ende een eekhuyske op 't schoenmakers perck staende ende gelegen, nu verhuurt voor negen goudgl."⁴²⁰

Bern:

1. Hoyte (1596), folget IVb.

Neibern:

2. Joannis, doopt Ljouwert 8 jann. 1609, as soan fan Jelis Gerts (!), stoarn foar/yn 1621.

3. Magdalena Jelis, doopt Ljouwert 21 febr. 1613; tr. Ljouwert 11 maart 1638 Claes Aleffs, doopt Ljouwert 17 april 1605, koster fan Aldehou dêre, stoarn nei/yn 1667, soan fan Aleff Symens en Nies Clases; hy tr. 2. Ljouwert 11 jann. 1657 Sara Joostes, widdo fan Dominicus van Meden.

Op 14 maaie 1630 lit Dieu Jans út namme fan har man Hoyte Meinsma, as (tsjintwurdige) kurator oer Magdalena Gielisdr, in skuldbekentenis fan 10 maaie 1623 kassearje, dêr't Maaicke Jansdr, dochter fan tsjettelboeter Jan Jansz te Ljouwert, by ferklearret dat hja 100 gg. liend hat fan Syerd Gossisz, boarger fan Ljouwert, as pake en (doetiidske) kurator fan niisneamde Magdalena.⁴²¹

Bern (út it earste houlik):

- a. Nieske Claes (1647-1682); tr. Ype Annes, skoalmaster, lânmjitter en letter ek prokureur-fyskaal foar it Gerjocht fan Ferwerderadiel. Neiteam: Ypey.⁴²²

IIIc. Jent Bennedr Meinsma, stoarn yn/foar 1613; tr. 1. Wyger Ritskesz, boer te Bûtenpost, stoarn (oan in stekwûne en fâl fan it hynder) Burgum 16 sept. 1592, soan fan Rytske Wygers en Ffrywck; tr. 2. 1598 Balling Wibesz, boer, 1599 folmacht en 1600 doarpsrjochter fan Sumar, 1607 te Noardermar ûnder Burgum, stoarn dêre ein 1613, widner fan Fredtien Tiaerdsdr.⁴²³

Op 14 sept. 1592 wurdt Wyger Ritskesz fan Bûtenpost, nei't er skeel mei in mûner te Burgum hân hat en wylst er op in hynder sit, fan achteren mei in knyft of opstekker yn de rêch stutsen, sadat er fan it hynder falt en twa dagen letter ferstjerret; dyselde deis wurdt Thymen Claesz fan Aldegea arrestearre.⁴²⁴

Op 13 des. 1593 keapet Jent Mensma, mei foar har bern by s. Wiger Ritskes, 6 pm lân ûnder Bûtenpost fan Tiert Sipkes en Gosse Kempez.⁴²⁵ Op 18 juny 1595 keapet Jent Mensma, widdo fan Wiger Ritskes, foar harsels en foar har bern "seeckere fenne landts by haer huys gelegen" yn wannelkeap fan Sydts Rommes; dyselde deis keapet hja ek 10 pm lân en in hûs ûnder Bûtenpost fan de troude lju Cornelis Jans en Auck Syttiesdr en fan Tryn Jansdr.⁴²⁶

Op 10 maaie 1598 wurdt de neilittenskip beskreaun fan Wiger Ritskes; ûnder it fêste goed: "de huisinge met al hetgeene aen den huisinge is eertvast ende naegelvast, boemen, plantagiën, ruichscherne aldaer ter plaetse sinde; verscheidene landen op het Utlant en onder Buitenpost; item den huysinge, bomen ende plantagiën, staende in 't oestereynde van Butenpost"; ûnder de ynskulden: "noch heeft Jent Mensma betaelt voor haer ende haer kinderen in wilen Rompt Mensma schulden die somma van 110 cg."⁴²⁷ Op 23 maaie 1598 wurde fêststeld de "conditiën, fforwaerden ende articelen waerop dat Sydts Rommesz als geauthoriseerde voormomber over den goederen ende den kinderen by wl. Wiger Ritskes achtergelaeten, soe veelen den kinderen aengaan mach ende Ballinck Wibesz met Jent Mensma, echtelieden, gedencken te vercoepen alsoedaene levende haeven [17 kij, 5 rierren, 4 keallen, 2 merjes, 1 rûn en 1 swyn], tilbaere ende replyke goederen als alhier ten sterfhuyse beffunden wordt".⁴²⁸

Op 24 maaie 1598 ferkeapet Jent Mensma, mei foar har bern, in heal mêd lân ûnder Bûtenpost.⁴³⁹ Op 8 febr. 1599 keapet Jent Mensma, mei foar har bern by s. Wiger Ritskes, 2 pm lân ûnder Bûtenpost.⁴³⁹ Op 18 nov. 1602 keapet Jent Mensma, foar harsels en har bern, lân op Groot Utland foar 35 gg. fan Aucke Mients.⁴³¹

Op 5 jann. 1614 wurdt, op fersyk fan Auck Wibesdr en Anna Wibisdr (muoikes oan heitekant), Ritscke Wigesz te Bûtenpost oansteld as kurator oer de weesbern, dy't Balling Wibez by Jent Bennedr Meinsma neilitten hat.⁴³² Op 5 jann. 1614 wurdt, op fersyk fan Ritscke Wigesz yn foarname kwaliteit, it stjerhûs ynventarisearre fan Balling Wibez.⁴³³ Op 26 jann. 1614 wurde, op fersyk fan Anna Wibisdr (muoike oan heitekant), omke Botte Wibes en oantroede neef Watte Ekis oansteld as kurator oer de weesbern fan Balling Wibez en Jent Bennedr Meinsma.⁴³⁴

Yn 1614 ferkeapje Ritske Wygers, foar himsels en as fâd oer Balling Wybes syn neilitten minderjierrige bern by Ritske syn mem Jent Meynsma, Benne Wygers "olt 24 jaren agerende in zyn eygen sake", Frouck Wygers, Rinsck Wygers en Edu Wygers, "gesusters, insgelix in haer eygen sake agerende nochtans met expresse wille, consent ende in 't bywesen van Lourens Gerryts, Fedde Sibis en Tyert Tiallings, haer respective mannen", foar 246 gg. "seekere huisinge, hovinge, boomen ende plantagiën" te Bûtenpost, sa't Jent Meynsma dat neilitten hat, oan Joannes Kuiriander en Maria van Herbranda (IVa.2).⁴³⁵
Bern (út it earste houlik):

1. Ritske Wygers, 1614 te Bûtenpost, stoarn 1621/1627; tr. Frouwkien Aernts, libbet 1628.⁴³⁶

Yn 1621 is Ritske Wygers kurator oer de minderjierrige bern fan s. Claes Martens en Aeltie, eartiids troudelju te Bûtenpost.⁴³⁷ Op 7 maaie 1627 lizze Benne Wygerz, as rjochthawwende fan Jan Bartels, Tieerdt Wytzes, as kurator oer de bern fan Wybe Ballings, en Wate Ikes, fanwegen syn hypoteek op Jent Mensma har goed, it near op de gerjochtlike ferkeap fan lân yn Meinsma sate te Bûtenpost troch Frouwkien Aernts, widdo fan Ritske Wygers, mei foar har bern.⁴³⁸

2. Benne (sa. 1590), folget IVC.
3. Froukje Wygers; tr. foar/yn 1614 Lourens Gerryts, soan fan Gerryt Laurens (kwaiker ûnder Feankleaster); hy tr. 2. Geertien Harts.

Op 19 jann. 1633 wurdt it stjerhûs ynventarisearre fan Louwerens Gerryts; soks op fersyk fan syn omkesizzer Harmen Jacobs as kurator oer de neilitten weesbern en op oanjaan fan de neilitten widdo Geertien Harts.⁴³⁹

4. Rinske Wygers; tr. Fedde Sybes, 1614 troudelju.
Op 10 maaie 1623 wurde de bruorren Ritske Wygers en Benne Wygers, beide te Bûtenpost, as kurator oansteld oer harren suster har dochter Geb Feddedr, 14 jier âld.⁴⁴⁰ Op 24 april 1634 ferantwurdet Benne Wygers him foar syn kuratele oer Tiesck Feddedr (17 jier âld) en Sybe Feddes, dy't "buytenslands verreyds" is, en dêr't Tiesck har nije kurator Dirk Hindrix te Steenharst ek by belutsen is.⁴⁴¹

5. Eduw Wygers; tr. foar/yn 1614 Tyeert Tyallings, 1614-1617 troudelju.
Yn 1617 ferkeapet Eduw Wygers, sterke mei har man Tyeert Tyallings, ferskate perselen lân ûnder Bûtenpost oan Ritske Wygers en Froucktie Arensdr.⁴⁴²

Bern (út it twadde houlik):

6. Wybe Ballings, boer te Bûtenpost, stoarn dêre foar 1627; tr. Tryntie Arentsdr; hja tr. 2. 1627 Gerck Jansen, 1640 boer op Meynsmastate.

Op 23 april 1627 wurdt Tiederdt Wytse te Bûtenpost kurator oer de bern fan s. Wybe Ballings by Tryntie Arentsdr, dy't op 'en nij troud is.⁴⁴³ Op 17 okt. 1627 wurdt Hindryk Jans, oantroude omke, kurator oer Balling en Luidts Wybes, bern fan Tryntie Arents by Wybe Ballings.⁴⁴⁴ Op 10 aug. 1627 hat Wybe Ballings widdo in skuld oan it stjerhûs fan Romck Edesdr.⁴⁴⁵

Op 22 maart 1628 wurdt it stjerhûs beskreaun fan Wybe Ballings, waans erfgenamten oft syn twa neilitten bern by Tryntie Arentsdr binne, Balling en Luts Wybes; ûnder it fêste goed: "de halve huisinge met de annexen en gerechtigheden vandien, staende binnen Buitenpost op Meynsma-heert, by Wybe Ballings met de dood ontruimet, met de halve ontruiming der landen daeronder becl Emmet, toebehorende Benne Meynsma en Lyuue Claess sampt Ritske Wygers crediteuren, daeraff de here Hector Meynsma nu eigenaer is volgende zyn decreet voor de tyt van een jaer aen Mey 1628 toe lopende; omtrent 26 pm landes gelegen in Meynsma-heert".⁴⁴⁶

Op 27 maart 1628 wurde fêststeld de "conditiën en artikelen waerop en nae Tryntie Arentsdr, wedue fan wl. Wybe Ballings, nu tegenwoordige huisvrouw van Gerck Jans, by maniere van boelgoed gedenckt te vercopen haer reppelycke goederen en levendige haven van koeien, peerden, swynen en anders en vordere huismanne gereedschappen".⁴⁴⁷

Bern:

- a. Balling Wybes, berne sa. 25 des. 1623 ("olt in 't 5 jaer zedert kersttyd [1627]").
- b. Luts Wybes, berne sa. 1 nov. 1625 ("olt in 't 3 jaer zedert allerheiligen [1627]").

Yn 1640 binne de styfbern fan Gerk Jansen foar in fearns part eigener fan Meinsmastate te Bûtenpost.

7. Wytke Ballingsdr; tr. foar/yn 1626 Hindryk Jans.

Op 9 febr. 1626 wurdt Hindryk Jans kurator oer syn frou Wytke Ballingsdr, nei't har eardere kurator Wate Ikes rekken en ferantwurding ôflein hat.⁴⁴⁸

IIId. Ept Meynsma, te Bûtenpost, stoarn foar/yn 1595; tr. likernôch 1585 Foeck Lieuma, stoarn foar/yn 1624; hja tr. 2. foar/yn 1596 Fedde Bruchts (Hoitsma).⁴⁴⁹

Op 21 nov. 1582 is Eep Meynsma folmacht fan Bûtenpost.⁴⁵⁰ Yn 1588 prosedearret mr. Syoerd Fockens te Ljouwert [soan fan Focke Teyes en Auck Boeles], as fâd oer Sytie Wopkes te Jorwert, tsjin Sioert Boelens te Feanwâlden, Jan Gerrits te Dokkum [troud mei Foeck Boelens] en Ept Meynsma te Bûtenpost, dêr't it Hof by bepaalt dat de easker syn taak as kurator op him nimme moat.⁴⁵¹ Op 28 aug. 1595 docht bliken dat s. Eept Mensema eartiids lân ferkocht hat oan Lambert Sibes.⁴⁵²

Op 25 aug. 1597 binne Watte Harkema en Wigle Rouckema kuratoaren oer de bern fan s. Eept Mensma by Ffoeck Lieuma oangeande in kwestje tusken neamde bern en dy harren beppe Geb Mensma en muoike Jent Mensma.⁴⁵³ Yn 1603 wurdt fan Wate Harkema en Wigle Roukama steld dat se “beide oock van naabloed wel gequalificeerd” binne om de kuratele oer de weesbern fan Ept Meinsma op har te nimmen.⁴⁵⁴

Wate Harkema is trouw mei in suster fan Wigle Roukama, dy't bern binne fan Douwe Wigles Rouckema en Frouw Boeles. Frouw is nei alle gedachten in dochter fan Syttie Boeles, 1526-1549 grytman fan Achtkarspelen.⁴⁵⁵ Ut de neamde prosessen út 1588 en 1603 kin men opmeitsje dat der in famyljerelaasje west ha sil tusken Meynsma en Boelens. Dêr sil dan ek de besibbens tusken Rouckema en Meynsma op berêste hawwe. Ept Meynsma syn frou of mem sil dêrom nau besibbe west ha oan neamde grytman Syttie Boeles.

Yn 1624 ferkeapje Benne Meinsma foar himsels, Lyuwe Claesz as heit fan syn bern by Wits Meinsma, Take Tiallings foar syn frou, Antke Hoytzma foar harsels en sterke mei har broer Benne Meinsma en har omke Andele Bruchts Hoitsma, foarneamde Andele as fâd oer de twa minderjierrige bern fan Fedde Bruchts Hoytsma, mei syn allen as erfgenamten fan Fook Liuma, by publike ferkeap in soad ûnreplik goed yn Achtkarspelen, dat hja mei guon Herbranda's yn mandélich besit ha.⁴⁵⁶

Op 6 july 1629 keapje de troudelju Sytse Martens Jelsma en Auk Jans 4 roeden fean yn “Hamsterfeen” foar 53 gg. de roede fan Hester Radys te Bûtenpost (as mem fan Ipt Meinsma), Antie Feddedr Hoitsma foar harsels, Taco Ipkema (notaris te Ljouwert) as heit fan syn dochter by Wytske Hoitsma, Bruchtie Feddedr Hoitsma en Cornelis Faber, mr. Bronger Wytses as mediate erfgenamt fan syn s. húsfrou Sytske Feddedr Hoitsma, en Lyuue Claess as heit fan syn bern by Wits Meinsma, elk mis foar 1/6 part.⁴⁵⁷

Foeck is tinklik in jongere suster fan Anna Lieuma (sa. 1547-1626). Beide hawwe hja in dochter Wytske, en Foeck hat in dochter Antje. Boppedat is Foeck har soan Benne yn 1624 kurator oer de weesbern fan Anna har dochter Griet Boelens. Anna Lieuma is trouw mei Liuwe Boelens (sa. 1541-1610), te Bûtenpost, sûnt 1580 siktaris fan Achtkarspelen. Yn 1599 ferkeapje Liuwe en Anna, en Oedts Reints Lieuma widdo elk mis 1½ pm yn Jan Harmenswesterfinne ûnder Surhústerfean. Mooglik binne Anna en Foeck dochters fan Reint Lieuma, yn 1552 bewapene mei roer en degen te Bûtenpost.⁴⁵⁸

Bern (fan Ept en Foeck):

1. Benne (sa. 1587), folget IVD.
2. Wytske, folget IVE.

Neibern (fan Fedde en Foeck):

3. Antie Feddedr Hoitsma, 1629 foar harsels.
4. Wytske Hoitsma, stoarn 1624/1627; tr. Taco Tiallingi Ipkema, 1624 notaris te Ljouwert en letter te Dokkum, 1629 foarstanner fan syn dochter by Wytske foarneamd; hy tr. 2. Ljouwert 5 aug. 1627 Jaaicke Woltersdr, fan Ljouwert.⁴⁵⁹

5. Bruchtie Feddedr Hoitsma, 1624 ûnder kuratele; tr. Cornelis Faber, 1629 troude lju.
6. Sytske Feddedr Hoitsma, 1624 ûnder kuratele, stoarn foar/yn 1629; tr. mr. Bronger Wytstes, 1629 neamd as har mediate erfgenamt.

IVa. Dr. Hoyte/Horatius Meynsma, berne om 1590 hinne, 1613 advokaat,⁴⁶⁰ stoarn 26 aug. 1646 (56 jier âld), begr. Bears; tr. Gerjocht Ljouwert 9 aug. 1621 Ena Tiara,⁴⁶¹ berne om 1589 hinne, stoarn 28 sept. 1657 (68 jier), begr. Bears,⁴⁶² widdo fan Gysbert Bouricius, dochter fan dr. Theodoretus Tiara en Ydt Buygers (dochter fan Jan Buygers en Reynolds Auckama).

JR (715 en 800): *Horatius Meinsma, J.V.D. & advocaet, troude Ene Tiara, een dochter van [dr. Theodoretus] Tiara &, haer 2e man, daerby 3 kind.: Ida, Bauk & Gabbe. Ene Tiara troude eerst aen dr. Gisbertus Bouricius, J.V.Dr. & advocaet, waerby een eenige dochter Jetske Bouricius, getrouwt aen Andreas Catsius.*

GenIdama: *Ene Tiara, ux. Gysbert Bouritius, geboren 1574, ingelieft tot advocaet in den Hove van Vrieslant 1599, overleden 30 jan. 1618, en weer hertrouwt aen Horatius Meinsma, ingelieft advocaet in den Hove van Vrieslant 1613, was de soon van Gabbe Meinsma, 1581 als advocaet ingelyft, en Bauk Reen. En Gysbert was de soon Jacobs [...] en is in Oldehoof begraven, maer daerna tot Beers gevoert. En Horatius is overleden 26 aug. 1646 en Ena 28 sept. 1657 en alle tot Beers begraven.*

Op 26 april 1623 ferkeapet Ene Tiara, frou fan dr. Horatius Meinsma, 10 pm lân, lizzend oan de Ljouwerter stedsgrêft besuden fan de stêd, dat fergroeven is by de oanlis fan nije dwingers, oan de Magistraat fan Ljouwert foar 283 gg. it pm.⁴⁶³

Yn it foarjier fan 1645 komt advokaat Meynsma mei oaren as riedshear Jongestal en offisieren as Houwerda, Loo en Van Dalen in kearmannich by steedhâlder Willem Freark thús en spylje mei-inoar “verkeer”⁴⁶⁴ - in soarte fan trikrak.

Foarbern:

1. Johannes Bouritius, berne 20 okt. 1611; tr. Grins 12 febr. 1632 Johanna Hemsinck.

GenIdama: *Johannes Bouritius, geb. 20 oct. 1611, ux. in jan. 1632 aen Johanna, de dogter van Hendrik Hemsingh en Aeltien Roebarts, tot Groeningen wonende, overleden sonder kinders.*

2. Jetske Bouritius, berne 8 maaie 1614, stoarn 23 febr. 1687; tr. Gerjocht Ljouwert 28 des. 1632 Andreas Cathuis, berne 25 des. 1600, stoarn 12 april 1668.⁴⁶⁵

GenIdama: *Jetske Bouritius, geb. 8 mey 1614, ux. 27 [!] dec. 1632 aen Andreas Cathuis, geb. 25 dec. 1600, de soon van Huybert Jans Cathuis en Grietje Gerrits Catedregt, de een overleden 1629 en de andere 1647 en in Galileën begraven. En Andries overleden 12 april 1668 en Jetske 23 febr. 1687 en in Oldehoof begraven, nalatende: Impck, Huybert, Impk, Gysbertus, Johanna, Arnoldus, Margaretha, Hubertus, Tiaerd en Anna Cathuis.*

3. Yda Bouritius, berne 5 okt. 1616, (frij) jong ferstoarn.
GenIdama: *Yda Bouritius, geb. 5 oct. 1616, obiit.*

Bern:

4. Idt van Meynsma, berne sa. 1625, stoarn Sweins 29 nov. 1671 (46 jier âld), begr. Bears;⁴⁶⁶ tr. 1. Gerjocht Dokkum 21 des. 1645 Marten Hannia van Eelckama, berne sa. 1624, stoarn 19 okt. 1651, soan fan dr. Theodorus Hannia en Dorothea Rheen; tr. 2. (att. Ljouwert 15 okt. 1654) Ignatius Kingma, berne sa. 1621, 1651 kornet, 1654 ritmaster, 1671 kolonel, 1700 brigadier, stoarn 26 nov. 1700 (79 jier âld), begr. Sweins;⁴⁶⁷ widner fan Jaycke van Vierssen (stoarn 28 july 1652), soan fan Saeckle Yntesz Kingma (lid fan de Rekkenkeamer) en Boucke/Buck Thomasdr.⁴⁶⁸

JR (716): *Ida Meinsma, getrouwt eerst aen Maerten Hannia van Eelckama, sond. kind. 2e aen Ignatius Kingma, syn 2e vrouw, ritmeester, hebben wel kinderen gehadt doch altoos jongh gesturven, obiit sine liberis 29 gber 1671.*

GenIdama: *Yda Meinsma, ux. 1. Marten Hania tot Oostrum, overleden den 19 oct. 1651, ux. 2. Ignatius Kingma, brigadier-kolonel van een regiment paerden, obiit 19 nov. 1700, en Yda was overleden 1671, sonder kinderen.*

Op 6 april 1640 wurdt dr. Hector Meinsma, advokaat foar it Hof, oansteld ta kurator oer Marten Hannia (16 jier âld), soan fan dr. Theodorus Hannia, om in skieding te meitsjen tusken heit en soan, dy't erfgenamt is fan jf. Beatrix Elcama, dêr't ek Marten syn âldomke dr. Haius Elcama by belutsen is.⁴⁶⁹ Yn 1640 ferkeapt Hector van Meinsma as kurator oer Marten Hannia in heale sate te Tsjummearum oan Pieter Jansz Hania te Ljouwert om de grutte skulden te dylgjen, dy't Marten syn beppe Beatrix Eelckama neilitten hat.⁴⁷⁰

Yn 1662 wurdt Petrus Mestrum predikant te Peins en Sweins. "De voornaamste drijfkracht achter dit beroep was ritmeester Ignatius Kingma van Sweins, die hoopte op deze wijze zijn vrouw Ida Meinsma van haar katholiek geloof afkerig te maken. Volgens de verhalen van [Andreas] Tiara ging dit hem slecht af, vooral als Kingma's zeer belezen zwager Gabbe Meinsma aanwezig was, die telkens weer met zijn argumenten de predikant het zwijgen oplegde."⁴⁷¹

By testamint fan 23 nov. 1671 makket jf. Ida van Meinsma te Sweins, frou fan "den ed. heer" Ignatius van Kingma, kolonel en ritmaster, ta erfgenamten har broer jr. Gabbe van Meinsma en suster jf. Bauck van Meinsma, widdo fan kapitein en majoar jr. Johan van Murray, elk mis foar de helte. Har muoikesizzers Jemmes en Hector van Muray moatte binnen fiif jier nei har ferstjerren mei in "cergie van vaendrager, vry, cost- ende schadeloos werden gebeneficieert". Fierders ferjout hja noch inkele legaten, bygelyks oan har nicht jf. Margarita Cathuis 1500 gûne.⁴⁷²

Yn de jieren 1677-1680 prosedearret Ignatius van Kingma tsjin Gabbe van Meynsma oangeande de neilittenskip fan syn s. frou Ida van Meynsma.⁴⁷³ Op 17 maaie 1693 skowe de âldomkes Gabbe van Meinsma en Ignatius Kingma mei oan by it brulloftsmiel fan harren nicht Ymck Anna van Bolten, dy't dy deis mei

Frederik Ernsthuis yn de lange hier gongen is.⁴⁷⁴ Yn 1697 wurdt de hear oerste Kingma te Sweins foar in fermogen fan 40.000 gûne yn de personele goedskatting oanslein.⁴⁷⁵

5. Bauck van Meynsma, 1672 te Ljouwert, stoarn 6 maart 1675, begr. Bears;⁴⁷⁶ tr. Gerjocht Eastdongeradiel 26 des. 1651 Johan Murray (Jean Murrai), by houlik luitenant, stoarn 19 nov. 1666, begr. Bears.⁴⁷⁷ Neiteam: Murray (Banning/Bakker).⁴⁷⁸

JR (716): *Bauck Meinsma, [getrou] aen jr. Johan Murray, een edelman uyt Schotlandt, capitein & majoor, daerby ses kinderen: Petrick, Maria, Zelotte, Jemis, Hector & Horatius.*

GenIdama: *Bauck Meinsma, ux. 15 dec. 1651 aen Johan Murraey, een Schots edelman en majoor van een regiment voetvolk, obiit 19 febr. 1666 en Bauck 1675 en syn tot Beers begraven, nalatende: Maria, Horatius, Charlotte Catrina, Jaems, Hector, Ena, Patrik, Johannes en Ena Murray.*

Yn 1672 hat jf. Marray te Ljouwert in fermogen fan 10.000 gûne.⁴⁷⁹ Om 1680 hinne binne Charlotte Catalina, James en Hector Murray foar 3/5 part erfgenamt fan harren mem Bauckjen Meynsma.⁴⁸⁰ Yn 1701 wurde Hector Murray en de hear [Tjaert] Catius [troud oan Charlotte Catharina Murray], beide te Bears, foar respektivelik 4000 en 13.300 gûne yn de personele goedskatting oanslein.⁴⁸¹

6. Gabbe van Meynsma, 1640 studint te Frjentsjer, 1641 te Leien en Leuven en 1643 te Siena,⁴⁸² stoarn 24 april 1697, begr. Bears.⁴⁸³

JR (717): *Jr. Gabbe van Meinsma, is noch vryer.*

GenIdama: *Gabbe Meinsma, ongehout tot Beers overleden 1697 en daer begraven.*

Ut brieven fan en oan syn heit út syn stúdzjetiid docht bliken dat Gabbe in wiere peregrinaasje makke hat: nei Frjentsjer, Leien en Leuven hat er yn 1642 tahâlden yn Parys, Lyon, Siena, Rome en yn 1644 werom oer op 'en nij Lyon en Parys nei hûs ta.⁴⁸⁴

By testamint fan 9 des. 1674 makket jr. Gabbe van Meynsma op Nieuhuys Meynsma State te Bears ta erfgenamt syn suster frouwe Bauck van Meynsma, widdo fan jr. Johan Murray, eartiids majoor en kapitein, en as substitút-erfgenamten dy harren bern of bernsbarn. Hy wol begroeven wurde yn syn kelder yn de tsjerke fan Bears by syn “zalige olders en voorolders”. Op 6 april 1699 lit [Gabbe syn oantroude omkesizzer] Tieerd Catzius te Ljouwert it testamint by it Hof registrearje.⁴⁸⁵

Yn 1697 wurdt de hear Meinsma te Bears foar 40.000 gûne yn de personele goedskatting oanslein.⁴⁸⁶ Yn 1698 binne de erfgenamten fan Meynsma eigener fan in hûs mei 7 skoarstiens yn de Pylstege te Ljouwert.⁴⁸⁷

IVb. Hoyte Meynsma, berne Tolbert 25 sept. 1596, 1606 alumnus oan de Latynske skoalle te Ljouwert, 1615 studint te Frjentsjer, wurdt 23 des. 1617 boarger dêre, desennialang boargemaster dêre, gauris folmacht nei de Lândeï, lid fan Deputearre Steaten (1636-1637 en 1652-1655), gerjochtsskout

fan it Kriichsgerjocht (1636-1637),⁴⁸⁸ lid fan de Rekkenkeamer (1649 en 1650), stoarn Frjentsjer 24 sept. 1656; tr. Dieuwcke Jans Wringer, dochter fan Jan Jans (te Frjentsjer) en Jets Douwedr.⁴⁸⁹

JR (713): *Horatius Meinsma, burgemr. tot Franeker, troude Diucke Wringer, van Harlingen, daerby Jetske, Antie, Ebel, Foppe.*

Yn 1606/1607 kriget Hoyte Meynsma in pinsje fan 42 gûne.⁴⁹⁰ Op 29 nov. 1608 wurdt 30 gg. útbetelle oan “den heere Benno Meyntzma tot profyte van syn broederszoenke Hoyte Meynsma, scholyer binnen Leuwerden, een jaer pensie Jacobi ende Martini laestleden verschenen”.⁴⁹¹ Yn 1612 betellet mr. Gabbe Meynsma as kurator oer Hoito Meynsma guon begraffeniskosten fan riedshear mr. Benno Meynsma, waans iennige erfgenamt oft Hoito kenlik is.⁴⁹² Op 6 des. 1615 wurdt Horatius Meynsma studint rjochten te Frjentsjer.⁴⁹³ Op de yn 1629 getten tsjerkeklok fan Frjentsjer stiet de namme fan miensman Hoeite Meinsma.⁴⁹⁴

In de jierren 1646-1649 komt Horatius as folmacht fan Frjentsjer gauris by Willem Freark oer de flier en makket dan in inkele kear gading oan in amt. Op 16 maart 1648 skriuwt de steedhâlder dêr yn syn deiboek oer: “Meinsma wil richtschultus wesen”. In jier letter op 19 jann. 1649: “Meinsma van Franicker iss volmacht, reeckommandeert hem”.⁴⁹⁵

Yn 1656 wurde by drukker Johannes Arcerius te Frjentsjer yn kwarto de “Row-tranen uit gestortet over de onverwachte en droeve doodt van Myn Heer Horatius Meinsma, geweest zijnde in syn leven 6 jaren lang Gedeputeerde staat van dese provincie, 27 jaren burgemeister deser stad, en daar benevens met verscheidene andere ereampten verciert en begiftigt, geboren in het dorp Tolbert in Groninger-landt den 24 Sept. 1596 ende godsaliglijk ontslapen tot Franeker den 24 Sept. 1656, oud zijnde doen 60 jaar” en ferwurde yn in tsiental gedichten.⁴⁹⁶

Bern:

1. Foppe Meynsma, 1636 studint te Frjentsjer,⁴⁹⁷ 1639-1653 faandrich; tr. Margaretha van der Hulst.

JR (714): *Foppe Meinsma, faendrich, is getrouet aen Margareta van der Hulst, daerby een enich kint ... Meinsma.*

Op 25 sept. 1639 wurdt Foppius Meinsma faandrich fan de kompanjy fan Ockinga.

Op 21 jann. 1653 wurdt Foppius Meinsma faandrich fan de kompanjy fan H.F. van Inthiema yn stee fan F. Andla.⁴⁹⁸

Bern:

- a. Barber Sophia Meinsma, doopt Frjentsjer (as Berber Suffy) 25 febr. 1652, wurdt 3 nov. 1669 lidmaat te Ljouwert, begr. by de Grutte tsjerke dêre 9 des. 1691;⁴⁹⁹ tr. Ljouwert 11 sept. 1681 Melle Wynouts, doopt Harns 22 july 1655, mr. kleanmakker te Ljouwert, stoarn nei/yn 1705, soan fan Wynout Wynouts (soldaat) en Eelckien Melles (fan Boksum);⁵⁰⁰ hy tr. 2. Ljouwert 28 febr. 1695 Elske Bastiaans, fan Ljouwert.

Yn 1698 wennet Melle Wynhout yn in hûs mei 2 skoarstiens oan de

Easterstrjitte yn Keimpema espel te Ljouwert.⁵⁰¹ Op 11 juny 1706 wurdt útwizing dien fan de erfpoarsje oan Elida Melles troch Elske Bastiaens, twadde frou fan Melle Wynholts.⁵⁰² Op 21 maaie 1707 wurdt de lykkiste levere foar Melle Wynolts, mr. kleanmakker oer de Weaze te Ljouwert.⁵⁰³

Ut it earste houlik wurde de folgjende bern doopt te Ljouwert: Foppe (26 maart 1684); Elyda (8 maart 1685); Anna Margryte (8 april 1687); Margrietie (8 april 1688); Jetske (berne by 't Blokhûs, doopt 3 okt. 1690); út it twadde houlik: Winout (6 jann. 1697); Rixtie (21 sept. 1698); Wynout (10 des. 1699); Evert (8 maart 1705).

Op 31 july 1689, 15 febr. en 15 nov. 1691 wurde der net mei namme neamde bern fan mr. kleanmakker Melle Wynolts begroeven by de Grutte tsjerke te Ljouwert, sûnder dat krekt útmakke wurde kin watfoar bern.⁵⁰⁴

2. Jetscke Meynsma, docht 17 okt. 1668 as frijster belidenis te Frjentsjer, wennet dan oan de Foarstrjitte dêre.
3. Antje Meynsma, docht 9 maart 1655 belidenis te Ljouwert en wurdt 14 july 1655 as jongedochter mei attestasje fan Ljouwert lidmaat te Frjentsjer.
4. Ebeltje Meynsma, docht 11 july 1668 as jongedochter ûnder de namme fan Isabella Meinsma belidenis te Frjentsjer; tr. Frjentsjer 22 febr. 1671 Joan Lodewick Cancrinus, mr. sjirurgyn te Imden.

IVc. Benne Wygers Meinsma, berne sa. 1590, boer te Bûtenpost, 1640 foar 3/4 part eigener fan stimnr. 18 dêre (meier: Jan Cornelis), stoarn dêre 1649; tr. 1. Mary Jansdr, dochter fan Jan Louwsz (te Bûtenpost) en Gertien Hendricxdr; tr. 2. 1633 Lysbeth Sappema; tr. 3. Pouwel Metskedr.⁵⁰⁵

Op 8 febr. 1621 wurdt Benne Meinsma neamd ûnder de krediteuren fan s. ds. Joannes Sartorius, eartiids te Bûtenpost.⁵⁰⁶ Yn 1623 litte Pyke Wyckel en jr. Abbe van Bootzma, as fâden oer de weesbern fan s. jr. Gabbe van Bootsma, mei tastimming fan it Hof fan Fryslân dekretaal ferkeapje in fearns part fan in sate mei lân te Bûtenpost, brûker Jan Lous widdo, dy't fierders yn mandélich besit is fan de erfgenamten fan Jan Lous en jr. Andries van Waltinga.⁵⁰⁷ Op 31 jann. 1622 keapet Benne Wygers te Bûtenpost in heale sate fan 12 pm, dêr't er mei de frou op wennet, yn wannelkeap tsjin 18 pm yn Meynsma mei syn broer Ritske Wygers dy't dêre mei de frou op buorket, foar in taheakke fan 375 gg.⁵⁰⁸ Op 20 okt. 1625 ferkeapet Benne Meinsma te Bûtenpost 4½ pm mieden ûnder Stynsgea foar 42 gg. it pm oan Wate Ekas Assma en Eesk Gerx, troudelju te Droegeham.⁵⁰⁹ Op 6 july 1629 ferkeapet Benne Meynsma c.s. foar 30 gg. mieden ûnder Twizel oan Sybe Harkes mei de frou.⁵¹⁰ Yn 1629 en 1632 ferkeapje Benne Wygers en Mary Jansdr lân ûnder Bûtenpost oan dr. Hector Meynsma (IIIa.4) en Jantien Bouricius.

Op 22 okt. 1633 wurdt it stjerhûs beskreaun fan Mary Jansdr, eartiids frou fan Benne Wygers Meynsma; ien en oar op fersyk fan Lou Jans en Meynt Jans, as omkes en kuratoaren fan de fiif neilitten bern Jan, Wyger, Ypt, Romt en Ritske Bennes; ûnder it

fêste goed: “de huisinge ende hoyberg, staende en gelegen binnen Buitenpost, rontom met een steenen muir, het voorhuis met pannen en het achterhuis met dack gedeckt, staende op de landen den heere Haersma nomine uxore toebehorende”; ûnder de útskulden: “Lysbette Sappema, nu tegenwoordige huisvrouw, heeft ingebracht 410 cg.”⁵¹¹ Op 11 febr. 1639 keapje Benne Wygers Meinsma en Lysbet Sapema, troudelju te Bûtenpost, in fearns part fan in sate mei 25 pm lân dêre, brûkt fan Jan Cornelis, foar 95 gg. it pm fan Ipt Lyuwes (IVe.1).⁵¹²

Op 12 febr. 1649 wurde Lou Jans, omke fan memmekant, en Roelef Jans, dy't by de famylje yntroud is, beneamd ta kurator oer Rompt Bennes Meinsma, 24 jier âld, en Ritske Bennes Meinsma, bern fan s. Benne Wygers Meinsma en Mary Jansdr.⁵¹³ Op 22 maart 1649 wurdt it stjerhûs fan Benne Wygers Meyntsma beskreaun foar syn fjouwer neilitten bern Wyger, Ypt, Rompt en Ritske Bennes (de twa lêsten ûnder niisneamde kuratele); ûnder it fêste goed, njonken de boppeneamde, yn 1633 beskreaune pleats dy't jierliks 100 gg. oan hier docht: “3/4 parten van de eigendom van de landen daeronder beclemt en de ontruiming van de restante 1/4 part, Epaeo à Meinsma als eigen toebehorende, gelegen onder Buitenpost; 2 boltten boulant onder de clockslach van Buitenpost”.⁵¹⁴

Bern (út it earste houlik):

1. Jan Binnes, stoarn 1633/1649.
2. Wyger Binnes, 1649 mearderjierrich; tr. Bûtenpost 3 aug. 1649 Antje Jans, fan Bûtenpost.

Op 28 april 1650 is Wyger Bennes oer de 25 jier en wurdt Lou Jans as syn kurator ûntslein.⁵¹⁵

3. Ipt Binnes, berne Bûtenpost omstr. 1623, wennet letter te Gytsjerk, is diaken dêr 1669-1671; tr. 1. (3de prokl. Bûtenpost 2 maaie 1657) Ymck Jans, fan Burgum, docht 1659 belidenis te Gytsjerk; tr. 2. (3de prokl. Gytsjerk 14 febr. 1669) Rinske Jacobs, fan Burgum, docht 4 juny 1669 belidenis te Gytsjerk.⁵¹⁶

Bern (út it earste houlik):

- a. Maeicke Ypts (letter meast: Ypes), doopt Gytsjerk 19 febr. 1660, nei it ferstjerren fan har man boerinne te Gytsjerk, letter rintenienske te Oentsjerk, stoarn dêr 1735; tr. (oanjestee Gytsjerk 5 jann. 1679) Gerben Gaetses, berne Gytsjerk omstr. 1650, boer dêr op stimrns. 4, 20 en 22, is ek doarpsrjochter en ûntfanger, 1683-1685 diaken, 1703-1707 âlderling, stoarn Gytsjerk 1713/1716.⁵¹⁷ Maeicke is in foarmem fan Pieter Nieuwland. (Guon fan) har neikommelingen neame harren letter fan De Vries. Yn de 18de-ieske argiven komme wy gjin Meinsma's tsjin dy't ôfstamje kinne fan Benne Meinsma (IVc), sadat dizze staach ofwol fierders útstoarn is, danwol de foarkar jûn hat oan earst gjin, en letter in oare namme.
- b. Binne, doopt Gytsjerk 16 sept. 1660.
- c. Oeble, doopt Gytsjerk 14 sept. 1662.

4. Rompt Binnes, berne sa. 1625, docht 3 aug. 1650 belidenis te Bûtenpost, 1653 diaken dêre, stoarn foar/yn 1668; tr. Bûtenpost 3 aug. 1649 Geertie Gercx, fan Bûtenpost, 1668 widdo te Ikkerwâld.
Op 9 maaie 1668 liene Meinert Alberts en Maycke Gercx, troudelju by Gerkeskleaster, en Gertie Gercx, widdo fan Rompt Bennes te Ikkerwâld, 267 gg. fan Frouckien Gercx, widdo fan Pieter Romckes te Bûtenpost.⁵¹⁸
5. Ritske Binnes, 1649 minderjierrich.

IVd. Benne Meynsma, berne sa. 1587, stoarn 5 juny 1627 (40 jier âld), begr. Bûtenpost;⁵¹⁹ tr. Hester Radys, 1645 lidmaat te Bûtenpost, stoarn nei/yn 1646. Yn 1620 keapje Benne Meynsma en Hester Radys 1 pm lân yn wannelkeap fan Joucke Jansz tsjin twa “bruyblesde folen”, taksearre op 60 daalders mei in taheakke fan 25 daalders.⁵²⁰ Yn 1620 keapje Ritske Wygers en Froukien Arentsdr de helte fan 4 pm lân te Lytsepost (de oare helte yn mandélich besit fan Reyn Harkema) foar 121 gg. fan Wydt Lyuma, foar himsels en as lêsthawwer fan syn broer Lyuwe Lyuma te Anjum.⁵²¹

Op 3 febr. 1621 hat Hester Radys in foardering op it stjerhûs fan Joannes Sartorius, eartiids predikant te Bûtenpost.⁵²² Op 3 des. 1624 is Benne Meynsma kurator oer de weesbern fan s. Bruin Wytse en oer it bern fan s. Taets Bruins by Focco Boelens.⁵²³ Op 29 sept. 1625 keapje de troudelju Benne Meinsma en Hester Radys de helte fan 4 pm boulân ûnder Bûtenpost, mandélich mei de erfgenamten fan Folkert Ipema, foar 60 gg. fan Taets Wyaarda, frou fan Syoerd Ales Beets.⁵²⁴

Op 10 aug. 1627 hat Hester Radys, widdo fan Benne Meynsma, in skuld oan it stjerhûs fan Romck Edesdr.⁵²⁵ Op 21 jann. 1628 wurdt oanbrocht dat s. Benne Meynsma en syn frou Hester Radys te Bûtenpost eartiids in ikker lân yn “Meynsma sate ende state” foar 50 gg. kocht ha fan Harko Sinda, konrektor te Kollum; en op 7 july 1628 it ikkerlân ûnder Bûtenpost, dat hja foar 142 gg. oernommen ha fan de erfgenamten fan Saes Allema.⁵²⁶ Yn 1628 is (s.) Benne Meynsma foar in part eigener fan Meinsma-heert.

Op 27 maart 1637 leit Hester Radys, as mem fan har bern Ipt Meynsma by s. Benne Meinsma, it near op de ferkeap fan miedlân ûnder Bûtenpost foar 200 gg.⁵²⁷ Op 5 april 1641 kriget Hester Radys, widdo fan Benne Meyntsma, as mem en foarstannerske fan Ipt Meintsma, de helte fan in ikker boulân ûnder Bûtenpost, de Padacker neamd, yn wannelkeap fan Ypt Lieuwes Meinsma te Hantumhuzen, tsjin de helte fan 15 einsen lân op it Wtlant mei in taheakke fan 4 ryksdaalders.⁵²⁸ Op 5 april 1641 ferkeapje Hester Radys, widdo fan Benne Meinsma, mei út namme fan Ypt Meinsma, in heal hiemstee te Bûtenpost, mandélich mei Ypt Lieuwes en fan Wyger Wymers brûkt, foar 48 gg. oan Folckert Tiesses en Antie Sioerts, troudelju te Bûtenpost.⁵²⁹ Op 2 maaie 1642 leit Hester Radys it near op de ferkeap troch Ypt Lieuwes Meinsma fan 1/5 part fan 5½ roede fean ûnder Surhuzum, brûkt fan neamde Hester, foar 55 gûne oan de troudelju Jan Yles en Tyets Folkerts.⁵³⁰ Op 18 sept. 1643 ferkeapet Hester Radys te Bûtenpost, widdo fan Benne Meinsma, foar 300 gûne boulân ûnder Twizel, troch Anne Jansen mei de frou brûkt, oan Hindrick Jurriens en Niescke Hindricxdr, troudelju te Kollum.⁵³¹ Op 2 maart 1646 keapje de troudelju Tarquinius Boelens en Maeicke Pieter Binnerts foar 190 gg.

lân ûnder Bûtenpost, foar 3/4 part yn wannelkeap, fan dr. Hector Meinsma en Hester Radys, foar harsels en har soan.⁵³²

Bern:

1. Ipt/Epeus, folget V.

IVe. Wytske Meinsma, stoarn foar/yn 1624; tr. Lyuue Claess, 1628 foar in part eigener fan Meinsma-heert, stoarn nei/yn 1639.

Bern:

1. Ipt Lieuwes Meinsma, berne sa. 1612, 1639 frijfeint te Hantumhuzen, 1640, 1643 neamd as lâneigener te Bûtenpost.

Op 11 febr. 1639 ferkeapet Ipt Lyuwes, oer de 25 jier, sterke fan syn heit Lyuwe Clasen (wenjend op de Dyk), in fearns part fan in sate mei 25 pm lân te Bûtenpost foar 95 gg. it pm oan Benne Wygers Meinsma (IVc) en Lysbet Sapema.⁵³³ Op 18 maart 1639 ferkeapet Ipt Lyewes, frijfeint te Hantumhuzen en omtrint 27 jier âld, foar 49 gg. it pm oan Tarquinius Boelens en jf. Maycke Pytersdr, troudelju te Bûtenpost, "d' gerechte helffte van 50 pm lants, soo weyd-, hoy- als boulant, leggen op 't west van Butenpost voors., zynde d' oostersche helfte van Meynsma state", hokker helte oft him fan syn mem s. Wytske Meynsma oarurven is, en dêr't de oare helte fan eigen is oan Ipt Meynsma, it neilitten weesbern fan s. Benne Meynsma, syn memme broer, en sa't dy beide helten tsjintwurdich fan Gerck Jansen "meyerswyse" brûkt wurde. Lykswols leit dr. Hector Meinsma, advokaat foar it Hof, dêr as neistlizzer it near op.⁵³⁴ Yn 1640 is Ypt Meynsma foar in fearns part eigener fan stimms. 18 en 39 te Bûtenpost. Op 15 maaie 1643 lizze dr. Hector Meynsma, Gerck Jansen en Ypt Meinsma it near op de ferkeap fan lân te Bûtenpost.⁵³⁵

It is dreech om út te meitsjen oft dy lêste twa fermeldings út 1640 en 1643 beide kearen deselde Ypt Meynsma oanbelangje. De folgjende neef en genamt komt der ek foar yn de beneaming, mar dy is yn 1640 noch minderjierrich en wurdt dan yn al syn oare saken fertsjintwurdige fan syn mem Hester Radys. Opfallend is wol dat Epaeus à Meinsma, mei wa't dochs oars net as de neifolgjende neef bedoeld wêze kin, yn 1649 eigener is fan it boppeneamde fearns part fan stimnr. 18 te Bûtenpost. Mooglik hat er dat krigen as syn oanpart yn it erfskip fan syn neef, dizze Ipt Lieuwes Meinsma, fan wa't nei 1643 neat mear fernommen wurdt.

V. Ipt/Epeus (à) Meynsma, berne sa. 1621, wurdt 14 okt. 1640 studint rjochten te Frjentsjer,⁵³⁶ siktaris fan Achtkarspelen (1650-1660), 1654 âlderling te Bûtenpost, folmacht nei de Lândeï, stoarn 1 febr. 1660 (39 jier âld), begr. Bûtenpost;⁵³⁷ tr. Bûtenpost 13 sept. 1646 Auckien Brants Boelens, docht as widdo 18 jann. 1669 belidenis te Bûtenpost en tsjocht yn maaie 1670 mei attestaasje nei Ljouwert, stoarn nei/yn 1677, dochter fan Gerbrant Tymens Brants en Wytske Boelens.⁵³⁸

JR (714): *Epeus Meinsma, secretaris van Achtcarspelen, troude Aukien Brants, waerby 3 kind.*

Op 10 maaie 1647 ferkeapet Epeus à Meinsma foar 150 gg. 3½ roede fean yn Cuickhorne ûnder Twizel oan Jan Lubberts dêre.⁵³⁹ Op 21 juny 1647 ferkeapet Epeus a Meinsma, mei foar syn mem Hester Radys, de helte fan in stik lân yn Gees Bartels-waer, dêr't de oare helte fan eigen is oan Tacke Ypkema, foar 90 gg. oan rjochter en ûntfanger Popcke Bartels yn De Koaten en Meintse Bartels te Twizel.⁵⁴⁰ Yn 1649 is Epaeus à Meinsma foar in fearns part eigener fan stimnr. 18 te Bûtenpost.⁵⁴¹

Yn 1658 keapje Epeus en Auck Bennemaheerd te Bûtenpost.⁵⁴² Op 30 april 1659 keapje Grietie Brandts, Epo van Meinsma en Brandt Lubbema ferskate perselen lân yn Fryslân en Grinslân fan dr. Gerhardus Crassus c.s.⁵⁴³

Op 18 okt. 1666 wurdt it stjerhûs fan Epeus à Meinsma beskreaun foar syn neilitten weesbern by syn neilitten widdo Auckien Brands, nammentlik Gerbrandus (18 jier), Fockien (15 jier) en Benne Meynsma (11 jier), dy't ûnder kuratele steane fan Sybrandus Wybinga, dûmny op Twizel en De Koaten. Under it fêste goed 1/5 part fan in sate mei 90 pm lân yn de Grinzer Ommelannen, fean op Surhústerfean, in fearns part fan in sate, gâns los lân en 3 huzingen mei 1 skuorre te Bûtenpost en ek noch in heale huzinge dêre, mandélich mei Marria Harbranda (IVa.2).⁵⁴⁴

Op 22 maaie 1677 lient Auckien Brantsma, widdo fan Epeus Meinsma, 299 gûne fan de troude lju Francois de Swart en [har suster] Grietie Brantsma.⁵⁴⁵

Bern:

1. Binne, doopt Bûtenpost 15 aug. 1647, jong ferstoarn.
2. Gerbrandus (1648), folget VI.
3. Foockien, doopt Bûtenpost 14 july 1650, jong ferstoarn.
4. Foockien Meinsma, doopt Bûtenpost 31 aug. 1651, docht 22 april 1670 belidenis dêre, stoarn 2 maaie 1670 (neffens lidmateboek).
5. Wyske, doopt Bûtenpost 16 july 1654, jong ferstoarn.
6. Benno Meinsma, doopt (as Benne) Bûtenpost 7 okt. 1655, 1678-1686 faandrich.

Op 12 jann. 1678 wurdt Bernardt Meinsma faandrich fan de kompanjy fan L. Scheltinga yn stee fan A. Nicolai.⁵⁴⁶ Op 9 maart 1686 slute Francois de Swart en faandrich Benno van Meinsma in akkoord "aangaande de affcoop van 't recht hem Meinsma uyt de testamentaire dispositie van syn w. muye Grietie Brantsma soo van legaat als fideicommiss was competerende".⁵⁴⁷

7. Wyske, doopt Bûtenpost 5 april 1657, jong ferstoarn.
8. Ipt, doopt Bûtenpost 11 july 1658, jong ferstoarn.
9. Ipt, doopt Bûtenpost 11 sept. 1659, jong ferstoarn.

VI. Gerbrandus Meynsma, doopt Bûtenpost 5 nov. 1648, wurdt 3 maaie 1669 faandrich yn Steatske tsjinst, by houlik kompanjyskriuwer en prokureurpostulant by it Nedergerjocht fan Achtcarspelen, docht 8 sept. 1672 belidenis te Bûtenpost, stoarn dêre 23 maart 1680 (neffens lidmateboek); tr.

Mantgum 14 april 1672 Machteld de Swart, doopt Ljouwert 22 maart 1654, wurdt 8 sept. 1672 mei atestaasje fan Ljouwert lidmaat te Bûtenpost, komt maaie 1680 werom, stoarn 24 sept. 1703, begr. Westertsjerke yn Ljouwert,⁵⁴⁸ dochter fan François de Swart (apteker, boargemaster fan Ljouwert, lid fan Deputearre Steaten) en Maria Harmens van Ringlenbergh; hja tr. 2. It Hearrenfean 11 sept. 1681 dr. Wopcke Faber (1656-1730), 1678 advokaat foar it Hof.⁵⁴⁹

Op 23 april 1669 wurdt Gerbrandus Meinsma faandrich fan de kompanjy fan prins W.M. van Nassau yn stee fan C.R. van Wissema.⁵⁵⁰

Op 3 april 1677 festiget pake Francois de Swart liifrinten fan elk mis 60 gûne op Epeus van Meinsma, Livius Boelens à Meinsma en Francois de Swart à Meinsma.⁵⁵¹

Yn 1697 wurdt dr. Wopke Faber te Ljouwert foar 10,500 gûne yn de personele goedskatting oanslein.⁵⁵² Yn 1701 wurdt dr. Faber mei de frou jitris sa heech oanslein, mar letter ferlege ta 6500 gûne.⁵⁵³

Bern:

1. Epeus a Meinsma, doopt Ljouwert (as Yppe) 2 july 1673, wurdt sept. 1689 studint te Frjentsjer,⁵⁵⁴ skriuwt 20 juny 1691 in *carmen* by de *disputatio* fan Petrus Steenhovius, stoarn (tinklik) foar/yn 1698.⁵⁵⁵
2. François (1674), folget VIIa.
3. Livius (1676), folget VIIb.
4. Hermannus Adriaen van Meinsma, doopt Bûtenpost 7 maart 1680 (doopheffer is pake François de Swart), stoarn (tinklik) foar/yn 1698. Mei't François en Livius van Meinsma yn 1698 tegearre foar in fearns part eigener binne fan Meinsmastate te Bûtenpost, sille de oare twa bruorren dan al sûnder neiteam ferstoarn wêze.

VIIa. François a Meynsma, doopt Bûtenpost 9 aug. 1674 (doopheffer is pake François de Swart), begr. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 24 maart 1740; tr. 1. Angenita Weslingh, (mooglik) doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 30 aug. 1676 (as dochter fan Barnardus Laurensz en Anna Catrina Weslingh), begr. Amsterdam (Zuiderkerk) 21 febr. 1715; tr. 2. foar 1717 Johanna Angelkot, doopt Amsterdam (Amstelkerk) 30 juny 1686, begr. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 6 july 1742, dochter fan Hermanus Angelkot en Judith Muysart.

Op 5 april 1702 is Fransoys a Meynsma tsjûge by in doop yn de Nieuwe kerk te Amsterdam. Op 8 nov. 1739 binne Francoys a Meinsma en Johanna Angelkot tsjûge by de doop yn de Oude kerk te Amsterdam van Maria, dochter fan Joachim Ottens en Susanna Maria Croeser.

Bern (út it earste houlik):

1. N.N. a Meynsma, begr. Amsterdam (Westerkerk) 9 nov. 1703.
2. Catharina a Meynsma, doopt Amsterdam 15 febr. 1705, begr. Amsterdam 25 jann. 1746; tr. foar/yn 1729 Jacob Overzee, (tinklik)

doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 19 des. 1703, begr. Amsterdam 11 aug. 1758, soan fan Jacob Overzee en Sara van Belleme.

Op 31 aug. 1729 binne Jacob Overzee en Catharina a Meinsma tsjûge by de doop yn de Nieuwe kerk te Amsterdam fan Steven, soan fan Elias van IJsendijk en Sara Overzee. Op 3 juny 1742 binne Jacobus Overzee en Catrina a Meynsma tsjûge by de doop yn de Westerkerk te Amsterdam fan Alida, dochter fan Dirk Brouwer en Elisabeth Overzee.

Bern:

- a. Francoys Overzee, doopt Amsterdam 6 jann. 1730.
3. Gerbrandus a Meinsma, doopt Amsterdam 16 sept. 1711.
4. Johanna a Meynsma, doopt Amsterdam 27 jann. 1713, (kenlik) jong ferstoarn.

Bern (út it twadde houlik):

5. Hermannus a Meynsma, doopt Amsterdam (Oude kerk) 14 febr. 1717, begr. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 17 july 1753.

Op 6 nov. 1750 wurde Hermanus en Judith a Meynsma neamd as dooptsjûgen te Amsterdam.

6. Judith a Meynsma, doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 30 maart 1718, begr. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 9 okt. 1719.
7. Judith a Meynsma, doopt Amsterdam (Noorderkerk) 29 okt. 1719, stoarn Leien 13 oktober 1795, begr. Pieterskerk dêre; tr. 1 maaie 1752 Thomas Arnoldus van Grastek, berne Leien 5 july 1722, dûmny earst te Otterloo en letter te Hasselt, stoarn Leien 19 nov. 1803, begr. Pieterskerk dêre, soan fan Lodewijk van Grastek en Gezina Frantzen.

Op 20 jann. 1760 is Judith a Meinsma tsjûge by de doop yn de Nieuwe kerk te Amsterdam fan Judith Jacoba, dochter fan Jacobus de Haan en Anna Geertruyd van Grastek.

Ut dit houlik 3 bern: Lodewijk, Franciscus en Hermanus van Grastek.

8. Francois/Franciscus (1721), folget VIIIA.
9. Johanna a Meynsma, doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 4 july 1723.

VIIb. Livius à Meynsma, doopt Bûtenpost 16 jann. 1676, wurdt 1701 boarger fan Frjentsjer, 1702 apteker en boargersersjant dêre, boargerluitenant (1705), froedsman (1707), boargemaster (1710, 1711, 1713, 1718), 1720 mei de frou lidmaat te Frjentsjer (wennet dan oan de Foarstrjitte noardside), 1728 foar in part eigener fan Meynsmastate, stoarn 15 aug. 1728, begr. Frjentsjer;⁵⁵⁶ tr. Ljouwert 10 sept. 1702 (syn folle nicht) Maria Gayckema, doopt Ljouwert 25 des. 1682, stoarn 25 okt. 1723, begr. Frjentsjer;⁵⁵⁷ dochter fan Harmannus Gaickema (mr. sjirurgyn en boargerpman fan Ljouwert) en Petronella de Swart.⁵⁵⁸

Yn 1697 wurdt Hendrik Goedenbergh as kurator oer de bern fan Gaikema foar 10.500 gûne yn de personiele ymposysje oanslein.⁵⁹ Yn 1698 binne de bern fan hopman Gayckema, oer wa't makelaar Hendrik Goedenburgh kurator is, eigener fan stimnr. 49 te Bûtenpost. Op 13 july 1701 wurdt Livius Meynsma fan Bûtenpost boarger fan Frjentsjer. Yn 1728 binne de erfgenamten fan Livius Meinsma (apteker te Frjentsjer) eigener fan stimnr. 3 te Wyns.

Livius syn erfgenamten binne syn neilitten bern, dy't dan op syn minst mei syn seizen binne en allegear noch minderjierrich. Hja sille ûnder de hoede fan omke François yn Amsterdam fierder opgroei.

Bern:

1. Machtelt à Meinsma, doopt Frjentsjer 19 maaie 1705; tr. Frjentsjer 4 sept. 1735 Magnus van Aersen, doopt Ljouwert 26 juny 1701, 1726 kassier by de bank fan liening te Frjentsjer, 1727 bankhâlder dêre, 1744 te Harns, widner fan Judith Chatarina de Maree, soan fan Joan van Arssen en Geertruda Lucassen; hy tr. 3. (ûndertr. Gerjocht Harns 18 aug. 1753) Hylkje van Eezen, fan Harns (suster fan makelaar Hendrik van Eezen).

Foarbern:

- a. Lodewykus van Aersen, doopt Frjentsjer 16 sept. 1727.
- b. Anna van Aersen, doopt Frjentsjer 23 july 1730.

Bern:

- c. Geertrui Maria van Aersen, doopt Frjentsjer 31 maart 1737.
- d. Lievyus Fransiskus van Aersen, doopt Frjentsjer 16 nov. 1738.
- e. Aurelia van Aersen, doopt Harns 26 jann. 1744.

Neibern:

- f. Johanna van Aersen, doopt Harns 5 nov. 1754.
2. Petronella Meinsma, doopt Frjentsjer 20 april 1706, jong ferstoarn.
3. Harmanus Meinsma, doopt Frjentsjer 21 aug. 1707, begr. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 7 april 1729.
4. Petronella (à) Meinsma, doopt Frjentsjer 3 april 1710, begr. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 30 april 1740; tr. Jo(h)annes Buijte(n), (tinklik) doopt Amsterdam 18 juny 1697, (tinklik) begr. Amsterdam (Heiligewegen en Leidsche kerkhof) 28 jann. 1766, (tinklik) widner fan Hendrina Koningh, soan fan Johannes Buijte en Claasie Janz (Boijse).

Bern:

- a. Joannes Buijte, doopt Amsterdam (Noorderkerk) 15 july 1733 (tsjûgen Francoys a Meynsma en Johanna Angelkot).
- b. Maria Elisabet Buijte, doopt Amsterdam (Westerkerk) 25 des. 1737, begr. Amsterdam (Heiligewegen- en Leidsche kerkhof) 10 aug. 1757.
5. Maria Meinsma, doopt Frjentsjer 5 nov. 1711.
6. Aurelia (à) Meinsma, doopt Frjentsjer 16 febr. 1713, begr. Amsterdam

(Oude kerk) 31 jann. 1756; tr. 14 july 1747 Willem Wesseling, berne Amsterdam 1 nov. 1714, begr. Amsterdam 2 july 1772, soan fan Wessel Wesseling en Neeltje Castermans.

Bern:

a. Maria Wesseling, doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 30 des. 1750; tr. Amsterdam 19 april 1771 Cornelis Otter, widner fan Margaretha van Heereveen.

Foarbern:

aa. Simon Pieter Otter, doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 21 maaie 1769.

7. Elisabeth (à) Meinsma, doopt Frjentsjer 30 okt. 1714, begr. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 30 jann. 1733.
8. Gerbrandus (1718), folget VIIIb.
9. François Meinsma, berne Frjentsjer 4 july 1721.

VIIIa. Mr. Franciscus a Meinsma, doopt (as Fransois) Amsterdam (Oude kerk) 26 jann. 1721, begr. Amsterdam (Nieuwe kerk en Engelse kerk) 19 juny 1781; tr. Susanna Agnetha Theezingh, doopt op belidenis Amsterdam 11 maart 1749, begr. Amsterdam (Nieuwe kerk en Engelse kerk) 28 jann. 1782, dochter fan Hendrik Egbertsz Thesing en Judith van Vliet (1713-1792).

Yn 1763 wurdt mr. Franciscus a Meynsma as folmacht machtige fan Jan Lucas van der Dussen, bewenner fan Huize Groenveld en Zuzanna van Meekeren, frouwe fan Drakenburg.⁵⁶⁰

Yn sept. 1767 wurdt Franciscus a Meinsma oansteld as siktaris-ponghâlder fan 's-Gravelandse polder.⁵⁶¹ Yn 1781 wurde de rekkens sletten mei de widdo fan Franciscus a Meinsma as siktaris-ponghâlder fan 's-Gravelandse polder.⁵⁶²

Bern:

1. Johanna Judith a Meynsma, doopt Amsterdam (Westerkerk) 26 sept. 1749 (tsjûgen Hermanus en Judith a Meynsma), begr. Amsterdam (Oude kerk) 17 maart 1750.
2. Johanna Judith a Meynsma, doopt Amsterdam (Westerkerk) 6 nov. 1750 (tsjûgen Hermanus en Judith a Meynsma), begr. Amsterdam (Oude kerk) 26 okt. 1754.
3. Mr. Hendrik Thomas a Meynsma, doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 24 sept. 1752, notaris te Amsterdam, stoarn Loenersloot 5 jann. 1819; tr. Johanna Petronella de Vaynes van Brakell, berne Benschop 4 maaie 1755, stoarn Rotterdam 9 juny 1830, dochter fan Paulus de Vaynes van Brakell en Hester Hendrika Baars. Ut dit houlik binne my gjin bern bekend.

Op 18 jann. 1775 studearret Henricus Thomas a Meynsma út Amsterdam ôf op *Dissertatio juridica inauguralis ad Legem 5 Codicis ad Legem Juliam Majestatis*, útjûn te Leien by P. van der Eyk en D. Vygh.

4. Alida Maria a Meynsma, doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 5 des. 1753, begr. Amsterdam (Oude kerk) 7 april 1789; tr. Amsterdam 27 des. 1776 Johannes Commelin, doopt Amsterdam (Nieuwe kerk) 3 aug. 1746, stoarn Amsterdam 29 jann. 1793, widner fan Wendelina Jacoba van Goor, soan fan Johannes Commelin en Catharina van Oyen.
Foarbern:
 - a. Johan Nicolaas Commelin, doopt Amsterdam (Westerkerk) 19 nov. 1775.
 Bern:
 - b. Catharina Maria Commelin, doopt Amsterdam 22 okt. 1777.
 - c. Susanna Francina Commelin, doopt Amsterdam 9 des. 1778 (tsjûge is mr. Franciscus a Meynsma).
 - d. Johannes Commelin, doopt Amsterdam 12 jann. 1780.
 - e. Susanna Francina Commelin, doopt Amsterdam 14 nov. 1781 (tsjûge is Susanna Agnetha Theesingh).
 - f. Francois Commelin, doopt Amsterdam 2 febr. 1787.
5. Jan Francois a Meynsma, doopt Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 13 des. 1754, begr. Amsterdam (Fransch of Waalsch gereformeerde kerk) 29 maaie 1761.
6. Constantia Susanna a Meynsma, doopt Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 25 april 1762, by houlik te Nijmegen; tr. Venlo 18 july 1789 Johan Willem Joachim Piper, kapitein yn 't Rezjimint Oranje-Nassau yn garnisoen te Venlo.
7. Johanna Elizabeth a Meynsma, doopt Amsterdam (Westerkerk) 17 aug. 1764.

VIIIb. Gerbrandus a Meinsma, doopt Frjentsjer 1 maaie 1718, stoarn Weidum 1790; tr. Maria de Haan, begr. Amsterdam (Nieuwe kerk en Engelse kerk) 5 juny 1759.

Op 15 juny 1774 binne Gerbrandus en Maria a Meynsma tsjûge by de doop yn de Zuiderkerk te Amsterdam fan Maria, dochter fan Isaak Smeedinghoff en Johanna Looman. Op 18 juny 1775 wurdt Gerbrandus a Meinsma mei attestaasje fan Amsterdam lidmaat te Frjentsjer. Op 18 okt. 1777 tsjocht er mei attestaasje nei Eksmoarre en komt er (as Gerbrandus a Meinsma) op 20 juny 1779 werom nei Frjentsjer, dêr't him op 24 sept. 1783 attestaasje nei Weidum ferliend wurdt.

Bern:

1. Maria a Meynsma, doopt Amsterdam 3 aug. 1749, jong ferstoarn.
2. Maria a Meinsma, berne Amsterdam 5 maart 1753, 18 juny 1775 mei attestaasje fan Amsterdam lidmaat te Frjentsjer en op 18 okt. 1777 nei Eksmoarre, stoarn Ljouwert 3 maaie 1807 (54 jier âld en lit 2 bern nei); tr. Eksmoarre 2 nov. 1777 dr. Wiltetus Bernardus Jelgersma, doopt Harns 26 des. 1755, studint te Leien en Frjentsjer, 1777 dûmny

te Eksmoarre, 1782 te Weidum, 1786 beroppen te Dronryp mar fanwegen syn patriottisme net ynstallearre, 1793 te Boksum, 1795 provisjoneel folksrepresentant, stoarn (neffens sizzen fan alteraasje as him nederlaach fan de federalisten trochdien wurdt) Amsterdam 22 febr. 1796, soan fan dr. Bernardus Jelgersma (dokter en boargemaster fan Harns) en Catharina Jorna.⁵⁶³

Bern:

- a. Bernardus (Wiltetus) Jelgersma, berne Allingawier 23 sept. 1778, horloazjemakker, stoarn Ljouwert 24 jann. 1820; tr. Deinum 7 des. 1800 Johanna Maria Feenstra, fan Ljouwert, 1820 widdo. Neiteam: Jelgersma.

Op 20 juny 1815 is Bernardus Wiltetus Jelgersma, mr. horloazjemakker te Harns, tsjûge by it houlik fan syn broer. Hy lit trije minderjierrige bern nei: Wiltetus, Eduardina en Aan Bernardus Jelgersma.⁵⁶⁴

- b. Gerbrandus (Meinsma) Jelgersma, berne Weidum 20 juny 1791, 1815 dûmny te Kimswert, 1823 te Warmerhuizen, 1827 te Wormerveer, stoarn Abcoude-Baambrugge 26 july 1866 (75 jier âld); tr. Harns 20 juny 1815 Geertje Spannenburg, berne Harns 16 maaie 1797, stoarn Wormerveer 25 febr. 1847, dochter fan Laas Tjebbes Spannenburg en Akke Jans Vettevogel. Neiteam: Jelgersma.

Wannear't Gerbrandus yn 1815 trout binne syn heit en men, paken en beppen allegear al wei. Yn de houliksbylagen falt nei te lêzen hoe't Sytske Jelgersma, húsfrou fan Albert Raschen, mei oaren op 29 maaie 1815 te Harns ferklearre hat dat (har heit) Bernardus Jelgersma, medicinae doctor te Harns, dêre yn april 1783 ferstoarn is en (har mem) Catharina Jorna yn augustus 1769; dat Gerbrandus Meinsma yn 1790 te Weidum hinnegien is en dy syn frou Maria de Haan yn 1758 (!) te Amsterdam; en dat Wiltetus Bernardus Jelgersma, predikant by de Herfoarme Gemeente fan Boksum, yn februari 1796 te Amsterdam weirekke is en dy syn frou Maria Meinsma yn maaie 1807 te Ljouwert.

Yn 1826 krije de bruorren Bernardus Wiltetus Jelgersma [silger] en Gerbrandus Meinsma Jelgersma, beide te Ljouwert, elk mis in legaat fan 1000 gûne fan harren muoike Sytske Jelgersma, op 8 nov. 1826 ferstoarn te Harns, dy't fierders as iennich erfgenamt neilit har man, de 1ste kommys Albartus Rasschen.⁵⁶⁵

> Slotbeskôging

Yn 1641 lit Gabinus à Meynsma (IVa.6) him as *nobilis* oan de universiteit fan Leien ynskriuwe. Letter wennet er as amtleas slothear op Nyehuys te Bears en libbet er fan de rinten en wat de byhearrende buorkerij opsmyt

- it boerewurk sels sil fan oaren dien west ha. Yn 1664 rint er as ealman mei yn de lykstaasje fan de steedhâlder. Lykwols wurde de Meynsma's net fan elkenien as in âld-adellik laach sjoen. Want oars is der gjin reden en publisearje yn 1685 it pamflet mei as titel: *Bewys van de edeldom van 't oud geslachte van Gabbe van Meynsma*. Hoe sterk steane Meynsma syn adelsbrieven no eigentlik?

It stamgoed fan dizze famylje liket yndie te Bûtenpost te lizzen: Meynsmastate (stimnr. 39) is yn 1640 neffens it Stimkohier eigendom fan dr. Horatius à Meinsma (IVa), papist, foar de helte, en fan Ypt Meinsma (IVe.1) en de styfbern (mei Meinsma-bloed) fan Gerk Jansen (IIIc.6), elk mis foar in fearns part; meier is neamde Gerk Jansen. Der stiet Horatius mar dat moat syn broer Hector wêze. Hector hat yn 1628 as ien fan de krediteuren fan Ritske Wygers (IIIc.1) in belang yn de state krigen en yn 1639 lit er as neistlizzer it near lizze op de ferkeap fan de helte fan Meynsmastate troch Ipt Lieuwes Meinsma (IVe.1). Hector is (mei syn broer) de iennige fan de hjir neamde famyljeleden dy't út de adellike staach stammet. Foardat er syn oanpart yn Meynsma kocht, wie de state dus yn syn gehiel yn hannen fan de einierde staach.

De earste fermelding fan Meynsma as sate te Bûtenpost smyt in hiel nij ljocht op dit stamgoed. Yn 1544 wol de mem fan de bern fan Haio Branda (II) de rinte fan 26 gg. ynlosse, dy't lutsen wurdt út dy bern harren sate te Bûtenpost, "Meynsma saeten genoempt". Spitigernôch wurde meier noch jildsjitter neamd. Om dit goed noch langer as it stamgoed fan de Meynsma's te sjen wurdt problematysk, no't it bliken docht âld Herbranda-besit te wêzen. Lykwols is it de Herbranda's oanurven fan in foarmem: Friese Meynsma, dy't yn de 15de ieu libbe hat.

Om 1552 hinne trout mr. Hoyte Meynsma (IIa) mei Ebel, ien fan boppeneamde bern fan Haio Branda, en kin sa eigener fan Meynsma wurden wêze, mar hy neamt him al Meynsma foar't er har ta frou nimt. Boppedat binne it net syn neikommelingen dy't om 1600 hinne eigener fan Meynsma binne, mar dy fan syn broer Benne. Yn de earste helte fan 16de ieu falt der dus gjin inkele relaasje te lizzen tusken Meynsma te Bûtenpost en de dêre yn 1533/1537 foar it earst oantroffen Eept Meynsma, de stamfaar fan de famylje.

Eept hat sûnder mis in man fan kwizekwânsje west en heart op syn minst ta de rike einierden fan Bûtenpost. Yn 1537 is er doarpsfolmacht en yn 1545 tsjerkfâd dêre. Hy is fierders begoedige te Surhuzum en Twizel, lit syn bern oan in bûtenlânske universiteit studearje en hat in harnas yn 'e hûs. Mar dat binne stik foar stik kwalifikaasjes, dy't him foar in ealman net ûnder hoege te dwaan. Wat falt der noch mear oer him te sizzen?

Meynsma-heraldyk

Yn syn *Stamboeck der oude Friesche edele geslachten* hat Josias Rispens achteryntal kertiersteaten opnommen. Dy kertiersteaten hawwe oer it generaal allegear deselde struktuer. De earste fjouwer generaasjes fan de kertierdrager sels oant en mei syn oerpaken en -beppen, yn totaal fyftjin persoanen dus, binne skreaun yn likefolle rûntsjes, dy't mei filiale streken oaninoar ferbûn binne mei as oardering 8-4-2-1. Dêrboppe steane nêst inoar yn sechtjin oaniensletten fjouwerkanten de nammen fan de betoerpaken en -beppen. Dêr wer boppe is yn likense fjouwerkanten plak foar sechtjin famyljewapens. Foarnammen wurde meastal wol neamd, mar ek gauris wurdt folstien mei allinne de achternamme. Dat komt omdat Rispens dy kertieren oernommen hat fan grêfstiennen en roubuorden, dêr't ornaris gjin foarnammen op oanjûn wurde. Sa jout Rispens ek de kertiersteat fan dr. Horatius van Meynsma (IVa), dêr't er byskreaun hat:

Dese 16. quartieren hebbe ick gesien op een silveren overdeksel van een horologie den 23. augusti 1670, toebehorende jr. Gabbe v. Meinsma, de soon van dese dr. Horatius v. Meinsma.⁵⁶⁶

Kertiersteat

1. Dr. Horatius van Meinsma.

- 2/3. Dr. Gabbinus v. Meinsma; tr. Bauck van Rheen.

- 4/5. Mr. Horatius Meinsma; tr. Ebel van Herbranda.
- 6/7. Hette van Rheen; tr. Jildu v. Hoitama.

- 8/9. [Eept] Meinsma; tr. Jeltinga.
- 10/11. [Haye] Herbranda; tr. [Katharina] Harinxma.
- 12/13. Lolcke Rheen; tr. Hack Roorda.
- 14/15. Simon Hoitama; tr. [Gerck] Beiem.

- 16/17. Meinsma; tr. Riddersma.
- 18/19. [Benne] Jeltinga; tr. [Rints] Onsma.
- 20/21. [Botte] Herbranda; tr. Monsma.
- 22/23. Harinxma; tr. Roorda.
- 24/25. Hessel Rheen; tr. Jel v. Rispens.
- 26/27. Tierck v. Roorda; tr. Griet Oedsma.
- 28/29. [Hotse] Hoitama; tr. [Wypck] Reinswert.
- 30/31. [Wytse] Beiem; tr. Bockema.

Dizze kertieren falt wol it ien en oar op ôf te tingjen. De nammen fan seis fan de acht betoerpaken binne korrekt, mar fan Jeltinga en Harinxma wit

ik dat net. Fan de acht betoerbeppen haw ik mar twa yn primêre boarnen weromfine kinnen en krekt dy twa binne fout: sa is Jel Rispens net de frou fan Hessel Rheen;⁵⁶⁷ en sa hjit de frou fan Tierck Roorda net Griet mar Joest. Lykwols soe Jel Rispens neffens in oare tradysje net de frou mar de mem fan Hessel Rheen west ha, mar dat is fierders net te ferifiearjen.⁵⁶⁸ En hoewol't Joest har fierdere fan net bekend is, is hja yn 1511 wol eignerske fan Oedsmastate te Goaiïngea.⁵⁶⁹ Der sit dus wol in kearn fan wierheid yn, mar it sprekt dat wy hiel hoeden mei de oare seis betoerbeppen oan moatte. Dat docht bygelyks al bliken út in oare genealogyske tradysje, dy't ûntliend is oan in rouboerd fan ús ealman Gabbe van Meynsma yn de tsjerke fan Bears.⁵⁷⁰ Dêr steane de folgjende wapens op ôfbylde:

Meynsma - Onsta	Herbranda - Harinxma
Rheen - Roorda	Hoitema - Beyem
Tyara - Eningha	Heixan - Cunnes
Buygers - Unia	Auckema - Hoppers

It Onsta-kertier is ôfwikend fan wat Rispens jout, want dy hat dêre Jeltinga, mar mei as mem Onsma (!).⁵⁷¹

Sweagers?

Hawar, neffens dizze kertiersteat moat Eept dus trouw west ha mei in dochter fan in Jeltinga by in Onsma en soe syn mem in Riddersma west ha. Wy kenne it echtpear Benne Jeltinga (stoarn 1504) en Rints Oentsema (stoarn 1538), waans sarken oft jit altiten yn de tsjerke fan Bûtenpost lizze.⁵⁷² Mei't sa de namme fan Benne Meynsma (IIB) ferklearre wurde kin, wol my dy filiaasje wol oan. De Jeltinga's fan Bûtenpost, Oentsema's fan Westergeast en Riddersma's fan Kollum hearre alle trije ta itselde miljeu, dat it midden hâldt tusken grutte einierden en lytse haadlingen. Der is in fierdere oanwizing dat yn dizze heraldyk in kearn fan wierheid sit: op 12 sept. 1531 prosedearret Hart Rytskes tsjin Ballinck Allema, Eept Riddersma en Buwe Jellinga [lê: Jeltinga].⁵⁷³ De aard fan de saak wurde wy neat oer gewaar, mar wy treffe hjir wol de nammen fan Eept, Jeltinga en Riddersma yn ien prosespartij oan. De kombinaasje fan de heraldyk en dit proses makket it oannimlik dat der in famyljebân is tusken Eept Riddersma en Buwe Jeltinga.

Eept Riddersma haw ik fierders noch ien kear oantroffen: op 5 maart 1528 prosedearret Jacop Ysbrantsz te Ie tsjin Ept Rittersma te Kollum en Sack Wyger Sytsma widdo, dêr't it Hof Jacop by feroardielet om neffens in eardere sentinsje fan it Gerjocht fan Dongeradiel achterstallige rinten te beteljen en yn de kosten fan it proses.⁵⁷⁴ Dêr sille wy út opmeitsje meie dat Ept en Sack mandélich lânbesit te Ie hawwe, dêr't Jacob op buorket.

As Eept Riddersma en Buwe Jeltinga oaninoar besibbe binne, is de kâns grut dat ek Ballinck Allema fan de famylje is: hja foarmje ommers ien prosespartij. Yn 1511 hiert Balingh Allema 6½ pm lân ûnder Bûtenpost fan Buwa Jeltema (!).⁵⁷⁵ Op 12 sept. 1531 wurdt Ballinck Allema te Kollum neamd en op 6 febr. 1533 prosedearret er tsjin de erfgenamten fan Botte Branda.⁵⁷⁶ De Allema's hawwe harren thús yn Kollum(erlân) en hearre ta itselde fermidden fan grutte einierden en lytse haadlingen. Sa trout Jelt Allema mei Reynsck Riddersma en Thomet Herbranda (II.2).

Hart Ritskes, de easker yn it proses fan 1531, kin ek by de club heard ha. Yn de Oanbring fan 1511 ûnder Bûtenpost folgje Buwa Jeltema en Hert Rytskaz opinoar, dat hja sille inoars buorlju west ha.⁵⁷⁷ De beide manlju binne brûker fan in eigen sate fan sa'n 20 floreen en fierders ek noch hjir en dêr begoedige. Neffens harren grêfskriften binne de Jeltinga's "eedele eerentpheste herschappen". Hart moat koart nei it proses al út de tiid rekke wêze want op 6 febr. 1532 prosedearret mr. Albert cum sociis as útfierder fan de lêste wil fan s. Hart Ritskes.⁵⁷⁸

It *Stamboek* jout Buwe Jeltinga trije susters, Foock, Aedu en Saepck, mar hat fan harren manlju gjin weet.⁵⁷⁹ It soe my net fernuverje as hja troude west hawwe mei Eept Riddersma, Ballinck Allema en Hart Ritskes. Buwe en syn susters binne bern fan Benne Jeltinga en Rints Oentsema, en neffens de heraldyk binne dat de skoanâlden fan Eept Meynsma. De konklúzje kringt him dan op dat Eept Riddersma en Eept Meynsma identyk binne. Dat kin: wy binne Eept Riddersma inkeld yn 1528 en 1531 tsjinkommen, wylst Eept Meynsma earst yn 1533 yn de boarnen opdûkt. Wy hawwe sjoen dat Botte Herbranda yn 1526 as Botte Meinsma foarkomt, dêrfandinne op Meynsmastate wenne ha sil, en dat er tusken 1529 en 1533 weirekke is. Eept Riddersma kin him yn dyselde snoarje as brûker fan Meynsmastate opfolge wêze en sa is de feroaring fan namme ferklearre. It is fansels allegear klearebare spekulaaasje en it hat ús nei it komôf fan Eept Meynsma net in stap fierder holpen. Mar Eept hat noch in oangripingspunt.

Eept

Eept, Ept, Ipt of Ypt is in tige seldsume namme. Njonken Eept Meynsma en Eept Riddersma haw ik yn de earste helte fan de 16de ieu noch ien oare Eept oantroffen: Eept Tadema, neamd yn 1540, dy't thús is yn de omkriten fan Surhuzum.⁵⁸⁰ As in namme sa seldsum is mei besibbens tusken de dragers fan sa'n namme ferûndersteld wurde. Eept Meynsma en Eept Tadema binne tiidgenoaten en kinne inoars neven west ha. Under de reek fan Surhuzum leit Stynsgea en dêre treffe wy yn 1454 Buo Meensma oan as tsjerkfâd en yn 1511 wenje dêre de bruorren Tyerck Meynsema en Syffa Mensema mei har meier Syna Mensema.⁵⁸¹ Mar dy nammen sizze my

fierders neat. En sa bliuwe wy mei Eept Meynsma stykjen yn 1533. Neffens Gabbe syn pamflet út 1685 moatte de Meynsma's ôfstamje fan midsieuske haadlingen. Kinne dy ús by Eept útkomme litte?

Meynsma te Blije

Dat der stinzen stien ha op Meynsma te Blije, Peazens en Bûtenpost, sa't yn it pamflet steld wurdt, binne fierders hielendal gjin attestasjes fan bekend. Meynsma te Blije heart yn 1511 oan it kleaster Foswert.⁵⁸² Neffens Hans Mol hat dat kleaster syn besit fral yn it lêst fan de folle midsieuwen opboud en is it wol útsletten dat it yn lettere tiid noch sa'n grut spul as Meynsma skonken krigen hat.

Meynsma te Peazens

Dat yn Peaesens in stins stien ha moat stiet lykwols fêst. Dy stins is yn 1482 yn hannen fan Foppe Popma, haadling op Skylge, dy't him ek haadling fan Peazens neamt as er dat jiers in ferdrach slút mei kening Edward IV fan Ingelân. Foppe moat dat besit te tankjen ha oan syn houlik mei Wilsck Gerbranda, dy't neffens in genealogyske tradysje widdo is fan yn folchoarder Pieter Bottema en N.N. Meynsma. Ut har earste houlik hat Wilsck in foarsoan Sydts, dy't wy yn 1490 tsjinkomme as Syds Buttama en yn 1491 as Sydts Meyntzema. Sydts sil yn 1491 dus yn alle gefallen op Meynsma yn Peazens wenne ha (en alsa moat dêr wol in stins stien ha).

Gabbe van Meynsma skriuwt yn 1685 "dat de voorouders van Hoite van Meynsma haer voor edelluyden hebben gedragen geblijckt al in jaer 1491". Dat jiertal ferwiist nei it ferbûn dat Sydts Meyntzema en oare haadlingen en kleasters dan mei de stêd Grins slute. Neffens Gabbe is dy Sydts dus in foarfaar fan syn oerpake mr. Hoyte Meynsma. Mar sa't bliken dwaan sil is dat net sa. Dochs is der wol in famyljebân: Bieuck (Aebingha van) Humalda, de twadde frou fan mr. Hoyte, hat in healomke Foppe Popma, dy't op syn bar in healomkesizzer is fan Sydts Meyntzema. Boppedat is Bieuck yndirekt mei-erfgenamt fan dy Foppe Popma; har soan Foppe Meynsma (IIIb) moat nei him ferneamd wêze; en de Aebingha's van Humalda moatte sa fia dyselde yndirekte erflinge oan de stins te Peazens rekke wêze. Mar der is gjin inkele bloedbân tusken Sydts Meynsma en de lettere Meynsma's, lit stean yn filiale line, sa't Gabbe dochs wol suggerearret. Gearfetsjend kom ik ta it folgjende skema:

I. Wilsck Gerbranda; tr. 1. Pieter Bottema; tr. 2. N.N. Meynsma; tr. 3. Foppe Popma, fan Skylge, 1472-1482 neamd.⁵⁸³

Yn 1482 slút Folkert [= Foppe Popma], troch godlike genede hear fan Skylge en Gryn en haadling fan Peazens en boppedat grytman fan Wnxel, in ferdrach mei kening Edward IV fan Ingelân.⁵⁸⁴

Bern (út it earste houlik):

1. Sydts Bottema alias Meynsma, 1490 en 1491 neamd; tr. Laes Wybedr Popma.⁵⁸⁵

Op 17 des. 1490 jouwe haadlingen en hofmasters út Eastdongeradiel folmacht oan Onno, hofmaster fan Sion, en Mynno Jarla om mei de stêd Grins in ferbûn te sluten; segele fan hear Rutgher foar de hofmaster fan kleaster Weard en Hybba Tyarda, haadling te Ie, en fan hear Gerliff, kureet te Ljussens, foar Pibo Jeddaz en Syds Buttama.⁵⁸⁶

Op 17 sept. 1491 slút de stêd Grins in ferbûn foar achttjin jier mei hear Johannes, abt te Dokkum, mei út namme fan klaester Weard, en mei Menno Jarla fanwegen Dokkum, foar himsels en de miente te Wetsens en Eastrum, en foar Hibbo Tyaerda, haadling te Ie, Pybo Yaddenz, haadling te Metslawier, Sydts Meyntzema en noch gâns in tal oare kleasters en haadlingen út Eastergoa.⁵⁸⁷

Bern:

- a. Bauck Bottema, 1539 te Dokkum, stoarn 1543/1552; tr. Sippe Heemstra, stoarn 1532/1538, soan fan Sids Heemstera (deaslein Moarra 1492) en Frouck Rimmersma; út dit houlik gjin bern.⁵⁸⁸

Yn 1538/1539 prosedearje de susters Baucke [Boetema widdo] Heempstra en Ryntyte Boetema, beide te Dokkum, tsjin Worp Ropta as heit fan syn bern by s. Biuck [Aebingha] en tsjin Frans [Aebingha van] Humalda foar himsels, dêr't it Hof by ferklearret dat de beide susters foar 1/5 part erfgenamt binne fan s. Wilcke (!) [Gerbranda (ienris) widdo] Meynsma en "dat daerom van alle de achtergelaten goeden van den voirs. Wilcke één masse gemaict sal worden, uyt de welcke den voirs. impetrant zal volghen een vyffte part, ten laste van te draghen een vyffte part van den schulden ende lasten des sterfhuys".⁵⁸⁹

- b. Rents Bottema, 1539 te Dokkum, testearret 1553; tr. 1. Gabbe Ripta, testearret 1514; tr. 2. Epe Doeckes (Aesgema), 1506 neamd, stoarn foar/yn 1528; tr. 3. N.N. Bolta; tr. 4. Claes Poppez, 1538 troude|ju.⁵⁹⁰

Yn 1511 is Gabbe Rijpten [út namme fan syn frou] eigener fan Bottema te Moarra.⁵⁹¹ By testamint fan 21 okt. 1553 legatgearret Rents Bottema te Moarra 12 pm lân yn Meynsma goed te Peazens oan har bernsbern, de susters Tryn en Rinthien Aesgema.⁵⁹²

Bern (út it tredde houlik):

2. Bauck Popma, stoarn 1501; tr. Doecke Hettes Hemmema, stoarn 1503. Neiteam: Hemmema.
3. Ebel Popma; tr. Johan Bonga. Neiteam: Bonga.
4. Jarich Popma, libbet 1502; tr. Beyts Humalda; hja tr. 2. Syurdt Aebingha, stoarn foar/yn 1524.⁵⁹³

Yn 1511 binne Gerbet Mockama foar 13 fl. en 12 st. en "Jarichs kinden opten Schillingen" en de prysters - kenlik tegearre - foar 2½ fl. lânhearre fan Dowe

Mensema te Peazens. Yn 1511 lúkt Gerbet Mockama “van Foppe wegen upten Schillingen” in rinte fan 18 st. út lân te Peazens. Yn 1511 hawwe Sywert Abingen en syn “stiepkint” Foppe mandélich lânbesit te Peazens. Yn 1511 hawwe Sywert Abingen en Popka Mockama “van Foppe op ten Schillingen westen [!]” mandélich lânbesit te Eanjum. Yn 1511 binne Sywert Abingen en “Jarich opden Schillingen kint” tegearre lânhearre fan Bettie Waepke widdo te Ie.⁵⁹⁴

Bern:

- a. Foppe Popma, libbet 1511, sûnder bern ferstoarn; syn neilittenskip ferervet fia syn mem op de Aebingha's.

Neibern:

- b. Frans Aebingha van Humalda; tr. 1. Geel Mellema; tr. 2. Anna Feytsma.

Guon bern:

ba. Beits Humalda; tr. Botte Herbranda (II.5).

bb. Bieuck Humalda; tr. mr. Hoyte Meynsma (IIa).

bc. Syuck Humalda; tr. 1. Marie Herema; tr. 2. Franscke Groustra; tr. 3. Geel Heringa.⁵⁹⁵

Syuck is de pake fan de bruorren Siuck Humalda van Abinga en Philippus van Humalda en fan dy harren folle neef Siuck van Steernzee, yn 1685 mei syn trijen eigener fan Meynsma te Peazens - de oaren sille ea útkocht wêze.

- c. Byuck Humalda; tr. Worp Ropta; gjin neiteam.

5. Gaets Popma; tr. 1. 1486 Idsert Janckes Douma, gjin bern; tr. 2. Syurdts Wybes Grovestins. Neiteam: Grovestins.

- 6-8. Jel, Jezel en Taets Popma, nonnen yn Sion.

Dizze trije susters hawwe gjin erfjocht sadat Wilsck har neilittenskip yn fiven giet.

Meynsma te Bûtenpost

Dat Meynsma te Bûtenpost ek ienris in stins west hat, wol my wol oan. It hat yn de 15de ieu eigendom west fan Friese Meynsma, dy't in foarmem is fan de adellike slachten Herbranda, Mellema en Bootsma, en dêrom sels ek wol fan adel west ha sil. Dat fierders neat fan dy stins weromfûn is hoecht ús net te ferwûnderjen, no't wy witte dat Mionsma, dy oare stins fan de Herbranda's yn Bûtenpost, ek mar ienris as sadanich by de ferkeap om 1630 hinne yn de boarnen foarkomt.⁵⁹⁶

Bestiet der in relaasje tusken de stinzen te Blije, Peazens en Bûtenpost? Yn syn pamflet mient Gabbe van Meynsma fan wol: it hat allegear foarâlderlik besit west. Dat der lykswoles in relaasje mei Blije west hat, liket my wol útsletten mei't dat ieuwenlang besit fan Foswert west ha moat. De reden om dat ferbân wol te lizzen mei dúdlik wêze: it misstiet de famylje net as se ienris in hiele stins mei sate en lân oan in kleaster skonken ha. Tusken

Peazens en Bûtenpost kin lykwols bêst in relaasje bestien ha. Wy komme yn de 15de ieu mear famyljes tsjin dy't har machtsbasis dan ferlizze fan de Klaai nei de Wâlden, lykas de Herbranda's fan Nes nei Bûtenpost en Gabbe Douwema, dy't sawol yn Jislum as yn Garyp thús is.⁵⁹⁷ En sa kinne der ek bêst Meynsma's fan Peazens nei Bûtenpost tein wêze, mar fierdere oanwizings binne dêr net foar fûn.

Adel?

Dizze omgong by de stinzen lâns hat ek gjin nij ljocht op de identiteit fan Eept Meynsma smiten, al stiet yntusken wol fêst dat er net in neikommeling fan de yn 1491 neamde Sydts Meynsma west ha kin! De fraach bliuwt wêrom't Eept him fan Meynsma neamt? Wurdt er sa neamd om't er him begjin jierren 1530 op Meynsma te Bûtenpost del set hat? Hat hy soms de eigener west fan de rinte fan 26 gg. dêr't Meynsmastate mei belêste wie? En is dy rinte letter omset yn de folsleine eigendom fan de stins? En is er dan ek identyk oan Eept Riddersma? En is dy dan fan himsels in Riddersma of wurdt dy sa neamd om't er op Riddersma wennet, dêr't syn mem belangen yn hân ha kin? As Eept fan himsels gjin Riddersma is, is it dan soms ien fan Hoyte Jaring, dy't yn 1513 ta de befoarrjochte hearskippen heart en 1 fl. en 9 st. oan de 21ste pinning betellet?⁵⁹⁸ It is fansels mar in slach yn de loft mar mr. Hoite Meynsma sil dochs nei immen ferneamd wêze moatte? Of is Eept Riddersma in omke en de nammejouwer fan Eept Meynsma?

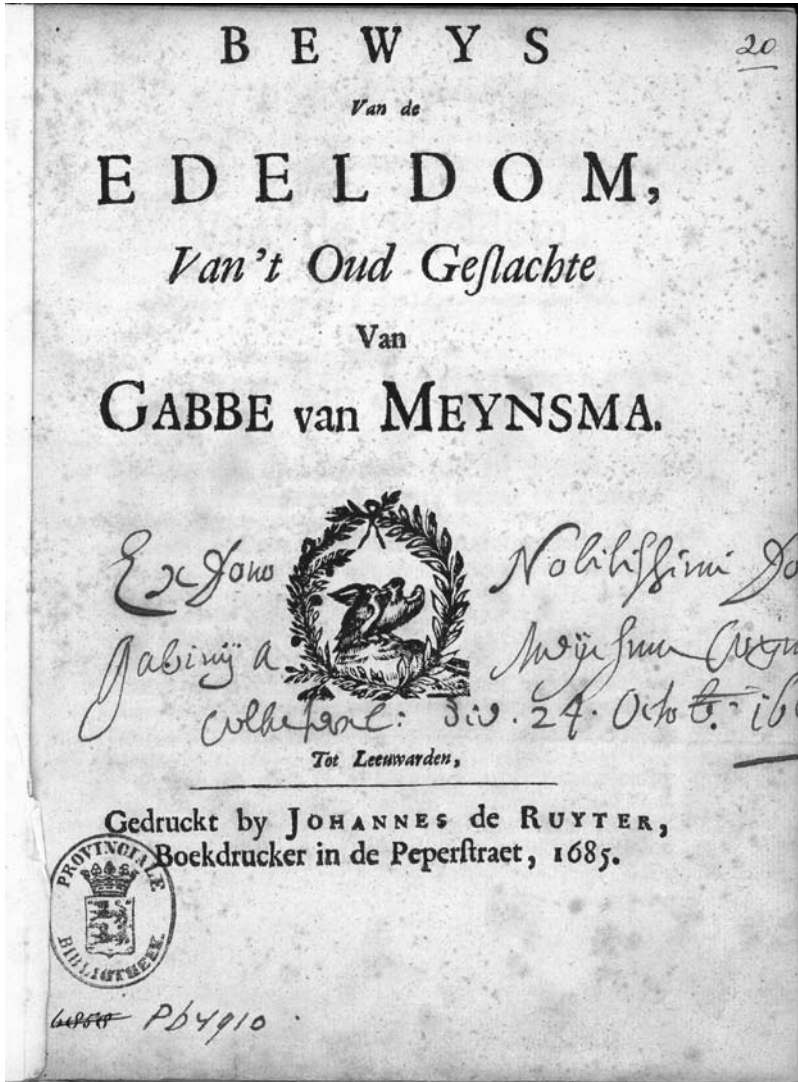
Oan de oare kant kin Eept yn 1533 ek gewoan drager wêze fan de namme fan Meynsma, omdat er dy sa fan syn âlden meikrigen hat. Yn tsjinstelling ta de grutte haadlingen fan de Klaai, binne der yn Achtkarspelen en de oanswettende dielen dan in hiel soad famyljes fan rike einierden en lytse haadlingen, dy't al inkele generaasjes lang in fêste achternamme fiere, sa't wy dat ûnderwilens sjoen ha by skaaien as Allema, Copsma, Eysma, Gayckema, Harckema, Itma, Jeltinga, Jensma, Lieuma, Phaesma, Riddersma, Siccama en Tadema.⁵⁹⁹ Sa kin Eept fêstsitte oan de Meynsma's, dy't wy sa yn de twadde helte fan de 15de ieu yn Stynsgea tsjinkomme. En yn dat ljocht kin Eept bêst in miich, bygelyks in âldmuoikesizzer fan Friese Meynsma west ha. Ik wit it net. It komôf fan Eept lit him net achterhelje.

Adelsbrieven binne ornaris op stinzen basearre mar hjir is de achtergrûn net dúdlik. En dan liket Gabbe van Meynsma syn stelling dochs op te gean: dat syn foarâlden har al hûndert jier en langer as eallju hâlde en drage, sûnder dat immen it tsjindiel oantoane of sizze kin wannear't soks begûn is. En hy sil sels ek wier fan dy adeldom oertsjûge west ha. Der binne ommers de bannen mei de stinzen te Bûtenpost en Peazens, de ferhalen dy't yn de famylje trochdien wurde en de sarken by de Aldehou.

Fansels is Gabbe selektyf mei syn bewizen: hy neamt wol de twa adellike froulju Ebel van Herbranda en Biuck van Humalda fan syn oerpake, mar ferswijt de nammen fan it einierde sydsulver fan syn heit en pake. Mar yn in tiid dat it patriliniêre famyljebesef noarm is, dogge froulju der minder ta en komt it op de stamfaar oan. En krekt de wierheid fan dy syn adeldom bliuwt ek nei dit ûndersyk yn “immemoriale possessie” bestean.

Grûnlizzer fan de adellike pretinsjes moat mr. Hoyte Meynsma west ha, kenlik in suksesfol jurist, dy't as advokaat karriêre makke hat. Hy wurdt as iennige yn 1581 fan trije kertieren op de nominaasje fan riedshear pleatst, mar in kompetinsjeskeel en - nei alle gedachten - de pestepidemy fan datselde jiers sille derfoar soarge ha dat der yn 1582 in oarenien beneamd wurden is.⁶⁰⁰ Dat trije fan Hoyte syn soannen letter in alumniaat krije mei miskyn as kompinsaasje beskôge wurde, mar it strykt, lykas de advokatuer, no net fuortendaliks mei in adellike libbensstyl. Lykwols wurdt in oare soan benefisjant fan it âldaadlik Sjaerdemalien en giet letter as riedshear foar in ealman troch.

Mr. Hoyte Meynsma wit in adellike widdo oan de heak te slaan en ek syn twadde frou is fan adel. Dat oerkomt nammers ek ien fan syn jiergenoaten oan de universiteit fan Leuven: dr. Hessel Aysma, fan einierde komôf, waans neiteam oft letter ek wol jonkerje wol. Slagge juristen steane yn de 16de ieu wol faker oan de widze fan (sabeare) adellike regintelagen, lykas dr. Viglius Aytta, dr. Julius Beyma, dr. Jacobus Bouricius, dr. Baerthe Idzaerda, mr. Meyne Lyckles (fan Nijeholt) en dr. Theodoretus Tiara (ús Gabbe syn pake fan memmekant). Wat de Meynsma's oanbelanget kinne wy heechút konkludearje dat harren stamfaar Eept thúsheart yn it fermidden fan grutte einierden en lytse haadlingen. Dy tuskenlaach kin yn de 16de ieu noch alle kanten út en dat is no krekt wat wy by de Meynsma's ek sjoen ha: in einierde staach te Bûtenpost, in patrisyske staach te Frjentsjer en in adellike staach te Bears.

(3) *Quod sis esse velis, nihilque malis.*

BEWYS van de Edeldom van 't oud Geslachte van GABBE van MEYNSMA.

De Edeldom / die in Frieslandt in consideratie komt / bestaet in immemoriale possessie.

Ende dat dusdanige immemoriale possessie Edeldom bewijst is notoyr te sien by alle Rechtsgeleerden / siet *Bartholomæum Cassanaeum*, die in sijn *Catalogo Glorïae Mundi parte octava consideratione vigesima*, door Wetten en Rechtsgeleerden sulcx wijd en breed aenwijst.

Wat nu belanght de Persoon van my *Gabbe van Meynsma*, is een yder kennelijck / dat ick my altoos voor een Edelman hebbe gedragen / ende als noch drage.

Gelijck is oock in de Uytvaert ende Begraffenisse van den Doorluchtigen Prince *Wilhelm Frederick Vorst tot Nassou &c.* Gouverneur en Capiteyn Generael over Frieslandt / der Stadt Groeningen en Ommelanden /(4)/ ende Drenthe &c. den 15. December 1664. voor een Edelman gehouden ben.

Dat mijn Vader *Horatius van Meynsma* sich voor een Edelman gedragen heeft / geblijckt uyt de Contrarescriptie by sijn Ed. tegen *Dr. Matthias van Vierssen*, aen den Hove van Frieslandt overgegeven / hier onder *Lit. A* by gevoecht.

Gelijck mede uyt de Missiven die sijn Ed. aen my sijn Soone heeft geschreven / hier onder *Lit. B.* by gevoecht.

Als mede uyt de Missiven by my sijn Soone aen sijn Ed. geschreven / hier onder *Lit. C.* by gevoecht.

Van gelijcken uyt de Missiven van andere Persoonen aen sijn Ed. geschreven / hier onder *Lit. D.* by gevoecht.

Dat mijn Grootvader / *Gabbe van Meynsma*, sich voor een Edelman gedragen heeft / geblijckt uyt het geschrift op seecker Graf-steen in de Kercke van Oude-Hoof tot Leeuwarden / daer sijn Ed. en sijn Ed. wijlen Vader *Hoito van Meynsma*, haer Edel hebben geintituleert / waer van Copia onder *Lit. E.* hier is by gevoecht.

Als mede uyt dat gedachte *Gabbe van Meynsma*, sijn Broeder *Benne Meynsma*, wegens Westergoo Raedt ordinaris in den Hove van Frieslandt / met verscheyden Wapens op het vat ofte Lijck hangende / in den Jare 1612. heeft laten op dragen / gelijk geblijckt uyt de quitantien hier onder *Lit. F. & G.* by gevoecht.

Sulcx is niet alleen tot dier tijt toe / maer oock tot de dach van heden / noyt by yemant gedaen / als van die gene die sich ten minsten voor een Edelman heeft gedragen.

Voorts dat gedachte *Benne* sich oock voor een Edelman gedragen heeft / geblijckt uyt de Protestatie hier /(5)/ onder Letter G. 2. by gevoecht / door welcke vijf Volmachten van Westergo tegens sijn verkiesinge hebben geprotesteert en geklaegt / dat door de verkiesinge van gedachte *Benne Meynsma* tot Raetsheer / drie Edelluyden uyt Westergo solden sijn

Raetsheer / het welcke solde strecken tot prejudicie en nadeel van de Eygenerfde Staet / maer *Benno* van dertien Volmachten uyt Westergo verkoren / is Raetsheer gebleven.

Dat mijn over Groot-vader / *Hoite van Meynsma*, sich voor een Edelman heeft gedragen / geblijckt uyt het geschrift van voorsz. Graf-steen in voorsz. Kerke tot Leeuwarden / waer van Copie onder *Lit. E.* hier vooren is by gevoecht.

Als mede / vermits de gedachte *Hoite van Meynsma* (gelijck sijn Voorouders altoos hadden gedaen) noyt als Adelijcke Juffrouwen heeft getrouwt / als *Ebel van Herbranda* sijn eerste Huys-vrouwe / gestorven Anno 1558. en *Biuck van Humalda* sijn tweede Huysvrouwe / gelijck geblijckt uyt voorsz. geschrift op voorsz. Graf-steen in de Kercke van Oude-hoof / waer van Copie onder *Lit. E.* hier vooren is by gevoecht / als mede uyt de optekeninge by de handt van W. mijn Groot-vader *Gabbe van Meynsma*, staende achter seecker boeck geintituleert *Practica Jo. Pet. de Fer.* geschreven / waer van Copie onder *Lit. H.* hier is by gevoecht.

Et cum mulier nobilis quae ignobilem virum eligit faciat jacturam nobilitatis & perdat splendorem generis ideo non facile credendum eam diversae conditionis virum elegisse Ant. Fab. in Cod. Sab. Lib. 9. tit. 28. def. 17. num. 4. in textu & in alleg. Tiraq. De Nobilit. cap. 18. num. 18. & seq.

Quod hic maxime locum habet in actibus continuatis a duabus molieribus cum eadem Persona.

Van gelijcken uyt dat sijn Ed. Soone (gelijck bewesen is) en sijn Ed. Voorouders (gelijck soo datelijck / (6) bewesen sal worden) haer voor Edelluyden hebben gedragen / en noyt contrary van *Hoito Meinsma* en sijn Voorouders is gedaen / ofte van yemant bewesen kan worden.

Van dese *Hoite Meynsma* wort ook mentie gemaect in de Chronijck van *Pierius Winsemius*, Anno 1581. folio 690. alwaer geblijckt / dat alsoo daer noch drie Raetsheeren in den Hove van Frieslandt solden ge-eligeert worden / gedachte *Hoite van Meynsma* uyt Oostergoo / uyt Westergoo en uyt de Sevenwolden daer toe genomineert is.

Dat de Voorouders van *Hoite van Meynsma* haer voor Edelluyden hebben gedragen geblijckt al in 't jaer 1491. uyt de Chronijck van *Ubo Emmius lib. 31. pag. 476.*

Als mede uyt de Professor *Christiani Schotani* Kerckelijcke ende Wereltlijcke Geschiedenissen van Frieslandt Fol. 387. tot Franeker by *Ian Wellens* 1658. in Folio gedruckt.

Gelijck oock uyt voorsz. *Schotani* Beschrijvinge ende Chronijck van Frieslandt Fol. 231. tot Franeker by *Ids Alberts*, in quarto Anno 1655. gedruckt.

De Staten en Stinsen genaemt *Meynsma*, sijn in voortijden geweest tot Pasens in Dongeradeel / tot Blye in Ferwerderadeel / en tot Buitenpost in

Achtkarspelen / gelijck op hedigen dage als noch voorsz. Staten *Meynsma* genaemt worden.

Van de State tot *Pasens* / sijn tegenwoordigh *Eygenaers Siuck van Steernzee* en *Siuck Humalda van Abinga*, ofte sijn Broeder *Philippus van Humalda*, de welcke Persoonen noch de ruinen en stucken muyr van het voorsz. Stins aldaer gekent hebben.

Van de State tot *Blye* genaemt *Meynsma*, is tegenwoordigh *eygenaer Welefeldt*, ende is aldaer noch op huydigen dach te sien een stuck van het Wier */(7)* daer de Stins heeft opgestanden / ende is dese State aen een Clooster gegeven geweest.

Van de State tot *Buytenpost* genaemt *Meynsma*, is tegenwoordigh *Eygenaesse mijn Suster Ida van Meynsma*, ende heeft daer oock een seer stercken Stins geweest / die *W. Walte Herckema* daer noch gekent heeft / van welcke Stins ick mijn *W. Oom Hector Meynsma* oock dickwils heb hooren spreken / gelijck mede van voren verhaelde Staten en Stinsen / ende heeft *W. mijn Groot-moeder Bauck Reen*, noch de Poorte over de Gracht op ofte voor voorsz. Staete gekent / gelijck ick gedachte mijn Groot-moeder ende *Oom menichmael* van voorsz. Poorte oock heb hooren sprecken.

Uyt alles voren verhaelt geblijckt klaerlijk / dat gelijck ick my *Gabbe van Meynsma*, alsoo wel mijn Voor-ouders voor hondert en meer jaren haer / tot nu toe voor *Edel* hebben gedragen / sonder datter gedencken sy ter contrary ofte wanneer sulcx mach eerst begonnen hebben.

Nobilitas autem probatur ex usu tanti temporis cujus initii memoria non axtat in contrarium, cum hoc tempus habeat vim tituli, justitiae, privilegii & veritatis, Cassanaeus in Catal, gloriae mundi, parte octava consid. viges. ubi per plures Doctores hoc probat.

Idem habet La Piazza universale da Thom. Garzoni tit. Nobilisti overo Gentilhuomini discorso 19 f. 174. & Did. Covaruvias lib. 3. variar. resolu. cap. 16. num. 10. ad fin.

Ratio est quod praescriptio temporis immemorialis nunquam censeatur exclusa, quia per eam jura majestatis & quae reservata sunt Principi ratione supremae potestatis etiam praescribuntur Perez in suis exposit. Cod. tit. Ne rei dominicae vel templ. vindic. tempor. praeser. summov. num. 3.

Idem docet Didacus Covaruvias as c. possessor pag. 2. §. 2. num. 12. /(8)/

Et quia per seculi magis quam temporis spatium nec documentis integritas, nec actis fides nec aetas valet testibus suffragari, ut textus est Novell. III. & vide Perez d. t. Ne rei dominicae num. 5.

Et quod spatium tanti temporis cujus initii memoria non extat in contrarium habeantur loco jure constituti, textus expressus est in L. Hoc jure §. Ductus aquae ff. De aqua quotid. & aestiv.

Et ex tanto tempore praesumitur titulus nec alius probandus est & est titulus pro suo Mascard. De prob. concl. 1378. num. 16. 17.

Et talis praescriptio habetur pro lege expressa Hostien. in c. super quibusdam §. praeterea De verb. signif. in fin. versi. nota diligenter comprobavimus. Paris. in consil. 3. num. 50. vol. I. Gozad. in consil. 8. num. 37.

Et L. I. §. ult. in verbis vetustatem vicem legis tenere & L. in summa, in princip. in verbis vetustas quae semper pro lege habetur ff. De aqua & aquae plu. arcen.

Adeo ut haec juris & D.D. sententia nedum obtineat in generaliter dispositis sed etiam in reservatis ipsi Principi quae talis praescriptio comprehendit, nec ab illis excluditur ut patet ex c. super quibusdam §. I. ubi Abb. in versic. in gl. in ver. non extent. & glo. in c. innovamus in ver. Regum. de censib. Marti. Lauden. in tracta. De Princip. q. 171. qui loquitur in regalibus, & in his terminis respondit las. in cons. 208. col. pen. vers. tamen. col. 2. Bart. in L. quo minus q. 2. vers. item habet licite ff. De Fluminibus.

Quin etiam haec eadem praescriptio habetur pro veritate indubitabili Bald. in c. cum causam num. 5. De proba. & in consil. 257. quaestio vertens vol. 2. Paris. in consil. 27. num. 27. vol. I.

Praesertim etiam quia praescriptionis immemorialis ea vis est ut particularis privilegii a Principe legitime concessi vim obtineat ut est textus in capitul. super quibusdam §. praeterea ubi gloss. in verbo, non extent in princip. De verb. signif. Afflict. in decis. 254. versicul. omnes Domini Paris. in consil. III. num. 3. & 94. vol. I. / (9) /

Et quod habeat vim privilegii concessi à Principe ex certa scientia testatur etiam Baldus in Cap. I. col. 2. in tit. quae sunt regalia. Decius in consi. 496. in causa D. operarii Pisani colum. 2. num. 6. cum aliis in hanc sententiam deductus à Cravet. in par. 4. eadem sect. absolutis differentiis num. 9. versic. secundo quaero.

Dubitari ergo non potest quin nobilitas centenaria & immemoriali possessione praescribatur & probetur praesertim cum non sit probatio vel memoria in contrarium.

Het Wapen / van het geslacht van my *Gabbe van Meynsma*, is drie Gouden Lelien / twee boven ende een onder / in een blauw veld / ende een Gouden Lelie het Helmteecken.

Nota. Het veld van het Wapen is van boven tot onder wel gehalveert geweest / en hadde dan in de rechter zijde een zwarte halve Arendt in een gouden veld / en in de slincker zijde de voorsz. drie Gouden Lelien / twee boven ende een onder in een blauw veld / ende een Gouden Lelie tot het Helmteecken: gelijk geblijckt uyt het Cachet ofte Segel van mijn Over-Groot-vader *Hoite van Meynsma*, staende onder seecker Verkoop-brief van den Jare 1567. hier onder *Lit. I.* by gevoecht.

Maer dese zwarte halve Arendt in een gouden half veld / hoort aen het veld ofte wapen niet / also voorsz. halve Arendt in een gouden half veldt / yeder een in Frieslant mach voeren / als sijnde van de Keyser *Carolus Magnus* aen alle Friesen / en een yeder van dien / in het generael gegeven. / (10) /

A. Extract.

Aen den Hove van Frieslandt.

Voldoende UE. E. Appointemente / staende in margine van desen annexen Rescriptie / by *Dr. Matthias van Vierssen* den Hove gepreäesenteert / seght *Dr. Horatius van Meynsma*, &c.

Daer de Contrarescribent hem niet anders holdet en comporteert als den gene die sijn Voorouders en praedecessours zijn geweest: die welcke altoos voor Edelen in verscheyde Acten en Accoorden geacht / gehouden ende aengenomen sijn geweest: gelijk 't selve klaerlijck is te sien en besporen *ex Historia Ubbonis Emmii Lib. 31. pag. 476. Anno 1491. & Chronica P. Winsemii fol. 310. columna 2. Item ex Ocone Scarlensi Lib. 6. fol. 69. & passim in aliis locis &c.*

Was verteeckent / *Horatius à Meynsma*. met sijn halen en togen.

B. Extract.

Fili unice, unice dilecte.

Literas tuas Romae &c.

Et ad nos saepius scribe Leovardiae 11. Ianuarii 1644. S.V.

Het Opschrift was / *Doctissimo & Nob. Iuveni Gabbino à Meynsma, Frisio commoranti Romae. Solvatur merces Tabellarii.*

B. Extract.

Amantissime Fili.

Literas tuas Lugduni scriptas &c.

Ilico Leovardiae 4. Septemb. 1644. S.V.

Was verteeckent / *Horatius à Meynsma. / (11)*

Het Opschrift was / *A Monsieur Monsieur Gabbe de Meynsma Gentilhomme Frison à la maison de Guilles Van der Sande. A Paris.*

C. Extract.

Tresaymé Pere.

Je vous proteste que je n'eusse jamais creu &c.

Was verteeckent / *Gabbe de Meynsma 1642. A Paris le 7. Novembre.*

Het Opschrift was / *Aen den Edelen Erentph. Dr. Horatius van Meynsma &c.*

C. Extract.

Tresaymé Pere.

Je vous remercie tres affectueusement de vostre bonté &c.

Was verteeckent / *Gabbe de Meynsma 1642. ilens Lions 28 Jul. 1643.*

Het Opschrift was / *Aen den Edelen Erentph. Dr. Horatius van Meynsma &c.*

C. *Extract.*

Charissime Domine Parens:

Tandem Româ vobis mitto ultimas literas &c.

Was verteekent / *Gabbinus à Meynsma 1644. Romae ipsâ vigiliâ Pentecostes.*

Het Opschrift was / Aen den Edelen Erentph. *Horatius van Meynsma &c.*

D. *Extract.*

Ed. Pheste Hooghgeleerde gunstige lieve Neve / Volgens ingevoeghde &c.

/(12)/

Was verteekent / U Ed. dienstwillige Neve A. *Roorda, 1621.*

Het Opschrift was / Ed. Phesten Hooghgel. voorsienigen seer discreten

Horatius Meynsma, der Rechten Dr. &c.

D. *Extract.*

Edele Erentfesten *Domine Doctor*, nae groetenisse dient desen &c.

Was vertekent / By my *Cornelis Vitus* u gewilligen Dienaer.

Het Opschrift was / Den Edelen Erentphesten Hoochgeleerden *Doctor*

Meynsma ofte sijn *Vrou Juffrou Inne Tiarde &c.*

D. *Extract.*

Monsieur

Après avoir humblement baisé les mains Je vous feray scavoit &c.

Was verteekent / *Monsieur vostre treshumble valet L. Parent.*

Het Opschrift was / *A Très Noble, tres Vertueux & tres Docte Gentilhomme*

Monsieur Horace de Meynsma &t.

D. *Extract.*

Edele Erentpheste voorsienige Heere /

Desen door versoeck van UE. Soone &c.

Was vertekent / mijn Heere UE. getrouwen dienaer *Arent van Gouthouven.*

Het Opschrift was / Edele Erentfeste seer voorsienige Heere *Dr. Horatius*

van Meynsma &c. /(13)/

E. *Extract.*

Anno 1558. den 4. July Sterf die Edele Deugtsame Vrouwe *Ebel Harbranda*,
Huysvrou van *Mr. Hoito Meynsma.*

Den 10. Augusti 1581. Sterf den Edelen *Hoito van Meynsma* I.V.L.

Den 30. July 1621. is in den Heere gerust den Edelen *Gabbe van Meynsma*
I.V.L. olt 68. jaer.

Den 7. January 1645. is gestorven *Juffrou Bauk van Reen.* Huysvrou van *W.*
Gabbe vab Meynsma olt 86. Jaer.

F. Extract.

Ontfangen by ons ondergeschreven Echte-luyden van *Mr. Gabbe Meynsma* als Curator over *Hoito Meynsma* syn Broeders Soon &c. en anderdeels mede voor kosten en moeyten by ons op de leed van W: Heeren *Mr. Benno Meynsma*, in leven mede Raed Ordinaris in den Hove van Frieslandt gedaen en gehad / ende noch van verscheydene Wapens op 't Lijck &c. Orkonde onse respective handen hier onder gestelt / huyden binnen Leeuwarden desen 24. Aprillis Anno 1612.
Was vertekent *Adriaen Ruts, Lijsbet Ariaens.*

G. Extract.

Meester Adriaen Ruts en *Lijsbet Ariaens* Dochter Echte-luyden / bekennen uyt handen van *Mr. Gabbe Meynsma*, &c. anderdeels van moeyte ende onkosten over de Leed van W. de Heere *Mr. Benno Meynsma* /(14)/ gevallen: ende mede ter cause van diversche Wapens op 't Lijk / ontfangen te hebben als nog boven de hondert Caroli Guldens den 24. Aprillis laestleden genoten / &c.
Ende passeren wy *Mr. Adriaen* ende *Lijsbet* desen voor een absolute quitantie. Orconde onse handen hier onder gestelt den 22. May 1612. S.V.
Was vertekent / *Adriaen Ruts*, by my *Lijsbet Ariaensen.*

G. Extract.

De Volmachten van *Wijmbritseradiel* / *Menaldumadeel* ende *Franequeradeel* / protesteren *de nullitate* van de kiesinge tot het Ampt van Raedt Ordinaris in den Hove van Frieslandt / uytten name van *Westergoo* / op de persone van *Dr. Benne Meynsma* gedaen / door dien de voorsz. Volmachten verstaen dat deselve *Meynsma* hem dragende voor een Edelman / door sulcks drie Edelluyden in *Westergoo* sullen sitten / ende die Staet der *Eygen-erffden* geheel uytgesloten &c.
Was vertekent

H. Waltinga 1597. Grovestins. Dirck Alberts. Wopke Frans Popta, ende het merck van *Ielle Piersz.*

H. Extract.

Uyt sekere Optekeningen by de handt van *Gabbe van Meynsma* geschreven / staende achter seecker boeck geintituleert *Practica Ioh. Pet. de Fer. Bieuck Humalda* mijn Stijfmoeder is in den Heere gerust den 23. Aprillis smorgens ontrent vijf uyren 1594. /(15)/

I. Extract.

Hoito Meynsma, lije en bekenne *Geb Itsma*, Weduwe van *Wijlen Benne Meynsma*, voor haer &c.

En lager stond /

Onder mijn handt en signet hier onder gestelt / den 1 Aprillis 1567.

Was gesignetteert met een Wapen hebbende aen de rechter zijde een halve Arendt / en aen de luffer zijde drie Lelien / twee boven en een onder.

Ende onder het voorsz. Wapen was geschreeven *H. Meynsma*.

Het vorder geallegerde Bewijs / alsoo het uyt publijque en gedrukte Chronijcken en Boeken geblijkt en aldaer kan na gesien worden / soo is het onnodig daer van hier Extracten te stellen.

E I N D E.

> Literatuer, boarnen en ôfkoartings

AAF: F. Postma en J. van Sluis, *Auditorium Academiae Franekerensis* (Leeuwarden 1995).

Andreae: A.J. Andreae, *Oudheidkundige plaatsbeschrijving van de gemeente Kollumerland en Nieuw-Kruisland* (2 dln.; Kollum 1885).

ARA: HSL, Ald Rjochterlik Argyf.

BB: J. van Leeuwen (ed.), *Beneficialboeken van Friesland* (Leeuwarden 1850).

Bewys van de Edeldom: Tresoar, Provinsjale Biblioteek, nr. Pb 4910; sjoch de bylage by dit artikel.

Boerderijenboek Hennaarderadeel: D.J. van der Meer, *Boerderijenboek Hennaarderadeel 1511-1698* (Ljouwert 2004).

Diarium Furmerii: D.W. Kok en Onno Hellinga, *Diarium Furmerii; dagboek van Bernardus Gerbrandi Furmerius, 1603-1615; landsgeschiedschrijver van Friesland* (Leeuwarden 2006).

FT: G. Verhoeven en J.A. Mol (ed.), *Friese testamenten tot 1550* (Ljouwert 1994).

GEN: Tresoar, Kolleksje Genealogyen.

GEN 900-902: P. Nieuwland, Tietjerksteradeel; inwoners voor 1811 ([Leeuwarden] 1992; sinjatuer GEN 15.22.08 tiet 1-3). Adres (2010): <http://www2.tresoar.nl/nieuwland/>.

GenIdama: *Genealogie Idamana*: T319 (Beyma) 629 (útjefte yn tarieding); ferlykje: SFA II, 23 (oant. 1).

GJ: *Genealogysk Jierboekje*.

GJ (1966) 83-95: W. Dolk, "Leeuwarder begrafenissen "met de wezen", 1636-1721".

GJ (1972) 66-98: J.T. Anema, "Kwartierstaat van mr. Jan Taekele Anema".

GJ (1984) 5-57: [A. de Vries, D.J. van der Meer, Hein Walsweer en Ype Brouwers], "It Pier en Sipcke Hoytes-folk fan Aucke, Douwe, Hein en Ype".

GJ (1985) 58-80: Reid van der Ley, "Haersma fan Eastermar".

GJ (1987) 5-90: Pieter Nieuwland, “Kertiersteat fan Pieter Nieuwland”.

GJ (1989) 61-78: Hein Walsweer, “Famylje-oantekenings; de kertieren fan Jancke Piers Seta”.

GJ (1994) 7-22: Rindertje Bouma, “Sioert Boeles, syn foar- en neigeslacht”.

GJ (1994) 141-163: Paul Noomen en Gerrit Verhoeven, “De genealogie van de Friese adel [Aebingha] volgens Upcke van Burmania”.

GJ (1995) 141-176: Paul Noomen en Gerrit Verhoeven, “De genealogie van de Friese adel [Aelua] volgens Upcke van Burmania”.

GJ (1997) 83-103: Rindertje Bouma, “Boelens II”.

GJ (1997) 161-200: Paul Noomen en Hein Walsweer, “De genealogie van de Friese adel [Albada] volgens Upcke van Burmania”.

Gloria Parendi: Gloria Parendi; dagboeken van Willem Frederik, stadhouder van Friesland, Groningen en Drenthe, 1643-1649, 1651-1654 (Den Haag 1995).

GPCV: G.F. thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, *Groot placcaat- en charterboek van Vriesland* (5 dln.; Leeuwarden 1768-1793).

GtFL: Graftschriften tussen Flie en Lauwers.

GtFL I: A.L. Heerma van Voss, *Achtkarspelen* (Leeuwarden 1950).

GtFL III: H.M. Mensonides, *Leeuwarden (Galileërkerk)* (Leeuwarden 1952).

GtFL IV: D.J. van der Meer, *Menaldumadeel* (Leeuwarden 1959).

HdW: Hessel de Walle (ed.), *Friezen uit vroeger eeuwen; opschriften uit Friesland, 1280-1811* (Franeker 2007).

Hof: T14 (Argyf fan it Hof fan Fryslân).

Hof YY: “Quaclappen”; mei in yndeks fan D.J. van der Meer oer de jierren 1527-1591 en mei transkripsjes en bewurkings fan Jan Post oer de tiid 1600-1612.

HSL: Histoarysk Sintrum Ljouwert.

JR: Josias Rispens, “Stamboek der oude Friesche edele geslachten, met groote moeyte opgesocht, eerst door Sybolt van Adelen van Cronenburgh ende naderhants door P. van Albada ende oock J[osias] R[ispens]”, Tresoar, T344 (Frysk Genoatskip), ynv.nr. 968.

Kleasterrekken 1606/1607: J.A. Mol en P. Nieuwland (ed.), “Rekken fan de kleasteropkomsten yn Fryslân oer it boekjier 1606/1607, opmakke troch Joannes Henrici [Rhalal]”, yn: P.L.G. van der Meer, J.A. Mol en P. Nieuwland (ed.), *Administrative en fiskale boarnen oangeande Fryslân yn de ier-moderne tiid* (Ljouwert 1993) 35-153.

Meunstersedelen: Meunstersedelen fan 1552: Tresoar, “Copie Elders”, nr. 6030 (útjefte yn tarieding).

MpaginaE: Martin Engels, Rond Erasmus (1467-1536) en Saekma (raadsheer Hof van Friesland/ curator Franeker Academie, 1572-1636); tekstuitgaven, catalogi en naamlijsten (sûnt 2001). Adres (2010): <http://home.wanadoo.nl/mpaginae/index.htm>.

Nalezing: A.J. Andreae, *Nalezing op de Nieuwe naamlijst van grietmannen van*

- Jhr. Mr. H. Baerdt van Sminia* (Leeuwarden 1893).
- Noomen, *Stinzen*: P.N. Noomen, *De stinzen in middeleeuws Friesland en hun bewoners* (Hilversum 2009; mei byhearrende CD).
- NT: Tresoar, Neiere Tagong.
- NT 5.26: Onno Hellinga, *Resoluties van de Staten van Friesland 1580-1601; regesten en indices* (Ljouwert 1992).
- NT 5.35: Onno Hellinga, *Resoluties en andere stukken van Gedeputeerde Staten van Friesland (1579) 1580-1601 (1608); regesten en indices* (3 dln.; Ljouwert 1992).
- NT 13.93; 13.95; 13.106; 13.121; 13.151; 13.154; 13.160; 13.175; 13.176: Ekstrakten mei yndeksen út it Nedergerjocht fan Achtkarspelen, makke fan Reid van der Ley.
- NT 13.126: J. Visser, *Index op het Matricula Advocatarum*.
- NT 345.1: Onno Hellinga, *Het register van Feicke Tetmans (1524) 1579 - 1599; regesten en indices* (Ljouwert 1995).
- OFO: P. Sipma en O. Vries (ed.), *Oudfries(ch)e oorkonden* (4 dln.; 's-Gravenhage, 1927-1977).
- OSAG: *Oorkonden der geschiedenis van het Sint Anthonij-Gasthuis te Leeuwarden uit de 15e en 16e eeuw* (2 dln.; Leeuwarden 1876).
- Pax: M.G. Oosterhout e.o. (ed.), *Pax Groningana; 204 oorkonden út it Grinzer Gemeente-argyf oer de forhâlding Grins-Fryslân yn de fyftjinde ieu* (Groningen 1975).
- PG1672: Personiele Goedskatting fan 1672 (úttreksels út de kohieren fan de 100ste pinning fan de stêden fan persoanen mei in oanslach yn fermogen fan boppe de 10.000 gûne): Gemeenteargyf Frjentsjer, Argyf fan it stedsbestjoer fan Frjentsjer, ynv.nr. 10 (privileezjeboek, sa. 1530-1704), ff. 612-622 (útjefte yn tarieding).
- PG1697: Personiele Goedskatting fan 1697 (úttreksels út de kohieren fan de 100ste pinning fan de grietenijen en stêden fan persoanen mei in oanslach yn fermogen fan boppe de 10.000 gûne): T323 (EVC) 4194 (útjefte yn tarieding).
- PG1701: Personiele Goedskatting fan 1701 (úttreksels út de kohieren fan de 100ste pinning fan de grietenijen en stêden fan persoanen mei in oanslach yn fermogen fan boppe de 4000 gûne): T323 (EVC) 4196 (útjefte yn tarieding).
- RR: R.S. Roarda, *Nammen fan keapers en forkeapers út de rintmasters-rekkens 1518-1575* (Ljouwert 1965).
- RvdA: I. Telting (ed.), *Register van den Aanbreng van 1511* (4 dln.; Leeuwarden 1880).
- SFA: M. de Haan Hetteema en A. van Halmael jr., *Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren adel* (2 dln.; Leeuwarden 1846).
- Singels: J.C. Singels, *Inventaris van het oud-archief der stad Leeuwarden*

(Leeuwarden 1893).

Sminia: H. Baerdts van Sminia, *Nieuwe naamlijst van grietmannen* (Leeuwarden 1837).

SR1698: Register fan eigers of bewenners fan huzen yn Ljouwert mei opjefte fan it tal skoarstiens en de betelle belêsting, 1698: T323 (EVC) 5521 (útjefte yn tarieding).

T: Tresoar, Tagong.

UvB: Burmaniaboek, T323 (EVC) 2575; ferlykje: idem, 2754.

Winsemius: Pierius Winsemius, *Chronique ofte historische geschiedenis van Vrieslant* (Franeker 1622).

Zijlstra: S. Zijlstra, *Het geleerde Friesland - een mythe? Universiteit en maatschappij in Friesland en Stad en Lande ca. 1380-1650* (Ljouwert 1996; mei digitale database).

> **Noaten**

1 Tresoar, Provinsjale Biblioteek, nr. Pb 4910. De tekst fan it pamflet is fierderop yn in bylage yntegraal opnommen. 2 Myn ûndersyk nei de alumny leit noch op de planke. Dûmny Kalma dy't net bekend wie mei it bysûnder rike boarnemateriaal fan de lette 16de ieu, komt foar de lettere tiid ta myldere konklúzjes: J.J. Kalma, "s Lands voedsterlingen en de Friese kerk. Het alumniaat in Friesland, studiebeurzen voor predikanten in spe", yn: G.Th. Jensma, F.R.H. Smit en F. Westra (red.), *Universiteit te Franeker 1585-1811* (Leeuwarden 1985) 147-160. 3 Mionsma stiet letter bekend as Mejontsma. 4 Mooglik hat de man fan Haye hjitten, nei wa't pakesizzer Haye Herbranda en oerpakesizzer Haye Bootsma ferneamd wêze kinne - Friese soe yn dat gefal har beide bern by deselde man hân ha. Boppedat falt it op dat it fan de fiif soannen fan Hessel Bootsma krekt Haye is, dy't yn 1550 de oanparten legatearre kriget yn Friese Meynsma har neamde besit te Bûtenpost, Stynsgea en Twizel, as oft syn namme dêr altiten al mei ferbûn west hat. 5 Hyr ..t begrave die erbaren herscap Sierk Hessel z van Kollum end sterf...: HdW, nr. 3539. Dat hy yn Ljouwert begroeven waard sil te krijen ha mei it feit dat de Geldersken doe yn Kollum foar master opsloegen. 6 UvB, 41v; ferlykje: Noomen, *Stinzen*, CD sub Oostrum (Mellema); sub Kollum (Bootsma); sub Oudwoude (Gauckema op Oudwoudmerzijl). 7 Der binne te folle foarbylden fan om op te neamen. Myn yndruk is dat it yn de Bouhoeke sels earder regel as útsûndering is en dat it yn Eastergoa noch faker foarkomt as yn Westergoa. Sytse Aylva fan Boarnwert rint der fier út troch ûnder seis ferskate nammen foar te kommen: GJ (1995) 160 (nr. VIV). 8 Andreae I, 120.† 9 RvdA I, 206. 10 RvdA I, 153. 11 T343 (Gabbema) 76. 12 T320 (Burmania-Eysinga) 208. 13 T4 (Rintmastersrekkens) 2 vi-xiii. 14 T1 (Saksyske hartoggen)120. 15 Winsemius,402. 16 RvdAI,220. 17 T343 (Gabbema) 76. 18 T320 (Burmania-Eysinga) 208. 19 T4 (Rintmastersrekkens) 2 vi-xiii. 20 GPCV II, 514. 21 Hof WW1 233; ferlykje: HofYY1 140/144. 22 Hof WW2 400. 23 UvB, 41v; ferlykje: SFA II, 74 (oant. 4). 24 Andreae I, 121 ("Sinte Jacob a°. twee en vijftig"). 25 SFA I, 157 (nr. IVb.3). 26 Neffens it *Stamboek* testearret Mary op 1 july 1558: SFA I, 157 (nr. IVb.3). Neffens in oare boarne docht hja soks op 27 juny 1558, "cranck zijnde", by har sweager dr. Haring Onnema yn 'e hûs te Ljouwert: Andreae I, 121. Dy Onnema is tinkt my identyk oan dr. Haring Andringa, dy't troud wie mei Catharina Oenema, in dochter fan Ulcke Oenema en Auck Harinxma, op har bar in suster fan testrise Mary. Andringa is alsa in oantroude muoikesizzer fan Mary Harinxma en ik bin wol faker tsjinkommen dat sweager yn de 16de ieu ek dy betsjutting ha kin (wylst it dan gewoanlik skoansoan betsjut). Andreae skriuwt fierders dat Mary

noch yn 1561 neamd wurdt, mar dat moat wol in postume fermelding oanbelangje. Spitigernôch neamt Andreae gjin boarnen en it testamint sels is foar safier bekend net bewarre bleaun. 27 HdW, nr. 6954. 28 RvdA I, 220, 221 en 223. 29 T320 (Burmania-Eysinga) 208. 30 GPCV II, 514. 31 OFO II, nr. 351. 32 FT, nr. 168. 33 RR, 23. 34 FT, nr. 211. 35 Meunstersedelen. 36 RvdA I, 220 en 223. 37 Adres (2010): www.simonwierstra.nl. 38 Sjoch noat 311. 39 Sminia, 104, 107 en 108; *Nalezing*, 36 en 38. 40 Noomen, *Stinzen*, CD sub Buitenpost (Herbranda). 41 OFO II, nr. 28. 42 OFO II, nr. 34. 43 T1 (Saksyske hartoggen) 120. 44 Winsemius, 402. 45 BB, 171a. 46 Foar de folsleinens moat hjir ek noch neamd wurde dat yn 1511 de fierders net bekende erfgenamten fan Wobbe Branden 3 fl. út in sate te Nes barre: RvdA I, 125. 47 *Nalezing*, 36-37. Andreae wol ha dat Botte Branda ek in soan Botte hân hat en dat de heit de Saksyske en de soan de Gelderske grytman fan Achtkarspelen west hat. Sa't fierderop bliken dwaan sil is soks in fersin. 48 T1 (Saksyske hartoggen) 120. 49 Winsemius, 402. 50 GPCV II, 249. 51 GPCV II, 257. 52 RvdA I, 209. 53 RvdA I, 221. 54 RvdA I, 124-125. 55 RvdA I, 153. 56 T343 (Gabbema) 76. 57 OFO II, nr. 279. 58 GPCV II, 343. 59 Jan Post (ed.), "Register of inventaris van zekere brieven het Convent van Veenklooster betreffende door B. Sappema en G. Jongestal op bijzondere last van Gedeputeerde Staten", yn: *Van Fûgelsang tot Fogelsanghstate* (Kollum/Heerenveen 2003), 79-82, dêre 81. 60 Idem. 61 F.D. Fontein en J. van Leeuwen (ed.), *Jancko Douwama's geschriften* (Leeuwarden 1849) 514-515. 62 Hof WW1 407. 63 Hof YY1 559. 64 RvdAI, 209. 65 RvdA I, 220. Yn syn *Nalezing* skriuwt Andreae dat Botte Herbranda by in net bekende frou trije bern skynt hân te hawwen: Haye, Lottye en Botte, hokker lêstneamde oft yn 1515 nei alle gedachten (Geldersk) grytman fan Achtkarspelen is. It is wol dúdlik dat Andreae de nammen fan Haye en Lottye út it Register fan de Oanbring fiske hat, mar hoe komt er by noch in soan Botte? Sels lit Andreae him dêr net eksplysit oer út. Wat betiizjend wurke ha sil binne de fermeldings yn de Oanbring fan 1511 fan sawol Botte Herbranda as fan Botte Herbranden kinderen. Wa sil op foarhân net tinke dat men mei twa ferskillene Botte Branda's te krijen hat? Mooglik hat er him ek ferrifelje litten troch in foutive ynterpretaasje fan Baerdt van Sminia dy't miende dat Botto Branda yn 1545 noch libbe: Sminia, 104. Hoewol't Andreae dy misfetting yn it "Voorwoord" by syn *Nalezing* rjochtset, is er dêrtroch ynearsten mooglik dochs op it dwaalspoar fan de heit en de soan brocht. En dêr fierder op bouwend moast er ek wol ta de konklúzje komme dat der twa grytmannen Botte Herbranda west hiene. Dat soks in fersin is kin oantoand wurde. Fan heit Botte stiet fêst dat er yn 1511 folwoeksen bern hat, dat er yn 1528 mei syn soan Haye prosedearret en dat er yn 1533 wei is. Hy sil dêrom sa likernôch

1455-1465 berne wêze. Sadwaande is Botte fan in âldere generaasje as Jancko Douwama (1482-1533), mar dy syn snoar Olsck of Elsck Luersma kin lykwols hiel bêst de twadde, folle jongere frou fan Botte west ha. Fan in eventuele soan Botte stiet fêst dat er gjin folle broer fan Haye en Lottyte wêze kin (om't hja yn 1511 gjin mandélich besit ha). Hy soe dêrom wol in jongere of in âldere healbroer wêze kinne. As jongste soan is Botte yn 1515 winliken te jong om grytman wêze te kinnen. En wêrom dan oan heit Botte en âldere broer Haye foarbygean? As âldere healbroer fan Haye en Lottyte steane syn papieren ek net sterk. Want yn dat gefal soed er yn it besit fan syn memme neilittenskip steld wêze moatte, mar dat wurdt yn 1511 net oanbrocht. Der is om koart te kriemen gjin inkele grûn om it bestean fan in soan Botte te ferûnderstellen en dêrom kin er as grytman fan Achtkarspelen skrast wurde. **66** RvdA I, 224. **67** GPCV II, 347. **68** Neffens de Meynsma-heraldyk is hja in dochter fan in Harinxma by in Roorda, mar by dy famyljes is hja sa net yn te passen. Josias Rispens skriuwt ek dat hja in Harinxma is mar mei't er bekend west hat mei dyselde heraldyk ferliest er dêr alle sizzenskracht mei: JR, 713. **69** UvB, 60. **70** Sjoch foar syn komôf: T327 (Sminia) 1756 en 1784; SFA II, 153 (oant. 10); en de noch te neamen testaminten fan syn mem. **71** Worp Tyaerda van Rinsumageest, *Vijfde boek der Kronijken van Friesland* (Leeuwarden 1871) 187 (dy't him Wybe Sackes neamt). **72** FT, nrs. 162 en 185. **73** RvdA I, 210. **74** GPCV II, 347. **75** Hof YY2 205. **76** Hof WW2 223. **77** Hof WW2 223 (26 maart 1539); YY3 76 (1539) en 100 (20 sept. 1539). Ut it fûnis kin net opmakke wurde dat Catryn ta de erfgenamten fan Tyettye Jan Innesz heart. **78** BB, 171b en 172b. **79** Hof YY3 312. **80** Hof III1 99. **81** T4 (Rintmastersrekkens) 12 18v. **82** UvB, 60 (Pier Siaerda uxorem habuit Tryn viduam Haionio Branda que proprium maritum suum Pier Siaerda interemit). **83** RR, 118. **84** HofYY4 122. **85** HofYY4 126; ferlykje: KOL B1 246. **86** Hof YY4 185. **87** Hof YY5 160. **88** Hof YY6 43; op 30 april 1552 wiene hja ek al oan it prosedearjen: Hof YY4 218. **89** NT 13, 106, nr. 68. **90** Sjoch foar de Al(le)ma's yn it algemien: D. de Vries, "Genealogie Alma", *GJ* (1970) 70-97; idem, "Aanvullingen Genealogie Alma", *GJ* (1974) 40-41. **91** BB, 208b en 235b. **92** Meunstersedelen. **93** Hof FF1 130v. **94** HofYY5 203; YY6 183. **95** HofYY5 105v. **96** HofYY5 108v. **97** RR, 19. **98** Hof YY6 80. **99** Hof YY6 220. **100** RR, 19. **101** Hof YY7 115. **102** ACH C1 27v. **103** KOL P1 89v. **104** Hof III2 455 en 477. **105** Hof YY7 115; KOL Q1 165. **106** Hof YY16 77. **107** Hof YY17 76 en 159. **108** ACH O1. **109** NT 13, 106, nr. 403. **110** NT 5, 35, nr. 3572. **111** Hof WW5 459. **112** *GJ* (1985) 59. **113** HofYY10 71 en YY12 171. **114** HofYY16 135. **115** Hof III8 100 en 108. **116** Zijlstra, nr. 6459. **117** MpaginaE sub Naamlijsten (Grietenijsecretarissen vóór 1800). **118** NT 13, 151, nr. 350. **119** *Bewys van de Edeldom*, 13. **120** Sjoch Gabbe yn it algemien: *GJ* (1989)

69-70 en 75; Hein Walsweer, “Garypster Wiarda’s, komôf”, GJ (1991) 125-138, dêre 128. **121** T327 (Sminia) 2027a. **122** RvdA I, 102. **123** RvdA I, 239; Noomen, *Stinzen*, CD sub Garijp. **124** RvdA I, 229. **125** RvdA I, 261. **126** Hof YY14 357. **127** Hof WW1 408; ferlykje de fûnissen fan dyselde deis: Hof WW1 408 (Gabbe Bottez Douwema kontra Frans Geerytsz), 410 (Mathys Foppez kontra Frans Geerytsz) en 411 (Mathys Foppez kontra Gabbe Bottes). **128** Meindert Schroor e.o. (ed.), *Fontes Leovardienses* (LHR VII; Leeuwarden 2002) 63 en 173. **129** T4 (Rintmastersrekkens) 9a 12v. **130** Hof WW2 738. **131** Hof WW2 813. **132** Hof WW2 787. **133** Hof WW2 35. **134** RvdA III, 74. **135** RvdA III, 75. **136** RvdA III, 104. **137** BB, 72a en 148a. Dêr stiet Jelsum mar dat moat Jislum wêze, sa’t bliken docht út it Liber Beneficiorum (1580): Singels, nr. 269, 38v (die erven van Gabbe Douma [mei lettere hân: Tiesse Bootes Schrooetsma ...], geven uyt een zaate gelegen toe Jeslum, genoemt Douma guedt 2 gg.) en 100 (Gabbe Douma geeft jaerlix uyt zyn zaate te [trochhelle: Jelsum] Jeslum twee floeren: 2 fl.; dit moeten betaelen die erven van Gabbe Douma tot Jelsum ofte Tiesse Bootesz tot Jeslum). **138** BB, 74. Gabbe Douwema is stilswijend ferbettere út Sabbe Douwema. **139** GJ (1989) 70 (noat 84). **140** RR, 40. **141** Hof III1 582. **142** GJ (1989) 69 (noat 81). **143** Hof III4 210. Hein Walsweer wol ha dat Gabbe Bottes Douma in soan is fan in Botte Onema: GJ (1989) 75 (nr. 230). Wêrom tinkt er dat? It is Walsweer bekend dat Gabbe in nicht Sjouck en in sweager Mathys Foppesz hat. En hy wit ek dat Sjouck har mem May Onema op ’en nij trouw is mei neamde Mathys. Troch May as in suster fan Gabbe te bestimpeljen tinkt Walsweer dy beide famyljerelaasjes ferklearre te hawwen. Mei’t May besibbe is oan de Unema’s fan Blije, moast de heit wol fan Botte Onema hjitten ha. Mar sit it wol sa? Lit ús earst de relaasje fan Gabbe mei syn nicht Sjouck by de kop pakke. Neffens it *Lineageboek* wie Gabbe syn nicht Sjouck in dochter fan Idzard Douma en May Onema, “wonende to Grow opt stens Graelda”: GEN 346 96v. De heit is fan Walsweer identifisearre as Idzaert Joukaz, 1511 (foar it grutste part) einierde te Grou en mei Gabbe [Douma] te Garyp de grutste lânhearre fan in sate te Reduzum. Mei’t Gabbe en Idzaert deselde tanamme fiere en mandélich lânbesit yn Reduzum ha, is it oannimlik dat hja oaninoar besibbe binne en dat Sjouck dêrfandinne in nicht is fan Gabbe. Hoe is Mathys Foppez in sweager fan Gabbe Bottez Douwema wurden? Neffens it *Lineageboek* is Mathys Foppes Oennya te Ljouwert de twadde man fan neamde May Onema en hawwe hja in soan “jonge Foppe Mathis Oennya, herschap to Nijenhove”: idem. Dat houlik fynt befêstiging: “Frans [is] de soon van Foppe Matthys Unia en Maria Oenema, weduwe van Idsert Douwma tot Langweer”: GenIdama. No wie Frans gjin soan fan Foppe en wenne Idsert net yn Langwar, mar fierders komt it oerien mei wat it *Lineageboek* stelt. Dy jonge Foppe ferkeapet yn

1564/1565 lân te Marsum, dat er urven ha sil fan syn pake en genamt Foppa Mathysz, 1484-1517 te Ljouwert, gauris skepen en yn 1498 olderman dêre: RR, 51; Meindert Schroor, “Een lijst met Leeuwarder burgers uit 1492”, *De Vrije Fries* (1993) 63-102, dêre 93 (nr. 185); Worp Tyaerda van Rinsumageest, *Kronijk van Friesland; vierde boek* (Leeuwarden 1850) 312. Wy hawwe sjoen dat Gabbe earst trouw west hat mei Jets, dy’t yn 1540 lannen besit dy’t yn 1511 eigen wiene oan (âlde) Foppa Mathysz. Dat Jets in dochter fan dy Foppa west hat docht ûnwjerlisber bliken út it skeel dat de bern en erfgenamten fan Jeppe Elingha en Duedt yn 1560 hawwe mei (jonge) Foppe Mathysz oer de neilittenskip fan Jets, “die huysfrouw van salige Gabbe Douwema geweest is, onse respectivelicke oude moeye”: T323 (EVC) 2778. Neamde Duedt is identyk oan Doed Eelingha, dy’t yn 1540 lân te Jelsum besit, dat yn 1511 yn hannen wie fan (âlde) Foppe Mathysz: J.A. Mol (ed.), *Leeuwerderadeels aenbrengh gemaect int jaer 1540* (Leeuwarden 1989) 138. Fan harsels is Duedt in Wynie; yn 1554 nammmentlik prosedearret Kempo Wynie, foar himsels en as omke fan de weesbern fan Syouck Wynie, foar syn suster Jell Wynie en foar [jonge] Foppe Matthys as fâd oer de bern fan Ieppe Elinga [by Kempo syn suster Duedt]: HofYY5 4. En Kempo, Syouck, Jell en Duedt harren mem moat alsa ek in dochter fan (âlde) Foppa Mathysz west ha. Mathys Foppez is dus in sweager fan Gabbe Bottez Douwema om’t dy trouw is mei syn suster Jets Foppedr. De twa bewuste famyljerelaasjes fan Gabbe mei Sjouck en Mathys binne dus basearre op in mienskiplike Douma-achtergrûn en op Gabbe syn earste houlik mei Jets en steane dus los fan de relaasjes dy’t May Onema mei neamde Sjouck en Matthys hat. Fan it *Lineageboek* kriget May Onema gjin patronym mei. En dêrmei wurdt Walsweer syn fisy dat har heit in Botte wêze soe, op gjin inkele wize twingend foarskreaun. Mei oare wurden: May en Gabbe harren hypotetyske heit Botte Onema hat net botte besteansgrûn. Sjoch foar de Oenya’s fierder: Noomen, *Stinzen*, CD sub Leeuwarden (Oenya stins en state te Nijehove); Paul N. Noomen, “De stins en state te Nijehove”, yn: Kerst Huisman (red.), *Diggelgoud; 25 jier Argeologysk Wurkferbân* (Ljouwert 2008), 263-267. As oanfolling dêrop wol ik hjir kwyt dat boppeneamde Kempo Wynia yn 1563 in “huysse, stins, hoff, drie camers mette gerechticheyt van de poert” by Nijehove yn Ljouwert keapet fan Foppe Mathysz: Hof III3 311. Dy Kempo is dus lykas Foppe in pakesizzer fan (âlde) Foppa Mathysz. Fan Kempo syn widdo Wisck van Ailva skriuwt Noomen dat hja tusken 1573 en 1592 eignerske fan de stins is: idem, 265. **144** HofYY4 126. **145** *GtFLI*, 31 (nr. G40); HdW, nr. 829; *SFA I*, 231 (nr. III.1); II, 157 (oant. 4). **146** In mooglik tredde bern is Beteca/Byecke Gayckema, frou fan Rempt Jensma, 1587-1588 te Harns: Hof YY16 319 en 415. **147** Romcke is faaks besibbe oan Beernt Ceulen van Tweenbergen, dy’t wy aanst as syn oantroude omkesizzer tsjinkomme. **148** Hof YY6 221. **149** NT 5.35, nr. 1875. **150** Hof YY17 346. **151** Hof YY11 6.

152 Hof YY20 91. **153** NT 13.121, nr. 771. **154** NT. 13.126. **155** HdW, nrs. 3811 en 3858. **156** D.J. van der Meer, "Schilders in Friesland in de 16de eeuw", *De Vrije Fries* (1964) 214-256, dêre 255; Zijlstra, nr. 10554. **157** NT. 13.126. **158** HdW, nr. 3858. **159** NT 13.121, nr. 763. **160** HdW, nr. 1364. **161** GJ (1994) 154 (nr. V.3). **162** GJ (1995) 150 (nr. VI.6). **163** Zijlstra, nr. 5581. **164** HofYY6 221. **165** RR, 68. **166** HofYY6 278. **167** HofYY6 558. **168** Hof YY7 144. **169** RR, 19, 52 en 68 (mei tsjinstridige gegevens). **170** GtFL IV, 66 (nr. G98); HdW, nr. 1295. **171** UvB, 57 (Dio Ringe uxorem duxit Groningensem juff. Baerte dictam, ex qua sequentes quatuor procreavit liberos). Neffens oare boarne hjitte hja fan Baerthje de Vos: SFA I, 301 (nr. II.4). Upcke fersint him nammers yn de foarnamme fan de man fan Mary Rinia, dy't in broer Botte Herbranda hat (Mary Ringe nupsit Hayo Herbranda, cui frater fuit Botto Herbranda): UvB, 57. **172** Meunstersedelen. **173** Hof YY7 332. **174** Hof YY14 263. **175** Hof YY15 23. **176** HofYY15 149. **177** HofYY15 280. **178** GtFLIV, 66 (nr. G98); HdW, nr. 1295. **179** Hof YY20 17. **180** ARA GG17 76v-77. **181** SFA II, 202 (oant. 13). Sjoch foar de genealogyske kwaliteiten fan Pybe van Albada, waans wurk oft Josias Rispens nammers ek mei bekend is: GJ (1997) 162 en 183 (nr. 26.5). **182** HdW, nr. 2123 (de stjerdatum is net mear te lêzen). **183** HdW, nr. 2123. **184** SFA I, 299 (nr. IVb.2); Ype Brouwers, "Sytzama", *De Nederlandsche Leeuw* (2000) 89-113, dêre 112. Lolcke syn suster Bauck Rheen is de frou fan dr. Gabbe Meynsma (IIIa). **185** P.L.G. van der Meer (ed.), "Registers fan de Personele Ymposysje út 1578", yn: P.L.G. van der Meer, J.A. Mol en P. Nieuwland (ed.), *Administrative en fiskale boarnen oangeande Fryslân yn de ier-moderne tiid* (Ljouwert 1993) 155-394, dêre 173 (nr. 26). **186** Hof YY12 155. **187** Hof YY12 306. **188** OSAG, nr. 234a. **189** HofYY17 47. **190** LWLM9 119v. **191** HofYY19 220. **192** HofYY20 352; YY21 332 en YY22 417. **193** Sjoch foar Meyle Jensma syn komôf en neiteam: SFA II, 273 (oant. 4). **194** Zijlstra, nrs. 1519, 4218 en 9829. **195** NT. 13.126. **196** HdW, nr. 2121. **197** HofYY19 193; YY20 35, 158, 188, 198, 317 en 423. **198** HofYY21 453; ferlykje: HofYY21 17 en 62. **199** HofYY23 131. **200** It *Stamboek* neamt as jongste dochter Marycke Rheen, trouw oan Jacob Jarichs te Makkum, mar dy komt by Rispens net foar: SFA I, 299 (nr. VI.7). **201** GJ (1966) 85; HdW, nr. 2121. **202** F. Bontekoe en J.C. Kutsch Lojenga, "Eilert Meinertsz, een Leeuwarder "sijdenramer", (ca. 1540-1616) en de zijnen", GJ (1983) 5-33, dêre 22. **203** HdW, nr. 2121. **204** Idem. **205** Sjoch foar harren neiteam: SFA II, 201 (oant. 20). **206** ACH R2 299. **207** NT 13.151, nr. 589. **208** *Nalezing*, 38. Mei't Romcke Wybes in soan Lyeuwe hat is hy mooglik identyk oan de Romcke Wybes fan "It Pier en Sipcke Hoytes-folk", dy't in broer mei dyselde namme hat: GJ (1984) 29 (nr. 422). Neffens de genealooch Pybe van Albada (1580-1642) troude Haye van Branda in boargerfamke en binne harren bern ta sobere steat ferfallen:

SFA II, 202 (oant. 13). 209 T5 (Steaten 1580-1795) 2859. 210 OSAG, nr. 203. 211 NT 5.35, nr. 80. 212 T5 (Steaten 1580-1795) 2801. 213 OSAG, nr. 206. 214 NT 5.35, nr. 118. 215 Hof YY12 360. 216 NT 5.26, nr. 49. 217 T5 (Steaten 1580-1795) 2641. 218 NT 5.35, nr. 337. 219 T7 (Steedhâlderlik hof) 91. 220 NT 5.35, nr. 1531. 221 NT 5.26, nr. 306. 222 FRL C4 42v. 223 Hof YY17 424. 224 NT 5.35, nr. 2152; ferlykje nr. 2160. 225 NT 5.35, nr. 2355. 226 NT 345.1, nr. 339. 227 NT 5.35, nr. 2488. 228 NT 5.35, nr. 2498. 229 NT 5.35, nr. 2548. 230 NT 5.35, nr. 2594. 231 NT 5.35, nr. 2619. 232 NT 5.35, nr. 2660. 233 T5 (Steaten 1580-1795) 270, nr. 167. 234 NT 13.106, nr. 5. 235 *Nalezing*, 38. Mooglik is Tjalcke Tjepckes in Eppema: GJ (1984) 23 (nr. 224). 236 NT 13.106, nr. 78. 237 Hof YY20 413; YY21 23 en YY22 408. Foeck Lieuma hat earder trouw west mei Ept Meynsma (IIIId). 238 ACH R2 305-309v; ferlykje: ACH G3 1 d.d. 22 april 1624 (proses oer rjocht fan ôfkeap) en NT 13.151, nr. 6 (ferkeap fan 2 mêd mieden yn Symon Hindryx-waer te Twizel foar 30 gg. it mêd oan Jurjen Lamberts en Geel Douwedr, troudelju dêre). 239 NT 13.151, nr. 389. 240 NT 13.151, nrs. 459, 535 en 670; hjir sitarre nei de lêste akte. 241 NT 13.161, nr. 50. 242 NT 13.161, nr. 59. 243 Zijlstra, nr. 1762. 244 NT. 13.175, nr. 108. 245 Zijlstra, nr. 10482. 246 *Diarium Furmerii*, 187 (nrs. 195 en 197). 247 KOL P6 199. 248 ACH R2 108v. 249 NT 13.93, nr. 133. 250 NT 13.93, nr. 151. 251 NT 13.93, nr. 174. 252 NT 13.93, nr. 300. 253 NT 13.93, nr. 312. 254 NT 13.160, nr. 36. 255 NT 13.160, nr. 36. 256 NT 13.154, nr. 87. 257 NT 13.95, nrs. 635, 637 en 642. 258 ACH V8 16. 259 ACH O4 684. 260 NT 13.126. 261 NT 5.26. 262 Zijlstra, nr. 975. 263 J. Visser, *Album Collegii studiosorum ex Gymnasio Leovardiensi (1626-1668)* (Franeker 1985) 72. 264 Zijlstra, nr. 4844. 265 Zijlstra, nr. 10588. 266 ARA M226 303; M227 83. 267 PG1672, nrs. 72 en 73. 268 ARA W6 78a; ferlykje: ARA W6 94a; T344 (Frysk Genoatskip) 703, 709 en 710. 269 T7 (Steedhâlderlik hof) 169; T344 (Frysk Genoatskip) 256. De hiele saak liket my nijsgjirrigernôch om sels út te sykjen. 270 T344 (Frysk Genoatskip) 711. 271 T319 (Beyma) 448. 272 Zijlstra, nr. 11731; T.A. Romein, *De hervormde predikanten van Drenthe, sedert de Hervorming tot in 1861* (Groningen 1861) 243. 273 T5 (Steaten 1580-1795) 2670-2671. 274 NT 13.161, nr. 59. 275 ACH O4 684. 276 NT 13.95, nr. 423. 277 A° 1592 de 22 Juli sterf die eedele iufvrou. Roelefke Koeiter, huisvrouw van Feike Herbranda, grietman van Achtcaspel: GtFL I, 35 (nr. G54); HdW, nr. 830. 278 GJ (1993) 183; *Nalezing*, 38-39. 279 NT 5.35, nr. 2429. 280 NT 13.121, nr. 278. 281 NT 13.121, nr. 344. 282 NT 13.121, nr. 763. 283 NT 13.121, nr. 771. 284 Hof EEE1 314v. 285 Hof YY20 388. 286 Hof YY22 25. 287 Hof YY22 159 en WW6 6, nr. 40. 288 ACH R2 47. 289 ACH R2 43v; ferlykje: idem 44v. 290 Hof YY24 27. 291 ACH R2 83v. 292 ACH R2 118v. 293 ACHR2147v. 294 ACHR2131. 295 ACHR2183v. 296 ACHR2193.

297 NT 13.176, nr. 43. **298** GJ (1985) 63 (nr. 33). **299** *Nalezing*, 128.
300 NT 13.151, nrs. 292-293. **301** *GtFL* I, 30 (nr. G36); HdW, nr. 831.
302 Zijlstra, nrs. 6885 en 10941. **303** ACH R2 240, 256, 257, 258, 259v, 261v, 272, 274v en 287. **304** Tresoar, Provinsjale Biblioteek, nr. 3273 G. **305** T319 (Beyma) 1770. **306** A.L. Heerma van Voss en D.D. Osinga, "Genealogie van het geslacht Baerdts of Baarda", *De Nederlandsche Leeuw* (1930) 33-43, 78-89, 108-113, 147-155, 180-182 en 216-229, dêre 88. **307** HdW, nr. 6938. **308** HdW, nr. 5688. **309** Oantekening fan E.M. van Burmania (1700-1789): T347 (Hânskriften PB) 27 (2de katern). De akte sels is net bewarre bleaun. Burmania hat it tink oernommen út Gabbe syn pamflet, sjoen de beskôgjende slotsin (dy't net yn de akte sels stien ha kin): Meinsma was door 13 volmachten gekozen en bleef raadsheer. Dat liket frij nei Gabbe syn kommintaar: maer Benno van dertien volmachten uyt Westergo verkoren, is raetsheer gebleven. **310** Sjoch bygelyks noat 216; en fierders: NT 5.26 en 5.35 sub voce "adel" en "eigenerfden". **311** Sjoch foar it wurk fan de yn 1690 ferstoarne Josias Rispens: Paul Noomen, "Buwaldaburen te Tjerkwerd", GJ (1989) 31-48, dêre 34-35. **312** SFA I, 273. **313** Sjoen it jier fan de ymmatrikulaasje fan harren soan Hoyte sil dy om 1528 hinne berne wêze. **314** Sjoch noat 572. **315** Hof YY1 641. **316** Hof YY2 405. **317** Hof WW2 828. **318** BB, 207b, 208b en 209b. **319** BB, 211b. **320** BB, 213b. **321** BB, 222b. **322** Hof YY3 382. **323** Meunstersedelen. **324** Hof YY5 210v. **325** Oare mooglike sibben binne: Watte Meynsma, 1543 te Sumar: BB, 104b; en E(e)ck Mensma, 1543 neamd as neistlizzer te Bûtenpost: BB, 209b; en dêre 1557 ûnder de namme fan Yeck Meynsma neamd as "oudevaeder van Yele kinderen getoegen bij Ryeuw zijn huysvrouw": Hof III2 457. **326** Ferlykje noat 373. Ut oare gefallen hat my wol bliken dien dat susterling de betsjutting hat fan neef of nicht. **327** SFA I, 231 (nr. II.2). **328** Zijlstra, nr. 6495. **329** *Bewys van de Edeldom*, 13. **330** T327 (Sminia) 2027a. **331** *Bewys van de Edeldom*, 13. **332** *Bewys van de Edeldom*, 14. **333** GJ (1994) 154 (nr. V.4). Hoyte syn twadde frou Bieuck Humalda is nammers in suster fan de frou fan syn sweager Botte Herbranda (II.5). **334** De wurden tusken akkolades binne lettere marzjinale oanfullings. **335** Zijlstra, nr. 8954. **336** Hof YY4 314 en 345; YY5 52r, 56v, 67r, 104r en 112r; YY6 318/418 en 360 (mr. Hoyte Anegusma?); YY12 340; YY13 50 en 92; P.T. Zwart (ed.), *Het protocol van Nicolaus Judoci Cleuting, notaris te Leeuwarden van 1554-1585* (Leeuwarden 1970), s.v. **337** Hof YY5 153r. **338** Hof YY6 452/552. **339** W.W. Buma (ed.) "Ephemerides Leovardienses of Leeuwarden aanteekeningen van den notaris Anthonius Joostzoon, 1566-1568", *De Vrije Fries* (1862), 387-440, dêre 409. **340** Hof YY8 58. **341** Hof YY9 45. **342** Onno Hellinga, "Gespecificeerde burgeren ende inwonende personen der stadt Leeuwarden; eengedwongenlening uit 1577", *De Vrije Fries* (2000) 143-166, dêre

157 (nr. 226). **343** Winsemius, 689-690. **344** ARA EE2 d.d. 29 jann. 1585. **345** Hof YY17 17. **346** ARA EE2 d.d. 28 juny 1588. **347** NT 13.126. **348** MpaginaE sub Saeckma (Saeckma's peregrinatio academica in Germaniam, II). **349** NT 5.35, nr. 367. Op 24 july 1588 beslút it Mindergetal de pinsje fan Frans Meynsma (en fan fyftjin oare studinten) yn te lûken: NT 5.26, nr. 314. **350** Zijlstra, nrs. 6693, 2370 en 5032. Zijlstra wol ek ha dat *Franciscus Henrici* fan Easterein, dy't him op 5 juny 1581 oan de universiteit fan Leien as studint yn de rjochten ynskriuwe lit, identyk is oan Frans Meynsma: Zijlstra, nr. 4159. Dat is neffens my in fersin. **351** Zijlstra, nrs. 1478, 3941 en 10644. **352** MpaginaE sub Naamlijsten (Krijsgerecht Friesland). **353** T5 (Steaten 1580-1795) 948; ferlykje de "Lijst van Praebendarisen (1460-1710)" dêr't sa. 1585 Jac. van Galensy en Benno Meynsma op foarkomme: Herman Hazelhoff, *Edwert Sjaerdema's erfenis: van prebende tot stichting* (Franeker [1993]) 57. **354** SFA II, 183 (oant. 2). **355** T7 (Steedhâlderlik hof) 366, nr. 22. **356** Idem. **357** T5 (Steaten 1580-1795) 948. **358** Idem. **359** *Diarium Furmerii*, 147. **360** NT 5.35, nr. 414. **361** NT 5.26, nr. 258. **362** T5 (Steaten 1580-1795) 2654 (útjefte yn tarieding). **363** BB, 217b; GJ (1987) 79 (nr. 15250). Hy is mooglik identyk oan de Sye Itsma dy't dêr yn 1511 neamd wurdt, mar dat kin ek syn pake west ha. **364** *Bewys van de Edeldom*, 9 en 15. **365** RR, 102. **366** NT 13.106, nr. 78. **367** NT 13.106, nr. 112. **368** Hof WW3 455. **369** NT 13.106, nr. 471. **370** Hof YY19 145. **371** NT 13.121, nr. 147. **372** NT 13.121, nr. 148. **373** Hof WW4 247; ferlykje: Hof YY20 149; NT 13.151, nr. 164. **374** Hof YY22 75, nrs. 22 en 23. **375** TIE M1 129. **376** TIE M1 126, 128 en 134. **377** Neffens in net te ferifiearjen meidieling fan Reid van der Ley moat Romt ek troude west ha mei Hille van Vylsteren. **378** NT 13.175, nr. 16. **379** NT 13.106, nr. 155. **380** NT 13.175, nr. 26. **381** NT 13.175, nr. 27. **382** NT 13.106, nrs. 280 en 281. **383** Zijlstra, nr. 12220; NT 13.126. **384** *Bewys van de Edeldom*, 13. **385** Idem. **386** Bauck har broer Hette Lolckes Rheen is de man fan Baerte Herbranda (III.4). **387** Hof YY15 13. **388** Hof YY15 142 en 270. **389** Hof YY16 424. **390** Hof III8 319. **391** *Boerderijenboek Hennaarderadeel*, 74. **392** T5 (Steaten 1580-1795) 6470. **393** WON S20 17. **394** It matrikel fan de universiteit fan Leuven út dy jierren is net bewarre bleaun. **395** NT 13.126. **396** Hof EEE1 375. **397** NT 13.161, nr. 13. **398** NT 13.151, nr. 413. **399** NT 13.151, nr. 736. **400** NT 13.95, nr. 76. **401** GJ (1966) 84. **402** H. Oldenhof, "Friesland in het Manuale van Philippus Rovenius", *Folk en Tsjerke* II, 205-217, dêre 213. **403** Idem, 210. **404** Dêre is dan syn soan berne. Under Tolbert leit de yn 1593 opsmiten Wolveskâns. Nei myn betinken hat Foppe dêre yn tsjinst fan it Steatske leger lein, bygelyks as ammunysje- of proviandmaster. **405** MpaginaE sub Naamlijsten (Krijsgerecht Friesland). **406** GJ (1987) 59 (nr. 2151). **407** It *Stamboek* hat Josias Rispens hjiryn

neifolge. Heerma van Voss hâldt Epeus foar in soan fan Gabbe Meynsma (IIIa) en Bauck Rheen: *GtFL* I, 31 (nr. G37). Hy hat dat tinklik ferkeard oernommen út it *Stamboek*: troch de opmaak stiet Epeus dêr presys achter Gabbe. **408** NT345.1,nr.206. **409** Zijlstra,nr.1457. **410** NT5,35,nr.2446. **411** M.H.H. Engels, *Brieven aan de curator van de Universiteit van Franeker Johannes Saeckma (1572-1636)* (2 dln.; Leeuwarden 1995) II, 223. **412** T323 (EVC) 5483 (útjefte yn tarieding). **413** Hof YY19 299. **414** T5 (Steaten 1580-1795)258080. **415** T5(Steaten1580-1795)2296. **416** T5(Steaten1580-1795) 2296; ferlykje: idem d.d. 3 july 1602. **417** T5 (Steaten 1580-1795) 2297. **418** Hof WW4 292v (nr. 18); ferlykje: Hof YY20 165 d.d. 21 maaie 1603. **419** ARA Y24 395. **420** ARA Y24 385. **421** ARA GG19 307 (registraasje op 2 sept. 1624). **422** GJ (1987) 36 (nr. 537). **423** GJ (1987) 75 (nr. 7624); GEN 900-902 sub Balling Wybes en Wieger Ritskes; *GtFL* I, 36 (nr. G60). **424** Hof II4. **425** NT 13,106, nr. 21. **426** ACH Ra1. **427** NT 13,175,nr.47. Bewurker R. vander Ley hat yn stee fan “in wilen Rompt Mensma” lêzen “Jurrien Rompt Mensma”. **428** NT 13,175, nr. 48. **429** NT 13,106, nr. 411. **430** NT 13,106, nr. 456. **431** NT 13,121, nr. 302. **432** TIE M1 109. **433** TIE M1 110. **434** TIE M1 109. **435** ACH R2 108v. **436** GEN 900-902. **437** NT 13,176, nr. 23. **438** NT 13,151, nr. 220. Ien fan dy bern sil west ha: Rompt Ritskes, ûntfanger te Damwâld, stoarn foar 1658; tr. Willemke Jans, stoarn foar/yn 1661; hja tr. 2. likernôch 1658 Sioerd Jans. Rompt en Willemke hawwe twa bern: Jan en Frouck Rompts: DAN I9 70 (d.d. 18 juny 1658) en I10 108 (d.d. 20 juny 1661). **439** A. de Vries, “Van der Land, een familie uit Kollumerland”, *GJ*(1980)5-81, dêre 11. **440** NT 13,93, nr. 156. **441** NT 13,93, nr. 352. **442** ACH R2 152v-153. **443** NT 13,93, nr. 243. **444** NT 13,93, nr. 251. **445** NT 13,161, nr. 5. **446** NT 13,161, nr. 13. **447** NT 13,161, nr. 15. **448** NT 13,93, nr. 206. **449** Sjoch foar him en syn húshâlding: R. van der Ley, “Genealogie Hoits(e)ma”, *Gruoninga* (1989) 16-35, dêre 21; GEN 900-902. **450** T5 (Steaten 1580-1795) 2641. **451** Hof YY17 64; *GJ* (1997) 83 (nr. I.2) en 85. **452** NT 13,106, nr. 118. **453** ACH O1. **454** Sjoch noat 373. **455** Hein Walsweer, “De Broekster Rouckema’s”, *GJ* (1994) 41-101, dêre 47-50. **456** ACH R2 305-309v. **457** NT 13,151, nr. 455. **458** *GJ* (1997) 83-84; Meunsters-edelen. **459** E. Vellinga, *Keysers orkena* (Leeuwarden 1995) 318. **460** GenIdama. N.B. Net yn: NT 13,126. **461** Sjoch foar har komôf: *GJ* (1984) 46 (nr. 3123); sjoch foar har neiteam: D.J. van der Meer, “Oldehuys en Nyehuys to Bears”, *GJ* (1970) 29-41. **462** HdW, nrs. 251 en 256 (rouboerd). **463** Singels, nr. 324d. **464** *Gloria Parendi*, 115 en 117. **465** *GtFL* III, 12 (nr. G8). **466** HdW, nrs. 251 en 260 (rouboerd); *GJ* (1970) 33. **467** HdW, nr. 7120. **468** HdW, nr. 7114. Op 11 febr. 1610 trouwe Sakle Intes Kingma fan Weidum en Boucke Thomasdr fan Sleat yn dy stêd. **469** NT 14,32, nr. 66. **470** Hof III13 233. **471** Herman Joseph Oldenhof, *In en om*

de schuilkerkjes van Noordelijk Westergo (Assen 1967) 264. **472** HofEEE4 103.
473 T319 (Beyma) 39. **474** H.W.F. Aukes, *Het voorgeslacht van kardinaal
De Jong* (Utrecht/Antwerpen 1955) 78. **475** PG1697, nr. 111. **476** HdW,
nr. 261 (rouboerd; mei ferkeard stjerjier). **477** HdW, nr. 258
(rouboerd). **478** Sjoch foar de Murray's: *SFA* I, 274 (genealogy Murray
as bylage by de Meynsma's); en sjoch foar harren komôf: *GJ* (1972) 83
(nr. 1492). **479** PG1672, nr. 245. **480** Hof III21 97. **481** PG1701,
nrs. 555 en 556. **482** Zijlstra, nrs. 943, 4801, 9472 en 10079. **483** HdW,
nr. 262 (rouboerd). **484** *Bewys van de Edeldom*, 10-11. **485** Hof
EEE6 110 (mei taheakke kodusillen fan 20 en 25 aug. en 1 okt. 1679, 30
nov. 1684, 29 maart 1685 en 21 febr. en 11 sept. 1688). **486** PG1697, nr.
133. **487** SR1698, nr. 2411. **488** MpaginaE sub Naamlijsten (Krijgs-
gerecht Friesland). **489** Henk Zeinstra, "Kerstiersteat fan Titus
Brandtsma II (Terwisscha van Scheltinga)", *GJ* (2006) 146-211, dêre 172-173.
490 Kleasterrekken 1606/1607, 111 (nr. 1712). **491** T5 (Steaten 1580-
1795) 2659 87. **492** *Bewys van de Edeldom*, 13-14. **493** Zijlstra, nr.
276. **494** HdW, nr. 1780. **495** *Gloria Parendi*, 509, 630 en s.v. Ik haw
eartiids by it meitsjen fan it register op dy deiboeken de beide neven
Horatius Meynsma net korrekt as ien persoan beskôge. **496** AAF, 527
(nr. M/1656.4); neffens dy boarne is Horatius op deselde dei berne en
ferstoarn. **497** Zijlstra, nr. 803. **498** MpaginaE sub Naamlijsten
(Vaandrigs 1600-1700). **499** DTB, nr. 917. **500** Wynout en Eelkien
geane op 19 july 1651 foar it Gerjocht fan Ljouwert yn ûndertrou en trouwe
dêre yn de tsjerke op 8 aug. 1651. **501** SR1698, nr. 639. **502** ARA X14 14.
503 HSL, T29 (Nije Stedsweeshûs) 1363/16; sjoch ek: ARA F97 d.d. 7 juny
1707. **504** DTB, nr. 917. **505** *GJ* (1987) 67 (nr. 3812). **506** NT 13.93, nr. 133.
507 ACH R2 286. **508** ACH R2 247v-248. **509** NT 13.151, nr. 74. Dy
transaksje kin nammers ek slaan op syn neef en genamt (IVd). **510** NT
13.151, nr. 451. **511** NT 13.161, nr. 6; ferlykje: NT 13.93, nr. 342 d.d. 7 okt. 1633
(kuratelestelling). **512** NT 13.95, nr. 68. **513** NT 13.93, nr. 512. **514** NT
13.160, nr. 67. **515** Oantekening by: NT 13.93, nr. 342. **516** *GJ* (1987) 57
(nr. 1906). **517** *GJ* (1987) 45 (nr. 953). **518** ACH V8 219. **519** *GiFL* I, 36
(nr. G60); HdW, nr. 846. **520** ACH R2 204v. **521** ACH R2 209v. **522** NT
13.176, nr. 22. **523** NT 13.176, nr. 122. Op 2 des. 1624 wurdt Benno Meynsma
te Bûtenpost kurator oer de bern fan Griet Boelis by Bruin Wytses, dy't
beppe sizze moatte tsjin Met Wygersdr: NT 13.93, nr. 183. **524** NT 13.151,
nr. 72. **525** NT 13.161, nr. 5. **526** NT 13.151, nrs. 283 en 350. **527** NT
13.151, nr. 1012. **528** NT 13.95, nr. 155. **529** NT 13.95, nr. 156. **530** NT
13.95, nr. 234. **531** NT 13.95, nr. 316. **532** NT 13.95, nr. 482. **533** NT 13.95,
nr. 68. **534** NT 13.95, nr. 76. **535** NT 13.95, nr. 296. **536** Zijlstra, nr. 966.
537 Den 1 februarus anno 1660 is in den heere ontslapen den e.
eerentphesten Ipeus a Meinsma, secretarius van Achtcarspelen, volmacht

op den Lansdage uyt voorschreven grietenie, out 39 jaren ende leit alhier begraven: *GtFL* I, 31 (nr. G37); HdW, nr. 863. **538** *GJ* (1997) 87 en 94. **539** NT 13.95, nr. 593. **540** NT 13.95, nr. 60. **541** NT 13.160, nr. 67. **542** *GtFL* I, 21 (nr. B3). **543** ARA Y68 114v. **544** NT 13.154, nr. 87. **545** ARA Y68 111. **546** MpaginaE sub Naamlijsten (Vaandrighs 1600-1700). **547** ARA Y68 111v. **548** HdW, nr. 3959. **549** NT. 13.126; *GtFL* III, 46 (nr. G94a). **550** MpaginaE sub Naamlijsten (Vaandrighs 1600-1700). **551** ARA Y68 115. **552** PG1697, nr. 357. **553** PG1701, nr. 1456. **554** S.J. Fockema Andreae en Th.J. Meijer (ed.), *Album studiosorum Academiae Franekerensis* (Franeker 1968) 249 (nr. 8730). **555** AAF, 263 (nr. 96/1691.1). **556** HdW, nr. 1911. **557** HdW, nr. 1911. **558** *GtFL* III, 46 (nr. G94a); ARA Y68 132 (ynventaris fan Harmannus Gaickema). **559** PG1697, nr. 355. Begjin 18de ieu wurdt dy âlde makelaar derfan betichte dat er mear as tûzen kear de 56-jierrige hospita Frouckjen Michels neukt hat, “ja meer als zy [...] hairen aen haer kut hat”: Onno Hellinga, “Was burgemeester Epeus Wielinga (circa 1643-1718) een sleperszoon?”, *Leopardia* (july 2002) 1-8, dêre 4. **560** Archief Eemland, Gerechtsbestuur Baarn en Ter Eem, ynv.nr. 22. **561** Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, 's-Gravelandse polder, ynv.nr. 35. **562** Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, 's-Gravelandse polder, ynv.nr. 114. **563** P. Brood, P. Nieuwland en L. Zoodsma (red.), *Homines Novi; de eerste volksvertegenwoordigers van 1795* (Amsterdam 1993) 198. **564** T42 (Memoary fan súksessy) 11005, deiregistrnr. 259. **565** T42 (Memoary fan súksessy) 7004, deiregistrnr. 120. **566** JR, 930. Guon fan dizze kertieren wurde ek neamd yn de kertiersteat fan Hessel van Rheen en binne dêr in generaasje fierder útwurke: idem, 929. **567** Hessel syn frou moat in dochter fan Take Bootsum west ha: *Boerderijenboek Hennaarderadeel*, 217. **568** JR, 929. **569** *RvdA* II, 397-398; T313 (Tjaardastate) 260. **570** E. Viglius, “Beschrijvinge van 't dorp en de kerk te Beers, 1786”, *De Vrije Fries* (1883) 41-61, dêre 48. **571** Sjoch foar fierdere ynfolging fan dizze kertieren: *GJ* (1972) 89; *GJ* (1984) 13 (nr. 31). **572** *GtFL* I, 30 (nr. G35); *SFA* II, 157 (oant. 1); Noomen, *Stinzen*, CD sub Westergeest. **573** Hof YY1 429. **574** Hof YY1 59. Wiger Sytsma is yn 1511 begoedige yn trije sates te Ingwierrum en yn sates te Eastrum en Bûtenpost foar yn totaal goed 15 floreen: *RvdA* I, 158-159, 166 en 211. **575** *RvdA* I, 212. **576** Hof YY1 429 en 559. **577** *RvdA* I, 209. **578** Hof YY1 472. **579** Dynammen sille ôfskreaun wêze út autobiografyske oantekenings fan harren âldmuoikesizzer Buwe Jeltinga (1557-1615), sûnt 1591 griffier fan it Hof fan Fryslân: *SFA* II, 157 (oant. 13). Fierders beropt it *Stamboek* him op: “aanteekening bij de Familie voorhanden” en op in “M.S. aant. van Jr D.J.A. van Sijtzama”. Sjoch foar de Jeltinga's fierders: *GtFL* I, 30-32 (G35, G40 en G42); HdW, nrs. 827-829. **580** Hy prosedearret dan mei Yuo Gerbe Tadema: Hof YY3 146. Yn 1543 wurdt Ew of Yw Tadema

as neistlizzer te Surhuzum neamd en 1552 is Yff Tadema dêre bewapene mei speets en degen: *BB*, 212b en 214a; Meunstersedelen. Gerbet Tadema is yn 1543 tsjerkfâd fan Surhuzum en hat dêre yn 1552 in ringkoller, speets en degen yn 'e hûs: *BB*, 209b; Meunstersedelen. Yn 1571/1572 keapet Ept Herckema - faaks in soan fan Lyeuwe Herckema en Hilck Tadema - lân te Bûtenpost en Surhuzum; *RR*, 68. **581** *OFO* I, nr. 136; *RvdA* I, 220 en 222. **582** *RvdA* I, 98; III, 84; ferlykje: Kleasterrekken 1606/1607, 52 (nr. 245). **583** *UvB*, 56v; *JR* 401-413; *SFA* II, 196 (oant. 7). **584** *SFA* II, 196 (oant. 7); Eibert van der Veen, "In bûngenoatskip mei Ingelân foar in frij Skylge (ein 15de ieu)", lêzing foar de Oarkonderûnte fan de Fryske Akademy op 9 febr. 2010. **585** *SFA* II, 196 (oant. 22). **586** *Pax*, nr. 43. **587** *Pax*, nr. 47. **588** *HvF* *YY*1 111, 138, 478 en 510; *YY*3 509; *YY*4 213; *BB*, 169b; *T*2 (Steaten foar 1580) 500; *UvB*, 46. **589** *HvF* *WW*2 295; *YY*3 14. Beide fûnissen haw ik ta ien regest gearfette. **590** *OFO* I, nr. 510; *FT*, nr. 87; *Hof* *WW*1 106v; *WW*2 926; *YY*3 26. **591** *RvdA* I, 150. **592** *T*326 (Schwarzenberg) 1429. Sjoch foar dy susters harren heit: S. Zijlstra, "Gabbe van Aesgema als aanhanger van David Joris", *De Vrije Fries* (1990) 53-60. **593** *T*320 (Burmania-Eysinga) 36; *GJ* (1994) 151 (nr. IVa); *SFA* II, 196 (oant. 7). **594** *RvdA* I, 145, 154 en 163. De rol fan de Mockama's yn dit gehiel is net dúdlik en ferget neier ûndersyk. **595** Onno Hellinga, "Hanya fan Holwert", *GJ* (2009) 39-66, dêre 54 (nr. IVe.1). **596** Sjoch noat 240. **597** Guon oare foarbylden binne Eysinga, Heemstra, Jarla en Stania: Noomen, *Stinzen*, CD sub voce. **598** *T*343 (Gabbema) 76. Ik haw him fierders net identifisearje kinnen. Dat soe wize kinne op Kollumerlân, dêr't de Oanbring net fan bewarre bleaun is, en dêrom is de gedachte net iens sa gek noch net. **599** Oan de oare kant fan de Lauwers komme wy itselde ferskynsel tsjin: H. Feenstra en H.H. Oudman, *Een vergeten plattelandselite; eigenerfden in het Groninger Westerkwartier van de vijftiende tot de zeventiende eeuw* (Ljouwert 2004) 11, 13 en passim. **600** Nammentlik mr. Georgien Godefridi, de iennige kandidaat mei twa foardrachten: Winsemius, 689.

Njonken de redaksje fan dit Jierboek (foar har oanfullings) en de Freonen fan it Argyf (foar al har klappers) wurdt fan de kollega's benammen Paul Noomen tanksein.

Wapenregistraasje

It twadde part fan it Genealogysk Jierboek wurdt fersoarge troch - en stiet ûnder ferantwurdlikens fan – de Fryske Rie foar Heraldyk. Dy Rie bestiet út de neifolgjende persoanen:

mr. J.T. Anema, foarsitter,
 J.C. Terluin, Heraut Frisia I, twadde foarsitter,
 K.J. Bekkema, skriuwer, argivaris,
 R.J. Broersma, Heraut Frisia IV, wapentekener,
 drs. H. Bremer, lid,
 P.H. van den Muijzenberg, lid, adviseur flaggen,
 J.R. van der Wal, lid, adviseur tsjerklike heraldyk.

De Fryske Rie foar Heraldyk jout rie by it ûndersyk nei en it ûntwerpen fan famylje-, korporeaasje- en oerheidswapens en -flaggen yn Fryslân. Fierders registrearret de Rie dy wapens en flaggen yn it Genealogysk Jierboek.

> Ynhâld

R.J. Broersma:

Inkele wapens op grêfsarken yn tsjerken fan Ljouwert (2) 356

Famyljewapens (en -flaggen):

Bosma, Hettinga, Steerenberg, Van der Terp, Veenstra 364

Doarpswapens en -flaggen:

Nij Altoenae-Nij Altena, Oudebildtziyl-Aldebiltsyl,
 Vrouwenparochie-Froubuorren 369

> **Inkele wapens op grêfsarken yn tsjerken fan Ljouwert (2)**

Grutte- of Jakobinertsjerke

ferfolch (sjoch foar it earste part it GJ 2009 side 324 e.f.)

> **Iochum Harmensz en Bauck Pietersdr Wlenburg (Ulenburgh)**

Manljuswapen: dield: I. de Fryske heale earn; II. trochsnien: a. in soarte bile of breed (healemoanne) mes (skuonmakkersark); b. in (skuonmakkers)mes.

Frouljuswapen: in ûle, boppe beselskippe fan in leelje en ûnder fan in healemoanne.

fgl. it skuonmakkersark boppe it poartsje oan de Groeneweg by it Schoenmakersperk yn Ljouwert.

Tekst: Ao 1606 dê 3 Majj sterf deerbaere Bauck / Pieters dr Wlenburch Wedu vâ Iochum / Harmens Z Olt 97 Iaer al hier begraû /

> **U.o. Siuert van Vryelsma (Frielsma, Vrielsma, Vryelsma e.o.)**

Wapen ûnder oaren brûkt troch Siuert (Sjoerd) Vrielsma (trout mei Ityen Feye Eysinga).

Manljuswapen: dield: I. de Fryske heale earn; II. twa ferkoarte skeankruzen, yn de hoeken beselskippe fan in rût, boppe inoar pleatst.

Siuert is ferstoarn op 31 desimber 1602 en Ityen op 5 maaie 1622.

Rânetekst: Ao 1602 dê 31 Decembris / is gestorven dê Eerntphestê en Achtbarê Sivert / vâ Vr....sma in sijner tyt / gewesene Bvrgemeister der stadt Dockvm olt 63 Iarê /

Tekst yn it twadde fak:

Ao 1628 dê 26 Aprilis sturf den Eernephesten Boote / Vryelsma Substituut Procureur / Vrieslandt out int 51 jaer en leit /

> **Jets Piersdr, widdo van Fetse Simens.**

Wapen (rût): dield: I. de Fryske heale earn; II. trochsnien: a. 3 seispuntige stjerren, pleatst 1 en 2; b. 3 ikels, pleatst 2 en 1.

It wapen fan Fetse Simens is fierhinne ôfsliten, werkenber is heraldysk rjochts noch de Fryske heale earn, en lofts fragminten fan wierskynlik in húsmerk.

Tekst: Den 4 Majj 1634 is d'Eerbare deught / same Iet(s) (Piers) weduwe vâ Fetse Simens / in den heere gerust (out) int 74 Iaer en leit / hier begrauen /

Fetse is ferstoarn nei 1603 (yn desimber), "out 77 Iaren".

> **Frans van der Bangerye**

Wapen: in dwersbalke, boppe beselskippe fan in stappende fûgel.

Helmteken: in flecht, mei dêrtusken in boarstbyld fan in (frou of in Moar?) mei in hierlint, of in ingel.

Frans van der Bangerye wie kapelaan op Kaminghab(u)rgh en ferstoar op 16 desimber 1549. (foto: Janneke Visser, HCL)

> **Rinnert en Dionisius Wynge en Imck Rinnertsdr**

Manljuswapen: dield: I. de Fryske heale earn; II. trochsnien: a. in nei lofts ombûgende wynrank, mei lofts en rjochts in blêd en oan de top hingjend in druvetros; b. 2 ynelkoar bestringele stâlen mei blêd en elts mei in blom. (Wynge of Winia).

Rinnert Wynge wie trouw mei Magdalena de Blocq (wapen mei de kaai en de twa roazen) en Dionisius mei Imck Rinnertsdr.

Frouljuswapen Imck Rinnertsdr: dield: A. 3 blommen neist elkoar; B. 3 peallen (Rollema? Sjoch ek: Gen. Jierboekje 1985).

Tekst: (ons) heren 1576 dê / 15 Febrvarij sterf de eerbare en doechtsame (...)/ Imck Rinnerts dochter / de wedwe (vâ) d eersa(men) Dijonisiv(s) ... W(ij)..e /

De Wynge wapens binne in fariant op de al bekende Winge of Winia wapens, dy't foar it grutste part yn fjouweren dield binne. Sjoch û.o. Hesman.

Magdalena stoar op 19 desimber fan in ûnbekend jier (...7). Imck is ferstoarn op 15 febrewaris 1576.

Westertsjerke

De measte sarken lizze no op in keunstmjittige grêfheuvel yn it Ljouwerter bosk. Se sille ynkoarten mei in beskriuwing fia de website fan it Histoarysk Sintrum Ljouwert te besjen wêze.

- > **Isack Adius - (Maaicke) Hardomans; Gerardus Adius - Urssul(a) van Wissema**

It earste alliânsjewapen:

Manljuswapen: (yn fjouweren dield): I. en IV. (in stâle mei 3 blommen [anjers] en 2 blêden, steande op in grûn); II. en III. in stjer. (Isack Adius)

Frouljuswapen: in omswaaiende omsjende liuw?, steande op ûneffen grûn?; rjochtsboppe beselskippe fan in stjer. (Hardomans)

Helmteken: in út in kroan kommende fûgelkop mei hals.

It twadde alliânsjewapen:

Manljuswapen: yn fjouweren dield: I. (en IV.) in stâle mei 3 blommen (anjers, de 2 bûtenste blommen net útkommen) en 2 blêden steande op in grûn; II. en III. in stjer. (Adius)

Frouljuswapen: in út de rjochterskyldrâne kommende beklaaide earm, hâldende in pylk yn de hân; de pylk boppe oan wjerskanten beselskippe fan in seispuntige stjer. (Wissema) (fgl. Gr.schr. III nr. 72)

Fan it Adiuswapen binne ferskate útfierings bekend. De âldste en wierskynlik meast autentike útfiering komt foar op de grêfsark van Isaacs heit Adie Lambertsz, dy't oarspronklik op it Aldehoustertsjerkhôf lei.

Hjir is it wapen dield, mei (her.) rjochts de Fryske heale earm en lofts trochsnien, boppe in tûkje mei twa stâle anjers en ûnder in húsmerk yn de foarm fan in krús. De fertikale earm boppe lofts en ûnder rjochts foarsjoen fan in wjerheak.

Op it skilderij fan Adie of Adje yn it Frysk Museum, dat fan 1592 datearret, is letter twa kear in wapen tafoege. De earste ôfbylding wie (en is no wer) in útfiering mei de heale earm en (her.) lofts de anjers (tûke mei 3 blommen), sûnder it húsmerk. By in lettere oerskildering is dat wapen ferdwûn en waard middenûnder in oare fariant ôfbylde. It dielde wapen toant no (her.) rjochts de anjers (plant mei 3 stâlen op in grûn) en lofts in seispuntige stjer. Dit wapen waard yn alle gefallen noch brûkt foar Rintske Adius, in dochter fan Adie en komt foar op in sark yn Jorwert. Yn de rin fan de 17de ieu is it wapen útwreide troch it yn fjouweren te dielen.

Yn it 1ste en 4de kertier kaam de tûke mei anjers en yn it 2de en 3de kertier de stjer.

De oant no ta âldst fûne útfiering fan dizze fariant komt foar op de sark dy't oarspronklik yn de Westertsjerke lei, as wapen fan Isaac Adius, en datearret fan om 1660 hinne.

Yn Von Brucken Fock stiet op û.o. side 10 it wapen Adius sa:

Yn fjouweren dield: I. en IV. yn blau in reade anjer mei griene stâle en blêden; II. en III. yn blau in gouden stjer.

Helmtken: in gouden stjer.

De anjer komt ek foar op in sulveren fjild.

It earder neamde wapenboek jout foar Wissema it folgjende wapen:

Yn blau in read beklaaide earm mei in bân en mansjet fan sulver, kommende út de rjochterskyldrâne, de hân fan natuerlike kleur, hâldend in pylk, boppe beselskippe oan wjerskanten fan in stjer, alles fan goud.

Isaac Adius (fan Dokkum, 'klerk van de raad ter admiraliteit en secretaris') tr. Maaicke Hardomans (Hardemans), dr. fan Gerrit Hardomans, berne 1598; ûndertr. Ljouwert 24 maaie 1623, 3de prokl. 8 juny 1623. Isaac Adius stoar nei alle gedachten yn 1636 en waard begroeven op it Aldehoustertsjerkhôf. Maaicke hertr. (att.) 19 maart 1643 mei Johan Smout, skepen, ôfk. fan Grave. Sjoch ek *De Vrije Fries* diel 32 side 133 e.f.

Gerhardus Adius, advokaat fan it HfFrI, wie troude mei Ursel (of Orsel) van Wissema, dochter fan Sabe van Wissema en Frau van Burmania.

> **Gellius Dominici**

Dield: I. de Fryske heale earn; II. trochsniën: a. in heale moanne; b. 3 klavers, pleatst 2 en 1.

Helmtteken: in pearlekroan, dêr't in klaver út komt.

Gellius Dominici, 'geadmitteerde' lânmjitter en ôfk. fan Frjentsjer, tr. Grietje Rienks, 21 febrewaris 1652 (op it stedhûs te Ljouwert).

Sjoen de lege pleatsing fan de heale moanne kin it sa west hawwe dat dit figuer boppe noch beselskippe waard fan in oar figuer.

Gellius Dominici wie yn 1665 notaris te Kollum (Andreae, *Kollumerland III* 170), yn 1682 te Ljouwert 22: RAF Hof van Fr MMM f 58, 65, 114, Familiearch. Kingma 946.

> **Wessel Harmens Goudbeek, Grytie Rienks, Sytske Thonis, Nieske Sybes, Ietsche Wessels en Aefke Wessels**

Manljuswapen: dield: I. trochsniën: a. de Fryske heale earn; b. in roas; II. 3 mitsele trepgeveltoppen boppe elkoar. (Wessel Harmens Goudbeek);

Frouljuswapen (her.) rjochts: dield: I. de Fryske heale earn; II. in monogram besteande út de haadletters N S (Nieske Sybes);

Frouljuswapen midden: dield: I. de Fryske heale earn; II. trochsniën: a. in troffel; b. in monogram besteande út de haadletters T S (Sytske Thonis);

Frouljuswapen (her.) lofts: dield: I. de Fryske heale earn; II. in silend skip mei in flagge yn de mêst en ien op de achtersteven, ûnder beselskippe fan in húsmerk (Grytie Rienks);

Frouljuswapen middenûnder: dield: I. trochsniën: a. de Fryske heale earn; b. in roas; II. 3 mitsele trepgeveltoppen boppe elkoar. (Ietsche of Aefke Goudbeek)

Wessel Harmens (Goudbeek), berne 1623/4?, kleanmakersgesel, 1657 mr. kleanmakker, ferstoarn 29 maaie 1699;

tr.: 1) Grietie Rienx, berne 1627/28, tr. Ljouwert 3 febrewaris 1650, ferstoarn augustus 1656 (28 jier);

tr.: 2) Sytske Thonis, tr. Ljouwert 4 novimber 1657, ferstoarn foar 1673;

tr.: 3) Nieske Sybes, berne 1625 (widdo fan Hendrick Harts), tr. Ljouwert 19 oktober 1673, begroeven 23 jannewaris 1688.

Aefke, doopt Ljouwert, 1 desimber 1650, en Ietsche (Jetske), doopt Ljouwert, 8 april 1653 en ferstoarn 11 april 1675, wiene dochters fan Wessel Harmens.

> **Jacob Fongers Oosterbaen en Lysbetie Minnes Dor**

Manljuswapen: dield: I. de Fryske heale earn; II. trochsnien: a. in tulp op in stâle mei rjochts 2 blêden en lofts 1 blêd; b. 2 ikels neist elkoar, ûnder beselskippe fan in klaver.

Frouljuswapen: dield: I. de Fryske heale earn; II. in seispuntige stjer, boppe en ûnder beselskippe fan in klaver.

Helmteken: in klaver.

Jacob Fongers Oosterbaan, boumaster en froedsman fan Ljouwert, ferstoarn 19 april 1675, doopt Snits 28 jannewaris 1610 (soan fan Fonger Aenkes en Eelck);

tr. 1) Lyesbet Minnes (Dor), Snits, 21 april 1632.

tr. 2) Idske Feyckes, ôfk. fan Boalsert, (doopt Boalsert, 4 desimber 1625, dochter fan Feike Oenes en Idske Rienks?) tr. Ljouwert 4 juny 1666.

> **Henricus Nannings en Elisabeth van der Chys**

Manljuswapen: in stappend hart op in grûn.

Frouljuswapen: 3 fûgels (raven), pleatst 2 en 1.

Helmteken: in útkommend hart tusken twa olifantstrompen.

Wapens Van der Chys / Chijs sa as dy beskreaun steane yn de database fan it CBG:

Musschart 61c: 3 vogels; in groen 3 zilveren eenden (o.a. Gilles Pieters Chijs, burgem. te Middelburg 1559 – 1568) en: in groen 3 gouden eenden (o.a. Adriaen Jansz Delft 1668)

Ook: Gijs, van der; Gys, van der 61C: Drie vogels (zie ook HvV).

Henricus Nannings tr.: 1) Helena van Vierssen, 28 febrewaris 1649; tr. 2) Elizabeth van der Chys, 21 juny 1657 te Wurdum, (dr. fan Adriaen vd Chijs [widdo fan Th. Pieters] en Geeske Allerts Faetsma, troud 1622?), ferstoarn 9 desimber 1688.

Henricus, advokaat HvF, ferstoar op 24 augustus 1690.

> **Justus Johannis van Beilanus en Anna Elbertina van Fortuyn**

Manljuswapen: trochsnien, A. in leelje; B. twa skeankrúste knodzige tûken. (Beilanus)

Frouljuswapen: dield: I. in earrebarre of reager mei oplutsen rjochterpoat, steande op in (weagjende?) grûn tusken blommeranken; II. de loksgoadinne Fortuna fansiden besjoen, mei de rjochterfoet balansearjend op in bal, de knibbels licht bûgd, yn de rjochterhân in om de siden drapearre en opwaaiende doek, dy't sy mei de lofterhân as in seil boppe har holle hâldt.

Helmteken: in leelje.

Anna Elbertina (Albartina) Fortuyn, dochter fan Gerhard Fortuyn en Janneke (Jancke) van Daele (van Dalen), berne 1665 / 1666, ferstoarn Ljouwert, 9 oktober 1709;

tr.: Justus Johannes Beilanus, soan fan Gerardus Beilanus en Gebbina Gerbranda Suyderbaen (Gepke Zuiderbaan), doopt Ljouwert, 1 augustus 1677, ferstoarn Ljouwert, 1 maaie 1727 (begroeven 9 maaie 1727 by de Jakobinertsjerke), û tr. Hurdegaryp 19 novimber 1702. (Anna ôfkomstich fan Hurdegaryp; hy is froedsman te Ljouwert)

Justus trout op 'e nij 15 novimber 1715 te Abcoude mei Aurelia Zwartte.

NB Yn in gevelstien dy't yn 1998 yn de Heerestraat yn Ljouwert pleatst wie (súdeastkant), oarspronklik ôfkomstich út de eftergevel fan in yn 1971 ôfbrutsen hûs yn de Oude Oosterstraat 11 en yn 2009 foar de nijbou fan it Provinsjehûs wer fuorthelle, komt in alliânsjewapen foar, wêrfan't it manljuswapen foar it grutste part oerienkomt mei it heraldysk rjochterdiel fan it wapen fan Anna van Fortuin. Ferlykje: <http://home.wanadoo.nl/m.bourgonjen/HeereOudeOstr/OO11.htm>.

Beskriuwing fan dat alliânsjewapen:

Manljuswapen: in earrebarre, steande (op in grûn) tusken twa bûgde twigen;

Frouljuswapen: in earn, ûnder beselskippe fan twa nei elkoar ta rjochte hûnen (op in grûn), dêr tuskenyn twa krúste bonken.

It is net 100% wis fan wa't dizze wapens west hawwe, mar de hear M. Engels hat oan de hân fan de bewennersskiednis besocht te efterheljen wa't mooglik de wapenfieders west hawwe kinne. Hy kaam op Adriaan Haestrecht (fan Den Haach) en Margaretha van Doornen / Doornum. Mar, sa as sein, dat is net wis.

De ôfbyldings fan de wapens yn de Jakobinertsjerke dy't hjir ôfbylde steane, binne details fan foto's, makke troch H. de Vries fan de Fryske Akademy yn de jierren '70 fan de foarige ieu. De foto's fan de wapens op de sarken fan de Westertsjerke binne details fan foto's, makke troch H.A. Zeinstra (foarsafier net oars fermelden).

R.J. Broersma, Heraut Frisia IV

> **Bosma**

Yn goud in swart fersmelle breedearmich krús, rjochtsboppe beselskippe fan in reade appel mei lofts fan it stâltsje in grien bledsje; loftsbope fan in swarte St. Jakobsskulp; rjochtsûnder fan in swarte earskop mei reade snaffel en tonge, en loftsûnder fan in reade roas, knoppe en punte fan grien.

Helmkleed en wrong: swart, fuorre fan giel.

Helmteken: in dûbele swarte earn mei reade snaffels, tongen en poaten.

Wapenspreuk: Rjucht en Sljucht yn swarte letters op in giel lint.

In goud een zwart versmald breedarmig kruis, rechtsboven vergezeld van een rode appel met links van het steeltje een groen blaadje; linksboven van een zwarte St. Jacobsschelp; rechtsonder van een zwarte adelaarskop met rode snavel en tong, en linksonder van een rode roos, geknopt en gepunt van groen.

Helmkleed en wrong: zwart, gevoerd van geel.

Helmteken: een zwarte dubbele adelaar, met rode snavels, tongen en poten.

Wapenspreuk: Rjucht en Sljucht in zwarte letters op een geel lint.

Dit wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Lambertus Bosma, berne 13-8-1901, ferstoarn 5-9-1950 en Fetje Visser, berne 8-3-1903, ferstoarn 24-1-1986, trouw yn Boalsert, 7-5-1928.

Untwerp: H.E.D. Bosma en J.L. Bosma, yn oerlis mei R.J. Broersma en J.R. van der Wal.

Ynstjoerder: J.L. Bosma, Harlingerstraat 14, 8701 WS Bolsward.

> **Hettinga**

Hettinga

Dield: I. de Fryske heale earn, kommend út de dielingsline, swart op goud; II. trochsnien: a. yn blau 2 klavers neist elkoar, boppe beselskippe fan in leelje, alles fan goud; b. yn goud 3 reade ikels, pleatst 2 en 1.

It skyld dutsen troch in eigenierdenkroane fan goud, fuorre fan read, mei op de hollebân fiif reade rútfarmige ealstiennen.

Gedeeld: I. de Friese halve adelaar, komende uit de deellijn, van zwart op goud; II. doorsneden: a. in blauw 2 klavers naast elkaar, boven vergezeld van een lelie, alles van goud; b. in goud 3 rode eikels, geplaatst 2 en 1.

Het schild gedekt door een eigenerfdenkroon van goud, gevoerd van rood, met op de hoofdband vijf rode ruitvormige edelstenen.

Dit wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Wybe Reins Hettinga (1764-1856) en Antje Johannesdr Zwaga, Gerben Reins Hettinga (1767-1834) en Sytske Johannesdr Zwaga, en Klaas Reins Hettinga (1774-1858) en Grietje Tjebbes Witteveen.

Untwerp: R.J. Broersma, tekener F.R.f.H., yn oerlis mei de ynstjoerder. Ynstjoerder: Mr S.Sj.N. Hettinga, Heiligeweg 54, 8861 EB Harns.

> **Steerenberg**

Steerenberg

Yn blau in út de skyldfoet oprizende ientoppige berch, beselskippe fan trije fiifpuntige stjerren, pleatst 1 en 2, alles fan goud.

Helmkleed: blau, fuorre fan giel.

Helmteken: tusken in flecht, trochsnien fan blau en giel, boppe in achtpuntige stjer fan goud en ûnder op 'e helm in read skyldsje, belein mei in pyllder fan sulver.

In blauw een uit de schildvoet oprijzende eentoppige berg, vergezeld van 3 vijfpuntige sterren, geplaatst 1 en 2, alles van goud.

Helmkleed en wrong: blauw, gevoerd van geel.

Helmteken: tussen een vlucht, doorsneden van blauw en geel, boven een achtpuntige gouden ster en beneden op de helm een rood schildje beladen met een zilveren zuil.

Dit wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Andries Steerenberg, berne 17-12-1891 yn Ljouwert en ferstoarn 10-12-1953 yn Utert, en Klazina Elisabetha Vermeer, berne 7-2-1897 yn Hurderwyk en ferstoarn 2-2-1988 yn Bilthoven, trouw 26-8-1926 yn Hurderwyk.

Untwerp: Heraldisch atelier P. Bultsma.

Ynstjoerder: A. Steerenberg, Daalseweg 1-b, 3611 AA Oud-Zuilen.

> **Van der Terp**

Van der Terp

Dield: I. yn read in smidshammer, boppe beselskippe fan in hoefizer, mei de iepening nei ûnderen, alles fan sulver; II. yn grien trije gouden leasten boppe elkoar, loftsskean pleatst.

Helmkleed en wrong: rjochts grien, fuorre fan giel; lofts read, fuorre fan wyt.

Helmteken: in gouden flecht, mei op eltse wjuk in griene klaver.

Gedeeld: I. in rood een smidshamer, boven vergezeld van een hoefijzer met de opening naar beneden, alles van zilver; II. in groen drie gouden leesten boven elkaar, linksschuin geplaatst.

Helmkleed en wrong: rechts van groen, gevoerd van geel; links van rood, gevoerd van wit.

Helmteken: een gouden vlucht, elke vleugel beladen met een groene klaver.

Dit wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Alle Durks van der Terp, berne 14-1-1746 yn Oerterp en ferstoarn 25-7-1826 te Drachten, en Aukjen Eebes, doopt 1-5-1746 yn Boarnburgum en ferstoarn 2-6-1806 te Drachten, trouw 26-5-1771 yn Drachten, dy't de namme Van der Terp fiere.

Untwerp: J.C. Terluin, yn oerlis mei de ynstjoerster.

Ynstjoerster: E. van Boven-van der Terp, Klepel 432, 7811 KP Emmen.

> **Veenstra**

Veenstra

Yn blau in silend kofskip fan silver; in read skyldhaad, belein mei in ferkoarte wiidearmich krús, rjochts beselskippe fan twa krúslings pleatste guozzefearren, en lofts fan in loftsskean pleatst stik papier, oan de boppekant nei efteren krold en oan de ûnderkant nei foarren krold, alles fan silver.

Helmkleed en wrong: blau, fuorre fan wyt.

Helmteken: in griene linetûke mei oan eltse kant twa blêden en ien oan de top, tusken in reade flecht.

In blauw een zeilend kofschip van zilver; een rood schildhoofd beladen met een verkort breedarmig kruis, rechts vergezeld van twee schuingekruiste ganzenpennen, en links van een linksschuin geplaatst stuk papier, aan de bovenkant naar achteren gekruld en aan de onderkant naar voren gekruld, alles van zilver.

Helmkleed en wrong: blauw gevoerd van wit.

Helmteken: een groene lindetak met aan elke kant twee bladeren en één aan de top, tussen een rode vlucht.

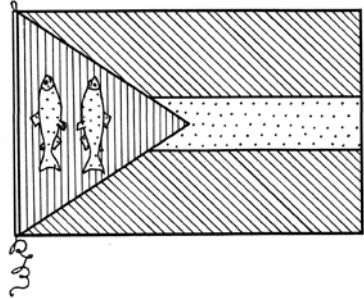
Dit wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Sjoerd Douwes Veenstra, berne 6-1-1821 yn Burgum en dêr ferstoarn 21-6-1875, en Antje Klazes de Jong, berne 21-8-1823 yn Sumar en ferstoarn 20-3-1907 yn Burgum, troud Tytsjerksteradiel 15-5-1847.

Untwerp: frou A. Bokkinga en J.C. Terluin, lid F.R.f.H.

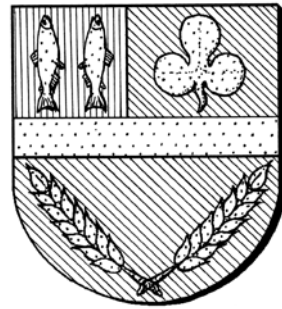
Ynstjoerster foar registraasje: A. Bokkinga, Schouw 18, 8446 EA It Hearrenfean.

> **Wapen en flagge fan Nij Altoenae - Nij Altena yn de gemeente Het Bildt - It Bilt**

Wapen: yn grien in fersmelle dwersbalke, loftsoppe beselskippe fan in klaver en fan ûnderen fan twa nôtieren, pleatst as in omkearde keper, mei de stâlen oer elkoar hinne lein, alles fan goud; in read kanton, belein mei twa gouden salmen.

Flagge: yn grien in giele lingtebaan mei in hichtelyk oan $\frac{1}{4}$ flaggehichte; in reade broekingstrijehoek mei de punt op 'e flaggemidden, belein mei twa giele salmen.

Nij Altoenae

Taljochting: it wapen is basearre op de pleatslike situaasje. De fersmelle gouden dwersbalke stiet foar de âlde Biltdyk, dy't fan east nei west troch it doarp rint yn de no griene omjouwing. It goud ferwiist nei de âlde beneaming "gouden hoep"

foar de dyk. Yn dizze útfiering komt er ek foar yn de wapens fan de âlde wetterskippen. De klaver en de nôtieren steane foar de greidbuorkerij en de lânbou. De pleatsing fan de ieren hat fierders gjin spesifike betsjutting. Yn de rjochterboppehoeke is in saneamd kanton of frijkertier opnommen yn de "Hollânske kleuren". Dat is ûnder oaren dien as ferwizing nei de ynpoldering fan It Bilt troch Hollânske arbeiders. Yn it kanton binne de salmen út it wapen fan it Hollânske Altena yn omkearde kleuren opnommen, as ferwizing nei de namme fan it doarp.

De flagge is ôflaat fan it wapen en hat de twa salmen as ferwizing nei de doarpsnamme yn de broekingstrijehoek krigen.

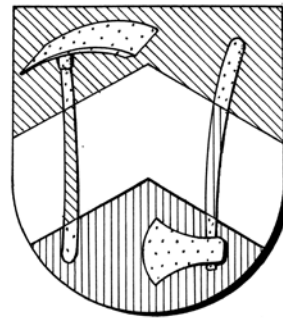
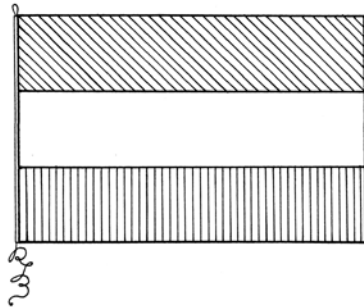
Untwerp: R.J. Broersma, tekener F.R.f.H.

> **Wapen en flagge fan Oudebildtzijl - Aldebiltsyl yn de gemeente Het Bildt - It Bilt**

Wapen: kepersgewiis trochsniën yn trije stikken grien, sulver en read, oer alles hinne in dissel mei de stâlê nei ûnderen en in bile mei de stâlê omheech; de dissel van goud yn it grien en it read en fan grien yn it sulver; de bile fan goud yn it grien en it read en fan read yn it sulver.

Flagge: trije likense hege banen fan grien, wyt en read.

Taljochting: lykas de wapens fan Sint-Jabik, Sint-Anne en Froubuorren wie ek it wapen fan Aldebiltsyl yn 1949 troch K. Sierksma konstruearre oan de hân fan in folksrymke. Foar Aldebiltsyl wie dat: *“In dissel met in byl, is 't wapen fan Ouwe Syl.”* (sjoch de Ljouwerter Krante fan 3 novimber 1949)

*Oudebildtzijl
Aldebiltsyl*

Om't de rymkes as boarne net sa betrouber binne, kinne se net serieuus nommen wurde. De wapens binne dan ek nea offisjeel fêstlein. De rymkes seine ek neat oer de skikking fan de wapenfiguren of oer de kleuren.

Doe't it doedestiids nijste Biltdoarp, De Westhoek, yn 1999 mei it fersyk om in wapen en in flagge kaam, is dêrnei ek in ûntwerp oan de oare Biltdoarpen stjoerd.

De doarpen Sint-Anne, Sint-Jabik en Minnertsgea hawwe respektivelik yn 2001, 2001 en 2003 in wapen en in flagge oannommen (sjoch de Jierboeken fan dat jier). De lêste twa doarpen, Aldebiltsyl en Froubuorren (Nij Altena hie doe noch net de doarpsstatus), hienen oant it lêste jier ta noch nea reagearre.

Om't de gemeente it in aardich idee fûn om de wapens op de plaknammebuorden te pleatsen, binne dy doarpen opnij benadere.

It wapen dat Sierksma yn 1949 foar Aldebiltsyl konstruearre hat, hie in swart skyld mei heraldysk rjochts in sulveren dissel mei in griene stâlê (nei ûnderen) en lofts in sulveren bile mei in reade stâlê (omheech). De

kleuren fan it ark komme fan de âlde flagge fan it doarp, dy't út trije banen grien, wyt en read bestiet. Wêrom't hy keazen hat foar swart as skyldkleur wurdt net dúdlik. Al mei al in wat saai wapenbyld.

It nije wapenûntwerp is basearre op it ûntwerp fan Sierksma, it ark is bleaun, mar it skyld is neffens in keper yn trijen dield en hat de kleuren fan de flagge krigen. Dêrop binne de dissel en de bile pleatst neffens it âlde ûntwerp.

De keperfoarm ferwiist nei de syl, sadat it wapen in wat dúdliker relaasje mei de doarpsnamme krigen hat.

De doarpsflagge wie al bekend út it wapen- en flaggeboek fan Gerrit Hesman fan omtrint 1709. Om de flagge mear oansluting by de oare doarpsflaggen te jaan, wie it útstel dien om yn dizze flagge (krekt as by de oare doarpsflaggen en dy fan de gemeente) in saneamde broekingstrijehoek op te nimmen. Yn dy blauwe trijehoek soenen dan de dissel en de bile as ien gehiel opnommen wurde. De tafoeging wie tagelyk bedoeld as ûnderskied mei de kleuren fan it âlde doarpswapen fan It Hearrenfean, dat nammentlik út trije dwersbalken fan deselde kleuren grien, sulver (wyt) en read bestiet. It soe dus samar de doarpsflagge fan dat doarp west hawwe kinne.

Yn de gearkomste fan doarpsbelang yn jannewaris fan dit jier gyngen de leden akkoart mei it wapenûntwerp, mar woenen hja perfoarst fêsthâlde oan it âlde flaggebyld mei de trije banen. Dat beslút hat de Rie respektarre.

Untwerp wapen: K. Sierksma, oanpast troch R.J. Broersma, tekener F.R.f.H.

Untwerp flagge: in besteande flagge (yn Hesman).

> **Wapen en flagge fan Vrouwenparochie - Froubuorren yn de gemeente Het Bildt – It Bilt**

Wapen: yn read twa sulveren fjouwerkanten neist elkoar, elts fjouwerkant belein mei in lytser swart fjouwerkant, de fjouwerkanten fan ûnderen beselskippe fan in gouden leelje.

Flagge: fiif lingtebanen read, wyt, swart, wyt en read, yn de ferhâlding 3:2:5:2:3; in blauwe broekingstrijehoek mei de punt op 'e flaggemidden, belein mei in giele leelje.

Taljochting: ek it wapen fan Froubuorren wie dus yn 1949 konstruearre oan de hân fan in folksrymke: *“Twee beschilderde luren, is 't wapen van Frouburen”*.

It wapen dat yn 1949 optocht wie hie in read skyld mei twa sulveren fjouwerkanten neist elkoar pleatst, dy't belein wienen mei twa lytsere swarte fjouwerkanten.

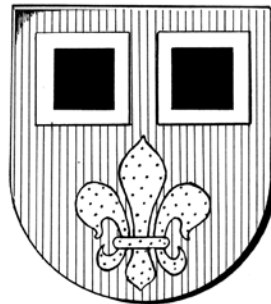
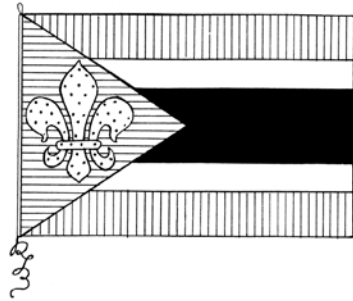
Sierksma wie der fan útgien dat de twa “beschilderde luren” wol net de âld-Noarske muzykynstruminten west hawwe sille, mar dat dat stie foar smoarge ruften. (Sjoch de earder neamde Ljouwerter Krante). Dy hat hy de foarm jûn fan twa sulveren mei swarte fjouwerkanten.

It read fan it skyld hat hy ûntliend oan de âlde flagge fan it buordoarp Alde Leie, dy't út trije banen read, giel en blau bestiet. Dat doarp waard doe noch ta de gemeente It Bilt rekkene.

Froubuorren hat op freed 8 jannewaris 2010 keazen foar it ûntwerp dat it doarp al yn 2000 tastjoerd krigen hie. Dat ûntwerp wie, krekt as dat fan de oare doarpen mei in ‘âld’ wapen, in oanpassing op dat ‘âlde’ wapen sa as dat hjirboppe beskreaun is.

Oan it skyld mei de fjouwerkanten is in gouden leelje as symboal foar Marije tafoege, om sa de namme (Lieve) Vrouwenparochie wer te jaan.

De flagge is in ôflieding fan it wapen. Yn de flagge binne yn in reade

*Vrouwenparochie
Froubuorren*

flecht in brede swarte baan tusken twa smellere wite banen opnommen. Dy banen foarmje in ferwizing nei de twa fjouwerkanten yn it wapen. Yn de broekingstrijehoek, dy't hjir, krekt as by de oare doarpsflaggen (foarsafier't dat fan tapassing is), in ferwizing nei de gemeenteflagge foarmet, is as wichtichste figuer de leelje opnommen, ek wer as ferwizing nei de namme fan it doarp.

Untwerp wapen: K. Sierksma, oanpast troch R.J. Broersma, tek. F.R.f.H.

Untwerp flagge: R.J. Broersma.

